ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΜΕ ΤΙΤΛΟ

«ΚΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ»

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Ο ισχύων Ποινικός Κώδικας υπήρξε προϊόν μακράς και παραγωγικής επεξεργασίας, αφού η πρώτη επιτροπή για τη σύνταξή του («καθολικής ανακαινίσεως του Ποινικού Νόμου» του 1824) ορίσθηκε το 1911 και η σύνταξη του πρώτου Σχεδίου αποπερατώθηκε το 1923. Ακολούθησε η σύνταξη δεύτερου Σχεδίου (1937), επακολούθησε το 1940 το τρίτο Σχέδιο και τελικά υποβλήθηκε στη Βουλή το τελικό Σχέδιο του 1948, το οποίο κυρώθηκε με τον ν. 1492/1950 και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1951.

II. Στο Γενικό Μέρος του ισχύοντος Π.Κ. καταγράφονται οι βασικές αρχές ενός φιλελεύθερου ποινικού δικαίου, οι οποίες λόγω της σημασίας που έχουν, ως αξιόπιστη εγγύηση των ατομικών ελευθεριών, περιλαμβάνονται σε κείμενα αυξημένης τυπικής δύναμης. Βασική είναι *η δικαιοκρατική αρχή,* που ανέτρεψε την «αρχή του αστυνομικού κράτους». Ο Εισηγητής του Γενικού Μέρους Νικόλαος Χωραφάς επεσήμαινε, ότι *«δια τους λαούς, οι οποίοι πιστεύουν εις την ανθρωπίνην προσωπικότητα, ως ιδίαν αξίαν, η ποινική εξουσία της Πολιτείας δεν είναι δυνατόν να μετατραπεί εις θεραπαινίδα ταύτης ή εκείνης της τυραννίας».* Ειδικότερη έκφραση της αρχής αυτής, αλλά και *της δημοκρατικής αρχής,* είναι εκείνη της νομιμότητας των εγκλημάτων και των ποινών, που τίθεται ως θεμέλιος λίθος στο άρθρο 1 Π.Κ. *«Η Magna Charta του Ποινικού Δικαίου ως Δικαίου»,* κατά τη διατύπωση του (Γ.–Α. Μαγκάκη). Όπως διευκρίνιζε ο Ν. Ανδρουλάκης *«η δημοκρατία είναι απαραίτητη προκειμένου το ποινικό δίκαιο, ο υπό μια έποψη κατ' εξοχήν υπηρέτης και εκφραστής της κρατικής ισχύος, να είναι όντως δίκαιο και όχι αυθαιρεσία».* Ο Ι. Μανωλεδάκης επέγραφε, ότι *η «ανθρώπινη αξιοπρέπεια»* είναι *«μία απόλυτη δικαιική έννοια (του χώρου του δικαιικού δέοντος) με απόλυτο δικαιικό αίτημα τον καθολικό σεβασμό της, που θέτει έτσι ένα απόλυτο όριο στην άσκηση οποιασδήποτε εξουσίας, ως ηθικό αυτονόητο της «μετα-φιλελεύθερης» δημοκρατικής έννομης τάξης μετά τον Δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο».* Η φιλελεύθερη και δημοκρατική φυσιογνωμία του Γενικού Μέρους το καθιστά πηγή έμπνευσης για την ανασύνταξη του Ποινικού Κώδικα ενός σύγχρονου Κράτους Δικαίου.

III. Στη διάρκεια της εφαρμογής του ο Π.Κ. υπέστη αλλεπάλληλες τροποποιήσεις, προκειμένου είτε να ρυθμιστούν νέα δεδομένα, είτε να ασκηθεί αντεγκληματική πολιτική με βάση συγκυριακά περιστατικά. Ιδιαίτερα απασχόλησαν τη θεωρία ορισμένες μεταβολές που είχαν εμφανή τα ίχνη της επίκαιρης και εν θερμώ νομοθετικής παρέμβασης, χωρίς να εναρμονίζονται με τις γενικές αρχές του ΠΚ. Το ίδιο ισχύει και για τη θέσπιση, δια μέσου ειδικών νόμων, ανάλογων ρυθμίσεων. Ιδιαίτερα μετά την καθοριστική επίδραση που άσκησε στο δικαιϊκό σύστημα το Σύνταγμα του 1975 ήταν φανερό, ότι ο ΠΚ είχε ανάγκη ενός ριζικού εκσυγχρονισμού, αλλά και «ιδεολογικού αποχρωματισμού», ώστε να ανταποκριθεί στις σύγχρονες αντιλήψεις τόσο για την αντεγκληματική πολιτική, όσο και για την προστασία του πολίτη από την κατάχρηση της ποινικής καταστολής και την εφαρμογή της αρχής του κράτους δικαίου.

IV. Συνολικά αποτιμώμενος ο Ποινικός Κώδικας αποτέλεσε τη βάση της ποινικής δογματικής και γενικότερα της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στη Χώρα μας, μέσα στις δύσκολες μεταπολεμικές συνθήκες. Η ογκώδης νομολογία και βιβλιογραφία που έχει συγκεντρωθεί αποτελεί πολύτιμη παρακαταθήκη, η αξιοποίηση της οποίας επιβάλλεται όχι απλώς για λόγους νομοθετικής συνέχειας, αλλά και ως αφετηρία των μεταβολών που επιβάλλει η ραγδαίως μεταλλασσόμενη ιστορική πορεία και οι αντίστοιχα αναπροσαρμοζόμενες αντιλήψεις.

V. Βεβαίως σε ορισμένες διατάξεις του Γενικού, ιδίως, όμως, του Ειδικού Μέρους αποκαλύπτεται το πνεύμα μιας άλλης, ριζικά διαφορετικής από τη σημερινή, εποχής. Παράλληλα, λοιπόν, με τη διατήρηση των δημοκρατικών και φιλελεύθερων χαρακτηριστικών του Π.Κ. ήταν αναγκαίος ο εξορθολογισμός και η ανανέωσή του, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του σύγχρονου κοινωνικού κράτους δικαίου και στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει. Τούτο επέβαλε τη διαμόρφωση ενός συστήματος ποινικών κυρώσεων, που να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απόψεις για την ποινή, τη διαγραφή εγκλημάτων, που δεν προστατεύουν υπαρκτά και σημαντικά για το κοινωνικό σύνολο έννομα αγαθά, την αποκατάσταση της αναλογικότητας, που συχνά παραβιάστηκε με επί μέρους αποσπασματικές τροποποιήσεις, την ακρίβεια και σαφήνεια των διατάξεων και την κατά το δυνατόν νομοτεχνική αρτιότητά του.

VI. Η επιτροπή σύνταξης του νέου Π.Κ. εκκίνησε από τις επεξεργασίες των προηγούμενων νομοπαρασκευαστικών επιτροπών υπό την Προεδρία των Καθηγητών Ν. Ανδρουλάκη και Χ. Μυλωνόπουλου και ιδίως εκείνες του Σχεδίου Π.Κ. που εκπόνησε η επιτροπή υπό την Προεδρία του Καθηγητή Ι. Μανωλεδάκη, το έργο της οποίας ολοκληρώθηκε υπό την Προεδρία της Καθηγήτριας Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, μετά το θάνατο του αλησμόνητου Προέδρου της. Σημαντική είναι η εμπεριστατωμένη Εισηγητική Έκθεση που συνόδευσε το Σχέδιο εκείνο, το οποίο επεξεργάστηκαν στη συνέχεια άλλες δύο Επιτροπές υπό την Προεδρία του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Β. Μαρκή.

VII. Η νομοπαρασκευαστική επιτροπή που συστάθηκε με την απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με αριθ. 38882 της

15.5.2015 (ΦΕΚ 375/26.5.2015, τεύχος Υπαλλήλων Ειδικών Θέσεων κλπ.), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την απόφαση 80884/Φ.279/8.11.2018 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 676/15.11.2018) και συμπληρώθηκε με διαδοχικές αποφάσεις του ίδιου Υπουργού, αποτελούνταν από τους: Χριστόφορο Αργυρόπουλο, δικηγόρο, ως Πρόεδρο, Σταύρο Μαντακιοζίδη, Αντεισαγγελέα Αρείου Πάγου ε.τ., Θεόδωρο Τζανάκη, Πρόεδρο Εφετών κατά τον ορισμό της επιτροπής και ήδη Αρεοπαγίτη, Δημοσθένη Στίγγα, Πρόεδρο Πρωτοδικών, κατά τον ορισμό του και ήδη Εφέτη, Ελισάβετ Συμεωνίδου – Καστανίδου, Καθηγήτρια Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Στέφανο Παύλου, Καθηγητή Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Ηλία Αναγνωστόπουλο, Καθηγητή Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Γεώργιο Δημήτραινα, Επίκουρο Καθηγητή Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και Παναγιώτη – Κοσμά Βασιλακόπουλο, δικηγόρο. Ο κ. Βασιλακόπουλος δεν κατέστη δυνατό να μετάσχει, μετά τις αρχικές συνεδριάσεις και ορίσθηκε ως αντικαταστάτης του ο κ. Παναγιώτης Καζής, δικηγόρος, ο οποίος μετείχε ως το τέλος των εργασιών της επιτροπής. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής μετείχαν συμβουλευτικά για τα ζητήματα των ποινών η Τ. Τζαννετάκη και γι' αυτά του κυβερνοχώρου ο Δ. Κιούπης, Καθηγητές του Ε.Κ.Π.Α., οι οποίοι ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση που τους απηύθυνε η επιτροπή με σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων κ. Ν. Παρασκευόπουλου.

VIII. Η Επιτροπή σύνταξης του Σχεδίου Π.Κ. είχε στη διάθεσή της το υλικό της ερμηνείας των διατάξεων του ισχύοντος Κώδικα από τα δικαστήρια και την επιστήμη, αλλά και αυτό των προηγουμένων Σχεδίων. Η διεξοδική ανταλλαγή γνωμών κατά τις συνεδριάσεις της επιτροπής επέτρεψε την αποσαφήνιση ζητημάτων που προέκυπταν από τις επεξεργασίες που είχαν διαμορφώσει τα προηγούμενα σχέδια Π.Κ. και κατέληξε σε αποφάσεις με πλήρη σεβασμό σε όλες τις απόψεις που αναπτύχθηκαν και την επιχειρηματολογία τους. Το Σχέδιο Π.Κ. που υποβάλλεται ακολούθησε βασικά το Σχέδιο της επιτροπής Μανωλεδάκη/Συμεωνίδου – Καστανίδου, με επιμέρους διαφοροποιήσεις, σύμφωνα με τις απόψεις που κάθε φορά πλειοψηφούσαν. Στην παρούσα αιτιολογική έκθεση γίνεται μεθοδικά παραπομπή στο σκεπτικό της Εισηγητικής Έκθεσης του Σχεδίου αυτού, που διακρίνεται για την πληρότητα και τη σαφήνεια, με τις οποίες θεμελιώνει τις επιλογές της, αφού οι περισσότερες από αυτές έγιναν δεκτές από το τελικό Σχέδιο που εκπόνησε η επιτροπή.

IX. Η επιτροπή συζήτησε κατ' αρχάς σε έκταση ορισμένες συστηματικές μεταβολές στην ένταξη των εγκλημάτων που τυποποιούνται στο Ειδικό Μέρος, από τις οποίες ορισμένες υιοθέτησε, ενώ για τις λοιπές ακολούθησε τη δομή του ισχύοντος Π.Κ. Η επιλογή αυτή οφείλεται κυρίως στη μέριμνα να διατηρηθεί, στο μέτρο του εφικτού, η αρίθμηση του ισχύοντος Π.Κ. ώστε να παραμείνει ευχερής η πρόσβαση στον πλούτο της νομολογίας και θεωρίας εξήντα έξι ετών. Η ηλεκτρονική πρόοδος καθιστούσε επιτακτική την ανάγκη αυτή, διότι μια διαφορετική απ' αρχής αρίθμηση δεν θα ανταποκρινόταν στις βάσεις δεδομένων και θα δυσχέραινε σοβαρά την πρόσβαση σ' αυτές όσων ασχολούνται με την επιστήμη, τη διδασκαλία, τη σπουδή και ιδίως την εφαρμογή των διατάξεων του Π.Κ. Το νομολογιακό και θεωρητικό υλικό σχετικά με τον ισχύοντα Ποινικό

Κώδικα, όπως ήδη σημειώθηκε, είναι πολιτισμικό κεκτημένο, προϊόν της συνεισφοράς της δικανικής πράξης και της επιστημονικής μελέτης γενεών δικαστών και συγγραφέων, το οποίο οι νεότερες καλούνται να αξιοποιήσουν τόσο στο πλαίσιο εφαρμογής του νέου Π.Κ., αλλά και προκειμένου να ερευνήσουν και να αντιμετωπίσουν άγνωστες ακόμα ή ατελώς προοιωνιζόμενες πραγματικές και δικαιϊκές συνθήκες.

Χ. Η επιτροπή συζήτησε επίσης την πρόταση για την ένταξη κεφαλαίου με τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος. Όπως, όμως, είχε γίνει δεκτό από την Αιτιολογική Έκθεση του Σχεδίου Μανωλεδάκη (σελ. 90-91) *«δεν θα πρέπει να ενταχθούν στον Ποινικό Κώδικα κυρωτικοί κανόνες για συμπεριφορές για την αντιμετώπιση των οποίων έχει διαμορφωθεί ένα ολοκληρωμένο κανονιστικό πλαίσιο και έχει προβλεφθεί η δημιουργία εποπτικών αρχών για τη διασφάλιση της τήρησής του, πολύ περισσότερο μάλιστα όταν το κανονιστικό αυτό πλαίσιο συχνά τροποποιείται για να προσαρμόζεται στις υπάρχουσες οικονομικές και πολιτικές ανάγκες»*. Οι σκέψεις αυτές της Αιτιολογικής εκείνης Έκθεσης, ισχύουν, κατά τη γνώμη που επικράτησε, και για τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, ενώ η ένταξη ορισμένων μόνο από αυτά (βασικών εγκλημάτων) θα δημιουργούσε συρροή διατάξεων και δυσχέρειες εφαρμογής τους. Σε καμία περίπτωση η επιλογή αυτή δεν παραγνωρίζει τη θεμελιώδη σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος. Κρίθηκε όμως ότι το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο επιτρέπει τη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή σε διεθνείς συμβάσεις και σε νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να μην είναι σκόπιμη η ένταξη της προστασίας του έννομου αυτού αγαθού στον Ποινικό Κώδικα.

ΧΙ. Εφόσον βάση σύνταξης του νέου Κώδικα αποτελούσε ο ισχύων Ποινικός Κώδικας, το έργο της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής που διαμόρφωσε το τελικό Σχέδιο, ήταν σαφώς οριοθετημένο. Ήταν κατ' αρχήν ο εξορθολογισμός και εκσυγχρονισμός του συστήματος ποινικών κυρώσεων, η «ανακαίνιση» διατάξεων του Ειδικού Μέρους που με την πάροδο του χρόνου έχουν χάσει τη σημασία και τη ρυθμιστική τους εμβέλεια και η αντιμετώπιση ζητημάτων, που επηρεάζονται από την αληθώς επαναστατική τεχνολογική πρόοδο και τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αλλαγές σε εθνικό και οικουμενικό επίπεδο. Τα εγκλήματα που τελούνται στο Διαδίκτυο, το διασυνοριακό οργανωμένο έγκλημα, οι νεοφανείς μορφές εγκλημάτων ασύμμετρης βίας, επέβαλαν τη νομοθετική αλλαγή. Εξ άλλου η ανάγκη τήρησης της αρχής της αναλογικότητας (εγκλήματος και ποινής) που παραβιάστηκε, είτε με ειδικούς νόμους, είτε με τροποποιήσεις του Π.Κ., επέβαλαν να διατηρηθεί, στο μέτρο του δυνατού, το δικαιοκρατικό και ανθρωποκεντρικό πνεύμα, αλλά και η συστηματική δομή του Π.Κ., επάνω στην οποία στηρίχθηκε η νομολογιακή και θεωρητική επεξεργασία του Ποινικού Δικαίου.

Ενόψει αυτών, το Σχέδιο Π.Κ. τήρησε τη σειρά αρίθμησης των άρθρων, παρ' ότι καταργήθηκαν ή ενοποιήθηκαν αρκετές διατάξεις ή οι τίτλοι ορισμένων άρθρων, αλλά και το περιεχόμενο ορισμένων κεφαλαίων, λόγω μεταφοράς διατάξεων από ένα κεφάλαιο σε άλλο. Ο αριθμός κάθε άρθρου που καταργήθηκε, δεν αναφέρεται πλέον στο κείμενο του νέου ΠΚ, ούτε

καλύπτεται από άλλο άρθρο με διαφορετικό περιεχόμενο (εκτός ελαχίστων περιπτώσεων), διότι, διαφορετικά, αυτό θα οδηγούσε σε νέα αρίθμηση.

Όσα κεφάλαια καταργήθηκαν δεν υπολογίζονται κατά την αρίθμηση των κεφαλαίων του Γενικού και του Ειδικού Μέρους του Σχεδίου, διότι οι αναφορές της νομολογίας και της θεωρίας γίνονται κατά κανόνα στα επί μέρους άρθρα ή πλέγματα διατάξεων και όχι στα κεφάλαια. Χωρίς τη διατήρηση της δομής του Π.Κ. σε κεφάλαια, πάντως, θα ήταν αδύνατη η ίδια αρίθμηση των άρθρων του Σχεδίου, η οποία επιτεύχθηκε σε μέγιστο ποσοστό και πάντως σε όλες τις βασικές διατάξεις.

Β. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Το σύγχρονο Ποινικό Δίκαιο επιδιώκει την αποτελεσματική προστασία των έννομων αγαθών και την ουσιαστική εξασφάλιση του προσώπου από τις παραδοσιακές καταχρήσεις της ποινικής καταστολής. Η συνταγματική, διεθνοσυμβατική και η ευρωπαϊκή έννομη τάξη κατοχυρώνουν ως ουσιώδεις ατομικές ελευθερίες τα δικαιώματα του ανθρώπου, όταν *«ανθρώπινα πάθη και αδυναμίαι, αντίξοοι του βίου περιστάσεις ή και η ειλικρινής και ανιδιοτελής πίστις εις ταύτην ή εκείνην την ηθικήν, θρησκευτικήν ή πολιτικήν ιδεολογίαν άγουν τους ανθρώπους εις συμπεριφοράν αντίθετον προς την υπό του δικαίου ειρηνικήν τάξιν της κοινωνικής ζωής»*, όπως έγραφε επίσης με στοχαστική νηφαλιότητα ο Εισηγητής του Γενικού Μέρους του Π.Κ. μέσα στο κλίμα δοκιμασίας του νομικού πολιτισμού, στο οποίο άρχισε να εφαρμόζεται ο ισχύων Κώδικας.

Οι Κώδικες της βασικής νομοθεσίας φιλοδοξούν να συναρμόσουν σε ενιαίο σύνολο κανόνες, η συνοχή των οποίων επιτρέπει τη σταθερότητα και την ασφάλεια του οικείου κλάδου δικαίου, στο πλαίσιο της τελολογικής ενότητας της έννομης τάξης. Καθήκον ειδικότερα του ποινικού νομοθέτη στο πλαίσιο ενός Ποινικού Κώδικα είναι να αξιολογήσει το κανονιστικό παρόν, με κριτήριο τις υπάρχουσες, αλλά και τις διαφαινόμενες ανάγκες, ώστε να ορίσει ένα σύνολο ρυθμίσεων, με σταθερά ενοποιητικά στοιχεία, που θα καταστήσουν αποτελεσματική την άσκηση της αντεγκληματικής πολιτικής, που οργανώνει ο Κώδικας και την προστασία της ελευθερίας των κοινωνών, την οποία εγγυάται το Σύνταγμα.

Η εκπλήρωση του καθήκοντος αυτού εξαρτάται από τις *βασικές αρχές,* που προσδιορίζουν το πνεύμα του Κώδικα και επιτρέπουν στους εφαρμοστές του δικαίου, με την αρωγή της επιστήμης, την ορθή ερμηνεία των διατάξεών του και την εφαρμογή τους στις ιδιαιτερότητες κάθε περίπτωσης. Υπό την ισχύ της αρχής – κρηπίδος του Π.Κ., *nullum crimen, nulla poena sine lege*, η σημασία της προσαρμογής της ποινικής κύρωσης *in concreto* έχει κανονιστικό χαρακτήρα. Η δικαστική απόφαση *«απεικονίζει, εξατομικεύει και υλοποιεί»* την έννομη αντίδραση στην προσβολή του εννόμου αγαθού.

Οι βασικές αρχές που διέπουν το παρόν Σχέδιο του Π.Κ. είναι οι ακόλουθες:

i. *Η αρχή της νομιμότητας του εγκλήματος και της ποινής,* που καθιερώνει το άρθρο 7 παρ. 1 του Συντάγματος (βλ. ιδίως άρθρα 1 και 2 ΠΚ).

ii. *Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου,* που επιβάλλει το Σύνταγμα στο άρθρο 2 παρ. 1 και εξειδικεύει στο άρθρο 7 παρ. 2, 3 και 4 (βλ. ιδίως άρθρο 239Α ΠΚ και τα κεφάλαια για την προστασία της ελευθερίας, της αξιοπρέπειας, του ιδιωτικού απορρήτου κλπ).

iii. *Η αρχή της αναλογικότητας,* όπως ορίζεται στο Σύνταγμα στο άρθρο 25 παρ. 1 εδ. 4 τόσο για την *in abstracto* ποινική προστασία των εννόμων αγαθών, όσο και την *in concreto* εξειδίκευσή της (βλ. ιδίως άρθρα 79 επ. ΠΚ για την *«ανάλογη και δίκαιη τιμωρία του εγκλήματος»).*

iv. *Η αρχή της ενοχής,* με βάση την οποία η καταδίκη για αξιόποινη πράξη προϋποθέτει δόλο ή αμέλεια του δράστη (άρθρο 26 ΠΚ) και αποκλείει την αντικειμενική ευθύνη. Η ποινική ευθύνη προκύπτει από το ενέργημα του δράστη, ο οποίος, όμως, νοείται ως «ελεύθερος και υπεύθυνος» άνθρωπος, ως φορέας «ελευθερίας βούλησης» και επομένως υπόλογος για τα αποτελέσματα της δραστηριότητας, την οποία απαγορεύει ο νόμος. Ο νόμος, έκφραση της «γενικής βούλησης» στη δημοκρατική Πολιτεία, δεν περιορίζει την ατομική ελευθερία, αλλά την συναρμόζει με την κοινωνική ευθύνη, ως *«δικαιοσύνη προς έτερον».*

v. *Η δημοκρατική αρχή,* η οποία εξασφαλίζεται με την αρχή της νομιμότητας (άρθρο 1 ΠΚ), με την προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος, την προστασία της ελεύθερης και αβίαστης άσκησης του εκλογικού δικαιώματος κλπ.

vi. *Η φιλελεύθερη αρχή ή αρχή της προσωπικής αυτονομίας* (όπως εξειδικεύεται ιδίως στα εγκλήματα κατά της προσωπικής επικοινωνιακής ή γενετήσιας ελευθερίας και της ποινικής προστασίας της ιδιωτικής ζωής), καθώς και τον κανόνα *«εν αμφιβολία υπέρ της ελευθερίας (in dubio pro libertate).* Με το κριτήριο αυτό οριοθετούνται νομοθετικά τα εγκλήματα, ώστε να αποβαίνει το Ποινικό Δίκαιο, όχι μόνο μέσο προστασίας των εννόμων αγαθών, αλλά και μέτρο ελευθερίας των πολιτών.

vii. *Η αρχή της ισότητας,* η οποία, εκτός από την τυπική ισότητα «ενώπιον του νόμου» και «εντός του νόμου», κατοχυρώνεται και ως *αναλογική ισότητα* στο άρθρο 4 του Συντάγματος. Με βάση την τυπική ισότητα οι φορείς πολιτικών αξιωμάτων που έχουν προσωπικά την προστασία κάθε πολίτη. Με βάση την αναλογική ισότητα η χρηματική ποινή προσδιορίζεται με βάση την πραγματική οικονομική δυνατότητα του υπαιτίου.

viii. *Η αρχή του κοινωνικού κράτους* και ειδικότερα οι κρατικές υποχρεώσεις για την προστασία της οικογένειας, της παιδικής ηλικίας και της συνδικαλιστικής ελευθερίας. Με βάση την αρχή αυτή στον Κώδικα εντάχθηκαν διατάξεις που

συνιστούν την ποινική προστασία των ανηλίκων, αλλά και την ποινική μεταχείρισή τους με κριτήριο, όχι την τιμωρία, αλλά την αναμόρφωση και τη θεραπεία, που θα επιτρέψει την κοινωνική ένταξή τους. Πέραν αυτών πρέπει να αναφερθεί η ποινική προστασία των εργαζομένων από καταχρήσεις της εργασιακής εξάρτησής τους, καθώς και η κατάργηση του άρθρου 247 του ισχύοντος ΠΚ για την απεργία των δημοσίων υπαλλήλων, η οποία έθιγε τη συνδικαλιστική ελευθερία.

ix. *Η αρχή της επιείκειας.* Η αρχή αυτή εκφράζεται στον Κώδικα με επιεικείς θεσμούς (όπως είναι οι περιπτώσεις δικαστικής άφεσης της ποινής και το αξίωμα *in dubio pro mitiore*) και έχει ως σκοπό να προσαρμόσει τον κανόνα ουσιαστικού ποινικού δικαίου στις ιδιομορφίες της συγκεκριμένης περίπτωσης. Η αρχή της επιείκειας αντιμετωπίζει τις *in concreto* ιδιαιτερότητες με ηπιότητα, όχι δηλαδή εις βάρος του κατηγορουμένου (που σημαίνει υπέρ της ελευθερίας και της ανθρώπινης προσωπικότητας, ως αυταξίας). Η ηπιότητα και η επιείκεια δεν αποτελεί ρήτρα που διασφαλίζει άνιση (χαριστική ή προνομιακή) μεταχείριση, αλλά πολιτισμικό μόρφωμα, που ανατρέχει στην αρχαιοελληνική σκέψη (*«ταυτόν άρα δίκαιον* και επιεικές» κατά τον Αριστοτέλη), το πλαίσιο διαμόρφωσης του οποίου είναι η *«πόλις»* και τελικά η δημοκρατία (Ν. Παρασκευόπουλος, Τα θεμέλια του Ποινικού Δικαίου, 2008, σελ. 35-37).

x. Η αρχή της *επικουρικότητας του ποινικού δικαίου.* «Η ποινή αποτελούσα την ενεργοτέραν και βαθύτερον εν τη προσβολή των εννόμων αγαθών του ατόμου, χωρούσαν έννομον βίαν αφ' ενός μεν αναδεικνύεται πρόσφορος, όπως παράσχη προστασίαν της εννόμου τάξεως μη δυναμένην να παρασχεθή υπό των άλλων νομικών κυρώσεων, αφ' ετέρου δε πάλιν και επιβάλλει εις τον νομοθέτην μείζονα περίσκεψιν και μέριμναν προς εξασφάλισιν ορθού χειρισμού της ποινικής εξουσίας της πολιτείας υπό των οικείων κρατικών οργάνων «(Ν. Χωραφάς, Ποινικόν Δίκαιον, 1978, σελ. 5-6).

xi. Τέλος *η αρχή του κράτους δικαίου,* η οποία κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα ως *«αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου»*, ώστε να αναδεικνύει τη διαλεκτική σχέση, το αδιαίρετο της προσωπικής ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η δικαιοκρατική αρχή, με την ουσιαστική έννοιά της, είναι η «ελευθερία με ισότητα». Πρόκειται για ένα πλέγμα αρχών και αξιών του Συντάγματος που δεσμεύει όχι μόνο την εκτελεστική, αλλά και τη νομοθετική εξουσία και συναρτάται με την ανεξαρτησία των δικαστών, που είναι «συνειδητά δεσμευμένοι στο νόμο».

Γ. ΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Ι. Διατάξεις του Γενικού Μέρους

1. Στο άρθρο 1 εξειδικεύεται *η αρχή της νομιμότητας*, η οποία προκύπτει από κείμενα αυξημένης τυπικής ισχύος που δεσμεύουν σε κάθε περίπτωση τον ποινικό νομοθέτη. Ορίζεται ειδικότερα ότι έγκλημα δεν υπάρχει χωρίς νόμο που πρέπει να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και ορίζει τα στοιχεία της, καθώς και την επιβλητέα γι' αυτή ποινή. Από τη διάταξη αυτή συνάγονται επομένως οι ακόλουθες θεμελιώδεις για το ποινικό δίκαιο αρχές: (α) Το έγκλημα προϋποθέτει σε κάθε περίπτωση «πράξη». Δεν μπορούν επομένως να τιμωρούνται απλές εκδηλώσεις του φρονήματος, δηλαδή πράξεις οι οποίες δεν προσβάλλουν κανένα έννομο αγαθό. (β) Η πράξη πρέπει να περιγράφεται σε τυπικό νόμο, έτσι ώστε να υπάρχει η μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια ως προς το περιεχόμενο του δικαιϊκού κανόνα και να εξασφαλίζεται η τήρηση της δημοκρατικής αρχής. (γ) Η πράξη πρέπει να είναι με ακρίβεια ορισμένη, πρέπει, δηλαδή, να περιγράφονται στο νόμο τα στοιχεία της έτσι ώστε να μπορεί ο καθένας να γνωρίζει πότε μια συμπεριφορά μπορεί να συνεπάγεται γι' αυτόν ποινικές κυρώσεις. (δ) Επιπλέον και η ποινή πρέπει να ορίζεται ρητά για συγκεκριμένη πράξη. Απαγορεύεται επομένως η απειλή αόριστων ποινών ή η απειλή ποινών με εξαιρετικά ευρέα πλαίσια.

2. Τροποποιείται ουσιωδώς η διάταξη του άρθρου 2 Π.Κ., όπου περιγράφεται η αρχή της αναδρομικής ισχύος του επιεικέστερου νόμου, έτσι ώστε να είναι σαφές ότι εφαρμόζεται πάντα η επιεικέστερη διάταξη και όχι ο νόμος ως ενιαίο «όλον».

3. Καταργείται η διάταξη του άρθρου 3 για τους νόμους με προσωρινή ισχύ. Όπως, έγινε δεκτό, η διάταξη αυτή είναι ευθέως αντίθετη στον υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνα του άρθρου 15 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά δικαιώματα, που επιβάλλει σε κάθε περίπτωση την αναδρομική ισχύ του ηπιότερου νόμου.

4. Καταργείται η διάταξη του άρθρου 4 για την μη εφαρμογή της αρχής του ηπιότερου νόμου (άρθρο 2) κατά την επιβολή μέτρων ασφαλείας. Όπως έγινε δεκτό η διάταξη αυτή είναι αντισυνταγματική και συνιστά ξένο σώμα στο σύστημα του ποινικού μας δικαίου.

5. Καταργείται η διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 ΠΚ, η οποία προστέθηκε με τον ν. 4267/2014. Η επέκταση της αρχής της εδαφικότητας σε πράξη που τελείται μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας είναι αδικαιολόγητη. Αν, όμως, στρέφεται κατά ημεδαπού διώκεται σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 6 και 7 και σε κάθε περίπτωση οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε ημεδαπούς ή αλλοδαπούς, ανεξάρτητα του τόπου τελέσεως, μεταξύ άλλων περιπτώσεων, σε βαριές μορφές κατάχρησης του διαδικτύου (άρθρα 348$^{Α'}$, 348$^{Γ'}$) σύμφωνα με το άρθρο 9 στ. θ'.

6. Προστίθεται στο άρθρο 7, ότι ως Έλληνας πολίτης λογίζεται και το κυοφορούμενο που θα αποκτήσει με τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια, καθώς και τα νομικά πρόσωπα που εδρεύουν στην ημεδαπή, περιλαμβανομένου βεβαίως και του νομικού προσώπου του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α.

7. Από τη διάταξη του άρθρου 8 καταργήθηκαν από το στ. η΄ η πράξη του δουλεμπορίου, αφού καταργείται η σχετική διάταξη του άρθρου 323, η οποία καλύπτεται από εκείνη του άρθρου 323Α΄ (εμπορία ανθρώπων), καθώς και η πράξη του στοιχείου α΄ (παράνομη κυκλοφορία και εμπόριο ασέμνων δημοσιευμάτων). Η τελευταία καταργείται, διότι δεν έχει σημαντική απαξία στη σύγχρονη εποχή και πάντως αρκεί η πρόβλεψη της ακροτελεύτιας περίπτωσης ιβ΄ του άρθρου 8.

8. Διευρύνεται σημαντικά η έννοια των «οικείων» στο πλαίσιο του Ποινικού Κώδικα, ώστε να περιλαμβάνει πλέον και τα μέλη της λεγόμενης «κοινωνικής» οικογένειας, στην οποία η σύγχρονη κοινωνία έχει αναγνωρίσει ρόλο αντίστοιχο με εκείνον της οικογένειας που στηρίζεται σε γάμο (άρθρο 13 στ. β΄).

9. Καταργείται το κατά συνήθεια τελούμενο έγκλημα ως διακεκριμένη μορφή αξιόποινης πράξης, καθώς έγινε δεκτό ότι η ύπαρξη «σταθερής ροπής» στην τέλεση ενός εγκλήματος υποδεικνύει μείωση των δυνατοτήτων του δράστη να αντισταθεί στην τέλεση της αξιόποινης πράξης, που θα έπρεπε να οδηγεί σε μείωση και όχι σε επαύξηση της ποινικής κύρωσης (άρθρο 13 στ. ε΄).

10. Αναγνωρίζεται για πρώτη φορά ότι η παράλειψη μπορεί κάποτε να έχει μικρότερη απαξία από την πράξη και για τον λόγο αυτό προσφέρεται στον δικαστή η δυνατότητα να επιβάλει μειωμένη ποινή στα μη γνήσια εγκλήματα παράλειψης (άρθρο 15 παρ. 2).

11. Καταργούνται τα πταίσματα από την κατηγορία των εγκλημάτων, τα οποία πλέον διακρίνονται μόνο σε κακουργήματα και πλημμελήματα, ανάλογα με την απειλούμενη γι' αυτά ποινή (άρθρο 18). Τα πταίσματα ισχύουν πλέον ως διοικητικά αδικήματα, με βάση τις οικείες διατάξεις ειδικών νόμων.

12. Διευρύνεται *το περιεχόμενο της ευθύνης από το αποτέλεσμα.* Η ισχύουσα διάταξη αναφέρεται μόνο στον φυσικό αυτουργό της πράξης και όχι στους συμμετόχους. Εφόσον οι συμμέτοχοι πρέπει να καλύπτουν με δόλο την πράξη του αυτουργού, ενώ το εκ του αποτελέσματος έγκλημα προϋποθέτει αμέλεια ως προς αυτό, είχε υποστηριχθεί σθεναρά στη θεωρία η άποψη ότι η συμμετοχή δεν είναι νοητή στο εκ του αποτελέσματος έγκλημα. Τούτο, όμως, οδηγούσε σε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας σε ό, τι αφορά την ευθύνη των συμμετόχων που καλύπτουν με αμέλεια την πρόκληση του βαρύτερου αποτελέσματος. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, στο άρθρο 29 του Σχεδίου ορίζεται ρητά, ότι η αυξημένη ποινή επιβάλλεται και στους συμμετόχους, όταν αυτοί καλύπτουν με αμέλεια το περαιτέρω αποτέλεσμα. Το ίδιο ασφαλώς ισχύει και όταν καλύπτουν με δόλο το αποτέλεσμα αυτό, εφόσον οι κανόνες της συρροής δεν αποδίδουν μεγαλύτερη ποινή.

13. Εντάσσεται στον ΠΚ, ως αυτοτελής λόγος άρσης του καταλογισμού, το λεγόμενο «τραγικό ηθικό δίλημμα» και προσδιορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί αυτό να λειτουργήσει (άρθρο 33).

14. Προσδιορίζεται *το περιεχόμενο της αρχής εκτέλεσης* του εγκλήματος στο πλαίσιο της απόπειρας, ώστε να είναι σαφές ότι για να θεμελιωθεί αξιόποινο πρέπει να έχει αρχίσει να πραγματώνεται ένα μέρος της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος (άρθρο 42 παρ. 1).

15. Καταργείται η διάταξη για την *απρόσφορη απόπειρα,* η οποία αποτελεί επιβίωση υποκειμενικών αντιλήψεων σχετικά με το άδικο.

16. Παρέχεται στο δικαστήριο η δυνατότητα να αφήσει ατιμώρητο τον δράστη στην περίπτωση της *υπαναχώρησης από πεπερασμένη απόπειρα* (άρθρο 44 παρ. 3).

17. Καταργείται *η διάκριση μεταξύ άμεσου και απλού συνεργού* και προβλέπεται ότι στον συνεργό επιβάλλεται καταρχήν μειωμένη ποινή. Παρέχεται όμως στο δικαστήριο η δυνατότητα να επιβάλει πλήρη ποινή αν ο υπαίτιος προσφέρει τη συνδρομή του κατά την τέλεση της πράξης και θέτει με αυτήν το αντικείμενο της προσβολής στη διάθεση του φυσικού αυτουργού (άρθρο 47).

18. Το σύστημα ποινών αναμορφώνεται πλήρως. Ειδικότερα:

I. Στις κύριες ποινές (στερητικές της ελευθερίας και χρηματικές) προστίθεται η προσφορά κοινωφελούς εργασίας. Είναι προφανείς οι λόγοι που ευνοούν την προσφυγή στην ποινή αυτή, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις επιλογής της, αφού αντί της αδράνειας που συνεπάγεται η κράτηση του καταδικαζόμενου, προσφέρεται από αυτόν κοινωνικά χρήσιμο έργο, χωρίς ο καταδικασθείς να στερείται του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντός του.

II. Τα όρια των στερητικών της ελευθερίας ποινών παραμένουν τα ίδια για τη φυλάκιση, αλλά μειώνεται το ανώτατο όριο πρόσκαιρης κάθειρξης σε δέκα πέντε έτη. Η ποινή της ισόβιας κάθειρξης προβλέπεται, εναλλακτικά με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, μόνο για τα εγκλήματα που προσβάλλουν τα σημαντικότερα έννομα αγαθά για τα οποία προσήκει η αυστηρότατη τιμωρία, όπως είναι η εσχάτη προδοσία, η επιβουλή της ακεραιότητας της Χώρας και η ανθρωποκτονία με πρόθεση ή όταν προκαλείται θάνατος πολλών ανθρώπων, ως αποτέλεσμα άλλης αξιόποινης πράξης.

III. Η χρηματική ποινή, για λόγους αναλογικότητας, αλλά και κοινωνικής δικαιοσύνης αφενός προσδιορίζεται από το δικαστήριο, εντός του πλαισίου που ορίζει ο Κώδικας, με ιδιαίτερη εκτίμηση της οικονομικής δυνατότητας του καταδικαζόμενου και των μελών της οικογενείας του, αφετέρου εκτίεται με ανάλογο πνεύμα, αφού προβλέπεται η καταβολή της χρηματικής ποινής με δόσεις, που μπορούν να κλιμακωθούν έως πέντε έτη.

IV. Εκσυγχρονίζεται ο θεσμός της *αναστολής εκτέλεσης* της ποινής, καθώς έχει αποδειχθεί ότι όχι μόνο για τους πρωτόπειρους εγκληματίες, αλλά ακόμη και για ανθρώπους που έχουν καταδικασθεί στο παρελθόν, η απειλή εκτέλεσης μιας σχετικά μικρής ποινής φυλάκισης, συνοδευόμενη από εναλλακτικά της ποινής μέτρα – στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η κοινωφελής εργασία - είναι πολύ πιο αποτελεσματική από την ίδια την έκτισή της στη φυλακή. Στις περισσότερες ξένες νομοθεσίες η ποινή αυτή είναι φυλάκιση ως δύο έτη. Η ρύθμιση καλύπτει ποινές ως τρία έτη (άρθρα 99 επ.). Η αναστολή μπορεί να αποφασιστεί υπό τους όρους, διαζευκτικά ή σωρευτικά, της παρ. 2 του άρθρου 99, με δυνατότητα άρσης ή μετατροπής τους, αλλά και να είναι μερική (άρθρο 100 παρ. 1).

V. Η μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε χρηματική καταργείται, διότι, δεν είχε κανένα νομιμοποιητικό θεμέλιο και αγνοείται από όλες τις σύγχρονες νομοθεσίες. Προβλέπεται η ολική ή μερική μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας (άρθρο 104^{A} και 105^{A}).

VI. Αναβαθμίζεται ο θεσμός της επιμέτρησης της ποινής, ώστε η ποινή, ενώ παραμένει «κολασμός», δηλαδή έννομη αποδοκιμασία του δράστη ενός

εγκλήματος, βελτιώνεται ως μέσο που δεν αποξενώνει οριστικά τον καταδικαζόμενο από το κοινωνικό περιβάλλον, αλλά προετοιμάζει, στο μέτρο και της προσωπικής του συμβολής, την ομαλή και αμφιμερώς ωφέλιμη επανένταξη σ' αυτό.

VII. Περιορίζονται κατ' αντικείμενο και περιεχόμενο οι παρεπόμενες ποινές. Χαρακτηριστική είναι η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος, ως όριο της οποίας τίθενται ένας μήνας έως δύο έτη, αντί του ισχύοντος ενός έως πέντε ετών, ώστε να μην οδηγείται ο απολυόμενος από κατάστημα κράτησης σε πλήρη απορία και συνακόλουθη κοινωνική περιθωριοποίηση.

19. Με βάση τις σύγχρονες αντιλήψεις τα στοιχεία που το δικαστήριο συνεκτιμά κατά την επιμέτρηση της ποινής ορίζονται μεν κατ' αρχήν με γενικούς όρους στο άρθρο 79, στη συνέχεια όμως προσδιορίζονται ενδεικτικά τόσο τα στοιχεία που πρέπει να αξιολογηθούν υπέρ του κατηγορουμένου, όσο και εκείνα που λειτουργούν σε βάρος του.

20. Αλλάζει ριζικά *ο τρόπος προσδιορισμού των χρηματικών ποινών,* για τον υπολογισμό των οποίων ως μονάδα μέτρησης ορίζεται η ημερήσια μονάδα, κατά το πρότυπο του ελβετικού Ποινικού Κώδικα. Ανώτερο όριο ορίζονται οι 360 μονάδες, δηλαδή αντίστοιχες με τη διάρκεια ενός έτους, υπολογιζόμενης της διάρκειας κάθε μήνα σε 30 ημέρες. Προβλέπεται ειδικότερα ότι κατά τον προσδιορισμό του αριθμού των ημερήσιων μονάδων, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του μόνο τη βαρύτητα της πράξης και την ενοχή του δράστη γι' αυτή, ενώ στη συνέχεια καθορίζει το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας με βάση την προσωπική, οικογενειακή και οικονομική κατάσταση του δράστη. Μέριμνα λαμβάνεται για τις περιπτώσεις που ο καταδικασθείς αδυνατεί να καταβάλει αμέσως το σύνολο της χρηματικής ποινής ή η καταβολή της θα συνεπαγόταν την αδυναμία καταβολής της αποζημίωσης στο θύμα, όπως και για τις περιπτώσεις που η αδυναμία καταβολής των δόσεων της χρηματικής ποινής οφείλεται σε ουσιώδη αλλαγή των όρων της προσωπικής και οικονομικής κατάστασης του δράστη μετά την επιμέτρηση της ποινής (άρθρο 80).

21. Προβλέπεται η *περαιτέρω μείωση της μειωμένης ήδη ποινής* στις περιπτώσεις που στο πρόσωπο του υπαιτίου συντρέχουν περισσότεροι λόγοι μείωσης της ποινής ή συντρέχουν ένας ή περισσότεροι τέτοιοι λόγοι μαζί με ελαφρυντικές περιστάσεις ή περισσότερες ελαφρυντικές περιστάσεις (άρθρο 85). Η ρύθμιση αυτή αποδίδει με ακρίβεια τη σημασία που έχει *αυτοτελώς* κάθε λόγος μείωσης της ποινής και κάθε ελαφρυντική περίσταση, που αναγνωρίζει το δικαστήριο, ώστε να είναι ασυνεπής η μείωση της ποινής μία φορά, όπως ορίζει η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 85.

22. Στις διατάξεις των άρθρων 84 και 85 για τις ελαφρυντικές περιστάσεις και την επιρροή τους στην *επιμέτρηση της ποινής* επήλθαν οι ακόλουθες μεταβολές, προς άρση των αμφιλογιών που προκάλεσε η ερμηνεία και η εφαρμογή των αντίστοιχων διατάξεων του ισχύοντος ΠΚ: (α) Αντί του κριτηρίου της προηγούμενης *«έντιμης»* ζωής τίθεται το ορθολογικότερο της *«νόμιμης»*, ώστε να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η ασφαλής διαπίστωση εκείνου, το οποίο είναι νομικώς κρίσιμο στο κράτος δικαίου, στο οποίο ο ελεύθερος και υπεύθυνος πολίτης οφείλει τούτο μόνο, να συμμορφώνεται στο νόμο. Η εκπλήρωση απροσδιόριστων «ηθικών καθηκόντων» έχει φυσικοδικαιικό χαρακτήρα, ασυμβίβαστο με τη θετικότητα του ποινικού δικαίου. (β) *Η καλή*

συμπεριφορά του υπαιτίου για σχετικά μεγάλο διάστημα μετά την πράξη του κρίνεται *κατά και μετά την κράτησή του*, ως δείγμα της αντικειμενικά αξιολογούμενης υποχρέωσής του να συμπεριφέρεται «καλά», δηλαδή νόμιμα. (γ) Ως ελαφρυντική περίπτωση λογίζεται και *η μη εύλογη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας,* που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του κατηγορουμένου. Η ρύθμιση αξιολογεί ως ουσιώδες στοιχείο της δίκαιης ποινικής δίκης την εύλογη διάρκεια της και επομένως αναγνωρίζει, ότι ο κατηγορούμενος, ο οποίος, χωρίς υπαιτιότητά του, εκτέθηκε για αδικαιολόγητα μεγάλη χρονική περίοδο στις στιγματιστικές συνέπειες που επάγεται καθ' εαυτήν η ποινική δίωξη ενός προσώπου, πρέπει να τύχει επιεικέστερης μεταχείρισης.(δ) Το δικαστήριο ελαττώνει περαιτέρω το κατώτατο όριο της ποινής όταν στο πρόσωπο του υπαιτίου συντρέχουν *περισσότεροι λόγοι μείωσης της ποινής ή ένας ή περισσότεροι τέτοιοι λόγοι μαζί με ελαφρυντικές περιστάσεις*.

23. Καταργείται από τις παρεπόμενες ποινές η απαρχαιωμένη *αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων* και παραμένει η αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων, η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος, η δημοσίευση καταδικαστικής απόφασης και η δήμευση, ενώ προστίθεται ως παρεπόμενη ποινή και *η αφαίρεση άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου* (άρθρα 59 επ.).

24. Η *δήμευση* προβλέπεται χωριστά ως παρεπόμενη ποινή (άρθρο 68) και ως μέτρο ασφαλείας (άρθρο 76 παρ. 1), με κριτήριο την υπαιτιότητα του δράστη ή τον κίνδυνο που προκύπτει για τη δημόσια τάξη αντίστοιχα. Στην πρώτη περίπτωση διευρύνεται το περιεχόμενο της δήμευσης αν τα αντικείμενα που υπόκεινται σε δήμευση έχουν αναμιχθεί με περιουσία που αποκτήθηκε από νόμιμες πηγές, χωρίς να εκτείνεται στην τελευταία, και προβλέπεται δυνητικά η επιβολή χρηματικής ποινής ίσης αξίας με τα αντικείμενα (παρ. 2 και 3 άρθρου 68).

25. Ως *μέτρα ασφαλείας* ορίζονται η δήμευση (άρθρο 76) και η φύλαξη ατόμων με ψυχική ή διανοητική διαταραχή (άρθρο 70). Καταργούνται απαρχαιωμένα μέτρα ασφαλείας, όπως η παραπομπή σε κατάστημα εργασίας, η φύλαξη ατόμων εξαρτημένων από ναρκωτικά ή αλκοόλ και η απαγόρευση διαμονής, ενώ προβλέπεται ότι μέτρα ασφαλείας δεν μπορούν να επιβληθούν όταν η επιβολή τους παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.
26. Καταργείται από τα μέτρα ασφαλείας *η απέλαση*, η οποία διατηρείται πλέον μόνο ως διοικητικής φύσης μέτρο, όπως στα περισσότερα σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη.

27. Η ειδική ποινική μεταχείριση των ανηλίκων βελτιώνεται ως προς τα εξής σημεία: (α) Ως ανήλικοι θεωρούνται πλέον όσοι συμπλήρωσαν το *δωδέκατο έτος* της ηλικίας τους, αντί του ισχύοντος ογδόου. (β) Οι ανήλικοι υποβάλλονται μόνο σε *αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα,* ενώ ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων επιβάλλεται μόνο σε όσους έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος. (γ) Τα αναμορφωτικά μέτρα διασφαλίζουν την παραμονή του ανηλίκου στο οικογενειακό, σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον, ενώ το έσχατο από αυτά (τοποθέτηση σε ίδρυμα αγωγής ανηλίκων) *επιβάλλεται μόνο όταν όλα τα ηπιότερα μέτρα απέτυχαν* να τον αποτρέψουν από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων. (δ) *Νεαροί ενήλικες* θεωρούνται άτομα από 18 έως 25 ετών, στους οποίους τα δικαστήριο μπορεί είτε να διατάξει τον περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης, είτε να επιβάλει μειωμένη ποινή (άρθρο 83).

II. Διατάξεις του Ειδικού Μέρους

Οι βασικές μεταβολές που επήλθαν σε διατάξεις του *Ειδικού Μέρους* είναι οι ακόλουθες:

1. Οι διατάξεις για την τιμώρηση των βασανιστηρίων μεταφέρονται από το κεφάλαιο για την προστασία του πολιτεύματος, στο κεφάλαιο για την προστασία της υπηρεσίας, καθώς κρίθηκε ότι τα βασανιστήρια ως μεμονωμένες πράξεις συγκεκριμένων υπαλλήλων δεν θίγουν το πολίτευμα.

2. Καταργούνται πολλές από τις διατάξεις που περιλαμβάνονται στα 5ο και 6ο Κεφάλαια όπου προστατεύεται η πολιτειακή εξουσία και η δημόσια τάξη, καθώς κρίθηκε ότι οι διατάξεις αυτές αποδίδουν κατά βάση την προσπάθεια του νομοθέτη να εξασφαλίσει την τήρηση των νόμων, χωρίς να εμπεριέχουν αυτοτελές άδικο. Καταργήθηκαν λ.χ. τα εγκλήματα των άρθρων 171, 176, 177, 182, 182^{Α}, 185, 188, και 192 – 197.

3. Καταργούνται πολλές από τις διατάξεις του 7^{ου} κεφαλαίου για την επιβουλή της θρησκευτικής ειρήνης, και ειδικότερα τα άρθρα 198, 199 και 201.

4. Καταργείται ολόκληρο το 8ο κεφάλαιο, όπου περιλαμβάνονται τα εγκλήματα κατά της στρατιωτικής υπηρεσίας, το οποίο δεν συναντάται σε κανένα από τους σύγχρονους Ποινικούς Κώδικες.

5. Στο 9ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Σχ.Π.Κ. διευρύνεται το αξιόποινο ώστε να περιλάβει και τις πράξεις που θίγουν άλλα αντίστοιχης σημασίας για τη σύγχρονη οικονομική ζωή μέσα, όπως πιστωτικές κάρτες, κάρτες των ευρωεπιταγών, λοιπές κάρτες εκδιδόμενες από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ταξιδιωτικές επιταγές, ευρωεπιταγές, λοιπές επιταγές και συναλλαγματικές.

6. Στο 14ο Κεφάλαιο, όπου τυποποιούνται τα εγκλήματα κατά των συγκοινωνιών, των τηλεπικοινωνιών και άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων επιχειρείται μια σαφέστερη περιγραφή των αξιόποινων συμπεριφορών, στο πρότυπο που έχει υιοθετήσει κατά βάση και ο γερμανικός Ποινικός Κώδικας.

7. Το 15ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Σχ.Π.Κ. διακρίνεται πλέον σε τρία Μέρη, από τα οποία στο πρώτο περιγράφονται πράξεις βλάβης της ανθρώπινης ζωής, στο δεύτερο πράξεις προσβολής του εμβρύου και στο τρίτο εγκλήματα διακινδύνευσης της ζωής.

8. Από τις διατάξεις του 18ου Κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του Σχ.Π.Κ., όπου περιγράφονται τα εγκλήματα κατά της προσωπικής ελευθερίας, διαγράφονται ως απαρχαιωμένες οι διατάξεις των άρθρων 323 (εμπόριο δούλων), 327 (ακούσια απαγωγή γυναίκας), 328 (εκούσια απαγωγή ανήλικης γυναίκας) και 335 ΠΚ (απατηλή διέγερση σε μετανάστευση). Επίσης καταργείται η διάταξη του άρθρου 332 ΠΚ (εξαναγκασμός σε παύση εργασίας), διότι κρίθηκε ότι επαρκώς αντιμετωπίζεται η πράξη με τη διάταξη για την παράνομη βία. Καταργούνται τέλος οι διατάξεις των άρθρων 322^{Α} – 322Γ (αναγκαστική εξαφάνιση), το περιεχόμενο των οποίων εντάσσεται στο έγκλημα της αρπαγής.

9. Ενοποιούνται σε μία διάταξη τα άρθρα 323Α και 351 του Ποινικού Κώδικα, όπου τυποποιούνται τα εγκλήματα της εμπορίας ανθρώπων και της σωματεμπορίας, ώστε να είναι σαφές πως το κοινά προσβαλλόμενο από τις πράξεις αγαθό είναι η ελευθερία. Ταυτόχρονα διευρύνεται το περιεχόμενο του εγκλήματος, ώστε ως μορφή εκμετάλλευσης να θεωρείται και ο πορισμός οικονομικού οφέλους από την εγκληματική δραστηριότητα του θύματος.
10. Σοβαρές αλλαγές επέρχονται στο 19ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Σχ.Π.Κ., όπου εντάσσονται τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της ανηλικότητας. Αρχικά τυποποιείται για πρώτη φορά στο άρθρο 343 ο εξαναγκασμός σε τέλεση ασελγών πράξεων, όταν πραγματοποιείται χωρίς τη χρήση βίας ή απειλής εναντίον σημαντικών αγαθών του θύματος. Διευρύνεται επίσης το περιεχόμενο του συγκεκριμένου άρθρου, ώστε να περιλαμβάνει πλέον κάθε μορφή κατάχρησης μιας σχέσης εργασιακής εξάρτησης μέσω της οποίας επιτυγχάνεται η τέλεση σεξουαλικών πράξεων. Τέλος, διαγράφονται άρθρα που αποδίδουν κατά βάση την ιδεολογική τοποθέτηση του Έλληνα νομοθέτη έναντι συγκεκριμένων τρόπων συμπεριφοράς. Διαγράφονται έτσι οι διατάξεις των άρθρων 348 παρ. 1 (διευκόλυνση ακολασίας άλλων) και 350 ΠΚ (εκμετάλλευση πόρνης). Τέλος, καταργείται ως απαρχαιωμένη η διάταξη του άρθρου 341 ΠΚ (απατηλή επίτευξη συνουσίας).

11. Αλλαγές γίνονται και στο 20ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Σχ.Π.Κ., από το οποίο διαγράφεται ως απαρχαιωμένη η διάταξη του άρθρου 355 (απάτη σχετικά με το γάμο).

12. Σημαντικές είναι οι επεμβάσεις και στο 22ο Κεφάλαιο, κυρίως σε ό,τι αφορά τον εξορθολογισμό των ποινών, όπως και στο 23ο Κεφάλαιο, όπου επιχειρείται η αποσαφήνιση των στοιχείων της αξιόποινης πράξης, καθώς η γενική αναφορά του νομοθέτη στην «ασφάλεια των συγκοινωνιών» κρίθηκε αρκετά ασαφής.

13. Τέλος, αλλαγές επιχειρούνται και στα 23ο και 24ο Κεφάλαια του Ειδικού Μέρους του Σχ.Π.Κ., τα οποία ενοποιούνται σε ένα ενιαίο Κεφάλαιο, ώστε να είναι σαφές ότι ιδιοκτησία και περιουσία αποτελούν τις δύο όψεις ενός έννομου αγαθού. Στο ενιαίο αυτό Κεφάλαιο, δεν υπάρχουν πλέον, επειδή κρίθηκε ότι δεν περιέχουν εγκληματικό άδικο, τα εγκλήματα των άρθρων 373 (τυμβωρυχία), 376 (παρασιώπηση ανεύρεσης), 391 (αποφυγή πληρωμής εισιτηρίου), 392 (δόλια αποδοχή παροχών) κ.ά.. Οι πιο σημαντικές όμως αλλαγές είναι δύο: (α) Διαμορφώνονται διακεκριμένες μορφές των εγκλημάτων όταν αυτά στρέφονται κατά της περιουσίας του Δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και η αξία του αντικειμένου της υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ, οπότε επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες. Η επιλογή αυτή συναρτάται με το περιεχόμενο της διάταξης του άρθρου 492 του Σχ.Π.Κ., βάσει της οποίας, από την έναρξη ισχύος νέου Κώδικα, καταργείται ο Νόμος 1608/1950 που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1951, καθώς και κάθε διάταξη που τροποποιούσε το νόμο αυτό. (β) Διαμορφώνεται, για όλα τα εγκλήματα που δεν εμπεριέχουν χρήση βίας, ένας ευρύτατος λόγος απαλλαγής από την ποινή, εφόσον ο υπαίτιος μέχρι την αμετάκλητη παραπομπή του στο ακροατήριο ικανοποιήσει εντελώς τον ζημιωθέντα, καταβάλλοντας αποδεδειγμένα το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας, από την ημέρα τέλεσης του

εγκλήματος. Κατά την επικρατήσασα άποψη, η διάταξη αυτή είναι αναγκαία προκειμένου να μην ασκείται εκβιαστική πίεση από το θύμα επάνω στον κατηγορούμενο.

Οι μεταβολές αυτές συστοιχούνται με τη γενικότερη μέριμνα να εναρμονιστούν τα θετικά στοιχεία του ισχύοντος Κώδικα με τον αναγκαίο εξορθολογισμό και εκσυγχρονισμό των διατάξεών του. Οι κανόνες του δικαίου κατατείνουν στην πραγμάτωση ενός δέοντος. Ανταποκρίνονται σε ορισμένες θεμελιώδεις αρχές, σε αξίες αντικειμενικοποιημένες, δεσμευτικές για τη νομοθετική, τη δικαστική και κάθε κρατική εξουσία: αυτές που θετικοποιούνται στο Σύνταγμα. Το ουσιαστικό ποινικό δίκαιο τιμωρεί ορισμένη συμπεριφορά, διότι αυτή αντίκειται στον τελικό σκοπό της έννομης τάξης, να οργανώσει την κοινωνική συμβίωση με τρόπο ασφαλή και δίκαιο.

Το έγκλημα και η ποινή είναι αρνητικά μεγέθη. Η εγκληματική συμπεριφορά είναι όχι μόνο δικαιικά, αλλά και ηθικοκοινωνικά ιδιαίτερα επιλήψιμη, διαταράσσει τους βασικούς όρους της ειρηνικής κοινωνικής ζωής. Ο νόμος την τιμωρεί με ανάλογο τρόπο, με τη «στιγματιστική σκληρότητα» της ποινής. Η ποινή αποτελεί ακραίο, το μοναδικό στο χώρο της κρατικής καταστολής και γενικότερα του κρατικού καταναγκασμού, μέσο, που προσβάλλει καίρια τα έννομα αγαθά του υπαίτιου. Δεν θα ήταν, λοιπόν, δικαιικά και λογικά, ανεκτή χωρίς την αναγωγή της σε ένα αντικειμενικά υποστηρίξιμο και οριακό ηθικοκοινωνικό δέον: την αποκατάσταση της διαταραχής που προκάλεσε το έγκλημα στον κοινωνικό οργανισμό. Τούτο ανταποκρίνεται στο συμφέρον της έννομης τάξης και το γενικό συμφέρον της πολιτικά οργανωμένης κοινωνίας.

Δ. ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Το Σχέδιο περιέχει τρία βιβλία, όπως άλλωστε και ο ισχύων Ποινικός Κώδικας. Στο πρώτο έχουν ενταχθεί οι διατάξεις του Γενικού Μέρους, οι οποίες ισχύουν για το σύνολο των εγκλημάτων όχι μόνο του Ποινικού Κώδικα αλλά και των Ειδικών Ποινικών Νόμων, αν δεν προβλέπεται διαφορετικά. Στο δεύτερο βιβλίο έχει ενταχθεί το Ειδικό Μέρος, όπου περιγράφονται τα εγκλήματα και προσδιορίζονται οι ποινικές κυρώσεις. Τέλος, στο τρίτο βιβλίο περιλαμβάνονται οι μεταβατικές διατάξεις

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ
Ι. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Το πρώτο βιβλίο χωρίζεται σε οκτώ Κεφάλαια, στα οποία κατά βάση τηρείται η δομή του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα. Προσδιορίζονται, δηλαδή, αρχικά οι γενικοί κανόνες και ακολουθεί η ανάλυση των βασικών για την κατάφαση του αρχικού αξιοποίνου στοιχείων (αρχικό άδικο, υπαιτιότητα, τελικό άδικο και ενοχή), οι διατάξεις διεύρυνσης του αξιοποίνου (απόπειρα – συμμετοχή) και στη συνέχεια οι διατάξεις για τις ποινές, οι οποίες αντίστοιχα ταξινομούνται σε εκείνες που αναφέρονται στην απειλή των ποινών, σε εκείνες που ρυθμίζουν την επιμέτρηση και σε εκείνες που προσδιορίζουν τον τρόπο έκτισης των ποινικών κυρώσεων. Στο τέλος έχουν τοποθετηθεί οι διατάξεις σχετικά με την εξάλειψη του αξιοποίνου και την ποινική μεταχείριση των ανήλικων δραστών αξιόποινων πράξεων.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Ο ποινικός νόμος

Στο πρώτο Κεφάλαιο του Γενικού Μέρους του Σχεδίου, με τίτλο «Ο Ποινικός Νόμος» περιλαμβάνονται οι βασικοί κανόνες του ποινικού δικαίου. Το Κεφάλαιο αυτό διακρίνεται σε τρεις ενότητες.

Ι. Βασικές αρχές

Άρθρο 1

Η πρώτη διάταξη αυτής της ενότητας είναι κατά βάση συμβολικής σημασίας, καθώς επαναλαμβάνει τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 Συντάγματος, ορίζοντας ότι έγκλημα δεν υπάρχει χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της, καθώς και την επιβλητέα γι' αυτή ποινή. Από τη διάταξη αυτή συνάγονται οι ακόλουθες θεμελιώδεις για το ποινικό δίκαιο αρχές: (α) Το έγκλημα προϋποθέτει σε κάθε περίπτωση «πράξη προσβολής». Δεν μπορούν επομένως να τιμωρούνται απλές εκδηλώσεις του φρονήματος, δηλαδή πράξεις οι οποίες δεν προσβάλλουν κανένα έννομο αγαθό. (β) Η πράξη πρέπει να περιγράφεται σε τυπικό νόμο, έτσι ώστε να υπάρχει η μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια ως προς το περιεχόμενο του δικαιϊκού κανόνα και να εξασφαλίζεται η τήρηση της δημοκρατικής αρχής. (γ) Η πράξη πρέπει να είναι με ακρίβεια ορισμένη, πρέπει, δηλαδή, να περιγράφονται στο νόμο τα στοιχεία της έτσι ώστε να μπορεί ο καθένας να γνωρίζει πότε μια συμπεριφορά μπορεί να συνεπάγεται γι' αυτόν ποινικές κυρώσεις. (δ) Επιπλέον και η ποινή πρέπει να ορίζεται ρητά για συγκεκριμένη πράξη. Απαγορεύεται επομένως η απειλή αόριστων ποινών ή η απειλή ποινών με εξαιρετικά ευρέα πλαίσια. Η μεγάλη σημασία της αρχών αυτών επιβεβαιώνεται και από το γεγονός της κατοχύρωσής τους τόσο στο άρθρο 7 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όσο και στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 2

Στο άρθρο 2 επαναλαμβάνεται η ισχύουσα και σήμερα διάταξη σχετικά με την αναδρομική εφαρμογή του ευμενέστερου για τον κατηγορούμενο νόμου. Τα νέα στοιχεία που εισάγει η διάταξη είναι τρία: (α) Διευκρινίζεται ότι επιεικέστερος είναι ο νόμος που στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί στην ευμενέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου. Με τον τρόπο αυτό υιοθετείται πλέον νομοθετικά η άποψη που επικρατεί τόσο στη θεωρία όσο και στη νομολογία σχετικά με το περιεχόμενο που έχει η αρχή αυτή στο ποινικό δίκαιο. (β) Διευκρινίζεται επίσης ότι αυτό που ενδιαφέρει δεν είναι αν ο νόμος στο σύνολό του είναι επιεικέστερος για τον κατηγορούμενο, αλλά αν περιέχει διατάξεις που είναι επιεικέστερες γι' αυτόν. Έτσι, είναι πιθανό να εφαρμόζονται σε συγκεκριμένη περίπτωση διατάξεις διαφορετικών νόμων. Μπορεί λ.χ. να εφαρμόζεται νεότερη διάταξη που προβλέπει μικρότερη απειλούμενη ποινή, μαζί με διάταξη παλαιότερου νόμου που πρόβλεπε μετατροπή της μεγαλύτερης ποινής. (γ) Τέλος, στην ίδια διάταξη προβλέπεται ότι αν μεταγενέστερος νόμος χαρακτήρισε την πράξη μη αξιόποινη, παύει η εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε καθώς και τα ποινικά επακόλουθά της, όπως και η εκτέλεση των μέτρων ασφαλείας. Η προσθήκη στη διάταξη αυτή και των μέτρων ασφαλείας, εκτός από τις παρεπόμενες ποινές, στηρίχθηκε στη σκέψη ότι τα μέτρα ασφαλείας δεν παύουν να είναι μέτρα του ποινικού δικαίου. Όταν

επομένως μια πράξη χαρακτηρίζεται πλέον ως ανέγκλητη και επομένως κανένα ποινικής φύσης μέτρο δεν μπορεί να επιβληθεί γι' αυτήν, δεν θα πρέπει επίσης να εκτελούνται και τα μέτρα ασφαλείας.

Άρθρο 3

Η διάταξη αυτή καταργείται, διότι είναι ευθέως αντίθετη στους υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνες των άρθρων 15 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του Ο.Η.Ε. και 49 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που επιβάλλουν σε κάθε περίπτωση την αναδρομική εφαρμογή του ηπιότερου νόμου.

Άρθρο 4

Η διάταξη καταργείται, διότι κρίθηκε ότι το δικαστήριο είναι υποχρεωμένο σε κάθε περίπτωση να εφαρμόσει τον ευμενέστερο για τον κατηγορούμενο νόμο στην περίπτωση που υπάρχει διαφοροποίηση ως προς το είδος ή τη χρονική διάρκεια ενός μέτρου ασφαλείας. Η επιλογή αυτή στηρίχθηκε κατά βάση στην πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που δέχεται ότι όχι μόνον οι ποινές, αλλά οποιοδήποτε μέτρο περιοριστικό των ατομικών ελευθεριών, πρέπει να προβλέπεται ρητά σε διάταξη νόμου (αρχή νομιμότητας), να είναι απολύτως αναγκαίο σε μια δημοκρατική κοινωνία (αρχή αναγκαιότητας) και να προβλέπεται με τρόπο σαφή (αρχή της προβλεψιμότητας) έτσι ώστε να μπορεί ο πολίτης, με βάση το γράμμα του νόμου και ενδεχομένως βοηθούμενος και από την ερμηνεία που υιοθετούν τα δικαστήρια, να γνωρίζει, την ώρα που ενεργεί, τις συνέπειες που μπορεί να έχει για τα δικαιώματά του μία συγκεκριμένη πράξη του. Από τη σχετική νομολογία συνάγεται ευχερώς ότι δεν νοείται η επιβολή μέτρων ασφαλείας δυσμενέστερων για τον κατηγορούμενο από εκείνα που ίσχυαν κατά την τέλεση της πράξης. Αντίθετα η επιτροπή έκρινε ότι στις περιπτώσεις που νεότεροι νόμοι προβλέπουν μικρότερης έντασης μέτρα ασφαλείας, θα πρέπει αυτοί να εφαρμόζονται αναδρομικά, όχι μόνο γιατί αυτό επιβάλλεται από το άρθρο 15 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, καθώς και από το άρθρο 49 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και γιατί επιπλέον ο νεότερος νόμος απηχεί πάντα τις πιο σύγχρονες επιστημονικές αντιλήψεις για τα μέτρα που πρέπει να εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση.

ΙΙ. Τοπικά όρια ισχύος των ποινικών νόμων

Άρθρο 5

Στο άρθρο 5 του Σχεδίου, διατηρείται η αρχή της εδαφικότητας, όπως κατοχυρώνεται και στο ισχύον άρθρο του Ποινικού Κώδικα, διευκρινίζεται όμως παράλληλα ότι οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και στις πράξεις συμμετοχής που τελέστηκαν στο έδαφος της ελληνικής επικράτειας, αν η κύρια πράξη, για την οποία δεν υπάρχει δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων, είναι αξιόποινη και κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους. Διατηρείται επίσης η ισχύουσα ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία πλοία ή αεροσκάφη ελληνικά θεωρούνται έδαφος της επικράτειας οπουδήποτε και αν βρίσκονται, εκτός αν σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο υπόκεινται σε αλλοδαπό νόμο.

Άρθρο 6

Στο άρθρο 6 διατηρείται κατά βάση η ισχύουσα διάταξη σχετικά με την εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων στις περιπτώσεις που ημεδαπός τελεί έγκλημα στην αλλοδαπή (αρχή του υποκειμενικού ενδιαφέροντος). Στην προτεινόμενη ωστόσο διάταξη προβλέπεται επιπλέον ρητά ότι για να κριθεί αν η πράξη είναι αξιόποινη στην αλλοδαπή ερευνώνται τα συγκεκριμένα σε κάθε περίπτωση χαρακτηριστικά της και όχι η πιθανή γενική τυποποίησή της.

Άρθρο 7

Στο άρθρο 7, ορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται όταν το έγκλημα τελείται στην αλλοδαπή από ημεδαπό (αρχή του αντικειμενικού ενδιαφέροντος). Διευκρινίζεται ειδικότερα ότι το διττό αξιόποινο δεν κρίνεται αφηρημένα αλλά με βάση τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της πράξης, ενώ για την επίλυση ερμηνευτικών προβλημάτων που είχαν ανακύψει στο παρελθόν, ορίζεται επιπλέον ρητά ότι ως Έλληνας πολίτης για την εφαρμογή της συγκεκριμένης διάταξης λογίζεται και το κυοφορούμενο που θα αποκτήσει με τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια, καθώς και όλα τα νομικά πρόσωπα που εδρεύουν στην ημεδαπή. Με τη διατύπωση αυτή είναι προφανές ότι οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις που ένα έγκλημα στρέφεται κατά του ελληνικού Δημοσίου, όταν αυτό εμφανίζεται ως fiscus, με τη μορφή νομικού προσώπου Δημοσίου Δικαίου.

Άρθρο 8

Στο άρθρο 8 του Σχεδίου, όπου διατηρείται η αρχή της παγκόσμιας δικαιοσύνης, έγιναν αλλαγές στον κατάλογο των εγκλημάτων για τα οποία μπορούν να εφαρμόζονται οι ελληνικοί νόμοι. Διατηρήθηκαν βεβαίως αμετάβλητα τα εγκλήματα που στρέφονται κατά του ελληνικού κράτους (όπου εντάσσονται η εσχάτη προδοσία, η προδοσία της χώρας, εγκλήματα που αφορούν τη στρατιωτική υπηρεσία και την υποχρέωση στράτευσης στην Ελλάδα, αξιόποινες πράξεις που τέλεσαν υπάλληλοι του ελληνικού κράτους ή οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα, πράξεις εναντίον Έλληνα υπαλλήλου του ελληνικού κράτους ή οργάνου ή οργανισμού της Ε.Ε. κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή σχετικά με αυτήν, καθώς και η ψευδορκία σε διαδικασία που εκκρεμεί στις ελληνικές αρχές), διαφοροποιήθηκαν όμως σε αξιοσημείωτο βαθμό τα λεγόμενα διεθνή εγκλήματα.

Από τον κατάλογο των εγκλημάτων αυτών διαγράφηκε αρχικά η πράξη του δουλεμπορίου. Βεβαίως η υποχρέωση θεμελίωσης της αρχής της παγκόσμιας δικαιοσύνης για τη δίωξη του εγκλήματος αυτού προκύπτει ήδη από τη Σύμβαση «περί δουλείας» που υπογράφηκε στη Γενεύη στις 15.9.1926 και κυρώθηκε με το ν. 4473/1930. Ωστόσο, το φαινόμενο που ήθελε να αντιμετωπίσει ο νομοθέτης με τη διαμόρφωση του συγκεκριμένου εγκλήματος δύσκολα μπορεί να ανιχνευθεί στη σύγχρονη εποχή. Η χρήση του όρου «δούλος» έχει ουσιαστικά εκμηδενίσει τη σημασία του. Αξίζει να αναφέρουμε ότι από τη θέσπιση του Ποινικού Κώδικα μέχρι σήμερα, δηλαδή επί 70 σχεδόν χρόνια, δεν υπάρχει καμία, δημοσιευμένη τουλάχιστον, δικαστική απόφαση που να εφαρμόζει τη διάταξη του άρθρου 323 Ποινικού Κώδικα. Για την αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών έχει ήδη διαμορφωθεί η διάταξη για την εμπορία ανθρώπων, η οποία, έχοντας

ευρύτερο περιεχόμενο, καταλαμβάνει ασφαλώς και τις περιπτώσεις του δουλεμπορίου, στο μέτρο που θα ανιχνευθούν.

Εκτός από το δουλεμπόριο, καταργήθηκε από τον κατάλογο των εγκλημάτων του άρθρου 8 η πράξη της παράνομης κυκλοφορίας και εμπορίου άσεμνων δημοσιευμάτων. Βεβαίως, με βάση τη διεθνή σύμβαση της Γενεύης της 12.9.1923 «για την καταστολή της κυκλοφορίας και εμπορίας ασέμνων δημοσιευμάτων», που η χώρα μας υπέγραψε στις 9.10.1929, η Ελλάδα οφείλει να εφαρμόζει τους ποινικούς της νόμους για τη δίωξη όλων των σχετικών εγκλημάτων, μολονότι το περιεχόμενο του «άσεμνου» δημοσιεύματος δεν προσδιορίζεται στην ίδια τη σύμβαση. Ωστόσο η ρητή αναφορά στα άσεμνα είναι πλέον περιττή, διότι το αδίκημα αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει τέτοια ιδιαίτερη απαξία στη σύγχρονη εποχή ώστε να δικαιολογείται η ειδική αναφορά του ποινικού νομοθέτη σε αυτό. Κρίθηκε επομένως ότι αρκεί για αυτό, όπως και για πολλές άλλες κατηγορίες εγκλημάτων, η πρόβλεψη της τελευταίας περίπτωσης (ια΄) του άρθρου 8.

Αντιθέτως στον κατάλογο των εγκλημάτων για τα οποία ισχύει η αρχή της παγκόσμιας δικαιοσύνης αναφέρονται οι τρομοκρατικές πράξεις, η πειρατεία, τα εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα και η παράνομη εμπορία ναρκωτικών.

Άρθρο 9

Η διάταξη ακολουθεί τη ρύθμιση της ισχύουσας διάταξης για το ακαταδίωκτο εγκλημάτων που τελέστηκαν στην αλλοδαπή (παρ. 1) ενώ στην παρ. 2 ορίζεται, ότι η παρ. 1 δεν ισχύει για τις πράξεις του άρθρου 8. Προστέθηκε ωστόσο στη διάταξη και νέα, τρίτη παράγραφος, με την οποία ενσωματώνεται στον Ποινικό μας Κώδικα η αρχή *ne bis in idem* που ισχύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στην παρ. 3 ορίζεται, ειδικότερα, ότι η ποινική δίωξη αποκλείεται αν έχει εκδοθεί οριστική απόφαση για την ίδια πράξη από δικαστήριο κράτους μέλους της Ε.Ε. Ως «οριστική» απόφαση νοείται αυτή που πληροί τα κριτήρια που έχει διαμορφώσει σχετικώς η νομολογία του ΔΕΕ (πρώην ΔΕΚ) κατά την ερμηνεία των άρθρων 54 της Σύμβασης Σένγκεν και 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Άρθρο 10

Η διάταξη ακολουθεί τη ρύθμιση της ισχύουσας διάταξης, σύμφωνα με την οποία η ποινή που εκτίθηκε στην αλλοδαπή, ολικά ή μερικά, αφαιρείται από την ποινή που επέβαλαν τα ελληνικά δικαστήρια.

Άρθρο 11

Η διάταξη ακολουθεί τη ρύθμιση της ισχύουσας διάταξης για την αναγνώριση αλλοδαπών αποφάσεων, που παρέχει τη δυνατότητα στο αρμόδιο εθνικό δικαστήριο (πλημμελειοδικών) να επιβάλει στον Έλληνα που καταδικάστηκε στην αλλοδαπή τις προβλεπόμενες από τους ημεδαπούς νόμους παρεπόμενες ποινές (παρ. 1). Η ίδια ρύθμιση επεκτείνεται με την παρ. 2 στα μέτρα ασφαλείας, ενώ στην παρ. 3 διευκρινίζεται ότι παρεπόμενες ποινές και μέτρα ασφαλείας δεν μπορούν να επιβληθούν στις περιπτώσεις του άρθρου 9 παρ. 3.

III. Σχέση του Κώδικα με ειδικούς νόμους και επεξήγηση όρων

Άρθρο 12

Η διάταξη αυτή ορίζει ότι οι διατάξεις του Γενικού Μέρους του Π.Κ. εφαρμόζονται και σε αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται σε ειδικούς νόμους, αν αυτοί, με ρητή διάταξη, δεν ορίζουν διαφορετικά. Είναι φανερό, ότι η ανάγκη ενότητας των ποινικών νόμων στο σύνολό τους ανταποκρίνεται στην αρχή της ασφάλειας δικαίου, της δικαιοκρατικής, δηλαδή, εγγύησης της προσωπικής ελευθερίας και ασφάλειας.

Άρθρο 13

Με τη διάταξη αυτή επήλθαν οι ακόλουθες αλλαγές στους ορισμούς της ισχύουσας διάταξης:

α. Στην έννοια του «οικείου» κρίθηκε αναγκαίο ο νέος ορισμός να περιλαμβάνει πλέον και τα μέλη της λεγόμενης «κοινωνικής» οικογένειας, στην οποία η σύγχρονη κοινωνία έχει αναγνωρίσει ρόλο αντίστοιχο με εκείνον της παραδοσιακής οικογένειας που στηρίζεται σε δεσμούς αίματος. Η έννοια του «οικείου» επεκτείνεται έτσι σε όλους όσοι συνδέονται με δεσμό νόμιμης συγγένειας σε ευθεία γραμμή, τους θετούς γονείς και τα θετά τέκνα, τους ανάδοχους γονείς και τα ανάδοχα τέκνα, τους επιτρόπους ή επιμελητές του υπαίτιου και όσους βρίσκονται υπό την επιτροπεία ή επιμέλεια του υπαιτίου, τους συζύγους, τους συμβιούντες με σταθερή συμβίωση ή με σύμφωνο συμβίωσης, τους μνηστευμένους, τους αδερφούς και τους συζύγους τους ή τους συμβιούντες ως ανωτέρω με αυτούς και τους μνηστήρες των αδερφών, ακόμη κι αν ο γάμος, η συμβίωση ή η μνηστεία έχουν λυθεί.

β. Καταργήθηκε η αναφορά στην «κατά συνήθεια» τέλεση εγκλήματος, διότι η ύπαρξη «σταθερής ροπής» στην τέλεση ενός εγκλήματος υποδεικνύει μείωση των δυνατοτήτων του δράστη να αντισταθεί στην τέλεση της αξιόποινης πράξης, που θα έπρεπε να οδηγεί σε μείωση και όχι σε επαύξηση της ποινικής κύρωσης.

γ. Καταργήθηκε η έννοια του «ιδιαίτερα επικίνδυνου δράστη», καθώς η ιδιαίτερη επικινδυνότητα συναρτάται κατ' ανάγκη με μια προγνωστική κρίση για τον τρόπο που πρόκειται να συμπεριφερθεί ο δράστης στο μέλλον. Στο μέτρο όμως που η ποινή πρέπει κατά το Σύνταγμα να συνδέεται με την «πράξη», δηλαδή με όσα έκανε ο δράστης, η αναφορά στην επικινδυνότητά του για τη θεμελίωση ή επαύξηση του αξιοποίνου δε φαίνεται νοητή.

δ. Καταργήθηκε τέλος η διάταξη για την έννοια του «Στρατού», μετά την κατάργηση του ογδόου κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους για τα εγκλήματα που ανάγονται στη στρατιωτική υπηρεσία και στην υποχρέωση στράτευσης (άρθρα 202-206) .

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Το έγκλημα

Το δεύτερο Κεφάλαιο του Γενικού Μέρους του Σχεδίου, που αναφέρεται στο έγκλημα χωρίζεται σε πέντε ενότητες: Η πράξη – Ο άδικος χαρακτήρας της πράξης – Η υπαιτιότητα – Λόγοι άρσης του καταλογισμού – Μειωμένος καταλογισμός. Με τη διάταξη αυτή αποτυπώνονται στο επίπεδο του Ποινικού Κώδικα, οι αναγκαίοι για την κατάφαση του αρχικού αξιοποίνου όροι: το αρχικό άδικο, δηλαδή η πράξη και η παράλειψη ως αμιγώς αντικειμενικά μεγέθη (πρώτη ενότητα), το τελικό άδικο ως αμιγώς επίσης αντικειμενικό μέγεθος, μέσω του οποίου αξιολογείται το αρχικό άδικο (δεύτερη ενότητα), η υπαιτιότητα, δηλαδή ο δόλος και η αμέλεια, ως αμιγώς υποκειμενικά μεγέθη (τρίτη ενότητα) και ο τελικός καταλογισμός, ως αμιγώς επίσης υποκειμενικό μέγεθος, μέσω του

οποίου αξιολογείται η υποκειμενική σχέση του δράστη με την πράξη του (τέταρτη ενότητα). Στην τελευταία πέμπτη ενότητα περιλαμβάνονται οι διατάξεις για τον μειωμένο καταλογισμό.

Ι. **Η πράξη**

Άρθρο 14

Στην πρώτη ενότητα, με τίτλο «πράξη» περιγράφονται τα στοιχεία που συγκροτούν το αρχικό άδικο. Το άρθρο 14 αναφέρεται ειδικότερα στην έννοια της πράξης, για τον προσδιορισμό των στοιχείων της οποίας διατηρήθηκε αμετάβλητος ο ορισμός που δίδεται και σήμερα στο άρθρο 14 του Ποινικού Κώδικα, αφού το περιεχόμενο της έννοιας αυτής - ως ανθρώπινης αυτοκυβερνούμενης και κοινωνικά αντιληπτής ενέργειας που απευθύνεται σε άλλον – έχει πλέον οριοθετηθεί με απόλυτη σαφήνεια από τη θεωρία και τη νομολογία.

Άρθρο 15

Σε ό,τι αφορά την έννοια της παράλειψης στην παράγραφο 1 του άρθρου 15 προσδιορίζονται επακριβώς οι πηγές της ιδιαίτερης νομικής υποχρέωσης και ως τέτοιες κατονομάζονται ο νόμος, η σύμβαση (δηλαδή η σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με την ανάληψη ευθύνης έναντι άλλου, ασχέτως αν η συμφωνία έχει τυπικό ή μη χαρακτήρα) και η προηγούμενη επικίνδυνη ενέργεια του υπαιτίου.

Στην παρ. 2 του άρθρου 15 προβλέπεται ότι, στις περιπτώσεις των εγκλημάτων που τελούνται με παράλειψη, ο δικαστής μπορεί να επιβάλλει μειωμένη ποινή. Η αναγνώριση της δυνατότητας επιβολής μειωμένης ποινής στηρίχθηκε στη σκέψη ότι συχνά η «μη δράση» εμπεριέχει λιγότερο άδικο ή λιγότερη ενοχή σε σχέση με την προσβολή που προκαλεί κάποιος με ενέργεια. Θα πρέπει επομένως ο δικαστής να έχει την ευχέρεια, όταν πράγματι διαγιγνώσκει μειωμένο άδικο ή ενοχή, να επιβάλει και μειωμένη ποινή.

Άρθρο 16

Το άρθρο 16 ακολουθεί τη ρύθμιση της ισχύουσας διάταξης, ότι τόπος εκτέλεσης της πράξης είναι ο τόπος όπου ο δράστης διέπραξε, ολικά ή μερικά, την αξιόποινη ενέργεια ή παράλειψη, καθώς και ο τόπος όπου επήλθε, ή σε περίπτωση απόπειρας, έπρεπε να επέλθει σύμφωνα με την πρόθεση του το αποτέλεσμα.

Άρθρο 17

Το άρθρο 17 ακολουθεί τη ρύθμιση της ισχύουσας διάταξης, ότι χρόνος τέλεσης της πράξης θεωρείται ο χρόνος κατά τον οποίο ο υπαίτιος ενέργησε ή όφειλε να ενεργήσει. Η ρύθμιση αυτή βασίζεται στην παραδοχή, ότι στοιχεία όπως το τελικό άδικο ή ο καταλογισμός δεν μπορούν παρά να κρίνονται με σημείο αναφοράς το χρόνο της ενέργειας ή παράλειψης του υπαιτίου και όχι της επέλευσης του αποτελέσματος. Το πρόβλημα της παραγραφής μπορεί να αντιμετωπιστεί κάθε φορά με ειδική ρύθμιση, που θα περιορίζεται στο χώρο της παραγραφής, επιλογή που έχει υιοθετηθεί και από τον γερμανικό Ποινικό Κώδικα.

Άρθρο 18

Στο άρθρο 18 ορίζονται οι κατηγορίες των αξιόποινων πράξεων, οι οποίες περιορίζονται μόνο σε δύο: κακουργήματα και πλημμελήματα. Τα πταίσματα δεν θεωρούνται πλέον αξιόποινες πράξεις, αλλά αντιμετωπίζονται μόνο ως διοικητικές παραβάσεις. Ως κακουργήματα ορίζονται, πιο συγκεκριμένα, οι πράξεις που τιμωρούνται με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη, ενώ ως πλημμελήματα οι πράξεις που τιμωρούνται με φυλάκιση, περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης, μόνο με χρηματική ποινή ή με παροχή κοινωφελούς εργασίας. Έτσι, η κοινωφελής εργασία εντάσσεται στο ποινικό δίκαιο ως αυτοτελής πια ποινική κύρωση.

Άρθρο 19

Στο άρθρο αυτό επαναλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη, βάσει της οποίας ο ποινικός χαρακτήρας της πράξης ως κακουργήματος ή πλημμελήματος κρίνεται με βάση τη βαρύτερη ποινή που καθορίζεται στο νόμο και όχι με την τυχόν ελαφρότερη ποινή που επέβαλε το δικαστήριο λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο μείωσης της ποινής σύμφωνα με το άρθρο 83.

II. Ο άδικος χαρακτήρας της πράξης

Στην δεύτερη αυτή ενότητα περιγράφονται οι προϋποθέσεις θεμελίωσης του τελικώς άδικου χαρακτήρα της πράξης: η αρχικώς άδικη πράξη είναι και τελικώς άδικη όταν δεν συντρέχουν οι περιγραφόμενοι στον νόμο λόγοι άρσης του αδίκου. Το τελικό άδικο, όπως και το αρχικό, περιγράφεται στο Σχέδιο με αμιγώς αντικειμενικά στοιχεία, όπως ακριβώς και στον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα.

Άρθρο 20

Στο άρθρο 20 αποτυπώνεται η ισχύουσα και σήμερα ρύθμιση σχετικά με τους λόγους άρσης του αδίκου που περιγράφονται στον Ποινικό μας Κώδικα.

Άρθρο 21

Ο λόγος άρσης του αδίκου εξ αιτίας προσταγής απαιτεί η τελευταία να δόθηκε σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους από την αρμόδια αρχή, αν ο νόμος δεν επιτρέπει στον προτασσόμενο να εξετάσει αν η προσταγή είναι νόμιμη ή όχι (παρ. 1 εδ. α΄). Ο άδικος χαρακτήρας της πράξης δεν αίρεται όταν η προσταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη. Βεβαίως ο περιορισμός αυτός συνάγεται και σήμερα ερμηνευτικά, ωστόσο κρίθηκε ότι θα πρέπει να οριστεί με απόλυτη σαφήνεια στον Ποινικό Κώδικα, ώστε κάθε υπάλληλος να γνωρίζει πως δεν δεσμεύεται να εφαρμόζει διαταγές που αντιβαίνουν προδήλως στο Σύνταγμα ή στους νόμους. Ως τέτοιες θα πρέπει βέβαια να θεωρούνται εκείνες που έρχονται σε *ευθεία* αντίθεση προς το γράμμα ενός κανόνα δικαίου και όχι εκείνες τις οποίες κάποιος θεωρεί παράνομες, στηριζόμενος σε ερμηνεία ενός δικαιικού κανόνα.

Σε περίπτωση δεσμευτικής προσταγής, η οποία δεν είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη, ως αυτουργός τιμωρείται εκείνος ο οποίος έδωσε την προσταγή (έμμεση αυτουργία).

Άρθρο 22

Το άρθρο 22 για την άμυνα ακολουθεί τις ρυθμίσεις της ισχύουσας διάταξης, με τη διαφορά, ότι στην παρ. 3 ο όρος «βλάβη» αντικαταστάθηκε με τον όρο «προσβολή» προκειμένου να καλυφθούν και οι περιπτώσεις, που η άμυνα ασκείται για την εξουδετέρωση επίθεσης η οποία δεν οδηγεί σε βλάβη, αλλά διακινδύνευση των έννομων αγαθών. Κατά τα λοιπά η άμυνα, η στοιχειώδης μορφή αυθυπεράσπισης όποιου δέχεται άδικη επίθεση (ή υπερασπίζεται από αυτήν άλλον) τείνει σε άμεση αποκατάσταση της έννομης τάξης, γι' αυτό πρέπει να είναι εύλογη, ώστε να μην παίρνει τα χαρακτηριστικά της αυτοδικίας.

Άρθρο 23

Η ποινική κύρωση της υπέρβασης του αναγκαίου ορίου της άμυνας, βάσει των κριτηρίων που περιγράφονται στην παρ. 3 του άρθρου 22, καθορίζεται ανάλογα με την ψυχική αντίδραση του αμυνομένου α) αν έγινε με πρόθεση επιβάλλεται ποινή ελαττωμένη, β) αν έγινε από αμέλεια τιμωρείται με τις σχετικές γι' αυτήν διατάξεις και γ) αν αυτός ενέργησε με αυτόν τον τρόπο εξ αιτίας του φόβου ή της ταραχής που του προκάλεσε η επίθεση, η υπέρβαση δεν καταλογίζεται στον αμυνόμενο που μένει ατιμώρητος.

Άρθρο 24

Η ρύθμιση ακολουθεί την ισχύουσα και ορίζει, ότι όποιος με πρόθεση προκάλεσε την επίθεση άλλου για να διαπράξει εναντίον του αξιόποινη πράξη με το πρόσχημα άμυνας (υπαίτια κατάσταση άμυνας), δεν απαλλάσσεται από την ποινή.

Άρθρο 25

Το άρθρο 25 για την κατάσταση ανάγκης επαναλαμβάνει και αυτό την ισχύουσα ρύθμιση, διευκρινίζοντας ότι ο άδικος χαρακτήρας μιας πράξης που εκτελείται σε κατάσταση ανάγκης αίρεται μόνο όταν η προσβολή (και όχι η βλάβη) που προκαλείται είναι κατά το είδος και τη σπουδαιότητα σημαντικά κατώτερη από εκείνη που απειλήθηκε. Πρόκειται για «θεμελιώδες σταθμιστικό ενέργημα» ανάμεσα σε δύο προσβολές, με ένα ποιοτικό (είδος) και ένα ποσοτικό (σπουδαιότητα) κριτήριο. Το πρώτο προσδιορίζεται από την αξιολογική (ιεραρχική) τάξη των έννομων αγαθών, από την οποία προκύπτει η υπεροχή των προσωποπαγών αγαθών (ζωή, ανθρώπινη αξιοπρέπεια) έναντι των περιουσιακών. Το δεύτερο ανάγεται στην ένταση της προσβολής.

III. Η υπαιτιότητα

Η τρίτη ενότητα του Κεφαλαίου αυτού (άρθρα 26 – 30) αναφέρεται στην υπαιτιότητα η οποία διαχωρίζεται πλέον από τον τελικό καταλογισμό. Με το διαχωρισμό αυτό αποτυπώνεται στον Ποινικό Κώδικα η διαφορετική ποιότητα της υπαιτιότητας, ως στοιχείου της νομοτυπικής μορφής του εγκλήματος, από τα στοιχεία του τελικού καταλογισμού, τα οποία λαμβάνονται υπόψη και εκτιμώνται από το δικαστήριο μετά την πλήρωση της νομοτυπικής μορφής. Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται οι ισχύουσες διατάξεις των άρθρων 26 – 30 του Ποινικού Κώδικα σχετικά με την υπαιτιότητα στα κακουργήματα και τα πλημμελήματα (άρθρο 26 ΠΚ), το περιεχόμενο του δόλου (άρθρο 27 ΠΚ), το περιεχόμενο της αμέλειας (άρθρο 28 ΠΚ), τα εκ του αποτελέσματος εγκλήματα (άρθρο 29 ΠΚ) και την πραγματική πλάνη (άρθρο 30 ΠΚ).

Άρθρο 26

Τα κακουργήματα και τα πλημμελήματα τιμωρούνται μόνο όταν τελούνται με δόλο και μόνο στις περιπτώσεις που ορίζει ειδικά ο νόμος τα πλημμελήματα τιμωρούνται και όταν τελούνται από αμέλεια. Ο λόγος της διάκρισης των βαθμίδων υπαιτιότητας (δόλος – αμέλεια) είναι αποτέλεσμα της αρχής της αναλογικότητας μεταξύ ευθύνης και κύρωσης, διότι και οι δύο μορφές της υπαιτιότητας εκδηλώνουν επιθετικότητα απέναντι στα έννομα αγαθά, αλλά ο δόλος εκφράζει την επιδίωξη ή την αποδοχή της προσβολής μιας κοινωνικής αξίας.

Άρθρο 27

Στο άρθρο 27 επαναλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη. Ο δόλος, ως αμιγώς υποκειμενικό μέγεθος, συντίθεται από το γνωστικό και το βουλητικό στοιχείο. Διακρίνεται σε άμεσο δόλο πρώτου βαθμού, όταν ο δράστης γνωρίζει ως βέβαιη ή ενδεχόμενη την παραγωγή των περιστατικών που απαρτίζουν κατά νόμο την έννοια μιας αξιόποινης πράξης, και επιδιώκει την παραγωγή τους, σε άμεσο δόλο δευτέρου βαθμού, όταν γνωρίζει ως βέβαιη την παραγωγή των πιο πάνω περιστατικών και αποδέχεται την παραγωγή τους και σε ενδεχόμενο δόλο, όταν γνωρίζει ως πιθανή την παραγωγή των πιο πάνω περιστατικών και αποδέχεται επίσης την παραγωγή τους. Επομένως δεν μπορεί να θεμελιωθεί δόλος όταν ο υπαίτιος δεν επιδιώκει ή δεν αποδέχεται πάντως να πραγματώσει τα στοιχεία που συγκροτούν τη νομοτυπική μορφή κάποιου εγκλήματος. Η αδιαφορία για την τήρηση των όρων του νόμου δεν σημαίνει και αποδοχή της προσβολής κάποιου έννομου αγαθού. Κατά κανόνα συνοδεύεται από την προσδοκία ότι, παρά την παραβίαση των κανόνων, η προσβολή τελικώς θα αποφευχθεί.

Στην παράγραφο 2 προσδιορίζονται, όπως ακριβώς και στην ισχύουσα διάταξη, οι όροι που χρησιμοποιούνται προκειμένου να υποδηλωθεί το απαιτούμενο σε κάθε περίπτωση είδος δόλου.

Άρθρο 28

Στο άρθρο 28 περιγράφεται το περιεχόμενο της αμέλειας, η οποία, όπως και στον ισχύοντα Κώδικα, εκλαμβάνεται ως ένα αμιγώς υποκειμενικό μέγεθος. Ειδικότερα, στη διάταξη αυτή περιγράφονται αρχικά τα οντολογικά στοιχεία της αμέλειας: ο υπαίτιος είτε δεν προβλέπει το αποτέλεσμα που προκαλεί η πράξη του (ασυνείδητη αμέλεια) είτε το προβλέπει μεν ως πιθανό, πιστεύει όμως ότι τελικά δεν θα επέλθει (ασυνείδητη αμέλεια). Επιπλέον, περιγράφονται τα αξιολογικά στοιχεία της αμέλειας, για τη συγκρότηση της οποίας είναι αναγκαίο ο υπαίτιος να έχει πραγματώσει την αντικειμενική υπόσταση ενός εγκλήματος λόγω έλλειψης της προσοχής που όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει.

Άρθρο 29

Στο άρθρο 29 περιγράφεται το εκ του αποτελέσματος έγκλημα. Στην επιτροπή συζητήθηκε το ενδεχόμενο κατάργησης του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος, ώστε να λειτουργούν σε κάθε περίπτωση οι κανόνες της συρροής όταν μία πράξη επιφέρει ορισμένο αποτέλεσμα. Η εκδοχή αυτή δεν υιοθετήθηκε όμως τελικά, διότι η κατάργηση δεν θα επέτρεπε την αξιολόγηση της ιδιαίτερης επικινδυνότητας μιας πράξης που έχει παραγάγει ορισμένο αποτέλεσμα. Για τον λόγο αυτό αποφασίστηκε να διατηρηθεί το

συγκεκριμένο είδος εγκλήματος και επιχειρήθηκε να αντιμετωπιστούν στο κείμενο του νόμου τα προβλήματα που δημιουργεί η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 29.

Ορίστηκε ειδικότερα αρχικά ότι το αποτέλεσμα που προκαλείται από την πράξη θα πρέπει να είναι αυτοτελώς τυποποιημένο στο νόμο ως έγκλημα αμέλειας. Έτσι μπορεί να θεωρείται έγκλημα εκ του αποτελέσματος λ.χ. η θανατηφόρα έκθεση ή η θανατηφόρα ληστεία, όχι όμως και το έγκλημα της διάδοσης ασθένειας ζώων (άρθρο 283 Π.Κ.) που έχει ως αποτέλεσμα την θανάτωση ή διαρκή βλάβη των ζώων άλλου. Η οριοθέτηση στηρίχθηκε στη σκέψη ότι μια πράξη – όπως εν προκειμένω η φθορά ξένης ιδιοκτησίας – η οποία δεν θεωρείται ότι δικαιολογεί την επιβολή ποινής όταν οφείλεται σε αμέλεια, δε δικαιολογεί ούτε την επαύξηση της ποινής στις περιπτώσεις που αποτελεί συνέπεια μιας ορισμένης μυϊκής ενέργειας.

Μια δεύτερη αλλαγή αναφέρεται στην υποκειμενική κάλυψη του αποτελέσματος από τον δράστη. Σύμφωνα με το γράμμα της ισχύουσας διάταξης του άρθρου 29 Π.Κ., το αποτέλεσμα της πράξης πρέπει να καλύπτεται από αμέλεια του υπαιτίου. Με τον περιορισμό αυτό αποκλείεται η επιβολή της αυξημένης ποινής του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος στις περιπτώσεις που ο δράστης του βασικού εγκλήματος δεν έχει υπαιτιότητα για την πρόκληση του περαιτέρω αποτελέσματος. Από την άλλη όμως πλευρά, με τον περιορισμό αυτό δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας στις περιπτώσεις που ο δράστης καλύπτει με δόλο το αποτέλεσμα της πράξης του και η αληθινή συρροή των δύο εγκλημάτων δόλου αποδίδει ποινική κύρωση μικρότερη από εκείνη του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος υιοθετήθηκε η λύση της διεύρυνσης του περιεχομένου του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος. Ορίζεται ειδικότερα ότι η αυξημένη ποινή του εγκλήματος αυτού επιβάλλεται όταν το αποτέλεσμα μπορεί να αποδοθεί *τουλάχιστον* σε αμέλεια του υπαιτίου – καλύπτοντας έτσι και τις περιπτώσεις που το αποτέλεσμα καλύπτεται από δόλο – διευκρινίζοντας όμως παράλληλα ότι τούτο είναι δυνατό μόνο όταν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα κατ' άλλη διάταξη.

Τέλος, η τρίτη επέμβαση που επιχειρήθηκε στο άρθρο 29 ΠΚ αναφέρεται στη δυνατότητα επιβολής της αυξημένης ποινής του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος στους συμμετόχους. Η ισχύουσα διάταξη αναφέρεται μόνο στον φυσικό αυτουργό της πράξης και όχι στους συμμετόχους. Με δεδομένο άλλωστε ότι οι συμμέτοχοι πρέπει να καλύπτουν με δόλο την πράξη του φυσικού αυτουργού, ενώ το εκ του αποτελέσματος έγκλημα προϋποθέτει αμέλεια ως προς το αποτέλεσμα, υποστηρίζεται σθεναρά στη θεωρία η άποψη ότι συμμετοχή δεν είναι νοητή στο εκ του αποτελέσματος έγκλημα. Βεβαίως η θέση αυτή οδηγεί σε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας σε ό, τι αφορά την ποινική ευθύνη των συμμετόχων, στις περιπτώσεις που καλύπτουν με αμέλεια την πρόκληση του βαρύτερου αποτελέσματος. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, στη διάταξη του άρθρου 29 ορίζεται ρητά ότι η αυξημένη ποινή του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος επιβάλλεται όχι μόνο στον φυσικό αυτουργό, αλλά και στους συμμετόχους όταν και αυτοί καλύπτουν με αμέλεια το περαιτέρω αποτέλεσμα. Το ίδιο ισχύει ασφαλώς και όταν καλύπτουν με δόλο το αποτέλεσμα αυτό, εφόσον οι κανόνες της συρροής δεν αποδίδουν μεγαλύτερη ποινή.

Άρθρο 30

Στην παρ. 1 ορίζεται, ότι δεν πράττει με δόλο όποιος κατά τον χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης αγνοεί τα περιστατικά που τη συνιστούν (πραγματική πλάνη). Αν όμως η άγνοια μπορεί να αποδοθεί σε αμέλεια του υπαιτίου η πράξη του καταλογίζεται ως έγκλημα αμέλειας. Στην παρ. 2 επαναλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη, βάσει της οποίας, στον υπαίτιο δεν μπορούν να καταλογιστούν περιστατικά τα οποία επαυξάνουν την ποινή, εφόσον αυτός, κατά την τέλεση της πράξης, τα αγνοούσε.

IV. Λόγοι άρσης του καταλογισμού

Στην τέταρτη ενότητα του δεύτερου Κεφαλαίου περιλαμβάνονται οι λόγοι άρσης του καταλογισμού, οι οποίοι διαχωρίστηκαν από την υπαιτιότητα.

Άρθρο 31

Στους λόγους άρσης του καταλογισμού περιλαμβάνεται αρχικά η νομική πλάνη. Στη διάταξη του άρθρου 31 διευκρινίζεται, όπως και στην ισχύουσα, ότι μόνη η άγνοια του αξιοποίνου δεν αρκεί για να αποκλείσει τον καταλογισμό (παρ. 1).

Στη συνέχεια όμως περιγράφονται με μεγαλύτερη ακρίβεια, σε σχέση με την ισχύουσα διάταξη, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η νομική πλάνη μπορεί κατ' εξαίρεση να οδηγήσει σε άρση του τελικού καταλογισμού. Σε αντίθεση με τον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα, όπου σημειώνεται μόνο ότι η πράξη δεν καταλογίζεται στον δράστη αν αυτός έχει πιστέψει λόγω πλάνης ότι δικαιούται να την τελέσει και η πλάνη του είναι συγγνωστή, στην δεύτερη παράγραφο προσδιορίζεται το περιεχόμενο της «συγγνωστής» νομικής πλάνης. Πιο συγκεκριμένα προβλέπεται ότι η πράξη δεν καταλογίζεται στον δράστη αν αυτός δεν είχε συνείδηση του άδικου χαρακτήρα της λόγω πλάνης που δεν μπορούσε να αποφύγει μολονότι κατέβαλε κάθε δυνατή γι' αυτόν και οφειλόμενη από τις περιστάσεις επιμέλεια. Στην ίδια διάταξη προβλέπεται ακόμη ότι αν ο υπαίτιος μπορούσε να αποφύγει την πλάνη, η πράξη καταλογίζεται σε αυτόν, αλλά το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει μειωμένη κατά το άρθρο 83 ποινή.

Άρθρο 32

Ως δεύτερος λόγος άρσης του καταλογισμού ορίζεται η κατάσταση ανάγκης, για τον προσδιορισμό του περιεχομένου της οποίας υιοθετήθηκε κατά βάση η διατύπωση του ισχύοντος άρθρου. Η μόνη αλλαγή που επιχειρήθηκε στο άρθρο αυτό είναι η αντικατάσταση του όρου «βλάβη» από τον όρο «προσβολή» ώστε να είναι σαφές ότι και στην περίπτωση αυτή ο καταλογισμός μπορεί να αρθεί όχι μόνο στα εγκλήματα βλάβης, αλλά και διακινδύνευσης. Κατά τα λοιπά ισχύουν αναλόγως όσα αναπτύχθηκαν σχετικά με το άρθρο 25.

Άρθρο 33

Ως τρίτος λόγος άρσης του καταλογισμού περιγράφεται στο άρθρο 33 η αδυναμία αποφυγής του αδίκου. Ο λόγος αυτός άρσης του καταλογισμού, ο οποίος γίνεται δεκτός από όλους τους θεωρητικούς του ποινικού δικαίου, διαμορφώθηκε εκτός του γραπτού δικαίου και συναντάται στα συγγράμματα του ποινικού δικαίου με διάφορες ονομασίες: άλλοτε ως «τραγικό δίλημμα», άλλοτε ως «υπέρβαση του ανθρωπίνως φευκτού της υπαιτιότητας» και άλλοτε ως «σύγκρουση καθηκόντων». Η νομολογία, ωστόσο, μόνο κατ' εξαίρεση τον λαμβάνει υπόψη. Αυτό επέβαλε να περιγραφεί πλέον ο συγκεκριμένος

λόγος άρσης του καταλογισμού στον Ποινικό Κώδικα, καθώς ο περιορισμός της ελευθερίας επιλογής του αδίκου στις περιπτώσεις αυτές είναι αντίστοιχης έντασης με την κατάσταση ανάγκης του άρθρου 32 ΠΚ. Με το δεδομένο αυτό, στο άρθρο 33 του Σχεδίου προβλέπεται ότι η πράξη δεν καταλογίζεται στον δράστη αν κατά την τέλεσή της βρισκόταν σε αδυναμία επιλογής μεταξύ δικαίου και αδίκου λόγω ανυπέρβλητου διλήμματος εξαιτίας σύγκρουσης καθηκόντων και η προσβολή που προκλήθηκε από την πράξη είναι κατά το είδος και τη σπουδαιότητα ανάλογη με την προσβολή που απειλήθηκε.

Η διάταξη αυτή αντικατέστησε εκείνη του άρθρου 33 ΠΚ που αφορά στους κωφάλαλους εγκληματίες, διότι η ανικανότητά τους να αντιληφθούν το άδικο της πράξης ή να ενεργήσουν σύμφωνα με τη συνείδησή τους γι' αυτό μπορεί να κριθεί κάλλιστα στο πλαίσιο του άρθρου 34 ΠΚ, που αναφέρεται ακριβώς στην ελλιπή ανάπτυξη των πνευματικών λειτουργιών με τους ίδιους όρους που χρησιμοποιούνται και για την αξιολόγηση της ψυχικής ασθένειας. Από την άλλη πλευρά, η δημιουργία αμάχητου τεκμηρίου μειωμένης ενοχής των κωφαλάλων σε κάθε περίπτωση κρίθηκε ως μια άνιση μεταχείριση έναντι εκείνης που επιφυλάσσεται για άτομα τα οποία πάσχουν από σοβαρές ψυχικές ασθένειες. Αυτοί ήταν οι λόγοι που οδήγησαν στην κατάργηση της ειδικής διάταξης για τους κωφαλάλους, η μεταχείριση των οποίων εξομοιώνεται στο σχέδιο με εκείνη που επιφυλάσσεται για εκείνους που πάσχουν από ψυχικές νόσους ή παρουσιάζουν ανεπαρκή ανάπτυξη των πνευματικών τους λειτουργιών.

Άρθρο 34

Στο άρθρο αυτό έχουν ενταχθεί τρεις κατηγορίες δραστών. Εκείνοι που έχουν κάποια ψυχική ή διανοητική διαταραχή ή διατάραξη της συνείδησης για οποιοδήποτε λόγο (όπως κωφαλαλία ή μέθη αντίστοιχα). Για την άρση του καταλογισμού υιοθετείται πάντως, όπως και στην ισχύουσα διάταξη του άρθρου 34 ΠΚ, το μικτό σύστημα, με βάση το οποίο δεν αρκεί η συνδρομή των πιο πάνω βιολογικών όρων, αλλά απαιτείται σε κάθε περίπτωση να διαπιστωθεί και η συνδρομή του αξιολογικού όρου, απαιτείται δηλαδή να διαπιστωθεί ότι ο δράστης, εξαιτίας της κατάστασης στην οποία βρισκόταν κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, δεν είχε την ικανότητα να αντιληφθεί το άδικο της πράξης του ή να ενεργήσει σύμφωνα με την αντίληψή του για το άδικο αυτό.

Άρθρο 35

Σε περίπτωση υπαίτιας πρόκλησης ανικανότητας προς καταλογισμό, η διάταξη του άρθρου 35 διατηρεί το περιεχόμενο της ισχύουσας διάταξης.

V. Μειωμένος καταλογισμός

Άρθρο 36

Στο άρθρο 36 επαναλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη, με τις αλλαγές που έχουν ενσωματωθεί στο άρθρο 34, στο οποίο παραπέμπει. Η ουσιώδης διαφοροποίησή της από την ισχύουσα διάταξη περιλαμβάνεται στην παρ. 2, βάσει της οποία η πλήρης ποινή δεν απειλείται μόνο για την περίπτωση που ο μειωμένος καταλογισμός προκλήθηκε από υπαίτια μέθη, αλλά για οποιαδήποτε υπαίτια διατάραξη της συνείδησης, όπως αυτή που

προκαλείται λ.χ. από την χρήση ναρκωτικών ουσιών. Σε κάθε περίπτωση όμως διευκρινίζεται ότι η ύπαρξη ή μη υπαιτιότητας κρίνεται με τους όρους του άρθρου 35 του Σχεδίου, απαιτείται, δηλαδή, να διαπιστωθεί «διπλή» υπαιτιότητα τόσο για την διατάραξη της συνείδησης όσο και για την τέλεση της αξιόποινης πράξης.

Άρθρα 37 - 41

Τα άρθρα 37 έως 41 καταργούνται. Οι διατάξεις αυτές για την ειδική μεταχείριση των δραστών μειωμένου καταλογισμού είχαν ασήμαντη εφαρμογή στην πράξη, ενώ, ακόμη κι αν μπορεί να υποθέσει κανείς ότι σε κάποιες περιπτώσεις θα είναι αναγκαία η ειδική φροντίδα των μειωμένου καταλογισμού δραστών αξιόποινων πράξεων, αυτή θα πρέπει να προβλεφθεί στο πλαίσιο του Σωφρονιστικού και όχι του Ποινικού Κώδικα.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Απόπειρα και συμμετοχή

Το τρίτο κεφάλαιο του Γενικού Μέρους χωρίζεται σε δύο ενότητες, από τις οποίες η πρώτη αφιερώνεται στην απόπειρα και η δεύτερη στη συμμετοχή, όπως και στον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα.

Ι. Απόπειρα

Άρθρο 42

Στον ορισμό της απόπειρας έχουν υιοθετηθεί σημαντικές αλλαγές. Στην παρ. 1 προσδιορίζεται ειδικότερα με μεγαλύτερη σαφήνεια το περιεχόμενο της αρχής εκτέλεσης του εγκλήματος, ώστε να είναι πλέον σαφές ότι το έγκλημα μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκεται σε απόπειρα μόνο όταν έχει πραγματωθεί ένα τμήμα της αντικειμενικής του υπόστασης. Με τον τρόπο αυτό η ποινή της απόπειρας συναρτάται με την πράξη που έχει τελεστεί και όχι με τον δόλο του υπαιτίου. Η πραγμάτωση των όρων της αντικειμενικής υπόστασης, εξάλλου, δεν είναι νοητή μόνο στις περιπτώσεις που στον νόμο περιγράφεται αναλυτικά ο τρόπος τέλεσης της πράξης ή της παράλειψης, όπως λ.χ. συμβαίνει στα εγκλήματα της κλοπής ή της απάτης. Τούτο είναι εφικτό ακόμα κι όταν ο ακριβής τρόπος τέλεσης δεν περιγράφεται στον νόμο, όπως λ.χ. συμβαίνει στο έγκλημα της ανθρωποκτονίας ή της σωματικής βλάβης. Στις περιπτώσεις αυτές ο δράστης αρχίζει να εκτελεί την περιγραφόμενη στον νόμο πράξη όταν έχει εξαπολύσει κατά του εννόμου αγαθού την ενέργεια η οποία, κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων, είναι ικανή να επιφέρει την αξιόποινη βλάβη αν δεν ανακοπεί από άλλη πράξη του ιδίου ή τρίτου ή από επιγενόμενο τυχαίο γεγονός, όπως λ.χ. όταν πυροβολεί προς την πλευρά του θύματος, του επιτίθεται με μαχαίρι κλπ.

Ουσιώδης είναι επίσης η παρέμβαση σε ό,τι αφορά την ποινική κύρωση της απόπειρας. Η ισχύουσα διάταξη παρέχει στο δικαστήριο τη δυνατότητα να επιβάλει για την απόπειρα πλήρη την ποινή του ολοκληρωμένου εγκλήματος. Η διάταξη αυτή έχει επικριθεί από τη θεωρία για δύο κυρίως λόγους. Ο πρώτος είναι ότι η απόπειρα έχει σε κάθε περίπτωση μειωμένο άδικο σε σχέση με το ολοκληρωμένο έγκλημα και για τον λόγο αυτό παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας όταν προσφέρεται στον δικαστή η δυνατότητα να την αντιμετωπίσει με πλήρη ποινή. Ο δεύτερος και ουσιωδέστερος λόγος είναι ότι η ποινή, με βάση το άρθρο 7 του Συντάγματος, συνδέεται με την πράξη που έχει τελεστεί

και όχι με προγνωστικές κρίσεις σχετικά με τη συμπεριφορά του δράστη στο μέλλον. Για τους λόγους αυτούς, η σχετική ευχέρεια του δικαστηρίου καταργείται στο παρόν Σχέδιο.

Στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 42 επαναλαμβάνεται η παρ. 3 της ισχύουσας διάταξης και προβλέπεται ότι το δικαστήριο μπορεί να κρίνει ατιμώρητη την απόπειρα ενός ελαφρού πλημμελήματος, όπως θεωρείται ότι είναι ένα πλημμέλημα που απειλείται με ποινή φυλάκισης όχι ανώτερη από ένα έτος ή μόνο με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

Νέα, αντίθετα, είναι η τρίτη παράγραφος του άρθρου, όπου ρυθμίζεται το θέμα της απόπειρας στα εκ του αποτελέσματος εγκλήματα. Η δυνατότητα απόπειρας στα εγκλήματα αυτά γίνεται βέβαια δεκτή κατά κανόνα από τη νομολογία μας, αμφισβητείται όμως από τη θεωρία, με τη σκέψη ότι το εκ του αποτελέσματος έγκλημα προϋποθέτει αμέλεια ως προς το αποτέλεσμα, ενώ η απόπειρα από την άλλη πλευρά προϋποθέτει δόλο για ολόκληρο το έγκλημα. Παράλληλα, η αυξημένη ποινή του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος αρμόζει όχι μόνο για το ολοκληρωμένο έγκλημα αλλά και για την απόπειρά του, όταν το αποτέλεσμα έχει επέλθει μολονότι η κύρια πράξη δεν έχει ολοκληρωθεί. Γιατί και στις περιπτώσεις αυτές η επικινδυνότητα της πράξης, η οποία δικαιολογεί την αυξημένη ποινή του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος, έχει επιβεβαιωθεί. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο κρίθηκε αναγκαία η διατύπωση μιας ειδικής διάταξης για την απόπειρα στα εκ του αποτελέσματος εγκλήματα, προβλέποντας συγκεκριμένα ότι αν ο υπαίτιος απόπειρας ενός εγκλήματος που τιμωρείται βαρύτερα όταν έχει ορισμένο αποτέλεσμα προκαλέσει με υπαιτιότητά του το αποτέλεσμα αυτό, τιμωρείται για την απόπειρα του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος, εφόσον βέβαια η πράξη δεν τιμωρείται με μεγαλύτερη ποινή με βάση τις διατάξεις για τη συρροή.

Άρθρο 43

Η διάταξη του άρθρου 43 που αφορούσε στην απρόσφορη απόπειρα έχει καταργηθεί στο προτεινόμενο Σχέδιο. Η τιμώρηση πράξεων απρόσφορης απόπειρας συνιστά αποφασιστική εκτροπή από τις αρχές του αντικειμενικού αδίκου. Ο δράστης μιας απρόσφορης απόπειρας τιμωρείται επειδή πιστεύει ότι τελεί έγκλημα, ενώ στην πραγματικότητα δεν δημιουργεί κίνδυνο για κανένα έννομο αγαθό. Η επιβολή ποινής για την πράξη αυτή συναρτάται επομένως αποκλειστικά με τον δόλο και για τον λόγο αυτό αντίκειται στις βασικές αρχές ενός αντικειμενικού ποινικού δικαίου.

Άρθρο 44

Σημαντικές είναι οι αλλαγές που έχουν υιοθετηθεί και σε σχέση με την υπαναχώρηση από την απόπειρα, που περιγράφεται στο άρθρο 44. Στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού διατηρείται βέβαια ανέπαφη η υπαναχώρηση από μη πεπερασμένη απόπειρα, όπως αυτή περιγράφεται στο άρθρο 44 παρ. 1 του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα, διότι η υπάρχουσα διατύπωση, και ειδικότερα η αναφορά στην έλλειψη εξωτερικών εμποδίων, αποδίδει πλήρως τον αντικειμενικό χαρακτήρα των προϋποθέσεων υπό τις οποίες μπορεί να γίνει δεκτή η υπαναχώρηση από μη πεπερασμένη απόπειρα.

Στη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου περιγράφεται για πρώτη φορά ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να αντιμετωπίζεται ο δράστης ενός αποτυχημένου εγκλήματος, όταν

δεν συνεχίζει με δική του θέληση και όχι από εξωτερικά εμπόδια τη δράση του. Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται να καλυφθεί το κενό που υπάρχει σήμερα στο άρθρο 44 του Ποινικού Κώδικα, καθώς είναι αντίθετο στην αρχή της αναλογικότητας να τιμωρείται με μειωμένη ποινή εκείνος που έχει ολοκληρώσει την ενέργειά του και παρεμποδίζει εκ των υστέρων την επέλευση του αποτελέσματος, και να απειλείται με πλήρη την ποινή της απόπειρας ο δράστης του αποτυχημένου εγκλήματος, ο οποίος οικειοθελώς απέχει από την επανάληψη της αξιόποινης δράσης του. Προβλέπεται, λοιπόν, και γι' αυτόν η μειωμένη ποινή που απειλείται και για εκείνον ο οποίος υπαναχωρεί από πεπερασμένη απόπειρα.

Στην τρίτη παράγραφο ρυθμίζεται η υπαναχώρηση από πεπερασμένη απόπειρα, όπως ακριβώς και στον ισχύοντα Κώδικα. Διατηρείται επίσης η δυνατότητα του δικαστηρίου να κρίνει την απόπειρα ατιμώρητη. Προβλέπεται όμως επιπλέον ότι τα ίδια ισχύουν και αν το αποτέλεσμα δεν επήλθε τελικά από άλλη αιτία, εφόσον πάντως ο δράστης της απόπειρας κατέβαλε σοβαρή προσπάθεια να το αποτρέψει, ενώ προστίθεται ότι η υπαναχώρηση από πεπερασμένη απόπειρα μένει ατιμώρητη αν πρόκειται για έγκλημα το αξιόποινο του οποίου εξαλείφεται με έμπρακτη μετάνοια.

Τέλος προστίθεται και τέταρτη παράγραφος στο άρθρο 44 του Σχεδίου, στην οποία ορίζεται, για να αποφευχθούν προβλήματα που ανέκυψαν στο πλαίσιο του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα, ότι οι διατάξεις για την υπαναχώρηση εφαρμόζονται και για τους συμμετόχους, οι οποίοι με τη θέλησή τους εμπόδισαν την ολοκλήρωση της πράξης ή την επέλευση του αποτελέσματος.

II. Συμμετοχή

Άρθρο 45

Στο άρθρο 45 περιγράφεται το περιεχόμενο της συναυτουργίας. Ορίζεται πλέον με σαφήνεια ότι για να χαρακτηριστεί κάποιος συναυτουργός δεν αρκεί να έχει κοινό δόλο και να τελεί πράξεις που συμβάλλουν στην πραγμάτωση του εγκλήματος, αλλά πρέπει να πραγματώνει από κοινού ενόλω ή ενμέρει τα στοιχεία της περιγραφόμενης στον νόμο αξιόποινης πράξης, πρέπει, δηλαδή, να τελεί σε κάθε περίπτωση πράξη αντικειμενικής υπόστασης.

Άρθρο 46

Σε ό,τι αφορά την εξάρτηση του αδίκου της συμμετοχικής δράσης, διατηρείται το σύστημα της περιορισμένης αντικειμενικής εξάρτησης, όπως φαίνεται με σαφήνεια από το άρθρο 46 παρ. 1, όπου περιγράφεται η ηθική αυτουργία για την κατάφαση των όρων της οποίας απαιτείται ή τέλεση άδικης πράξης, έστω κι αν αυτή δεν είναι καταλογιστή. Με το δεδομένο αυτό, το περιεχόμενο της ηθικής αυτουργίας παραμένει κατά βάση αμετάβλητο. Στην παρ. 2 ακολουθείται η όμοια ρύθμιση της ισχύουσας διάταξης για τον προβοκάτορα.

Άρθρο 47

Ουσιώδεις αλλαγές επέρχονται στις διατάξεις για τη συνέργεια στο έγκλημα. Καταργείται η διάκριση μεταξύ άμεσης και απλής συνέργειας, όπως αποτυπώνεται σήμερα στα άρθρα 46 παρ. 1 εδ. β΄ και 47 ΠΚ, και προβλέπεται κατ' αρχήν ενιαία μειωμένη ποινή για όλες

τις μορφές της συνέργειας στο έγκλημα είτε προσφέρεται κατά είτε πριν από την τέλεση της πράξης. Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται να καταγραφεί ως κανόνας ότι το άδικο και η ενοχή του συνεργού είναι μικρότερης έντασης έναντι εκείνων του φυσικού αυτουργού. Κατ' εξαίρεση μόνο προβλέπεται δυνατότητα του δικαστηρίου να επιβάλει στον συνεργό την ποινή του αυτουργού, αν ο υπαίτιος προσφέρει τη συνδρομή του κατά την τέλεση της πράξης και θέτει με αυτήν το αντικείμενο της προσβολής στη διάθεση του φυσικού αυτουργού (άμεσος συνεργός).

Άρθρο 48

Η διάταξη ορίζει, όπως και η ισχύουσα, ότι το αξιόποινο των συμμετόχων κατά τα άρθρα 46 και 47 είναι ανεξάρτητο από το αξιόποινο του αυτουργού.

Άρθρο 49

Η διάταξη ορίζει, όπως και η ισχύουσα, ότι όπου ο νόμος απαιτεί ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις, αν αυτές υπάρχουν μόνο στο δράστη οι συμμέτοχοι τιμωρούνται με μειωμένη ποινή. Αν όμως υπάρχουν μόνο στο πρόσωπο των συμμετόχων, οι τελευταίοι τιμωρούνται ως αυτουργοί και ο δράστης ως συνεργός (παρ. 1).

Οι ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις ή άλλες περιστάσεις που επιτείνουν, μειώνουν ή αποκλείουν την ποινή λαμβάνονται υπόψη μόνο για εκείνο το συμμέτοχο στον οποίο υπάρχουν (παρ. 2).

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Ποινές, μέτρα ασφαλείας, αποζημίωση

Ι. Κύριες ποινές

Άρθρο 50

Στο άρθρο αυτό αναφέρονται ως κύριες ποινές: α) οι στερητικές της ελευθερίας, β) η χρηματική ποινή και γ) η προσφορά κοινωφελούς εργασίας, η οποία ανάγεται στο Σχέδιο σε αυτοτελή ποινική κύρωση για μικρής βαρύτητας εγκλήματα.

Άρθρο 51

Στο άρθρο αυτό επαναλαμβάνεται ουσιαστικά η ισχύουσα διάταξη του Ποινικού Κώδικα, από την οποία έχουν αφαιρεθεί οι ποινές του περιορισμού σε ψυχιατρικό κατάστημα και της κράτησης. Η μεν πρώτη γιατί είναι σήμερα απαρχαιωμένη και δεν υπηρετεί πράγματι θεραπευτικούς σκοπούς, η δε δεύτερη, επειδή προτείνεται στο Σχέδιο η αφαίρεση όλων των πταισμάτων από την ύλη του ποινικού δικαίου.

Άρθρο 52

Στο άρθρο αυτό ορίζεται η διάρκεια της ποινής της κάθειρξης, η οποία προβλέπεται ως ισόβια και πρόσκαιρη. Σε ό,τι αφορά την πρόσκαιρη κάθειρξη, το ανώτατο όριό της μειώνεται από τα είκοσι στα δεκαπέντε έτη.

Άρθρο 53

Η διάταξη αυτή επαναλαμβάνει το κείμενο του ισχύοντος άρθρου 53, καθώς τα χρονικά όρια της φυλάκισης παραμένουν τα ίδια.

Άρθρο 54

Το άρθρο 54 αναφέρεται στη διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, επαναλαμβάνοντας την ισχύουσα διάταξη, όπως αυτή διαμορφώθηκε με τον ν. 4322/2015.

Άρθρο 55

Στο άρθρο 55, αντί της κράτησης, προσδιορίζονται τα χρονικά όρια της ποινής της παροχής κοινωφελούς εργασίας, η οποία δεν μπορεί να έχει διάρκεια ανώτερη των 720 ωρών ούτε να είναι κατώτερη των 100 ωρών, εκτός αν σε ειδικές διατάξεις ορίζεται διαφορετικά.

Άρθρο 56

Το άρθρο 56 έχει καταργηθεί. Η διάταξη της παρ. 1 καταργήθηκε ειδικότερα γιατί κρίθηκε ότι είναι αυτονόητο πως ο τρόπος εκτέλεσης των ποινών και των μέτρων ασφαλείας θα προσδιοριστεί σε κάποιους ειδικούς νόμους. Οι παρ. 2 και 3 του ισχύοντος άρθρου, από την άλλη πλευρά, αναφέρονται στους όρους έκτισης των στερητικών της ελευθερίας ποινών στην οικία του καταδικασθέντος και για τον λόγο αυτό μεταφέρθηκαν, με τις αλλαγές που κρίθηκαν αναγκαίες, στην ενότητα της έκτισης των ποινών (άρθρο 105).

Άρθρο 57

Στο άρθρο 57 του Σχεδίου έχει ενταχθεί μια εντελώς νέα διάταξη, με την οποία προσδιορίζεται το ύψος και ο τρόπος υπολογισμού της χρηματικής ποινής. Δεν γίνεται πια λόγος για ποινές σε χρήμα, στις οποίες εντάσσονται, σύμφωνα με το άρθρο 57 του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα οι χρηματικές ποινές και τα πρόστιμα, καθώς με την κατάργηση των πταισμάτων από το ποινικό δίκαιο καταργήθηκε και το πρόστιμο ως ποινική κύρωση, διατηρώντας τη σημασία του μόνο ως διοικητικού χαρακτήρα μέτρο.

Σε ό,τι αφορά τον τρόπο υπολογισμού των χρηματικών ποινών, υιοθετήθηκε κατά βάση το ελβετικό μοντέλο, βάσει του οποίου, οι χρηματικές ποινές προσδιορίζονται σε ημερήσιες μονάδες (παρ. 1). Προβλέπεται επίσης (παρ. 2) ότι αν δεν ορίζεται διαφορετικά σε ειδικές διατάξεις, η χρηματική ποινή δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από ενενήντα ημερήσιες μονάδες όταν απειλείται ως μόνη κύρια ποινή για μικρής προφανώς απαξίας πλημμελήματα, ούτε μεγαλύτερη από εκατόν ογδόντα ημερήσιες μονάδες όταν απειλείται διαζευκτικά με ποινή στερητική της ελευθερίας, κάτι που επίσης ισχύει μόνο για τα πλημμελήματα, ενώ αντίθετα μπορεί να φθάνει ως τις τριακόσιες εξήντα ημερήσιες μονάδες όταν απειλείται αθροιστικά με ποινή στερητική της ελευθερίας, κάτι που μπορεί να ισχύει τόσο για βαριά πλημμελήματα όσο και για κακουργήματα.

Στον νόμο (παρ. 3) ορίζεται επίσης το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας, που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από ένα ευρώ ούτε μεγαλύτερο από εκατό ευρώ. Τέλος (παρ. 4) διευκρινίζεται ότι με τον θάνατο του καταδικασθέντος διαγράφεται η χρηματική ποινή. Σε καμία περίπτωση δεν εκτελείται κατά των κληρονόμων.

Άρθρο 58

Το άρθρο 58 καταργείται, διότι εντάχθηκε ως παρ. 4 στο άρθρο 57.

ΙΙ. Παρεπόμενες ποινές

Άρθρο 59

Ως παρεπόμενες ποινές ορίζονται στο άρθρο 59 η αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων, η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος, η αφαίρεση άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου, η δημοσίευση καταδικαστικής απόφασης και η δήμευση. Η ποινή της αποστέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων καταργείται, γιατί κρίθηκε πλέον ως παρωχημένη. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα το δικαίωμα του εκλέγειν στις βουλευτικές εκλογές το άρθρο 51 παρ. 3 του Συντάγματος προβλέπει ότι ο νόμος δεν μπορεί να περιορίσει το εκλογικό δικαίωμα παρά μόνο αν δεν έχει συμπληρωθεί κατώτατο όριο ηλικίας ή για ανικανότητα δικαιοπραξίας ή ως συνέπεια αμετάκλητης καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα. Τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στην εκλογική νομοθεσία και η καταδίκη για τα ίδια αυτά εγκλήματα αποτελεί ταυτόχρονα κώλυμα εκλογιμότητας, σύμφωνα με το άρθρο 55 Συντάγματος. Ανάλογα ισχύουν και για τη συμμετοχή στις αυτοδιοικητικές εκλογές ή για την άσκηση οποιουδήποτε άλλου πολιτικού δικαιώματος. Παρέλκει επομένως οποιαδήποτε άλλη σχετική πρόβλεψη.

Άρθρο 60

Η διάταξη του άρθρου 60 αναφέρεται στην αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων, η οποία προβλέπεται ως παρεπόμενη ποινή μόνο για τα κακουργήματα και μόνο όταν το δικαστήριο έχει επιβάλει γι' αυτά την ποινή της κάθειρξης. Ο περιορισμός αυτός οφείλεται στο γεγονός ότι οι συνέπειες της παρεπόμενης ποινής είναι ιδιαίτερα σοβαρές για τον καταδικασθέντα και φυσικά μόνιμες, καθώς χάνει οριστικά τη θέση που κατείχε είτε πρόκειται για δημόσια θέση είτε για δημόσιο ή αυτοδιοικητικό αξίωμα είτε τέλος για την ιδιότητα του δικηγόρου. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο προβλέπεται ως επιπλέον προϋπόθεση για την επιβολή της συγκεκριμένης ποινής το να συνιστά η πράξη βαριά παράβαση των καθηκόντων του υπαιτίου, ενώ προβλέπεται ακόμη ότι η αποστέρηση αρχίζει μόνο όταν η απόφαση γίνει αμετάκλητη.

Άρθρα 61-64

Τα άρθρα αυτά καταργούνται διότι αναφέρονται στην αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων.

Άρθρο 65

Ως δεύτερη παρεπόμενη ποινή προβλέπεται στο άρθρο 65 η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος, η οποία συναντάται και στον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα, στο άρθρο 67. Επήλθαν αλλαγές στο ύψος της ποινής που πρέπει να έχει επιβληθεί προκειμένου να μπορεί να δικαιολογηθεί η επιβολή της απαγόρευσης άσκησης επαγγέλματος. Αντί της στερητικής της ελευθερίας ποινής τουλάχιστον τριών μηνών που προβλέπεται σήμερα, απαιτείται ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον δύο ετών, ώστε να μπορεί έτσι να βεβαιωθεί ότι το αδίκημα που έχει τελεστεί έχει τέτοια βαρύτητα ώστε να δικαιολογεί την επιβολή ενός επιπλέον επαχθούς μέτρου.

Προβλέπεται επίσης η δραστική μείωση του χρόνου της απαγόρευσης. Αντί του χρονικού διαστήματος του ενός ως πέντε ετών, προβλέπεται απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος για χρονικό διάστημα από ένα μήνα ως δύο έτη, ενώ καταργείται η ισχύουσα σήμερα διάταξη για την οριστική ανάκληση της χορηγηθείσας άδειας. Έτσι, μετά την πάροδο του χρόνου της απαγόρευσης, ο καταδικασθείς μπορεί να συνεχίσει την άσκηση του επαγγέλματός του, εφόσον άλλες διατάξεις της νομοθεσίας δεν προβλέπουν διαφορετικά.

Σε κάθε περίπτωση, η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη και η διάρκειά της, εφόσον ο δράστης κρατείται, υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας κατά την οποία απολύεται από τη φυλακή. Η ρύθμιση αυτή ισχύει, όπως είναι προφανές, τόσο για την οριστική όσο και για την υπό όρους απόλυση από τη φυλακή. Ισχύει εξάλλου ανεξαρτήτως των λόγων που οδήγησαν στην απόλυση, που μπορεί να είναι η απότιση της ποινής ή η χορήγηση χάρης.

Άρθρο 66

Ως τρίτη παρεπόμενη ποινή αναφέρεται στο άρθρο 66 η αφαίρεση άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου, η οποία προβλέπεται ως παρεπόμενη ποινή και σε πολλούς άλλους ευρωπαϊκούς Κώδικες. Για την επιβολή της απαιτείται το έγκλημα να έχει άμεση σχέση με την οδήγηση ή την εκμετάλλευση μεταφορικού μέσου και να έχει επιβληθεί στον δράστη ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον έξι μηνών. Εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αφαίρεση της άδειας οδήγησης για όλα ή ορισμένου τύπου μεταφορικά μέσα ή της άδειας εκμετάλλευσης αντιστοίχως, για χρονικό διάστημα από ένα μήνα ως ένα χρόνο.

Άρθρο 67

Στο άρθρο 67 διατηρείται ως παρεπόμενη ποινή η δημοσίευση καταδικαστικής δικαστικής απόφασης, μια ποινή που προβλέπεται και σήμερα στο άρθρο 68 του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα. Ορίζεται ότι το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη δημοσίευση και καταδικαστικής απόφασης αν το επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον (παρ. 1) και ότι αυτή επιβάλλεται στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος και εάν υποβάλει σχετική αίτηση ο παθών (παρ. 2). Στη απόφαση, σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο του άρθρου, ορίζεται ο τρόπος της δημοσίευσης και η υποχρέωση καταβολής της δαπάνης γι' αυτήν. Τέλος, ορίζεται, προκειμένου να απαντηθούν ερωτήματα που απασχολούν την πράξη, ότι η απόφαση δημοσιεύεται μόνο όταν καταστεί αμετάκλητη.

Από τη διάταξη έχει διαγραφεί η αναφορά στην αθωωτική απόφαση, καθώς στο σημείο αυτό η δημοσίευση περιγράφεται ως παρεπόμενη ποινή, που δεν μπορεί να επιβληθεί όταν η απόφαση είναι αθωωτική.

Άρθρο 68

Στο άρθρο 68 έχει ενταχθεί η παρεπόμενη ποινή της δήμευσης, η οποία αποχωρίστηκε έτσι από τη δήμευση ως μέτρο ασφαλείας. Στη νέα διάταξη επαναλαμβάνεται κατά βάση η ρύθμιση του άρθρου 76 παρ. 1 - 5 ΠΚ, όπως το άρθρο αυτό διαμορφώθηκε με τον νόμο 4478/2017.

III. Μέτρα ασφαλείας

Άρθρο 69

Στο άρθρο 69 έχει διαμορφωθεί μια γενική διάταξη, όπου μνημονεύονται τα μέτρα ασφαλείας που έχουν υιοθετηθεί στο Σχέδιο και διευκρινίζεται ότι αυτά είναι μόνο τρία: (α) εκείνα που προβλέπονται για τους ανηλίκους (άρθρα 122 και 123), (β) τα μέτρα θεραπείας ατόμων που πάσχουν από ψυχική ή διανοητική διαταραχή και (γ) η δήμευση. Προστίθεται ότι τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να επιβληθούν όταν η επιβολή τους παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας ενόψει της βαρύτητας της πράξης που έχει τελεστεί, της πράξης που υπάρχει κίνδυνος να τελεστεί, καθώς και της έντασης αυτού του κινδύνου. Ο περιορισμός αυτός είναι αυτονόητος ενόψει της συνταγματικά επιβαλλόμενης υποχρέωσης για τήρηση της αρχής της αναλογικότητας. Σημαντικό είναι γι' αυτό κυρίως το δεύτερο εδάφιο της δεύτερης παραγράφου, βάσει του οποίου στην απόφαση που επιβάλλει το μέτρο ασφαλείας πρέπει να υπάρχει ειδική αιτιολογία για την αξιολόγηση των συγκεκριμένων όρων.

Άρθρο 69Α

Με τη διάταξη αυτή ορίζονται τα μέτρα θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής. Τα μέτρα αυτά διατάσσονται από το δικαστήριο, εφόσον κρίνει ότι υπάρχει κίνδυνός, αν αφεθεί ελεύθερος ο δράστης αξιόποινης πράξης, που απειλείται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή εγκλήματος κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας που απειλείται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών μηνών, να τελέσει και άλλα ανάλογης βαρύτητας εγκλήματα. Στη διάταξη αποτυπώνεται η ισχύουσα σήμερα διάταξη του άρθρου 69, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 4509/2017.

Άρθρο 70

Στο άρθρο 70 ορίζεται η διάρκεια του θεραπευτικού μέτρου της φύλαξης ατόμων με ψυχικές ή διανοητικές διαταραχές. Ο μέγιστος χρόνος της διάρκειας του μέτρου είναι δύο έτη για τα πλημμελήματα και πέντε έτη για τα κακουργήματα. Επιτρέπεται η παράταση του μέτρου ή η αντικατάστασή του με άλλο όταν το Τριμελές Πλημ/κείο του τόπου εκτέλεσης του μέτρου, το κρίνει αιτιολογημένα ως αναγκαίο, μετά από ακρόαση του θεραπευομένου ή του συνηγόρου του. Το ίδιο δικαστήριο αποφασίζει κάθε χρόνο ή οποτεδήποτε αν το ζητήσει ο θεραπευόμενος ή ο εισαγγελέας ή η διεύθυνση της μονάδας στην οποία εκτελείται το μέτρο, για την άρση ή αντικατάστασή του.

Άρθρο 71

Στο άρθρο 71 έχει ενταχθεί το άρθρο 70^{A} του ισχύοντος Π.Κ., το οποίο προστέθηκε στον Κώδικα με το νόμο 4509/2017 και αναφέρεται στην επιβολή μέτρων θεραπείας σε άτομα τα οποία πάσχουν από ψυχική ή διανοητική διαταραχή, κρίνονται όμως ως μειωμένου καταλογισμού και όχι ακαταλόγιστα. Στα άτομα αυτά το μέτρο επιβάλλεται ως συμπληρωματικό της ποινής, όπως ακριβώς και στον ισχύοντα Κώδικα.

Άρθρα 72-74

Τα άρθρα 72 – 74 καταργούνται, καθώς έχουν καταργηθεί από τον ισχύοντα κατάλογο των μέτρων ασφαλείας η εισαγωγή αλκοολικών και τοξικομανών σε θεραπευτικό κατάστημα (άρθρο 71 του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα), η παραπομπή σε κατάστημα

εργασίας (άρθρο 72 ΠΚ), η απαγόρευση διαμονής (άρθρο 73 ΠΚ) και η απέλαση αλλοδαπού (άρθρο 74 ΠΚ).

Η κατάργηση του πρώτου κρίθηκε επιβεβλημένη για δύο λόγους. Ο πρώτος είναι επειδή το μέτρο αυτό έχει ήδη χάσει το μεγαλύτερο μέρος από το πεδίο της εφαρμογής του: έχει περιοριστεί μόνο στους εξαρτημένους από το αλκοόλ δράστες, καθώς η μεταχείριση των εξαρτημένων από ναρκωτικές ουσίες ρυθμίζεται πλέον από την ειδική νομοθεσία για τα ναρκωτικά. Και σε ό,τι όμως αφορά τους δράστες αυτούς, αμφισβητείται σοβαρά στη θεωρία αν μπορεί να είναι συνταγματική η επιβολή υποχρεωτικής θεραπείας. Η παρακολούθηση αντίθετα θεραπευτικού προγράμματος απεξάρτησης από το αλκοόλ μπορεί να προβλεφθεί ως δυνατότητα κατά τη διάρκεια έκτισης της κύριας ποινής, ενώ και σε περίπτωση αναστολής εκτέλεσης της ποινής προβλέπεται στο άρθρο ως όρος ο οποίος μπορεί να επιβληθεί από το δικαστήριο εφόσον υπάρχει αίτημα ή σύμφωνη γνώμη του καταδικασθέντος.

Η κατάργηση του μέτρου της παραπομπής σε κατάστημα εργασίας κρίθηκε επιβεβλημένη αφενός επειδή κρίθηκε ότι πρόκειται για μέτρο αντίθετο προς το άρθρο 22 παρ. 3 Συντ. που απαγορεύει ρητά την αναγκαστική εργασία (βλ. σχετικά *Σ. Αλεξιάδη*, Προς αναμόρφωση του σωφρονιστικού συστήματος, σ. 67, *Ν. Κουράκη*, Ποινική Καταστολή, σ. 230, *Ν. Παρασκευόπουλου*, σε: Λ. Μαργαρίτη / Ν. Παρασκευόπουλου, Ποινολογία, ζ΄ έκδ., 2005, σ. 109) και αφετέρου γιατί στην πράξη το μέτρο αυτό έχει περιπέσει σε αχρησία.

Έχει επίσης καταργηθεί η διάταξη του άρθρου 73 του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα που προβλέπει το μέτρο της απαγόρευσης διαμονής, αφενός γιατί το συγκεκριμένο μέτρο έχει επικριθεί ως αναχρονιστικό και ανακόλουθο προς τους σκοπούς της αντεγκληματικής πολιτικής (Βλ. σχετικά *Α. Τζαννετή*, ΣυστΕρμΠΚ, άρθρο 73.2) και αφετέρου γιατί αποτελεί κατά βάση μέτρο, με το οποίο ο νομοθέτης επιχειρεί να καλύψει την αδυναμία του κρατικού μηχανισμού να προστατεύσει αποτελεσματικά τα έννομα αγαθά σε συνθήκες κρίσης. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι η απαγόρευση διαμονής έχει ιδιαίτερα σοβαρές επιπτώσεις στη ζωή του ατόμου, το οποίο υποχρεώνεται να ζήσει μακριά από την οικογένεια του και τον τόπο όπου έχει την επαγγελματική του εγκατάσταση (βλ. σχετικά *Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου*, σε: Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι / Ν. Μπιτζιλέκη / Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Δίκαιο των ποινικών κυρώσεων, 2008, σ. 99 επ.).

Τέλος, για διαφορετικούς λόγους καταργήθηκε και το μέτρο της απέλασης. Η δικαστική απέλαση αποτελεί αναμφίβολα μέτρο με συχνή εφαρμογή από τα δικαστήριά μας, εξαιτίας της έντασης που παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια το πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης. Η ταυτόχρονη ωστόσο πρόβλεψη της διοικητικής απέλασης δημιουργεί στην πράξη μια σειρά προβλημάτων που σχετίζονται με την υιοθέτηση αντιφατικών λύσεων από τις δικαστικές και διοικητικές αρχές. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες εξάλλου, όπως η Γερμανία, η Ελβετία ή η Αυστρία, η απέλαση αποτελεί αμιγώς διοικητικό μέτρο. Αυτοί είναι οι λόγοι για τους οποίους κρίθηκε ότι πρέπει η απέλαση να διατηρηθεί μόνο ως διοικητικού χαρακτήρα μέτρο, στις περιπτώσεις που η παρουσία ενός αλλοδαπού στη χώρα θεωρείται ότι δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη.

Άρθρο 75

Στη διάταξη του άρθρου 75 ρυθμίζεται το θέμα της παραγραφής των μέτρων ασφαλείας. Στην προτεινόμενη διάταξη διατηρείται κατ' αρχήν ως χρόνος παραγραφής του μέτρου ασφαλείας η τριετία από τη στιγμή που γίνεται αμετάκλητη η απόφαση επιβολής του χωρίς να έχει αρχίσει η εκτέλεσή του - όπως ακριβώς και στην ισχύουσα διάταξη του άρθρου 75 ΠΚ – και προβλέπεται ακόμη ότι το δικαστήριο ή το συμβούλιο μπορούν πάντως να διατάξουν διαφορετικά, προστίθεται όμως ότι αυτό δεν μπορεί να συμβεί αν έχουν περάσει δέκα έτη από την επιβολή του μέτρου. Εφόσον περάσει το χρονικό αυτό όριο χωρίς το μέτρο ασφαλείας να έχει εκτελεστεί, η οποία πιθανή αποτελεσματικότητά του έχει πια χαθεί.

Άρθρο 76

Στο άρθρο 76 περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της δήμευσης, ως μέτρου ασφαλείας. Η περιγραφή δεν απέχει ουσιωδώς από εκείνην που συναντάται ήδη στο άρθρο 76 παρ. 6 ΠΚ, όπως το περιεχόμενό του διαμορφώθηκε από τον ν. 4478/2017. Από το κείμενο του νόμου προκύπτει δηλαδή με σαφήνεια ότι δήμευση ως μέτρο ασφαλείας μπορεί να επιβληθεί μόνο σε αντικείμενα τα οποία, από την κατασκευή τους, είναι δυνατό να αξιοποιηθούν *μόνο* για την τέλεση μιας άδικης πράξης (Βλ. *Σ. Παύλου*, Η δήμευση στον Ποινικό Κώδικα και στους Ειδικούς Ποινικούς Νόμους, 1994, σ. 54, *Α. Τζαννετή*, ΣυστΕρμΠΚ, άρθρο 76. 18). Ο κίνδυνος πρέπει δηλαδή να προκύπτει από τα ίδια τα πράγματα και όχι από την ενδεχόμενη χρήση τους για την τέλεση μιας αξιόποινης πράξης.

Άρθρα 77 – 78

Τα άρθρα 77 και 78 καταργούνται γιατί η προτεραιότητα της καταβολής της αποζημίωσης έναντι της καταβολής της χρηματικής ποινής προκύπτει ευθέως από τη ρύθμιση για την επιμέτρηση της χρηματικής ποινής (άρθρο 80 παρ. 3 του Σχεδίου), ενώ η υποχρέωση αποζημίωσης του παθόντος ορίζεται από το δικαστήριο.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Επιμέτρηση της ποινής

Στο πέμπτο Κεφάλαιο του Γενικού Μέρους του Σχεδίου Ποινικού Κώδικα περιλαμβάνονται οι κανόνες επιμέτρησης της ποινής. Το Κεφάλαιο αυτό χωρίζεται σε έξι ενότητες: στην πρώτη περιλαμβάνονται γενικοί κανόνες επιμέτρησης των ποινικών κυρώσεων, στη δεύτερη η μείωση της απειλούμενης ποινής, στην τρίτη η συρροή εγκλημάτων, στην τέταρτη οι κανόνες που διέπουν τον θεσμό της αναστολής εκτέλεσης της ποινής, στην πέμπτη ενότητα η μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας και στην έκτη η δικαστική άφεση της ποινής.

Από το αντίστοιχο Κεφάλαιο του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα διαγράφηκε η δεύτερη ενότητα που αναφέρεται στην υποτροπή και την ιδιαίτερη μεταχείριση των καθ' έξη εγκληματιών. Οι διατάξεις αυτές αφενός δεν εφαρμόζονται κατά κανόνα από τη νομολογία μας για την επαύξηση των ορίων της απειλούμενης στους κυρωτικούς κανόνες ποινής (βλ. σχετικά *Ν. Δημητράτου*, ΣυστΕρμΠΚ, άρθρο 88.7) και αφετέρου διαθέτουν αμφίβολης αξίας νομιμοποιητικό θεμέλιο. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από το άρθρο 88 ΠΚ, υπότροπος θεωρείται ο δράστης ενός εγκλήματος όταν έχει καταδικασθεί για

κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο σε ορισμένη ποινή στερητική της ελευθερίας και μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα τελεί και νέο κακούργημα ή πλημμέλημα δόλου όχι εντελώς μικρής σημασίας, χωρίς να είναι καν αναγκαία η έκτιση της ποινής ή έστω η πραγματική συμμετοχή του υπαιτίου στην ποινική διαδικασία που οδήγησε στην προηγούμενη καταδίκη του. Ωστόσο μόνη η προηγούμενη επιβολή ποινής ουδόλως μπορεί να δικαιολογήσει την αύξηση της ποινής για το νέο έγκλημα. Συγκεκριμένα προβάλλεται μεταξύ άλλων, το άτοπο του συνδυασμού ενός χαμηλού βαθμού ενοχής με την υψηλή ειδικοπροληπτική λειτουργία του θεσμού, η μάλλον σχηματική παρά ρεαλιστική αντίληψη για την προειδοποιητική λειτουργία της προηγούμενης καταδικαστικής απόφασης, η αναποτελεσματικότητα του θεσμού και κυρίως η μέσω αυτού παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της δίκαιης μεταχείρισης του υπαιτίου, αφού με βάση τις σχετικές διατάξεις ο υπαίτιος τιμωρείται καθ' υπέρβαση του βαθμού της ενοχής του για το έγκλημα που έχει τελέσει (βλ. αναλυτικότερα *Ν. Δημητράτου*, Ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής στις περί υποτρόπων, καθ' έξη και κατ' επάγγελμα εγκληματιών διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, ΠοινΧρ 1993, σ. 256 επ.). Επιπλέον ασφαλώς προβλήματα αντισυνταγματικότητας εμφανίζουν οι διατάξεις για την αόριστη κάθειρξη, των άρθρων 90 και 91 ΠΚ.

Και η ρύθμιση όμως του άρθρου 92 του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα εμφανίζεται εξόχως προβληματική. Η διάταξη αυτή αποτυπώνει κατά βάση αντιλήψεις του 19ου αιώνα, όταν στην επιστήμη επικρατούσε η άποψη ότι οι «αδιόρθωτοι» εγκληματίες θα έπρεπε να αποπέμπονται ουσιαστικά από την κοινωνία. Στη μεταγενέστερη, ωστόσο, ευρωπαϊκή ποινική θεωρία και νομοθεσία υπήρξε σαφής τάση απομάκρυνσης από τέτοιου είδους απόψεις. Η αντίστοιχη διάταξη καταργήθηκε λ.χ. από τον γερμανικό Ποινικό Κώδικα ήδη από το 1969, ενώ από τον σουηδικό Ποινικό Κώδικα το 1981. Η τάση αυτή οφείλεται σε πολλούς λόγους: Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο έπαιξε αρχικά η ιστορική εμπειρία της κατάχρησης των συγκεκριμένων μέτρων για ειδικές κατηγορίες δραστών κατά τη δεκαετία του '30 και κυρίως κατά τη διάρκεια του Β΄ παγκοσμίου πολέμου. Αλλά και πέραν τούτου, η ίδια η αναφορά στους «αδιόρθωτους» εγκληματίες εμφανίζεται σήμερα στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνικών επιστημών εξαιρετικά αμφισβητούμενη και εννοιολογικά αμφιλεγόμενη, ενώ η προβλεπόμενη γι' αυτούς ποινή της αόριστης κάθειρξης δύσκολα συμβιβάζεται με την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ενοχής και τον ανθρωπιστικό χαρακτήρα του φιλελεύθερου κράτους δικαίου (βλ. *Ν. Δημητράτου*, ό.π., ΠοινΧρ 1993, σ. 258 επ.).

Ι. Γενικοί Κανόνες

Στην πρώτη ενότητα του πέμπτου Κεφαλαίου του Γενικού Μέρους του Σχεδίου (άρθρα 79 – 82) περιγράφονται οι γενικοί κανόνες επιμέτρησης της ποινής, οι οποίοι σήμερα περιλαμβάνονται στα άρθρα 79 – 87 ΠΚ. Βεβαίως πολλές από τις διατάξεις της ενότητας αυτής έχουν καταργηθεί.

Αρχικά καταργήθηκε το άρθρο 81 ΠΚ, όπου σήμερα περιλαμβάνεται ρύθμιση για το έγκλημα από «φιλοκέρδεια». Η επιτροπή κατέληξε στην κατάργηση της διάταξης αυτής βασιζόμενη πρωτίστως στο γεγονός ότι η ίδια η έννοια της φιλοκέρδειας δε φαίνεται να δικαιολογεί αύξηση, αλλά αντίθετα μείωση της ποινής σε ένα ποινικό σύστημα που σέβεται την αρχή της ενοχής. Φιλοκέρδεια γίνεται, ειδικότερα, δεκτό ότι υπάρχει όταν το άτομο παρουσιάζει μια «ασυγκράτητη" ροπή προς απόκτηση «ασυνήθους, νοσηρού και

ανηθίκου κέρδους» (βλ. *Α. Μπουρόπουλου*, Ερμηνεία Ποινικού Κώδικος, σ. 203, σημ. 4). Με το περιεχόμενο όμως αυτό η ύπαρξη «φιλοκέρδειας» είναι αφενός δύσκολο να διαπιστωθεί, ενώ και αν πράγματι μπορεί να τεκμηριωθεί η ύπαρξή της, η «ασυγκράτητη" ροπή προς την απόκτηση κέρδους μάλλον θα πρέπει να θεωρηθεί ότι περιορίζει την δυνατότητα ελεύθερης επιλογής του αδίκου, περιορίζει, δηλαδή, την ενοχή του υπαιτίου και για το λόγο αυτό δεν μπορεί να δικαιολογήσει την αύξηση της ποινής.

Σημαντικής σημασίας επιλογή της επιτροπής αποτέλεσε επίσης η κατάργηση του θεσμού της μετατροπής της ποινής (άρθρο 82 ΠΚ). Για δύο κατά βάση λόγους: Αρχικά γιατί η μετατροπή είναι ένα μέτρο άδικο, στο μέτρο που γίνεται διαφορετικά αντιληπτή από άτομα τα οποία διαθέτουν οικονομική άνεση και διαφορετικά από εκείνους που δεν διαθέτουν τα οικονομικά μέσα για την πληρωμή της μετατραπείσας ποινής. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι οι δυνατότητες δογματικής θεμελίωσης της μετατροπής είναι εξαιρετικά ισχνές. Όταν για ένα αδίκημα απειλείται από τον νομοθέτη στερητική της ελευθερίας ποινή, αυτό σημαίνει ότι για το συγκεκριμένο αδίκημα κρίνει ότι μόνη η χρηματική ποινή δεν είναι αρκετή. Δεν είναι επομένως νοητό, μετά την επιβολή συγκεκριμένης έντασης ποινής, η ποινή να μετατρέπεται κατ' αρχήν *πάντοτε* σε χρηματική. Τα πράγματα ήταν εν μέρει διαφορετικά στην αρχική διαμόρφωση του θεσμού, όταν επαφιόταν στον δικαστή να κρίνει αν θα μπορούσε να προχωρήσει σε μετατροπή της ποινής, και μάλιστα μόνο για πολύ μικρές ποινές που δεν ξεπερνούσαν τους έξι μήνες (βλ. σχετικό προβληματισμό σε *Χ. Παπαχαραλάμπους*, ΣυστΕρμΠΚ, άρθρ. 82. 11 επ., όπου και περαιτέρω παραπομπές). Βεβαίως η θέση της επιτροπής δεν είναι ότι θα πρέπει όσοι καταδικάζονται σε ποινές σχετικά σύντομης διάρκειας να εισάγονται στα καταστήματα κράτησης. Οι βραχυχρόνιες στερητικές της ελευθερίας ποινές αντιμετωπίζονται από όλους με σκεπτικισμό, εξαιτίας των ανεπανόρθωτων βλαβών που προκαλούν στην προσωπικότητα και την υπόληψη του ατόμου (βλ. *Ν. Κουράκη*, ΣυστΕρμΠΚ, άρθρο 53. 6 - 7). Για τον λόγο όμως αυτό η επιτροπή, υιοθετώντας πρότυπα άλλων ευρωπαϊκών κωδίκων, εισάγει ένα διευρυμένο θεσμό υπό όρους αναστολής εκτέλεσης της ποινής ακόμη και για εκείνους που έχουν προηγούμενες καταδίκες, στο πλαίσιο του οποίου, η μη εκπλήρωση συγκεκριμένων όρων ή η τέλεση άλλων αδικημάτων οδηγεί σε εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής που έχει ανασταλεί. Αυτή η διατήρηση της «απειλής» του εγκλεισμού στη φυλακή για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα, από κοινού με μια σειρά εναλλακτικών μέτρων κατά τον χρόνο της δοκιμασίας εμφανίζεται πολύ πιο αποτελεσματική από τη μετατροπή της ποινής (βλ. σχετικά *Ν. Κουράκη*, ΣυστΕρμΠΚ, άρθρο 53. 8 επ.).

Άρθρο 79

Στο άρθρο 79 περιλαμβάνονται γενικοί κανόνες για τον τρόπο επιμέτρησης όλων των ποινών. Ορίζεται αρχικά ότι με την επιμέτρηση της ποινής καθορίζεται από τον δικαστή η ανάλογη και δίκαιη τιμωρία του εγκλήματος με βάση τη βαρύτητα της πράξης και την ενοχή του δράστη γι' αυτή, ενώ διευκρινίζεται ακόμη ότι το δικαστήριο δεν οφείλει απλώς να σταθμίσει τα στοιχεία του εγκλήματος που λειτουργούν υπέρ και σε βάρος του υπαιτίου, αλλά πρέπει επιπλέον να συνεκτιμά τις συνέπειες της ποινής για τον ίδιο και τους οικείους του.

Στη δεύτερη παράγραφο αναφέρονται τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνει υπόψη του το δικαστήριο για να εκτιμήσει τη βαρύτητα του εγκλήματος, τα οποία είναι η βλάβη που

προξένησε το έγκλημα ή ο κίνδυνος που προκάλεσε, καθώς και η φύση, το είδος και το αντικείμενο του εγκλήματος και όλες οι περιστάσεις χρόνου, τόπου, μέσων και τρόπου που συνόδευσαν την προπαρασκευή ή την εκτέλεσή του.

Στην τρίτη παράγραφο περιγράφονται τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη του ο δικαστής για να εκτιμήσει την ενοχή του δράστη, τα οποία είναι η ένταση του δόλου ή ο βαθμός της αμέλειας του υπαιτίου, τα αίτια που τον ώθησαν στην εκτέλεση του εγκλήματος, η αφορμή που του δόθηκε και ο σκοπός που επιδίωξε, ο χαρακτήρας του και ο βαθμός της ανάπτυξής του που επηρέασαν την πράξη, οι ατομικές και κοινωνικές περιστάσεις και η προηγούμενη ζωή του στο μέτρο που σχετίζονται με την πράξη, ο βαθμός της δυνατότητας και της ικανότητάς του να πράξει διαφορετικά και η διαγωγή του κατά τη διάρκεια της πράξης και μετά την πράξη και ιδίως η μετάνοια που επέδειξε και η προθυμία του να επανορθώσει τις συνέπειες της πράξης του.

Στην τέταρτη παράγραφο του άρθρου μνημονεύονται όροι που λειτουργούν υπέρ του υπαιτίου κατά την επιμέτρηση της ποινής του. Ως τέτοιοι θεωρούνται ιδίως: α) το ότι ο δράστης διαδραμάτισε έναν σαφώς υποδεέστερο ρόλο σε πράξη που τελέστηκε από πολλούς, β) το ότι τέλεσε την πράξη σε δικαιολογημένη συναισθηματική φόρτιση, γ) το ότι έθεσε τον εαυτό του στη διάθεση των αρχών χωρίς σημαντική καθυστέρηση, ενώ μπορούσε να διαφύγει, δ) το ότι διευκόλυνε ουσιωδώς την εξιχνίαση του εγκλήματος. Η απαρίθμηση – όπως προκύπτει από τη χρήση της λέξης «ιδίως» - είναι ενδεικτική.

Αντίστροφα, στην πέμπτη παράγραφο του άρθρου μνημονεύονται ως στοιχεία που λειτουργούν σε βάρος του υπαιτίου, ιδίως: α) η κατ' επάγγελμα τέλεση της πράξης, β) η ιδιαίτερη σκληρότητα, γ) η εκμετάλλευση της εμπιστοσύνης του θύματος, δ) το γεγονός ότι το θύμα δεν μπορούσε να προστατεύσει τον εαυτό του, ε) το ότι ο δράστης διαδραμάτισε ιθύνοντα ρόλο σε πράξη που τελέσθηκε με συμμετοχή πολλών. ,.
Στην έκτη παράγραφο του άρθρου διευκρινίζεται ότι στοιχεία που έχουν αξιολογηθεί από τον νομοθέτη για τον προσδιορισμό της απειλούμενης ποινής δεν λαμβάνονται από το δικαστήριο επιπροσθέτως υπόψη κατά την επιμέτρησή της. Τέλος, στην έβδομη παράγραφο του άρθρου 79, περιλαμβάνεται ένας ιδιαίτερα σημαντικός κανόνας, καθώς ορίζεται ρητά ότι η επιμέτρηση της ποινής πρέπει να είναι ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένη. Η απλή μνεία ότι έχουν εκτιμηθεί τα κριτήρια των προηγούμενων παραγράφων δεν συνιστά αιτιολογία.

Άρθρο 80

Στο άρθρο αυτό προσδιορίζεται ο τρόπος επιμέτρησης και απότισης της χρηματικής ποινής, ο οποίος οργανώθηκε στο πρότυπο του ελβετικού Ποινικού Κώδικα. Με βάση την προτεινόμενη διάταξη, το δικαστήριο, επιβάλλοντας χρηματική ποινή, οφείλει να ορίσει τόσο τον αριθμό των ημερήσιων μονάδων, όσο και το ύψος κάθε μονάδας (παρ. 1). Στη δεύτερη παράγραφο διευκρινίζεται ότι για τον προσδιορισμό του αριθμού των ημερήσιων μονάδων, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του μόνο τη βαρύτητα της πράξης και την ενοχή του δράστη γι' αυτή. Αντίθετα, σε ό,τι αφορά το ύψος της κάθε ημερήσιας μονάδας, στην τρίτη παράγραφο του άρθρου ορίζεται ότι το δικαστήριο το καθορίζει με βάση την προσωπική και οικονομική κατάσταση του υπαιτίου, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα τα καθαρά έσοδα που αποκτά από την εργασία του κατά μέσο όρο κάθε ημέρα, άλλα τυχόν εισοδήματα και εν γένει την περιουσία του, καθώς και τις

οικογενειακές του υποχρεώσεις. Άλλες υποχρεώσεις του μπορούν να συνυπολογισθούν από το δικαστήριο. Με την αναλυτική παράθεση των στοιχείων που οφείλει να εκτιμά το δικαστήριο κατά την επιμέτρηση της ποινής επιχειρείται να αποσαφηνιστεί ότι η απλή αναφορά ότι το δικαστήριο έχει λάβει υπόψη του την οικονομική κατάσταση του υπαιτίου δεν είναι επαρκής.

Στην προτεινόμενη διάταξη λαμβάνεται επίσης ειδική πρόνοια για τα άτομα που αδυνατούν να καταβάλουν αμέσως το σύνολο της χρηματικής ποινής ή που η καταβολή της θα συνεπαγόταν την αδυναμία καταβολής της αποζημίωσης στο θύμα (παρ. 4). Έτσι διευκρινίζεται ότι η καταβολή της αποζημίωσης στον παθόντα προηγείται της έκτισης της χρηματικής ποινής. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο καθορίζει προθεσμία, όχι μεγαλύτερη από τρία έτη, ώστε ο καταδικασθείς να καταβάλει σε δόσεις την ποινή του. Ειδική πρόνοια λαμβάνεται επίσης στην πέμπτη παράγραφο του άρθρου για την περίπτωση που η αδυναμία καταβολής των δόσεων της χρηματικής ποινής οφείλεται σε ουσιώδη αλλαγή των όρων της προσωπικής και οικονομικής κατάστασης του δράστη μετά την επιμέτρηση της ποινής. Στην περίπτωση αυτή ο καταδικασθείς μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση διεύρυνση της προθεσμίας καταβολής της χρηματικής ποινής, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τα πέντε έτη, μείωση του ύψους της ημερήσιας μονάδας ή αντικατάσταση της χρηματικής ποινής από την προσφορά κοινωφελούς εργασίας, στο μέτρο που ορίζει το δικαστήριο. Τα αιτήματα μπορεί να υποβάλλονται σωρευτικά ή διαζευκτικά, μπορούν όμως να υποβληθούν μία μόνο φορά, ενώ, σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, η μη εκπλήρωση της υποχρέωσης καταβολής της χρηματικής ποινής ή εκτέλεσης της κοινωφελούς εργασίας που την υποκαθιστά συνεπάγεται τη βεβαίωση του ποσού της χρηματικής ποινής υπέρ του Δημοσίου.

Τέλος, στην έκτη παράγραφο του άρθρου σημειώνεται ότι μαζί με τη χρηματική ποινή, το δικαστήριο ορίζει ποινή στερητική της ελευθερίας, η οποία θα πρέπει να εκτιθεί εάν ο καταδικασθείς δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του. Η διάρκεια της στερητικής της ελευθερίας ποινής δεν μπορεί να υπερβαίνει τον αριθμό των ημερήσιων μονάδων της χρηματικής ποινής. Η εκτέλεση αυτής της στερητικής της ελευθερίας ποινής δεν μπορεί να ανασταλεί.

Άρθρο 81

Στο άρθρο 81 ορίζονται τα σχετικά με την επιμέτρηση της παροχής κοινωφελούς εργασίας, η οποία προβλέπεται κατ' αρχήν ως κυρία (άρθρο 50), αλλά και ως υποκατάστατη ή κατά μετατροπή της χρηματικής ποινή (άρθρο 80 παρ. 4, 104^{A} και 105Α). Κατά την επιμέτρηση της ποινής της παροχής κοινωφελούς εργασίας λαμβάνονται υπόψη και η ηλικία, η κατάσταση της υγείας του υπαιτίου, καθώς και οι επαγγελματικές και οικογενειακές του υποχρεώσεις (παρ. 1). Στην απόφαση ορίζεται η μέγιστη διάρκεια παροχής της κοινωφελούς εργασίας, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 24 μήνες (παρ. 2). Προσδιορίζονται επίσης οι δομές στις οποίες μπορεί να προσφέρεται η κοινωφελής εργασία, που είναι δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ή μη κερδοσκοπικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, και διευκρινίζεται ότι η κοινωφελής εργασία προσφέρεται πάντα προς όφελος του κοινού (παρ. 3). Στην ίδια διάταξη προβλέπεται ότι στην απόφαση καθορίζεται η φυλάκιση ή η χρηματική ποινή που θα πρέπει να εκτίσει ο

καταδικασθείς, αν δεν εκτελέσει με συνέπεια την κοινωφελή εργασία. Τέσσερεις ώρες κοινωφελούς εργασίας αντιστοιχούν προς μία ημέρα φυλάκισης ή μία ημερήσια μονάδα χρηματικής ποινής (παρ. 4).

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η ρύθμιση της πέμπτης παραγράφου, όπου τονίζεται ότι η μετατροπή αυτή δεν αποτελεί άμεση συνέπεια κάθε μη συνεπούς εκτέλεσης της ποινής. Στις περιπτώσεις που η εργασία παρέχεται από εκείνον που καταδικάστηκε ελλιπώς ή πλημμελώς με δική του υπαιτιότητα, ο εισαγγελέας εκτέλεσης της ποινής έχει στη διάθεσή του περισσότερες επιλογές. Ειδικότερα, αφού λάβει υπόψη τη συχνότητα και σοβαρότητα της παραβίασης των υποχρεώσεων από τον καταδικασθέντα, το βαθμό της υπαιτιότητάς του και το τμήμα της ποινής που εκτίθηκε, μπορεί να: α) προβεί σε προειδοποίηση εκείνου που καταδικάστηκε, β) παρατείνει την προθεσμία για την εκτέλεση της εργασίας μέχρι ένα επιπλέον έτος, γ) επιτρέψει την εκτέλεση της χρηματικής ποινής που είχε καθοριστεί σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, αφού αφαιρέσει το ποσό που αναλογεί στην ήδη εκτελεσθείσα ποινή παροχής κοινωφελούς εργασίας, καθορίζοντας για κάθε τέσσερις ώρες εργασίας μία ημερήσια μονάδα χρηματικής ποινής, δ) διατάσσει την έκτιση μέρους της φυλάκισης που επιβλήθηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, διάρκειας δέκα ημερών ως ενός μηνός, ε) διατάσσει την έκτιση της φυλάκισης που επιβλήθηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, αφού αφαιρέσει το χρόνο παροχής κοινωφελούς εργασίας, καθορίζοντας για κάθε τέσσερις ώρες εργασίας μία ημέρα φυλάκισης.

Άρθρο 82

Στο άρθρο 82 περιλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 87 ΠΚ, όπου προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της προσωρινής κράτησης σε περίπτωση επιβολής στερητικής της ελευθερίας ποινής. Σύμφωνα με όσα και σήμερα ισχύουν, ο χρόνος της προσωρινής κράτησης και ο χρόνος κράτησης από τη σύλληψη ως την προσωρινή κράτηση αφαιρούνται από την επιβληθείσα στερητική της ελευθερίας ποινή. Η ίδια αυτή ρύθμιση επεκτείνεται και για τον υπολογισμό του χρόνου παραμονής σε θεραπευτικές μονάδες για διενέργεια πραγματογνωμοσύνης κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (παρ. 1).

Σε περίπτωση συρροής εγκλημάτων που συνεκδικάζονται, ορίζεται, σύμφωνα με όσα προβλέπει και το άρθρο 87 παρ. 2 ΠΚ, ότι από τη συνολική ποινή που επιβλήθηκε αφαιρείται ο χρόνος κράτησης η οποία διατάχθηκε για οποιοδήποτε από αυτά, ακόμη και όταν η απόφαση κήρυξε τον καταδικασθέντα αθώο για το έγκλημα για το οποίο είχε κρατηθεί. Σημαντική προσθήκη στην παράγραφο αυτή είναι το τελευταίο της εδάφιο, όπου σημειώνεται ότι αν ο κρατηθείς αθωωθεί για το έγκλημα για το οποίο είχε κρατηθεί, καθώς και γι' αυτά που συνεκδικάσθηκαν, ο χρόνος κράτησης αφαιρείται από άλλες ποινές, εφόσον επιβάλλονται για εγκλήματα που διαπράχθηκαν πριν από την κράτηση. Νέα διάταξη περιέχει και η τέταρτη παράγραφος του άρθρου, βάσει της οποίας, όταν επιβάλλεται μόνο χρηματική ποινή για το έγκλημα που ο καταδικασθείς είχε κρατηθεί, αφαιρούνται από την ποινή οι ημερήσιες μονάδες που αντιστοιχούν στο χρόνο κράτησης. Η αρμόδια αρχή για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων αφαιρεί από την ποινή το χρόνο κράτησης που μεσολάβησε από την έκδοση της απόφασης ως τότε που έγινε αμετάκλητη.

Ως "κράτηση" εννοείται αυτή που έχει διανυθεί δυνάμει οποιουδήποτε τίτλου στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό για οποιοδήποτε από τα τυχόν συρρέοντα και συνεκδικασθέντα εγκλήματα. Αντίστοιχα δε ως "σύλληψη", η δέσμευση του προσώπου για το έγκλημα ή τα εγκλήματα αυτά, δυνάμει οποιουδήποτε τίτλου ή και χωρίς τέτοιον (βλ αρθ. 275 ΚΠΔ). Δεν γίνεται διάκριση μεταξύ τυχόν "νόμιμης" και "μη νόμιμης" σύλληψης και κράτησης, καθώς τυχόν ελάττωμα του τίτλου ή της διαδικασίας σύλληψης και κράτησης δεν λαμβάνεται υπόψη σε βάρος του συλληφθέντος.

Άρθρο 82^{Α}

Στο άρθρο 82^{Α} μεταφέρθηκε η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 81^{Α} για το ρατσιστικό έγκλημα. Η μόνη αλλαγή που υιοθετείται στο Σχέδιο είναι η απλοποίηση του τρόπου με τον οποίο διαμορφώνονται τα νέα πλαίσια ποινής. Στο Σχέδιο προβλέπεται ειδικότερα ότι στην περίπτωση πλημμελήματος, που τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος, το ελάχιστο όριο της ποινής αυξάνεται κατά έξι μήνες. Στις λοιπές περιπτώσεις πλημμελημάτων, το ελάχιστο όριο αυτής αυξάνεται κατά ένα έτος και στην περίπτωση κακουργήματος το ελάχιστο όριο ποινής αυξάνεται κατά δύο έτη.

Στην επιτροπή συζητήθηκε αν η συγκεκριμένη διάταξη έπρεπε να ενταχθεί στην πρώτη ή στη δεύτερη ενότητα του κεφαλαίου. Διατυπώθηκε η άποψη ότι στην πρώτη ενότητα η επιμέτρηση γίνεται μέσα στα προβλεπόμενα από τους κυρωτικούς κανόνες πλαίσια ποινής και για τον λόγο αυτό η διάταξη θα έπρεπε να ενταχθεί σε δεύτερη ενότητα με τίτλο: «Αλλαγή πλαισίου απειλούμενης ποινής». Επικράτησε τελικώς η άποψη να διατηρηθεί ως τίτλος της δεύτερης ενότητας η «μείωση της απειλούμενης ποινής» και να τοποθετηθεί η διάταξη για το ρατσιστικό έγκλημα, ως ακροτελεύτια διάταξη, στην πρώτη ενότητα.

ΙΙ. Μείωση της απειλούμενης ποινής

Άρθρο 83

Στο άρθρο προσδιορίζονται τα μειωμένα πλαίσια των κύριων ποινών. Προβλέπεται ειδικότερα ότι όπου στον νόμο προβλέπεται μειωμένη ποινή χωρίς άλλο προσδιορισμό, το πλαίσιό της καθορίζεται ως εξής: α) αντί για την ποινή της ισόβιας κάθειρξης, επιβάλλεται κάθειρξη, β) αντί για την ποινή της κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών ή κάθειρξη έως οκτώ έτη, γ) αντί για την ποινή της κάθειρξης έως δέκα έτη επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους ή κάθειρξη έως έξι έτη, δ) σε κάθε άλλη περίπτωση, ο δικαστής μειώνει την ποινή ελεύθερα έως το ελάχιστο όριό της. Αν ο νόμος προβλέπει σωρευτικά ποινή φυλάκισης και χρηματική ποινή, μπορεί να επιβληθεί και μόνο η τελευταία.

Άρθρο 84

Στο άρθρο 84 ακολουθείται κατ' αρχήν η ρύθμιση της ισχύουσας διάταξης, με δύο ουσιώδεις τροποποιήσεις, που κατέστησαν αναγκαίες εξαιτίας της διάστασης απόψεων κατά την ερμηνεία του άρθρου 84, που υπονομεύει την αρχή της ασφάλειας δικαίου:

α. Στην περ. α΄ αντί του απροσδιόριστου κριτηρίου της «έντιμης» ζωής υιοθετήθηκε το δεκτικό βεβαίωσης της «νόμιμης» ζωής. Στο κράτος δικαίου ο πολίτης είναι ελεύθερος να διάγει, όπως ο ίδιος κρίνει, εφόσον δεν παραβιάζει επιτακτικούς ή απαγορευτικούς κανόνες δικαίου. Όταν δεν έχει διαπράξει αξιόποινη πράξη ή έχει καταδικαστεί για ελαφρό πλημμέλημα, είναι ανεπίτρεπτο να ελέγχεται η κατά το Σύνταγμα (άρθρο 9 παρ. 1 εδ. β΄) *«απαραβίαστη»* προηγούμενη ατομική και οικογενειακή του ζωή. Το δικαστήριο δικαιούται να ελέγξει μόνο τις περιστάσεις τέλεσης της αξιόποινης πράξης.

β. Η καλή συμπεριφορά του καταδικασθέντος για σχετικά μεγάλο διάστημα μετά την πράξη του αξιολογείται ελαφρυντικά *«ακόμα και κατά την κράτησή του»*. Τούτο κατ' αρχάς επιβάλλεται από τον ειδικοπροληπτικό σκοπό της ποινής κατά της ελευθερίας, αφού η καλή διαγωγή του κρατουμένου αποτελεί θετική ένδειξη για την κοινωνική επανένταξή του και η επιεικέστερη μεταχείρισή του προωθεί τον σκοπό αυτό. Η σκέψη, ότι ο κρατούμενος δεν είχε αντικειμενικά τις ευκαιρίες ή τα κίνητρα που παρέχει η ελεύθερη διαβίωση να συμπεριφερθεί διαφορετικά, παραβλέπει το γεγονός ότι οι συνθήκες διαβίωσης μέσα στη φυλακή είναι πολύ πιο δύσκολες από ό,τι έξω από αυτήν.

Στην παρ. 3 προβλέπεται ότι ως ελαφρυντική περίσταση λογίζεται και η μη εύλογη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του κατηγορουμένου. Με τη ρύθμιση αυτή η νομοθεσία μας εναρμονίζεται προς την νομολογία του ΕΔΔΑ σε σχέση με τα πρόσφορα μέσα θεραπείας της παραβίασης του θεμελιώδους δικαιώματος του κατηγορουμένου να δικάζεται η υπόθεσή του εντός λογικής προθεσμίας (άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ) (βλ. σχετικά *Ηλ. Αναγνωστόπουλο*, Η παραβίαση του δικαιώματος δίκαιης δίκης, ΠοινΧρ 2000, σ. 3 επ.).

Άρθρο 85

Ειδική μέριμνα έχει ληφθεί ώστε η συνδρομή περισσότερων λόγων μείωσης της ποινής ή ενός ή περισσότερων τέτοιων λόγων μαζί με ελαφρυντικές περιστάσεις ή περισσότερες ελαφρυντικές περιστάσεις, να αποτυπωθεί ήδη στην απειλούμενη για το έγκλημα ποινή. Η επιπλέον αυτή μείωση της ποινής κρίθηκε απολύτως επιβεβλημένη προκειμένου να τηρηθεί το μέτρο της αναλογικότητας. Στην παρ. 1 προβλέπεται ειδικότερα ότι στις πιο πάνω περιπτώσεις, ενώ το ανώτατο όριο της μειωμένης ποινής παραμένει αμετάβλητο, μειώνεται ουσιωδώς το κατώτατο όριο. Με τον τρόπο αυτό διαμορφώνεται ένα ευρύτερο πλαίσιο ποινής μέσα στο οποίο ο δικαστής μπορεί να συνεκτιμήσει τους περισσότερους λόγους μείωσης της ποινικής κύρωσης. Έτσι, το κατώτατο όριο κάθειρξης των πέντε ετών μειώνεται στα τρία έτη, τα δύο έτη φυλάκισης μειώνονται σε ένα, το ένα έτος σε έξι μήνες και η μειωμένη ποινή φυλάκισης μετατρέπεται σε παροχή κοινωφελούς εργασίας ή χρηματική ποινή (παρ. 1).

Οι ποινές αυτές επιβάλλονται και όταν, πέραν της συνδρομής ενός λόγου μείωσης της ποινής ή ελαφρυντικής περίστασης, ο κατηγορούμενος έχει ομολογήσει την ενοχή του πριν από το τέλος της προδικασίας, συμβάλλοντας έτσι στην έγκαιρη απονομή της δικαιοσύνης (παρ. 2). Με τη διάταξη αυτή επιχειρείται να δοθεί ένα κίνητρο στον κατηγορούμενο να αποδεχθεί εγκαίρως την ενοχή του, ώστε να ολοκληρωθεί ταχύτερα η ποινική διαδικασία. Μόνη όμως η ομολογία δεν είναι αρκετή. Θα πρέπει με την ομολογία του να έχει «συμβάλει» στην έγκαιρη απονομή της δικαιοσύνης. Αν αντίθετα

υπάρχουν ήδη επαρκή για την καταδίκη του στοιχεία, η ομολογία καθαυτήν δεν επηρεάζει την ποινή.

Άρθρα 86 - 93

Τα άρθρα 86 - 93 καταργούνται για τους ακόλουθους λόγους: (α) το άρθρο 86 αφορούσε τη θανατική ποινή, που καταργήθηκε με το άρθρο 1 παρ. 12$^{β΄}$ ν. 2207/1994, (β) το άρθρο 87 αφορά στον υπολογισμό του χρόνου προσωρινής κράτησης, που ρυθμίζεται ήδη στο άρθρο 82 και (γ) τα άρθρα 88-93 αφορούν εγκληματίες υπότροπους και καθ' έξη και θεωρούνται διατάξεις απολύτως απαρχαιωμένες, όπως εξηγείται στην αρχή αυτού του κεφαλαίου.

III. Συρροή εγκλημάτων

Άρθρο 94

Στο άρθρο αυτό διατηρείται η διάκριση μεταξύ πραγματικής και κατ' ιδέα συρροής εγκλημάτων. Η αληθινή πραγματική συρροή ρυθμίζεται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου, όπου επέρχονται σημαντικές αλλαγές στην ισχύουσα διάταξη. Ειδικότερα, καταργείται το ελάχιστο όριο προσαύξησης της ποινής βάσης για κάθε συντρέχουσα ποινή, ενώ και το ανώτατο όριο μειώνεται δραστικά. Αντί των τριών τετάρτων κάθε συντρέχουσας ποινής, το όριο μειώνεται στο ένα δεύτερο. Παράλληλα μειώνονται και τα ανώτατα όρια της εκτιτέας ποινής, από τα είκοσι πέντε έτη στα είκοσι έτη σε περίπτωση κάθειρξης και από τα δέκα στα οκτώ έτη σε περίπτωση φυλάκισης.

Σε ό,τι αφορά την αληθινή κατ' ιδέα συρροή, που ρυθμίζεται στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου, διατηρείται η ισχύουσα διάταξη. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει κατώτατο όριο προσαύξησης, ενώ το ανώτατο όριο δεν μπορεί να υπερβαίνει το προβλεπόμενο στην πρώτη παράγραφο, δηλαδή το ένα δεύτερο των συντρεχουσών ποινών. Ως προς το ανώτατο όριο της εκτιτέας ποινής, ισχύει αυτό του είδους της ποινής, όπως και στην ισχύουσα διάταξη.

Η τρίτη παράγραφος του άρθρου αποτυπώνει την ισχύουσα και σήμερα ρύθμιση, ενώ η τέταρτη παράγραφος, που προστέθηκε με τον νόμο 4322/2015 κρίθηκε ότι είχε συγκυριακό μάλλον χαρακτήρα και για τον λόγο αυτό δεν θα έπρεπε να παραμείνει στον Κώδικα. Ειδικότερα, η αθροιστική έκτιση της ποινής για εγκλήματα που τελούν κρατούμενοι σε βάρος άλλων κρατουμένων ή υπαλλήλων δεν φαίνεται ότι μπορεί να δικαιολογηθεί ως εξαίρεση στον κανόνα της συνολικής ποινής, ενώ και η τέλεση εγκλημάτων κατά τη διάρκεια της άδειας, χωρίς να αναζητηθεί ο λόγος τέλεσής τους δεν φαίνεται επίσης ότι μπορεί να δικαιολογήσει αυξημένη ποινή.

Άρθρο 95

Με το άρθρο αυτό, που ακολουθεί την ισχύουσα διάταξη, ορίζεται, ότι οι παρεπόμενες ποινές και τα μέτρα ασφαλείας επιβάλλονται ή μπορούν να επιβληθούν μαζί με τη συνολική ποινή, αν τα ορίζει ο νόμος για ένα από τα εγκλήματα που συρρέουν.

Άρθρο 96

Ανάλογα ισχύουν και για την διαμόρφωση της συνολικής ποινής σε περίπτωση συρροής χρηματικών ποινών. Στην περίπτωση αυτή η συνολική ποινή που επιβάλλεται αποτελείται από τη βαρύτερή τους, επαυξημένη ανάλογα με την οικονομική κατάσταση του καταδικασθέντος. Η επαύξηση αυτή όμως δεν μπορεί να ξεπεράσει το ένα δεύτερο του αθροίσματος των υπόλοιπων ποινών που συντρέχουν. Αν οι συντρέχουσες ποινές είναι ισόποσες, η συνολική ποινή σχηματίζεται με την επαύξηση μιας από αυτές.

Άρθρο 96Α

Με το άρθρο αυτό ορίζεται, ότι κατά του υπαιτίου δύο ή περισσότερων εγκλημάτων που τελέστηκαν με περισσότερες πράξεις και τιμωρούνται με ποινή παροχής κοινωφελούς εργασίας, επιβάλλεται, μετά την επιμέτρηση, συνολική ποινή, η οποία αποτελείται από τη βαρύτερη από τις συντρέχουσες ποινές επαυξημένη. Αν οι συντρέχουσες ποινές είναι ίσης διάρκειας, η συνολική ποινή σχηματίζεται με την επαύξηση μιας από αυτές. Η επαύξηση της βαρύτερης ποινής για κάθε μία από τις συντρέχουσες ποινές δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το ένα δεύτερο κάθε συντρέχουσας ποινής, ούτε μπορεί η συνολική ποινή να ξεπεράσει τις 800 ώρες.

Αν τα εγκλήματα που συρρέουν τελέστηκαν με μία πράξη, το δικαστήριο επαυξάνει ελεύθερα τη βαρύτερη από τις συντρέχουσες ποινές, αλλά όχι πέρα από το ανώτατο όριο του είδους της ποινής.

Τέλος, προβλέπεται ότι αν η ποινή της παροχής κοινωφελούς εργασίας συντρέχει με στερητική της ελευθερίας ποινή μεγαλύτερη των τριών ετών, ποινή, δηλαδή, η οποία κατά το προτεινόμενο σύστημα εκτελείται στις φυλακές, η παροχή κοινωφελούς εργασίας δεν εκτελείται. Και τούτο γιατί στο μέτρο που κάποιος θα παραμείνει στη φυλακή, η εκτέλεση της κοινωφελούς εργασίας δε φαίνεται να υπηρετεί πια τους στόχους της επιβολής της.

Άρθρο 97

Με το άρθρο αυτό ορίζεται, ότι οι διατάξεις των άρθρων 94 παρ. 1, 96 παρ. 1 και 96^{Α} παρ. 1 εφαρμόζονται και όταν κάποιος, προτού εκτιθεί ολοκληρωτικά ή παραγραφεί ή χαριστεί η ποινή που του επιβλήθηκε για κάποια αξιόποινη πράξη, καταδικαστεί για άλλη αξιόποινη πράξη, οποτεδήποτε και αν τελέστηκε αυτή.

Άρθρο 98

Στο άρθρο 98 παρ. 1 περιγράφεται το κατ' εξακολούθηση έγκλημα ως απλός τρόπος επιμέτρησης της ποινής που οδηγεί σε ευνοϊκότερη μεταχείριση του υπαιτίου (βλ. σχετικά *Κ. Σταμάτη*, ΣυστΕρμΠΚ, άρθρο 98.3 επ.), με την επιβολή ενιαίας και όχι συνολικής ποινής, μέσα στο πλαίσιο ποινής του ενός εγκλήματος, όπως ακριβώς προβλεπόταν από τη θέσπιση του ισχύοντος Π.Κ..

Στην επιτροπή συζητήθηκε εκτενώς αν θα έπρεπε να διατηρηθεί και η δεύτερη παράγραφος του άρθρου, που προστέθηκε με τον νόμο 2721/1999, και αντιμετωπίζει το κατ' εξακολούθηση έγκλημα ως νέο είδος εγκλήματος, για τη διαμόρφωση του οποίου διατυπώθηκαν έντονες επιφυλάξεις από τη θεωρία. Τελικώς η κρατήσασα στην επιτροπή άποψη έκρινε ότι πιθανή κατάργηση θα δημιουργούσε ένα κενό, καθ' όσον θα επέτρεπε τον σχεδιασμό εξακολουθητικής εγκληματικής δραστηριότητας που θα παρέμενε

πλημμεληματική, εφόσον κάθε επιμέρους πράξη δεν υπερέβαινε το αριθμητικό χρηματικό όριο που τροποποιεί τον χαρακτήρα των επιμέρους εγκλημάτων.

IV. Αναστολή εκτέλεσης της ποινής

Άρθρο 99

Στο Σχέδιο αναμορφώνεται πλήρως ο θεσμός της αναστολής εκτέλεσης της ποινής, σύμφωνα με όσα ισχύουν στους περισσότερους ευρωπαϊκούς κώδικες. Ενώ σήμερα η αναστολή χορηγείται στους λεγόμενους «πρωτόπειρους» εγκληματίες, όπως κάθε φορά αυτοί ορίζονται από τον νόμο, στο άρθρο 99 του Σχεδίου η αναστολή χορηγείται κατ' αρχήν σε όλους όσοι καταδικάζονται σε ποινή στερητική της ελευθερίας που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη, ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή μη προηγούμενων καταδικών καθώς και του συνολικού ύψους των ποινών που έχουν επιβληθεί. Και τούτο γιατί η ύπαρξη πολλών μικρών καταδικών για το ίδιο ή για παρόμοια αδικήματα μπορεί να υποδηλώνει αυξημένη παραβατικότητα ή επικινδυνότητα του καταδικασθέντος, η οποία να καθιστά απολύτως αναγκαία την εκτέλεση της ποινής, ακόμα κι όταν το σύνολο των προηγουμένων ποινών δεν υπερβαίνει ένα ορισμένο ύψος (όπως είναι το ένα έτος στον ισχύοντα Κώδικα). Από την άλλη πλευρά, ακόμα και μία βαριά σχετικά καταδίκη είναι πιθανό να μην είναι ενδεικτική αυξημένης παραβατικότητας ή επικινδυνότητας του καταδικασθέντος, αν λχ πρόκειται για ένα βαρύ εξ αμελείας πλημμέλημα. Η συνεκτίμηση των παραγόντων αυτών επαφίεται στο Δικαστήριο, το οποίο οφείλει να αναφέρει συγκεκριμένα τις σχετικές σκέψεις και παραδοχές του ως προς το γιατί η εκτέλεση της ποινής είναι απολύτως αναγκαία για να αποτρέψει τον καταδικασθέντα από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων.

Στην ίδια απόφαση που χορηγεί την αναστολή (η διάρκεια της οποίας είναι από ένα ως τρία έτη, αλλά ποτέ μικρότερη από τη διάρκεια της ποινής) το δικαστήριο μπορεί να προσδιορίζει τους όρους υπό τους οποίους παρέχεται η αναστολή εκτέλεσης της ποινής, οι οποίοι, διαζευκτικά ή σωρευτικά, είναι ιδίως: α) η αποκατάσταση του συνόλου ή μέρους της ζημίας που προκλήθηκε στο θύμα της αξιόποινης πράξης κατά το μέτρο των δυνατοτήτων του καταδικασθέντος, β) η αφαίρεση της άδειας οδήγησης για χρονικό διάστημα ως ένα έτος, αν η πράξη συνδέεται με σοβαρή παραβίαση των κανόνων οδήγησης, γ) η καταβολή ποσού ύψους ως δέκα χιλιάδες ευρώ για κοινωφελείς σκοπούς, δ) η εκπλήρωση υποχρεώσεων του καταδικασθέντος για διατροφή ή επιμέλεια άλλων προσώπων, ε) η συμμετοχή του καταδικασθέντος, εφόσον συναινεί, σε πρόγραμμα απεξάρτησης ή άλλο θεραπευτικό πρόγραμμα, στ) η συμμετοχή του καταδικασθέντος σε συνεδρίες με επιμελητή κοινωνικής αρωγής. Οι όροι αυτοί μπορούν να τροποποιηθούν μετά από αίτηση του εισαγγελέα εκτέλεσης της ποινής ή του καταδικασθέντος. Καινοτομία της διάταξης αποτελεί η πρόβλεψη ότι η παραβίαση των όρων που έχουν επιβληθεί δεν οδηγεί αυτομάτως σε ανάκληση της αναστολής, αλλά εφαρμόζεται και εδώ το σύστημα της σταδιακής αντιμετώπισης ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης, όπως περιγράφεται στο άρθρο 81 παρ. 5 του Σχεδίου.

Άρθρο 100

Με το άρθρο αυτό εισάγεται στο Σχέδιο και ο θεσμός της μερικής αναστολής της ποινής, ο οποίος ισχύει σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Ειδικότερα προβλέπεται ότι αν κάποιος καταδικαστεί αμετάκλητα σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη, το δικαστήριο,

εφόσον κρίνει ότι είναι αναγκαία η έκτιση μέρους της στερητικής της ελευθερίας ποινής για να τον αποτρέψει από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων, μπορεί να διατάξει την εκτέλεση του μέρους αυτού - η διάρκεια του οποίου δεν μπορεί να είναι κατώτερη των δέκα ημερών ούτε ανώτερη των τριών μηνών - και την αναστολή εκτέλεσης του υπολοίπου.

Άρθρο 101

Στο άρθρο αυτό ορίζονται οι συνέπειες που έχει η εκ των υστέρων διαμόρφωση συνολικής ποινής που υπερβαίνει τα τρία έτη. Προβλέπεται ειδικότερα ότι αν κατά τη διάρκεια της αναστολής, καταστεί αμετάκλητη καταδίκη για πράξη που τελέστηκε πριν από τη δημοσίευση της απόφασης για την αναστολή, και η συνολική ποινή που επιβάλλεται κατά το άρθρο 97 υπερβαίνει τα τρία έτη, η αναστολή θεωρείται ότι δε χορηγήθηκε ποτέ, εκτός αν το δικαστήριο, απαγγέλλοντας τη νέα καταδίκη, ρητά διατάξει με την ίδια απόφαση να διατηρηθεί η αναστολή, λόγω της ελαφράς φύσης του πλημμελήματος για το οποίο απαγγέλθηκε η νέα καταδίκη.

Άρθρο 102

Το άρθρο 102 αναφέρεται στην άρση της αναστολής, στην περίπτωση που ο καταδικασθείς τελέσει νέο έγκλημα κατά τον χρόνο της δοκιμασίας, και στην αθροιστική πλέον έκτιση των ποινών, σύμφωνα με όσα και η υπάρχουσα στον Ποινικό μας Κώδικα διάταξη προβλέπει. Στην ίδια διάταξη προβλέπεται επίσης ότι αν η αναστολή δεν ανακληθεί και δεν αρθεί, η ποινή που είχε ανασταλεί θεωρείται σαν να μην είχε επιβληθεί.

Άρθρο 103

Στο άρθρο 103 προσδιορίζεται η σημασία που έχει πιθανή αλλοδαπή απόφαση η οποία εκδίδεται για πράξη που τέλεσε ο καταδικασθείς κατά το χρόνο της δοκιμασίας. Στο άρθρο ορίζεται ότι η ενέργεια της συγκεκριμένης απόφασης όσον αφορά την άρση της αναστολής κρίνεται ελεύθερα από το δικαστήριο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε διατάξεις διεθνών ή ευρωπαϊκών κειμένων που δεσμεύουν τη χώρα.

Άρθρο 104

Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 104 επαναλαμβάνεται η ισχύουσα ρύθμιση. Στη δεύτερη όμως παράγραφο διευκρινίζεται ότι μαζί με την αναστολή εκτέλεσης της κύριας ποινής και την πιθανή εξάλειψή της (αν δεν μεσολαβήσει ανάκληση ή άρση αυτής) συναναστέλλονται και όλες οι παρεπόμενες ποινές. Με την τροποποίηση αυτή επιχειρείται να δοθεί τέλος στην αμφισβήτηση που υπήρχε στην πράξη αν η αναστολή αφορούσε και την παρεπόμενη ποινή της δήμευσης. Κατ' εξαίρεση, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη μη αναστολή της αποστέρησης θέσεων και αξιωμάτων κατά το άρθρο 60.

V. Μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής

Άρθρο 104Α

Μετατροπή της στερητικής ελευθερίας ποινής σε χρηματική δεν προβλέπεται. Εισάγεται όμως στο Σχέδιο ο θεσμός της μετατροπής ποινών στερητικών της ελευθερίας σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, εφόσον οι ποινές αυτές: (α) δεν υπερβαίνουν τα τρία έτη και (β) έχουν επιβληθεί για πλημμελήματα. Η μετατροπή είναι κατ' αρχήν υποχρεωτική, εκτός

αν το δικαστήριο κρίνει αιτιολογημένα, ότι η μετατροπή της ποινής δεν είναι αρκετή για να αποτρέψει τον δράστη από την τέλεση άλλων εγκλημάτων.

Το μέτρο αυτό έρχεται να συμπληρώσει εκείνο της αναστολής εκτέλεσης της ποινής. Με άλλα λόγια το δικαστήριο που επιβάλλει ποινή φυλάκισης ως τρία έτη, κατ΄ αρχήν υποχρεούται να διατάξει αναστολή εκτέλεσης της ποινής αυτής (άρθρο 99). Αν κρίνει ότι δεν πρέπει να αναστείλει την εκτέλεση της ποινής, θα πρέπει στη συνέχεια να την μετατρέψει σε παροχή κοινωφελούς εργασίας (άρθρο 104 Α). Αν κρίνει ότι ούτε αυτό θα είναι επαρκές για να αποτρέψει τον καταδικασθέντα από την τέλεση άλλων εγκλημάτων, έχει τη δυνατότητα να αποφασίσει για την μερική έκτιση της ποινής στη φυλακή (άρθρο 100) και μόνο σε τελευταία ανάλυση μπορεί να αποφασίσει για την έκτιση όλης της ποινής στη φυλακή, αν καμία από τις εναλλακτικές λύσεις δεν θεωρεί ικανοποιητική.

VI. Δικαστική άφεση της ποινής

Άρθρο 104Β

Η έκτη ενότητα του πέμπτου Κεφαλαίου του Γενικού Μέρους του Σχεδίου αναφέρεται στη δικαστική άφεση της ποινής. Στον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα δεν υπάρχει γενική διάταξη για τη δικαστική άφεση της ποινής, μολονότι αυτή αποτελεί ουσιαστικό θεσμό ελαστικότητας της ποινής κατά την επιμέτρησή της. Η έλλειψη γενικής διάταξης έχει εξάλλου δημιουργήσει συχνά αμφισβητήσεις στην πράξη σχετικά με τον ακριβή χαρακτήρα επιμέρους διατάξεων, οι οποίες ενταγμένες στο Ειδικό Μέρος του Ποινικού Κώδικα, δημιουργούν λόγους δυνητικής δικαστικής άφεσης των ποινών.

Πολλοί από τους λόγους αυτούς έχουν γενική ισχύ, θα πρέπει δηλαδή να μπορούν να λαμβάνονται υπόψη από τα δικαστήρια σε όλα τα εγκλήματα, εφόσον βέβαια αυτά έχουν τον χαρακτήρα πλημμελήματος. Έτσι διαμορφώθηκε το άρθρο 104Β, με βάση το οποίο το δικαστήριο μπορεί να απαλλάξει τον υπαίτιο πλημμελήματος από κάθε ποινή αν: (α) αυτός έχει πληγεί τόσο σοβαρά από το αποτέλεσμα της πράξης του, ώστε η επιβολή της ποινής να εμφανίζεται πλέον δυσανάλογα επαχθής, (β) έχει αποκαταστήσει στο μέτρο του δυνατού την προσβολή που έχει προκαλέσει στο θύμα δείχνοντας ειλικρινή μετάνοια, ώστε ενόψει και της μειωμένης ενοχής του, η ποινή να μην κρίνεται πλέον αναγκαία, (γ) η βλάβη ή ο κίνδυνος που προκλήθηκαν από την πράξη ήταν ιδιαιτέρως μικρής βαρύτητας και (δ) έχει περάσει ασυνήθιστα μεγάλο χρονικό διάστημα από την τέλεση του εγκλήματος, ώστε η επιβολή της ποινής να μην εμφανίζεται πλέον αναγκαία, σε συνδυασμό με τη βαρύτητα της πράξης. Έτσι ουσιαστικά ενσωματώνονται στο άρθρο αυτό και αποκτούν γενική ισχύ λόγοι δυνητικής δικαστικής άφεσης της ποινής που προβλέπονται σε ειδικές διατάξεις, όπως στα άρθρα 302 παρ. 2 και 314 παρ. 2 ΠΚ. Στο Ειδικό Μέρος διατηρούνται επιπλέον λόγοι δικαστικής άφεσης της ποινής, όπως αυτός του άρθρου 308 παρ. 3 ΠΚ, που αρμόζουν μόνο σε συγκεκριμένες εγκληματικές πράξεις.

Στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου προστίθεται για πρώτη φορά ένας υποχρεωτικός λόγος δικαστικής άφεσης της ποινής που συναρτάται με την εισαγωγή στο ποινικό μας σύστημα του θεσμού της αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Προβλέπεται ειδικότερα ότι το δικαστήριο δεν επιβάλλει ποινή στον υπαίτιο πλημμελήματος, αν έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς διαδικασία αποκαταστατικής δικαιοσύνης μεταξύ αυτού και του παθόντος. Στο κείμενο του άρθρου δεν διευκρινίζεται το περιεχόμενο του θεσμού (διαμεσολάβηση,

συνδιαλλαγή κλπ.), έτσι ώστε να είναι εφικτή η εφαρμογή της διάταξης ανεξαρτήτως του περιεχομένου με τον οποίο θα εισαχθεί ο θεσμός στο ποινικό μας σύστημα.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Η έκτιση των ποινών και των μέτρων ασφαλείας

Το έκτο Κεφάλαιο του Γενικού Μέρους του Σχεδίου Ποινικού Κώδικα ρυθμίζει τον τρόπο έκτισης των ποινών και των μέτρων ασφαλείας και διακρίνεται σε δύο ενότητες. Η πρώτη αναφέρεται στην αντικατάσταση της στερητικής της ελευθερίας ποινής και η δεύτερη στο θεσμό της υπό όρους απόλυσης των καταδικασθέντων.

Ι. Αντικατάσταση της στερητικής της ελευθερίας ποινής.

Άρθρο 105

Στο άρθρο αυτό προβλέπεται η αντικατάσταση της στερητικής της ελευθερίας ποινής με την έκτισή της στην κατοικία του καταδικασθέντος, εφόσον αυτός ανήκει σε μία από τις οριζόμενες τρεις κατηγορίες καταδίκων.

Στην πρώτη ανήκουν όσοι έχουν υπερβεί το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας τους και έχουν καταδικασθεί σε ποινή στερητική της ελευθερίας ως δεκαπέντε έτη. Αυτοί, σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, εκτίουν όλη τους την ποινή ή το υπόλοιπό της – εφόσον συμπληρώνουν το εβδομηκοστό έτος ενώ βρίσκονται στη φυλακή - στην κατοικία τους, εκτός αν με ειδική αιτιολογία κριθεί ότι η έκτιση της ποινής σε κατάστημα κράτησης είναι απολύτως αναγκαία για να αποτραπούν από την τέλεση άλλων αντίστοιχης βαρύτητας εγκλημάτων.

Το ίδιο μέτρο ισχύει ανεξαρτήτως ύψους ποινής για τις μητέρες που έχουν την επιμέλεια ανήλικων τέκνων, τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το όγδοο έτος της ηλικίας τους, όπως και σήμερα, ενώ η τρίτη κατηγορία δραστών για τους οποίους προβλέπεται αντικατάσταση της στερητικής της ελευθερίας ποινής είναι εκείνοι που νοσούν από σύνδρομο επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας τελικού σταδίου, από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια και υποβάλλονται σε τακτική αιμοκάθαρση, από ανθεκτική φυματίωση ή είναι τετραπληγικοί, από κίρρωση του ήπατος με αναπηρία άνω του εξήντα επτά τοις εκατό (67%), από γεροντική άνοια ή από κακοήθη νεοπλάσματα τελικού σταδίου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Υγείας μπορεί να προστίθενται και άλλα είδη ασθενειών ανάλογης βαρύτητας.

Το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο μπορεί να επιβάλλει στον καταδικασθέντα τους κατά την κρίση του όρους των περιπτώσεων δ΄ έως στ΄ του άρθρου 99 παρ. 2. Το δικαστικό συμβούλιο μπορεί επίσης να ανακαλέσει την έκτιση της ποινής στην κατοικία αν διαπιστωθεί ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου. Σε κάθε περίπτωση, ο καταδικασθείς δικαιούται και απόλυσης υπό όρο μόλις συμπληρωθεί ο απαραίτητος για τη χορήγησή της χρόνος, οπότε λήγει η υποχρέωση του κατ' οίκον περιορισμού.

Άρθρο 105Α

Με τη διάταξη αυτή ορίζεται ότι ο καταδικασθείς σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει συνολικά τα πέντε έτη, μπορεί, αφού εκτίσει το ένα δέκατο αυτής, να δηλώσει ότι επιθυμεί να μετατραπεί το υπόλοιπο της ποινής του ως τον χρόνο της υπό όρο απόλυσης κατά το επόμενο άρθρο, σε παροχή κοινωφελούς εργασίας. Το Δικαστήριο, μετατρέπει την ποινή, εν όλω ή εν μέρει, εκτός αν με ειδική αιτιολογία κρίνει ότι η βαρύτητα της πράξης, οι συνθήκες τέλεσής της και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του καταδικασθέντος, καθιστούν απολύτως αναγκαία την έκτιση της ποινής στο κατάστημα κράτησης για να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν άλλων αντίστοιχης βαρύτητας εγκλημάτων.

Για τη μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, κάθε μήνας φυλάκισης αντιστοιχεί σε σαράντα (40) ώρες κοινωφελούς εργασίας, η οποία πρέπει να εκτελεστεί εντός του οριζόμενου στην προηγούμενη παράγραφο χρόνου. Στο κείμενο διευκρινίζεται ότι η μετατροπή δεν προϋποθέτει αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση.

II. Απόλυση καταδίκου υπό όρο

Στη δεύτερη ενότητα του έκτου Κεφαλαίου ρυθμίζεται ο θεσμός της υπό όρους απόλυσης του καταδικασμένου. Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις απέχουν σημαντικά από τις ήδη υπάρχουσες στα άρθρα 105 – 110 Α, καθώς με αυτές επιχειρείται κατά βάση η αποκάθαρση του θεσμού από επιμέρους αποσπασματικές τροποποιήσεις που είχαν υιοθετηθεί με μοναδικό κριτήριο την μείωση του πραγματικού χρόνου έκτισης των ποινών στις φυλακές.

Άρθρο 105Β

Το άρθρο 105Β του Σχεδίου ορίζει με γενικούς όρους τον ελάχιστο χρόνο παραμονής στη φυλακή, προβλέποντας ότι όσοι καταδικάστηκαν σε στερητική της ελευθερίας ποινή μπορούν να απολυθούν υπό τον όρο της ανάκλησης, εφόσον έχουν εκτίσει: α) σε περίπτωση φυλάκισης, τα δύο πέμπτα αυτής, β) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης, τα τρία πέμπτα αυτής και γ) σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης τουλάχιστον είκοσι έτη. Διευκρινίζεται, όπως και σήμερα, ότι για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης δεν απαιτείται να έχει καταστεί η καταδίκη αμετάκλητη, ενώ επαναλαμβάνεται η ρύθμιση για τον ευεργετικό υπολογισμό της ποινής, όσων εργάζονται.

Σε κάθε περίπτωση, για ποινές κάθειρξης δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα η υφ' όρο απόλυση, αν δεν έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα δύο πέμπτα της ποινής που του επιβλήθηκε και, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, δεκαέξι έτη. Το χρονικό διάστημα των δύο πέμπτων ή, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, των δεκαέξι ετών, προσαυξάνεται κατά το ένα τρίτο των λοιπών ποινών που τυχόν έχουν επιβληθεί, στην περίπτωση που αυτές συντρέχουν σωρευτικά.

Άρθρο 106

Στο άρθρο αυτό, όπου απαριθμούνται οι αναγκαίες για τη χορήγηση της απόλυσης προϋποθέσεις, προβλέπεται ρητά ότι μόνη η επίκληση πειθαρχικών παραπτωμάτων κατά την έκτιση της ποινής δεν αρκεί για τη μη χορήγηση της απόλυσης. Έτσι επιλύεται με θετικό τρόπο ένα πρόβλημα που απασχολεί σήμερα την πράξη, καθώς πολύ συχνά η

επίκληση κάποιου πειθαρχικού παραπτώματος οδηγεί στη μη χορήγηση της απόλυσης. Η προτεινόμενη διάταξη δεν έχει ασφαλώς την έννοια ότι ένα πειθαρχικό παράπτωμα δεν μπορεί πράγματι να αποτελεί δικαιολογητικό λόγο για την άρνηση της απόλυσης. Πρέπει ωστόσο να κρίνεται κάθε φορά η βαρύτητα του παραπτώματος και οι συνθήκες υπό τις οποίες τελέστηκε πριν καταλήξει το δικαστήριο στη θέση ότι πρέπει να συνεχιστεί η κράτηση.

Αλλαγές έχουν γίνει και σε ό, τι αφορά τους όρους οι οποίοι μπορούν να επιβληθούν στον απολυόμενο. Στην ισχύουσα διάταξη του άρθρου 106 παρ. 2 ΠΚ, προβλέπεται ότι στον απολυόμενο μπορούν να επιβληθούν ορισμένες υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο της ζωής του και ιδίως τον τόπο διαμονής του, χωρίς όμως να προσδιορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο των υποχρεώσεων αυτών. Στην παρ. 2 γίνεται ρητή παραπομπή σε συγκεκριμένες υποχρεώσεις, οι οποίες προβλέπονται και για την υπό όρους αναστολή εκτέλεσης της ποινής. Διευκρινίζεται βέβαια ότι οι υποχρεώσεις αυτές μπορούν πάντοτε να ανακληθούν ή να τροποποιηθούν με αίτηση εκείνου που έχει απολυθεί υπό όρο.

Άρθρο 107

Η απόλυση μπορεί να ανακληθεί αν εκείνος που απολύθηκε δε συμμορφωθεί στις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν, σύμφωνα με όσα ισχύουν και σήμερα.

Άρθρο 108

Στο άρθρο 108 επαναλαμβάνεται κατά βάση η ισχύουσα διάταξη και προβλέπεται ότι η άρση της απόλυσης επιβάλλεται αν εκείνος που απολύθηκε διαπράξει έγκλημα με δόλο, για το οποίο του επιβλήθηκε αμετακλήτως οποτεδήποτε στερητική της ελευθερίας ποινή ανώτερη από ένα έτος.

Άρθρο 109

Στο άρθρο 109 επαναλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη και προβλέπεται ότι αν η απόλυση δεν ανακληθεί ή δεν αρθεί μέσα στον χρόνο που υπολειπόταν για έκτιση, σε όσες περιπτώσεις αυτός είναι μεγαλύτερος από τρία έτη, ή αν είναι μικρότερος, αν περάσουν τρία έτη χωρίς να γίνει ανάκληση ή άρση, η ποινή θεωρείται ότι εκτίθηκε. Η ισόβια κάθειρξη θεωρείται ότι εκτίθηκε, αν περάσουν δέκα έτη από την απόλυση χωρίς να γίνει ανάκληση ή άρση της απόλυσης.

Άρθρο 110

Η διάταξη ρυθμίζει αυτοτελώς τη διαδικασία για τη χορήγηση και την ανάκληση της απόλυσης και εμπεριέχει ουσιώδεις βελτιώσεις της υπάρχουσας διάταξης. Προβλέπει ειδικότερα στην πρώτη παράγραφο ότι ο καταδικασθείς κλητεύεται υποχρεωτικά δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση του δικαστικού συμβουλίου που θα κρίνει τη χορήγηση, κατά την οποία μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως ή με συνήγορο που διορίζει με απλό έγγραφο θεωρημένο από τον διευθυντή της φυλακής ή τις αρμόδιες αρχές. Στην δεύτερη παράγραφο διπλασιάζεται ο χρόνος κατά τον οποίο οφείλει η διεύθυνση του καταστήματος κράτησης να υποβάλλει την αίτηση της απόλυσης. Υποχρεωτική κλήση του καταδικασθέντος προβλέπεται και για την ανάκληση της υπό όρο απόλυσης, σύμφωνα με όσα ορίζει η τρίτη παράγραφος, ενώ στην τέταρτη παράγραφο μεταφέρεται η διάταξη της πέμπτης παραγράφου του ισχύοντος άρθρου.

Άρθρο 110[Α]

Το άρθρο 110[Α] του ισχύοντος Κώδικα έχει καταργηθεί, για τους λόγους που αναφέρθηκαν στην αρχή αυτού του κεφαλαίου. Έτσι, στο άρθρο 110[Α] έχει μεταφερθεί κατά περιεχόμενο το άρθρο 110Β του ισχύοντος Κώδικα, που ρυθμίζει τις προϋποθέσεις, τους όρους και τις περιπτώσεις ανάκλησης ή άρσης της απόλυσης υπό τον όρο της κατ' οίκον έκτισης της ποινής με ηλεκτρονική επιτήρηση.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Λόγοι που εξαλείφουν το αξιόποινο

Ι. Παραγραφή εγκλημάτων

Άρθρο 111

Η διάταξη αυτή ορίζει, ότι το αξιόποινο της πράξης εξαλείφεται με παραγραφή. Τα κακουργήματα παραγράφονται μετά είκοσι έτη αν ο νόμος προβλέπει γι' αυτά την ποινή της ισόβιας κάθειρξης και μετά δέκα πέντε έτη σε κάθε άλλη περίπτωση, εκτός αν ο νόμος προβλέπει διαφορετικά, ενώ τα πλημμελήματα παραγράφονται μετά πέντε έτη. Στην επιτροπή συζητήθηκε αν θα έπρεπε να διευρυνθεί ο χρόνος παραγραφής των πλημμελημάτων που απειλούνται με ποινή τουλάχιστον τριών ετών από τα πέντε στα δέκα έτη. Τελικώς επικράτησε η άποψη ότι θα πρέπει να υπάρχει ένας ενιαίος χρόνος παραγραφής των πλημμελημάτων, με συνεκτίμηση και του γεγονότος ότι σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες ο χρόνος παραγραφής των πλημμελημάτων είναι ουσιωδώς συντομότερος. Τέλος, στο Σχέδιο διευκρινίζεται, όπως και στον ισχύοντα Κώδικα, ότι αν ο νόμος ορίζει διαζευκτικά περισσότερες από μία ποινές, οι πιο πάνω προθεσμίες υπολογίζονται σύμφωνα με τη βαρύτερη από αυτές.

Άρθρο 112

Η έναρξη του χρόνου της παραγραφής προσδιορίζεται στο άρθρο 112, όπου υιοθετείται κατά βάση η ισχύουσα και σήμερα αρχή, σύμφωνα με την οποία η προθεσμία της παραγραφής αρχίζει από την ημέρα που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά (εδ. α΄). Πράγματι, ένας από τους λόγους που δικαιολογεί την παραγραφή είναι ότι μετά την πάροδο κάποιου χρόνου από τη στιγμή τέλεσης της πράξης τα αποδεικτικά στοιχεία εξασθενούν και συχνά η ύπαρξη της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της μυϊκής ενέργειας ή της παράλειψης και του αποτελέσματος δεν μπορεί να βεβαιωθεί. Παράλληλα, μετά την ολοκλήρωση της ενέργειας, ο χρόνος επέλευσης του αποτελέσματος είναι συχνά θέμα τύχης η οποία ωστόσο δε θα έπρεπε να επηρεάζει την εξάλειψη του αξιοποίνου. Έτσι, ως χρόνος έναρξης της παραγραφής ορίζεται ο χρόνος τέλεσης του εγκλήματος, προβλέπεται όμως η δυνατότητα καθορισμού και άλλου χρονικού σημείου ως χρόνου έναρξης της παραγραφής σε επιμέρους διατάξεις, αν αυτό κριθεί κατά περίπτωση αναγκαίο, όπως λ.χ. συμβαίνει στο άρθρο 286 του Σχεδίου.

Στο άρθρο αυτό διευκρινίζεται επίσης ότι, σε περίπτωση συμμετοχής, η παραγραφή αρχίζει από τον χρόνο τέλεσης της πράξης του φυσικού αυτουργού. Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε απολύτως αναγκαία αφενός για να αποφευχθούν οι αμφισβητήσεις που διατυπώνονται στο πλαίσιο του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα και αφετέρου για να

αποσαφηνιστεί ότι το εξαρτημένο άδικο της συμμετοχικής δράσης δεν μπορεί παρά να προσδιορίζει και τον χρόνο έναρξης της παραγραφής. Πριν από την τέλεση της πράξης του φυσικού αυτουργού δεν υπάρχει συμμετοχικό άδικο και δεν μπορεί επομένως να γίνεται λόγος για έναρξη της προθεσμίας της παραγραφής (εδ. β΄).

Άρθρο 113

Το άρθρο 113 αναφέρεται στην αναστολή της παραγραφής σε δύο περιπτώσεις: (α) για όσο χρόνο σύμφωνα με διάταξη νόμου δεν μπορεί να αρχίσει ή να εξακολουθήσει η ποινική δίωξη και (β) για όσο χρόνο διαρκεί η κύρια διαδικασία ώσπου να γίνει αμετάκλητη η καταδικαστική απόφαση.

Η μόνη αλλαγή που έγινε στη διάταξη του άρθρου 113 αναφέρεται στην αναστολή της προθεσμίας παραγραφής εγκλημάτων που στρέφονται κατά ανηλίκων. Η επιτροπή έκρινε ότι δεν δικαιολογείται ο περιορισμός της αναστολής σε συγκεκριμένα μόνο εγκλήματα όταν άλλα, βαρύτερα αυτών – όπως λ.χ. μια απόπειρα ανθρωποκτονίας – έχουν παραγραφεί. Έκρινε επίσης ότι δεν δικαιολογείται η αναστολή της παραγραφής πλημμελημάτων σε βάρος ανηλίκων, λόγω της μικρής απαξίας των συγκεκριμένων πράξεων. Για τον λόγο αυτό, αφενός διεύρυνε τον υπάρχοντα κατάλογο των εγκλημάτων για τα οποία επιτρέπεται η αναστολή της παραγραφής, έτσι ώστε να καλύπτονται όλα τα κακουργήματα, και αφετέρου τον περιόρισε, ορίζοντας ότι η αναστολή της παραγραφής ισχύει μόνο για τα κακουργήματα που τελούνται κατά ανηλίκων.

Επιπλέον η επιτροπή μείωσε τον χρόνο της αναστολής, κρίνοντας ότι η υπάρχουσα ρύθμιση που αναστέλλει την προθεσμία μέχρι την ενηλικίωση, προσθέτοντας έναν επιπλέον χρόνο για τα πλημμελήματα και τρία έτη για κακουργήματα δεν έχει νόημα. Εφόσον το θύμα κατά την τέλεση της πράξης είναι ανήλικο, η αναστολή της προθεσμίας της παραγραφής μέχρι την ενηλικίωσή του έχει ως αποτέλεσμα να αρχίζει η παραγραφή του εγκλήματος από την ημέρα που συμπληρώνει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του. Από εκείνο το σημείο και μετά, ο ανήλικος μπορεί να καταγγείλει το σε βάρος του πλημμέλημα μέσα σε πέντε έτη και το σε βάρος του κακούργημα μέσα σε δεκαπέντε ή είκοσι έτη. Επομένως έχει απολύτως επαρκή χρόνο καταγγελίας, ώστε να μη χρειάζεται η προσθήκη επιπλέον ετών.

II. Παραίτηση από την έγκληση

Άρθρο 114

Η προσωρινή έλλειψη της έγκλησης συνιστά θεσμό του δικονομικού δικαίου, η οριστική της όμως έλλειψη ή η ρητή παραίτηση από αυτή συνιστά λόγο εξάλειψης του αξιοποίνου και επομένως θεσμό του ουσιαστικού ποινικού δικαίου. Στο άρθρο 114 έχει ενταχθεί η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 117 ΠΚ. Στην πρώτη παράγραφο περιγράφεται η σιωπηρή ή συναγόμενη από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας υποβολής της έγκλησης δήλωση του παθόντος ότι δεν ενδιαφέρεται για τη δίωξη του εγκλήματος, ενώ η δεύτερη παράγραφος περιλαμβάνει τη «ρητή δήλωση» παραίτησης του δικαιούχου από το δικαίωμα της έγκλησης.

Άρθρο 115

Στο άρθρο 115 αναφέρονται οι δικαιούχοι της έγκλησης. Δικαιούχος της έγκλησης παραμένει, όπως και στην ισχύουσα διάταξη ο αμέσως παθών από την αξιόποινη πράξη, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά. Οι αλλαγές που επέρχονται στο ισχύον άρθρο 118 είναι τρεις: (α) Όταν ο παθών είναι ανήλικος, αυξάνεται το όριο μέχρι του οποίου την έγκληση δικαιούνται να υποβάλουν μόνο οι γονείς του, από τα δώδεκα στα δεκατρία έτη. (β) Όταν ο παθών πεθαίνει μετά την πράξη, το δικαίωμα της έγκλησης διευκρινίζεται ότι μεταβιβάζεται όχι μόνο στον επιζώντα σύζυγο, αλλά και σε αυτόν με τον οποίο συμβίωνε. Με τον τρόπο αυτό καλύπτονται όλες οι μακρόχρονες συμβιώσεις, που έχουν επί της ουσίας όλα τα χαρακτηριστικά ενός γάμου. (γ) Διευκρινίζεται ότι το δικαίωμα της έγκλησης δεν μεταβιβάζεται σε εκείνους που είναι δράστες του εγκλήματος για τη δίωξη του οποίου είχε δικαίωμα έγκλησης ο θανών.

Άρθρο 116

Στη διάταξη αυτή αποτυπώνεται η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 119 ΠΚ, βάσει της οποίας, η ποινική δίωξη ασκείται εναντίον όλων των συμμετόχων του εγκλήματος ακόμη και αν η έγκληση στρέφεται εναντίον ενός από αυτούς. Πρόκειται συνεπώς για δίωξη in rem. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται ασφαλώς στην παραυτουργία.

Άρθρο 117

Στη διάταξη αυτή επαναλαμβάνεται κατά βάση η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 120 παρ. 1 ΠΚ, σύμφωνα με την οποία το δικαίωμα ανάκλησης της έγκλησης ανήκει σε εκείνον που την έχει υποβάλει και ασκείται με τους όρους που προβλέπει ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Αντιμετωπίζεται όμως ταυτόχρονα και το πρόβλημα που έχει απασχολήσει την πράξη, σχετικά με τη δυνατότητα ανάκλησης της έγκλησης από τρίτα πρόσωπα, όταν αυτά την έχουν υποβάλει ως νόμιμοι αντιπρόσωποι του παθόντος. Ορθό είναι, ότι ο νόμιμος αντιπρόσωπος μπορεί να αποφασίζει για τη δίωξη του εγκλήματος ή την ανάκληση της έγκλησης, εφόσον έχει ακόμη τη νομική δυνατότητα να διαχειρίζεται ο ίδιος τις υποθέσεις του παθόντος. Για τον λόγο αυτό, στη διάταξη της παρ. 1 ορίζεται ρητά ότι αν η έγκληση έχει υποβληθεί από τον νόμιμο εκπρόσωπο του παθόντος, αυτός διατηρεί το δικαίωμα της ανάκλησης μόνο όσο διαρκεί η νόμιμη εκπροσώπηση. Μετά τη λήξη της, δικαίωμα ανάκλησης έχει ο παθών ή ο νέος νόμιμος εκπρόσωπός του.

III. Παραγραφή ποινών

Άρθρο 118

Ως προς τη διάρκεια του χρόνου της παραγραφής των ποινών που έμειναν ανεκτέλεστες διατηρείται το αυξημένο χρονικό πλαίσιο σε σχέση με τον χρόνο παραγραφής των εγκλημάτων. Και τούτο διότι ο δικαιολογητικός λόγος του θεσμού της παραγραφής των ποινών είναι ίδιος με εκείνον της παραγραφής των εγκλημάτων και σχετίζεται με την εκτίμηση ότι η παρέλευση του χρόνου και η μη εκτέλεση της ποινής μειώνει το ενδιαφέρον για ικανοποίηση της ποινικής αξίωσης της πολιτείας και καθιστά κατ' ουσία χωρίς αντικείμενο την αποκατάσταση της διαταραχθείσας κοινωνικής ειρήνης, στην οποία αποσκοπεί όχι μόνο η επιβολή, αλλά και η εκτέλεση της ποινής. Είναι όμως ορθό ο χρόνος παραγραφής των ποινών να είναι μεγαλύτερος από εκείνο των εγκλημάτων. Και αυτό γιατί στην περίπτωση των ποινών η πολιτεία έχει ήδη αποφανθεί για το έγκλημα και έχει κηρύξει – και μάλιστα με αμετάκλητη απόφαση - την ενοχή του δράστη, οπότε δεν συντρέχει θέμα κρίσης, η οποία με την πάροδο του χρόνου θα κινδύνευε να μην είναι

αρκούντως αξιόπιστη εξαιτίας της εξασθένισης των αποδείξεων. Με τα δεδομένα αυτά, στο άρθρο 118 προβλέπεται ότι η ισόβια κάθειρξη που επιβλήθηκε παραγράφεται μετά τριάντα έτη, η πρόσκαιρη κάθειρξη μετά είκοσι έτη, η φυλάκιση, οι χρηματικές ποινές και ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων μετά δέκα έτη, η παροχή κοινωφελούς εργασίας μετά πέντε έτη και οι παρεπόμενες ποινές παραγράφονται μαζί με τις κύριες ποινές που συνοδεύουν.

Άρθρο 119

Το άρθρο 119 αποτυπώνει κατά περιεχόμενο τη διάταξη του άρθρου 115 του ισχύοντος ΠΚ, ορίζοντας ότι η παραγραφή των ποινών αρχίζει από την ημέρα που η απόφαση έγινε αμετάκλητη.

Άρθρο 120

Σύμφωνα με όσα ορίζει το άρθρο 120, η προθεσμία παραγραφής των ποινών αναστέλλεται για όσο χρόνο σύμφωνα με τον νόμο δεν μπορεί να αρχίσει ή να εξακολουθήσει η εκτέλεση μιας ποινής, καθώς και για όσο χρόνο, σύμφωνα με τα άρθρα 99 και 100 έχει ανασταλεί η εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής ή έχει επιτραπεί η καταβολή με δόσεις της χρηματικής ποινής που επιβλήθηκε.

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΛΑΙΟ
Ειδικές διατάξεις για τους ανηλίκους

Η ειδική μεταχείριση των ανηλίκων διαμορφώθηκε με τις ουσιώδεις νομοθετικές ρυθμίσεις των νόμων 3189/2003 και 3860/2010, με τις οποίες εντάχθηκαν κατά βάση στην ελληνική ποινική νομοθεσία ρυθμίσεις που αποδίδουν τις σύγχρονες, σε διεθνές επίπεδο, αντιλήψεις σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των ανήλικων δραστών αξιόποινων πράξεων. Στο κεφάλαιο αυτό έχουν επέλθει σημαντικές μεταβολές.

Άρθρο 121

Ως ανήλικοι νοούνται αυτοί που κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης έχουν ηλικία μεταξύ δωδέκατου και δέκατου όγδοου έτους της ηλικίας τους συμπληρωμένων (παρ. 1). Η ισχύουσα διάταξη ορίζει το κατώτερο όριο στο όγδοο έτος, αλλά νεότερες αντιλήψεις επέβαλαν να οριστεί το δωδέκατο ως κατώτατο όριο για την κινητοποίηση του μηχανισμού απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Οι πράξεις ανηλίκων νεότερων των δώδεκα ετών αποτελούν αντικείμενο ενασχόλησης των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας και όχι των ποινικών δικαστηρίων. Η μεταχείριση των ανηλίκων δεν έχει ως στόχο την τιμωρία, αλλά τη διαπαιδαγώγηση και την υποστήριξή τους με στόχο την κοινωνική τους ένταξη και την αποτροπή τους από την τέλεση άλλων εγκληματικών πράξεων.

Άρθρο 122

Στην παρ. 1 προβλέπονται περιοριστικώς τα αναμορφωτικά μέσα που κλιμακώνονται από την επίπληξη του ανηλίκου έως την τοποθέτησή του σε κατάλληλο ίδρυμα αγωγής. Το τελευταίο από τα προβλεπόμενα μέτρα (τοποθέτηση σε ίδρυμα αγωγής ανηλίκων) είναι το βαρύτερο, διότι αποτελεί μέτρο αναγκαστικού αποχωρισμού από το οικογενειακό, κοινωνικό και σχολικό περιβάλλον και, όπως γίνεται δεκτό, πρέπει να

επιβάλλεται τότε μόνο, όταν τα υπόλοιπα αναμορφωτικά μέτρα απέτυχαν να αποτρέψουν τον ανήλικο από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων.

Στην παρ. 2 ορίζεται, ότι ως πρόσθετα αναμορφωτικά μέτρα μπορούν να επιβληθούν επιπλέον υποχρεώσεις που αφορούν στον τρόπο ζωής του ανηλίκου ή στη διαπαιδαγώγησή του και σε εξαιρετικές περιπτώσεις δύο ή περισσότερα από τα μέτρα της παρ. 1, εκτός όμως της τοποθέτησης σε κατάλληλο ίδρυμα αγωγής.
Στην παρ. 3 διευκρινίζεται, ότι τα οκτώ πρώτα αναμορφωτικά μέτρα (από την επίπληξη έως την παρακολούθηση ειδικών προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής), που θεωρούνται «κύρια» προτάσσονται των υπολοίπων, που θεωρούνται «δευτερεύοντα» (αρχή της επικουρικότητας) και πρέπει να είναι ανάλογα προς την βαρύτητα της πράξης, την προσωπικότητα του ανηλίκου και τις βιοτικές του συνθήκες (αρχή της αναλογικότητας).

Στην παρ. 4 προβλέπεται, ότι η απόφαση του δικαστηρίου ορίζει τη μέγιστη διάρκεια του αναμορφωτικού μέτρου.

Άρθρο 123

Αλλαγές έχουν γίνει και στο άρθρο 123. Τα θεραπευτικά μέτρα επιβάλλονται σε ανήλικο (δώδεκα έως δέκα οκτώ ετών) όταν η κατάστασή του απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν αυτός πάσχει από ψυχική διαταραχή ή από οργανική νόσο ή βρίσκεται σε κατάσταση σοβαρής σωματικής δυσλειτουργίας ή του έχει γίνει έξη η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, οινοπνευματωδών ποτών ή ναρκωτικών ουσιών και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις ή εμφανίζει ουσιώδη καθυστέρηση στην πνευματική και την ηθική του ανάπτυξη. Τα θεραπευτικά μέτρα κλιμακώνονται από την ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας στους γονείς, στους επιτρόπους ή σε ανάδοχη οικογένεια έως την παραπομπή του ανηλίκου σε θεραπευτικό ή άλλο κατάστημα, ενώ προβλέπεται η επιβολή των δύο πρώτων σε συνδυασμό με την παρακολούθηση συμβουλευτικού προγράμματος (παρ. 1).

Στην παρ. 2 ορίζεται, ότι τα θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται μετά από διάγνωση και γνωμοδότηση εξειδικευμένης ομάδας ιατρών, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών.

Η απαρίθμηση των θεραπευτικών μέτρων γίνεται με βάση τη βαρύτητά τους για τα έννομα αγαθά του ανηλίκου και το βαρύτερο επιβάλλεται μόνο όταν το ηπιότερο δεν κρίνεται επαρκές για την επίτευξη του θεραπευτικού σκοπού του νόμου (αρχή της επικουρικότητας).

Άρθρο 124

Στο άρθρο 124 προβλέπεται η δυνατότητα αντικατάστασης των αναμορφωτικών μέτρων με απόφαση του δικαστηρίου που τα επέβαλε, καθώς και η άρση τους, αν έχουν εκπληρώσει τον σκοπό τους. Το ίδιο ισχύει και για τα θεραπευτικά μέτρα, εφόσον όμως υπάρχει σχετική γνωμοδότηση από τα πρόσωπα που ορίζονται στο άρθρο 123 παρ. 2. Το δικαστήριο έχει ακόμη τη δυνατότητα να αντικαταστήσει αναμορφωτικά με θεραπευτικά μέτρα, μετά από προηγούμενη σχετική γνωμοδότηση. Τέλος, στο άρθρο επαναλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη, βάσει της οποίας, το δικαστήριο οφείλει να ελέγχει τη συνδρομή των προϋποθέσεων άρσης ή αντικατάστασης των αναμορφωτικών

ή θεραπευτικών μέτρων το αργότερο μετά πάροδο ενός έτους από την επιβολή τους. Με τον τρόπο αυτό προσφέρεται πρόσθετη ουσιώδης εγγύηση για την επίτευξη του παιδαγωγικού σκοπού των αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων, με κριτήριο το συμφέρον του ανηλίκου, σύμφωνα με τη συνταγματική πρόβλεψη για την «λήψη ειδικών μέτρων» για την προστασία της νεότητας (άρθρο 21 παρ. 3 Συντ.).

Άρθρο 125

Στο άρθρο αυτό αποτυπώνεται η ισχύουσα διάταξη, βάσει της οποίας, τα αναμορφωτικά μέτρα παύουν αυτοδικαίως, όταν ο ανήλικος συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του, με δυνατότητα του δικαστηρίου να τα παρατείνει ως τη συμπλήρωση του εικοστού πρώτου έτους, ενώ τα θεραπευτικά μέτρα επιτρέπεται να παραταθούν και μετά από το δέκατο όγδοο έτος, ύστερα από τη γνωμοδότηση του άρθρου 123 παρ. 2, ως τη συμπλήρωση του εικοστού πρώτου έτους.

Άρθρο 126

Η ουσιώδης αλλαγή που επέρχεται στο άρθρο 126 αφορά το κατώτατο ηλικιακό όριο από το οποίοι αρχίζουν να έχουν ποινικό ενδιαφέρον οι πράξεις των ανηλίκων, το οποίο μετατίθεται από το όγδοο στο δωδέκατο έτος. Κατά τα λοιπά, επαναλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη, βάσει της οποίας, η αξιόποινη πράξη που τελείται από ανηλίκους ως δεκαπέντε ετών δεν καταλογίζεται σε αυτούς. Το δικαστήριο, όμως, αν το κρίνει αναγκαίο, μπορεί να τους επιβάλει αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Σε ανηλίκους που είναι ποινικά υπεύθυνοι, έχουν δηλαδή συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας τους, επιβάλλονται επίσης κατ' αρχήν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, μπορεί όμως να επιβληθεί και η στερητική της ελευθερίας ποινή του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, αν αυτό κρίνεται αναγκαίο και συντρέχουν οι όροι του άρθρου 127.

Άρθρο 127

Στο άρθρο 127 προσδιορίζονται οι όροι υπό τους οποίους μπορεί να επιβληθεί ο περιορισμός του ανηλίκου σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων. Προβλέπεται ειδικότερα, ότι ο περιορισμός στο ειδικό κατάστημα κράτησης επιβάλλεται μόνο σε ανηλίκους που έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας τους, εφόσον η πράξη τους αν την τελούσε ενήλικος θα είχε τον χαρακτήρα κακουργήματος, εμπεριέχει στοιχεία βίας ή στρέφεται κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας. Ουσιαστικά με τη ρύθμιση αυτή η διάταξη επανέρχεται στη μορφή που είχε πριν από τον νόμο 4322/2015, καθώς η επιτροπή έκρινε ότι ο περιορισμός της δυνατότητας επιβολής της ποινής αυτής μόνο στα κακουργήματα που απειλούνται με ισόβια κάθειρξη – ενόψει μάλιστα της δραστικής μείωσής τους στο Σχέδιο – δημιουργεί προβλήματα στην επιβολή της κατάλληλης ποινής στους συγκεκριμένους ανηλίκους. Επιπλέον, η προσφερόμενη στην ισχύουσα διάταξη δυνατότητα επιβολής της ποινής στο έγκλημα του βιασμού που στρέφεται κατά ανηλίκου μικρότερου των δεκαπέντε ετών, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, αφενός γιατί υπάρχουν κακουργήματα που είναι πιο σοβαρά από τη συγκεκριμένη πράξη και αφετέρου γιατί η ίδια αυτή πράξη δεν διαφοροποιείται ουσιωδώς απαξιολογικά όταν στρέφεται κατά ανηλίκου που έχει λ.χ. μόλις συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος. Με το περιεχόμενο που έχει λάβει η συγκεκριμένη διάταξη στο Σχέδιο, συμβαδίζει με τους Στοιχειώδεις Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για την Απονομή Δικαιοσύνης σε Ανηλίκους, που είναι γνωστοί ως Κανόνες του Πεκίνου (Standard Minimum Rules for the

Administration of Juvenile Justice ή The Beijing Rules, Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Απόφαση 40/33), που προβλέπουν ρητά ότι «στέρηση της προσωπικής ελευθερίας δεν επιβάλλεται, εκτός αν ο ανήλικος κηρύχθηκε ποινικά υπεύθυνος για σοβαρή πράξη βίας κατ' άλλου προσώπου ή για κατ' επανάληψη τέλεση άλλων σοβαρών εγκλημάτων και αν δεν υπάρχει άλλη κατάλληλη απάντηση».

Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση που επιβάλλει την ποινή πρέπει να περιέχει ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, από την οποία να προκύπτει γιατί τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα δεν κρίνονται στη συγκεκριμένη περίπτωση επαρκή ενόψει των ιδιαίτερων συνθηκών τέλεσης της πράξης και της προσωπικότητας του ανηλίκου, ενώ στην ίδια απόφαση πρέπει να ορίζεται επακριβώς ο χρόνος παραμονής του ανηλίκου στο ειδικό κατάστημα κράτησης.

Άρθρο 128

Λόγω των σοβαρών συνεπειών της ποινής του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, στη διάταξη αυτή προβλέπεται η δυνατότητα εν όλω ή εν μέρει αντικατάστασής της με την κατ' οίκον έκτιση της ποινής κατ' εφαρμογή του άρθρου 105 παρ. 2 όπως και η εν μέρει αντικατάστασή της από την παροχή κοινωφελούς εργασίας, το κατάλληλο είδος της οποίας ορίζει το δικαστήριο. Η διάταξη αυτή επιβεβαιώνει ότι η ποινική μεταχείριση των ανηλίκων δεν έχει κατά βάση τιμωρητικό σκοπό, αλλά κυρίως εκπαιδευτικό ή θεραπευτικό.

Άρθρο 129

Το άρθρο 129 αναφέρεται στον θεσμό της υπό όρους απόλυσης των ανηλίκων που εκτίουν ποινή περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης. Όπως και στο επίπεδο απειλής της ποινής, έτσι και στο επίπεδο της έκτισής της είναι προφανές ότι η μεταχείριση του ανηλίκου όχι μόνο δεν μπορεί να είναι δυσμενέστερη, αλλά αντίθετα πρέπει να είναι, κατά κανόνα τουλάχιστον, επιεικέστερη από εκείνη των ενηλίκων. Στο πλαίσιο της γενικής αυτής αρχής, ορίζεται στο άρθρο αυτό, ότι το δικαστήριο απολύει υπό όρο τον ανήλικο σε κάθε περίπτωση μετά τη λήξη του ενός δεύτερου του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων και ορίζει το χρόνο της δοκιμασίας, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το υπόλοιπο του περιορισμού που επιβλήθηκε. Με δεδομένο ότι ο ανήλικος μπορεί να περιοριστεί σε ειδικό κατάστημα μόνο για πράξεις που αν τελούνταν από ενήλικο θα ήταν κακουργήματα, για τα οποία απαιτείται παραμονή στο κατάστημα κράτησης μέχρι την ολοκλήρωση των τριών πέμπτων της ποινής, η μεταχείριση των ανηλίκων κατά την έκτιση της ποινής τους παραμένει ευνοϊκότερη αυτής των ενηλίκων, όπως απαιτεί η αρχή της αναλογικότητας (παρ. 1).

Με βάση την παρ. 2, η απόλυση υπό όρο των ανηλίκων – όπως άλλωστε και των ενηλίκων - χορηγείται οπωσδήποτε, εκτός αν κριθεί με ειδική αιτιολογία ότι η διαγωγή του ανηλίκου κατά την έκτιση του περιορισμού καθιστά απολύτως αναγκαία τη συνέχιση της κράτησής του, για να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν νέων αξιόποινων πράξεων.

Στην παρ. 3 προβλέπεται ότι για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ο ανήλικος υποβάλλει αίτηση προς το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων στο Πλημμελειοδικείο του τόπου όπου εκτίεται ο περιορισμός μαζί με έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος δύο μήνες πριν συμπληρωθεί η έκτιση του ενός δευτέρου του

περιορισμού που επιβλήθηκε. Ο ανήλικος κλητεύεται υποχρεωτικά και μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως ή να εκπροσωπηθεί από συνήγορο. Αν η αίτηση για απόλυση υπό όρο δε γίνει δεκτή, νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί μετά από δύο μήνες από την απόρριψη, εκτός αν υπάρξουν νέα στοιχεία.

Κατά την παρ. 4 του άρθρου, η απόλυση υπό όρο μπορεί να χορηγηθεί και πριν από την έκτιση του ενός δευτέρου του περιορισμού στο ειδικό κατάστημα κράτησης, εφόσον συντρέχει σπουδαίος λόγος και έχει εκτιθεί πραγματικά το ένα τρίτο αυτού. Στην παρ. 5 ορίζεται, ότι στον απολυόμενο μπορεί να επιβληθούν υποχρεώσεις που αφορούν στον τρόπο της ζωής του κατά τον χρόνο της δοκιμασίας και ιδίως στον τόπο διαμονής του, στη διαπαιδαγώγηση ή την παρακολούθηση θεραπευτικού προγράμματος απεξάρτησης από ναρκωτικές ή άλλες ουσίες. Αν ο απολυόμενος παραβιάσει τους όρους που του επιβλήθηκαν, η απόλυση μπορεί να ανακληθεί, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην παράγραφο αυτή. Αν, ο απολυόμενος κατά το χρόνο της δοκιμασίας του καταδικαστεί για κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο, η απόλυση αίρεται και εφαρμόζεται το άρθρο 132 (παρ. 6). Στην παρ. 7, τέλος, ορίζεται, ότι αν μετά την απόλυση παρέλθει ο χρόνος δοκιμασίας χωρίς να γίνει ανάκληση, η ποινή θεωρείται ότι εκτίθηκε.

Άρθρο 129Α

Στη διάταξη αυτή επαναλαμβάνεται το ισχύον άρθρο 129^{Α}, που αναγνωρίζει στους ανήλικους το δικαίωμα να ζητήσουν την απόλυσή τους από το ειδικό κατάστημα κράτησης υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση.

Άρθρο 130

Με το άρθρο αυτό συμπληρώνεται η ισχύουσα διάταξη, καθώς καλύπτονται και οι περιπτώσεις που ο ανήλικος έχει τελέσει αξιόποινη πράξη πριν από το δέκατο πέμπτο έτος, αλλά δικάζεται μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους. Στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου, επιβάλλονται σε αυτόν μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, τα οποία παύουν αυτοδικαίως όταν ο υπαίτιος συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του. Με ανάλογο τρόπο αντιμετωπίζονται και οι ανήλικοι που τέλεσαν την αξιόποινη πράξη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου πέμπτου έτους της ηλικίας τους και εισάγονται σε δίκη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους. Και στην περίπτωση αυτή, ως πρώτη επιλογή του δικαστηρίου, ορίζεται η επιβολή των αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων, τα οποία επίσης παύουν αυτοδικαίως μόλις ο υπαίτιος συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του.

Αν το δικαστήριο κρίνει ότι η επιβολή αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων δεν είναι επαρκής και ότι ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, μολονότι αναγκαίος, δεν είναι πλέον σκόπιμος λόγω της ηλικίας του καταδικασθέντος, μπορεί να διατάξει την έκτιση της ποινής που έχει επιβληθεί σε σωφρονιστικό κατάστημα. Στην περίπτωση αυτή ο καταδικασθείς κρατείται χωριστά από άλλους ενήλικους καταδίκους. Την απόφαση αυτή μπορεί να λάβει το δικαστήριο και μετά τον εγκλεισμό του ανηλίκου στο ειδικό κατάστημα κράτησης νέων ύστερα από αίτηση της διεύθυνσης του καταστήματος ή του αρμόδιου εισαγγελέα, μετά από ακρόασή τους και αφού ακούσει και τον καταδικασθέντα. Όταν ο καταδικασθείς συμπληρώνει το 21ο έτος της ηλικίας του, και

στη συνέχεια ανά έτος, το ίδιο δικαστήριο εξετάζει και αυτεπαγγέλτως αν συντρέχει περίπτωση έκτισης της ποινής σε σωφρονιστικό κατάστημα.

Άρθρο 131

Σε αρμονία με τις διατάξεις του άρθρου 130, το άρθρο 131 ορίζει ότι, αν ο καταδικασθείς σε περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων συμπλήρωσε το δέκατο όγδοο έτος πριν αρχίσει η εκτέλεση της απόφασης, το δικαστήριο που δίκασε αποφασίζει να διατάξει την έκτιση της ποινής σε σωφρονιστικό κατάστημα αν κρίνει, ότι ο περιορισμός αυτός δεν είναι πλέον σκόπιμος λόγω της ηλικίας του.

Άρθρο 132

Στο άρθρο αυτό ορίζεται ο τρόπος αντιμετώπισης προβλημάτων συρροής όταν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων διαπράξει νέα αξιόποινη πράξη και επέρχονται ουσιώδεις αλλαγές στην ισχύουσα διάταξη, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση των ατόμων μετεφηβικής και νεαρής ηλικίας. Στο άρθρο διακρίνονται τρεις επιμέρους περιπτώσεις:

(α) Αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων διαπράξει νέα αξιόποινη πράξη πριν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο της ηλικίας του ή συντρέξει άλλη περίπτωση συρροής κατά το άρθρο 97, το δικαστήριο επαυξάνει την ποινή που είχε καθορίσει με την προηγούμενη απόφασή του χωρίς να υπερβεί τα όρια του άρθρου 54.

(β) Αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων διαπράξει αξιόποινη πράξη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου και πριν από τη συμπλήρωση του εικοστού πέμπτου έτους της ηλικίας του και το δικαστήριο του επιβάλει περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 133 παρ. 1 στοιχείο α΄ ή ποινή φυλάκισης, ισχύει το ίδιο – δηλαδή τελικά μόνο τον περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης θα εκτίσει.

(γ) Αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων διαπράξει κακούργημα μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου και πριν από τη συμπλήρωση του εικοστού πέμπτου έτους της ηλικίας του, για το οποίο του επιβάλλεται κάθειρξη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 133 στοιχείο β΄, το δικαστήριο επιβάλλει συνολική ποινή κάθειρξης επαυξημένη. Η επαύξηση δεν μπορεί να είναι κατώτερη από το ένα δεύτερο της ποινής που είχε καθορίσει η προηγούμενη απόφαση του δικαστηρίου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 1.

Άρθρο 133

Ουσιώδεις αλλαγές επέρχονται στο άρθρο αυτό, που αναφέρεται στην ποινική μεταχείριση των νεαρών ενήλικων δραστών αξιόποινων πράξεων. Με βάση την ισχύουσα διάταξη του άρθρου 133 ΠΚ, νεαροί ενήλικες θεωρούνται άτομα από 18 – 21 ετών, στους οποίους το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει μειωμένη ποινή. Το ηλικιακό αυτό όριο κρίνεται πλέον διεθνώς ως ιδιαιτέρως στενό. Σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο παρατηρείται η τάση επέκτασης του πεδίου εφαρμογής του ποινικού δικαίου των ανηλίκων και σε άτομα μεγαλύτερα των 21 έως 25 ετών, επειδή συχνά η εγκληματική συμπεριφορά των ατόμων αυτών σχετίζεται με το μεταβατικό στάδιο της ανάπτυξής τους και είναι γι' αυτό παροδική και εφήμερη. Το μεταβατικό στάδιο προς την ενηλικίωση φαίνεται να έχει παραταθεί πολύ πέραν των 18 ετών. Κρίθηκε, λοιπόν, σκόπιμο να δοθεί στο δικαστήριο η δυνατότητα, κρίνοντας κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, να αποφασίζει αν οι νεαροί ενήλικες (18-25 ετών) πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο παρόμοιο με

εκείνο που προβλέπεται για τους ανηλίκους, επιβάλλοντας σε αυτούς περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης και όχι ποινή στερητικής της ελευθερίας, ενώ και όταν επιβάλλεται ποινή στερητικής της ελευθερίας, αυτή να μπορεί η ποινή αυτή να είναι μειωμένη. Προβλέπεται ειδικότερα ότι όταν ο δράστης κατά τον χρόνο τέλεσης αξιόποινης πράξης δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του, το δικαστήριο μπορεί είτε να διατάξει τον περιορισμό του σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων εφόσον κρίνει ότι η τέλεση της πράξης οφείλεται στην ελλιπή ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, λόγω της νεαρής ηλικίας και ότι ο περιορισμός αυτός θα είναι αρκετός για να αποφευχθεί η τέλεση άλλων εγκλημάτων είτε να επιβάλει μειωμένη ποινή. Στην περίπτωση αυτή ο νεαρός ενήλικος πρέπει οπωσδήποτε να εκτίσει την ποινή του χωριστά από άλλους ενήλικους δράστες. Δεν αποκλείεται ασφαλώς, όπως και στο πλαίσιο του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα, το δικαστήριο να επιλέξει τελικά να επιβάλει πλήρη ποινή.

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΙΙ. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ως προς τη σειρά και την αρίθμηση των κεφαλαίων του Ειδικού Μέρους σημειώνονται τα εξής:

Α. Το όγδοο κεφάλαιο για τα εγκλήματα που ανάγονται στη στρατιωτική υπηρεσία και στην υποχρέωση για στράτευση καταργήθηκε διότι με δεδομένη την ύπαρξη του στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα, η ειδική αναφορά στην στρατιωτική υπηρεσία στον Ποινικό Κώδικα δεν είχε νόημα. Έτσι, άλλωστε, το Σχέδιο συμβαδίζει με τις επιλογές που έχουν γίνει σε όλους τους σύγχρονους ευρωπαϊκούς Ποινικούς Κώδικες, όπου δε συναντάται αυτοτελές Κεφάλαιο για την προστασία του στρατού.

Β. Το δέκατο έκτο κεφάλαιο για τη μονομαχία είχε καταργηθεί με τον ν. 3904/2010.

Γ. Τα κεφάλαια εικοστό τρίτο και εικοστό τέταρτο (εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και εγκλήματα κατά περιουσιακών δικαιωμάτων) συγχωνεύθηκαν σε ενιαίο κεφάλαιο (εγκλήματα κατά περιουσιακών αγαθών). Η ενοποίηση ήταν επιβεβλημένη ενόψει του γεγονότος, ότι η συνταγματική προστασία της ιδιοκτησίας καλύπτει και τα ενοχικά δικαιώματα, όπως τούτο ορίζεται στο άρθρο 1 παρ. 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ για τον «σεβασμό της περιουσίας κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου» (ΟλΑΠ 40/1998).

Δ. Το εικοστό έκτο κεφάλαιο για τα πταίσματα καταργήθηκε, αφού δεν προβλέπεται η κατηγορία αυτή αξιόποινων πράξεων, που συνιστούν πλέον διοικητικά αδικήματα, βάσει ειδικών νόμων.

Ε. Τα κεφάλαια εικοστό πέμπτο (επαιτεία και αλητεία) και εικοστό έβδομο (τελικές διατάξεις) καταργήθηκαν.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Προσβολές του δημοκρατικού πολιτεύματος

Άρθρο 134

Η διάταξη περί εσχάτης προδοσίας ακολουθεί τις ρυθμίσεις της ισχύουσας διάταξης με τις ακόλουθες αποκλίσεις:

α. Οι τρόποι προσβολής του δημοκρατικού πολιτεύματος τυποποιούνται στην παρ. 1, δηλαδή θεωρείται ως προσβολή η πράξη με την οποία επιχειρείται βία κάθε μορφής, συμπεριλαμβανομένης και της καταστροφής πραγμάτων, (όπως στρατοπέδων ή εξοπλισμού των ενόπλων δυνάμεων) ή απειλή τέτοιας βίας, ώστε να καταλυθεί, μεταβληθεί, αλλοιωθεί ή να καταστεί ανενεργό, διαρκώς ή προσκαίρως, το πολίτευμα, καθώς και να αποστερηθούν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Πρωθυπουργός, η Κυβέρνηση και η Βουλή από την εξουσία που έχουν κατά το Σύνταγμα. Δεν εντάσσονται αντίθετα στην έννοια της εσχάτης προδοσίας απλές πράξεις εξαναγκασμού των πολιτειακών οργάνων στην εκτέλεση ή παράλειψη εκτέλεσης κάθε πράξης που ανάγεται στα καθήκοντά τους. Όλες αυτές οι πράξεις ήσσονος βαρύτητας, συγκεντρώνονται στο τέταρτο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Σχεδίου, μαζί με αντίστοιχης βαρύτητας πράξεις κατά των υπόλοιπων βασικών πολιτειακών οργάνων.

β. Στην παρ. 2 τυποποιείται η εκ των έσω προσβολή του πολιτεύματος ή των θεμελιωδών θεσμών του. Πέραν των τρόπων τέλεσης που τυποποιούνται και στον ισχύοντα Π.Κ. (σφετερισμός εξουσίας και άσκηση εξουσίας που έχει καταληφθεί με παράνομο τρόπο), σε έγκλημα εσχάτης προδοσίας ανάγεται και η προσβολή του πολιτεύματος που έχει πραγματοποιηθεί με κατάχρηση της ιδιότητας κάποιου πολιτειακού οργάνου. Με τον τρόπο αυτό δηλώνεται ότι το δημοκρατικό πολίτευμα πρέπει να θωρακιστεί και έναντι των συγκεκριμένων πράξεων, που συχνά αλλοιώνουν το περιεχόμενο των θεμελιωδών θεσμών του.

γ. Η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 134 του ισχύοντος ΠΚ, όπου τυποποιείται ως εσχάτη προδοσία και η απόπειρα κατά της ζωής του Προέδρου της Δημοκρατίας καταργείται. Σε ένα πολίτευμα ισονομίας, δεν μπορεί η προσβολή συγκεκριμένων προσώπων, όποια θέση κι αν κατέχουν, να αντιμετωπίζεται ως προσβολή του ίδιου του πολιτεύματος. Αν πράγματι υπάρχει προσπάθεια προσβολής του πολιτεύματος με τη θανάτωση του Προέδρου της Δημοκρατίας, τότε ο δράστης θα τιμωρηθεί τόσο γι' αυτήν, όσο και για την προσβολή της ζωής. Στη θέση της συγκεκριμένης διάταξης, μεταφέρεται αυτούσια η διάταξη του άρθρου 134Α ΠΚ, όπου περιγράφονται οι θεμελιώδεις θεσμοί του πολιτεύματος. Κατόπιν τούτου, το άρθρο 134Α ΠΚ καταργείται.

Καταργείται επίσης το άρθρο 134Β, γιατί η επιτροπή έκρινε ότι οι γενικές διατάξεις για την άρση του αδίκου και την άρση του καταλογισμού επαρκούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί η συμπεριφορά των δημοσίων υπαλλήλων οι οποίοι απλώς εκτελούν το καθήκον τους στο πλαίσιο της ανάγκης λειτουργίας του κράτους.

Άρθρο 135

Ως προπαρασκευαστικές πράξεις εσχάτης προδοσίας τιμωρούνται πλέον μόνο η πρόκληση και η διέγερση για την προσβολή του πολιτεύματος καθώς και η πράξη της συνωμοσίας. Σε ό,τι αφορά τη διέγερση, διατηρείται κατά βάση η ισχύουσα διάταξη, με την προσθήκη της χρήσης του διαδικτύου ως πιθανού τρόπου τέλεσης του εγκλήματος. Για τη στοιχειοθέτηση της συνωμοσίας απαιτείται, πέραν της σύμπτωσης των βουλήσεων

δύο ή περισσότερων ατόμων, η ύπαρξη «οργάνωσης» με σκοπό την εκτέλεση πράξεων εσχάτης προδοσίας, ενώ συνωμοσία υπάρχει και όταν κάποιος συνεννοείται με ξένη κυβέρνηση, οπότε επιβάλλεται η διαπίστωση συγκεκριμένων πράξεων «προετοιμασίας» της προσβολής.

Η ισχύουσα παρ. 3 του άρθρου 135 Π.Κ. καταργείται, καθώς η επιτροπή έκρινε ότι η γενική τυποποίηση όλων των προπαρασκευαστικών της εσχάτης προδοσίας πράξεων, χωρίς εξειδίκευση του περιεχομένου τους, αντίκειται στην απαίτηση του Συντάγματος να ορίζεται στον ποινικό νόμο το περιεχόμενο των αξιόποινων πράξεων.

Στο Σχέδιο καταργείται επίσης η διάταξη του άρθρου 135Α του ισχύοντος ΠΚ, όπου τυποποιούνται απόπειρες κατά της ζωής του Πρωθυπουργού, του Προέδρου της Βουλής και αρχηγών πολιτικών κομμάτων που αναγνωρίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής, για τους ίδιους λόγους που καταργείται και η απόπειρα κατά της ζωής του Προέδρου της Δημοκρατίας από το άρθρο 134 ΠΚ.

Άρθρο 136

Στο άρθρο 136 προβλέπεται η επιβολή της παρεπόμενης ποινής της στέρησης θέσεων και αξιωμάτων σε περίπτωση καταδίκης για το έγκλημα της εσχάτης προδοσίας ή των προπαρασκευαστικών της εσχάτης προδοσίας πράξεων. Η επιβολή της παρεπόμενης αυτής ποινής είναι πάντοτε δυνητική για το δικαστήριο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 60 του Σχεδίου. Στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση, η επιτροπή έκρινε ότι επιβάλλεται η υποχρεωτική επιβολή της, διότι η βαρύτητα του εγκλήματος δεν επιτρέπει σε καμία περίπτωση να διατηρεί θέσεις και αξιώματα ο δράστης.

Άρθρο 137

Στο άρθρο 137 επαναλαμβάνεται η ρύθμιση της ισχύουσας διάταξης. Η έμπρακτη μετάνοια καλύπτει την με τη θέληση του υπαιτίου παρεμπόδιση ή ματαίωση της επέλευσης του αποτελέσματος της κατάλυσης κλπ. του δημοκρατικού πολιτεύματος, οπότε ο υπαίτιος μένει ατιμώρητος (άρθρο 137 παρ. 1). Αντίθετα, η αποφασιστική συνεισφορά του υπαιτίου στην αποκατάσταση του πολιτεύματος που έχει αλλάξει, έχει ως συνέπεια την επιβολή μειωμένης ποινής, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει την πράξη ατιμώρητη (παρ. 2).

Άρθρα 137Α – 137Δ

Οι διατάξεις των άρθρων 137Α – 137Δ καταργούνται. Τα βασανιστήρια μεταφέρονται στο άρθρο 239Α, με το σκεπτικό, ότι «μεμονωμένες πράξεις βασανιστηρίων δεν θίγουν πράγματι το πολίτευμα». Βεβαίως η τιμώρηση των βασανιστηρίων προκύπτει από την απαγόρευσή τους από το Σύνταγμα και τη ρητή πρόβλεψη της τιμώρησής τους (άρθρο 7 παρ. 2), ανεξάρτητα από τη συστηματική ένταξή τους στον Π.Κ.. Τα βασανιστήρια απαγορεύονται, εξάλλου, όπως είναι γνωστό, από την Οικουμενική Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (άρθρο 5), την ΕΣΔΑ (άρθρο 3) και τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 4). Τα βασανιστήρια εξειδικεύονται στα διεθνή κείμενα ως η ακραία μορφή της «σκληρής, ταπεινωτικής και απάνθρωπης μεταχείρισης» του θύματος. Είναι, δηλαδή, άμεση η σχέση τους με την

ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την οποία προσβάλλουν με τρόπο που συνιστά οριακή δοκιμασία εκείνου που υφίσταται βασανιστήρια, αλλά και του κράτους δικαίου.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Προσβολές της διεθνούς υπόστασης της Χώρας

Ο τίτλος του δεύτερου κεφαλαίου «προσβολές της διεθνούς υπόστασης της χώρας» περιγράφει ακριβέστερα τις (κατά παράδοση ονομαζόμενες σαν «προδοσία της χώρας») πράξεις, οι οποίες θίγουν την ύπαρξη του κράτους ως αυτοτελούς οντότητας και φορέα διακριτής στις διεθνείς σχέσεις εξουσίας (εθνικής κυριαρχίας).Τα επί μέρους εγκλήματα ταξινομούνται με βάση το ειδικότερο αντικείμενο της προσβολής σε τέσσερις ενότητες (πράξεις προσβολής της *εδαφικής ακεραιότητας* – αυτές που θίγουν την κατάσταση *ειρηνικής συνύπαρξης* της Ελλάδας με τα άλλα κράτη – εκείνες που προσβάλλουν την *αμυντική ικανότητα* του κράτους – πράξεις που θίγουν *κρατικά απόρρητα*).

Ι. Προσβολές της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας

Άρθρο 138

Στο έγκλημα της επιβουλής της ακεραιότητας της χώρας διευρύνεται η αξιόποινη συμπεριφορά, ώστε να καταλαμβάνει κάθε χρήση βίας και όχι μόνο σωματικής, καθώς και την απειλή βίας, προκειμένου να συμπεριληφθούν στη νομοτυπική μορφή του εγκλήματος μεγάλες δολιοφθορές στρατοπέδων ή εξοπλισμών, οι οποίες μολονότι δεν εμπεριέχουν κατ' ανάγκη σωματική βία ή απειλή σωματικής βίας, μπορεί να έχουν εξαιρετικά δυσμενή για την ακεραιότητα της χώρας αποτελέσματα (παρ. 1 εδ. α΄). Η αξιόποινη συμπεριφορά διευρύνεται και με την τυποποίηση προσβολών της εδαφικής ακεραιότητας χωρίς τη χρήση βίας, όπως συμβαίνει όταν ο δράστης είναι φορέας κρατικής εξουσίας και τελεί το έγκλημα με κατάχρηση της ιδιότητάς του αυτής ή με σφετερισμό της ιδιότητας άλλου οργάνου του κράτους (παρ. 1 εδ. β΄). Με τον τρόπο αυτό, οι πράξεις που στρέφονται κατά της ακεραιότητας της χώρας συστοιχούνται με εκείνες που θίγουν την πολιτική της υπόσταση, δηλαδή το πολίτευμα.

Άρθρο 139

Στο άρθρο 139 μεταφέρεται το ισχύον άρθρο 150 του Ποινικού Κώδικα, το οποίο κρίθηκε ότι εντάσσεται κατά περιεχόμενο στα εγκλήματα που δημιουργούν κίνδυνο για την εδαφική ακεραιότητα της χώρας. Παράλληλα διευρύνεται το περιεχόμενο του συγκεκριμένου εγκλήματος, ώστε να συμπεριλάβει όλες τις πράξεις με τις οποίες κάποιος καταστρέφει, νοθεύει ή κρύβει έγγραφα ή άλλα αντικείμενα τα οποία χρησιμεύουν για την απόδειξη εδαφικών δικαιωμάτων ή την υποστήριξη συμφερόντων του ελληνικού κράτους, χωρίς να απαιτείται επιπλέον να αποδειχθεί ότι τα δικαιώματα ή συμφέροντα αντιτίθενται σε αυτά άλλου κράτους.

ΙΙ. Προσβολές της διεθνούς ειρήνης της χώρας

Η εμπέδωση της ειρήνης και η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μεταξύ των λαών και των κρατών αποτελεί καταστατικό σκοπό της Χώρας (άρθρο 2 παρ. 2 του Συντάγματος) και

επομένως δικαιολογείται η αναγωγή σε εγκλήματα πράξεων που θέτουν όρους κινδύνου για το έννομο αυτό αγαθό.

Άρθρο 140

Στο άρθρο 140 μεταφέρεται ουσιαστικά η διάταξη του άρθρου 139 και συγχωνεύεται με εκείνη του άρθρου 140 του ισχύοντος ΠΚ, με πολύ στενότερο όμως περιεχόμενο. Δεν αρκεί για την ολοκλήρωση του εγκλήματος να υπάρχουν διαπραγματεύσεις ή συνομιλίες με «σκοπό» την πρόκληση πολέμου ή εχθροπραξιών, αλλά απαιτείται ο δράστης να επιχειρεί πράγματι την πρόκληση του πολέμου ή των εχθροπραξιών μέσω των συνομιλιών και των διαπραγματεύσεων με την ξένη κυβέρνηση. Έτσι περιγράφεται ουσιαστικά με πράξη διακινδύνευσης της διεθνούς ειρήνης της χώρας. Παράλληλα επεκτείνεται η νομοτυπική μορφή του εγκλήματος, με την ένταξη στους πιθανούς συνομιλητές του δράστη όχι μόνο των κυβερνήσεων τρίτων χωρών, αλλά και εκπροσώπων οργανώσεων, εφόσον αυτές ασκούν de facto κρατική εξουσία σε ορισμένο τόπο. Οι πράξεις αυτές έχουν την ίδια ακριβώς απαξία, ενώ και στο διεθνές δίκαιο οι οργανώσεις που ασκούν στην πράξη εξουσία σε ορισμένο τόπο θεωρούνται υποκείμενά του που αντιμετωπίζονται όπως και τα επίσημα κράτη (παρ. 1). Αν η «επιχείρηση» του δράστη πραγματοποιηθεί, η ποινή επιτείνεται σε κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών (παρ. 2). Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται, ότι ο δράστης της πράξης της πρώτης παραγράφου μένει ατιμώρητος αν με δική του βούληση παρεμπόδισε την πρόκληση πολέμου ή εχθροπραξιών, ώστε να δοθεί κίνητρο σ' αυτόν να υπαναχωρήσει από την πράξη του και - μετά τις αρχικές προσπάθειες - να παρεμποδίσει την πρόκληση πολέμου ή εχθροπραξιών (παρ. 3).

Άρθρο 141

Στο άρθρο αυτό τυποποιούνται πράξεις που θέτουν υπό αμφισβήτηση τα κυριαρχικά δικαιώματα άλλου κράτους ή άλλες προκλητικές ενέργειες μέσω των οποίων εκτίθεται το ελληνικό κράτος ή σύμμαχός του ή οι κάτοικοί τους σε κίνδυνο αντιποίνων ή εκτίθενται σε κίνδυνο διατάραξης οι φιλικές σχέσεις της χώρας ή συμμάχων της (παρ. 1). Η ποινή επιβαρύνεται αν τα αντίποινα επήλθαν πραγματικά εξ αιτίας των ενεργειών του δράστη (παρ. 2).

Άρθρο 142

Στο άρθρο αυτό τιμωρείται ηπιότερα η τέλεση του εγκλήματος του άρθρου 141 από αμέλεια.

Άρθρο 142Α

Στη διάταξη αυτή μεταφέρθηκε το άρθρο 458Α του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα. Η περιγραφόμενη στο άρθρο αυτό πράξη θίγει το πλαίσιο συνεργασίας της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφόσον ο δράστης με πρόθεση παραβιάζει κυρώσεις ή περιοριστικά μέτρα, που έχουν επιβληθεί σε βάρος κρατών ή οντοτήτων ή οργανισμών ή φυσικών ή νομικών προσώπων, με κανονισμούς της Ένωσης.

ΙΙΙ. Προσβολές της αμυντικής ικανότητας της χώρας

Άρθρο 143

Στο άρθρο 143 τυποποιείται ως ιδιαίτερο έγκλημα η ένταξη Ελλήνων πολιτών στην υπηρεσία εχθρικού στρατού σε καιρό πολέμου κατά του ελληνικού κράτους ή των συμμάχων του (παρ. 1), πράξη που περιγράφεται και στον ισχύοντα ΠΚ. Στη δεύτερη παράγραφο τυποποιείται για πρώτη φορά στον Ποινικό Κώδικα η συμπεριφορά του καταδότη, που πρόσβαλλε τον ελληνικό λαό στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής. Με βάση το γράμμα του νόμου τιμωρείται ειδικότερα όποιος σε έδαφος του ελληνικού κράτους που βρίσκεται υπό εχθρική κατοχή, υποστηρίζει τη δύναμη του εχθρού σε αυτό καταδίδοντας άτομα που αντιστέκονται στις δυνάμεις κατοχής ή προσφέροντας τις υπηρεσίες του σε αυτές, με σκοπό τη διατήρηση του κατοχικού καθεστώτος.

Άρθρο 144

Στο άρθρο αυτό έχουν ενοποιηθεί τα άρθρα 144 και 145 του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα, το δεύτερο από τα οποία καταργείται για τον λόγο αυτό. Διαφοροποιείται όμως σε σημαντικό βαθμό η περιγραφή της αξιόποινης συμπεριφοράς, καθώς οι ισχύουσες διατάξεις έχουν επικριθεί από τη θεωρία ως εξαιρετικά ασαφείς. Στη νέα διάταξη τιμωρείται όποιος ενισχύει τις πολεμικές δυνάμεις του εχθρού υπηρετώντας σε αυτές ως στρατιώτης ή προσφέροντας μέσα (όπως λ.χ. όπλα αλλά και μέσα επιβίωσης, όπως τρόφιμα) ή υπηρεσίες, (παρ. 1 περ. α΄) ή βλάπτει τις ελληνικές πολεμικές δυνάμεις, καταστρέφοντας, αφαιρώντας ή μη παραδίδοντας τα πιο πάνω μέσα ή αρνούμενος τις οφειλόμενες υπηρεσίες (παρ. 1 περ. β΄). Ο ξένος υπήκοος τιμωρείται μόνο αν κατά τον χρόνο της πράξης κατοικούσε στην Ελλάδα ή σε έδαφος κατεχόμενο από την Ελλάδα ή αν όσα έδωσε προέρχονται από αυτά τα εδάφη (παρ. 2). Τέλος, τιμωρείται όποιος επιχειρεί να ενισχύσει τις θέσεις του εχθρού ισχυριζόμενος ή διαδίδοντας ειδήσεις, αληθινές ή ψευδείς, σχετικά με τις θέσεις, της ισχύ ή τις ενέργειες των ελληνικών ένοπλων δυνάμεων (παρ. 3).

Άρθρο 145

Το άρθρο 145 καταργείται, καθώς η περιγραφόμενη σε αυτό συμπεριφορά συγχωνεύτηκε με εκείνη που περιγράφεται στο άρθρο 144.

IV. Προσβολές κρατικών απορρήτων

Άρθρο 146

Η παραβίαση μυστικών της Πολιτείας συνίσταται, κατά την περιγραφή της συμπεριφοράς του δράστη, στο γεγονός, ότι «παραδίδει ή αφήνει να περιέλθει στην κατοχή ή γνώση άλλου κρατικό απόρρητο» (παρ. 1). Αυξημένη ποινή απειλείται όταν η πράξη γίνεται σε καιρό πολέμου (παρ. 2), ενώ ως έγκλημα τυποποιείται για πρώτη φορά η πράξη και όταν τελείται δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου (παρ. 3). Στην περίπτωση αυτή ο δράστης δεν παραδίδει τα απόρρητα σε συγκεκριμένο πρόσωπο, διαδίδοντάς τα όμως μέσω του διαδικτύου ή τελώντας την πράξη δημόσια τα θέτει στη διάθεση αόριστου αριθμού ατόμων, προσβάλλοντας, έτσι, εξίσου έντονα το κρατικό απόρρητο.

Άρθρο 147

Ποινή επιβάλλεται και όταν η πράξη τελείται από αμέλεια, στην περίπτωση όμως αυτή πρέπει επιπλέον τα απόρρητα να ήταν υπηρεσιακώς εμπιστευμένα στον υπαίτιο ή να του ήταν προσιτά λόγω της δημόσιας υπηρεσίας του ή με εντολή κάποιας αρχής.

Άρθρο 148

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της κατασκοπείας, το οποίο συνίσταται στην περιέλευση των απορρήτων στην κατοχή ή γνώση του υπαιτίου, χωρίς να απαιτείται και η περαιτέρω παραχώρησή τους σε άλλον. Γι' αυτό και το έγκλημα της κατασκοπείας τιμωρείται με ποινή μικρότερη από την παραβίαση των μυστικών του κράτους. Αυξημένη ποινή απειλείται ωστόσο στην περίπτωση που ο υπαίτιος ενήργησε με σκοπό να χρησιμοποιήσει το κρατικό απόρρητο για να το διαβιβάσει σε άλλον ή να το ανακοινώσει δημόσια, η οποία εντούτοις παραμένει μικρότερη από εκείνη που απειλείται για την παραβίαση των απορρήτων, εφόσον δεν έχει πραγματοποιηθεί η παραχώρηση των απορρήτων σε άλλα άτομα.

Άρθρο 149

Στο άρθρο αυτό ορίζεται η έννοια του κρατικού απορρήτου, ώστε να αποφευχθούν οι αμφισβητήσεις που έχουν προκληθεί στο πλαίσιο του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα. Ως «κρατικό απόρρητο» ορίζεται ειδικότερα ένα γεγονός, αντικείμενο ή πληροφορία, η πρόσβαση στα οποία είναι δυνατή σε ένα προσδιορισμένο κύκλο προσώπων και που χαρακτηρίζονται ως μυστικά για να αποφευχθεί ο κίνδυνος προσβολής της εδαφικής ακεραιότητας, της αμυντικής ικανότητας, των διεθνών σχέσεων ή των οικονομικών συμφερόντων του ελληνικού κράτους και της διεθνούς ειρήνης.

Άρθρα 150 - 151

Τα άρθρα 150-151 καταργούνται, διότι το πρώτο αποτελεί περιεχόμενο του άρθρου 139, ενώ στο δεύτερο το άδικο προσδιορίζεται από την πρόθεση του δράστη.

Άρθρο 152

Στο άρθρο 152, προβλέπεται ότι στον δράστη των εγκλημάτων αυτού του κεφαλαίου επιβάλλεται πάντοτε ως παρεπόμενη ποινή η αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων. Η υποχρεωτική επιβολή της παρεπόμενης ποινής, η οποία σήμερα προβλέπεται ως δυνητική, στηρίχθηκε στη σκέψη ότι ο δράστης τόσο σοβαρών προσβολών σε βάρος των συμφερόντων του ελληνικού κράτους δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να διατηρεί τις θέσεις και τα αξιώματά του.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά άλλων κρατών

Στο τρίτο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους (άρθρα 153 – 156) έχουν ενταχθεί τα εγκλήματα των ταυτάριθμων άρθρων του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα, που φαίνεται μεν να στρέφονται άμεσα εναντίον άλλων κρατών, αλλά στην πραγματικότητα ενδιαφέρουν τον Έλληνα νομοθέτη γιατί δημιουργούν κίνδυνο διαταραχής των σχέσεων της Ελλάδας με τα άλλα κράτη. Η σημαντικότερη επιλογή στο Κεφάλαιο αυτό είναι η αφαίρεση από τις τυποποιημένες μορφές εγκληματικής συμπεριφοράς πράξεων που στρέφονται αποκλειστικά κατά του πολιτεύματος ή της εδαφικής ακεραιότητας τρίτων κρατών (άρθρο 153). Έγινε δεκτό ότι η διατήρηση φιλικών σχέσεων με ένα κράτος δεν συνεπάγεται σε καμία περίπτωση υποχρέωση της Ελλάδας να προστατεύει και το πολίτευμα ή την εδαφική ακεραιότητα του κράτους αυτού. Ειρηνικές σχέσεις με την

Ελλάδα έχουν και κράτη με δικτατορικά καθεστώτα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η Ελλάδα έχει κάποιο λόγο να προσφέρει προστασία στα συγκεκριμένα πολιτεύματα.

Άρθρο 153

Σημαντική καινοτομία είναι ότι πλέον, σύμφωνα με το άρθρο αυτό, οι προσβολές σε βάρος αρχηγών ξένων κρατών δεν θεωρούνται αξιόποινες γενικά, αλλά μόνο όταν τελούνται κατά τη διάρκεια της παραμονής των συγκεκριμένων προσώπων στην Ελλάδα. Καταργείται επιπλέον η ειδική αναφορά στις πράξεις προσβολής της τιμής των πιο πάνω προσώπων, έτσι ώστε οι συγκεκριμένες πράξεις να αντιμετωπίζονται πια μόνο με βάση τις γενικές διατάξεις για τις προσβολές της τιμής, όπως άλλωστε και οι αντίστοιχες πράξεις κατά των πολιτειακών παραγόντων της Ελλάδας. Παράλληλα ωστόσο διευρύνεται η νομοτυπική μορφή του εγκλήματος, καθώς με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται πράξεις βίας ακόμη κι όταν στρέφονται κατά μελών της κυβέρνησης των ξένων κρατών, υπό την προϋπόθεση, και στην περίπτωση αυτή, ότι τελούνται κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Ελλάδα. Και τούτο γιατί εξίσου και στην περίπτωση αυτή μπορεί να διαταραχθούν οι σχέσεις της Ελλάδας με το άλλο κράτος.

Άρθρο 154

Αξιόποινη είναι και η πράξη βίας εναντίον πρεσβευτή διαπιστευμένου στην ελληνική πολιτεία ή άλλου διπλωματικού αντιπροσώπου, ενώ έχει καταργηθεί και στο άρθρο αυτό η ειδική ρύθμιση για την προσβολή της τιμής των διπλωματικών αντιπροσώπων άλλων κρατών στην Ελλάδα.

Άρθρο 155

Διατηρείται το έγκλημα της προσβολής των συμβόλων του ξένου κράτους με την απειλή ποινής για εκείνον που για να εκδηλώσει μίσος ή περιφρόνηση, αφαιρεί, καταστρέφει, παραμορφώνει ή ρυπαίνει τη σημαία ή έμβλημα της κυριαρχίας άλλου κράτους που τελεί σε ειρήνη με την Ελλάδα και είναι αναγνωρισμένο από αυτήν ή διακόπτει ή ηχητικά παρεμποδίζει την ανάκρουση του εθνικού του ύμνου. Απαιτείται αίτηση της αλλοδαπής κυβέρνησης για τη δίωξη της πράξης αυτής.

Άρθρο 156

Η γενική αυτή διάταξη ισχύει για όλα τα εγκλήματα αυτού του Κεφαλαίου και σύμφωνα με αυτή τα εγκλήματα διώκονται μόνο αν η Ελλάδα διατηρεί διπλωματικές σχέσεις με το αλλοδαπό κράτος και η αμοιβαιότητα είναι εξασφαλισμένη τόσο κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης, όσο και κατά το χρόνο εκδίκασής της.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά των πολιτειακών και πολιτικών οργάνων

Στο τέταρτο κεφάλαιο τυποποιούνται προσβολές αφενός των *βασικών πολιτειακών οργάνων* και αφετέρου του *δικαιώματος ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής βούλησης,* που κατοχυρώνει το Σύνταγμα (άρθρο 52 εδ. α΄), το οποίο στο εδ. β΄ προβλέπει ρητά, ότι «νόμος ορίζει τις ποινικές κυρώσεις κατά των παραβατών της διάταξης» του εδ. α΄. Το κεφάλαιο διακρίνεται αντίστοιχα στην πρώτη ενότητα (εγκλήματα κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας, της Βουλής ή της Κυβέρνησης και

οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης), που περιέχει τα άρθρα 157-160[Α] και στη δεύτερη (προσβολές κατά του εκλογικού σώματος), που περιέχει τα υπόλοιπα άρθρα 161-166.

Ι. Εγκλήματα κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας, της Βουλής ή της Κυβέρνησης και οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης

Άρθρο 157

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της βίας ή απειλής κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας, της Βουλής ή της Κυβέρνησης ή μέλους τους ή του αρχηγού αναγνωρισμένου κατά τον Κανονισμό της Βουλής πολιτικού κόμματος. Εξομοιώνονται με τις πράξεις βίας κατά της λειτουργίας της Βουλής, της Κυβέρνησης και του Πρωθυπουργού και οι προσβολές σε βάρος του Προέδρου της Δημοκρατίας, στο μέτρο που οι προσβολές αυτές δεν οδηγούν σε αποστέρησή του από τις εξουσίες που του αναγνωρίζει το Σύνταγμα (παρ. 1). Στην ίδια διάταξη, αλλά με μικρότερες ποινές, αντιμετωπίζονται και οι πράξεις βίας κατά του περιφερειάρχη, του δημάρχου και των περιφερειακών και δημοτικών συμβουλίων, εφόσον και τα όργανα αυτά είναι φορείς εξουσίας σε τοπικό επίπεδο (παρ. 2).

Σε αντίθεση προς την ισχύουσα διάταξη, όπου η ολοκλήρωση του εγκλήματος προϋποθέτει τον πραγματικό εξαναγκασμό των πολιτικών οργάνων σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στα καθήκοντά τους, στο Σχέδιο τυποποιείται ένα έγκλημα επιχείρησης. Ως έγκλημα τυποποιείται εξάλλου και η απλή βιαιοπραγία σε βάρος των προσώπων αυτών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, καθώς σήμερα είναι αξιόποινη η πράξη αυτή και όταν τελείται σε βάρος ενός απλού υπαλλήλου, ενώ οι ποινές επαυξάνονται όταν τα πρόσωπα κατά των οποίων στρέφονται οι πράξεις βίας έχουν διατρέξει σοβαρό προσωπικό κίνδυνο.

Στη νέα διάταξη καταργείται το έγκλημα της περιύβρισης της Βουλής και των συμβουλίων τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 157 παρ. 3 της ισχύουσας διάταξης), διότι η κριτική κατά βασικού πολιτειακού οργάνου, ως προς τον τρόπο που ασκεί τα καθήκοντά του, συνιστά έκφραση πολιτικής γνώμης και ο φορέας της εξουσίας έχει προσωπικά την προστασία της τιμής, που διαθέτει κάθε πολίτης.

Άρθρο 157[Α]

Η διάταξη του άρθρου 157Α ΠΚ, η οποία έχει προστεθεί με το ν. 410/1976 και τυποποιεί πράξεις φθοράς κατά των γραφείων πολιτικών κομμάτων, καταργείται, διότι η πράξη αυτή αντιμετωπίζεται επαρκώς με τις διατάξεις για τη φθορά ξένης ιδιοκτησίας.

Άρθρο 158

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της νόθευσης εκλογής ή ψηφοφορίας (παραγωγής μη γνήσιου αποτελέσματος) που διενεργείται στη Βουλή ή κάποια επιτροπή της (παρ. 1), το οποίο σήμερα περιγράφεται στο ίδιο άρθρο του ισχύοντος Π.Κ. Στην παρ. 2 τιμωρείται η νόθευση εκλογής ή ψηφοφορίας που διενεργείται από περιφερειακό ή δημοτικό συμβούλιο ή κάποια επιτροπή του με μικρότερη ποινή (παρ. 2).

Άρθρο 159

Με την διάταξη του άρθρου 159 ΠΚ τυποποιείται ως διακεκριμένη μορφή δωροληψίας αυτή που αφορά φορείς της νομοθετικής, εκτελεστικής ή αυτοδιοικητικής λειτουργίας, εφόσον αποβλέπει στον επηρεασμό των προσώπων που διαθέτουν τέτοιες εξουσίες προκειμένου να τις ασκήσουν κατά συγκεκριμένο τρόπο ή να παραλείψουν την άσκησή τους. Όπως και στο άρθρο 237 ΠΚ, δεν εισάγεται κάποια διάκριση μεταξύ επηρεασμού του αποτελέσματος της νομοθετικής, εκτελεστικής ή αυτοδιοικητικής λειτουργίας και απλής λήψης δώρου για έκβαση που θα επερχόταν ούτως ή άλλως, διότι θεωρείται ότι η υποχρέωση των λειτουργών όλων των ανωτέρω λειτουργιών να ενεργούν ανεπηρέαστοι από αθέμιτα ωφελήματα συγκαταλέγεται μεταξύ των θεμελιωδών υποχρεώσεών τους και συνεπώς η απαίτηση ή λήψη τέτοιων ωφελημάτων αντίκειται πάντοτε σε θεμελιώδες καθήκον της θέσης τους.

Στα υποκείμενα τέλεσης του εγκλήματος δεν συμπεριλήφθηκε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Αντίστοιχα προς όσα εκτίθενται στην αντίστοιχη θέση για το άρθρο 235 ΠΚ, αφήνεται στη θεωρία και στη νομολογία ο προσδιορισμός της τυχόν κοινωνικής προσφορότητας κάποιων ωφελημάτων, ιδίως εν όψει της πολιτικής λειτουργίας στην οποία συμμετέχουν τα ανωτέρω πρόσωπα, στο πλαίσιο της οποίας δεν μπορεί να παραγνωρισθεί ο παράγων του πολιτικού οφέλους – προσωπικού ή παραταξιακού –, που δύναται να έχει για τον φορέα τέτοιων εξουσιών η μία ή η άλλη απόφαση. Η παρούσα διάταξη δεν επιδιώκει, έτσι, να καλύψει κυρωτικά καθιερωμένες και αποδεκτές εκδηλώσεις πολιτικών συνδιαλλαγών, ούτε εκτείνεται σε νόμιμες και διαφανείς πρακτικές οικονομικής υποστήριξης της εκλογικής προσπάθειας των πολιτικών και των κομμάτων και παρατάξεών τους.

Οι απειλούμενες ποινές βρίσκονται σε αντιστοιχία με εκείνες που προβλέπονται και για την άλλη περίπτωση διακεκριμένης δωροληψίας φορέων δημόσιας εξουσίας στην οποία αναγνωρίζεται ιδιαίτερη σημασία για την κοινωνική ζωή, ήτοι με αυτές που αφορούν στη δωροληψία των δικαστικών λειτουργών. Η κατάστρωση αυτή των ποινών αποκαθιστά και το αρχικό σχήμα του ΠΚ, σύμφωνα με το οποίο οι δωροληψίες των πολιτικών και των δικαστών τυποποιούνται χωριστά ως διακεκριμένες περιπτώσεις του βασικού αδικήματος του άρθρου 235 ΠΚ και όχι ως ιδιώνυμα αδικήματα.

Η δωροληψία των ανωτέρω προσώπων για πράξεις που σχετίζονται μεν με την άσκηση των καθηκόντων τους αλλά δεν ενέχουν άσκηση νομοθετικής, εκτελεστικής ή αυτοδιοικητικής λειτουργίας, τιμωρείται σύμφωνα με τη γενική διάταξη του άρθρου 235 ΠΚ.

Μαζί με την στερητική της ελευθερίας ποινή που απειλείται για τις πράξεις των πρώτων δύο παραγράφων του άρθρου, προβλέπεται σε κάθε περίπτωση και χρηματική ποινή, ενώ είναι πλέον υποχρεωτική η έκπτωση από τη θέση που κατέχει ο καταδικασθείς (παρ. 3).

Στην παρ. 4 προβλέπεται ακόμη ότι οι ίδιες αυτές ρυθμίσεις ισχύουν και όταν οι πράξεις τελούνται από μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος, μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έτσι ώστε η Ελλάδα να ανταποκριθεί στις διεθνείς υποχρεώσεις τηςΓια τον ίδιο λόγο διευρύνονται και τα τοπικά όρια εφαρμογής των ελληνικών ποινικών νόμων. . Προβλέπεται ειδικότερα ότι στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται στην αλλοδαπή (από ημεδαπό ή και από αλλοδαπό, εφόσον είναι μέλος των ανωτέρω οργάνων), ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε.

Τέλος στην παρ. 5 ορίζεται ότι στα εγκλήματα του άρθρου 159 έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 238 (δήμευση), 263 παρ. 1, (αυτοδίκαιη έκπτωση του καταδικασθέντος από τη δημόσια θέση και τα αξιώματα που κατείχε) και 263^{A} παρ. 2 ως 5.

Άρθρο 159Α

Στο άρθρο 159Α προβλέπεται και τιμωρείται η δωροδοκία των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 159 για πράξη που ανάγεται στην άσκηση της εξουσίας τους. Συζητήθηκε και στο άρθρο αυτό η πιθανή ένταξη του Προέδρου της Δημοκρατίας στα πολιτειακά όργανα προς τα οποία απευθύνονται οι δωροδοκούντες, καθώς μάλιστα εν προκειμένω δεν τίθεται θέμα ευθυνών του Προέδρου. Εντούτοις, κατά την επικρατήσασα στην επιτροπή άποψη θα έπρεπε τα αναφερόμενα στο έγκλημα της δωροδοκίας πρόσωπα να ταυτίζονται με εκείνα της δωροληψίας. Κατ' αποτέλεσμα, οι πράξεις δωροδοκίας του Προέδρου της Δημοκρατίας αντιμετωπίζονται με το άρθρο 236, όπως και στον ισχύοντα ΠΚ.

Στην ίδια διάταξη, το αξιόποινο της δωροδοκίας διευρύνεται με την τυποποίηση, εκτός της πράξης της ενεργητικής δωροδοκίας (στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 159Α) και της συμπεριφοράς διευθυντών επιχειρήσεων ή προσώπων που έχουν την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχειρήσεις σε περίπτωση που δεν εμποδίζουν πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές τους να διαπράξει προς όφελος της επιχείρησης πράξη δωροδοκίας (παρ. 3). Με την παρ. 4 η εφαρμογή της διάταξης επεκτείνεται σε όλες τις περιπτώσεις ενεργητικής δωροδοκίας αλλοδαπού αξιωματούχου κρατικού ή υπερεθνικού οργανισμού, οι οποίες τελούνται από ημεδαπό, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε. Στην παρ. 5 προβλέπεται η επιβολή παρεπομένων ποινών αλλά κι η εφαρμογή μέτρων επιείκειας.

Άρθρο 160

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται η αντιποίηση της άσκησης του αξιώματος των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 157, ως διακεκριμένη μορφή της αντιποίησης του άρθρου 175 παρ. 1.

Άρθρο 160Α

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της παρεμπόδισης ή διατάραξης των συνεδριάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, της Βουλής ή κάποιας επιτροπής τους, που τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών, ενώ μικρότερη ποινή απειλείται για

εκείνον που παρεμποδίζει ή διαταράσσει συνεδρίαση των συμβουλίων τοπικής αυτοδιοίκησης ή επιτροπών τους. Με τον τρόπο αυτό απειλείται πλέον αυξημένη ποινή για εκείνους που παρεμποδίζουν ή διαταράσσουν τις συνεδριάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, οι οποίοι σήμερα τιμωρούνται μόνο στο πλαίσιο του ισχύοντος άρθρου 197 ΠΚ, με τις ίδιες ποινές που απειλούνται για τη διατάραξη της συνεδρίασης οποιουδήποτε υπηρεσιακού συλλόγου που συγκροτείται για τη διεξαγωγή δημόσιων υποθέσεων ή και οποιουδήποτε πολιτικού κόμματος ή σωματείου.

II. Εγκλήματα κατά του εκλογικού σώματος

Άρθρο 161

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της βίας κατά εκλογέα, στο πλαίσιο του οποίου το Σχέδιο υιοθέτησε μια σημαντική διεύρυνση του αξιοποίνου. Πέραν της χρήσης βίας ή απειλής βίας που τιμωρούνται ήδη στο άρθρο 161 ΠΚ, τυποποιείται ως μέσο τέλεσης του εγκλήματος και η κατάχρηση μιας εργασιακής ή οικονομικής σχέσης εξάρτησης, καθώς κρίθηκε ότι πολλές φορές το μέσο αυτό είναι πολύ πιο αποτελεσματικό για τον επηρεασμό του εκλογικού φρονήματος. Η πράξη είναι πάντως αξιόποινη μόνο όταν ο εκλογέας παρεμποδίζεται να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα ή υποχρεώνεται να το ασκήσει υπέρ ή κατά ορισμένου υποψηφίου. Αντίθετα ο εξαναγκασμός του να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα, παρ' ότι προσβάλλει την προσωπική του ελευθερία, δεν υπάγεται στη ρύθμιση του άρθρου 161, εφόσον η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι κατ' αρχήν υποχρεωτική. Προβλέπεται επίσης ως επιβαρυντική περίσταση στο έγκλημα της βίας κατά εκλογέα η πρόκληση σοβαρού προσωπικού κινδύνου στο θύμα της πράξης, ενώ τέλος διευρύνεται το έδαφος εφαρμογής του κυρωτικού κανόνα, ώστε να περιλάβει όχι μόνο τις βουλευτικές και αυτοδιοικητικές εκλογές, όπως συμβαίνει σήμερα, αλλά και τις ευρωεκλογές καθώς και την διεξαγωγή δημοψηφισμάτων σύμφωνα με το Σύνταγμα.

Άρθρο 162

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της εξαπάτησης εκλογέων, το οποίο, από έγκλημα σκοπού που είναι σήμερα στο άρθρο 164 ΠΚ, μετατρέπεται σε έγκλημα αποτελέσματος, για την ολοκλήρωση του οποίου πρέπει πλέον να αποδεικνύεται ότι εξαιτίας της εξαπάτησης ο εκλογέας δεν άσκησε το εκλογικό του δικαίωμα, ψήφισε άκυρα ή μετέβαλε το εκλογικό του φρόνημα σε κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 161. Εκτός, άλλωστε, της στερητικής της ελευθερίας ποινής, για την αντιμετώπιση του εγκλήματος προβλέπεται πλέον η δυνατότητα επιβολής μόνο χρηματικής ποινής.

Άρθρο 163

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται η παραβίαση της μυστικότητας της ψηφοφορίας, μέσω της οποίας κατοχυρώνεται σε σημαντικό βαθμό η ελευθερία της ψήφου.

Άρθρο 164

Αξιόποινη παραμένει με βάση το άρθρο αυτό και η νόθευση των αποτελεσμάτων των εκλογικών διαδικασιών ή των δημοψηφισμάτων στα οποία αναφέρεται το άρθρο 161, ένα έγκλημα που τελείται όταν κάποιος ψηφίζει χωρίς να έχει δικαίωμα (όπως συμβαίνει όταν δεν είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους) ή ψηφίζει κατ' επανάληψη

ή δίνει πολλές ψήφους ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο προκαλεί την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος, καθώς και όταν νοθεύει το γνήσιο αποτέλεσμα μιας εκλογικής διαδικασίας ή ενός δημοψηφίσματος (παρ. 1). Αν ο υπαίτιος εκτελούσε υπηρεσία κατά την εκλογή ή το δημοψήφισμα, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή (παρ. 2), καθώς και με υποχρεωτική στέρηση των αξιωμάτων ή της θέσης του (παρ. 3).

Άρθρο 165

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της δωροδοκίας εκλογέα, το οποίο επίσης μπορεί να σχετίζεται όχι μόνο με τις βουλευτικές και αυτοδιοικητικές εκλογές αλλά και με τις εκλογικές διαδικασίες για την ανάδειξη των ευρωβουλευτών καθώς και με τα δημοψηφίσματα. Στη διάταξη αυτή περιλαμβάνεται αρχικά η υπόσχεση ή παροχή οποιωνδήποτε μη οφειλόμενων ωφελημάτων σε εκλογέα για να παραλείψει να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα ή για να το ασκήσει με ορισμένο τρόπο. Και στην περίπτωση αυτή, δεν θεωρείται αξιόποινη πράξη η παροχή δώρων προκειμένου να ασκήσει ο εκλογέας το εκλογικό του δικαίωμα, αφού η άσκηση του δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Με τις ποινές της ενεργητικής δωροδοκίας τιμωρείται άλλωστε και ο ίδιος ο εκλογέας, ο οποίος, σχετικά με κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα, δέχεται παροχή ή υπόσχεση ωφελημάτων που δεν δικαιούται ή απαιτεί τέτοια για να παραλείψει την άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος ή για να το ασκήσει με ορισμένο τρόπο.

Το αξιόποινο διευρύνεται ωστόσο και με την τυποποίηση επιπλέον πράξεων, οι οποίες σήμερα δεν περιγράφονται στον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα, παρά το γεγονός ότι με τις πράξεις αυτές συχνά αλλοιώνεται η ψήφος των εκλογέων και μολονότι οι πράξεις αυτές είναι αξιόποινες στο πλαίσιο της εκλογικής νομοθεσίας. Έτσι αξιόποινη θεωρείται πλέον κατά το άρθρο 165 όχι μόνο η προσφορά ωφελημάτων σε συγκεκριμένο εκλογέα (παρ. 1) και η αποδοχή τους από τον εκλογέα (παρ. 2), αλλά και πράξεις που απευθύνονται σε αόριστο αριθμό εκλογέων. Ειδικότερα με την παρ. 3 τιμωρείται όποιος από την προκήρυξη κάποιας από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα και ως το τέλος της ψηφοφορίας υπόσχεται ή κάνει δωρεά για φιλανθρωπικό σκοπό ή για εκτέλεση έργου σε εκλογική περιφέρεια, δήμο, φιλανθρωπικό κατάστημα, κοινωφελές ίδρυμα ή εκκλησία, ως αντάλλαγμα για να υπερψηφιστεί, καταψηφιστεί ή προτιμηθεί συγκεκριμένος υποψήφιος.

Άρθρο 166

Με το άρθρο αυτό τροποποιείται η ίδια διάταξη του ισχύοντος Π.Κ. για τη διατάραξη της εκλογικής διαδικασίας. Ως τρόποι τέλεσης του εγκλήματος περιγράφονται πλέον η χρήση βίας ή απειλής, μέσω των οποίων παρεμποδίζεται ή διαταράσσεται με οποιονδήποτε τρόπο η διεξαγωγή κάποιας από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα (παρ. 1). Ως τρόπος τέλεσης του εγκλήματος περιγράφεται ακόμη και η ολική ή μερική καταστροφή ή εξαφάνιση με οποιονδήποτε τρόπο της κάλπης, του πρωτοκόλλου, των πρακτικών της ψηφοφορίας ή των διαβιβαζόμενων στοιχείων στην αρμόδια αρχή, ενώ προβλέπεται ότι το έγκλημα αυτό μπορεί να τελεστεί από την αρχή της ψηφοφορίας και ως την ολοκλήρωση της διαλογής (παρ. 2).

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Προσβολές κατά της πολιτειακής εξουσίας

Α. Στο πέμπτο κεφάλαιο διατηρήθηκε η βασική δομή του ισχύοντος ΠΚ, με βάση τις ακόλουθες, κατά την κρατήσασα άποψη, παραδοχές: Η «πολιτειακή εξουσία» και η «υπηρεσία» είναι δύο όψεις του ιδίου «έννομου αγαθού» ή αντικειμένου προστασίας που μπορεί πιο περιφραστικά να περιγραφεί ως «διοικητικός – υπαλληλικός μηχανισμός του κράτους» και κατά την έννοια αυτή το 5° και το 12° κεφάλαιο δεν προστατεύουν διαφορετικά έννομα αγαθά (βλ. σχετικά και Ι. Μανωλεδάκη «Το έννομο αγαθό» σελ. 230 επ.). Από την άλλη όμως πλευρά, οι τυποποιούμενες στα κεφάλαια αυτά πράξεις αφορούν διαφορετικές εκφάνσεις του ενιαίου «πολιτειακού» αντικειμένου ή διαφορετικές «κατευθύνσεις» προσβολών κατά αυτού. Υπό τον τίτλο της πολιτειακής εξουσίας εξοπλίζεται με τα μέσα της ποινικής κύρωσης η λειτουργία της κρατικής επιβολής. Ο πρωτογενής επιτακτικός κανόνας είναι ότι οι φορείς και ορισμένες εντολές των οργάνων της εκτελεστικής εξουσίας, του καθαυτό «Κράτους», πρέπει να γίνονται σεβαστές. Αποδέκτες του επιτακτικού αυτού κανόνα είναι όλοι οι πολίτες και εξατομικευμένα αντικείμενα προστασίας τα πρόσωπα και πράγματα στα οποία προσωποποιείται ή ενσωματώνεται σε συγκεκριμένη περίσταση η λειτουργία της κρατικής επιβολής. Υπό τον τίτλο της «υπηρεσίας» προστατεύεται η αχρημάτιστη και σύννομη χρήση της κρατικής εξουσίας από τους φορείς της. Δικαιούχοι της προστασίας εδώ, κατ' «αντίθετη» φορά, είναι συλλογικά οι πολίτες και αποδέκτες του επιτακτικού κανόνα οι φορείς της εξουσίας.

Β. Εξάλλου το δικαστικό σύστημα, η «δικαιοσύνη», αποτελεί άλλη μία από τις λειτουργίες του κράτους και με την έννοια αυτή οι προσβολές κατά των λειτουργών της ή από τούτους κατά των σκοπών που αυτό έχει ταχθεί να υπηρετεί, μπορούν ομοίως να θεωρηθούν είτε ως προσβολές κατά της κρατικής επιβολής, είτε ως παραβάσεις των λειτουργών της σε σχέση με τη χρήση της εξουσίας τους (Ι. Μανωλεδάκη, οπ. αν. σελ. 238 – 239, όπου και παραπομπές). Το δικαστικό σύστημα όμως παρουσιάζει την ιδιομορφία να χρησιμοποιεί για την πραγμάτωση των σκοπών του και τρίτα πρόσωπα, πέρα από τους φορείς και τους αποδέκτες της δικαστικής κρίσης κι επιβολής, προς τα οποία ο νόμος απευθύνει έναν επιτακτικό κανόνα ειλικρίνειας. Αυτού του κανόνα οι παραβάσεις τυποποιούνται κατά βάση στα άρθρα 224 – 234 ΠΚ. Τούτο δε είναι λειτουργικά και εποπτικά σκόπιμο, καθώς αυτές δεν αποτελούν ούτε παραβάσεις φορέων κρατικής εξουσίας, ούτε προσβολές της εξουσίας αυτής από πολίτες.

Με αφετηρία την καταγραφή των συστηματικών αυτών γνωρισμάτων του ισχύοντος ΠΚ, προκρίθηκε να παραμείνει κι ο νέος Κώδικας όσο το δυνατό πιο κοντά στη δομή του ισχύοντος ΠΚ τόσο για λόγους νομοθετικής συνέχειας όσο και για τη διατήρηση των αναφορών με βάση τις οποίες έχει οικοδομηθεί η θεωρητική και νομολογιακή επεξεργασία. Στο 5° κεφάλαιο εντάχθηκαν ως διακεκριμένες μορφές οι προσβολές κατά προσώπων ή διαδικασιών της δικαστικής λειτουργίας, ενώ οι παραβάσεις δικαστικών λειτουργών σε σχέση με την υπηρεσία τους έλαβαν θέση στο κεφάλαιο των αδικημάτων περί την υπηρεσία. Ως αδικήματα δε περί την απονομή της δικαιοσύνης, παρέμειναν αυτά που και σήμερα τυποποιούνται ως τέτοια και αφορούν πράξεις τρίτων.

Άρθρο 167

Στο άρθρο αυτό τίθεται ο τίτλος «Βία κατά υπαλλήλων και δικαστικών προσώπων». Σε αυτό εντάσσεται αρχικά το έγκλημα της αντίστασης κατά της αρχής, όπως τυποποιείται

στο άρθρο 167 παρ. 1 ΠΚ (παρ. 1), ενώ ως διακεκριμένη μορφή τυποποιείται η προσβολή του δικαστικού λειτουργού (παρ. 2). Αυξημένη ποινή απειλείται στην περίπτωση που τα πρόσωπα των παρ. 1 και 2 έχουν διατρέξει σοβαρό προσωπικό κίνδυνο ή συντρέχουν άλλες επιβαρυντικές περιστάσεις από εκείνες που περιγράφονται στην παρ. 3.

Άρθρο 167Α

Στο άρθρο αυτό δημιουργείται μια νέα διάταξη, με την οποία διευρύνεται το αξιόποινο, καλύπτοντας πράξεις αθέμιτης επιρροής, πίεσης ή απειλής, μέσω των οποίων επιχειρεί ο δράστης να επιβάλει σε δικαστικό λειτουργό, διαιτητή ή ένορκο την ενέργεια πράξης που ανάγεται στα καθήκοντά του ή την παράλειψη νόμιμης πράξης ή την ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένου διαδίκου.

Άρθρο 168

Στο άρθρο 168 μεταφέρεται εν μέρει η πράξη που τυποποιείται σήμερα στο άρθρο 334 παρ. 3. Εδώ τιμωρείται όποιος εισέρχεται παράνομα σε χώρο δημόσιας υπηρεσίας ή υπηρεσίας τοπικής αυτοδιοίκησης ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή επιχείρησης κοινής ωφέλειας, ή παραμένει στους χώρους αυτούς και προκαλεί έτσι διακοπή ή σοβαρή διατάραξη της ομαλής διεξαγωγής της υπηρεσίας (παρ. 1). Σε αντίθεση με ό,τι ισχύει στο άρθρο 334 παρ. 3, δεν θεωρείται αναγκαία προηγούμενη δήλωση του εκπροσώπου της υπηρεσίας, διότι αυτό που ενδιαφέρει εν προκειμένω είναι η πραγματική διατάραξη της λειτουργίας της υπηρεσίας και όχι η ετοιμότητα των εκπροσώπων της να αντιδράσουν. Στο ίδιο άρθρο τιμωρείται επίσης εκείνος που χωρίς να διαταράξει την κοινή ειρήνη, εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά τις συνεδριάσεις συλλογικού οργάνου, συγκροτούμενου σύμφωνα με το νόμο για τη διεξαγωγή δημόσιων υποθέσεων, πράξη που περιγράφεται σήμερα στο άρθρο 197 παρ. 1, στα εγκλήματα κατά της δημόσιας τάξης (παρ. 2).

Άρθρο 168Α

Στο άρθρο 168^{A} έχει ενταχθεί, ως διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος που περιγράφεται στο άρθρο 168, η διάταξη του άρθρου 197 παρ. 2, βάσει της οποίας επιβάλλεται αυξημένη ποινή σε εκείνον ο οποίος εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά τις συνεδριάσεις δικαστηρίου ή δικαστικού συμβουλίου.

.

Άρθρο 169

Στο άρθρο 169 αποτυπώνεται η ισχύουσα διάταξη για την απείθεια κατά της αρχής, με μόνη διαφοροποίηση την απειλούμενη για την πράξη ποινή.

Άρθρο 169Α

Στο άρθρο 169Α μεταφέρθηκε εν μέρει η διάταξη του άρθρου 231 ΠΚ και εν μέρει η διάταξη του άρθρου 232^{A} ΠΚ, από το Κεφάλαιο των εγκλημάτων σχετικά με την απονομή της δικαιοσύνης. Στη διάταξη αυτή τιμωρείται ειδικότερα όποιος δεν συμμορφώθηκε σε προσωρινή διαταγή ή διάταξη δικαστικής ή εισαγγελικής απόφασης σχετική με τη ρύθμιση της νομής ή της κατοχής, την άσκηση της γονικής μέριμνας, την επικοινωνία με το τέκνο και τη ρύθμιση της χρήσης της οικογενειακής στέγης και της κατανομής των κινητών μεταξύ συζύγων (παρ. 1). Τιμωρείται επίσης εκείνος που εν γνώσει του

ματαιώνει την εκτέλεση της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας που επιβλήθηκε σε άλλον (παρ. 2).

Άρθρο 170

Η τυποποίηση του εγκλήματος της στάσης διατηρείται στο άρθρο 170, διαγράφεται όμως το στοιχείο της «δημόσιας συνάθροισης», καθώς περιστατικό κρίσιμο για τη θεμελίωση του αδίκου δεν είναι η συμμετοχή στην συνάθροιση από την οποία εξελίχθηκε η στάση, αλλά η συμμετοχή στο «πλήθος» που ενεργεί πλέον με «ενωμένες δυνάμεις».

Άρθρο 171

Το άρθρο 171 καταργείται, δεδομένου, ότι δεν έχει εκδοθεί ο εκτελεστικός νόμος του άρθρου 11 παρ. 2 του Συντάγματος και πολλές διατάξεις του σχετικού με τις διαδηλώσεις π.δ. 794/1971 κρίνονται ως αντίθετες με το Σύνταγμα. Οι διατάξεις αυτές δεν ισχύουν (κατ' άρθρο 112 παρ. 1 αυτού) και για το λόγο αυτό δεν υπάρχει η αναγκαία ασφάλεια δικαίου για την ποινική κύρωση της υπέρβασης των ορίων του δικαιώματος του συνέρχεσθαι, η ελεύθερη άσκηση του οποίου έχει ιδιάζουσα σημασία για το δημοκρατικό πολίτευμα.

Άρθρο 172

Στο άρθρο αυτό διατηρείται η βασική μορφή του εγκλήματος της ελευθέρωσης φυλακισμένου (παρ. 1), προστίθεται όμως διακεκριμένη μορφή ώστε να καλύψει τις περιπτώσεις που ο δράστης είναι υπάλληλος επιφορτισμένος με τη φύλαξη ή άλλο πρόσωπο επιφορτισμένο με την υποχρέωση αυτή (παρ. 2). Στην περίπτωση αυτή, αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται μικρότερη ποινή, ενώ ο δράστης της από αμέλεια τέλεσης της πράξης μένει ατιμώρητος αν με δική του προσπάθεια συλληφθεί εντός ενός μηνός εκείνος που απέδρασε (παρ. 3).

Άρθρο 173

Στο άρθρο 173 αποτυπώνεται η ισχύουσα και σήμερα διάταξη για την απόδραση κρατουμένου με επιμέρους διαφοροποιήσεις ως προς το ύψος των απειλούμενων ποινών. Στη προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται επίσης ότι αν ο φυλακισμένος επιστρέψει οικειοθελώς στη φυλακή, τότε δεν εκτίει αθροιστικά την ποινή του. Αντίθετα, για τον κρατούμενο που δεν βρίσκεται στη φυλακή αποκλείεται η αθροιστική έκτιση της ποινής.

Άρθρο 173Α

Στην παρ. 1 του άρθρου αυτού τυποποιείται, όπως και στον ισχύοντα ΠΚ η παραβίαση περιορισμού κατ' οίκον με ηλεκτρονική επιτήρηση, ενώ στην παρ. 2 ορίζεται η ποινή του συμμετόχου, που επιβαρύνεται όταν αυτός έχει την ιδιότητα υπαλλήλου αρμόδιου για την ηλεκτρονική επιτήρηση.

Άρθρο 174

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της στάσης κρατουμένων. Η βασική μορφή του εγκλήματος διατηρείται αναλλοίωτη (παρ. 1). Η διακεκριμένη όμως μορφή τροποποιείται, καθώς αυξημένη ποινή δεν απειλείται εναντίον όλων των βιαιοπραγούντων, αλλά μόνο για τους υποκινητές και όσους έχουν χρησιμοποιήσει όπλο.

Αυξημένη ποινή επιβάλλεται και στην περίπτωση που κάποιος από τα πρόσωπα εναντίον των οποίων στράφηκε η πράξη διέτρεξε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο (παρ. 2).

Άρθρο 175

Στο άρθρο 175 τυποποιούνται ενιαία οι αντιποιήσεις δημόσιας υπηρεσίας (παρ. 1), υπηρεσίας θρησκευτικού λειτουργού και άσκησης δικηγορίας (παρ. 2). Η αντιποίηση δικαστικής ή δικηγορικής ιδιότητος, σε σχέση με συγκεκριμένη υπόθεση, προστίθεται ως διακεκριμένη περίπτωση αντιποίησης (παρ. 3).

Άρθρο 176

Το άρθρο 176 καταργείται, διότι μόνη η πράξη του φέρειν στολή ή διακριτικό ή παράσημο δεν περιέχει άδικο, ώστε να τιμωρείται ποινικά.

Άρθρα 177 – 180

Τα άρθρα 177 έως 180 διατηρούνται αναλλοίωτα, με προσαρμογές μόνο των απειλούμενων ποινικών κυρώσεων.

Άρθρο 181

Στις διατάξεις του άρθρου αυτού τυποποιούνται τα εγκλήματα των άρθρων 442 και 443 ΠΚ, που τιμωρούνται ως πταίσματα. Κρίθηκε, όμως, ότι έπρεπε να διατηρηθούν ως πλημμελήματα, διότι αφορούν την πολιτειακή εξουσία σχετικά με την μη ανακοίνωση εύρεσης νεκρού ή κρυφής ή πρόωρης ταφής ή ανατομής του.

Άρθρα 182 και 182^{A}

Τα άρθρα 182 και 182Α τυποποιούν σήμερα ως αξιόποινες πράξεις τις παραβιάσεις περιορισμού διαμονής «που έχουν επιβληθεί νόμιμα». Όμως η παραβίαση τέτοιων περιορισμών αντιμετωπίζεται επαρκώς με την ανάκληση της απόφασης που τους έθεσε είτε ως περιοριστικούς όρους στην ποινική προδικασία, είτε ως όρους αναστολής της ποινής.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά της δημόσιας τάξης

Άρθρο 183

Η διάταξη του άρθρου αυτού τιμωρεί την πρόκληση ή διέγερση σε ανυπακοή κατά των νόμων, διαταγμάτων ή άλλων νόμιμων διαταγών της αρχής, όπως και η ισχύουσα διάταξη, με την προσθήκη του διαδικτύου, ως μέσου δημοσιοποίησής της.

Άρθρο 184

Στο άρθρο 184, με τίτλο «Διέγερση σε διάπραξη εγκλημάτων, βιαιοπραγίες ή διχόνοια», έχουν ενοποιηθεί τα εγκλήματα των άρθρων 184, 192 και 196 του ισχύοντος Π.Κ. και συνεπώς τα τελευταία δύο άρθρα (192, 196) καταργούνται. Η ποινή για το έγκλημα της διέγερσης, το οποίο περιγράφεται πλέον ως έγκλημα δυνητικής διακινδύνευσης της δημόσιας τάξης, μειώνεται βέβαια δραστικά, όπως επιβάλλει η αρχή της αναλογικότητας,

διότι η προσβολή της δημόσιας τάξης η οποία προκαλείται μέσω της διέγερσης είναι μικρότερης έντασης από εκείνην που προκαλεί η διατάραξη της κοινής ειρήνης (παρ. 1).

Ως διακεκριμένη μορφή διέγερσης τυποποιείται, ωστόσο, για πρώτη φορά η πράξη όταν με αυτήν επιχειρείται η τέλεση βιαιοπραγιών κατά ομάδας ή προσώπου που προσδιορίζεται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή ή το γενετήσιο προσανατολισμό. Η ίδια αυτή αυξημένη ποινή απειλείται και για τις περιπτώσεις που ο δράστης του εγκλήματος είναι θρησκευτικός λειτουργός, καθώς η επιρροή που μπορεί να ασκήσει κάνει την πράξη του ακόμη πιο επικίνδυνη (παρ. 2).

Παρότι είναι νοητό το ενδεχόμενο αλληλοεπικαλύψεων μεταξύ αυτής της διατάξεως και αυτής του άρθρ. 82Α, η διατήρηση αμφοτέρων προκρίθηκε ενόψει της απαιτήσεως του άρθρ. 82Α για τέλεση εγκλήματος κατά συγκεκριμένου παθόντος, η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλές ότι συντρέχει στην περίπτωση του αδικήματος της διεγέρσεως. Επί τελέσεως μόνου του αδικήματος της ρατσιστικής διεγέρσεως, η εφαρμογή του άρθρ. 82Α αποκλείεται, καθώς θα αποτελούσε διπλή αξιολόγηση της ιδίας συμπεριφοράς.

Τυποποιείται επίσης ως ιδιαίτερα διακεκριμένη μορφή διέγερσης η περίπτωση που η πράξη είχε ως άμεσο επακόλουθο την τέλεση εγκλημάτων, τα οποία βεβαίως πρέπει να καλύπτονται από το δόλο του δράστη (παρ. 3). Με την αυξημένη αυτή ποινή τιμωρείται εξάλλου και όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου προκαλεί ή διεγείρει τους πολίτες σε βιαιοπραγίες μεταξύ τους ή σε αμοιβαία διχόνοια με αποτέλεσμα να προκληθεί διατάραξη της κοινής ειρήνης (παρ. 4).

Άρθρο 185

Η διάταξη του άρθρου 185 του ισχύοντος Π.Κ., όπου τυποποιείται ο εγκωμιασμός εγκλήματος, καταργείται, διότι η συγκεκριμένη πράξη, εφόσον δεν περιέχει διέγερση για τέλεση εγκλήματος ή για βιαιοπραγίες μεταξύ πολιτών, δεν προσβάλλει τη δημόσια τάξη.

Άρθρο 186

Στο άρθρο 186 περιγράφεται το έγκλημα της πρόκλησης ή προσφοράς σε τέλεση κακουργήματος, ως έγκλημα κατά της δημόσιας τάξης. Το εύρος της αξιόποινης συμπεριφοράς είναι σημαντικά στενότερο σε σχέση με το προβλεπόμενο στην ισχύουσα διάταξη, καθώς ρητά προβλέπεται ότι αξιόποινη είναι η πράξη μόνο όταν κάποιος δίνει ή υπόσχεται σε άλλον αμοιβή για την τέλεση του εγκλήματος (παρ. 1). Με την ίδια αυτή προϋπόθεση διατηρήθηκε ως αδίκημα και η πρόκληση και προσφορά σε τέλεση πλημμελήματος, πράξη η οποία κατά την κρατήσασα άποψη θίγει επίσης τη δημόσια τάξη.

Άρθρο 187

Στη διάταξη του άρθρου 187 παρ. 1 (εγκληματική οργάνωση) επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις εν σχέσει με την υφιστάμενη ρύθμιση: (α) Για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος αρκεί η επιδίωξη τέλεσης οποιουδήποτε κακουργήματος και όχι ορισμένων, που αναφέρονται στον κατάλογο της ισχύουσας διάταξης. Ο αποκλεισμός ορισμένων εγκλημάτων από τον κατάλογο των σχεδιαζόμενων πράξεων δεν διαθέτει δικαιολογητική βάση και έχει ως συνέπεια τις επανειλημμένες τροποποιήσεις της διάταξης. (β) Προστίθεται ως αναγκαία προϋπόθεση για τη συγκρότηση του εγκλήματος η ύπαρξη

«επιχειρησιακά» δομημένης οργάνωσης. Ως "επιχειρησιακή" νοείται η δομή ομάδας της οποίας τα μέλη αναλαμβάνουν διακριτούς και αλληλοϋποστηριζόμενους ή αυτοτελείς ρόλους, ή διακριτούς και συνδυασμένους ή ανεξάρτητους στόχους, με σκοπό να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους είτε ατομικά είτε στο πλαίσιο της συλλογικής τους δράσης, ανεξαρτήτως της γνώσης εκάστου για τα συγκεκριμένα καθήκοντα των άλλων ή και για τον συγκεκριμένο σε κάθε περίπτωση στόχο της οργάνωσης. Με τον όρο αυτό αποδίδεται επίσης ο «πραγματοπαγής» χαρακτήρας της οργάνωσης, που τη διακρίνει σαφώς από τις ομάδες με προσωποπαγή δομή, η επικινδυνότητα των οποίων είναι σαφώς μειωμένη, όπως και η εμβέλεια της εγκληματικής τους δράσης. Ο όρος αυτός θεωρείται από την απολύτως επικρατούσα στη θεωρία άποψη ως το πιο ουσιαστικό στοιχείο διαφοροποίησης των εγκληματικών οργανώσεων από τις απλές συμμορίες, ενώ αξιοποιείται πλέον ως διαφοροποιητικός παράγοντας και από σημαντικό μέρος της νομολογίας. (γ) Διευκρινίζεται ότι η οργάνωση δεν αρκεί να έχει οποιαδήποτε διαρκή δράση, όπως ορίζει σήμερα ο νόμος, αλλά πρέπει να διακρίνεται για τη «διαρκή» εγκληματική της δράση.

Στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου, η διεύθυνση της οργάνωσης αντιμετωπίζεται ως διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος, για την οποία απειλείται η ποινή της πρόσκαιρης κάθειρξης (5 – 15 έτη) αντί της κάθειρξης έως δέκα έτη που απειλείται για τη σύσταση και συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση.
Στην τρίτη παράγραφο τυποποιείται το έγκλημα της συμμορίας. Ενόψει των ερμηνευτικών προβλημάτων που είχε δημιουργήσει η παρ. 5 του άρθρου, όπως ισχύει, δεν αναφέρεται πλέον η «ένωση» με άλλον για τη «διάπραξη» κακουργήματος και προβλέπεται ρητά, ότι το έγκλημα τελείται όταν ο δράστης «οργανώνεται» με άλλον ή άλλους για να διαπράξουν κακούργημα. Διευκρινίζεται, με τον τρόπο αυτό, ότι για να υπάρχει συμμορία δεν αρκεί απλή σύμπτωση βουλήσεων, αλλά απαιτείται σύσταση οργάνωσης, με στοιχειώδη έστω δομή, ενώ απαιτείται και η ύπαρξη συμφωνίας για την από κοινού τέλεση των αξιόποινων πράξεων.

Τέλος, στην τέταρτη παράγραφο του άρθρου επαναλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 187 παρ. 7, βάσει της οποίας διευρύνονται τα τοπικά όρια ισχύος της διάταξης για την αντιμετώπιση των εγκληματικών οργανώσεων σε πράξεις που τελούνται στην αλλοδαπή από ημεδαπό ή στρέφονται κατά Έλληνα πολίτη ή κατά νομικού προσώπου που εδρεύει στην ημεδαπή ή κατά του Ελληνικού κράτους, ακόμη και αν αυτές δεν είναι αξιόποινες κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέσθηκαν.

Άρθρο 187Α

Στο άρθρο αυτό τυποποιούνται οι τρομοκρατικές πράξεις και η σύσταση τρομοκρατικής οργάνωσης ή η ένταξη σε αυτήν, πράξεις οι οποίες σήμερα περιγράφονται στο ίδιο άρθρο του ισχύοντος ΠΚ. Η ουσιώδης αλλαγή στο έγκλημα της τρομοκρατίας είναι η κατάργηση του καταλόγου των αξιόποινων πράξεων που μπορούν να χαρακτηριστούν ως τρομοκρατικές, όπως συνέβη και με το έγκλημα της εγκληματικής οργάνωσης. Προβλέπεται έτσι ότι τρομοκρατικό έγκλημα μπορεί να είναι οποιοδήποτε κακούργημα ή οποιοδήποτε κοινώς επικίνδυνο έγκλημα, εφόσον τελείται υπό συνθήκες ή με τέτοιο τρόπο ή σε τέτοια έκταση που να προκαλεί σοβαρό κίνδυνο για τη χώρα ή για διεθνή οργανισμό και με τους σκοπούς που περιγράφονται στο συγκεκριμένο άρθρο .

Ουσιώδης είναι και η αλλαγή που υιοθετείται για την σύσταση τρομοκρατικής οργάνωσης ή τη συμμετοχή σε αυτή. Ενώ η σύσταση της οργάνωσης ή συμμετοχή σε αυτή για την τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος που έχει τη μορφή κακουργήματος διατηρεί τον κακουργηματικό της χαρακτήρα και απειλείται με ποινή κάθειρξης ως δέκα έτη, η σύσταση τρομοκρατικής οργάνωσης ή η συμμετοχή σε αυτή προκειμένου να τελεστεί τρομοκρατικό έγκλημα που έχει τη μορφή πλημμελήματος αντιμετωπίζεται ως πλημμέλημα και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους, σε αντίθεση με όσα προβλέπει η ισχύουσα διάταξη, στο πλαίσιο της οποίας απειλείται η ποινή του κακουργήματος μειωμένη στο μέτρο του άρθρου 83 ΠΚ. Η τροποποίηση αυτή δικαιολογείται, στο μέτρο που η ποινή της κάθειρξης για την σύσταση μιας οργάνωσης η οποία αποσκοπει μόνο στην τέλεση πλημμελημάτων, θα παραβίαζε εμφανώς την αρχή της αναλογικότητας. Η κατασκευή, προμήθεια ή κατοχή όπλων, εκρηκτικών υλών και χημικών ή βιολογικών υλικών ή υλικών που εκπέμπουν επιβλαβείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες προς εξυπηρέτηση των σκοπών της τρομοκρατικής οργάνωσης συνιστά επιβαρυντική περίσταση, όπως και στην ισχύουσα διάταξη, ενώ η μη διάπραξη από την τρομοκρατική οργάνωση οποιουδήποτε από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα συνιστά ελαφρυντική περίσταση. Στο Σχέδιο επαναλαμβάνεται επίσης στην η διάταξη του ισχύοντος άρθρου του ΠΚ για τους διευθύνοντες την τρομοκρατική οργάνωση. Η πράξη αυτή αντιμετωπίζεται σε κάθε περίπτωση ως κακούργημα, λόγω της βαρύτητάς της και απλώς διαφοροποιείται το ύψος της ποινής ανάλογα με τον επιδιωκόμενο από την οργάνωση σκοπό.

Ουσιώδεις είναι και οι αλλαγές που επιχειρούνται με την προσθήκη των παραγράφων 4 έως 6στο ίδιο άρθρο. Η προσθήκη αυτή έγινε σε συμμόρφωση της χώρας μας προς την Απόφαση – Πλαίσιο 2008/919/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2008. Στην παράγραφο 4 τυποποιείται, ειδικότερα, η πράξη της στρατολόγησης άλλου σε τρομοκρατική οργάνωση ή σε τέλεση τρομοκρατικών πράξεων, ενώ στην παράγραφο 5 τυποποιείται η εκπαίδευση άλλου για την τέλεση συγκεκριμένης τρομοκρατικής πράξης. Τέλος, στην παράγραφο 6 έχει μεταφερθεί η διάταξη της παραγράφου 3 του ισχύοντος άρθρου με αρκετές αλλαγές, που ήταν αναγκαίες προκειμένου να προσδιοριστούν με μεγαλύτερη σαφήνεια τα στοιχεία της αξιόποινης συμπεριφοράς. Πιο συγκεκριμένα, στην παράγραφο αυτή τιμωρείται όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου απειλεί με τέλεση τρομοκρατικών πράξεων ή προκαλεί ή διεγείρει σε διάπραξή τους και έτσι εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη.

Άρθρο 187Β

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται ως αυτοτελές έγκλημα η αξιόποινη υποστήριξη, μια πράξη που τυποποιείται σήμερα εν μέρει στο άρθρο 187 παρ. 2 και 4 και εν μέρει στο άρθρο 187^{Α} παρ. 6 - 8 ΠΚ. Στην προτεινόμενη διάταξη, ως πρώτη μορφή αξιόποινης υποστήριξης, προβλέπεται η παροχή ουσιωδών πληροφοριών ή υλικών μέσων με σκοπό να διευκολυνθεί ή να υποβοηθηθεί εγκληματική ή τρομοκρατική οργάνωση για τη διάπραξη των επιδιωκόμενων από αυτήν κακουργημάτων. Στην παράγραφο 2 επαναλαμβάνεται κατά βάση αυτούσια η διάταξη του άρθρου 187^{Α} παρ. 6 ΠΚ, ενώ στην παράγραφο 3 επαναλαμβάνεται η διάταξη του άρθρου 187 παρ. 4 ΠΚ, η οποία, με βάση το άρθρο 187^{Α} παρ. 8 ΠΚ ισχύει τόσο για το τρομοκρατικό έγκλημα όσο και για τις τρομοκρατικές οργανώσεις. Αντίθετα, δεν κρίθηκε αναγκαία η αυτοτελής τυποποίηση των πράξεων που περιγράφονται στο άρθρο 187^{Α} παρ. 7 ΠΚ (διακεκριμένη κλοπή, ληστεία, πλαστογραφία

και εκβίαση). Αν από τα προϊόντα που θα προκύψουν από τις συγκεκριμένες πράξεις ενισχυθεί πράγματι η δράση των εγκληματικών ή τρομοκρατικών οργανώσεων, οι πράξεις υπάγονται ούτως ή άλλως στις προβλεπόμενες στο άρθρο 187Β του Σχεδίου πράξεις.

Άρθρο 187Γ

Το άρθρο αυτό περιλαμβάνει τα μέτρα επιείκειας, τα οποία ήδη χορηγούνται σε όσους βοηθούν στην εξάρθρωση εγκληματικών ή τρομοκρατικών οργανώσεων ή στην πρόληψη των σχεδιαζόμενων εγκληματικών πράξεων με βάση το άρθρο 187Β ΠΚ, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Δύο είναι οι βασικές αλλαγές που έχουν υιοθετηθεί ως προς τα μέτρα αυτά. Η πρώτη είναι ότι διευρύνονται οι δυνατότητες του δικαστηρίου να διατάσσει αναστολή εκτέλεσης της ποινής εκείνου ο οποίος βοηθά στην εξάρθρωση εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή συμμορίας, έχοντας τελέσει και ο ίδιος κάποιο από τα επιδιωκόμενα από την οργάνωση εγκλήματα ή κάποιο τρομοκρατικό έγκλημα. Ενώ με βάση το ισχύον άρθρο 187Β ΠΚ, το δικαστήριο μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να χορηγήσει αναστολή, αφού λάβει υπόψη του την επικινδυνότητα της οργάνωσης ή της συμμορίας, την έκταση συμμετοχής του υπαιτίου σε αυτή και τον βαθμό της συμβολής του στην εξάρθρωσή της, με την προτεινόμενη διάταξη το δικαστήριο μπορεί σε κάθε περίπτωση να διατάξει αναστολή, εκτιμώντας ιδίως την έκταση της συμμετοχής του υπαιτίου στην οργάνωση και τον βαθμό της συμβολής του στην εξάρθρωσή της. Η ελαστικότερη αυτή διατύπωση επιλέχθηκε καθώς από την μέχρι τώρα εφαρμογή της διάταξης έχει γίνει κατανοητό ότι για να λειτουργήσουν τα μέτρα επιείκειας και να αποδώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα θα πρέπει να είναι επαρκώς δελεαστικά. Η δεύτερη βασική αλλαγή είναι ότι δεν υιοθετείται ως μέτρο επιείκειας η χορήγηση ελαφρυντικού για προηγούμενη εγκληματική πράξη – όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 187Β παρ. 3, που προστέθηκε με τον νόμο 4274/2014. Το δικαστήριο που θα δικάσει τη συγκεκριμένη πράξη – η οποία μπορεί να είναι και ένα βαρύ κακούργημα – θα πρέπει να είναι ελεύθερο να επιβάλει την ποινή που αντιστοιχεί στο άδικο της πράξης και την ενοχή του δράστη γι' αυτή. Στο πλαίσιο αυτό, η συμβολή στην εξάρθρωση για τρομοκρατικής οργάνωσης μπορεί να αξιολογηθεί ως ελαφρυντική περίσταση, χωρίς να χρειάζεται να υπάρχει ειδική σχετική διάταξη.

Άρθρο 188

Η διάταξη του άρθρου 188 (συμμετοχή σε αθέμιτο σωματείο) καταργείται, καθώς, με τις διατάξεις των άρθρων 80 και 105 ΑΚ, ο δικαστικός έλεγχος κρίνεται ως επαρκής έννομη προστασία της δημόσιας τάξης.

Άρθρο 189

Το έγκλημα της διατάραξης της κοινής ειρήνης παραμένει κατά βάση αναλλοίωτο σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο της αξιόποινης συμπεριφοράς. Αυξάνεται ωστόσο η απειλούμενη ποινή, από φυλάκιση έως δύο έτη σε φυλάκιση έως τρία έτη, καθώς κρίθηκε ότι η συγκεκριμένη πράξη εμπεριέχει αυξημένη προσβολή για τη δημόσια τάξη (παρ. 1).

Ταυτόχρονα τυποποιείται μια διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος (παρ. 2). Προβλέπεται, ειδικότερα, ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών, όταν η πράξη γίνεται με σκοπό την παρεμπόδιση της έκδοσης και ελεύθερης κυκλοφορίας εφημερίδων, περιοδικών ή βιβλίων. Η ίδια ποινή απειλείται, όπως και σήμερα, για τους

υποκινητές των βιαιοπραγιών, εφόσον όμως αυτοί έχουν καθοδηγητικό ρόλο μέσα στο πλήθος, όπως και για εκείνους που τέλεσαν βιαιοπραγίες (παρ. 3).

Στην ίδια διάταξη τιμωρείται επίσης με ποινή φυλάκισης ως τρία έτη ή χρηματική ποινή εκείνος ο οποίος χωρίς να διαταράσσει την κοινή ειρήνη, εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά μια νόμιμη συλλογική εκδήλωση με σκοπό τη ματαίωσή της (παρ. 4). Η διάταξη αυτή περιλαμβάνει ένα μέρος του ισχύοντος άρθρου 197, χωρίς όμως να εξαντλείται σε αυτό, καθώς δεν αναφέρεται μόνο σε συνεδριάσεις συλλογικών οργάνων ή σωματείων, αλλά σε οποιαδήποτε νόμιμη συλλογική εκδήλωση.

Άρθρο 190

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται η δημόσια απειλή διάπραξης εγκλημάτων που δημιουργεί φόβο σε αόριστο αριθμό ανθρώπων ή σε ορισμένο κύκλο ή κατηγορία προσώπων, πράξη που περιγράφεται και σήμερα στο ίδιο άρθρο του ΠΚ.

Άρθρο 191

Στο άρθρο αυτό έχει ενταχθεί το έγκλημα της διασποράς ψευδών ειδήσεων. Στη διάταξη αυτή επαναλαμβάνεται ουσιαστικά η ισχύουσα διάταξη του ΠΚ, με δύο ουσιώδεις διαφοροποιήσεις. Για την ολοκλήρωση του εγκλήματος δεν θεωρείται πλέον αρκετή η διασπορά ψευδών ειδήσεων ή φημών ικανών να επιφέρουν ανησυχίες ή φόβο στους πολίτες, να ταράξουν τη δημόσια πίστη ή να κλονίσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στο εθνικό νόμισμα ή στις ένοπλες δυνάμεις της χώρας, αλλά απαιτείται να προκληθεί πράγματι φόβος σε αόριστο αριθμό ανθρώπων ή σε ορισμένο κύκλο ή κατηγορία προσώπων, που αναγκάζονται έτσι να προβούν σε μη προγραμματισμένες πράξεις ή σε ματαίωσή τους, με κίνδυνο να προκληθεί ζημία στην οικονομία, στον τουρισμό ή στην αμυντική ικανότητα της χώρας ή να διαταραχθούν οι διεθνείς της σχέσεις. Καταργείται επίσης η διακεκριμένη μορφή του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 191 παρ. 1 ΠΚ. Αντιθέτως προστίθεται ως παρ. 2 η από αμέλεια τέλεση του εγκλήματος.

Άρθρο 191Α

Το έκτο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα κλείνει με το άρθρο αυτό, όπου τυποποιείται η προσβολή συμβόλων ή τόπων ιδιαίτερης εθνικής ή θρησκευτικής σημασίας. Στο άρθρο αυτό εντάχθηκε το ισχύον άρθρο 181 ΠΚ, το οποίο μεταφέρθηκε από τα εγκλήματα κατά της πολιτειακής εξουσίας στα εγκλήματα κατά της δημόσιας τάξης, καθώς και ένα τμήμα από το έγκλημα του άρθρου 201 ΠΚ, το οποίο αναφέρεται στην περιύβριση νεκρών. Παράλληλα το περιεχόμενο του άρθρου έχει διευρυνθεί με την τυποποίηση και άλλων πράξεων, οι οποίες σήμερα δεν είναι εγκλήματα. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 191^{Α} δεν τιμωρείται πλέον μόνο όποιος για να εκδηλώσει μίσος ή περιφρόνηση, αφαιρεί, καταστρέφει, παραμορφώνει ή ρυπαίνει την επίσημη σημαία του κράτους ή έμβλημα της κυριαρχίας του, πράξη που είναι αξιόποινη κατά το άρθρο 181 ΠΚ, αλλά και εκείνος ο οποίος ηχητικά παρεμποδίζει τη δημόσια ανάκρουση του εθνικού ύμνου, καθώς κρίθηκε ότι και αυτή η πράξη δημιουργεί αντίστοιχης έντασης κινδύνους διατάραξης της δημόσιας τάξης. Παράλληλα, περιορίζεται το εύρος της αξιόποινης συμπεριφοράς, καθώς το έγκλημα περιγράφεται πια ως δυνητικής διακινδύνευσης, απαιτώντας να έχει εκτεθεί σε κίνδυνο η δημόσια τάξη (παρ. 1).

Με την ίδια ποινή της παρ. 1 τιμωρείται και όποιος τελεί πράξης ρύπανσης ή φθοράς σε τόπους ιδιαίτερης εθνικής ή θρησκευτικής σημασίας καθώς και σε χώρους φύλαξης νεκρών ή νεκροταφεία και προκαλεί έτσι φόβο ή ανησυχία σε αόριστο αριθμό ατόμων (παρ. 2).

Άρθρα 192 – 197

Τα εγκλήματα των άρθρων 192 έως 197 του ισχύοντος ΠΚ καταργούνται. Το άρθρο 192 καταργείται γιατί αυτό έχει ενσωματωθεί πλήρως στο άρθρο 184.

Το άρθρο 193 (έγκλημα σε κατάσταση υπαίτιας μέθης) γιατί είχε επικριθεί από το σύνολο της θεωρίας ως έγκλημα που τιμωρούσε ουσιαστικά ένα άτομο αποκλειστικά και μόνο επειδή μέθυσε, ενώ οποιαδήποτε άλλη υπαίτια διατάραξη της συνείδησης, όταν δεν συνοδεύεται από υπαιτιότητα ως προς την τέλεση εγκλήματος, είναι ποινικά αδιάφορη.

Το άρθρο 194 (πρόσκληση σε συνεισφορά για χρηματικές ποινές) καταργείται επειδή τα όρια μεταξύ «κριτικής» της δικαστικής απόφασης και «αποδοκιμασίας» της είναι ασαφή και προσθέτως η απαξία της πράξης αυτής δεν έχει την ένταση που θα δικαιολογούσε την ένταξή της στον Π.Κ.

Το άρθρο 195 (κατάρτιση ένοπλης ομάδας) καταργείται γιατί η κατάρτιση ένοπλης ομάδας, η οποία δεν αποβλέπει στη διάπραξη εγκλημάτων, αφορούσε ζητήματα της περιόδου που τέθηκε σε ισχύ ο ΠΚ και για το λόγο αυτό η συγκεκριμένη διάταξη είναι πλέον σε αχρησία.

Το άρθρο 196 (κατάχρηση εκκλησιαστικού αξιώματος) έχει ενταχθεί ως επιβαρυντική περίσταση στην παρ. 2 του άρθρου 184.

Τέλος το άρθρο 197 (διατάραξη συνεδριάσεων) έχει ενταχθεί εν μέρει στο άρθρο 168, εν μέρει στο άρθρο 168^{A} και εν μέρει στο άρθρο 189.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Επιβουλή της θρησκευτικής ειρήνης

Καταργούνται τα άρθρα 198 - 199 (κακόβουλη βλασφημία και καθύβριση θρησκευμάτων), αφού γίνεται γενικώς δεκτό, ότι δεν προσβάλλουν κανένα υπαρκτό κοινωνικό μέγεθος και επομένως δεν συνιστούν αξιόποινες πράξεις.

Άρθρο 200

Με τη διάταξη αυτή τιμωρείται όποιος κακόβουλα προσπαθεί να εμποδίσει ή διαταράσσει μία ανεκτή κατά το πολίτευμα θρησκευτική συνάθροιση (παρ. 1), ενώ στην παρ. 2 τιμωρείται όποιος ενεργεί υβριστικά ανάρμοστες πράξεις μέσα σε εκκλησία ή σε τόπο ορισμένο για θρησκευτική συνάθροιση ανεκτή κατά το πολίτευμα. Ανεκτές κατά το πολίτευμα είναι οι συναθροίσεις «κάθε γνωστής θρησκείας», της οποίας «τα σχετικά με τη λατρεία της τελούνται ανεμπόδιστα υπό την προστασία των νόμων» (άρθρο 13 παρ. 2 εδ. α΄του Συντάγματος).

Άρθρο 201

Το άρθρο 201 (περιύβριση νεκρών) καταργείται, καθώς η απαξία της τυποποιούμενης σε αυτό πράξης αντιμετωπίζεται με τη διάταξη του 191Α παρ. 2 που τιμωρεί πράξεις ρύπανσης ή φθοράς σε χώρους φύλαξης νεκρών ή νεκροταφεία, ενώ, αν η ρύπανση ή φθορά στους τόπους αυτούς συνιστά προσβολή μνήμης νεκρού, αυτή τιμωρείται με το άρθρο 365.

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα που ανάγονται στη στρατιωτική υπηρεσία και στην υποχρέωση για στράτευση

Καταργείται ολόκληρο το 8ο κεφάλαιο, όπου περιλαμβάνονται τα εγκλήματα κατά της στρατιωτικής υπηρεσίας. Αυτοτελές κεφάλαιο για την προστασία της στρατιωτικής υπηρεσίας δε συναντάται σε κανένα από τους σύγχρονους Ποινικούς Κώδικες, ενώ η ύπαρξη του κεφαλαίου αυτού κρίθηκε επιπλέον περιττή, εφόσον όλα τα σχετικά με την στρατιωτική υπηρεσία θέματα ρυθμίζονται στον Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα.

ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Πλαστοποίηση νομίσματος και άλλων μέσων πληρωμής και ενσήμων

Στο ένατο Κεφάλαιο τυποποιούνται τα εγκλήματα που προσβάλλουν το νόμισμα, τα άλλα μέσα πληρωμής και τα ένσημα. Οι ισχύουσες σήμερα διατάξεις του Ποινικού Κώδικα έχουν την ακόλουθη ιδιοτυπία: δεν είναι σύγχρονες του Ποινικού Κώδικα, αλλά έχουν «ζωή» μεγαλύτερη των 80 ετών. Κι αυτό γιατί οι ίδιες ακριβώς διατάξεις, με ελάχιστες επουσιώδεις αποκλίσεις, θεσπίστηκαν το 1931 με τον ν. 5016/1931, οπότε και αντικατέστησαν τις μέχρι τότε προϊσχύουσες διατάξεις των άρθρων 234-246 του Ποινικού Νόμου, σε εκπλήρωση συμβατικής υποχρέωσης της Ελλάδας, η οποία το 1929 είχε υπογράψει τη Διεθνή Σύμβαση της Γενεύης του 1929 «περί λήψεως των αναγκαίων μέτρων προς καταστολήν της παραχαράξεως και κιβδηλείας».

Η εισαγωγή όμως του ευρώ και η ανάγκη για εναρμόνιση των ευρωπαϊκών νομοθεσιών με απώτερο στόχο τη συμμετρική και αποτελεσματική πάταξη της παραχάραξής του, που υλοποιήθηκε με μια σειρά κειμένων, οδηγιών, αποφάσεων και Αποφάσεων – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. γι' αυτές *Σ. Παύλου*, Εγκλήματα περί το νόμισμα, 2η εκδ. 2003, σ. 92 επ.), υποχρέωσε την Ελλάδα να αλλάξει άρδην τη σχετική κατάστρωση των κρίσιμων εγκλημάτων και να αναθεωρήσει το Κεφάλαιο των εγκλημάτων περί το νόμισμα, μετά και την έκδοση του ν. 2948/2001 που προσέδωσε στα ερμηνευόμενα εγκλήματα την καταληκτική τους μορφή (για την σχετική πορεία βλ. *Σ. Παύλου*, Νόμισμα, σ. 27 επ., *του ίδιου*, Η ποινική προστασία των μέσων πληρωμής στην Ε.Ε. Και μία νομοτεχνική πρόταση για την ορθολογικότερη ενσωμάτωση της 2001/413/ΔΕΥ Αποφάσεως-Πλαισίου «για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών» στην ελληνική έννομη τάξη, ΠοινΧρ 2010, σ. 353 επ.).

Η Σύμβαση της Γενεύης αποτέλεσε πάντως ένα πλαίσιο επί του οποίου στηρίχθηκε, πολλά έτη μετά, και η διακρατική – εναρμονισμένη ευρωπαϊκή κατάστρωση της προστασίας του ευρώ, μέσω των Κανονισμών και των Αποφάσεων – Πλαίσιο που

εκδόθηκαν, όπως και η Απόφαση – Πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ (για την ερμηνεία της βλ. *Σ. Παύλου*, ό.π., ΠοινΧρ 2010, σ. 353 επ. και *Δ. Ζιούβα*, Ποινική προστασία των μέσων πληρωμής πλην των μετρητών (απόφαση – πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ και ελληνικό ποινικό δίκαιο, σε Δούβλη / Μπώλου (επιμ), Δίκαιο προστασίας καταναλωτών, 2008, σ. 1189 επ).

Άρθρο 207

Διατηρήθηκε η τυποποίηση των πράξεων της πλαστοποίησης, (παραποίηση, νόθευση) και της κατοχής πλαστών νομισμάτων οποιουδήποτε κράτους ή εκδοτικής αρχής (παρ. 1) ή κάθε άλλο ενσώματο μέσο μεταφοράς χρημάτων ή νομισματικής αξίας, όπως πιστωτικές κάρτες, ταξιδιωτικές επιταγές, ευρωεπιταγές, λοιπές επιταγές και συναλλαγματικές (παρ. 2) καταργουμένων των πολλαπλών επιμέρους τυποποιήσεων, που ούτως ή άλλως καλύπτονται στην έννοια της «κατοχής». Τούτο αποτελεί τη βασική μορφή του εγκλήματος της παραχάραξης, και θεσπίζεται ως ειδικότερη αυτοτελής πράξη η πλαστοποίηση των άλλων μέσων πληρωμής, στην εννοιολογική περιγραφή των οποίων ακολουθούνται οι προβλέψεις της Απόφασης - Πλαισίου 2001/413/ΔΕΥ, οπότε και καταργήθηκε το ανεπίκαιρο άρθρο 214 ΠΚ, που εξίσωνε από πλευράς βαρύτητας και απαξίας την πλαστοποίηση του «αξιογραφικού νομίσματος» (για το οποίο βλ. *Σ. Παύλου*, Νόμισμα, σ. 12 επ.). Οι πράξεις είναι κακουργηματικές και απειλούνται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή. Τέλος παραμένει ως προνομιούχος μορφή των εγκλημάτων που τυποποιούνται στο άρθρο 207 παρ. 1 και 2 και 208 παρ. 1, η πράξη που αφορά ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις, και ως τέτοιες ρητά πλέον από τον νόμο χαρακτηρίζονται περιπτώσεις είτε μικρού αριθμού πλαστών ή μικρής φερόμενης αξίας τους, όπως άλλωστε παγίως ερμηνευόταν η σχετική πρόβλεψη μέχρι σήμερα (παρ. 3).

Άρθρο 208

Ουσιαστική αποπεράτωση του εγκλήματος του άρθρου 207 αποτελεί το έγκλημα της κυκλοφορίας πλαστών νομισμάτων και άλλων μέσων πληρωμής και καθορίζεται ακριβέστερα ο χρόνος της πράξης, είτε κατά είτε πριν από το χρόνο νόμιμης κυκλοφορίας του νομίσματος είτε κατά το διάστημα κατά το οποίο γίνεται δεκτό προς ανταλλαγή από τους αρμόδιους φορείς, λύση που επιλύει ασάφεια του ισχύοντος κανόνα (παρ. 1).Αν ο υπαίτιος ή αντιπρόσωπός του είχε δεχτεί το πλαστό νόμισμα ή άλλο μέσο πληρωμής σαν γνήσιο τιμωρείται με φυλάκιση ως έξι μήνες ή χρηματική ποινή. Η ίδια ποινή επιβάλλεται αν ο υπαίτιος ενήργησε εκτελώντας εντολή εκείνου στον οποίο δόθηκε το νόμισμα ή άλλο μέσο πληρωμής, όταν βρίσκεται σε σχέση εξάρτησης με τον εντολέα ή ζει μαζί του στην ίδια κατοικία (παρ. 2).

Άρθρο 208Α

Με τις ποινές του άρθρου 208 παρ. 1 τιμωρείται όποιος με πρόθεση κατασκευάζει, προμηθεύεται, κατέχει ή θέτει σε κυκλοφορία νόμισμα για την κατασκευή του οποίου είχαν χρησιμοποιηθεί νόμιμες εγκαταστάσεις και υλικά, χωρίς την άδεια της αρμόδιας αρχής ή καθ΄ υπέρβαση του σχετικού δικαιώματος.

Άρθρο 208Β

Με τη διάταξη αυτή τιμωρείται με χρηματική ποινή όποιος παράγει, πωλεί, εισάγει ή διανέμει για πώληση ή για άλλους εμπορικούς σκοπούς μετάλλια ή μάρκες που φέρουν στην όψη τους όρους «ευρώ» ή «λεπτά ευρώ» ή το σύμβολο του ευρώ ή έχουν μέγεθος

εντός των ορίων αναφοράς ή φέρουν οποιοδήποτε σχέδιο παρόμοιο με εκείνο των εθνικών εμπρόσθιων όψεων ή των κοινών οπίσθιων όψεων των κερμάτων ευρώ ή είναι πανομοιότυπο ή παρόμοιο με το σχέδιο της στεφάνης των δύο ευρώ.

Άρθρο 208Γ

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται η πλαστογραφία και κατάχρηση ενσήμων, πράξη που περιγράφεται στο άρθρο 218 του ισχύοντος Π.Κ. Το συγκεκριμένο έγκλημα μεταφέρεται στο κεφάλαιο των εγκλημάτων περί το νόμισμα, γιατί συστηματικά προσιδιάζει περισσότερο στο πεδίο των εγκλημάτων αυτών, και όχι εκείνου των εγκλημάτων περί τα υπομνήματα, όπου εντάσσεται μέχρι σήμερα.

Άρθρα 209 - 210

Τα άρθρα 209 και 210 καταργούνται, διότι το έγκλημα της κιβδηλείας αναφέρεται ουσιαστικά σε μια άλλη εποχή.

Άρθρο 211

Διατηρείται η εξαιρετική τυποποίηση συγκεκριμένων ουσιωδών προπαρασκευαστικών πράξεων, που ανάγονται σε αυτοτελές έγκλημα.

Άρθρο 212

Διευρύνεται η πρόβλεψη ειδικής έμπρακτης μετάνοιας εφόσον ο δράστης των πράξεων παραχάραξης καταστρέψει τα πλαστά πριν από την κυκλοφορία τους και πριν εξεταστεί με οποιονδήποτε τρόπο για την πράξη του από τις αρμόδιες αρχές (παρ. 1). Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τις προπαρασκευαστικές πράξεις, εφόσον ο δράστης καταστρέψει τα αντικείμενα που αναφέρονται στο άρθρο 211, πριν τα χρησιμοποιήσει (παρ. 2).

Άρθρο 213

Θεσπίζεται ως υποχρεωτικό μέτρο ασφαλείας η δήμευση των επικίνδυνων πλαστών προϊόντων ή του κρίσιμου μηχανολογικού εξοπλισμού και αν ακόμη δεν διωχθεί και καταδικαστεί ορισμένο πρόσωπο και ανεξάρτητα από το αν αυτά ανήκουν ή όχι στον αυτουργό ή τον συμμέτοχο του εγκλήματος.

Άρθρα 214 - 215

Τα άρθρα 214 και 215 καταργούνται, διότι το πρώτο καλύπτεται από τις νέες ρυθμίσεις και το δεύτερο, διότι ούτως ή άλλως στερείται κυρωτικού περιεχομένου.

ΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα περί τα υπομνήματα

Τα εγκλήματα περί τα υπομνήματα προσβάλλουν την αποδεικτική ακεραιότητα του «υπομνήματος». Η τυποποίησή τους σαφώς εξυπηρετεί επομένως την γνησιότητα του εγγράφου, ως κοινωνικού αγαθού, και βοηθά στην εμπέδωση της εμπιστοσύνης στην ακεραιότητα των έγγραφων αποδείξεων στις συναλλαγές. Η κατάστρωση του κεφαλαίου των εγκλημάτων περί τα υπομνήματα διατηρεί κατά βάση την επιτυχημένη δομή του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα με κάποιες αναγκαίες εκλογικεύσεις και προσαρμογές.

Άρθρο 216

Στο άρθρο αυτό (πλαστογραφία) παραμένει η τυποποίηση ως βασικών πλαστοποιητικών πράξεων της «κατάρτισης» που περιγράφει την εξαρχής «κατασκευή» ενός πλαστού εγγράφου, της «νόθευσης», που περιγράφει την αλλοίωση της υπομνηματιστικής λειτουργίας ενός γνήσιου εγγράφου, και της χρήσης του πλαστού η οποία όμως δεν αποτελεί πλέον «επιβαρυντική περίσταση», αλλά αυτοτελή πράξη, που συρρέει φαινομενικά όταν ακολουθεί την πλαστοποιητική ενέργεια και απορροφάται από αυτήν (παρ. 1 και 2).

Με την παρ. 3 τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ο υπαίτιος των πράξεων της κατάρτισης πλαστού ή της νόθευσης γνησίου και της χρήσης του αν σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον και το συνολικό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνει τα 120.000 ευρώ. Με την παρ. 4 τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες ο υπαίτιος των ίδιων πράξεων (κατάρτισης πλαστού ή νόθευσης και της χρήσης του) όταν αυτές στρέφονται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού Δημοσίου, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και το αντικείμενό τους υπερβαίνει τα 120.000 ευρώ. Η πράξη αυτή, όπως και όλες οι άλλες αντίστοιχου περιεχομένου, παραγράφεται μετά είκοσι έτη.

Άρθρο 217

Στο άρθρο παραμένει τυποποιημένη η περίπτωση της πλαστογραφίας πιστοποιητικών κατά τα σημερινά κρατούντα, με τις αναγκαίες προσαρμογές στο προτεινόμενο κυρωτικό σύστημα (παρ. 1 και 2). Μολονότι το βασικό έγκλημα τιμωρείται με ποινή μειωμένη έναντι της πλαστογραφίας, εντούτοις αυξημένη ποινή φυλάκισης απειλείται για εκείνον που καταρτίζει πλαστό ή νοθεύει πτυχίο ή κάθε πιστοποιητικό γνώσεων ή δεξιοτήτων ή νοθεύει γνήσιο ή κάνει χρήση αυτών με σκοπό να καταλάβει θέση εργασίας ή να διεκδικήσει βαθμολογική ή μισθολογική προαγωγή στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα (παρ. 3).

Άρθρα 218 - 219

Τα άρθρα 218 και 219, που αναφέρονται στην πλαστογραφία και κατάχρηση ενσήμων καταργούνται, καθώς έχουν μεταφερθεί, κατά το μέρος που κρίθηκε αναγκαίο, στο κεφάλαιο των εγκλημάτων περί το νόμισμα (άρθρο 208Γ).

Άρθρο 220

Στο άρθρο αυτό περιγράφεται η «υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης», στην οποία εισάγεται και διακεκριμένη μορφή, στις περιπτώσεις που συντρέχουν οι όροι των παρ. 3 και 4 του άρθρου 216, δηλαδή όταν ο δράστης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, και το συνολικό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνει τα 120.000 ευρώ ή η πράξη του στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του Δημοσίου, των ν.π.δ.δ. και των Ο.Τ.Α. και το αντικείμενο της υπερβαίνει το ποσό των 120.000 ευρώ.

Άρθρο 221

Στο άρθρο αυτό τυποποιούνται οι ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις. Για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος διευκρινίζεται κατά τρόπο ρητό, ως στοιχείο πλέον του εγκλήματος, ότι η πράξη μπορεί «να ζημιώσει άμεσα οικονομικά άλλον». Με τη διατύπωση αυτή επιχειρείται να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα αοριστίας που παρουσιάζει σήμερα η διάταξη του άρθρου 221 ΠΚ, όπου γίνεται αόριστα λόγος για «έννομα και ουσιώδη συμφέροντα άλλου», επιλογή που εύλογα επικρίνεται από τη θεωρία ως αόριστη και παρέχουσα την δυνατότητα αυθαίρετης κρίσης (έτσι *Χ. Μυλωνόπουλος*, Ποινικό Δίκαιο, Εγκλήματα σχετικά με τα υπομνήματα, 2005, σ. 179). Η ποινή επιβαρύνεται όταν οι ψευδείς πιστοποιήσεις προορίζονται για δικαστική χρήση (παρ. 1 εδ. β΄), όταν χρησιμοποιούνται για να εξαπατηθεί δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ασφαλιστική επιχείρηση (παρ. 2 εδ. α΄) και όταν έγινε δικαστική χρήση της ψευδούς πιστοποίησης (παρ. 2 εδ. β΄).

Άρθρο 222

Στο άρθρο αυτό θεσπίζεται το έγκλημα της «υπεξαγωγής εγγράφων», χωρίς καμία απόκλιση από την ορθή σημερινή ρύθμιση του άρθρου 222 ΠΚ.

Άρθρο 223

Το άρθρο 223 (μετακίνηση οροσήμων) καταργείται, γιατί η διάταξη απηχεί απαρχαιωμένη αντίληψη περί της αποδεικτικής δύναμης των υλικών μέσων. Σήμερα, με την εξάπλωση των νέων τεχνολογιών, που καθιστούν ασφαλή την αποτύπωση των ορίων, η συγκεκριμένη διάταξη στερείται πρακτικής σημασίας.

ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα σχετικά με την απονομή της δικαιοσύνης

Άρθρο 224

Στο άρθρο 224 τυποποιείται το έγκλημα της ψευδούς κατάθεσης, στο οποίο έχουν ενωθεί οι διατάξεις των άρθρων 224 και 225 του ισχύοντος Π.Κ. για την ψευδορκία και την ψευδή ανώμοτη κατάθεση. Η διάκριση των δύο περιπτώσεων (ένορκη ή ανώμοτη κατάθεση) δεν είναι πλέον κρίσιμη και οι ποινές έχουν εξομοιωθεί, αφού γίνεται γενικώς δεκτό, ότι ο όρκος δεν επηρεάζει πλέον την «ετοιμότητα» ψευδών καταθέσεων.

Άρθρο 225

Το άρθρο 225 έχει ενσωματωθεί στο άρθρο 224 και για το λόγο αυτό καταργείται.

Άρθρο 226

Στο άρθρο 226 απειλούνται αυξημένες κυρώσεις για τις ψευδείς καταθέσεις πραγματογνωμόνων ή διερμηνέων στα δικαστήρια, διότι η ψευδής πραγματογνωμοσύνη ή διερμηνεία εκθέτει σε σημαντικό βαθμό την έκδοση ορθών δικαστικών αποφάσεων. Για το λόγο αυτό επιβάλλεται υποχρεωτικά και η παρεπόμενη ποινή της απαγόρευσης άσκησης επαγγέλματος.

Άρθρο 227

Στο άρθρο 227 έχει ενταχθεί χωρίς αλλαγές η διάταξη της δεύτερης παραγράφου του ισχύοντος άρθρου, που προβλέπει εξάλειψη του αξιοποίνου της ψευδούς κατάθεσης, με έμπρακτη μετάνοια.

Άρθρο 228

Το άρθρο 228 καταργείται για δύο λόγους. Σε ό,τι αφορά την πρώτη παράγραφο του άρθρου, εκείνος που παρασύρει έναν άλλο να δώσει από πλάνη ψευδή όρκο είναι σε κάθε περίπτωση ηθικός αυτουργός του εγκλήματος σε ένα σύστημα περιορισμένης αντικειμενικής εξάρτησης, ώστε να μην υπάρχει περιθώριο εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης. Σε ό,τι αφορά την δεύτερη παράγραφο του άρθρου, η προσπάθεια κατάπεισης δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται με τρόπο διαφορετικό από εκείνον που προβλέπεται για κάθε πρόκληση σε τέλεση εγκλήματος, στο άρθρο 186.

Άρθρο 229

Στο άρθρο 229 τυποποιείται το έγκλημα της ψευδούς καταμήνυσης. Σημαντική αλλαγή στο έγκλημα αυτό είναι η κατάργηση της αναφοράς στο σκοπό του δράστη. Σήμερα η ψευδής καταμήνυση τιμωρείται μόνο όταν ο δράστης την τελεί με σκοπό καταδίωξης του καταγγελλόμενου προσώπου. Καθώς όμως στο ελληνικό δίκαιο ισχύει ως προς τη δίωξη η αρχή της νομιμότητας, ήδη η καταγγελία της πράξης δημιουργεί άμεσα τον κίνδυνο άσκησης ποινικής δίωξης, ώστε η αναφορά στον επιπρόσθετο σκοπό να εμφανίζεται περιττή.

Άρθρο 230

Στο άρθρο 230 τιμωρείται η ψευδής καταγγελία, με την οποία ο δράστης δεν καθιστά άλλον ύποπτο. Η πράξη επισύρει μικρότερη ποινή, εφόσον δεν δημιουργεί πρόβλημα σε συγκεκριμένο πρόσωπο, διατηρεί όμως τον άδικο χαρακτήρα της, γιατί η καταγγελία συνεπάγεται πάντως κινητοποίηση του μηχανισμού απονομής της ποινικής δικαιοσύνης.

Άρθρο 231

Στο άρθρο 231 εντάσσεται η υπόθαλψη εγκληματία. Στο άρθρο αυτό τυποποιείται ως υπόθαλψη μόνο η ματαίωση της δίωξης άλλου για έγκλημα που έχει διαπράξει. Αντίθετα, η ματαίωση της εκτέλεσης της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας που επιβλήθηκε, τυποποιείται ως έγκλημα κατά της πολιτειακής εξουσίας στο άρθρο 169^{A} παρ. 2.

Άρθρο 232

Στο άρθρο 232 διατηρείται αναλλοίωτο το έγκλημα της παρασιώπησης εγκλημάτων.

Άρθρο 233

Στη διάταξη αυτή εντάσσεται η απιστία δικηγόρου. Ως απιστία ορίζεται, η βλάβη των συμφερόντων του εντολέα, δικαιούχου νομικής προστασίας ή η βοήθεια στην ίδια ένδικη υπόθεση, με συμβουλές ή με παροχή υπηρεσίας και στους δύο διαδίκους (παρ. 1). Η απειλούμενη ποινή είναι φυλάκιση ως τρία έτη ή χρηματική ποινή, ενώ αν ο δικηγόρος συνεννοήθηκε με αυτούς που έχουν αντίθετα συμφέροντα, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή (παρ. 2).

Άρθρο 234

Στο άρθρο 234 τυποποιείται η παραβίαση της μυστικότητας δικαστικής συνεδρίασης, που έχει διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών ή εγγράφου τέτοιας συνεδρίασης, όπως ακριβώς προβλέπεται και στην ισχύουσα διάταξη.

ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία

Οι σκέψεις, που αφορούν τη σχέση των εννοιών της «πολιτειακής εξουσίας», της «υπηρεσίας» και της «δικαιοσύνης», που δικαιολογούν τη διατήρηση του πέμπτου κεφαλαίου, του παρόντος και του προηγουμένου, με το περιεχόμενο που έχουν, παρατίθενται ως προοίμιο του πέμπτου κεφαλαίου στο οποίο και γίνεται παραπομπή. Μετακινούνται στο κεφάλαιο αυτό οι διατάξεις των άρθρων 137Α - 137Δ ΠΚ, καθώς προεξάρχον χαρακτηριστικό του εγκλήματος των βασανιστηρίων δεν είναι το ασυμβίβαστό του με το πολίτευμα της Χώρας ούτε το ότι πλήττει ατομικά έννομα αγαθά, όπως άλλωστε και άλλα υπηρεσιακά εγκλήματα, αλλά το ότι τελείται από υπαλλήλους σε βάρος προσώπων που βρίσκονται υπό την εξουσία τους. Το κεφάλαιο εμπεριέχει ειδικότερα δύο ενότητες, που τιτλοφορούνται αντιστοίχως: (α) Χρήση της υπηρεσίας για ιδιωτικό όφελος και (β) Κατάχρηση υπαλληλικής ιδιότητας.

Ι. Χρήση της υπηρεσίας για ιδιωτικό όφελος

Άρθρο 235

Με την παρ. 1 του άρθρου 235 τυποποιείται το κλασικό σχήμα δωροληψίας για πράξη του υπαλλήλου η οποία σχετίζεται με την άσκηση των καθηκόντων του, χωρίς όμως να αντίκειται προς αυτά. Εδώ εμπίπτουν οι κάθε είδους παράνομες αμοιβές, εξυπηρετήσεις ή όποια άλλα ανταλλάγματα τυχόν αξιώσει ή αποδεχθεί ένας υπάλληλος προκειμένου να ενεργήσει υπέρ του δότη ή άλλου προσώπου, κατά τρόπο που δεν αντιβαίνει κατά τα λοιπά (εκτός δηλ. από το ότι δεν θα έπρεπε να λάβει ανταμοιβή) στα υπηρεσιακά του καθήκοντα). Το όποιο τέτοιο ωφέλημα θα πρέπει επιπλέον να είναι σε θέση, είτε αντικειμενικά είτε υποκειμενικά (αν πρόκειται για αντικείμενο που έχει αξία μόνον για τον συγκεκριμένο δράστη) να επηρεάσει τη βούληση αυτού να ενεργήσει. Με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 τιμωρείται βαρύτερα η πράξη του υπαλλήλου όταν τελείται κατ' επάγγελμα.

Εννοείται ότι, όπως ισχύει και υπό το ισχύον καθεστώς των εγκλημάτων δωροδοκίας, παραμένουν εκτός της ποινικής τυποποίησης ελάχιστης αξίας ή συμβολικού χαρακτήρα παροχές ή χειρονομίες, στις οποίες μπορεί ο ενδιαφερόμενος πολίτης να προβεί, στο πλαίσιο κοινωνικά πρόσφορων εκδηλώσεων φιλοφροσύνης ή ευπρέπειας – ο δε προσδιορισμός αυτών των περιπτώσεων απόκειται στην θεωρία και τη νομολογία.

Με τη διατύπωση «σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του» καταλαμβάνονται και πράξεις που δεν ανάγονται στον στενό κύκλο των ανατεθειμένων στον υπάλληλο αρμοδιοτήτων, αλλά αυτός μπορεί να διαπράξει επ' ευκαιρία της εκτελέσεως των καθηκόντων του ή επωφελούμενος από τη θέση που κατέχει.

Με βάση, εξάλλου, την σχέση της πράξεως του υπαλλήλου με το υπηρεσιακό του καθήκον, διαφοροποιείται στην παρ. 2 και η αντιμετώπισή του ως προς την επαπειλούμενη ποινή. Θεωρείται ότι η απαξία της πράξης είναι μικρότερη αν η ιδιοτελής χρήση της ανατεθειμένης στον υπάλληλο υπηρεσίας συνίσταται στην αποκόμιση

προσωπικού ωφελήματος για μία υπηρεσιακή ενέργεια (ή την παράλειψή της), στην οποία αυτός θα προέβαινε ακόμα κι αν δεν είχε λάβει το δώρο. Θεωρείται, αντιθέτως, ότι η πρόθεση εκτροπής της υπηρεσιακής λειτουργίας προς αποτέλεσμα διαφορετικό από αυτό στο οποίο θα οδηγούσαν οι δέουσες υπηρεσιακά ενέργειες, συνιστά σημαντικά σοβαρότερη βλάβη του εννόμου αγαθού της σύννομης εκτέλεσης της δημόσιας υπηρεσίας και γι' αυτό τιμωρείται βαρύτερα. Στις αντικείμενες στα υπηρεσιακά καθήκοντα ενέργειες και παραλείψεις περιλαμβάνονται και πράξεις που ενεργούνται στο πλαίσιο της διακριτικής ευχέρειας ενός υπαλλήλου, ανεξαρτήτως της κατά γράμμα τήρησης των σχετικών τυπικών διαδικασιών, στο μέτρο τουλάχιστον που ο χρηματισμός συνδέεται αντικειμενικά προς την υπηρεσιακή ενέργεια και έπαιξε (ή προοριζόταν να παίξει) κάποιο ρόλο στην άσκηση της ανωτέρω διακριτικής εξουσίας, κλίνοντας την πλάστιγγα ή έστω συνδιαμορφώνοντας την τελική κρίση του υπαλλήλου (βλ. για το ενλόγω ζήτημα ν. Ανδρουλάκη, Περί της δωροδοκίας υπαλλήλων ασκούντων διακριτικήν εξουσίαν, ΠοινΧρ ΙΓ', σ. 128 επ. και 193 επ., καθώς και Ν. Μπιτζιλέκη, Υπηρεσιακά Εγκλήματα, β'έκδ., σ. 197 επ.).

Με την παρ. 3, όπως και στον προϊσχύσαντα ΠΚ, τυποποιείται η λήψη περιουσιακής φύσεως παροχών, όχι ενόψει συγκεκριμένης υπηρεσιακής ενέργειας ή παράλειψης του υπαλλήλου, αλλά με σκοπό τον προσεταιρισμό του, ήτοι τη δημιουργία ενός κλίματος κοινωνικής ή προσωπικής υποχρέωσης που να προετοιμάζει την ανταπόδοση μέσω υπηρεσιακής ενέργειας ή παράλειψης – αν και όποτε παραστεί αυτό δυνατό ή αναγκαίο – ή να καθιστά ευκολότερη την προσέγγισή του, προκειμένου να του ζητηθεί ενέργεια ή παράλειψη σχετική με την άσκηση των καθηκόντων του. Η έννοια του όρου «αθέμιτη» είναι η ίδια όπως και στην παρ. 1. Και εδώ οι παροχές θα πρέπει να είναι τέτοιες που να υπερβαίνουν τις αναμενόμενες στα πλαίσια της κοινωνικής ευπρέπειας ή αβρότητας. Για την εγκαθίδρυση του αξιοποίνου πρέπει δε αυτές να προσφέρονται προς τον υπάλληλο λόγω ακριβώς αυτής του της ιδιότητας και να γίνονται από αυτόν αποδεκτές εν γνώσει του γεγονότος αυτού – του ότι δηλ. του προσφέρουν κάποιας αξίας δώρα λόγω της ιδιότητας που φέρει και όχι στο πλαίσιο κάποιας ιδιωτικής δραστηριότητάς του ή άλλης κοινωνικής ή βιοτικής σχέσης, υπαρκτής ή επιδιωκόμενης. Ο περιουσιακός χαρακτήρας της παροχής δεν αναιρείται από τυχόν σύνδεση αυτής με ορισμένη επιστημονική, καλλιτεχνική ή ηθική διάκριση ή φερόμενη ως τιμητική ανάθεση καθηκόντων, αλλά απόκειται στην κρίση επί κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης να διακρίνει πότε κάποια παροχή είναι παρακολουθηματική μίας τω όντι επιστημονικής, ηθικής κλπ διακρίσεως και πότε αυτή χρησιμοποιείται ως απλό πρόσχημα για την περιουσιακή παροχή.

Με την παρ. 4 του άρθρου 235 ΠΚ, ιδρύεται ευθύνη του προϊσταμένου του υπαιτίου υπαλλήλου ή αυτού που είναι επιφορτισμένος με τον υπηρεσιακό ή πειθαρχικό του έλεγχο, αν αυτός υπαιτίως παρέλειψε να εμποδίσει τον δράστη από την τέλεση των αδικημάτων δωροληψίας και αποδοχής αθέμιτης παροχής. Σημειώνεται, ότι η διάταξη του άρθρου 235 παρ.4 δεν τυποποιεί συμμετοχή του προϊσταμένου στην πράξη του υφισταμένου του υπαλλήλου, αλλά μία αυτοτελή συμπεριφορά. Το αξιόποινο της πράξης αυτής ιδρύεται όταν η εκ προθέσεως παραμέληση του υπηρεσιακού καθήκοντος από τον προϊστάμενο επιτρέπει στον υπάλληλο να τελέσει κάποια από τις πράξεις των παρ. 1 και 2. Σε σχέση με αυτό το αποτέλεσμα πρέπει να συντρέχει αμέλεια του προϊσταμένου, με την έννοια ότι ο παραλείπων το ελεγκτικό του καθήκον προϊστάμενος θα πρέπει να μπορούσε επιπλέον να προβλέψει ότι αυτή του η παράλειψη μπορεί να έδιδε σε κάποιον υπάλληλο την δυνατότητα να τελέσει μια τέτοια πράξη.

Η κυρωτική τυποποίηση της συμπεριφοράς αυτής έπεται του κανόνα ότι ο προϊστάμενος ή ο επιθεωρητής μίας υπηρεσίας έχει υπηρεσιακό καθήκον να μεριμνά ώστε να αποτρέπει ειδικά την διάπραξη πράξεων δωροληψίας από τους υφισταμένους του. Η αναφορά σε συγκεκριμένο υπηρεσιακό καθήκον υποδεικνύει ότι για τη θεμελίωση της ποινικής ευθύνης του προϊσταμένου πρέπει να εντοπισθεί η συγκεκριμένη υπηρεσιακή ενέργεια την οποία αυτός παρέλειψε καίτοι όφειλε να τελέσει (ή τέλεσε κατά τρόπο φέροντα συγκεκριμένη πλημμέλεια), σύμφωνα με το νόμο ή τους τεθειμένους κανόνες λειτουργίας της υπηρεσίας του και η οποία (ενέργεια) θα μπορούσε σίγουρα ή κατά βαθμό μεγάλης πιθανότητας να αποτρέψει τον παραβάτη υφιστάμενό του από την διάπραξη του δικού του αδικήματος (βλ. ΑΠ 2/2011 ως προς την παρόμοια διάταξη του άρθρου 3 ν. 1608/1950).

Με την πέμπτη παράγραφο κι ενόψει της κατάργησης του αρθ. 263Α, επεκτείνονται τα όρια εφαρμογής των ελληνικών ποινικών νόμων για το αδίκημα αυτό, σύμφωνα με τις σχετικές διεθνείς υποχρεώσεις της Χώρας που πηγάζουν από τις Συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΗΕ για τη διαφθορά, καθώς και του ΟΟΣΑ και της ΕΕ για τη δωροδοκία.

Άρθρο 236

Στο άρθρο 236 αποτυπώνεται κατά βάση η προϊσχύουσα διάταξη για την δωροδοκία των υπαλλήλων. Με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 236 τυποποιείται η δωροδοκία για πράξη του υπαλλήλου η οποία είτε σχετίζεται απλώς με την άσκηση των καθηκόντων του, χωρίς όμως να αντίκειται προς αυτά, είτε αντίκειται προς τα υπηρεσιακά του καθήκοντα και αποσκοπεί να αλλοιώσει την έκβαση των υπηρεσιακών ενεργειών. Ισχύουν εδώ τα όσα αντιστοίχως παρατέθηκαν σε σχέση με το άρθρο 235 ΠΚ. Οι πράξεις του δωροδόκου τιμωρούνται με ποινές μικρότερες από τις αντίστοιχες πράξεις του δωρολήπτη, ενώ δεν τιμωρούνται οι μη συνδεόμενες με συγκεκριμένη υπηρεσιακή ενέργεια παροχές για την δημιουργία ευνοϊκού κλίματος υπέρ του δότη. Της διακρίσεως αυτής υπόκειται η παραδοχή ότι επιφορτισμένος με την προάσπιση της ακεραιότητας και αμεροληψίας κατά την εκτέλεση της δημόσιας υπηρεσίας είναι καταρχήν ο ίδιος ο υπάλληλος, και όχι ο ιδιώτης, του οποίου οι πράξεις δημιουργούν μόνον κίνδυνο για το έννομο αγαθό.

Αντίστοιχη, εξάλλου, με την ευθύνη των προϊστάμενων των υπαιτίων για δωροληψία υπαλλήλων είναι η ευθύνη των διευθυντών επιχειρήσεων προς όφελος των οποίων διαπράττεται δωροδοκία από υπαλλήλους αυτών, την οποία η χώρα μας έχει υποχρέωση να τυποποιήσει για όλα τα υπηρεσιακά εγκλήματα σύμφωνα με τα σχετικά συμβατικά κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχουν κυρωθεί με τους ν. 2802 και 2803/2000. Η αντιστοιχία υφίσταται υπό την έννοια ότι και στις δύο περιπτώσεις ιδρύεται αυτοτελής υποχρέωση του διευθύνοντος για την αποτροπή πράξεων ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας από τους υφισταμένους του.

Τέλος, με την παράγραφο 4 του άρθρου 236 διευρύνεται ουσιαστικά η εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων σε κάθε περίπτωση ενεργητικής δωροδοκίας αλλοδαπού αξιωματούχου που τελείται από ημεδαπό χωρίς να είναι - επί πλημμελημάτων - αναγκαία η υποβολή αίτησης της κυβέρνησης της χώρας στην οποία τελέσθηκε η πράξη, κι ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά το νόμο της χώρας αυτής.

Άρθρο 237

Στο άρθρο 237 εντάσσεται η προϊσχύσασα διάταξη για τη δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργών, με τις εξής ουσιώδεις διαφοροποιήσεις, πέραν της προσαρμογής των ποινικών κυρώσεων στο νέο προτεινόμενο σύστημα ποινών:

(α) Δηλώνεται ρητά ότι η πράξη της ενεργητικής δωροδοκίας δικαστικού λειτουργού έχει πάντα ουσιωδώς μικρότερη απαξία έναντι της πράξης του δικαστικού λειτουργού, από τον οποίο η πολιτεία απαιτεί να επιδεικνύει πολύ μεγαλύτερες αντιστάσεις (παρ. 2). Η διατύπωση «για ενέργειά του ή παράλειψη...που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του» αποδίδει το ότι η τυποποίηση αυτή καταλαμβάνει και περιπτώσεις ασκήσεως δικαστικών καθηκόντων που δεν περιέχουν «κρίση» υποθέσεως, όπως η άσκηση δίωξης, η επιβολή περιοριστικών όρων, η διενέργεια ανακριτικών πράξεων ή άλλων προκαταρτικών διαδικαστικών πράξεων της πολιτικής ή διοικητικής δίκης, κλπ. Στην διάταξη αυτή δεν γίνεται διάκριση μεταξύ επηρεασμού του αποτελέσματος της δικαστικής λειτουργίας και απλής λήψεως δώρου για έκβαση που θα επήρχετο ούτως ή άλλως, διότι θεωρείται ότι το αδέκαστο της δικαστικής λειτουργίας είναι εξ ορισμού μεταξύ των θεμελιωδών υποχρεώσεων κάθε λειτουργού της και συνεπώς η απαίτηση ή λήψη ωφελημάτων αντίκειται πάντοτε σε θεμελιώδες καθήκον της θέσεώς του.

Τούτο δεν ισχύει ως προς τα τυχόν μη δικαστικά καθήκοντα του δικαστικού λειτουργού, κατά τη διοίκηση λ.χ. της υπηρεσίας του ή την εκτέλεση άλλων διοικητικής φύσεων καθηκόντων που μπορεί να του ανατίθενται, ως προς τα οποία εφαρμογή έχει η γενική διάταξη του άρθρου 235 ΠΚ.

(β) Προστίθεται διάταξη, βάσει της οποίας οι διατάξεις που ισχύουν για τους Έλληνες δικαστικούς λειτουργούς εφαρμόζονται και όταν οι πράξεις τελούνται από ή προς μέλη του Δικαστηρίου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσους ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή καθήκοντα διαιτητή σε διεθνή δικαστήρια των οποίων η δικαιοδοσία είναι αποδεκτή από την Ελλάδα ή δικαστές, ενόρκους ή διαιτητές άλλων κρατών σχετικά με την άσκηση των δικαστικών τους καθηκόντων. Στις περιπτώσεις αυτές προβλέπεται ότι οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται όταν συντρέχουν οι όροι του άρθρου 5, όταν η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από ή προς ημεδαπό, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε και όταν η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από υπάλληλο οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα.

Άρθρο 237Α

Διατηρείται η σημερινή διατύπωση της διάταξης, η οποία είναι σε πλήρη συμφωνία με την ποινικού δικαίου σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την διαφθορά, από την οποία και υπαγορεύθηκε η εισαγωγή της στο ελληνικό ποινικό δίκαιο. Η διατύπωση της διάταξης ακολουθεί κατά βάση αυτήν του άρθρου 12 της Σύμβασης. Ποινικοποιεί μία τριπρόσωπη (με την έννοια ότι προϋποθέτει τρία πρόσωπα για να λάβει ύπαρξη) και διμερή (με την έννοια ότι υφίσταται μεταξύ δύο εξ αυτών) σχέση, στην οποία κάποιος, έχοντας πραγματική ή υποτιθέμενη επιρροή σε υπάλληλο, προσφέρει αυτή την επιρροή έναντι ανταλλάγματος σε κάποιον που την επιζητά, με σκοπό ο αρμόδιος φορέας ορισμένης λειτουργίας να επηρεαστεί με αθέμιτο τρόπο ως προς την άσκηση της λειτουργίας του αυτής.

Το αν η δυνατότητα άσκησης επιρροής πράγματι υφίσταται, αν αυτή πράγματι ασκήθηκε και αν μπορεί να οδηγήσει στο σκοπούμενο αποτέλεσμα, είναι αδιάφορο, όπως διευκρινίζεται και από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 12 της Σύμβασης.

Το αθέμιτο του επηρεασμού βρίσκεται στη βάση της κυρωτικής λειτουργίας της εν λόγω διατάξεως και είναι το πρωτεύον στοιχείο για τη στοιχειοθέτηση του αδίκου, αφού αυτή δεν επιδιώκει να αποτρέψει γενικά την επ' αμοιβή υποστήριξη απόψεων ή συμφερόντων, αλλά την υπόσχεση ή αξίωση αμοιβής για προώθηση τέτοιων με επέμβαση στον τρόπο σχηματισμού της βουλήσεως του υπαλλήλου στηριζόμενη σε κριτήρια που βρίσκονται πέρα από τους σκοπούς της δημόσιας υπηρεσίας που αυτός εκτελεί.

Ο «πωλητής» επιρροής, χωρίς να αποκλείεται το να έχει κι αυτός την ιδιότητα του υπαλλήλου, είναι τρίτος σε σχέση με την υπηρεσιακή ενέργεια την οποία επαίρεται ότι μπορεί ή αναλαμβάνει να επηρεάσει.

Σε αντίθεση με τη διεύρυνση του κύκλου των ενεργειών του υπαλλήλου που υπάγονται στην τυποποίηση του αδικήματος της δωροδοκίας (προκειμένου να περιληφθούν σε αυτές και τέτοιες που δεν ανάγονται στον στενό κύκλο των ανατεθειμένων στον υπάλληλο αρμοδιοτήτων, αλλά τις οποίες αυτός μπορεί να διαπράξει επ' ευκαιρία της εκτελέσεως των καθηκόντων του ή επωφελούμενος από τη θέση που κατέχει), στην περίπτωση του αδικήματος της εμπορίας επιρροής η τυποποίηση παραμένει εστιασμένη μόνον σε πράξεις ή παραλείψεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του υπαλλήλου, καθώς τέτοια διεύρυνση δεν περιλαμβάνεται στις σχετικές υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Ελλάδα με τις Συμβάσεις του ΟΗΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Αντιθέτως, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης αντιλαμβάνεται το αδίκημα ως αναφερόμενο σε επηρεασμό του υπαλλήλου κατά τη λήψη αποφάσεων, πράγμα που προϋποθέτει την ύπαρξη αρμοδιότητας για λήψη των αποφάσεων αυτών.

Άρθρο 237Β

Η διάταξη αφορά ιδιωτικά έννομα αγαθά και για το λόγο αυτό μεταφέρεται στο κεφάλαιο κατά περιουσιακών αγαθών (άρθρο 396).

Άρθρο 238

Μετά την αλλαγή που έχει επέλθει στη γενική διάταξη για τη δήμευση ως παρεπόμενη ποινή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 68 του Σχεδίου, το μόνο που εισφέρει η διάταξη του άρθρου 238 είναι η υποχρεωτικότητα της επιβολής της συγκεκριμένης ποινής. Κατά τα λοιπά, παραπέμπει στο άρθρο 68.

ΙΙ. Κατάχρηση υπαλληλικής ιδιότητας

Άρθρο 239

Διατηρείται η σημερινή κατάστρωση της διάταξης, με μόνη προσθήκη την κλιμάκωση των ποινών στο β΄ εδάφιο ανάλογα με το αν η πράξη για την οποία έγινε ή δεν έγινε η δίωξη είναι κακούργημα ή πλημμέλημα.

Άρθρο 239Α

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα των βασανιστηρίων. Ως προς το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου "βασανιστήρια" η διάταξη του αρθ. 239Α δέχεται μία τριπλή διάκριση: στην παράγραφο 2 κατονομάζονται οι "επώνυμες" και βαρύτερες μέθοδοι βασανισμού, η χρήση των οποίων ανάγεται σε διακεκριμένη περίπτωση του αδικήματος. Πέρα από τις ιστορικά γνωστές αυτές μεθόδους, για την στοιχειοθέτηση της έννοιας των "βασανιστηρίων" απαιτείται όχι απλώς οποιαδήποτε φυσική ή ψυχολογική

βία ή κακομεταχείριση κρατουμένου ή άλλου υπεξουσίου προσώπου, αλλά τέτοια που εκτελείται με μεθοδικότητα, όπως ορίζεται στην παρ.3, ήτοι με την εφαρμογή ειδικής τεχνογνωσίας από την πλευρά του δράστη ή με συστηματικότητα ως προς τη διάρκεια, την επανάληψη ή την εναλλαγή μέσων, ώστε να διακρίνεται από την οποιαδήποτε σποραδική, συμπτωματική ή τυχαία ως προς την επιλογή του θύματος κακοποίηση. Όλες αυτές οι περιπτώσεις βασανιστηρίων, εντάσσονται στη βασική μορφή του αδικήματος που περιγράφεται στην παράγραφο 1, ενώ τυχόν αμέθοδες προσβολές κατά κρατουμένου ή άλλου υπεξουσίου προσώπου που δεν συνιστούν βασανιστήρια από άποψη μεθόδου του δράστη αλλά απλή άσκηση βίας σε βάρος του θύματος, φυσικής ή ψυχολογικής, εντάσσονται στην παράγραφο 3. Η πράξη αυτή αναβιβάζεται σε κακούργημα, αν είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του θύματος.

Για την περιγραφή της πράξης, των επιβαρυντικών της περιστάσεων και του περιεχομένου των βασανιστηρίων αξιοποιήθηκε κατά βάση η διατύπωση των ισχυόντων άρθρων 137Α και 137Β ΠΚ, καθώς κρίθηκε ότι η ερμηνευτική επεξεργασία των συγκεκριμένων διατάξεων αποδίδει πλέον με σαφήνεια το ακριβές περιεχόμενό τους. Καταργούνται μόνο οι διακεκριμένες μορφές της κατ' επάγγελμα και κατά συνήθεια τέλεσης της πράξης. Η πρώτη γιατί κρίθηκε ότι ο υπάλληλος που θα τελεί την πράξη με επιχειρησιακή δομή για τον πορισμό εισοδήματος – κι αν υποτεθεί ότι υπάρχει – θα τελεί κατά βάση πράξεις συστηματικού βασανισμού, ώστε να παρέλκει η ειδική αναφορά σε αυτόν. Η δεύτερη γιατί η κατά συνήθεια τέλεση εγκλημάτων δεν τυποποιείται πλέον στο Σχέδιο ως επιβαρυντική περίσταση σε κανένα έγκλημα.

Η διάταξη του άρθρου 137Γ ΠΚ εντάχθηκε στην έκτη παράγραφο του άρθρου 239 του Σχεδίου, με διαφορετικό όμως περιεχόμενο. Η αυτοδίκαιη αποστέρηση αξιωμάτων και θέσεων προβλέπεται πλέον ως αυτοδίκαιη συνέπεια της καταδίκης για οποιαδήποτε μορφή βασανιστηρίων, ανεξαρτήτως της επιβαλλόμενης κύριας ποινής.

Η διάταξη του άρθρου 137Δ ΠΚ έχει καταργηθεί για πολλούς λόγους. Οι παρ. 1 και 2 του άρθρου αυτού, ορίζοντας ότι η κατάσταση ανάγκης και η προσταγή ουδέποτε αποκλείουν τον άδικο χαρακτήρα των πράξεων των βασανιστηρίων, δημιουργούν την εντύπωση ότι άλλοι λόγοι άρσης του αδίκου, όπως λ.χ. η άμυνα, μπορούν να άρουν τον άδικο χαρακτήρα των πράξεων. Δημιουργούν επιπλέον την εντύπωση ότι ο αποκλεισμός λειτουργίας των συγκεκριμένων λόγων άρσης του αδίκου οφείλεται ακριβώς σε αυτές τις διατάξεις, δηλαδή σε διατάξεις του κοινού δικαίου. Στην περίπτωση όμως των βασανιστηρίων κανένας λόγος άρσης του αδίκου – συμπεριλαμβανομένων της άμυνας, κατάστασης ανάγκης ή προσταγής – δεν μπορεί να λειτουργήσει. Ο αποκλεισμός προκύπτει ευθέως από το Σύνταγμα, και όχι από το άρθρο 137Δ ΠΚ. Με δεδομένο ότι το άρθρο 2 παρ. 1 Συντ. αναγνωρίζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια ως θεμελιώδη αξία του πολιτεύματος, την οποία οφείλει να σέβεται και να προστατεύει το κράτος, πράξεις προσβολής της αξιοπρέπειας, όπως τα βασανιστήρια, που υποβιβάζουν τον άνθρωπο σε απλό μέσο για την άντληση πληροφοριών δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να δικαιολογηθούν. Η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας διαγράφει τα ακραία όρια της λειτουργίας όλων των λόγων άρσης του αδίκου (βλ. ευρύτερα Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Εγκλήματα κατά της ζωής, β΄ έκδ., 2001, σ. 143/144). Δεν μπορεί, λοιπόν να γίνει δεκτό ότι είναι δυνατό υπάλληλοι του κράτους να χρησιμοποιούν βασανιστήρια, κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες, είτε υπάρχουν οι όροι της κατάστασης ανάγκης είτε ακόμα και αυτοί της άμυνας. (Βλ. έτσι και Ι. Μανωλεδάκη, «Ανθρώπινη αξιοπρέπεια»:

Έννομο αγαθό ή απόλυτο όριο στην άσκηση εξουσίας; σε: Ι. Μανωλεδάκη / C. Prittwitz, Η ποινική προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, 1995, σ. 17). Ο αποκλεισμός της λειτουργίας όλων των λόγων άρσης του αδίκου προκύπτει ευθέως και από το άρθρο 2 παρ. 2 της Διεθνούς Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων (ν. 1782/1988), το οποίο ορίζει ότι: «Καμία απολύτως εξαιρετική περίσταση, είτε αποτελεί κατάσταση πολέμου ή απειλή πολέμου, εσωτερική πολιτική αστάθεια ή κάθε άλλη κατάσταση ανάγκης, δεν μπορεί να προβληθεί ως δικαιολογία για τα βασανιστήρια». Ο ίδιος αποκλεισμός προκύπτει και από την ΕΣΔΑ, όπως παγίως δέχεται το ΕΔΔΑ, κατά την ερμηνεία του άρθρου 3 της Σύμβασης (Υποθέσεις Assenov and others κατά Βουλγαρίας, Απόφαση της 28.10.1998, παρ. 93, Aktas κατά Τουρκίας, Απόφαση της 24.4.2003, παρ. 310, Zelilof κατά Ελλάδας, Απόφαση της 24.5.2007, παρ. 42).

Άρθρο 240

Στο άρθρο αποτυπώνεται κατά βάση η ισχύουσα διάταξη, με μόνη διαφοροποίηση την προσθήκη της δεύτερης παραγράφου, με την οποία ανάγεται σε ποινικό αδίκημα και η παράλειψη εκτέλεσης εντάλματος σύλληψης. Κατόπιν τούτου, η τρίτη παράγραφος του άρθρου τιμωρεί την από αμέλεια μη εκτέλεση τόσο της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας, όσο και του εντάλματος σύλληψης.

Άρθρο 241

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται η παραβίαση του οικιακού ασύλου από υπάλληλο, όπως ακριβώς προβλέπεται σήμερα στο ίδιο άρθρο. Αλλάζει μόνο το ύψος της απειλούμενης ποινής.

Άρθρο 242

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της ψευδούς βεβαίωσης, με δύο ουσιώδεις διαφοροποιήσεις σε σχέση με την ισχύουσα διάταξη: (α) Στην τέταρτη παράγραφο του άρθρου περιγράφεται ως ιδιαίτερα διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος η τέλεση της πράξης κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού Δημοσίου, των νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, όταν το αντικείμενό της υπερβαίνει συνολικά τις 120.000 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή η πράξη παραγράφεται μετά είκοσι έτη. (β) Στην πέμπτη παράγραφο του άρθρου διαμορφώνεται διακεκριμένη μορφή της χρήσης του εγγράφου που είναι πλαστό, νοθευμένο ή έχει υπεξαχθεί, εφόσον ο δράστης είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον αθέμιτο όφελος ή να βλάψει παράνομα άλλον και το συνολικό όφελος ή η συνολική βλάβη υπερβαίνουν το ποσό των 120.000 ευρώ.

Άρθρο 243

Στο άρθρο αυτό, αντί της παράλειψης βεβαίωσης της ταυτότητας από τον υπάλληλο, που θεωρείται ήσσονος σημασίας πράξη και δεν τυποποιείται στο Σχέδιο, ανάγεται σε διακεκριμένη περίπτωση νόθευσης αυτή που τελείται από δικαστή ή διαιτητή επί εγγράφων της δικαστικής ή διαιτητικής διαδικασίας.

Άρθρο 244

Στο άρθρο αυτό έχει ενταχθεί το έγκλημα της καταπίεσης, με τις εξής ουσιώδεις διαφοροποιήσεις: (α) Πέραν της ήδη προβλεπόμενης αξιόποινης πράξης, που είναι η είσπραξη φόρων, δασμών, τελών κλπ., τυποποιείται πλέον και η βεβαίωση όλων αυτών

των οικονομικών μεγεθών. (β) Περιορίζεται σημαντικά το εύρος της διάταξης, γιατί δεν θεωρείται πλέον αρκετή η είσπραξη «οποιωνδήποτε δικαιωμάτων που δεν οφείλονται», όπως προβλέπεται σήμερα, αλλά απαιτείται να πρόκειται για «οποιαδήποτε άλλα δικαιώματα του Δημοσίου που δεν οφείλονται».

Άρθρα 245 – 250

Οι διατάξεις των άρθρων 245 έως 250 του ισχύοντος ΠΚ έχουν καταργηθεί από το Σχέδιο, καθώς άλλες κρίθηκαν ως απαρχαιωμένες (άρθρα 245, 247), άλλες ως περιττές, καθώς η πράξη στην οποία αναφέρονται καλύπτεται ήδη από άλλες διατάξεις (άρθρο 246) και άλλες ως πράξεις μικρής βαρύτητας που δεν συγκεντρώνουν αυτοτελές ποινικό ενδιαφέρον (άρθρα 248 – 250).

Άρθρο 251

Στο άρθρο 251 τυποποιείται το έγκλημα της παραβίασης δικαστικού απορρήτου. Σημαντική καινοτομία της συγκεκριμένης διάταξης είναι το ότι δίδεται σε αυτή συγκεκριμένος ορισμός του δικαστικού απορρήτου (παρ. 3). Επιπλέον, στην ίδια διάταξη διαμορφώνεται μια διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος, όταν ο δράστης σκοπεύει να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον οποιοδήποτε όφελος ή να βλάψει άλλον (παρ. 1 εδ. β΄), ενώ διευρύνεται και το περιεχόμενο του εγκλήματος που τυποποιείται στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου, εφόσον δράστης δεν είναι μόνο αυτός που έχει παρευρεθεί στη διάσκεψη, αλλά κάθε ένας στον οποίο το δικαστικό απόρρητο ήταν προσιτό λόγω της υπηρεσίας του ή της συμμετοχής του στη διαδικασία ως δικηγόρου ή διαδίκου.

Άρθρο 252

Ουσιώδεις αλλαγές γίνονται και στο έγκλημα της παραβίασης υπηρεσιακού απορρήτου. Στο άρθρο διευκρινίζεται αρχικά ότι το έγκλημα τελείται από τον υπάλληλο ακόμα και αφού αποχωρήσει από την υπηρεσία (παρ. 1, εδ. β΄). Περιορίζεται επίσης το αξιόποινο για τον τρίτο που χρησιμοποιεί το υπηρεσιακό απόρρητο εν γνώσει της προέλευσής του, ο οποίος τιμωρείται μόνο όταν έχει σκοπό να βλάψει το κράτος ή άλλον και όχι όταν αποσκοπεί να ωφεληθεί ο ίδιος ή άλλος (παρ. 2). Τέλος, στο άρθρο ορίζεται συγκεκριμένα η έννοια του υπηρεσιακού απορρήτου (παρ. 3).

Άρθρο 253

Το άρθρο 253 καταργείται, γιατί αφενός έχει καταργηθεί στο μέτρο που αναφέρεται στα άρθρα 248 – 250 και αφετέρου έχει ενσωματωθεί στις διατάξεις των άρθρων 251 και 252.

Άρθρο 254

Στο άρθρο αυτό αποτυπώνεται η ισχύουσα διάταξη για την αποσιώπηση λόγου εξαίρεσης. Προστίθεται όμως, ως διακεκριμένη περίπτωση, η αποσιώπηση λόγου εξαίρεσης από δικαστικό λειτουργό ή δικαστή.

Άρθρο 255

Στο άρθρο 255 έχει ενταχθεί αυτούσια η ισχύουσα διάταξη για την αθέμιτη συμμετοχή υπαλλήλου.

Άρθρα 256 – 258

Τα άρθρα 256 (απιστία στην υπηρεσία), 257 (εκμετάλλευση εμπιστευμένων) και 258 (υπεξαίρεση στην υπηρεσία) καταργούνται από το κεφάλαιο των εγκλημάτων κατά της υπηρεσίας. Στα άρθρα αυτά περιγράφονται πράξεις που θίγουν πρωτίστως περιουσιακά αγαθά και όχι την ίδια τη λειτουργία της υπηρεσίας, ή πράξεις με τις οποίες παραβιάζονται συγκεκριμένες υποχρεώσεις που βαρύνουν τους δημοσίους υπαλλήλους, χωρίς όμως η προσβολή της υπηρεσίας να είναι σε τέτοιο βαθμό σοβαρή ώστε να απαιτείται η απειλή ποινικών κυρώσεων (Ν. Μπιτζιλέκης, Υπηρεσιακά εγκλήματα, β΄ έκδ., 2001, σ. 304 επ. και 465 επ.).

Άρθρα 259 – 260

Στις δύο διατάξεις διατηρούνται αναλλοίωτα τα εγκλήματα της παράβασης καθήκοντος (άρθρο 259) και της ανυποταξίας σε πολιτική αρχή (άρθρο 260)

Άρθρα 261 – 262

Τα άρθρα 261 (παρότρυνση υφισταμένων σε ανοχή) και 262 (γενικές διατάξεις) καταργούνται.

Άρθρο 263

Στο άρθρο 263 περιλαμβάνεται πρόβλεψη για τις παρεπόμενες ποινές που συνοδεύουν την καταδίκη για κάποιο από τα εγκλήματα του κεφαλαίου. Η προτεινόμενη διάταξη είναι σημαντικά αυστηρότερη από την ισχύουσα, καθώς προβλέπει ότι σε κάθε περίπτωση αμετάκλητης καταδίκης για τα εγκλήματα των άρθρων 235, 237, 239, 242, 243, ανεξαρτήτως του ύψους της επιβληθείσας ποινής, επέρχεται αυτοδικαίως έκπτωση από τη δημόσια θέση και τα αξιώματα που κατέχει ο υπαίτιος (παρ. 1). Προβλέπεται ακόμη ότι η δήμευση είναι σε κάθε περίπτωση υποχρεωτική σε όλα τα εγκλήματα των άρθρων 239 έως 260, καθώς και στην περίπτωση του άρθρου 396, εφόσον έχουν προσπορίσει στους υπαιτίους περιουσιακά οφέλη.

Άρθρο 263Α

Στο άρθρο 263Α έχει μεταφερθεί η διάταξη του σημερινού άρθρου 263Β.

Το ισχύον άρθρο 263Α καταργείται. Το άρθρο αυτό προσετέθη στον ΠΚ με το Ν.Δ. 1234/1972 υπό το τότε δικτατορικό καθεστώς της κρατικά ελεγχόμενης οικονομίας. Ακολούθως, διευρύνθηκε με τον Ν. 1738/1987 για να συμπεριλάβει τον διευρυμένο τότε «δημόσιο» τομέα. Υπό τις σημερινές συνθήκες, που χαρακτηρίζονται από τον ουσιώδη περιορισμό του δημόσιου τομέα και την πλήρη απελευθέρωση πρώην μονοπωλιακών τομέων της αγοράς (τηλεπικοινωνίες, τραπεζικές υπηρεσίες κ.λπ.), η διάταξη αυτή στερείται δικαιολογίας και, επιπλέον, παρεμποδίζει την εύρυθμη λειτουργία ζωτικών τομέων της οικονομίας. Άλλωστε, η ποινικοποίηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα καλύπτει διαχρονικώς σε ικανό βαθμό το τιμωρητικό «κενό» που επιδίωξε να καλύψει το ισχύον άρθρο 263Α.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα

Στο Κεφάλαιο των κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων διατηρήθηκε ως συνδετικό στοιχείο η έννοια του *κοινού κινδύνου* (βλ. σχετικά *Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι*, Κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, γ΄ έκδ., 2005, σ. 87επ. και ιδίως 99επ.). Έτσι, το αξιόποινο περιορίζεται, σε αντίθεση με ορισμένες ξένες έννομες τάξεις, σε περιπτώσεις *κοινής διακινδύνευσης* έννομων αγαθών, όπως η ζωή, η σωματική ακεραιότητα ή η ιδιοκτησία, και δεν μπορεί να θεμελιωθεί, όταν η δυνατότητα κινδύνου που γεννά η πράξη αφορά μια συγκεκριμένη και μόνο μονάδα εννόμου αγαθού.

Παράλληλα όμως στο Κεφάλαιο έγιναν σημαντικές αλλαγές. Συγκεκριμένα:

(α) στα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα εντάχθηκαν μόνο τα εγκλήματα εκείνα όπου ο κίνδυνος αφορά *καταρχήν στον άνθρωπο ή στις ξένες ιδιοκτησίες*, ανεξαρτήτως αν διαχέεται προς τα έννομα αυτά αγαθά μέσα από προσβολές στοιχείων του περιβάλλοντος, όπως συμβαίνει στον εμπρησμό δάσους.

(β) το αξιόποινο συνδέθηκε με τη πρόκληση κινδύνου, έτσι ώστε να αποδεσμευθεί από τα προβλήματα που γεννά η τυποποίηση εγκλημάτων αφηρημένης ή δυνητικής διακινδύνευσης (βλ. σχετικά *Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι*, ο.π., σ. 42επ., *Δ. Σπυράκου*, Αφηρημένη διακινδύνευση: Μια επικίνδυνη κατασκευή για το ποινικό δίκαιο, ΠοινΧρ 1993, σ. 360επ., *Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου*, Η διαβάθμιση του κινδύνου στα εγκλήματα διακινδύνευσης, ΠοινΔικ 2001, σ. 645επ.),

(γ) *εκλογικεύθηκαν οι ποινές* και τα εγκλήματα του κεφαλαίου μπορούν να διακριθούν πλέον σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με την κλίμακα διαβάθμισης των ποινών τους (: πιο αυστηρή αντιμετώπιση π.χ. στα εγκλήματα του εμπρησμού, του εμπρησμού δασών, της έκρηξης ή της πλημμύρας και πιο ήπια αντιμετώπισης π.χ. στην κοινώς επικίνδυνη βλάβη), οι οποίες αντανακλούν και την ειδικότερη απαξία τους σε σχέση με τη δυναμική της προσβολής που συνδέεται με αυτά,

(δ) αντιμετωπίστηκε *ρητά* το ενδεχόμενο *διαφορετικής υποκειμενικής επικάλυψης της πράξης από αυτήν της πρόκλησης κινδύνου* και οι περιπτώσεις αυτές αντιμετωπίστηκαν με την ποινή του εγκλήματος αμέλειας,

(ε) στα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα που τελούνται με δόλο *προστέθηκαν κατά κανόνα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενες μορφές* για τις περιπτώσεις πρόκλησης βαριάς σωματικής βλάβης και διακεκριμένες μορφές για τις περιπτώσεις πρόκλησης βλάβης σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, κάτι που στον ισχύοντα ΠΚ συναντάται μόνο στο έγκλημα της έκρηξης, χωρίς αυτή η διάκριση να μπορεί να δικαιολογηθεί,

στ) προβλέφθηκε ρητά *διαφορετική ποινή για την περίπτωση που η πράξη είχε ως αποτέλεσμα την πρόκληση θανάτου μεγάλου αριθμού ανθρώπων*, με στόχο να καταστεί σαφές πως και σ' αυτές τις περιπτώσεις η διάταξη του εκ του αποτελέσματος διακρινόμενου εγκλήματος εφαρμόζεται μια φορά, απορροφώντας την απαξία όλων των επιμέρους θανάτων, και δεν τίθεται θέμα αληθινής συρροής (πρβλ. για το πρόβλημα την ΑΠ(Ολ) 4/2010),

(ζ) *αφαιρέθηκε το έγκλημα της νοθείας τροφίμων* (άρθρο 281 ΠΚ), γιατί θεωρήθηκε ορθότερο να ρυθμίζεται στον αγορανομικό κώδικα,

(η) *καταργήθηκε η διάταξη για την παραβίαση συμβάσεων προμήθειας* (άρθρο 287 ΠΚ), αφού στο μέτρο που η συγκεκριμένη συμπεριφορά φέρει απαξία, καλύπτεται από τη διάταξη για την παρεμπόδιση αποτροπής κοινού κινδύνου,

(θ) εκτός από την έμπρακτη μετάνοια *προβλέφθηκε λόγος δικαστικής άφεσης της ποινής για όλα τα εγκλήματα του κεφαλαίου* σε περίπτωση που ο δράστης με τη δική του θέληση αποτρέψει την εξέλιξη του κινδύνου ή με τη γρήγορη αναγγελία του προς τις

αρχές δώσει αφορμή για την αποτροπή της, ώστε να διευρυνθούν τα κίνητρα για την αποτροπή του κινδύνου στη συγκεκριμένη κατηγορία εγκλημάτων όπου απειλείται ευρύς αριθμός εννόμων αγαθών,

(ι) αναδιατάχθηκε, τέλος, η σειρά των εγκλημάτων ανάλογα με τη σημασία τους και τη συχνότητα εμφάνισή τους στην πράξη.

Άρθρο 264

Ο *εμπρησμός* διατηρεί ως προς τη νομοτυπική του μορφή τα γνωστά και από τον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα στοιχεία, δηλαδή την πρόκληση πυρκαγιάς, από την οποία θα πρέπει να προέκυψε στη συγκεκριμένη περίπτωση είτε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα είτε κίνδυνος για άνθρωπο. Ωστόσο το έγκλημα δόλου αποκτά, όπως ήδη αναφέρθηκε, μια επιπλέον εκ του αποτελέσματος διακρινόμενη μορφή, αν η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη, και μια διακεκριμένη αν προκάλεσε τη σημαντική βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, ενώ τροποποιείται και το υπάρχον εκ του αποτελέσματος έγκλημα του θανατηφόρου εμπρησμού. Γενικά, εξάλλου, οι ποινές του εμπρησμού έχουν εκλογικευθεί, σύμφωνα με τη γενικότερη προσπάθεια που καταβλήθηκε σε όλο το ειδικό μέρος για τον εξορθολογισμό των ποινών. Έτσι, στις βασικές μορφές του το έγκλημα δόλου απειλείται με ποινή φυλάκισης από ένα ως πέντε έτη, αν προέκυψε κίνδυνος σε ξένα πράγματα, και με κάθειρξη από πέντε ως δέκα έτη, αν από αυτήν προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο. Οι ποινές αυτές, όπως και οι απειλούμενες για τα διακεκριμένα και τα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα (: κάθειρξη για την περίπτωση πρόκλησης βαριάς σωματικής βλάβης ή βλάβης σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, και κάθειρξη από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν προκλήθηκε θάνατος), καταβλήθηκε προσπάθεια να ανταποκρίνονται στην αρχή της αναλογικότητας και προβλέφθηκαν ενιαία για όλα τα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα των οποίων η πράξη προσβολής έχει μια ιδιαίτερη δυναμική πρόκλησης κοινού κινδύνου (έκρηξη, πλημμύρα κ.λπ.).

Στον θανατηφόρο εμπρησμό με τη ρητή πρόβλεψη της δυνατότητας του δικαστηρίου να επιβάλει ισόβια κάθειρξη στην περίπτωση πρόκλησης θανάτου σε μεγάλο αριθμό ανθρώπων, κατέστη σαφές ότι δεν μπορεί να γίνεται λόγος για αληθινή συρροή ούτε των επιμέρους θανάτων που προκαλούνται από αμέλεια με τον θανατηφόρο εμπρησμό, ούτε πολύ περισσότερο για αληθινή συρροή μιας πολλαπλής εφαρμογής του ίδιου του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος. Τέλος, στην παρ. 2 υπάγεται ο εμπρησμός που καλύπτει από αμέλεια τόσο την πυρκαγιά όσο και την πρόκληση κινδύνου.

Άρθρο 265

Με τη διάταξη του άρθρου αυτού προβλέπεται, ότι: Όποιος προξενεί πυρκαγιά σε δάσος ή δασική έκταση κατά την έννοια του νόμου ή σε έκταση που έχει νόμιμα κηρυχθεί δασωτέα ή αναδασωτέα, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή, β) με κάθειρξη ως δέκα έτη αν από την πράξη προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με κάθειρξη αν στην περίπτωση των στοιχείων α΄ ή β΄ η πράξη προκάλεσε σημαντική βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας ή είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ανθρώπου ή η φωτιά εξαπλώθηκε σε μεγάλη έκταση, δ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη (παρ. 1).

Αν ο υπαίτιος σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος επιβάλλεται κάθειρξη ως δέκα έτη και χρηματική ποινή (παρ. 2). Όποιος στις περιπτώσεις της πρώτης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την πυρκαγιά σε δάσος ή δασική έκταση κατά την έννοια του νόμου ή σε έκταση που έχει νόμιμα κηρυχθεί δασωτέα ή αναδασωτέα τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρα 266 - 267

Η διάταξη του άρθρου 266 (εμπρησμός από αμέλεια) έχει ενσωματωθεί στα άρθρα 264 και 265 και για το λόγο αυτό καταργείται. Η διάταξη του άρθρου 267 επικαλύπτεται από τη γενική ρύθμιση της διάταξης του άρθρου 289 παρ. 1, και γι' αυτό καταργείται.

Άρθρο 268

Το έγκλημα της *πλημμύρας* ακολουθεί και αυτό τη νέα δομή της νομοτυπικής μορφής των κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων, όπως αυτή περιγράφηκε πιο πάνω και απειλείται με την ίδια κλίμακα ποινών, όπως ο εμπρησμός.

Άρθρο 269

Το άρθρο 269 όπου τυποποιείται η πρόκληση πλημμύρας από αμέλεια, έχει ενσωματωθεί στο άρθρο 268 και για το λόγο αυτό καταργείται.

Άρθρο 270

Το έγκλημα της *έκρηξης* έχει την ίδια ακριβώς δομή που περιγράφηκε πιο πάνω για το έγκλημα του εμπρησμού και τις ίδιες απειλούμενες ποινές. Με την επιλογή αυτή γίνεται φανερό ότι και με τη συγκεκριμένη αξιόποινη πράξη το έννομο αγαθό της δημόσιας τάξης μπορεί να προσβάλλεται μόνο έμμεσα, γι' αυτό και δεν δικαιολογείται μεγαλύτερη ποινή σε σχέση με άλλα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα που παρουσιάζουν επίσης ιδιαίτερη δυναμική ως προς την πρόκληση κοινού κινδύνου. Εξάλλου, σε αντίθεση με αυτό που συμβαίνει στον ισχύοντα ΠΚ, δεν επελέγη η σωρευτική απειλή χρηματικής ποινής, στο μέτρο που το συγκεκριμένο έγκλημα δεν συνοδεύεται από χαρακτηριστικά αποκόμισης οικονομικού οφέλους. Τέλος, ως προς τις εκ του αποτελέσματος διακρινόμενες μορφές του εγκλήματος πρέπει να αναφερθεί ότι στην περίπτωση πρόκλησης σωματικής βλάβης το εκ του αποτελέσματος έγκλημα μπορεί να θεμελιωθεί πλέον μόνο με την πρόκληση *βαριάς* σωματικής βλάβης, όπως και στα άλλα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, αφού η αρχή της αναλογικότητας δεν δικαιολογεί να αυξάνεται το απειλούμενο πλαίσιο ποινής κατά πέντε έτη με μόνη την πρόκληση μιας απλής σωματικής βλάβης.

Άρθρο 271

Το άρθρο 271 καταργείται διότι ρυθμίζει την από αμέλεια τέλεση της έκρηξης, που έχει ενταχθεί στην παρ. 2 του άρθρου 270.

Άρθρο 272

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η αλλαγή που επέρχεται στο άρθρο 272 του ΠΚ (παραβάσεις σχετικές με τις εκρηκτικές ύλες), το οποίο τυποποιώντας προπαρασκευαστικές πράξεις έκρηξης με εκρηκτικές ύλες ή βόμβες και πράξεις συμμετοχής σε αυτές δημιούργησε σωρεία προβλημάτων, ακόμη και μετά την τελευταία τροποποίηση της διάταξης το 2001 (βλ. ενδεικτικά τη βαρύτερη τιμώρηση των προπαρασκευαστικών πράξεων έκρηξης από την απόπειρα του αδικήματος και σχετικά *Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι*, ο.π., σ. 313 επ.).

Συγκεκριμένα, το νέο αδίκημα της *κατασκευής και κατοχής εκρηκτικών υλών* αφορά επίσης *μόνο εκρηκτικές ύλες και εκρηκτικές βόμβες*, ως τα πλέον επικίνδυνα μέσα με τα οποία μπορεί να προκληθεί έκρηξη. Περιορίζει ωστόσο το αξιόποινο *μόνο σ' αυτές τις εκρηκτικές ύλες ή βόμβες από τις οποίες μπορεί να προκληθεί κίνδυνος για άνθρωπο*, στοιχείο που πρέπει να προκύπτει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση είτε από τα ίδια τα χαρακτηριστικά αυτών των αντικειμένων (π.χ. σύσταση, δυναμική κ.λπ.) είτε από τις συνθήκες κατασκευής ή κατοχής (π.χ. συνύπαρξη με άλλα υλικά που μπορούν να οδηγήσουν σε έκρηξη που θα θεμελιώνει κίνδυνο ανθρώπου). Εξάλλου, τιμωρούνται μόνο οι πράξεις της κατασκευής, προμήθειας ή κατοχής και δεν ανάγονται σε αυτοτελή εγκλήματα συμμετοχικές πράξεις σ' αυτές. Η απαξία που συνδέεται με το αδίκημα του άρθρου 272 αφορά το γεγονός ότι τα συγκεκριμένα αντικείμενα μπορούν να οδηγήσουν ορισμένες φορές ακόμη και αυτοδύναμα σε έκρηξη. Υποκειμενικά απαιτείται βέβαια δόλος τόσο για τις πράξεις της κατασκευής, προμήθειας ή κατοχής εκρηκτικών υλών ή εκρηκτικών βομβών, όσο και για την υπάρχουσα στη συγκεκριμένη περίπτωση δυνατότητα των τελευταίων να προκαλέσουν κίνδυνο για άνθρωπο. Ιδιαίτερης σημασίας είναι επίσης η ειδική πρόβλεψη έμπρακτης μετάνοιας για το συγκεκριμένο αδίκημα που οδηγεί σε ατιμωρησία (παρ. 2), όταν ο δράστης παραδίδει τις εκρηκτικές ύλες ή εκρηκτικές βόμβες με τη θέλησή του στις αρχές ή καθιστά δυνατό γι' αυτές να τις αποκτήσουν στην κατοχή τους ή αποτρέπει με άλλο τρόπο να γίνει χρήση τους. Η πρόβλεψη δικαιολογείται δικαιοπολιτικά, γιατί προσφέρει κίνητρο αποτροπής του κινδύνου που μπορούν να προκαλέσουν τέτοια υλικά ή αντικείμενα για τον άνθρωπο, και μάλιστα σ' ένα έγκλημα με το οποίο το αξιόποινο θεμελιώνεται σε προωθημένο στάδιο.

Άρθρο 273

Το έγκλημα της *κοινώς επικίνδυνης βλάβης* δομείται επίσης με τον τρόπο που επελέγη για όλα τα υπόλοιπα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, ωστόσο οι απειλούμενες ποινές είναι εδώ αισθητά ηπιότερες. Τούτο εξηγείται από το γεγονός ότι η τυποποίηση της συγκεκριμένης συμπεριφοράς έρχεται να καλύψει περιπτώσεις που δεν υπάγονται στα προηγούμενα εγκλήματα, και έτσι αναφέρεται σε μια αξιόποινη πράξη με μικρότερη δυναμική πρόκλησης κοινού κινδύνου σε σχέση με κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα όπως ο εμπρησμός κ.λπ. Η τιμωρούμενη πράξη είναι εξάλλου ταυτόσημη με αυτήν της ισχύουσας διάταξης («Όποιος καταστρέφει ή προξενεί βλάβη σε πράγμα δικό του ή ξένο, κινητό ή ακίνητο.....») και προστίθεται απλώς ενδεικτική αναφορά ορισμένων πραγμάτων, μέσα από τη βλάβη των οποίων μπορεί να διαχέεται ο κίνδυνος σε ξένα πράγματα ή σε ανθρώπους («όπως ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, οικοδομικά ή άλλα έργα για προστασία από φυσικές και άλλες καταστροφές»). Το αδίκημα αποκτά ωστόσο, κατά τη γενικότερη επιλογή που έγινε για το Κεφάλαιο, ένα επιπρόσθετο εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο έγκλημα για την περίπτωση που η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή το θάνατο άλλου, ενώ στην περίπτωση θανάτου μεγάλου αριθμού ανθρώπων το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

Άρθρο 274

Το άρθρο 274 όπου σήμερα τυποποιείται η από αμέλεια κοινώς επικίνδυνη βλάβη καταργείται, γιατί η συγκεκριμένη πράξη έχει ενσωματωθεί στο άρθρο 273.

Άρθρο 275

Στο αδίκημα της *άρσης ασφαλιστικών εγκαταστάσεων* οι αλλαγές περιορίζονται σε στοιχεία που αφορούν τις γενικότερες επιλογές ως προς τη δομή των κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων (: εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα και τιμώρηση σε περίπτωση διαφορετικής υποκειμενικής επικάλυψης της πράξης σε σχέση με τη δυνατότητα κινδύνου). Μόνο σε σχέση με τις ποινές αξίζει να αναφερθεί ως προς το έγκλημα αυτό ότι ενώ η βασική μορφή του θεωρήθηκε πως πρέπει να καταταγεί στην κλίμακα ποινών των εγκλημάτων ηπιότερης απαξίας, αφού η βλάβη της ασφαλιστικής εγκατάστασης δεν χρειάζεται να έχει οδηγήσει σε πραγμάτωση του συμβάντος που αποβλέπει να αποτρέψει (: π.χ. στην περίπτωση άρσης μιας εγκατάστασης πυρασφάλειας δεν απαιτείται το ξέσπασμα της φωτιάς), στην περίπτωση των εκ του αποτελέσματος διακρινόμενων εγκλημάτων οι ποινές ακολουθούν αυτές των αντίστοιχων βαρύτερων κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων, αφού στις συγκεκριμένες περιπτώσεις είναι φανερό ότι η μη λειτουργία της ασφαλιστικής εγκατάστασης επιφέρει ένα παραπέρα αποτέλεσμα, που προσθέτει σε δυναμική και οδηγεί μέσα απ' αυτό στα βλαπτικά αποτελέσματα.

Άρθρο 276

Το άρθρο 276, όπου τυποποιείται η άρση ασφαλιστικών εγκαταστάσεων από αμέλεια, έχει ενσωματωθεί στο άρθρο 275 και για τον λόγο αυτό καταργείται.

Άρθρα 277 - 278

Η πρόκληση ναυαγίου ακολουθεί τη δομή της νομοτυπικής μορφής των κοινώς επικινδύνων εγκλημάτων, όπως περιγράφεται πιο πάνω και απειλείται με την ίδια κλίμακα ποινών, όπως ο εμπρησμός. Στην παρ. 2 προβλέπεται η τέλεση της πράξης από αμέλεια και γι' αυτό καταργείται το άρθρο 278 που την προέβλεπε.

Άρθρα 279 - 280

Το έγκλημα της δηλητηρίασης πραγμάτων προορισμένων για χρήση από το κοινό περιέχει δύο σημαντικές αλλαγές σε σχέση με την αξιόποινη πράξη του άρθρου 279 του ισχύοντος ΠΚ. Πρώτα απ' όλα πέρα από τη δηλητηρίαση πηγών, δεξαμενών νερού κ.λπ. και τη δηλητηρίαση τροφίμων, ποτών κ.λπ. εισάγει αξιόποινο και για την κατοχή προς πώληση, την πώληση ή τη θέση σε κυκλοφορία των πιο πάνω αντικειμένων, συμπεριφορά που δε ρυθμίζεται στο σημερινό άρθρο 279 ΠΚ δημιουργώντας σοβαρά προβλήματα (βλ. Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι, ο.π., σ. 383 επ.). Από την άλλη πλευρά η ρύθμιση καθιστά σαφές ότι τα δηλητηριαζόμενα «άλλα πράγματα» (πέρα από τα τρόφιμα και ποτά) πρέπει να είναι πράγματα προορισμένα για πώληση ή χρήση από το κοινό και όχι οποιαδήποτε πράγματα, η χρήση των οποίων μπορεί να οδηγήσει σε προσβολή της υγείας ή της ζωής. Έτσι, οριοθετεί το αξιόποινο πιο αποτελεσματικά και το περιορίζει ορθά στη δηλητηρίαση των κατά προορισμό καταναλωτικών προϊόντων, εφόσον φυσικά στη συγκεκριμένη περίπτωση μπορεί από τη χρήση τους να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο. Τέλος, με την αφαίρεση του εγκλήματος της νοθείας από το Σχέδιο καθίσταται ακόμη σαφέστερο ότι ως κοινώς επικίνδυνο έγκλημα τιμωρούνται μόνο οι δηλητηριάσεις των πιο πάνω αντικειμένων και όχι οποιαδήποτε αλλαγή προς το χειρότερο της σύστασής τους, η οποία θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από τον αγορανομικό κώδικα. Με αυτή τη μορφή αυτονόητο είναι ότι το έγκλημα (στις βασικές και διακεκριμένες μορφές του) απειλείται με την κλίμακα ποινών που επελέγη για τα *βαρύτερα κοινώς επικίνδυνα*

εγκλήματα. Προβλέπεται η από αμέλεια τέλεση της πράξης (παρ. 3) και γι' αυτό καταργείται η όμοιου περιεχομένου διάταξη του άρθρου 280.

Άρθρα 281 – 284

Τα άρθρα 281, 282 και 283-284 καταργούνται, διότι το πρώτο από αυτά (281) αντιμετωπίζει μια πράξη που τη ρυθμίζουν ήδη οι αγορανομικές διατάξεις, το δεύτερο (282) μια πράξη που θα πρέπει να ενταχθεί και να αντιμετωπιστεί με τη νομοθεσία για το περιβάλλον, ενώ τα δύο επόμενα (283-284) ενοποιούνται στο άρθρο 285.

Άρθρο 285

Στην παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών έχουν ενοποιηθεί τα εγκλήματα των άρθρων 283 και 284 ΠΚ, και έτσι η παραβίαση μέτρων για την αποτροπή της εισβολής ή της διάδοσης μιας μεταδοτικής ασθένειας, είτε από αυτήν μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ζώα άλλου είτε κίνδυνος για μετάδοση της ασθένειας σε αόριστο αριθμό ανθρώπων, αντιμετωπίζεται από την ίδια διάταξη αλλά με διαφορετικές, βέβαια, ποινές. Στην παρ. 2 της διάταξης η πράξη αντιμετωπίζεται με βαρύτερη ποινή, όταν έχει ως αποτέλεσμα τη μετάδοση της ασθένειας, αυτονόητα και πάλι με διακριτές ποινές ανάλογα αν πρόκειται για μετάδοση αυτής στα ζώα ή σε άνθρωπο. Ενώ στην πρώτη περίπτωση πρόκειται μάλιστα για διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος (καθώς η φθορά ξένης ιδιοκτησίας από αμέλεια δεν τυποποιείται), στη δεύτερη περίπτωση πρόκειται για εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο έγκλημα. Η από αμέλεια παραβίαση των μέτρων για την αποτροπή της εισβολής ή της διάδοσης μιας μεταδοτικής ασθένειας σε ζώα αποτελεί εξάλλου το μόνο αδίκημα του κεφαλαίου που απειλείται διαζευκτικά με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας, λόγω της περιορισμένης απαξίας του.

Άρθρα 286 - 287

Στο έγκλημα της παραβίασης των κανόνων οικοδομικής διατηρούνται οι τροποποιήσεις που επέφερε στη διάταξη ο νόμος 4315/2014, βάσει των οποίων: (α) για τη θεμελίωση του αξιοποίνου αρκεί πλέον η δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου για άνθρωπο, όπως έχει αποδείξει επανειλημμένα η υψηλή της επικινδυνότητα εξαιτίας και του σεισμογενούς χαρακτήρα της χώρας, (β) το έγκλημα αποκτά εκ του αποτελέσματος διακρινόμενες μορφές για τις περιπτώσεις πρόκλησης βαριάς σωματικής βλάβης και θανάτου, σύμφωνα και πάλι με τα γενικά χαρακτηριστικά του κεφαλαίου, (γ) γίνεται και στην περίπτωση αυτή η ρητή αντιμετώπισή της με την ποινή του εγκλήματος αμέλειας, (δ) από άποψη ποινών το έγκλημα ως προς τη βασική του μορφή κατατάχθηκε στις κοινώς επικίνδυνες πράξεις ηπιότερης απαξίας, αφού πλέον τιμωρείται και χωρίς την επέλευση του κινδύνου, ωστόσο στις εκ του αποτελέσματος διακρινόμενες μορφές οι απειλούμενες ποινές είναι ταυτόσημες με αυτές των βαρύτερων κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων, αφού η αιτιακή επέλευση του βλαπτικού αποτελέσματος της βαριάς σωματικής βλάβης ή του θανάτου από την παραβίαση των κοινώς αναγνωρισμένων τεχνικών κανόνων σημαίνει ότι αυτή, είτε ενόψει χειροτέρευσης των χαρακτηριστικών του οικοδομικού έργου είτε ενόψει εξωγενών παραγόντων που το επηρεάζουν, έχει αποκτήσει πλέον μια ιδιαίτερη δυναμική πρόκλησης των βλαπτικών αποτελεσμάτων. Το θέμα της παραγραφής, το οποίο επί μακρά σειρά ετών απασχολούσε θεωρία και νομολογία, αντιμετωπίζεται με τον τρόπο που ρυθμίστηκε με τον νόμο 4315/2014, προβλέπεται δηλαδή ότι η παραγραφή αρχίζει από τη στιγμή επέλευσης του θανάτου ή της βαριάς σωματικής βλάβης. Στο Σχέδιο αυξάνεται πάντως το απώτατο χρονικό όριο για την

παραγραφή του εγκλήματος από τα εικοσιπέντε στα τριάντα έτη (από την παραβίαση των τεχνικών κανόνων), πέραν του οποίου δεν μπορεί να επεκταθεί ο χρόνος της παραγραφής, αφού διαφορετικά το έγκλημα θα ήταν ουσιαστικά απαράγραπτο και ιδίως η δικαστική κρίση θα ήταν ιδιαίτερα ανασφαλής. Το άρθρο 287 καταργείται, διότι η τέλεση από αμέλεια τιμωρείται στην παρ. 2 του άρθρου 286.

Στην επιτροπή συζητήθηκε η αναγκαιότητα διαμόρφωσης και μιας νέας διάταξης, αντίστοιχης με αυτές των άρθρων 285 και 286, στην οποία να τυποποιείται η παραβίαση των κανόνων για την αποτροπή πλημμυρών και πυρκαγιών επικίνδυνων για τη ζωή των ανθρώπων, έτσι ώστε να αντιμετωπίζονται οι περιπτώσεις εκείνες που, ενώ κάποιος παραβιάζει με δόλο τις υποχρεώσεις που του επιβάλλει ο νόμος ή η αρμόδια αρχή για την αποτροπή των φαινομένων αυτών, δεν καλύπτει με δόλο ούτε την πλημμύρα ούτε την πυρκαγιά και πολύ περισσότερο δεν καλύπτει με δόλο την πρόκληση θανάτου. Οι συμπεριφορές αυτές αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα ως πλημμελληματικής φύσης εγκλήματα, για τα οποία – όταν έχουν ως αποτέλεσμα την πρόκληση μεγάλου αριθμού θανάτων – μπορεί να επιβληθεί φυλάκιση ως δέκα έτη, ποινή μετατρέψιμη σύμφωνα με το άρθρο 82 ΠΚ. Στο πλαίσιο του Σχεδίου μπορούν να αντιμετωπιστούν με φυλάκιση ως πέντε έτη, ποινή που, κατά τη γνώμη που δεν επικράτησε, δεν είναι ανάλογη με τη βαρύτητα των συγκεκριμένων συμπεριφορών. Τελικώς, κατά την επικρατήσασα άποψη, η προβλεπόμενη στο Σχέδιο ποινική αντιμετώπιση κρίθηκε επαρκής, καθώς έγινε δεκτό ότι αφενός η συγκεκριμένη τυποποίηση θα έχει προβλήματα αοριστίας και αφετέρου ότι σε πολλές περιπτώσεις είναι νοητή η επιβολή αυστηρότερων ποινών, μέσω της εφαρμογής του άρθρου 306 παρ. 2.

Άρθρο 288

Η νομοτυπική μορφή του εγκλήματος της παρεμπόδισης αποτροπής κοινού κινδύνου βελτιώθηκε σε σχέση με τον ισχύοντα ΠΚ με μία παρέμβαση που συμβάλλει στον ακριβέστερο προσδιορισμό της αξιόποινης συμπεριφοράς, καθώς πλέον προβλέπεται ότι ο κοινός κίνδυνος που υπάρχει ή επίκειται πρέπει να αφορά συγκεκριμένα έννομα αγαθά: τη ζωή ή την υγεία ανθρώπου ή ξένες ιδιοκτησίες. Στην ίδια διάταξη, στη δεύτερη παράγραφο, παρέμεινε εξάλλου, χωρίς αλλαγές σε σχέση με την ισχύουσα ρύθμιση, η τυποποίηση της παράλειψης οφειλόμενης βοήθειας σε περιπτώσεις δυστυχήματος, κοινού κινδύνου ή κοινής ανάγκης.

Άρθρο 289

Το κεφάλαιο των κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων κλείνει όπως και σήμερα με μια γενική ρύθμιση για την έμπρακτη μετάνοια και τη δικαστική άφεση της ποινής. Η έμπρακτη μετάνοια προϋποθέτει κατά τη ρύθμιση αποτροπή του κινδύνου ή αφορμή για αποτροπή αυτού από τις αρχές μετά από σχετική γρήγορη αναγγελία του δράστη με την ελεύθερη θέλησή του. Ως λόγος εξάλειψης του αξιοποίνου η έμπρακτη μετάνοια αφορά όλα τα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα που τελούνται από αμέλεια, αφού σ' αυτά δικαιολογείται και δικαιοπολιτικά το κίνητρο της υποχρεωτικής ατιμωρησίας στο δράστη, για να αποτραπεί τελικά ο κίνδυνος μιας κοινώς επικίνδυνης πράξης.

Τέλος, ο δράστης αποκτά με τη νέα ρύθμιση για τη δικαστική άφεση της ποινής ένα επιπλέον κίνητρο για την αποτροπή της εξέλιξης του κινδύνου ή για τη σχετική

κινητοποίηση των αρχών ως προς αυτήν, και μάλιστα για όλο το φάσμα των κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων, είτε αυτά τελέστηκαν από δόλο είτε από αμέλεια. Εδώ, βέβαια, δεν πρόκειται για υποχρεωτική ατιμωρησία και το δικαστήριο καλείται να κρίνει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, αν τα δεδομένα αυτού του λόγου δικαστικής άφεσης της ποινής, σε συνδυασμό και με τη γενικότερη φιλοσοφία των λόγων δικαστικής άφεσης όπως αυτή αποτυπώνεται στο άρθρο 104Β (βλ. το συνδυασμό της ειλικρινούς μετάνοιας με μειωμένη ενοχή που οδηγεί στο να μην κρίνεται πλέον αναγκαία η επιβολή ποινής), επιτρέπουν την ατιμωρησία του δράστη.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά των συγκοινωνιών, των τηλεπικοινωνιών και των άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων

Το Κεφάλαιο των εγκλημάτων κατά των συγκοινωνιών, των τηλεπικοινωνιών και των άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων δεν περιλαμβάνει μόνο αξιόποινες πράξεις που προσβάλλουν τα συγκεκριμένα κοινωνικά έννομα αγαθά, όπως μπορεί να συναγάγει κανείς από τα επιμέρους υποκεφάλαια στα οποία διακρίνεται (: Ι. Εγκλήματα κατά των συγκοινωνιών ΙΙ. Εγκλήματα κατά των τηλεπικοινωνιών και άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων). Περιλαμβάνει και συμπεριφορές που αποτελούν κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, τα οποία αναφέρονται σε ατομικά έννομα αγαθά (:της ιδιοκτησίας, της σωματικής ακεραιότητας, της ζωής ή του απορρήτου). Πρόκειται ωστόσο για κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα που διαπράττονται μέσα από επικίνδυνες παρεμβάσεις στις συγκοινωνίες ή στις τηλεπικοινωνίες. Η ένταξη των εγκλημάτων αυτών στο συγκεκριμένο Κεφάλαιο προτιμήθηκε εξαιτίας της συνάφειάς τους με τις προσβολές που αφορούν το έννομο αγαθό των συγκοινωνιών ή των τηλεπικοινωνιών.

Εξάλλου, η μη αυτοτελής τυποποίηση εγκλημάτων κατά της ασφάλειας των συγκοινωνιών ή των άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων καθεαυτήν εξηγείται από την αρχή της χρήσης του ποινικού δικαίου ως ultima ratio, η οποία επιβάλλει να καταφεύγει κανείς σε τούτο το επώδυνο για τους πολίτες μέσο καταναγκασμού μόνο ως έσχατη λύση. Έτσι, αν π.χ. μια διατάραξη της συγκοινωνίας στους δρόμους δε συνοδεύεται από πρόκληση κοινού κινδύνου για ξένα πράγματα ή πρόσωπα, η συμπεριφορά αυτή μένει να αντιμετωπιστεί μόνο ως παραβίαση των κανόνων της οδικής κυκλοφορίας κατά τον ΚΟΚ.

Με την έννοια αυτή το συγκεκριμένο Κεφάλαιο διατηρεί ένα βασικό χαρακτηριστικό του αντίστοιχου 14ου κεφαλαίου του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα, βελτιώνει ωστόσο κατά πολύ την κατάσταση σε σχέση με αυτό. Συγκεκριμένα, καταργήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 294, 296 και 297 που είχαν έντονα κατακριθεί από τη θεωρία είτε ως προβληματικές από άποψη συνταγματικότητας είτε ως παρωχημένες είτε ως δύσκολα εντασσόμενες στο συγκεκριμένο Κεφάλαιο, (παύση εργασίας, παρακώλυση προμήθειας ψωμιού και έκθεση πλοίου σε κίνδυνο με διενέργεια λαθρεμπορίου) (βλ. σχετικά *Ι. Μανωλεδάκη*, Το έννομο αγαθό ως βασικό εργαλείο του ποινικού δικαίου, 1998, σ. 364 επ.). Από την άλλη πλευρά προχώρησε σε σημαντικές τομές, τόσο σε ό,τι αφορά τη δομή των επιμέρους εγκλημάτων όσο και σε σχέση με την περιγραφή των

αξιόποινων συμπεριφορών. Ειδικότερα τα βασικά χαρακτηριστικά του κεφαλαίου είναι τα ακόλουθα:

(α) Η *εξειδίκευση των συμπεριφορών* που διαταράσσοντας την ασφάλεια των συγκοινωνιών προκαλούν κοινό κίνδυνο, έτσι ώστε οι τυποποιούμενες πράξεις να είναι ορισμένες σύμφωνα με την επιταγή του άρθρου 7 παρ. 1 Συντ., χαρακτηριστικό που έχει ιδιαίτερη σημασία όταν στις συγκεκριμένες συμπεριφορές στηρίζονται και εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα που οδηγούν σε βαριές στερητικές της ελευθερίας ποινές (βλ. σχετικά τις de lege ferenda σκέψεις της *Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου*, Εμβάθυνση στο ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο, 2008, σ. 206).

(β) Η *τυποποίηση τόσο «εξωγενών» επικίνδυνων παρεμβάσεων* στις συγκοινωνίες (π.χ. με καταστροφή ή βλάβη εγκαταστάσεων κ.λπ.) όσο και *τέτοιων που προέρχονται μέσα από την ίδια τη διαδικασία της λειτουργίας τους, δηλ. από την οδήγηση* των σχετικών συγκοινωνιακών μέσων.

(γ) Η *εκσυγχρονισμένη δομή των κοινώς επικίνδυνων αδικημάτων του κεφαλαίου* που ακολουθεί τις επιλογές που έγιναν στα εγκλήματα κοινού κινδύνου, και συγκεκριμένα: (i) η δημιουργία εκ του αποτελέσματος διακρινόμενων εγκλημάτων για την περίπτωση της πρόκλησης βαριών σωματικών βλαβών ή θανάτου και διακεκριμένων εγκλημάτων για την πρόκληση βλαβών σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, (ii) η κλιμακωτή διαβάθμιση των απειλούμενων ποινών σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας και η πρόβλεψη διακριτής ποινής για την περίπτωση της επέλευσης θανάτου μεγάλου αριθμού ανθρώπων, και (iii) η αντιμετώπιση με την ποινή του εγκλήματος αμέλειας και της περίπτωσης που μόνο ένα από τα συστατικά στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης (:διατάραξη της ασφάλειας των συγκοινωνιών με τον οριζόμενο στη διάταξη τρόπο ή η πρόκληση κοινού κινδύνου για έννομα αγαθά) καλύπτεται από αμέλεια, ενώ το άλλο καλύπτεται από δόλο.

(δ) Η τυποποίηση των *προσβολών του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών του κοινού ως κοινώς επικίνδυνου εγκλήματος* με σαφές περιεχόμενο πράξεων απόκτησης πρόσβασης σε σύνδεση ή σε δίκτυο παροχής στο κοινό υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικής επικοινωνίας που προκαλούν κίνδυνο είτε για το απόρρητο *του περιεχομένου* της τηλεπικοινωνίας είτε γι' αυτό *των στοιχείων κίνησης ή θέσης* αυτής, σε αντίθεση με το συγκεχυμένο και σε πολλά σημεία αόριστο περιεχόμενο του ισχύοντος σήμερα άρθρου 292Α ΠΚ.

(ε) Η τυποποίηση στο συγκεκριμένο Κεφάλαιο του *κοινώς επικίνδυνου εγκλήματος κατά του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών του κοινού* καθώς και της *παρακώλυσης των τηλεπικοινωνιών* ως κοινωνικού αγαθού και η ένταξη όλων των άλλων ατομικών προσβολών του τηλεπικοινωνιακού απορρήτου στα εγκλήματα του σχετικού κεφαλαίου.

(στ) Η δημιουργία *απλά ή ιδιαίτερα διακεκριμένων μορφών* στις αξιόποινες πράξεις *παρακώλυσης της λειτουργίας κοινωφελών εγκαταστάσεων* αλλά και στις *προσβολές του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών του κοινού* στη βάση στοιχείων που ευδιάκριτα εκφράζουν είτε αυξημένο άδικο (π.χ. όταν ο δράστης είναι νόμιμος εκπρόσωπος της εγκατάστασης ή μέλος της διοίκησης ή υπεύθυνος της ασφάλειας αυτής ή εργαζόμενος ή συνεργάτης, ή όταν από την πράξη προκαλείται κατάσταση κοινής ανάγκης) είτε αυξημένη ενοχή (π.χ. όταν ο δράστης αποβλέπει να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος).

(ζ) Η *εκλογίκευση των ποινών* του κεφαλαίου και *ο αναλογικός συσχετισμός τους με αυτές των εγκλημάτων κοινού κινδύνου*, για όσες πράξεις έχουν τυποποιηθεί ως κοινώς επικίνδυνες αξιόποινες συμπεριφορές.

(η) Και τέλος, η πρόβλεψη των θεσμών της *έμπρακτης μετάνοιας* και της *δικαστικής άφεσης της ποινής* για τα εγκλήματα *των επικίνδυνων παρεμβάσεων στη συγκοινωνία* και *την επικίνδυνη οδήγηση*, που είναι τυποποιημένα ως κλασικά εγκλήματα κοινής διακινδύνευσης, αφού η παροχή ενός ισχυρού κινήτρου ενεργοποίησης του δράστη είναι σ' αυτές τις περιπτώσεις σημαντική για την άρση του κινδύνου και τον ουσιώδη περιορισμό των συνεπειών της πράξης.

Ι. Εγκλήματα κατά των συγκοινωνιών

Άρθρο 290

Το έγκλημα *των επικίνδυνων παρεμβάσεων στην οδική συγκοινωνία* απαιτεί, όπως και στον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα, τη διατάραξη της ασφάλειας της συγκοινωνίας στους δρόμους ή στις πλατείες. Η διάταξη αναφέρεται ωστόσο μόνο σε *«εξωγενείς»* επικίνδυνες παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία, δηλαδή σε επικίνδυνες συμπεριφορές πέρα από την οδήγηση ενός συγκοινωνιακού μέσου, αφού οι αξιόποινες επικίνδυνες μορφές της τελευταίας τυποποιούνται διακριτά στο δεύτερο άρθρο του κεφαλαίου. Πέρα απ' αυτό το καινοτόμο στοιχείο, σημαντικό νεωτερισμό αποτελεί επίσης ότι στο συγκεκριμένο έγκλημα ορίζονται πλέον οι τρόποι πρόκλησης της διατάραξης. Έτσι, αυτό δεν μπορεί να θεμελιωθεί πλέον από οποιαδήποτε συμπεριφορά θα κρινόταν ως διατάραξη της ασφάλειας της συγκοινωνίας, χωρίς να αποτελεί μια ουσιωδώς επικίνδυνη πράξη γι' αυτήν. Ειδικότερα, η διατάραξη της ασφάλειας της συγκοινωνίας απαιτείται να επέρχεται με: (i) καταστροφή, βλάβη ή μετακίνηση εγκαταστάσεων ή οχημάτων, (ii) με τοποθέτηση ή διατήρηση εμποδίων, (iii) με αλλοίωση σημείων ή σημάτων ή με τοποθέτηση ή διατήρηση εσφαλμένων σημείων ή σημάτων ή (iv) τέλος, με παρόμοιες, εξίσου επικίνδυνες για τη συγκοινωνία, πράξεις. Η απαρίθμηση των τριών πρώτων κατηγοριών πράξεων διατάραξης βοηθά τον εφαρμοστή του δικαίου να ερμηνεύσει και την τελευταία, μάλλον αόριστη έννοια, των παρόμοιων πράξεων, αφού αυτές πρέπει κατά νόμο να είναι *εξίσου επικίνδυνες* με τις προηγούμενες, στοιχείο που παραπέμπει σε μια *αμεσότητα κινδύνου* που οι συγκεκριμένες πράξεις πρέπει να δημιουργούν για την ασφάλεια της συγκοινωνίας. Οι πράξεις αυτές τιμωρούνται βέβαια μόνο αν προέκυψε κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα ή κίνδυνος για άνθρωπο, στοιχείο που σε σύγκριση με την ισχύουσα διάταξη του άρθρου 290 ΠΚ διαφέρει ενόψει της θεμελίωσης αξιοποίνου ακόμη και αν ο κοινός κίνδυνος περιορίζεται στα ξένα πράγματα. Παράλληλα, οι επικίνδυνες «εξωγενείς» παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία τιμωρούνται με αυξημένες ποινές, ως διακεκριμένο έγκλημα, αν η διατάραξη των συγκοινωνιών που οφείλεται σ' αυτές προκάλεσε κίνδυνο για άνθρωπο, και ως εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα, αν προκληθεί παραπέρα βαριά σωματική βλάβη ή θάνατος ανθρώπου. Αν προκλήθηκε θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη. Η πράξη τιμωρείται και όταν τελείται από αμέλεια με την ήπια ποινή της παρ. 2 (φυλάκιση μέχρι δύο έτη), η οποία εφαρμόζεται ακόμη και αν η διατάραξη της ασφάλειας της συγκοινωνίας ή η δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου καλύπτεται από δόλο.

Άρθρο 290Α

Η *επικίνδυνη οδήγηση* έρχεται να συμπληρώσει, με την αυτοτελή τυποποίησή της στο δεύτερο άρθρο του κεφαλαίου, τις αξιόποινες επικίνδυνες παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία. Τυποποιούνται δύο κατηγορίες επικίνδυνων συμπεριφορών οδήγησης: (i) αυτή που οφείλεται *στην κατάσταση του ίδιου του οδηγού*, μολονότι δεν είναι σε θέση να οδηγήσει με ασφάλεια λόγω της κατανάλωσης οινοπνεύματος, χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών ή λόγω σωματικής ή πνευματικής εξάντλησης και (ii) αυτή που οφείλεται στον *ειδικότερο τρόπο οδήγησης*, και συγκεκριμένα: είτε σε οδήγηση σε εθνικές ή περιφερειακές οδούς αντίστροφα στο ρεύμα της εκάστοτε κατεύθυνσης ή σε πεζόδρομους, πεζοδρόμια ή πλατείες, ή οδήγηση οχήματος που είναι τεχνικά ανασφαλές ή με ανασφαλή τρόπο φορτωμένο ή προβαίνει σε οδήγηση με επικίνδυνους ελιγμούς ή μετέχει σε αυτοσχέδιους αγώνες. Έτσι, από τη διάταξη καθίσταται σαφές ότι το έγκλημα της επικίνδυνης οδήγησης δεν αφορά κάθε σχετική με την οδήγηση παραβίαση του ΚΟΚ, αλλά μόνο ορισμένες πολύ επικίνδυνες συμπεριφορές που σχετίζονται με αυτήν, εφόσον βέβαια και εδώ από την πράξη προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα ή κίνδυνος για άνθρωπο. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται να καταλήγει κάθε παράβαση του ΚΟΚ, που έχει ως παραπέρα αποτέλεσμα την από αμέλεια θανάτωση άλλου, σε εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο έγκλημα επικίνδυνης οδήγησης που τιμωρείται με την υψηλή ποινή κάθειρξης. Για την επικίνδυνη οδήγηση, όπως και για τις επικίνδυνες εξωγενείς παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία τυποποιούνται εξάλλου τα ίδια διακεκριμένα και εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα (με τα ίδια αποτελέσματα: βλάβη σε κοινωφελείς εγκαταστάσεις, βαριά σωματική βλάβη, θάνατος) και με τις ίδιες ποινές. Εξομοιωμένα από άποψη απειλούμενης ποινής είναι εξάλλου αυτονόητα και τα αντίστοιχα εγκλήματα αμέλειας.

Άρθρο 291

Στο άρθρο αυτό τυποποιήθηκαν ειδικά οι *επικίνδυνες παρεμβάσεις στη συγκοινωνία μέσων σταθερής τροχιάς, πλοίων και αεροσκαφών.* Παρά την σε μεγάλο βαθμό ενιαία λογική που παρουσιάζουν οι επικίνδυνες παρεμβάσεις στα συγκεκριμένα πεδία συγκοινωνιών με τις αντίστοιχες συμπεριφορές στο πλαίσιο της οδικής συγκοινωνίας, κρίθηκε ότι η απόδοσή τους στην ίδια διάταξη δεν είναι νομοτεχνικά σκόπιμη, επειδή υπάρχουν πάντως τυπικοί κίνδυνοι που απορρέουν από διαφορετικά είδη πράξεων στα επιμέρους πεδία (βλ. π.χ. τις ειδικές μορφές επικίνδυνης οδήγησης στην οδική συγκοινωνία ή τον ειδικό ρόλο της τήρησης των κανόνων τεχνικού ελέγχου στην αεροπορική συγκοινωνία). Πάντως εδώ τυποποιήθηκαν σε ένα και μόνο άρθρο τόσο οι «εξωγενείς» επικίνδυνες παρεμβάσεις στη συγκοινωνία των σιδηροδρόμων, πλοίων ή αεροσκαφών (παρ. 1) όσο και η επικίνδυνη οδήγηση των συγκεκριμένων συγκοινωνιακών μέσων (παρ. 2), αφού η τελευταία δεν παρουσιάζει την πολυμορφία που συναντάμε στις οδικές συγκοινωνίες. Κατά τα λοιπά η διάταξη δομείται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που περιγράφηκε πιο πάνω για τις επικίνδυνες παρεμβάσεις και την επικίνδυνη οδήγηση στην οδική συγκοινωνία. Πάντως ως αξιόποινη επικίνδυνη οδήγηση τιμωρείται εδώ μόνον η επικίνδυνη οδήγηση που οφείλεται στην κατάσταση του οδηγού, αφού αυτή κατ' ουσία είναι και η κύρια μορφή επικίνδυνης οδήγησης που εμφανίζεται στην πράξη σε σχέση με τα συγκεκριμένα συγκοινωνιακά μέσα.

Άρθρο 292

Στη διάταξη για την *παρακώλυση συγκοινωνιών,* κρίθηκε ότι για την τέλεση του αδικήματος πρέπει να παρεμποδιστεί η λειτουργία *κοινόχρηστου συγκοινωνιακού*

μέσου. Έτσι, επιχειρείται να λυθεί το πρόβλημα της ασάφειας που δημιουργεί το ισχύον άρθρο 292 ΠΚ με την αναφορά σε «παρεμπόδιση της λειτουργίας κοινόχρηστης εγκατάστασης που εξυπηρετεί τη συγκοινωνία, και ιδίως σιδηροδρόμου, αεροπλάνου κ.λπ.» (βλ. σχετικά *Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου*, Εμβάθυνση στο Ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο, 2008, σ. 489 επ.). Το έγκλημα δεν μπορεί να θεμελιωθεί, λοιπόν, χωρίς την παρεμπόδιση της λειτουργίας των ίδιων των συγκοινωνιακών μέσων. Εξάλλου, παρεμπόδιση υπάρχει όταν ματαιώνεται η συγκοινωνία (βλ. σχετικά *Μ. Καϊάφα - Γκμπάντι,* Εμβάθυνση στην ποινική νομολογία, σ. 485 επ. και *Ε. Συμεωνίδου - Καστανίδου*, ο.π., σ. 491). Στη διάταξη προστίθενται ωστόσο και οι ανάλογης απαξίας περιπτώσεις της σοβαρής διατάραξης της λειτουργίας των συγκοινωνιακών μέσων, δηλαδή αυτής που γίνεται σε μεγάλη έκταση ή για μεγάλο χρονικό διάστημα. Σε καμία περίπτωση πάντως δε αρκεί για το αξιόποινο μια απλή δυσχέρανση της λειτουργίας τους. Η πράξη τιμωρείται βέβαια και όταν τελείται από αμέλεια.

ΙΙ. Εγκλήματα κατά των τηλεπικοινωνιών και άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων

Άρθρο 292Α

Στο άρθρο 292^{Α} υιοθετείται κατά βάση η δομή και το περιεχόμενο της ισχύουσας διάταξης. Στο άρθρο τυποποιείται ειδικότερα ως έγκλημα: (α) Η χωρίς δικαίωμα πρόσβαση σε σύνδεση ή δίκτυο παροχής υπηρεσιών τηλεφωνίας ή σε σύστημα λογισμικού, που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών. Αν ο υπαίτιος είναι εργαζόμενος ή συνεργάτης του παρόχου υπηρεσιών τηλεφωνίας η ποινή επαυξάνεται. (β) Η παραβίαση από τον πάροχο τηλεφωνίας ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του διάταξης της ΑΔΑΕ ή όρου Γενικής Άδειας ή του δικαιώματος χρήσης ραδιοσυχνότητας ή αριθμού. (γ) Η παράλειψη από τον πάροχο τηλεφωνίας να λάβει τα αναγκαία μέτρα αποτροπής της υπό στ. α΄ πράξης.

Ως διακεκριμένη μορφή τυποποιείται η τέλεση της πράξης με σκοπό πορισμού παράνομου περιουσιακού οφέλους ή η πρόκληση ζημίας σε άλλον. Αν το συνολικό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνει το ποσό των 120.000 ευρώ, επαυξάνεται επίσης η ποινή. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση που από την πράξη τίθενται σε κίνδυνο θεμελιώδεις αρχές και θεσμοί του πολιτεύματος ή απόρρητο που αναφέρεται στην ασφάλεια του κράτους ή εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας. Τέλος, όπως και στην ισχύουσα διάταξη τιμωρείται όποιος αθέμιτα διαθέτει στο εμπόριο ή προσφέρει προς εγκατάσταση μέσα για την τέλεση των πράξεων ή δημόσια διαφημίζει ότι τα προσφέρει.

Άρθρο 292Β

Στο άρθρο 292Β, διατηρείται κατά βάση η ισχύουσα διάταξη. Το έγκλημα τελεί εκείνος που χωρίς δικαίωμα παρεμποδίζει σοβαρά ή διακόπτει τη λειτουργία συστήματος πληροφοριών με την εισαγωγή, διαβίβαση, διαγραφή, καταστροφή, αλλοίωση ψηφιακών δεδομένων ή με αποκλεισμό της πρόσβασης στα δεδομένα αυτά (παρ. 1). Στην παρ. 2 διαμορφώνονται διακεκριμένες μορφές εγκλημάτων, όταν (α) η πράξη τελέστηκε με τη χρήση εργαλείου που έχει σχεδιαστεί κατά κύριο λόγο για πραγματοποίηση επιθέσεων που επηρεάζουν μεγάλο αριθμό συστημάτων πληροφοριών ή επιθέσεων που προκαλούν σοβαρές ζημίες και ιδίως επιθέσεων που προκαλούν μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διατάραξη των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών,

οικονομική ζημιά ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων, (β) η πράξη προκάλεσε σοβαρές ζημίες και ιδίως μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διατάραξη των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών, οικονομική ζημία ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων και γ) όταν η πράξη τελέστηκε κατά συστημάτων πληροφοριών που αποτελούν μέρος υποδομής για την προμήθεια του πληθυσμού με ζωτικής σημασίας αγαθά ή υπηρεσίες.

Στο Σχέδιο δεν περιλήφθηκε η ισχύουσα διάταξη της παρ. 3, καθώς έγινε δεκτό ότι πρέπει στις περιπτώσεις αυτές να λειτουργούν οι κανόνες της συρροής. Δεν προβλέφθηκε επίσης διάταξη για την κατ' έγκληση δίωξη της πράξης, καθώς πρόκειται για έγκλημα που αφορά ευρύτερο αριθμό ατόμων και για το λόγο αυτό η πράξη πρέπει να διώκεται αυτεπαγγέλτως. .

Άρθρο 292Γ

Με το άρθρο αυτό τιμωρούνται προπαρασκευαστικές πράξεις για την τέλεση του εγκλήματος του άρθρου 292Β. Τιμωρείται ειδικότερα όποιος παράγει, πωλεί, προμηθεύεται προς χρήση, εισάγει, κατέχει, διανέμει ή με άλλο τρόπο διακινεί: α) συσκευές ή προγράμματα υπολογιστή, σχεδιασμένα ή προσαρμοσμένα κυρίως για το σκοπό της διάπραξης των εγκλημάτων του άρθρου 292Β, β) συνθηματικά ή κωδικούς πρόσβασης ή άλλα παρεμφερή δεδομένα με τη χρήση των οποίων είναι δυνατόν να αποκτηθεί πρόσβαση στο σύνολο ή μέρος ενός πληροφοριακού συστήματος.

Άρθρο 292Δ

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται ως κοινώς επικίνδυνο έγκλημα η *προσβολή του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών του κοινού* με την απόκτηση πρόσβασης σε σύνδεση ή σε δίκτυο παροχής στο κοινό υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή σε σύστημα υλικού ή λογισμικού που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών. Η διάταξη απαιτεί για τη θεμελίωση αξιοποίνου να μπορεί να προκύψει *κοινός κίνδυνος* για το απόρρητο είτε *του περιεχομένου* των τηλεφωνικών επικοινωνιών είτε *των στοιχείων της θέσης ή κίνησης* αυτών. Έτσι, από τη διάταξη όχι μόνο προκύπτει με σαφήνεια το προστατευόμενο έννομο αγαθό, αλλά ορίζονται με ακρίβεια και τα στοιχεία της αξιόποινης πράξης. Η ταυτότητα του εγκλήματος ως κοινώς επικίνδυνου θα οδηγεί εξάλλου, σε περίπτωση που μέσα από τη συγκεκριμένη πράξη βλαφθεί το απόρρητο της επικοινωνίας συγκεκριμένων προσώπων, σε αληθινή συρροή εγκλημάτων, αφού το συγκεκριμένο κοινώς επικίνδυνο έγκλημα δεν μπορεί να απορροφήσει τη βλάβη του απορρήτου αλλά ούτε και το αντίστροφο μπορεί να συμβεί. Και τούτο γιατί η βλάβη αφορά το απόρρητο της επικοινωνίας συγκεκριμένων προσώπων, ενώ η προσβολή του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών του κοινού αναφέρεται στη διακινδύνευση του απορρήτου αόριστου αριθμού ανθρώπων. Και στο έγκλημα αυτό, όπως και στα υπόλοιπα του κεφαλαίου που τελούνται είτε σε βάρος μιας κοινωφελούς εγκατάστασης είτε με μέσο αυτήν, προβλέπονται διακεκριμένες περιπτώσεις είτε εξαιτίας της ιδιότητας του δράστη (:ως παρόχου υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή νόμιμου εκπροσώπου αυτού ή μέλους της διοικήσεώς του ή υπευθύνου της διασφάλισης του απορρήτου ή εργαζόμενου ή συνεργάτη του παρόχου) που υποδηλώνει αυξημένο άδικο, είτε λόγω στοιχείου που οδηγεί σε αυξημένη ενοχή, δηλαδή σκοπού προσπορισμού παράνομου περιουσιακού οφέλους). Μολονότι πρόκειται για κοινώς επικίνδυνο έγκλημα η πράξη δεν τιμωρείται όταν τελείται από αμέλεια, γιατί η απόκτηση πρόσβασης σε

σύνδεση ή σε δίκτυο παροχής στο κοινό υπηρεσιών τηλεφωνίας είναι μια επιλεγμένη συμπεριφορά και όταν δεν καλύπτεται από δόλο δεν δικαιολογείται η ποινική καταστολή της.

Άρθρο 292Ε

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται *η παρακώλυση των τηλεπικοινωνιών* ως έγκλημα βλάβης του κοινωνικού αγαθού των εγκαταστάσεων τηλεπικοινωνιών με τις οποίες παρέχονται στο κοινό υπηρεσίες τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικής επικοινωνίας και ιδίως όταν αυτό συμβαίνει μέσω του διαδικτύου (για την έννοια της εγκατάστασης πρβλ. *Ι. Μανωλεδάκη*, Ερμηνεία κατ' άρθρο των όρων του ποινικού κώδικα, σ. 85, 95). Το αποτέλεσμα της πράξης πρέπει να είναι εδώ είτε η παρεμπόδιση της λειτουργίας της εγκατάστασης, δηλαδή η πλήρης ανακοπή (ματαίωση) της λειτουργίας αυτής, είτε η αντίστοιχης απαξίας σοβαρή διατάραξή της, δηλαδή μια διατάραξη που γίνεται σε μεγάλη έκταση ή για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ωστόσο τα αποτελέσματα αυτά για να είναι αξιόποινα, θα πρέπει να προέρχονται από πράξεις αθέμιτης παρέμβασης είτε σε πράγμα είτε σε σύστημα πληροφοριών είτε σε ηλεκτρονικά δεδομένα που εξυπηρετούν τη λειτουργία μιας τέτοιας εγκατάστασης. Και στο αδίκημα αυτό προβλέπονται ως απλά διακεκριμένες μορφές οι περιπτώσεις αυξημένου αδίκου ή ενοχής που οφείλονται στην ιδιότητα του δράστη ή σε υποκειμενικά στοιχεία. Η παρακώλυση τηλεπικοινωνιών προβλέπεται εξάλλου ως αξιόποινη και όταν τελείται από αμέλεια.

Άρθρο 293

Τελευταίο έγκλημα του κεφαλαίου αποτελεί *παρακώλυση της λειτουργίας των άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων.* Τούτο είναι δομημένο όπως και το έγκλημα της παρακώλυσης των τηλεπικοινωνιών, τόσο ως προς τις βασικές (έγκλημα δόλου και αμέλειας) όσο και ως προς τις διακεκριμένες μορφές του. Εδώ τυποποιείται όμως η παρεμπόδιση ή η μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διατάραξη της λειτουργίας *εγκατάστασης που εξυπηρετεί την παροχή στο κοινό ταχυδρομικών υπηρεσιών ή νερού, φωτισμού, θερμότητας ή κινητήριας δύναμης* (για την έννοια της κοινωφελούς εγκατάστασης και το απαιτούμενο στοιχείο της αμεσότητας για την εξυπηρέτηση των συγκεκριμένων αναγκών του κοινού βλ. *Ι. Μανωλεδάκη/Ν. Μπιτζιλέκη*, Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, 13η έκδ., σ. 348, *Χ. Μυλωνόπουλου*, Ποινικό δίκαιο, Ειδικό Μέρος, Τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας, β΄ έκδ., σ. 357, *Σ. Παύλου*, Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, σ. 213). Το αξιόποινο θεμελιώνεται εξάλλου και στο πλαίσιο του εγκλήματος αυτού μόνο όταν το συγκεκριμένο αποτέλεσμα επιτυγχάνεται με αθέμιτη παρέμβαση σε πράγμα, σε σύστημα πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα που εξυπηρετούν τη λειτουργία της κοινωφελούς εγκατάστασης.

Άρθρα 294 – 297

Τα άρθρα 294 έως 297 καταργούνται ....

Άρθρο 298

Για τα αδικήματα κατά της ασφάλειας των συγκοινωνιών, τα οποία όπως ειπώθηκε έχουν δομηθεί ως κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, προβλέπεται *έμπρακτη μετάνοια* με ευθεία παραπομπή στην αντίστοιχη διάταξη των κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων, αφού και εδώ το ενδιαφέρον του νομοθέτη εστιάζεται στην αποτροπή του κινδύνου για τη διάσωση των εννόμων αγαθών. Στο μέτρο που αυτή γίνεται με την ελεύθερη θέληση του δράστη

και εφόσον πρόκειται για εγκλήματα αμέλειας, δικαιολογείται δικαιοπολιτικά η υποχρεωτική ατιμωρησία στην οποία οδηγεί η έμπρακτη μετάνοια ως λόγος εξάλειψης του αξιοποίνου.

Πέραν αυτού όμως παρέχεται και εδώ, και μάλιστα είτε πρόκειται για επικίνδυνες παρεμβάσεις στη συγκοινωνία από δόλο είτε για τέτοιες από αμέλεια, με την ίδια λογική που έχει επιλεγεί και στα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, ένα επιπλέον ισχυρό κίνητρο στο δράστη για την αποτροπή της εξέλιξης του κινδύνου με την πρόβλεψη *δικαστικής άφεσης της ποινής*, δηλ. δυνατότητας μη επιβολής της ποινής ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, και εφόσον αυτά εμπίπτουν στα γενικότερα στοιχεία που δικαιολογούν τη δικαστική άφεση της ποινής κατά το άρθρο 104Β του Γενικού Μέρους.

ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά της ζωής και προσβολές του εμβρύου

Ι. Εγκλήματα βλάβης της ζωής του ανθρώπου

Άρθρο 299

Στα εγκλήματα βλάβης της ζωής την πρώτη θέση κατέχει βέβαια το έγκλημα της ανθρωποκτονίας με δόλο (άρθρο 299), το οποίο, διατήρησε την υπάρχουσα στον ισχύοντα Κώδικα μορφή του. Έτσι, όπως και σήμερα, η ανθρωποκτονία διακρίνεται στη λεγόμενη «βαριά» ανθρωποκτονία, η οποία αποφασίζεται ή εκτελείται σε ήρεμη ψυχική κατάσταση και στην ανθρωποκτονία που κυριαρχείται από τον βρασμό ψυχικής ορμής. Μεταξύ των πράξεων των δύο παραγράφων της ανθρωποκτονίας με δόλο δεν υπάρχει επομένως σχέση γενικού προς ειδικό - ή διαφορετικά, βασικού προς προνομιούχο έγκλημα - αλλά στην κάθε παράγραφο περιγράφεται μια διαφορετική μορφή του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας, ώστε οι δύο παράγραφοι αθροιζόμενες να καταλαμβάνουν *όλες* τις πιθανές μορφές τέλεσης ενός εγκλήματος ανθρωποκτονίας από δόλο. Με δεδομένο, δηλαδή, ότι για να τιμωρηθεί κάποιος με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών πρέπει να έχει αποφασίσει ή εκτελέσει την ανθρωποκτονία σε ήρεμη ψυχική κατάσταση, είναι προφανές ότι στην έννοια του βρασμού ψυχικής ορμής δεν υπάγεται μόνο η αιφνίδια υπερδιέγερση συναισθήματος ή πάθους, όπως κατά κανόνα υποστηρίζεται, αλλά *κάθε* υπερδιέγερση συναισθήματος ή πάθους εφόσον αποκλείει την ήρεμη σκέψη, ανεξαρτήτως του λόγου που την προκάλεσε.

Άρθρο 300

Αναλλοίωτη διατηρείται στο άρθρο αυτό η ίδια διάταξη του ΠΚ, για την ανθρωποκτονία με συναίνεση, στην οποία αλλάζει μόνο ο τίτλος. Ως έγκλημα περιγράφεται η «ανθρωποκτονία κατ' απαίτηση» και όχι η «ανθρωποκτονία με συναίνεση», ώστε πλέον ο τίτλος του άρθρου να αντιστοιχεί προς το περιεχόμενό του.

Άρθρο 301

Σημαντικές επεμβάσεις γίνονται στο έγκλημα της συμμετοχής σε αυτοκτονία, το οποίο περιγράφεται στο άρθρο αυτό. Το αξιόποινο της συγκεκριμένης πράξης διατηρείται, μολονότι σε άλλες χώρες η πράξη αυτή, ως συνδρομή στη μη αξιόποινη αυτοκτονία,

παραμένει ατιμώρητη. Κρίθηκε ωστόσο ότι καθώς το αξιόποινο περιορίζεται μόνο στις περιπτώσεις που ο δράστης φαίνεται να ελέγχει ένα άτομο το οποίο βρίσκεται σε αδύναμη θέση, η ποινή απειλείται όχι για τη συνδρομή του, αλλά για την αυτοτελή προσβολή του αδύναμου ατόμου. Στο πλαίσιο αυτό, διατηρήθηκε μεν ως τρόπος τέλεσης του εγκλήματος η κατάπειση για την τέλεση της αυτοκτονίας, εφόσον αυτή τελέστηκε ή έγινε απόπειρά της, ενώ σε ό,τι αφορά την παροχή βοήθειας κατά την τέλεση της πράξης, προβλέπεται πια ότι τιμωρείται μόνο εκείνος, χωρίς τη βοήθεια του οποίου η τέλεση της αυτοκτονίας δεν θα ήταν εφικτή.

Άρθρο 302

Στην ίδια ενότητα αναλλοίωτη μένει η διάταξη του άρθρου 302 (ανθρωποκτονία από αμέλεια). Η μόνη παρέμβαση που γίνεται στη διάταξη είναι ότι πλέον διαγράφεται η δεύτερη παράγραφός της, καθώς η συγκεκριμένη πρόβλεψη του λόγου δικαστικής άφεσης της ποινής έχει ενταχθεί ως γενικός κανόνας δυνητικής δικαστικής άφεσης της ποινής, στο άρθρο 104Β.

Άρθρο 303

Διατηρείται αναλλοίωτη η ίδια διάταξη του ΠΚ για την παιδοκτονία.

ΙΙ. Προσβολές του εμβρύου

Άρθρο 304

Στην δεύτερη ενότητα του Κεφαλαίου (άρθρα 304 και 304Α) τυποποιούνται οι προσβολές του εμβρύου. Σε αυτές περιλαμβάνεται αρχικά η τεχνητή διακοπή της κύησης, που περιγράφεται και σήμερα ως αξιόποινη πράξη στο άρθρο 304 ΠΚ. Η πράξη παραμένει κακούργημα όταν τελείται χωρίς τη συναίνεση της εγκύου (παρ. 1), ενώ αν υπάρχει συναίνεση της ίδιας ή των προσώπων που έχουν τη γονική μέριμνα ή επιμέλειά της, αν αυτή είναι ανίκανη να συναινέσει, προβλέπεται πλημμεληματική ποινή (παρ. 2). Καταργείται εξάλλου η διακεκριμένη μορφή της κατά συνήθεια τέλεσης της πράξης, όχι μόνο γιατί η διάταξη παραπέμπει σε πρότυπα συμπεριφοράς προηγούμενων αιώνων, αλλά και γιατί επιπλέον η κατά συνήθεια τέλεση εγκληματικών πράξεων έχει γενικά καταργηθεί ως αυτοτελής λόγος επιβάρυνσης της ποινής. Ως διακεκριμένη μορφή τεχνητής διακοπής της κύησης με τη συναίνεση της εγκύου προβλέπεται ωστόσο πλέον η κατ' επάγγελμα τέλεσή της.

Στην ίδια διάταξη τιμωρείται επίσης η έγκυος που μετά την εικοστή τέταρτη εβδομάδα της εγκυμοσύνης της την διακόπτει ή επιτρέπει σε άλλον να τη διακόψει, μια πράξη που θεωρείται ως ιδιαίτερα σκληρή και γι΄ αυτό μη ανεκτή (παρ. 3). Σημαντικές επεμβάσεις έχουν γίνει και κατά την περιγραφή των ενδείξεων, ως λόγων άρσης του αδίκου. Προβλέπεται, ειδικότερα, ότι δεν είναι άδικη πράξη η τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης όταν συντρέχουν οι προβλεπόμενες από το νόμο ενδείξεις όχι μόνο όταν η πράξη ενεργείται από ειδικό γιατρό, αλλά και στην περίπτωση που τελείται από την ίδια την έγκυο. Διευρύνονται επίσης τα χρονικά περιθώρια για την εφαρμογή της λεγόμενης ευγονικής ένδειξης, η οποία λειτουργεί ως λόγος άρσης του αδίκου μέχρι το τέλος της κύησης, κατά το πρότυπο άλλων ευρωπαϊκών Κωδίκων, όπως του αυστριακού. Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα που απασχολεί σήμερα την πράξη, στις περιπτώσεις που τα προβλήματα υγείας του εμβρύου διαπιστώνονται μετά

την 24η εβδομάδα της κύησης (παρ. 4). Τέλος, η διακοπή της κύησης ή η θανάτωση του νεογνού από αμέλεια τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη ή χρηματική ποινή, εφόσον έγινε κατά τον προγεννητικό έλεγχο μετά την εικοστή εβδομάδα της κύησης ή κατά τη διάρκεια του τοκετού και πριν από την εμφάνιση του παιδιού στον εξωτερικό κόσμο (παρ. 5).

Άρθρο 304Α

Στην παρ. 1 τιμωρείται όποιος βιαιοπραγεί σε βάρος εγκύου ή της χορηγεί φάρμακα ή άλλες ουσίες με αποτέλεσμα βαριά βλάβη της υγείας του εμβρύου ή εμφάνιση στο νεογνό βαριάς πάθησης του σώματος ή της διάνοιας. Μειωμένη ποινή προβλέπεται αν ο υπαίτιος είχε αμέλεια ως προς το αποτέλεσμα αυτό της πράξης του. Στην παρ. 2 απειλείται με ποινή όποιος κατά την πραγματοποίηση προγεννητικού ελέγχου μετά την εικοστή εβδομάδα της κύησης ή κατά τη διάρκεια του τοκετού και πριν από την εμφάνιση του παιδιού στον εξωτερικό κόσμο, προκαλεί από αμέλειά του βαριά βλάβη στο έμβρυο ή γίνεται υπαίτιος στο να εμφανίσει το νεογνό βαριά πάθηση του σώματος ή της διάνοιάς του.

Άρθρο 305

Η διάταξη καταργείται, αφενός γιατί είναι παρωχημένη και αφετέρου γιατί εμφανίζονται ασαφή τα όρια μεταξύ (θεμιτής) ενημέρωσης ή υγειονομικής διαφώτισης και διαφήμισης.

ΙΙΙ. Εγκλήματα διακινδύνευσης της ζωής

Άρθρα 306

Το έγκλημα διατηρείται ως έγκλημα συγκεκριμένης διακινδύνευσης της ζωής, όπως προβλέπεται και στην ισχύουσα διάταξη, με έναν εξορθολογισμό μόνο των ποινικών κυρώσεων.

Άρθρο 307

Στο άρθρο αυτό διατηρείται ως έγκλημα η παράλειψη λύτρωσης από κίνδυνο ζωής, όπως και στην ισχύουσα διάταξη.

ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά της σωματικής ακεραιότητας

Το προστατευόμενο έννομο αγαθό του κεφαλαίου αυτού είναι η υλική υπόσταση του σώματος και η εσωτερική του λειτουργία. Ως «σωματική βλάβη» τυποποιείται η «σωματική κάκωση», που αναφέρεται στην εξωτερική εμφάνιση του σώματος και η «βλάβη της υγείας» που αφορά τη λειτουργία των εσωτερικών του οργάνων. Η σωματική κάκωση μπορεί να είναι ταυτόχρονα και βλάβη της υγείας, αντίστοιχα η βλάβη της υγείας μπορεί να επέλθει και χωρίς σωματική κάκωση. Συνεπώς το έννομο αγαθό που προστατεύουν οι διατάξεις των άρθρων 308 – 315Α ΠΚ είναι η «σωματική ακεραιότητα» του ανθρώπου, ως μορφική και λειτουργική παράλληλα ακεραιότητα του ανθρώπινου οργανισμού, η οποία μπορεί να θιγεί τόσο με την πρόκληση σωματικών κακώσεων όσο

και με τη βλάβη της υγείας (*Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου*, Εγκλήματα κατά προσωπικών αγαθών, 2016, σελ. 125 – 127).

Άρθρο 308

Στο άρθρο αυτό διατηρείται ως βασική μορφή εγκλήματος η πρόκληση απλής σωματικής βλάβης, μαζί με την προνομιούχα μορφή της πρόκλησης εντελώς ελαφράς σωματικής βλάβης. Προστίθεται δεύτερη παράγραφος, με την οποία προσδιορίζεται ο τρόπος δίωξης του εγκλήματος, ενώ οι ισχύουσες παρ. 2 και 3 αναριθμούνται σε 3 και 4.

Άρθρο 308Α

Το άρθρο 308[Α] καταργείται, όχι μόνο λόγω της ευρύτατης διατύπωσης των διατάξεών του αλλά κυρίως της καταχρηστικής εφαρμογής του.

Άρθρο 309

Η επικίνδυνη σωματική βλάβη είναι έγκλημα βλάβης, αλλά και διακινδύνευσης, διότι είτε δρομολογεί μια διαδικασία η οποία οδηγεί αυτοδύναμα σε βλάβη της ζωής ή βαριά σωματική, είτε θέτει τους όρους κινδύνου των έννομων αυτών αγαθών .

Άρθρο 310

Ουσιώδεις αλλαγές έχουν υιοθετηθεί στο έγκλημα της βαριάς σωματικής βλάβης. Καταργείται, ειδικότερα, η διάκριση μεταξύ των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου αυτού, στο οποίο, όπως είχε επισημανθεί (βλ. σχετικά *Λ. Μαργαρίτη*, Σωματικές βλάβες, β΄ έκδ., 2000, σ. 393 επ. και 493 επ.), παρέμενε εκτός του κειμένου του νόμου η βαριά σωματική βλάβη από άμεσο δόλο β΄ βαθμού και ενδεχόμενο δόλο. Προβλέπεται πλέον ένα ενιαίο έγκλημα βαριάς σωματικής με δόλο στο πρώτο εδάφιο της πρώτης παραγράφου, ενώ απειλείται αυξημένη ποινή στην περίπτωση που διαπιστώνεται άμεσος δόλος α΄ βαθμού.

Αντίθετα δεν τυποποιείται ως αυτοτελές έγκλημα η απλή σωματική βλάβη που έχει ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη από αμέλεια του υπαιτίου, η οποία εντάσσεται σήμερα στο άρθρο 310 παρ. 1 ΠΚ. Η πράξη αυτή κρίθηκε ότι μπορεί ευχερώς να αντιμετωπιστεί κατά την επιμέτρηση της ποινής της επικίνδυνης σωματικής βλάβης.

Άρθρο 311

Στο άρθρο 311 διαμορφώνεται ως εκ του αποτελέσματος έγκλημα η θανατηφόρα σωματική βλάβη, με τη μορφή που έχει και στην ισχύουσα διάταξη.

Άρθρο 312

Σοβαρές αλλαγές έχουν υιοθετηθεί για το έγκλημα του άρθρου 312 ΠΚ. Τροποποιείται αρχικά ο τίτλος του άρθρου, ώστε να αποσαφηνιστεί ότι η διάταξη καταλαμβάνει πλέον όλες τις πράξεις σωματικής βλάβης που στρέφονται κατά αδύναμων ατόμων, εφόσον βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας. Έτσι η νέα διάταξη φιλοδοξεί να καλύψει και το έγκλημα της ενδοοικογενειακής βίας, το οποίο με τη μορφή που του έχει δοθεί στο ν. 3500/2006, εγείρει σοβαρά δογματικά προβλήματα (βλ. σχετικά *Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου*, Το νομοσχέδιο για την ενδοοικογενειακή βία, ΠοινΔικ 2006, σ. 1051, *Α. Χαραλαμπάκη*, Ο ν. 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, ΠΛογ 2008, σ. 720). Στην

προτεινόμενη διάταξη απειλούνται αυξημένες ποινές για όλες τις μορφές της σωματικής βλάβης όταν τελούνται κατά των προσώπων που αναφέρθηκαν πιο πάνω (απλή, επικίνδυνη, βαριά και θανατηφόρα), χωρίς να θεωρείται πλέον αναγκαία η διαπίστωση συνεχούς σκληρής συμπεριφοράς. Διευρύνεται άλλωστε η εφαρμογή του νόμου ώστε να επιβάλλονται οι ποινές αυτές για πράξεις που στρέφονται σε βάρος όλων των ανηλίκων και όχι μόνο εναντίον αυτών που δεν συμπλήρωσαν το δέκατο έβδομο έτος. Καταργείται επιπλέον η κακόβουλη παραμέληση των υποχρεώσεων, ως αυτοτελής τρόπος τέλεσης του εγκλήματος. Το έγκλημα μπορεί βεβαίως να τελεστεί με παράλειψη, εφόσον υπάρχει ιδιαίτερη νομική υποχρέωση δράσης. Έτσι η αναφορά στην κακόβουλη παραμέληση κρίθηκε περιττή.

Προβλέπεται επίσης η επιβολή αυξημένων ποινών για τις σωματικές βλάβες που προκαλούνται σε βάρος του συζύγου κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε βάρος του συντρόφου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης, χωρίς να χρειάζεται να αποδειχθεί ότι τα συγκεκριμένα άτομα βρίσκονται σε αδύναμη θέση. Στις περιπτώσεις αυτές η αδύναμη θέση θεωρείται ως δεδομένη, εξαιτίας των δεσμεύσεων που δημιουργεί η συμβίωση. Προβλέπεται ακόμη ότι η τέλεση της πράξης σε βάρος εγκύου συνιστά επιβαρυντική περίπτωση, όπως και ότι με την πρόκληση απλής σωματικής βλάβης σε βάρος ανηλίκου εξομοιώνεται και η τέλεση των σωματικών βλαβών ενώπιόν του. Αντίθετα, εξομοιώνεται με βαριά σωματική βλάβη η τέλεση βασανιστηρίων σε βάρος των αδύναμων προσώπων στα οποία αναφέρεται ο νόμος.

Άρθρο 313

Στο άρθρο 313 διατηρείται αναλλοίωτο το έγκλημα της συμπλοκής, ως έγκλημα γενικής διακινδύνευσης της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας.

Άρθρο 314

Στην παρ. 1 τυποποιείται ένα βασικό έγκλημα σωματικής βλάβης που τελείται από αμέλεια και μια προνομιούχα μορφή του εγκλήματος (όλως ελαφρά). Η πρώτη τιμωρείται με παροχή κοινωφελούς εργασίας ή χρηματική ποινή ή φυλάκιση έως δύο έτη, η δεύτερη με παροχή κοινωφελούς εργασίας ή χρηματική ποινή.

Στην παρ. 2 ορίζεται ότι η σωματική βλάβη από αμέλεια διώκεται κατ' έγκληση του παθόντος, εκτός αν ο υπαίτιος ήταν υπόχρεος λόγω της υπηρεσίας ή του επαγγέλματός του να καταβάλει ιδιαίτερη επιμέλεια ή προσοχή. Διευκρινίζεται, ότι ο οδηγός οχήματος εμπίπτει στο προηγούμενο εδάφιο μόνο όταν μεταφέρει επιβάτες ή πράγματα με σκοπό βιοπορισμού. Ακόμα όμως και όταν δεν συντρέχει η προϋπόθεση αυτή, η δίωξη σε βάρος του οδηγού παραμένει αυτεπάγγελτη, προκειμένου να διευκολυνθεί η συλλογή στοιχείων ακόμη και χωρίς την υποβολή έγκλησης, κυρίως στις περιπτώσεις που αυτή δεν είναι άμεσα εφικτή. Στην περίπτωση πάντως αυτή, διατηρείται η ισχύουσα και σήμερα ρύθμιση, βάσει της οποίας ο εισαγγελέας, με διάταξή του, απέχει από την ποινική δίωξη αν ο παθών δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη του δράστη. Αν η δήλωση υποβληθεί μετά την άσκηση ποινικής δίωξης, το δικαστήριο παύει οριστικά αυτήν.

Άρθρο 315

Η διάταξη του άρθρου 315 καταργείται, διότι έχει ουσιαστικά ενσωματωθεί στις διατάξεις των άρθρων 308 και 314.

Άρθρο 315Α

Το άρθρο αυτό καταργείται, διότι αφενός αναφέρεται στο άρθρο 308[Α] που έχει καταργηθεί και αφετέρου προβλέπει έναν επιμετρητικό κανόνα ο οποίος δεν δικαιολογείται για συγκεκριμένο μόνο έγκλημα. Το προβλεπόμενο για τις σωματικές βλάβες πλαίσιο ποινής είναι τόσο ευρύ, ώστε ο δικαστής να μπορεί με ευχέρεια να εφαρμόζει τον γενικό επιμετρητικό κανόνα του άρθρου 79 ΠΚ.

ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά της προσωπικής ελευθερίας

Στο δέκατο έβδομο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους (άρθρα 322 – 334) έχουν ενταχθεί τα εγκλήματα κατά της προσωπικής ελευθερίας, τα οποία περιλαμβάνονται στο σχετικό κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα. Οι αλλαγές που έχουν γίνει στο Κεφάλαιο αυτό είναι σημαντικές. Αρχικά διαγράφηκαν ως απαρχαιωμένες οι διατάξεις των άρθρων 323 (εμπόριο δούλων), 327 (ακούσια απαγωγή γυναίκας) 328 (εκούσια απαγωγή ανήλικης γυναίκας) και 335 ΠΚ (απατηλή διέγερση σε μετανάστευση). Επίσης καταργήθηκε η διάταξη του άρθρου 332 ΠΚ (εξαναγκασμός σε παύση εργασίας), διότι κρίθηκε ότι επαρκώς αντιμετωπίζεται η πράξη με τη διάταξη για την παράνομη βία. Η διάταξη του άρθρου 323Β ΠΚ, που είχε προστεθεί στο Κεφάλαιο με το άρθρο δεύτερο παρ. 5 ν. 3625/2007, μεταφέρθηκε στο άρθρο 348 παρ. 2, καθώς το προσβαλλόμενο αγαθό μέσω της οργάνωσης ταξιδιών προς τέλεση γενετήσιων πράξεων, δεν είναι η προσωπική ελευθερία, αλλά η ανηλικότητα. Με τη μετακίνηση αυτή επιχειρείται να αποσαφηνιστεί πως το κοινό προσβαλλόμενο από τις πράξεις αγαθό είναι η προσωπική ελευθερία, ως ελευθερία αυτοπροσδιορισμού του ατόμου.

Άρθρο 322

Ως βασική αξιόποινη πράξη στο Κεφάλαιο αυτό διατηρείται στο άρθρο 322 η αρπαγή, όπως περιγράφεται σήμερα στην αντίστοιχη ισχύουσα διάταξη. Τροποποιήσεις υιοθετήθηκαν μόνο στη διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος. Ως διακεκριμένη μορφή παραμένει βέβαια εκείνη κατά την οποία η πράξη τελείται με σκοπό να εξαναγκαστεί ο παθών ή κάποιος άλλος σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για την οποία δεν υπάρχει υποχρέωσή του (παρ. 1). Στη διάταξη έχει τεθεί ρήτρα σχετικής επικουρικότητας, ώστε όταν η συρροή μεταξύ της αρπαγής και άλλων εγκλημάτων, (όπως της βίας κατά πολιτικών προσώπων, δικαστικών λειτουργών, υπαλλήλων ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου) αποδίδει αυξημένο πλαίσιο ποινής, να εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη συρροή. Στην παρ. 2 τιμωρείται ο υπάλληλος ή πρόσωπο ή ομάδα που ενεργούν με την άδεια, υποστήριξη ή συναίνεση κρατικής αρχής που εξαφανίζουν βιαίως το θύμα της αρπαγής με αυξημένη ποινή, που επιβαρύνεται όταν τελέσθηκε εις βάρος εγκύου, ανηλίκου ή ατόμου που δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Αυξημένη ποινή ορίζεται για όποιον ως προϊστάμενος έδωσε εντολή για τη βίαιη εξαφάνιση του θύματος (παρ. 3), ενώ ηπιότερα τιμωρείται όποιος, ως προϊστάμενος δεν έλαβε όλα τα αναγκαία και εύλογα μέτρα για την πρόληψη ή καταστολή της βίαιης εξαφάνισης προσώπου, εάν η πράξη του δεν τιμωρείται βαρύτερα με τις διατάξεις περί συμμετοχής (παρ. 4). Η επίκληση των άρθρων 20 έως 25 δεν μπορεί να άρει τον άδικο χαρακτήρα των πράξεων

των παρ. 2 και 3 (παρ. 5). Η καταδίκη υπαλλήλου για τις πράξεις των παρ. 2, 3 και 4 επισύρει αυτοδικαίως αποστέρηση της θέσης που κατέχει και αν οι πράξεις αυτές τελέσθηκαν υπό καθεστώς σφετερισμού του δημοκρατικού πολιτεύματος, η προθεσμία της παραγραφής αρχίζει μετά την αποκατάσταση της νόμιμης εξουσίας (παρ. 6).

Άρθρα 322^{Α} - 323

Τα άρθρα 322Α, 322Β και 322Γ καταργούνται, διότι το περιεχόμενό τους ρυθμίζεται από το άρθρο 322 (αρπαγή). Το άρθρο 323 καταργείται αφού το εμπόριο δούλων καλύπτεται από τη διάταξη του άρθρου 323Α για την εμπορία ανθρώπων.

Άρθρο 323Α

Στο έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων, που περιγράφεται στο άρθρο 323Α ΠΚ, επήλθαν οι ακόλουθες αλλαγές. Η πρώτη (παρ. 1) αφορά το σκοπό για τον οποίο τελείται η πράξη. Στις ισχύουσες διατάξεις ορίζεται ως σκοπός του εγκλήματος το περιεχόμενο της «εκμετάλλευσης» του θύματος, που περιγράφεται στην παρ. 5 με μεγαλύτερη σαφήνεια. Σκοπός του εγκλήματος είναι ο πορισμός παράνομου περιουσιακού οφέλους από (α) την εργασία ή την επαιτεία του θύματος (εργασιακή εκμετάλλευση), (β) την τέλεση εγκληματικών πράξεων από αυτό, (γ) την αφαίρεση οργάνων του σώματος του ή (δ) την τέλεση από αυτό γενετήσιων πράξεων, πραγματικών ή προσποιητών, ή την παροχή εργασίας ή υπηρεσιών που έχουν ως αποκλειστικό σκοπό τη γενετήσια διέγερση (γενετήσια εκμετάλλευση). Έτσι, ως κεντρικής σημασίας στοιχείο της εμπορίας ανθρώπων ορίζεται σε κάθε περίπτωση ο πορισμός παράνομου περιουσιακού οφέλους από την εκμετάλλευση του σώματος ενός άλλου ανθρώπου.

Αλλαγές έχουν υιοθετηθεί και κατά την περιγραφή της αξιόποινης συμπεριφοράς. Περιγράφονται επίσης με μεγαλύτερη σαφήνεια τα μέσα τέλεσης του εγκλήματος που δεν περικλείουν βίαιο εξαναγκασμό. Διευκρινίζεται έτσι ότι το έγκλημα της εμπορίας μπορεί να τελεστεί χωρίς τη χρήση εξαναγκαστικών μέσων όταν ο δράστης (α) παρασύρει με εξαπάτηση το θύμα ή (β) αποσπά τη συναίνεση του θύματος, το οποίο, ευρισκόμενο σε ευάλωτη θέση, δεν έχει πραγματική ελευθερία επιλογής. Προστίθεται εξάλλου ένα επιπλέον μέσο τέλεσης της εγκληματικής πράξης που είναι η εξασφάλιση με την πληρωμή χρημάτων ή άλλων απολαβών της συναίνεσης προσώπου που ασκεί εξουσία στο θύμα (παρ. 1 και 2).

Αυξημένη ποινή απειλείται όταν (α) η πράξη τελείται κατ' επάγγελμα, (β) τελείται από υπάλληλο ο οποίος κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή επωφελούμενος από την ιδιότητά του αυτή διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη, (γ) συνδέεται με την παράνομη είσοδο, παραμονή ή έξοδο του παθόντος από τη χώρα, (δ) είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος ή (ε) είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο του θύματος (παρ. 3). Με την αυξημένη αυτή ποινή προβλέπεται ότι τιμωρείται η πράξη της εμπορίας όταν στρέφεται κατά ανηλίκου, ακόμα κι όταν τελείται χωρίς τη χρήση των εξαναγκαστικών ή απατηλών μέσων που είναι αναγκαία για την πραγμάτωση της βασικής μορφής του εγκλήματος, ενώ τέλος η αυξημένη αυτή ποινή απειλείται και όταν κάποιος στρατολογεί ανήλικο με σκοπό τη χρησιμοποίησή του σε ένοπλες επιχειρήσεις (παρ. 4).

Στην ίδια διάταξη ως αυτοτελές έγκλημα τυποποιείται και η εργασιακή απασχόληση ενός προσώπου που είναι θύμα εμπορίας, δέχεται τις υπηρεσίες του, τελεί μαζί του γενετήσια πράξη ή δέχεται τα έσοδα από την εκμετάλλευση του. Αξιόποινη πράξη είναι, σύμφωνα με την έβδομη παράγραφο του άρθρου και η εξώθηση σε επαιτεία ανηλίκων, ακόμη κι όταν τελείται χωρίς να έχουν χρησιμοποιηθεί τα μέσα των δύο πρώτων παραγράφων του άρθρου, εφόσον η πράξη τελείται με σκοπό την εκμετάλλευση των εσόδων τους από την επαιτεία.

Άρθρο 323Β

Το άρθρο 323Β καταργείται, διότι εντάχθηκε στο άρθρο 348 παρ. 2.

Άρθρο 324

Στο άρθρο 324 τυποποιείται το έγκλημα της αρπαγής ανηλίκων. Τιμωρείται ως πλημμέλημα η αφαίρεση ανηλίκου ή η υποστήριξη της εκούσιας διαφυγής του από τους γονείς ή όποιου δικαιούται να μεριμνήσει για το πρόσωπό του. Αυξημένη ποινή προβλέπεται όταν από τη στέρηση της επιμέλειας ο ανήλικος διέτρεξε σοβαρό κίνδυνο ζωής ή βαριάς βλάβης της υγείας του (παρ. 1). Τιμωρείται ως κακούργημα η τέλεση της πράξης της παρ. 1 αν ο ανήλικος δεν έχει συμπληρώσει τα δέκα τέσσερα χρόνια του, εκτός αν η πράξη τελέστηκε από ανιόντα, οπότε εφαρμόζεται η παρ. 1 (παρ. 2 εδ. β΄). Αν ο δράστης τέλεσε την πράξη από κερδοσκοπία ή με το σκοπό να χρησιμοποιήσει τον ανήλικο σε ανήθικες ασχολίες ή να μεταβάλει την οικογενειακή τάξη του ανηλίκου, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα ετών (παρ. 2). Αν, τέλος, ο δράστης είχε σκοπό να ζητήσει λύτρα ή να εξαναγκάσει σε πράξη ή παράλειψη επιβάλλεται κάθειρξη. Στην περίπτωση που ο δράστης με τη θέλησή του και πριν εκπληρωθεί οποιοσδήποτε όρος ή αξίωσή του απελευθέρωσε τον ανήλικο υγιή και σώο επιβάλλεται φυλάκιση (παρ. 3).

Άρθρο 325

Στο επόμενο άρθρο έχει ενταχθεί η διάταξη του άρθρου 325 ΠΚ, όπου τυποποιείται το έγκλημα της παράνομης κατακράτησης. Στο έγκλημα αυτό έχει ενσωματωθεί ως διακεκριμένη μορφή και η κατακράτηση κατά παράβαση του άρθρου 6 του Συντάγματος (άρθρο 326 ΠΚ).

Άρθρα 326 - 329

Τα άρθρα 326 έως 329 έχουν καταργηθεί το πρώτο διότι εντάχθηκε στο άρθρο 325 και τα υπόλοιπα αφενός ως παρωχημένα και αφετέρου ως καλυπτόμενα από τις διατάξεις των άρθρων 322 και 324.

Άρθρο 330

Στο άρθρο 330 έχει ενταχθεί το έγκλημα της παράνομης βίας, το οποίο σήμερα τυποποιείται στο ίδιο άρθρο του ΠΚ και αποτελεί το βασικό έγκλημα προσβολής της ελευθερίας δράσης ενός ατόμου. Στο άρθρο 330 διατηρήθηκε κατ' αρχήν αμετάβλητη η ισχύουσα διάταξη για την παράνομη βία, στη δεύτερη ωστόσο παράγραφο του άρθρου αυτού εντάσσεται για πρώτη φορά στον Ποινικό Κώδικα η πράξη της παράνομης βίας όταν στρέφεται σε βάρος ανηλίκων ή προσώπων που δεν μπορούν να υπερασπίσουν τον εαυτό τους, εφόσον τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας. Η ίδια ποινή επιβάλλεται

όταν η πράξη τελείται σε βάρος συζύγου κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε βάρος συντρόφου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης. Με τον τρόπο αυτό ενσωματώνονται στον Ποινικό Κώδικα πράξεις προσβολής της ελευθερίας που τελούνται στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας, στο μέτρο βέβαια που τα θύματα έχουν πράγματι ανάγκη αυξημένης προστασίας.

Άρθρα 331 - 332

Στο άρθρο 331 τυποποιείται το έγκλημα της αυτοδικίας, ως μία ακόμη πράξη προσβολής της ελευθερίας δράσης. Στη διάταξη αυτή δεν υιοθετούνται αλλαγές στη νομοτυπική μορφή του εγκλήματος που περιγράφεται σήμερα στο άρθρο 331 ΠΚ, ενώ αμετάβλητος παραμένει και ο τρόπος δίωξης του εγκλήματος με έγκληση, εξαιτίας της μικρής ουσιαστικής απαξίας της πράξης. Η προβλεπόμενη, όμως, ποινή είναι η παροχή κοινωφελούς εργασίας, εναλλακτικά με χρηματική ποινή.

Το άρθρο 332 καταργείται για τους λόγους που εκτέθηκαν στην αρχή.

Άρθρο 333

Το έγκλημα της απειλής τυποποιείται και σήμερα στο άρθρο 333 ΠΚ (παρ. 1). Η πράξη αυτή διώκεται κατ' έγκληση. Στη δεύτερη ωστόσο παράγραφο του άρθρου αυτού προστίθεται διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος της απειλής, με την οποία καλύπτονται πράξεις σε βάρος ανηλίκων και αδύναμων ατόμων, εφόσον βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας. Η ίδια ποινή επιβάλλεται όταν η πράξη τελείται σε βάρος συζύγου κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε βάρος συντρόφου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης. Και στην περίπτωση λοιπόν αυτή ενσωματώνονται στον Ποινικό Κώδικα οι πράξεις προσβολής της ελευθερίας που τελούνται στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας, στο μέτρο βέβαια που τα θύματα έχουν πράγματι ανάγκη αυξημένης προστασίας, στο μέτρο, δηλαδή, που αυτά βρίσκονται σε αδύναμη θέση.

Άρθρο 334

Τέλος, στο άρθρο 334, με το οποίο ολοκληρώνεται το Κεφάλαιο των εγκλημάτων κατά της προσωπικής ελευθερίας, περιγράφεται το έγκλημα της διατάραξης της οικιακής ειρήνης, μέσω του οποίου προσβάλλεται η ελευθερία του ατόμου να προσδιορίζει το ίδιο ποια πρόσωπα μπορούν να εισέρχονται ή να παραμένουν στην κατοικία ή στο χώρο της εργασίας του ή σε άλλο χώρο περικλεισμένο που κατέχει. Η ποινική δίωξη, λόγω της μικρής βαρύτητας του εγκλήματος, παραμένει κατ' έγκληση, όπως και στο ισχύον άρθρο 324 ΠΚ, ενώ αυτεπάγγελτη γίνεται η δίωξη όταν οι πράξεις διατάραξης της οικιακής ειρήνης ή πράξεις βίας εναντίον προσώπων ή πραγμάτων και πράξεις φθοράς ξένης ιδιοκτησίας, γίνονται με σκοπό να παρεμποδίσουν την έκδοση και την ελεύθερη κυκλοφορία εφημερίδων ή περιοδικών, καθώς και την ελεύθερη κυκλοφορία βιβλίων (παρ. 2) ή σε κατάστημα ή χώρο δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, που προκαλεί διακοπή ή διατάραξη της ομαλής διεξαγωγής της υπηρεσίας (παρ. 4).

ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής

Στο δέκατο ένατο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους έχουν ενταχθεί τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ζωής, τα οποία σήμερα τυποποιούνται στα άρθρα 336 – 353 ΠΚ.

Οι αλλαγές που έχουν υιοθετηθεί στο Σχέδιο είναι σημαντικές. Αρχικά καταργήθηκαν μια σειρά πράξεων οι οποίες δεν προσβάλλουν κανένα έννομο αγαθό και έχουν αναχθεί σε εγκλήματα προκειμένου ο νομοθέτης να εκφράσει με την επιβολή της ποινής την ιδεολογική του τοποθέτηση απέναντι σε συγκεκριμένες επιλογές ζωής, ενώ καταργήθηκαν επίσης πράξεις η τυποποίηση των οποίων ανταποκρινόταν στις ανάγκες παλαιότερων εποχών και δεν έχουν επομένως λόγο ύπαρξης στις σύγχρονες κοινωνίες. Εδώ ανήκουν:

(α) Το έγκλημα της απατηλής επίτευξης συνουσίας (άρθρο 341 ΠΚ), το οποίο είχε διαμορφωθεί στο πλαίσιο των κοινωνικών αναγκών του 19ου αιώνα, όταν οι σύζυγοι μπορεί να γνώριζαν ελάχιστα ο ένας τον άλλο και οι άνδρες έλειπαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ώστε να δικαιολογείται η πιθανή δημιουργία πλάνης σχετικά με την ταυτότητά τους και η μέσω αυτής απατηλή επίτευξη της συνουσίας. Η πράξη αυτή δεν έχει ασφαλώς λόγο ύπαρξης σε έναν σύγχρονο Ποινικό Κώδικα.

(β) Το έγκλημα της παρά φύση ασέλγειας μεταξύ αρρένων (άρθρο 347 ΠΚ) έχει καταργηθεί με τον ν. 4356/2015. Όταν βεβαίως η πράξη στρέφεται κατά ανηλίκου μπορεί να θεωρηθεί ότι θίγεται η ανηλικότητα, ενώ όταν γίνεται με κατάχρηση μιας σχέσης εξάρτησης θίγεται ασφαλώς η προσωπική ελευθερία. Για την αντιμετώπιση όμως των πράξεων αυτών δεν είναι αναγκαία η ειδική αναφορά στην παρά φύση ασέλγεια μεταξύ αρρένων. Με το δεδομένο αυτό, ακόμα κι όταν η πράξη γίνεται κατ' επάγγελμα για τον πορισμό εισοδήματος δεν παύει να είναι μια ποινικά αδιάφορη πράξη. Η τυποποίησή της αποτελεί τυποποίηση ενός τρόπου ζωής και δεν προστατεύεται με αυτή κανένα έννομο αγαθό (βλ. σχετικά και *Γ. Νούσκαλη*, Παρατηρήσεις, ΠοινΔικ 2003, σ. 292).

(γ) Το έγκλημα της διευκόλυνσης της ακολασίας άλλων, όπως περιγράφεται στο άρθρο 348 παρ. 1 ΠΚ. Το ουσιαστικό άδικο της πράξης αυτής είναι δύσκολο να βρεθεί. Υποστηρίζεται, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση δε θίγεται βέβαια η γενετήσια ελευθερία, υπάρχει όμως μία εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής, η οποία αποδοκιμάζεται από το δίκαιο. Η άποψη αυτή υιοθετήθηκε και από το νομοθέτη, ο οποίος ήδη στον τίτλο του δέκατου όγδοου Κεφαλαίου αναφέρεται σε εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή εγκλήματα εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. Το στοιχείο ωστόσο της εκμετάλλευσης, που θα μπορούσε να δικαιολογήσει την επιβολή ποινής για την προστασία της περιουσίας ατόμων που βρίσκονται σε αδύναμη θέση, δεν υπάρχει στο κείμενο του νόμου. Ούτε μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκονται σε αδύναμη θέση δύο ενήλικα άτομα που συμφωνούν να τελέσουν ασελγείς πράξεις και αναζητούν ένα χώρο για την τέλεσή τους. Η διάταξη λοιπόν του άρθρου 348 παρ. 1 ΠΚ, φαίνεται να τιμωρεί έναν τρόπο ζωής, και όχι να προστατεύει ένα πραγματικό έννομο αγαθό.

(δ) Το έγκλημα της εκμετάλλευσης πόρνης (άρθρο 350 ΠΚ). Με την τυποποίηση του εγκλήματος αυτού, ο νομοθέτης φαίνεται ότι κατά κύριο λόγο θέλει να προστατεύσει την περιουσία των γυναικών που πορνεύονται, τις οποίες αντιμετωπίζει ως άτομα που βρίσκονται σε αδύναμη θέση (Βλ. σχετικά *Ν. Παρασκευόπουλου*, Οι έννοιες των ηθών και

της ασέλγειας, 1981, σ. 182, *Α. Ψαρούδα – Μπενάκη*, Η πολιτική αγωγή στην ποινική δίκη, σ. 89/90). Ωστόσο σε ευάλωτη θέση μπορούν να βρίσκονται πολλά ακόμα άτομα, όπως κατά κύριο λόγο ηλικιωμένοι που μένουν μόνοι. Η τυποποίηση δεν οφείλεται λοιπόν μόνον ούτε κυρίως στην επιθυμία του νομοθέτη να προστατεύσει τις γυναίκες που εκδίδονται, αλλά στην αρνητική του τοποθέτηση απέναντι σε έναν τρόπο ζωής που θεωρεί απαξιωτικό και έναν τύπο ανθρώπου που θεωρεί απεχθή. Η διάταξη έχει επομένως κατά κύριο λόγο ιδεολογικό χαρακτήρα.

(ε) Το έγκλημα της πρόκλησης σκανδάλου με ακόλαστες πράξεις (άρθρο 353 παρ. 1 ΠΚ). Το ουσιαστικό άδικο της πράξης αυτής έχει αμφισβητηθεί στη θεωρία, καθώς όμως, κατά την επικρατήσασα άποψη, προσβαλλόμενο μέγεθος στην περίπτωση αυτή είναι η «γενετήσια ευπρέπεια» συγκεκριμένων ατόμων, ενώπιον των οποίων τελείται η ακόλαστη πράξη που ενεργείται δημόσια (βλ. σχετικά *Γ. - Α. Μαγκάκη*, Τα εγκλήματα περί την γενετήσιον και την οικογενειακήν ζωήν, 1967, σ. 165, *Ν. Παρασκευόπουλου*, Οι έννοιες των ηθών και της ασέλγειας στα εγκλήματα κατά των ηθών, 1981, σ. 187), το έννομο αγαθό ταυτίζεται τελικά πλήρως με εκείνο που προστατεύεται *στη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου, το οποίο όμως επαρκώς* προστατεύεται στο πλαίσιο της παραγράφου αυτής.

Ο Ποινικός Κώδικας αντιλαμβάνεται ως έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας κάθε κάμψη της βούλησης του προσώπου στο πεδίο της γενετήσιας αυτοδιάθεσης, προκειμένου αυτό να ενεργήσει ή να ανεχθεί γενετήσια πράξη. Δέχεται ότι το δικαίωμα αυτό δεν απεμπολείται ποτέ ούτε αδρανεί έστω και προσωρινά και γι' αυτό είναι από άποψη αδίκου δυνατή η τέλεση αδικήματος κατά της γενετήσιας ελευθερίας ακόμα και στο πλαίσιο διαπροσωπικής ή νομικής σχέσεως όπου οι γενετήσιες πράξεις είναι κοινωνικά αναμενόμενες, καθώς η προς τούτο συναίνεση δεν μπορεί ποτέ να θεωρηθεί αμετάκλητη. Για το λόγο αυτό, άδικο μπορεί να στοιχειοθετηθεί ακόμα κι αν το πρόσωπο αποσύρει τη συναίνεσή του καίτοι έχει τελέσει τέτοιες πράξεις όλως προσφάτως ή καίτοι έχει αρχίσει ήδη να τελεί τέτοιες αλλά στην πορεία αποσύρει τη συναίνεσή του.

Ο όρος που δηλώνει την αξιόποινη κάμψη της βούλησης του παθόντος είναι αυτός του "εξαναγκασμού", με την ένταση του οποίου συνδέεται και η κλιμάκωση του αδίκου. Εκκινεί από την πλήρη εξαφάνιση αυτής με την άσκηση φυσικής βίας ή με την απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου σώματος ή ζωής, ήτοι τον "εν στενή εννοία" βιασμό. Σε βαρύ πλημμέλημα τυποποιείται στην παρ. 5 του αρθ. 336 ο εξαναγκασμός που αφήνει στο θύμα περιθώριο σταθμίσεως του απειλουμένου κινδύνου, όταν η απειλή αφορά άλλα έννομα αγαθά του η προσβολή των οποίων επίσης τυποποιείται ποινικά και αυτοτελώς (όπως δηλ. συμβαίνει με την παράνομη βία και την απειλή) ώστε να το οδηγεί να απεμπολήσει τη γενετήσια αυτοδιάθεσή του προκειμένου να αποφύγει την απειλούμενη αξιόποινη βλάβη.

Ως περιπτώσεις εξαναγκασμού μικρότερης έντασης, στο αρθ. 343 παρ.β΄ τυποποιούνται σε προσβολές της γενετήσιας ελευθερίας ακόμα και πράξεις που γίνονται με την εξωτερική μεν "συναίνεση" του θύματος, αφού αυτό δεν προβάλλει φυσική αντίσταση ή και προσέρχεται μόνο του για να συμμετάσχει στην πράξη, όχι όμως ως συνέπεια της ελεύθερης βούλησής του (κατ' αρθ. 36§2 της Σύμβασης της Κων/πολης) αλλά εξαιτίας ψυχολογικής αδυναμίας αντίδρασης λόγω της επιβολής που διατηρεί πάνω του ο δράστης ή αισθήματος φόβου που του προκαλεί. Όμοια είναι η ratio της παρ. α΄ όπου ο επιβολή ή ο φόβος πηγάζει από σχέση υπηρεσιακής εξάρτησης ή από την πίεση

άμεσης βιοτικής ανάγκης, που πρέπει φυσικά να είναι γνωστή στο δράστη, προκειμένου να καλύπτεται από το δόλο του.

Από την άλλη πλευρά, πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο ποινικός νόμος δεν φτάνει μέχρι του σημείου να τυποποιήσει ποινικά κάθε διάσταση μεταξύ γενετήσιας επιθυμίας και γενετήσιας πράξης που γίνεται με κίνητρο λχ περιουσιακού οφέλους, επαγγελματικής ή κοινωνικής ανέλιξης ή προβολής, αποδεχόμενος ως μέρος του δικαιώματος γενετήσιας αυτοδιάθεσης και την τέλεση γενετήσιων πράξεων με κίνητρα εκτός του πεδίου της γενετήσιας επιθυμίας.

Αποτελεί έτσι έργο των εφαρμοστών του δικαίου το να διακρίνουν τις περιπτώσεις όπου το άτομο παρέχει γενετήσια ικανοποίηση στο πλαίσιο υπηρεσιακής ή εργασιακής σχέσης ή και προς σύναψη τέτοιας αποσκοπώντας σε απολαβές χωρίς να τελεί υπό το κράτος φόβου ή επιβολής, από αυτές όπου ο φόβος, η επιβολή ή η άφευκτη ανάγκη παραβιάζουν την ελευθερία της βούλησής του.

Ουσιώδεις όμως αλλαγές έχουν υιοθετηθεί και σε ό,τι αφορά την προστασία της ανηλικότητας. Παρά το γεγονός ότι κατά τη θέσπιση του Ποινικού Κώδικα η ανηλικότητα προστατευόταν σε συγκεκριμένες διατάξεις του Κεφαλαίου, ως αυτοτελές αγαθό, με αποτέλεσμα όταν εκτός της ανηλικότητας προσβαλλόταν και άλλο αγαθό να λειτουργούν οι κανόνες της συρροής, τα πράγματα έχουν πλήρως ανατραπεί τα τελευταία χρόνια. Ο νομοθέτης, σε μια προσπάθεια να δείξει το μεγάλο ενδιαφέρον του για την προστασία της ανηλικότητας, πρόσθεσε σε όλες σχεδόν τις διατάξεις του δέκατου όγδοου Κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα και κάποια διακεκριμένη μορφή εγκλήματος, στην περίπτωση που η πράξη στρέφεται κατά ανηλίκου, με αποτέλεσμα να μην μπορούν πλέον να λειτουργήσουν οι κανόνες της συρροής. Το αποτέλεσμα της πρακτικής αυτής είναι αφενός η συχνή παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και αφετέρου – συχνά – η συρρίκνωση, αντί για τη ζητούμενη διεύρυνση, της ποινικής προστασίας που προσφέρεται στους ανηλίκους. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται με την πλήρη ανεξαρτητοποίηση των διατάξεων που αφορούν την ανηλικότητα από τις διατάξεις που στρέφονται κατά της γενετήσιας ελευθερίας του ατόμου, έτσι ώστε σε κάθε περίπτωση να λειτουργούν οι κανόνες της αληθινής συρροής. Για τη διαμόρφωση του περιεχομένου της ενότητας αυτής έχουν ληφθεί υπόψη και οι διατάξεις της Οδηγίας 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίουκαι του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, με την οποία καταργείται η απόφαση - πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ (COM/2010/0094 τελικό).

Με τα δεδομένα αυτά, στο δέκατο ένατο Κεφάλαιο (άρθρα 336 - 353) ρυθμίζονται σοβαρές προσβολές της προσωπικής ελευθερίας στην περιοχή της γενετήσιας ζωής, προσβολές της ανηλικότητας στον γενετήσιο χώρο, πράξεις οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και πράξεις που θίγουν τη γενετήσια αξιοπρέπεια και τη γενετήσια ευπρέπεια. Η ρύθμιση των προσβολών αυτών έγινε με βάση τις σύγχρονες αντιλήψεις, όπως αυτές αποτυπώνονται στην καθημερινή ζωή και συμπεριφορά των κοινωνών. Η επιλογή του όρου «γενετήσια» αντί «σεξουαλική» προτιμήθηκε, διότι πρόκειται για έννοια, η οποία ορίζει τόσο τη διαδικασία της αναπαραγωγής (γένεσις) όσο και τις σχετικές ή παράλληλες με αυτήν πράξεις, διαθέσεις και ορμές, την ερωτική ζωή των ανθρώπων. Λόγω της «γενικότητας» της υιοθετήθηκε στη σύγχρονη επιστημονική και κοινή γλώσσα. Παρ' ότι ο αρχικός τίτλος του κεφαλαίου αυτού στον Ποινικό Κώδικα είχε

τον τίτλο «εγκλήματα κατά των ηθών», γινόταν δεκτό, σύμφωνα με τις κατά την εισαγωγή του αντιλήψεις, ότι είναι «τα αναγόμενα κυρίως εις ενεργείας σχετικάς με την γενετήσιον ορμήν, εις συμφώνους τη φύσει εκδηλώσεις αυτής, αλλά και εις παρά φύσιν τοιαύτας και άλλας διεστραμμένας συνηθείας» (Ν. Μπουρόπουλος, ΕρμΠΚ, τ. Β΄, 1960, σελ. 578). Ο όρος «γενετήσια πράξη» έχει την έννοια που προσδιορίζει η νομολογία και η επιστήμη. Πρόκειται για τη συνουσία και άλλες πράξεις με την ίδια βαρύτητα, από πλευράς προσβολής του εννόμου αγαθού της γενετήσιας ελευθερίας, όπως είναι η «παρά φύσιν» συνεύρεση, ο ετεροαυνανισμός ή πεολειξία και η αιδιολειξία ή η χρήση υποκατάστατων μέσων. Ως χειρονομίες «γενετήσιου χαρακτήρα» νοούνται πράξεις ήσσονος βαρύτητας, οι οποίες όμως προσβάλλουν την γενετήσια αξιοπρέπεια, όπως χειρονομίες ή θωπείες ή ψαύσεις του σώματος, που δεν εξικνούνται σε γενετήσια πράξη. Τέλος πράξη γενετήσιου χαρακτήρα είναι συμπεριφορές ή χειρονομίες, οι οποίες κατά την κοινή αντίληψη υπαινίσσονται ή καταδεικνύουν ή παρωθούν σε γενετήσιες πράξεις.

Άρθρο 336

Στο άρθρο αυτό έχει ενταχθεί το έγκλημα του βιασμού, το οποίο σήμερα τυποποιείται στο ίδιο άρθρο του ΠΚ. Ως μέσο τέλεσης του εγκλήματος διατηρείται η σωματική βία, ωστόσο εξειδικεύεται σε σημαντικό βαθμό το περιεχόμενο της απειλής. Για την περιγραφή του εγκλήματος η επιτροπή δεν θεώρησε επαρκή την αναφορά στην απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου - αναφορά που δημιούργησε συχνά προβλήματα στην πράξη ως προς το περιεχόμενο των δύο αυτών όρων – αλλά έκρινε αναγκαία τη ρητή αναφορά στον προσδιορισμό των αγαθών που πρόκειται να πληγούν. Για την τέλεση του εγκλήματος είναι, λοιπόν, αναγκαία η απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου για τη ζωή ή τη σωματική ακεραιότητα. Επιπλέον, αντί για την αναφορά στην ασελγή πράξη, της οποίας το περιεχόμενο έχει διαχρονικά δημιουργήσει σοβαρά ερμηνευτικά προβλήματα (βλ. σχετικά *Ν. Παρασκευόπουλου*, ό.π.) στο κείμενο της νέας διάταξης γίνεται πλέον λόγος για επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, για το περιεχόμενο της οποίας έγινε ήδη λόγος. Η ποινική κύρωση του βιασμού (κάθειρξη) διατηρείται.

Ως διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος παραμένει πάντως ο ομαδικός βιασμός που απειλείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, ενώ στο ίδιο άρθρο έχει ενταχθεί και το εκ του αποτελέσματος έγκλημα του θανατηφόρου βιασμού για το οποίο απειλείται ισόβια κάθειρξη.

Άρθρο 337

Με το άρθρο αυτό τιμωρείται όποιος με χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα, με προτάσεις που αφορούν γενετήσιες πράξεις, με γενετήσιες πράξεις που τελούνται ενώπιον άλλου ή με επίδειξη των γεννητικών του οργάνων, προσβάλλει βάναυσα την τιμή άλλου με φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή. Η πράξη αυτή διώκεται κατ' έγκληση (παρ. 1). Αν ο παθών είναι ανήλικος νεώτερος των δώδεκα ετών η πράξη τιμωρείται με ποινή τριών μηνών έως δύο ετών (παρ. 2). Ενήλικος που προβαίνει μέσω διαδικτύου ή άλλων μέσων ή τεχνολογιών σε χειρονομίες ή προτάσεις και προσβάλλει την τιμή ανηλίκου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και αν επακολούθησε συνάντηση τουλάχιστον τριών ετών (παρ. 3). Τιμωρείται επίσης όποιος προβαίνει σε χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα ή διατυπώνει προτάσεις για τέλεση γενετήσιων πράξεων σε πρόσωπο που εξαρτάται εργασιακά από αυτόν ή εκμεταλλευόμενος την ανάγκη ενός προσώπου να εργαστεί. Για την ποινική δίωξη των

πράξεων αυτών απαιτείται έγκληση, όπως άλλωστε συμβαίνει με όλα τα εγκλήματα κατά της τιμής (παρ. 4).

Άρθρο 338

Στο άρθρο αυτό έχει ενταχθεί το έγκλημα της κατάχρησης ανικάνου προς αντίσταση, όπως κατά βάση αυτό τυποποιείται σήμερα στο ίδιο άρθρο του ΠΚ. Ως ανίκανο προς αντίσταση νοείται όχι μόνο το πρόσωπο που αδυνατεί λόγω ασθενείας, νάρκωσης κλπ να προβάλλει να προβάλλει αντίσταση, αλλά και αυτό το οποίο βρίσκεται σε τέτοια κατάσταση έστω και προσωρινά, λόγω της επιβολής που ασκεί πάνω του ο δράστης ή του σοκ στο οποίο έχει περιέλθει από την ίδια την εκτυλισσόμενη ή επικείμενη γενετήσια πράξη. Το βασικό έγκλημα απειλείται, όπως και σήμερα, με κάθειρξη έως δέκα έτη, ενώ έχει διατηρηθεί και η διακεκριμένη μορφή της ομαδικής κατάχρησης του ανικάνου προς αντίσταση, η οποία απειλείται με κάθειρξη. Όπως και στο βιασμό, η ομαδική κατάχρηση προϋποθέτει εναλλαγή των δραστών στην τέλεση των σεξουαλικών πράξεων και δεν καλύπτει κάθε μορφή συναυτουργίας. Τέλος, στο ίδιο άρθρο έχει ενταχθεί και το εκ του αποτελέσματος έγκλημα της θανατηφόρας κατάχρησης, για το οποίο, σε περίπτωση ομαδικής τέλεσης της πράξης, απειλείται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.

Άρθρο 339

Στην τρίτη ενότητα του δέκατου ένατου Κεφαλαίου έχουν ενταχθεί όλα τα εγκλήματα που θίγουν την ανηλικότητα. Στο πρώτο άρθρο της ενότητας αυτής τυποποιείται ειδικότερα η τέλεση γενετήσιων πράξεων με ανηλίκους. Στη διάταξη περιγράφεται κατά βάση το έγκλημα της αποπλάνησης ανηλίκων του άρθρου 339 ΠΚ. Η ποινική κύρωση διαβαθμίζεται ανάλογα με την ηλικία του παθόντος α) αν αυτός δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, ο δράστης τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δέκα τέσσερα με κάθειρξη έως δέκα έτη και γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Οι γενετήσιες πράξεις μεταξύ ανηλίκων κάτω των δέκα πέντε ετών δεν τιμωρούνται, εκτός εάν η μεταξύ τους διαφορά ηλικίας είναι μεγαλύτερη των τριών ετών, οπότε το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Τέλος, αξιόποινη είναι η πράξη εξώθησης ανηλίκου που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη να παρίσταται σε γενετήσια πράξη μεταξύ άλλων, έστω και αν δε συμμετέχει σε αυτήν.

Άρθρα 340 - 341

Τα άρθρα 340 και 341 καταργούνται.

Άρθρο 342

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της κατάχρησης σε βάρος ανηλίκων, το οποίο σήμερα είναι ενταγμένο στο ίδιο άρθρο του ΠΚ. Όπως και στη σημερινή του μορφή, το έγκλημα αυτό είναι ιδιαίτερο και μπορεί να τελεστεί μόνο από ενηλίκους. Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 342 τιμωρείται ο ενήλικος ο οποίος τελεί γενετήσιες πράξεις με ανήλικο, τον οποίο του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά. Η ποινή, αν ο παθών δε συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, είναι κάθειρξη, ενώ αν έχει συμπληρώσει τα δεκατέσσερα έτη, όχι, όμως και τα δέκα οκτώ έτη, φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών. Στην παρ. 2 τιμωρείται ο ενήλικος ο οποίος απευθύνει χειρονομίες, προτάσεις ή εξιστορεί ή απεικονίζει ή παρουσιάζει πράξεις γενετήσιου

χαρακτήρα σε ανήλικο που του έχουν εμπιστευθεί για τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει και στην παρ. 3 ο ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλων μέσων αποκτά επαφή με ανήλικο, στον οποίο απευθύνει προτάσεις ή παρουσιάζει πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα.

Άρθρο 343

Με το άρθρο αυτό τιμωρούνται: α) όποιος υποχρεώνει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, με κατάχρηση σχέσης εργασιακής εξάρτησης οποιασδήποτε φύσης, β) όποιος υποχρεώνει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, εκμεταλλευόμενος την ανάγκη του να εργασθεί, γ) οι διορισμένοι ή οπωσδήποτε εργαζόμενοι σε φυλακές ή άλλα κρατητήρια, σε αστυνομικές υπηρεσίες, σε σχολές, παιδαγωγικά ιδρύματα, νοσοκομεία, κλινικές ή κάθε είδους θεραπευτικά καταστήματα ή σε άλλα ιδρύματα προορισμένα να περιθάλπουν πρόσωπα που έχουν ανάγκη από βοήθεια αν, με κατάχρηση της θέσης τους, υποχρεώσουν σε γενετήσια πράξη πρόσωπο που έχει εισαχθεί σ' αυτά τα ιδρύματα.

Άρθρο 344

Στις περιπτώσεις των άρθρων 337 παρ. 1 για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση του παθόντος. Στην περίπτωση του άρθρου 336 η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως, αλλά αν το θύμα δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει της άσκησης της ποινικής δίωξης ή, αν την έχει ασκήσει, να υποβάλει πρόταση και το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο ή δικαστήριο μπορεί να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη.

Άρθρο 345

Η γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών εξ αίματος ή από υιοθεσία, ανιούσας και κατιούσας γραμμής και μεταξύ αμφιθαλών ή ετεροθαλών αδελφών τιμωρείται α) ως προς τους ανιόντες με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν ο κατιών δεν είχε συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο της ηλικίας του, με κάθειρξη αν ο κατιών είχε συμπληρώσει το δέκα πέμπτο, αλλά όχι το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του, β) ως προς τους κατιόντες με φυλάκιση έως δύο έτη και γ) μεταξύ αδελφών με φυλάκιση έως δύο έτη. Συγγενείς κατιούσας γραμμής ή αδελφοί μπορούν να απαλλαγούν από κάθε ποινή, αν κατά το χρόνο της πράξης δεν είχαν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος.

Άρθρο 346

Καταργείται, διότι ενσωματώθηκε στο άρθρο 345.

Άρθρο 347

Έχει καταργηθεί με τον ν. 4356/2015.

Άρθρο 348

Με το άρθρο 348 εισάγεται στον Ποινικό Κώδικα μια νέα διάταξη για την προστασία των ανηλίκων από πράξεις διακινδύνευσης της ανηλικότητας, όπου τυποποιούνται πράξεις διευκόλυνσης προσβολών της ανηλικότητας. Ακριβέστερα αντικαθιστά τη διάταξη για το έγκλημα της διευκόλυνσης της ακολασίας άλλων, το οποίο δεν τυποποιείται πλέον για τους λόγους που εξηγήθηκαν εισαγωγικά. Πιο συγκεκριμένα, με το άρθρο αυτό τιμωρείται όποιος κατ' επάγγελμα ή από κερδοσκοπία επιχειρεί να διευκολύνει, έστω και συγκαλυμμένα, με τη δημοσίευση αγγελίας ή εικόνας ή αριθμού τηλεφωνικής σύνδεσης

ή με τη μετάδοση ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο τη γενετήσια πράξη με ανήλικο (παρ. 1).

Όποιος κατ' επάγγελμα οργανώνει ταξίδια με σκοπό την τέλεση γενετήσιων πράξεων σε βάρος ανηλίκου ή τη συμμετοχή στις πιο πάνω πράξεις από τους συμμετέχοντες σε αυτά τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται όποιος με τον παραπάνω σκοπό μετέχει στα ταξίδια αυτά, ανεξάρτητα από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων (παρ. 2).

Άρθρο 348Α

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού τιμωρείται όποιος με πρόθεση παράγει ή εισάγει, ή διανέμει ή πωλεί κλπ. υλικό παιδικής πορνογραφίας (παρ. 1), ενώ η ποινή αυξάνεται όταν η πράξη τελείται μέσω του διαδικτύου (παρ. 2). Στην παρ. 4 τιμωρείται όποιος πορίζεται οικονομικό όφελος από τη συμμετοχή ανηλίκου σε πορνογραφική παράσταση, ενώ ποινή προβλέπεται ακόμη για τον θεατή, ο οποίος εν γνώσει, έχοντας καταβάλει σχετικό αντίτιμο, παρακολουθεί πορνογραφική παράσταση στην οποία συμμετέχουν ανήλικοι. Τέλος, αυξημένες κυρώσεις επιβάλλονται για τους δράστες των εγκλημάτων που περιγράφονται στις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου αν οι πράξεις αυτές συνδέονται με την εκμετάλλευση της ανάγκης ή της αδυναμίας ή με χρήση βίας κατά ανηλίκου ή τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας, με την έκθεση σε σοβαρό κίνδυνο της ζωής του ανηλίκου και την εκτέλεσή του από πρόσωπο στο οποίο είχαν εμπιστευθεί τον ανήλικο για να τον επιβλέπει ή να φυλάσσει έστω και προσωρινά. Ποινή απειλείται και για εκείνον ο οποίος αποκτά πρόσβαση σε υλικό παιδικής πορνογραφίας μέσω πληροφοριακών συστημάτων.

Άρθρο 348Β

΄Οποιος με πρόθεση, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, προτείνει σε ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να συναντήσει τον ίδιο ή τρίτο, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του ανηλίκου των αδικημάτων των άρθρων 339 παράγραφοι 1 και 2 ή 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν σε μία τέτοια συνάντηση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 348Γ

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα για τη διαμόρφωση του οποίου, πέραν της ίδιας διάταξης του ΠΚ, έχουν συνυπολογισθεί οι προβλέψεις της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, με την οποία καταργείται η απόφαση - πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ(COM/2010/0094 τελικό). Έτσι, στο άρθρο 348Α τιμωρείται στην παρ. 1 όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο να συμμετάσχει σε πορνογραφικές παραστάσεις ή διοργανώνει αυτές. Η απειλούμενη ποινή ορίζεται σε κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, σε κάθειρξη έως δέκα έτη αν ο ανήλικος συμπλήρωσε τα δώδεκα, αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, σε φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα, αλλά όχι τα δέκα πέντε έτη και σε φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν ο παθών συμπλήρωσε τα δέκα πέντε έτη. Στην παρ. 2 ορίζεται, ότι, εφόσον οι πράξεις της παρ. 1, τελέστηκαν με τη χρήση εξαναγκασμού ή βίας ή απειλής ή με σκοπό επιδίωξης

οικονομικού οφέλους, τιμωρούνται με αυξημένη ποινή σε βαθμό κακουργήματος. Στην παρ. 3 παρατίθεται ο ορισμός της «πορνογραφικής παράστασης».

Άρθρο 349

Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της μαστροπείας, το οποίο σήμερα περιγράφεται στο ίδιο άρθρο του ΠΚ. Στο άρθρο αυτό, μετά την τροποποίησή του με το ν. 3064/2002, περιλαμβάνονται τρεις παράγραφοι, από τις οποίες οι δύο πρώτες αναφέρονται στην προστασία ανηλίκων, ενώ η τρίτη στην «προστασία» ενηλίκων γυναικών, οι οποίες προάγονται στην πορνεία. Ωστόσο το έννομο αγαθό το οποίο προστατεύεται με τη διάταξη αυτή αμφισβητείται σοβαρά στο χώρο της θεωρίας. Αν η γυναίκα εξαναγκάζεται παρά τη θέλησή της να εκπορνευτεί, η πράξη αυτή, ακόμη κι όταν δεν έχει την ένταση του εγκλήματος του βιασμού ή κάποιου άλλου εγκλήματος κατά της σεξουαλικής ελευθερίας, μπορεί πάντα να αντιμετωπιστεί ως μια μορφή παράνομης βίας. Δεν φαίνεται, λοιπόν, να υπάρχει κάποιο αυτοτελές αγαθό, που θα άξιζε να προστατεύεται κατά την τυποποίηση του εγκλήματος της μαστροπείας. Αν άλλωστε υπήρχε κάποιο πραγματικό έννομο αγαθό, θα ήταν αναγκαία σε κάθε περίπτωση η επέκταση του αξιοποίνου και στα δύο φύλα και όχι μόνο στις γυναίκες.

Με τα δεδομένα αυτά, το έγκλημα της μαστροπείας περιορίστηκε σε πράξεις που στρέφονται κατά των ανηλίκων. Ωστόσο οι πράξεις που μπορεί να στοιχειοθετούν το έγκλημα της μαστροπείας είναι σε σημαντικό βαθμό διαφορετικές από εκείνες που συναντώνται σήμερα στο άρθρο 349 ΠΚ, προκειμένου να συμπεριληφθούν εδώ και πράξεις οι οποίες εμπεριέχουν ουσιαστικό άδικο προσβολής της ανηλικότητας και προβλέπονται ως αξιόποινες και στην Πρόταση Οδηγίας που αναφέρθηκε πιο πάνω. Πιο συγκεκριμένα, μαστροπεία τελεί αρχικά, όπως και σήμερα, όποιος προάγει ή εξωθεί στην πορνεία ανήλικο ή υποθάλπει ή εξαναγκάζει ή διευκολύνει ή μετέχει στην πορνεία ανηλίκων. Αυξημένες ποινές απειλούνται επίσης όταν το έγκλημα εναντίον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών, με τη χρήση απατηλών μέσων, από τον ανιόντα συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή από θετό γονέα, σύζυγο, επίτροπο ή από άλλον στον οποίο έχουν εμπιστευθεί τον ανήλικο για ανατροφή, διδασκαλία, επίβλεψη ή φύλαξη, έστω και προσωρινή ή από υπάλληλο, ο οποίος είτε κατά την άσκηση της υπηρεσίας του, είτε επωφελούμενος από αυτήν διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη ή με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας ή με προσφορά ή υπόσχεση πληρωμής χρημάτων ή οποιουδήποτε άλλου ανταλλάγματος.

Άρθρο 350

Το άρθρο αυτό καταργείται για τους λόγους που αναφέρονται στα Εισαγωγικά του κεφαλαίου αυτού.

Άρθρο 351

Η πράξη της σωματεμπορίας έχει ενταχθεί στο άρθρο 323^{A} και τυποποιείται μαζί με την εμπορία ανθρώπων. Έτσι, στο άρθρο 351 μεταφέρεται η διάταξη του ισχύοντος άρθρου 351^{A}, δηλαδή η γενετήσια πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής.

Άρθρο 352

Το άρθρο αυτό καταργήθηκε διότι αναφέρεται σε μέτρα ασφαλείας, τα οποία δεν διατήρησε ο Ποινικός Κώδικας.

Άρθρο 352Α

Το άρθρο αυτό ρυθμίζει ζητήματα ψυχοδιαγνωστικής εξέτασης και θεραπείας του δράστη και του θύματος εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. Εισήχθη στον ΠΚ με τον ν. 3625/2007 και σχετίζεται με την κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

Άρθρο 352Β

Τιμωρείται η δημοσιοποίηση περιστατικών από τα οποία θα μπορούσε να προκύψει η ταυτότητα του ανηλίκου θύματος εγκλήματος κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής από την καταγγελία της πράξης ως την έκδοση αμετάκλητης απόφασης.

Άρθρο 353

Όποιος εν γνώσει προσβάλλει βάναυσα τη γενετήσια ευπρέπεια άλλου με πράξη γενετήσιου χαρακτήρα που ενεργείται ενώπιόν του τιμωρείται με φυλάκιση έως έξι μηνών ή με χρηματική ποινή. Αν η πράξη αυτή ενεργείται ενώπιον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών τιμωρείται με φυλάκιση. Για την ποινική δίωξη των πράξεων αυτών απαιτείται έγκληση.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα σχετικά με την οικογένεια

Άρθρο 354

Τιμωρείται η νόθευση ή συγκάλυψη της οικογενειακής τάξης άλλου καθώς και η υποβολή τέκνου.

Άρθρο 355

Το άρθρο 355 (απάτη σχετικά με το γάμο) καταργείται ως παρωχημένο, με τη σκέψη επιπλέον ότι ακόμη και όταν θα μπορούσε κατ' εξαίρεση στη σύγχρονη εποχή να πραγματωθεί η συγκεκριμένη πράξη, η απαξία της συμπεριφοράς μπορεί να αντιμετωπιστεί με τις διατάξεις του αστικού δικαίου.

Άρθρο 356

Τιμωρείται, όπως και στον ισχύοντα ΠΚ, η διγαμία και εξομοιώνεται με τον γάμο το σύμφωνο συμβίωσης, ώστε η σύναψη νέου γάμου ή νέου συμφώνου συμβίωσης, παρ' ότι ο προηγούμενος γάμος δεν έχει λυθεί ή ακυρωθεί ή το προηγούμενο σύμφωνο δεν έχει επίσης λυθεί ή ακυρωθεί.

Άρθρο 358

Διατηρείται η ισχύουσα ρύθμιση για την κακόβουλη παραβίαση της υποχρέωσης διατροφής, με φραστικές βελτιώσεις.

Άρθρο 359

Διατηρείται η ισχύουσα ρύθμιση για την εγκατάλειψη εγκύου σε απορία.

Άρθρο 360

Η παραμέληση της εποπτείας ανηλίκου εξορθολογίζεται α) ως προς την ηλικία του ανηλίκου (νεώτερου από δέκα πέντε, αντί των δεκαοκτώ ετών, όπως ισχύει) και β) η παράλειψη της παρεμπόδισης του ανηλίκου αφορά την τέλεση από αυτόν αξιόποινης πράξης (και όχι και της επίδοσής του σε πορνεία, περίπτωση που διέπεται από τις διατάξεις για την προστασία του ανηλίκου από γενετήσια εκμετάλλευση).

Άρθρο 360Α

Η διάταξη αυτή τυποποιεί

α. την υιοθεσία ανηλίκου, η οποία γίνεται με σκοπό να απασχοληθεί σε εργασίες επικίνδυνες για την υγεία του,

β. την υιοθεσία και τη μεσολάβηση σ' αυτήν με αποκόμιση ή προσπορισμό σε άλλον αθέμιτου οφέλους και

γ. Την κατ' επάγγελμα τέλεση των παραπάνω πράξεων, ως επιβαρυντική περίσταση, που τις ανάγει σε κακούργημα.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά της τιμής

Η κατάστρωση των εγκλημάτων κατά της τιμής ακολουθεί στα βασικά της σημεία τις διατυπώσεις του ισχύοντος Π.Κ., οι οποίες έχουν πλούσια θεωρητική και νομολογιακή επεξεργασία. Παράλληλα επιδιώχθηκε ο εξορθολογισμός ορισμένων διατάξεων προς δύο κατευθύνσεις α) την κατάργηση διατάξεων που είτε δεν εμπεριέχουν πλέον ουσιαστικό άδικο είτε αποτελούσαν «έκτακτες» νομοθετικές ρυθμίσεις που διασπούσαν την συνοχή του Π.Κ. και β) την τυποποίηση νέων εγκλημάτων και την πρόβλεψη επιβαρυντικών περιστάσεων.

Ειδικότερα :

1 . Στα εγκλήματα κατά της τιμής α) καταργείται το άρθρο 361Α Π.Κ. (απρόκλητη έμπρακτη εξύβριση), το οποίο ουσιαστικά αποτελεί «έκτακτη νομοθετική ρύθμιση», που διασπά την βασική παραδοχή της προσωπικής προσβολής της τιμής και της κατ' έγκληση δίωξής της και δημιούργησε πολλά ερμηνευτικά προβλήματα κατά την εφαρμογή του και β) καταργείται το άρθρο 364 Π.Κ. (δυσφήμηση ανώνυμης εταιρείας) λόγω έλλειψης ουσιαστικού ποινικού αδίκου και της δυνατότητας αυτοτελούς επιδίωξης αστικών αξιώσεων λόγω αδικοπραξίας.

2. Καταργείται το άρθρο 361Β Π.Κ. (που είχε προστεθεί με το άρθρο 29 του Ν 4356/2015) με το οποίο τιμωρείται ως ρατσιστική διάκριση *«ο αποκλεισμός οποιουδήποτε ανθρώπου από μη συναλλακτική παροχή αγαθών ή υπηρεσιών εξαιτίας καταφρόνησης λόγω των χαρακτηριστικών που θεμελιώνουν το ρατσιστικό έγκλημα καθώς και η δημόσια αναγγελία τέτοιας διακρίνουσας παροχής που αποκλείει τα πιο πάνω πρόσωπα εξαιτίας των ιδίων λόγων»*, αφενός μεν γιατί η συστηματική ένταξή του στα εγκλήματα κατά της τιμής ως αυτοτελούς πράξης ρατσιστικής διάκρισης χωρίς οποιονδήποτε άλλο

συσχετισμό με τα λοιπά εγκλήματα ρατσιστικής βίας κ.λπ. δημιουργεί σοβαρά ερμηνευτικά προβλήματα αφετέρου δε το στοιχείο του ρατσιστικού χαρακτήρα οποιουδήποτε εγκλήματος, εντάχθηκε στη διάταξη του άρθρου 82Α. Προβλέπεται επιβαρυντική περίσταση στα εγκλήματα των άρθρων 361, 362 και 363 Π.Κ. αν η πράξη τελείται δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου λόγω επίτασης της προσβολής του προστατευόμενου αγαθού.

4. Απλοποιείται η διάταξη του άρθρου 366 παρ. 1 Π.Κ. ως προς την διατύπωσή της καθώς η υπάρχουσα διάταξη δημιούργησε σοβαρά ερμηνευτικά προβλή-ματα.

Άρθρο 361

Η ρύθμιση ακολουθεί την ισχύουσα, αλλά η χρηματική ποινή δεν μπορεί να σωρευθεί στην ποινή φυλάκισης. Καταργείται η εξύβριση ως πταίσμα (παρ. 2 του ισχύοντος άρθρου 361).

Άρθρο 362

Επισημαίνεται η επιβαρυντική περίσταση τελέσεως της πράξης δημόσια ή μέσω του διαδικτύου.

Άρθρο 363

Η αναλήθεια του δυσφημιστικού γεγονότος αποτελεί την ειδοποιό διαφορά της συκοφαντικής από την (απλή) δυσφήμηση. Ισχύει όμως και σ' αυτήν την περίπτωση η επιβαρυντική περίσταση τελέσεώς του δημόσια ή μέσω του διαδικτύου.

Άρθρο 365

Στη διάταξη αυτή για την προσβολή της μνήμης νεκρού τυποποιείται και η προσβολή της τιμής του αφάντου, χωρίς και στις δύο περιπτώσεις να απαιτείται η προσβολή να έγινε «με βάναυση ή κακόβουλη εξύβριση», όπως η ισχύουσα διάταξη επιβάλλει.

Άρθρο 366

Οι τροποποιήσεις σε σχέση με την ισχύουσα διάταξη είναι οι ακόλουθες:

α. Δεν απαγορεύεται πλέον η απόδειξη της αλήθειας του γεγονότος, αλλά η πράξη μένει ατιμώρητη αν το γεγονός είναι αληθινό, εκτός αν αυτό αφορά αποκλειστικά σχέσεις του ιδιωτικού βίου που δεν θίγουν το δημόσιο συμφέρον.

β. Το γεγονός θεωρείται αληθινό αν αφορά πράξη για την οποία έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση (αμετάκλητη).

γ. Αν το γεγονός είναι αληθινό, η δυσφήμηση τιμωρείται μόνον αν προκύπτει ειδικός σκοπός εξύβρισης.

Άρθρο 367

Η νομολογία και η θεωρία έχουν ασχοληθεί εκτεταμένα με τον ειδικό λόγο άρσης του άδικου χαρακτήρα της προσβολής της τιμής άλλου, που έγινε από δικαιολογημένο ενδιαφέρον, διότι οι άλλες περιπτώσεις καλύπτονται και από τη γενική διάταξη του άρθρου 20.

Άρθρο 368

Τα εγκλήματα κατά τιμής ως προσωποπαγή (εν μέρει στην περίπτωση του άρθρου 365), διώκονται κατ' έγκληση.

Άρθρο 369

Κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 67 προβλέπεται δυνητικά η δημοσίευση της καταδικαστικής απόφασης, ως παρεπόμενη ποινή σε βάρος του δράστη εγκλήματος κατά της τιμής.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Προσβολές του ατομικού απορρήτου και της απόρρητης επικοινωνίας

Στο εικοστό Κεφάλαιο (άρθρα 370 – 371) τίθεται ο τίτλος, με βάση τα έννομα αγαθά που προστατεύονται από τις περιεχόμενες σ' αυτό διατάξεις, ως ακριβέστερος: «Προσβολές του ατομικού απορρήτου και επικοινωνίας» (βλ. σχετικά *Ι.Μανωλεδάκη*, Το έννομο αγαθό, 1998, σ. 361 επ.). Η ενσωμάτωση στο Κεφάλαιο διατάξεων σχετικά με την προσβολή των προσωπικών δεδομένων - με μεταφορά από τους ειδικούς ποινικούς νόμους – είναι ανέφικτη εξαιτίας του εκτεταμένου κανονιστικού πλαισίου που σήμερα υπάρχει στους ειδικούς νόμους και αποτελεί προϋπόθεση για τη νομοτυπική μορφή των εγκλημάτων, τα οποία προβλέπονται στις ποινικές διατάξεις των νόμων αυτών. Ενδεχόμενη επιβάρυνση του Ποινικού Κώδικα με ορισμούς και διατάξεις διαδικαστικού - διοικητικού χαρακτήρα θα αλλοίωνε τη φυσιογνωμία του Κώδικα.

Άρθρο 370

Το άρθρο 370 αφενός εκσυγχρονίστηκε, δηλαδή διευρύνθηκε η αξιόποινη συμπεριφορά ώστε το έγκλημα της παραβίασης του απορρήτου των επιστολών, που τυποποιείται στην παρ. 1, να τιμωρείται πλέον, με τη διάταξη της παρ. 2, όταν τελείται με αθέμιτη πρόσβαση σε ηλεκτρονικό μήνυμα ή ηλεκτρονική αλληλογραφία άλλου, και αφετέρου, με την τρίτη παράγραφο, εντάχθηκε σ' αυτό ως διακεκριμένη μορφή η τέλεση του εγκλήματος όχι μόνον από «ταχυδρομικό» ή «τηλεγραφικό» υπάλληλο (άρθρο 248, 249 ΠΚ), αλλά (γενικότερα) από υπάλληλο οργανισμού ή επιχείρησης παροχής ταχυδρομικών, τηλεγραφικών ή ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Η τελευταία αυτή η διάταξη του Σχεδίου αναφέρεται ουσιαστικά στην προσβολή της απόρρητης επικοινωνίας, ωστόσο περιέχει και προσβολή του ατομικού απορρήτου. Για την ποινική δίωξη των πράξεων των παρ. 1 και 2 απαιτείται έγκληση (παρ. 4).

Άρθρο 370Α

Ως προς το έγκλημα της παραβίασης του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας και της προφορικής συνομιλίας, στο άρθρο 370Α επιχειρήθηκε γενικά ο εξορθολογισμός των απειλούμενων ποινών, που είχαν επαυξηθεί με το Ν. 3674/2008 κατά παράβαση της αρχής της αναλογικότητας, και προστέθηκε στη δεύτερη παράγραφο (παραβίαση του απορρήτου της προφορικής συνομιλίας) η παρακολούθηση προφορικής συνομιλίας τρίτων που δεν διεξάγεται δημόσια (όπως την είχε υιοθετήσει και ο νομοθέτης του Ν. 2172/1993) και η αποτύπωση σε υλικό φορέα μη δημόσιας πράξης άλλου ή της συνομιλίας του δράστη με άλλον, χωρίς τη ρητή συναίνεση του τελευταίου. Με βάση την παραδοχή ότι «απόλυτη προστασία της ιδιωτικότητας στις μεταξύ ισότιμων πολιτών σχέσεις θα σήμαινε ενδεχομένως να τεθεί σε κίνδυνο η προσωπική ελευθερία και η τιμή (και όχι μόνο αυτά τα αγαθά) ενός άδικα κατηγορουμένου, για να προστατευθεί η ιδιωτικότητα ενός συκοφάντη ψευδομηνυτή», ορίζεται ότι η χρήση πληροφορίας ή

υλικού φορέα επί του οποίου αυτή έχει αποτυπωθεί με τρόπο που συνιστά παραβίαση του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας ή προφορικής συνομιλίας πρέπει να γίνει αθέμιτα. Απόκειται στο δικαστήριο ή την ανακριτική αρχήν να κρίνει αν συντρέχει λόγος που αίρει το άδικο, ιδίως αν πρόκειται για το μοναδικό αποδεικτικό μέσο που αποδεικνύει την αθωότητα του κατηγορουμένου. Το στοιχείο αυτό απαιτείται και για τη στοιχειοθέτηση των εγκλημάτων των παρ. 1 και 2 (ΣυμβΑΠ 1622/2005, ΑΠ 42/2004).

Στην παρ. 4 ορίζεται, ότι επιβάλλεται ποινή τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή αν ο δράστης των εγκλημάτων των παρ. 1 , 2 και 3 είναι πάροχος υπηρεσιών τηλεφωνίας ή νόμιμος εκπρόσωπος αυτού ή μέλος της διοίκησης ή υπεύθυνος διασφάλισης του απορρήτου ή εργαζόμενος ή συνεργάτης του παρόχου ή ενεργεί ιδιωτικές έρευνες ή τελεί τις πράξεις αυτές κατ' επάγγελμα ή απέβλεπε στην είσπραξη αμοιβής. Ακόμη, απαλείφθηκε η διάταξη που περιέχεται στο άρθρο 370Α παρ. 5 ΠΚ γιατί κρίθηκε επαρκής η ποινική προστασία που παρέχεται με τα άρθρα 146, 147, 148 και 149 (παραβίαση των μυστικών της Πολιτείας, κατασκοπεία).

Άρθρο 370Β

Στο άρθρο 370Β έχει ενταχθεί το έγκλημα που τυποποιείται σήμερα στο άρθρο 370Γ. Τυποποιείται ειδικότερα το έγκλημα της παράνομης πρόσβασης σε πληροφοριακό σύστημα ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα (παρ. 1 και 2) (όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 13 στ. στ΄ και ζ΄) και προβλέπεται αυξημένη ποινή αν η πράξη αναφέρεται σε επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα (παρ. 3) και αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νομίμου κατόχου των στοιχείων καθώς και όταν το απόρρητο είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, οπότε ορίζεται σωρευτικά και χρηματική ποινή, η οποία στα εγκλήματα των παρ. 1 και 2 προβλέπεται εναλλακτικά με την ποινή κατά της ελευθερίας (παρ. 4). Στις περιπτώσεις των παρ. 1 και 4 απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 370Γ

Στο άρθρο αυτό έχει ενταχθεί το έγκλημα που τυποποιείται σήμερα στο άρθρο 370Β. Τιμωρείται όποιος αθέμιτα αντιγράφει, αποτυπώνει, χρησιμοποιεί, αποκαλύπτει σε τρίτον ή οπωσδήποτε παραβιάζει στοιχεία ή προγράμματα υπολογιστών, τα οποία συνιστούν κρατικά, επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα ή απόρρητα επιχείρησης του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα. Διευκρινίζεται το περιεχόμενο της έννοιας των απορρήτων, αυξάνεται η ποινή όταν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του κατόχου των στοιχείων και ορίζεται ότι η πράξη τιμωρείται μόνο κατ' έγκληση.

Άρθρο 370Δ

Στη διάταξη αυτή τιμωρείται όποιος χωρίς δικαίωμα αντιγράφει ή χρησιμοποιεί προγράμματα υπολογιστών (παρ. 1), καθώς και όποιος χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση στο σύνολο ή τμήμα πληροφοριακού συστήματος ή σε στοιχεία που μεταδίδονται με συστήματα τηλεπικοινωνιών, παραβιάζοντας απαγορεύσεις ή μέτρα ασφαλείας που έχει λάβει ο νόμιμος κάτοχος του, τιμωρείται με φυλάκιση (παρ. 2).

Άρθρο 370Ε Στο άρθρο αυτό έχει ενταχθεί το έγκλημα που και σήμερα τυποποιείται στη συγκεκριμένη διάταξη. Τιμωρείται όποιος, αθέμιτα, με τη χρήση τεχνικών μέσων, παρακολουθεί ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα μη δημόσιες διαβιβάσεις δεδομένων ή

ηλεκτρομαγνητικές εκπομπές από, προς ή εντός πληροφοριακού συστήματος ή παρεμβαίνει σε αυτές με σκοπό ο ίδιος ή άλλος να πληροφορηθεί το περιεχόμενό τους.

Άρθρο 371

Τέλος, στο άρθρο 371 διατηρείται κατά βάση αναλλοίωτο το έγκλημα της παραβίασης επαγγελματικής εχεμύθειας, που τυποποιείται σήμερα στο ίδιο άρθρο ΠΚ. Επήλθαν, όμως, καίριες φραστικές βελτιώσεις στη διάταξη και, κυρίως, αναδιατυπώθηκε η δεύτερη παράγραφος του άρθρου, που εμφάνιζε εκφραστικό έλλειμμα.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Εγκλήματα κατά περιουσιακών αγαθών

Στο κεφάλαιο αυτό ενοποιήθηκαν το εικοστό τρίτο και το εικοστό τέταρτο κεφάλαια του ΠΚ (εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και εγκλήματα κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων αντίστοιχα). Διατηρήθηκε η βασική δομή του ισχύοντος ΠΚ. Εκ παραλλήλου, επιδιώχθηκε η απλούστευση και ο εξορθολογισμός των διατάξεων, πολλές των οποίων έχουν υποστεί διαδοχικές (και όχι πάντοτε επιτυχείς) τροποποιήσεις, ιδίως κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες.

Ειδικότερα:

-Οι κακουργηματικές μορφές των βασικών εγκλημάτων στηρίζονται σε ενιαίο ποσοτικό κριτήριο (αξία του αντικειμένου ή ζημία άνω των 120.000€). Το εν λόγω κριτήριο παρέχει ασφάλεια δικαίου η οποία αντισταθμίζει τα επισημανθέντα κατά καιρούς μειονεκτήματά του.

-Οσάκις τα κατά τα ανωτέρω κακουργήματα στρέφονται αμέσως κατά του νομικού προσώπου του Ελληνικού Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, προβλέπεται βαρύτερη ποινή (κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών). Τούτο, σε συνδυασμό με την επιμήκυνση του χρόνου της παραγραφής (είκοσι έτη αντί δεκαπέντε), εξασφαλίζει την μείζονα προστασία της πράγματι δημόσιας περιουσίας και καθιστά περιττό τον απαρχαιωμένο και άκρως προβληματικό Ν. 1608/50, ο οποίος καταργείται.

-Διευρύνεται η κατ' έγκληση δίωξη ορισμένων εκ των εγκλημάτων του κεφαλαίου εν όψει του ατομικού χαρακτήρα των πληττομένων εννόμων αγαθών. Εκ παραλλήλου, προβλέπεται ότι σε ορισμένα εκ των αυτεπαγγέλτως διωκόμενων εγκλημάτων η εναντία δήλωση του παθόντος συνιστά λόγο οριστικής παύσης της ποινικής δίωξης. Με τη ρύθμιση αυτή εξυπηρετούνται πρακτικές ανάγκες (π.χ. επ' αυτοφώρω καταλαμβανόμενες κλοπές ή φθορές) αλλά λαμβάνεται υπόψη και ο ατομικός χαρακτήρας των προσβαλλόμενων αγαθών. Για την κακουργηματική απιστία του άρθρου 390 παρ.1 εδ. β' διατηρήθηκε τελικώς η αυτεπάγγελτη δίωξη κατόπιν των σοβαρών επιφυλάξεων που διατυπώθηκαν κατά τη διαβούλευση επί του Σχεδίου σε σχέση με το ενδεχόμενο καταχρηστικής μη υποβολής εγκλήσεως για την πράξη αυτή, ιδίως σε επιχειρηματικούς φορείς μεγάλου μεγέθους εκ μέρους των οργάνων της διοίκησης των ιδίων.

-Διευρύνεται η εξάλειψη του αξιοποίνου λόγω έμπρακτης μετάνοιας ή κατόπιν της πλήρους ικανοποίησης του παθόντος, ώστε να διευκολυνθεί η κατ' αυτόν τον τρόπο πολλαπλώς ωφέλιμη διευθέτηση των υποθέσεων με περιουσιακό αντικείμενο. Κατά τη

συζήτηση στην επιτροπή διατυπώθηκε η άποψη, η οποία δεν επικράτησε, ότι η διεύρυνση της «έμπρακτης μετάνοιας», ώστε να είναι εφικτή η εξάλειψη του αξιοποίνου ακόμη και μετά την άσκηση της ποινικής δίωξης και μέχρι την ολοκλήρωση της αποδεικτικής διαδικασίας, εξανεμίζει την αποτρεπτική ισχύ των σχετικών ποινικών διατάξεων, κυρίως μάλιστα όταν η ποινική δίωξη μπορεί να παύσει με δήλωση του παθόντος. Το μήνυμα που εκπέμπει ο νομοθέτης είναι, σύμφωνα με την άποψη αυτή, ότι ο καθένας μπορεί ελευθέρως να προσβάλει την ιδιοκτησία ή την περιουσία των άλλων, γιατί ακόμη και αν συλληφθεί, έχει πάντα τη δυνατότητα να επιστρέψει την αξία των αντικειμένων και τους τόκους υπερημερίας και να εξαλειφθεί έτσι ο αξιόποινος χαρακτήρας των πράξεών του, χωρίς να ενδιαφέρει η γνώμη του παθόντος.

-Συμπληρώνεται η διάταξη του άρθρου 386Α για την απάτη με υπολογιστή και προστίθεται ως άρθρο 387 νέα διάταξη για την απάτη σχετική με τις επιχορηγήσεις, ώστε να καλυφθούν οι αντίστοιχες μορφές εγκληματικής συμπεριφοράς.

-Οι διατάξεις των άρθρων 375 και 390 για την υπεξαίρεση και την απιστία αντιστοίχως, καταλαμβάνουν και τις περιπτώσεις που οι εν λόγω πράξεις στρέφονται κατά του νομικού προσώπου του Ελληνικού Δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (με την πρόβλεψη ιδιαιτέρως διακεκριμένων μορφών), ώστε να καθίσταται περιττή η διατήρηση των μη γνησίων υπηρεσιακών εγκλημάτων της υπεξαίρεσης και της απιστίας στην υπηρεσία, η οριοθέτηση των οποίων έναντι των κοινών έχει προκαλέσει πλείστα προβλήματα στην νομολογία και την θεωρία.

-Εντάσσεται στο παρόν κεφάλαιο η δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα. Η ένταξή της στα υπηρεσιακά εγκλήματα στον ισχύοντα ΠΚ, μολονότι ιστορικώς εξηγήσιμη, είναι πάντως συστηματικώς αντικανονική, δεδομένου ότι η οικεία εγκληματική συμπεριφορά εκτυλίσσεται αποκλειστικώς στον ιδιωτικό τομέα και δεν έχει σχέση με την δημόσια υπηρεσία. Και είναι μεν αληθές ότι η ένταξή της στο παρόν κεφάλαιο δεν είναι συστηματικώς ορθόδοξη, αφού η βλάβη της περιουσίας δεν αποτελεί στοιχείο της, συγχωρείται εν τούτοις προς αποφυγή δημιουργίας ξεχωριστού κεφαλαίου και εν όψει της ήδη υφιστάμενης διατάξεως του άρθρου 396 ΠΚ για την παρακώλυση συναγωνισμού, η οποία, ομοίως, δεν απαιτεί την πρόκληση περιουσιακής βλάβης.

Η διάταξη αποδίδει αυτήν του άρθρου 7 της Σύμβασης Ποινικού Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης για ποινικοποίηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της Σύμβασης, η ποινικοποίηση της σε αυτό περιγραφόμενης συμπεριφοράς επιδιώκει να εξυπηρετήσει τρεις σκοπούς: α) την προστασία της πίστης και της εμπιστοσύνης στις ιδιωτικές συναλλαγές, β) το σεβασμό του υγιούς ανταγωνισμού και γ) τη διατήρηση της ποινικής προστασίας σε τομείς δραστηριοτήτων οι οποίοι μέχρι πρότινος αποτελούσαν αντικείμενο κρατικών παροχών, αλλά μέσω ιδιωτικοποιήσεων μεταφέρονται σταδιακά στη διαχείριση ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Σε σχέση με την έννοια των όρων που χρησιμοποιούνται σημειώνεται ότι:

α) Ο «όρος επιχειρηματική δραστηριότητα» (business activity) εκφέρεται με ευρεία έννοια, ώστε να περιλάβει κάθε δραστηριότητα που διεξάγεται με σκοπό το κέρδος, ιδίως την εμπορία αγαθών και την παροχή υπηρεσιών.

β) Η διατύπωση «εργάζεται ή παρέχει υπηρεσίες» (work for, in any capacity) σκοπείται επίσης να περιλάβει κάθε πιθανή σχέση συνεργασίας, στην οποία υφίσταται το στοιχείο του καθήκοντος, με την έννοια της υποχρέωσης πίστεως ή της σχέσεως εμπιστοσύνης, η οποία δεν περιλαμβάνει μόνον μισθωτούς αλλά και συνεταίρους και συνεργάτες με σύμβαση παροχής υπηρεσιών, όπως λχ δικηγόρους8) Καταργούνται, λόγω

της μικρής πρακτικής σημασίας τους ή της πρόβλεψης της οικείας συμπεριφοράς σε παράλληλα νομοθετήματα τα άρθρα 398 έως 403 του ισχύοντος ΠΚ.

ΣΤ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 460

Καθορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 461

Από την έναρξη ισχύος του Κώδικα αυτού καταργείται ο Ποινικός Κώδικας που κυρώθηκε με τον ν. 1492/1950 και με βάση το άρθρο 460 άρχισε να ισχύει από την 1.1.1951, όπως έκτοτε τροποποιήθηκε και ισχύει κατά τη δημοσίευση του νόμου που κυρώνει τον παρόντα Ποινικό Κώδικα.

Άρθρο 462

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα καταργείται ο νόμος 1608/1950, που άρχισε να ισχύει την 1.1.1951, όπως έκτοτε τροποποιήθηκε και ισχύει κατά τη δημοσίευση του νόμου που κυρώνει τον παρόντα Ποινικό Κώδικα.

Άρθρο 463

1. Όπου ειδικοί νόμοι παραπέμπουν σε άρθρα του καταργούμενου ποινικού κώδικα, οι παραπομπές αυτές από την έναρξη ισχύος του παρόντος ποινικού κώδικα θεωρείται ότι γίνονται στις αντίστοιχες διατάξεις αυτού.
2. Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται ποινή φυλάκισης, προστίθεται διαζευκτικά και η χρηματική ποινή, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 57 του παρόντος κώδικα.
3. Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται κάθειρξη έως δέκα έτη, επιβάλλεται ποινή μειωμένη κατά το άρθρο 83 περ. γ΄ και η πράξη διατηρεί τον κακουργηματικό χαρακτήρα της. Η μεταβατική αυτή ρύθμιση κρίθηκε αναγκαία προκειμένου να προσεγγίσει το ποινολόγιο των ειδικών ποινικών νόμων αυτό το νέου Κώδικα, χωρίς όμως τις μαζικές παραγραφές,στις οποίες θα οδηγούσε η συλλήβδην μετατροπή σε πλημμελήματα όλων των κακουργημάτων που τιμωρούνταν με ποινή καθείρξεως μέχρι δέκα έτη. Περαιτέρω μείωση των μειωμένων αυτών ποινών είναι δυνατή σύμφωνα με το άρθρο 85.
4. Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται μόνο ποινή ισόβιας κάθειρξης, προστίθεται διαζευκτικά και η πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.
5. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα καταργούνται όλες οι διατάξεις που περιέχονται σε ειδικούς νόμους με τις οποίες καθορίζονται παρεπόμενες ποινές ή άλλες συνέπειες που καταργούνται με αυτόν.

Άρθρο 469

Με τη μεταβατική αυτή διάταξη η μη καταβολή επιβληθείσας χρηματικής ποινής καταργείται ως αυτοτελές αδίκημα, δηλ. ως περίπτωση μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, αφού το ενδεχόμενο αυτό ρυθμίζεται πλέον από τη διάταξη του άρθρου 80 παρ.6. Θεραπεύεται επίσης το άτοπο της διπλής αξιολόγησης αξιοποίνων φορολογικών παραβάσεων και τα ποσά που αποτελούν το αποκομισθέν ή επιδιωχθέν προϊόν αυτών αποκλείονται από την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος της μη καταβολής χρεών

προς το Δημόσιο, αφού η μη καταβολή αυτών τυποποιείται ήδη ποινικά από το άρθρο 66 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας. Το γεγονός δε ότι το Δημόσιο χρησιμοποιεί τη διαδικασία της ταμειακής βεβαιώσεως για να επιδιώξει την είσπραξη των ποσών που στερήθηκε ως συνέπεια του φορολογικού αδικήματος δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί για τον εκ νέου κολασμό του αδικήματος αυτού, καθώς τόσο η πράξη που προκάλεσε την οφειλή όσο και η ζημία του Δημοσίου παραμένουν οι αυτές. Η αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος δεν θίγεται ως προς άλλες απαιτήσεις του Δημοσίου, για τις οποίες δεν υπάρχει αυτοτελής ποινική προστασία.

Αθήνα 3.6.2019

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΟΛΓΑ ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

ΥΓΕΙΑΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΞΑΝΘΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

ΜΑΡΙΑ – ΕΛΙΖΑ ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΕΣ - ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1)Από την Έναρξη ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα, καταργείται ο Ποινικός Κώδικας που ίσχυε από την 1η Ιανουαρίου 1951 καθώς και κάθε διάταξη που τροποποιούσε το νόμο αυτό.

2)Από την Έναρξη ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα , καταργείται ο νόμος 1608/1950 καθώς και κάθε άλλη διάταξη που τροποποιούσε το νόμο αυτό.

3) Όπου ειδικοί νόμοι παραπέμπουν σε άρθρα του καταργούμενου ποινικού κώδικα, οι παραπομπές αυτές από την έναρξη ισχύος του παρόντος ποινικού κώδικα θεωρείται ότι γίνονται στις αντίστοιχες διατάξεις αυτού.

4) Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται ποινή φυλάκισης, προστίθεται διαζευκτικά και η χρηματική ποινή, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 57 του παρόντος κώδικα.

5) Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται κάθειρξη έως δέκα έτη, επιβάλλεται ποινή μειωμένη κατά το άρθρο 83 περ. γ΄. Η πράξη διατηρεί τον κακουργηματικό χαρακτήρα της.

6) Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται μόνο ποινή ισόβιας κάθειρξης, προστίθεται διαζευκτικά και η πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

7)Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα καταργούνται όλες οι διατάξεις που περιέχονται σε ειδικούς νόμους με τις οποίες καθορίζονται παρεπόμενες ποινές ή άλλες συνέπειες που καταργούνται με αυτόν.

8) Οι διατάξεις του προϊσχύσαντος Ποινικού Κώδικα για τη μετατροπή της ποινής σε χρηματική ποινή, την αναστολή εκτέλεσης της ποινής και την απόλυση υπό όρο εφαρμόζονται για πράξεις που τελέστηκαν μέχρι τη θέση σε ισχύ του παρόντος.

9) Τα πταίσματα καταργούνται. Εκκρεμείς υποθέσεις τίθενται στο αρχείο με πράξη του κατά τόπον αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών.

10) Μετά το εδάφιο β΄ της παρ. 1 του άρθρου 25 του Ν. 1882/1990 προστίθεται εδάφιο γ΄ ως εξής: «Στην αίτηση και στον πίνακα χρεών που υποβάλλονται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο δεν συμπεριλαμβάνονται και δεν υπολογίζονται για τον προσδιορισμό της ευθύνης του προσώπου, τα χρέη που προέρχονται από τη μη εκτέλεση χρηματικών ποινών που επιβλήθηκαν από ποινικό δικαστήριο και οι σχετικές με αυτά προσαυξήσεις, τόκοι και λοιπές επιβαρύνσεις καθώς και τα χρέη από τα αδικήματα που τυποποιούνται στο άρθρο 66 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας μαζί με τις σχετικές με αυτά προσαυξήσεις, τόκους και λοιπές επιβαρύνσεις».

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΜΕ ΤΙΤΛΟ

«ΚΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ»

Άρθρο Πρώτο

Κυρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος ο Ποινικός Κώδικας, ο οποίος συντάχθηκε από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή που συγκροτήθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 74 παρ. 1α του ν.4139/2013 «Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (Α΄74), με την απόφαση 38882/18.5.2015 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 375/26.5.2015) του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την απόφαση 80884/Φ.279/8.11.2018 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 676/15.11.2018) και συμπληρώθηκε με διαδοχικές αποφάσεις του ίδιου Υπουργού, και έχει ως εξής:

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

Ι. Βασικές αρχές

Άρθρο 1

Καμία ποινή χωρίς νόμο

Έγκλημα δεν υπάρχει χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της καθώς και την επιβλητέα γι' αυτή ποινή.

Άρθρο 2 ΠΚ

Αναδρομική ισχύς του ηπιότερου νόμου

1. Αν από την τέλεση της πράξης ως την αμετάκλητη εκδίκασή της ίσχυσαν περισσότερες διατάξεις νόμων, εφαρμόζεται αυτή που στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί στην ευμενέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου.

2. Αν μεταγενέστερος νόμος χαρακτήρισε την πράξη μη αξιόποινη (ανέγκλητη), παύει η εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε καθώς και τα ποινικά επακόλουθά της, όπως και η εκτέλεση των μέτρων ασφαλείας.

Άρθρα 3 - 4

(Καταργούνται)

ΙΙ. Τοπικά όρια ισχύος των ποινικών νόμων

Άρθρο 5

Εγκλήματα που τελέστηκαν στην ημεδαπή

1. Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε όλες τις πράξεις που τελέστηκαν στο έδαφος της επικράτειας, ακόμη και από αλλοδαπούς. Επίσης εφαρμόζονται και στις πράξεις συμμετοχής που τελέστηκαν στο έδαφος της ελληνικής επικράτειας, αν η κύρια πράξη, για την οποία δεν υπάρχει δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων, είναι αξιόποινη και κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους.

2. Πλοία ή αεροσκάφη ελληνικά θεωρούνται έδαφος της επικράτειας οπουδήποτε και αν βρίσκονται, εκτός αν σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο υπόκεινται σε αλλοδαπό νόμο.

Άρθρο 6

Εγκλήματα ημεδαπών στην αλλοδαπή

1. Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και για πράξη που χαρακτηρίζεται από αυτούς ως κακούργημα ή πλημμέλημα και τελέστηκε στην αλλοδαπή από ημεδαπό, αν αυτή, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της, είναι αξιόποινη και κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέστηκε ή αν διαπράχθηκε σε πολιτειακά ασύντακτη χώρα.

2. Η ποινική δίωξη ασκείται και εναντίον αλλοδαπού, ο οποίος κατά την τέλεση της πράξης ήταν ημεδαπός. Επίσης ασκείται και εναντίον εκείνου που απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια μετά την τέλεση της πράξης.

3. Στα πλημμελήματα, ακόμη και όταν διώκονται αυτεπαγγέλτως, οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται μόνο εφόσον υπάρχει έγκληση του παθόντος ή αίτηση της Κυβέρνησης της χώρας όπου τελέστηκε το πλημμέλημα.

Άρθρο 7

Εγκλήματα αλλοδαπών στην αλλοδαπή

1. Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και κατά αλλοδαπού για πράξη που τελέστηκε στην αλλοδαπή και χαρακτηρίζεται από αυτούς ως κακούργημα ή πλημμέλημα, αν η πράξη αυτή στρέφεται εναντίον Έλληνα πολίτη και είναι αξιόποινη, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της, και κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε ή αν διαπράχθηκε σε πολιτειακά ασύντακτη χώρα. Ως Έλληνας πολίτης για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου λογίζεται και το κυοφορούμενο που θα αποκτήσει με τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια, καθώς και τα νομικά πρόσωπα που εδρεύουν στην ημεδαπή.

2. Η διάταξη της παρ. 3 του προηγούμενου άρθρου έχει και εδώ εφαρμογή.

Άρθρο 8

Εγκλήματα στην αλλοδαπή που τιμωρούνται πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους

Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς, ανεξάρτητα από τους νόμους του τόπου τέλεσης, για τις εξής πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή:

α) εσχάτη προδοσία ή προδοσία της χώρας σε βάρος του ελληνικού κράτους,

β) εγκλήματα που αφορούν τη στρατιωτική υπηρεσία και την υποχρέωση στράτευσης στην Ελλάδα,

γ) αξιόποινη πράξη που τέλεσαν ως υπάλληλοι του ελληνικού κράτους, ή οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα,

δ) πράξη που στρέφεται εναντίον ή απευθύνεται προς υπάλληλο του ελληνικού κράτους ή έλληνα υπάλληλο οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την άσκηση της υπηρεσίας τους ή σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους,

ε) ψευδορκία σε διαδικασία που εκκρεμεί στις ελληνικές αρχές,

στ) τρομοκρατικές πράξεις,

ζ) πειρατεία,

η) εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα,

θ) παράνομη εμπορία ναρκωτικών,

ι) εμπορία ανθρώπων

ια) κάθε άλλο έγκλημα, για το οποίο ειδικές διατάξεις ή διεθνείς συμβάσεις υπογραμμένες και επικυρωμένες από το ελληνικό κράτος προβλέπουν την εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων.

Άρθρο 9
Ακαταδίωκτο εγκλημάτων που τελέστηκαν στην αλλοδαπή

1.Η ποινική δίωξη για πράξη που τελέστηκε στην αλλοδαπή αποκλείεται: α) αν ο υπαίτιος δικάστηκε για την πράξη αυτή στην αλλοδαπή και αθωώθηκε ή αν, σε περίπτωση που καταδικάστηκε, έχει εκτίσει ή εκτίει νομίμως την ποινή του, β) αν, σύμφωνα με τον αλλοδαπό νόμο, η πράξη έχει παραγραφεί ή η ποινή που επιβλήθηκε έχει παραγραφεί ή έχει χαριστεί, γ) αν, σύμφωνα με τον αλλοδαπό νόμο, χρειάζεται έγκληση για τη δίωξη της πράξης και τέτοια έγκληση είτε δεν υποβλήθηκε είτε ανακλήθηκε.
2. Η προηγούμενη παράγραφος δεν ισχύει για τις πράξεις που ορίζει το άρθρο 8.
3. Η ποινική δίωξη αποκλείεται αν έχει εκδοθεί οριστική απόφαση για την ίδια πράξη από δικαστήριο κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 10
Υπολογισμός ποινών που εκτίθηκαν στην αλλοδαπή

Η ποινή που εκτίθηκε ολικά ή μερικά στην αλλοδαπή, αν επακολουθήσει καταδίκη στην ημεδαπή για την ίδια πράξη, αφαιρείται από την ποινή που επέβαλαν τα ελληνικά δικαστήρια.

Άρθρο 11
Αναγνώριση αλλοδαπών ποινικών αποφάσεων

1. Αν Έλληνας καταδικαστεί στην αλλοδαπή για πράξη που, σύμφωνα με τις διατάξεις των ημεδαπών νόμων, συνεπάγεται παρεπόμενες ποινές, το αρμόδιο δικαστήριο των πλημμελειοδικών μπορεί να επιβάλει τις ποινές αυτές.
2. Το αρμόδιο δικαστήριο των πλημμελειοδικών μπορεί επίσης να επιβάλει τα μέτρα ασφάλειας που προβλέπουν οι ελληνικοί νόμοι σε όποιον καταδικάστηκε ή αθωώθηκε στην αλλοδαπή.
3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν ισχύουν στην περίπτωση του άρθρου 9 παρ. 3.

ΙΙΙ. Σχέση του Κώδικα με τους ειδικούς νόμους και επεξήγηση όρων

Άρθρο 12
Ειδικοί ποινικοί νόμοι

Οι διατάξεις του γενικού μέρους του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και σε αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται σε ειδικούς νόμους, αν οι νόμοι αυτοί δεν ορίζουν διαφορετικά με ρητή διάταξή τους.

Άρθρο 13
Έννοια όρων του Κώδικα

Στον Κώδικα οι ακόλουθοι όροι χρησιμοποιούνται με την εξής σημασία:

α) Υπάλληλος είναι εκείνος στον οποίο νόμιμα έχει ανατεθεί, έστω και προσωρινά, η άσκηση υπηρεσίας δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

β) Οικείοι είναι όσοι συνδέονται με δεσμό νόμιμης συγγένειας σε ευθεία γραμμή, οι θετοί γονείς και τα θετά τέκνα, οι ανάδοχοι γονείς και τα ανάδοχα τέκνα, οι επίτροποι ή επιμελητές του υπαίτιου και όσοι βρίσκονται υπό την επιτροπεία ή επιμέλεια του υπαιτίου, οι σύζυγοι, οι συμβιούντες με σταθερή συμβίωση ή με σύμφωνο συμβίωσης, οι μνηστευμένοι, οι αδερφοί και οι σύζυγοί τους ή οι συμβιούντες ως ανωτέρω με αυτούς και οι μνηστήρες των αδερφών, ακόμη κι αν ο γάμος, η συμβίωση ή η μνηστεία έχουν λυθεί.

γ) Έγγραφο είναι κάθε γραπτό που προορίζεται ή είναι πρόσφορο να αποδείξει γεγονός που έχει έννομη σημασία όπως και κάθε σημείο που προορίζεται να αποδείξει ένα τέτοιο γεγονός. Έγγραφο είναι και κάθε μέσο το οποίο χρησιμοποιείται από υπολογιστή ή περιφερειακή μνήμη υπολογιστή, με ηλεκτρονικό, μαγνητικό ή άλλο τρόπο, για εγγραφή, αποθήκευση, παραγωγή αναπαραγωγή στοιχείων που δεν μπορούν να διαβαστούν άμεσα, όπως επίσης και κάθε μαγνητικό, ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό στο οποίο εγγράφεται οποιαδήποτε πληροφορία, εικόνα, σύμβολο ή ήχος, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό, εφόσον τα μέσα και τα υλικά αυτά προορίζονται είναι πρόσφορα να αποδείξουν γεγονότα που έχουν έννομη σημασία.

δ) Σωματική βία συνιστά και η περιαγωγή άλλου σε κατάσταση αναισθησίας ή ανικανότητας για αντίσταση με υπνωτικά ή ναρκωτικά ή άλλα ανάλογα μέσα.

ε) Κατ᾽ επάγγελμα τέλεση του εγκλήματος συντρέχει, όταν από την επανειλημμένη τέλεση της πράξης ή από την υποδομή που έχει διαμορφώσει ο υπαίτιος με πρόθεση επανειλημμένης τέλεσης της πράξης προκύπτει σκοπός του υπαιτίου για πορισμό εισοδήματος.

στ) Πληροφοριακό σύστημα είναι συσκευή ή ομάδα διασυνδεδεμένων ή σχετικών μεταξύ τους συσκευών, εκ των οποίων μία ή περισσότερες εκτελούν, σύμφωνα με ένα πρόγραμμα, αυτόματη επεξεργασία ψηφιακών δεδομένων, καθώς και τα ψηφιακά δεδομένα που αποθηκεύονται, αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας,

ανακτώνται ή διαβιβάζονται από την εν λόγω συσκευή ή την ομάδα συσκευών με σκοπό τη λειτουργία, τη χρήση, την προστασία και τη συντήρηση των συσκευών αυτών.

ζ) Ψηφιακά δεδομένα είναι η παρουσίαση γεγονότων, πληροφοριών ή εννοιών σε μορφή κατάλληλη προς επεξεργασία από πληροφοριακό σύστημα, συμπεριλαμβανομένου προγράμματος που παρέχει τη δυνατότητα στο πληροφοριακό σύστημα να εκτελέσει μια λειτουργία.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Ι. Η πράξη

Άρθρο 14

Έννοια της αξιόποινης πράξης

1. Έγκλημα είναι πράξη άδικη και καταλογιστή σε εκείνον που την τέλεσε, η οποία τιμωρείται από το νόμο.

2. Στις διατάξεις των ποινικών νόμων ο όρος «πράξη» περιλαμβάνει και τις παραλείψεις.

Άρθρο 15

Έγκλημα που τελείται με παράλειψη

1. Όπου ο νόμος για την ύπαρξη αξιόποινης πράξης απαιτεί να έχει επέλθει ορισμένο αποτέλεσμα, η μη αποτροπή του τιμωρείται όπως η πρόκλησή του με ενέργεια, αν ο υπαίτιος της παράλειψης είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να προβεί σε ενέργεια για την αποτροπή του αποτελέσματος. Η ιδιαίτερη νομική υποχρέωση πηγάζει από νόμο, σύμβαση ή προηγούμενη επικίνδυνη ενέργεια του υπαιτίου.

2. Στις περιπτώσεις των εγκλημάτων με παράλειψη ο δικαστής μπορεί να επιβάλλει μειωμένη ποινή (άρθρο 83).

Άρθρο 16

Τόπος τέλεσης της πράξης

Τόπος τέλεσης της πράξης θεωρείται ο τόπος όπου ο υπαίτιος διέπραξε ολικά ή μερικά την αξιόποινη ενέργεια ή παράλειψη, καθώς και ο τόπος όπου επήλθε ή, σε περίπτωση απόπειρας, έπρεπε να επέλθει σύμφωνα με την πρόθεσή του το αποτέλεσμα.

Άρθρο 17

Χρόνος τέλεσης της πράξης

Χρόνος τέλεσης της πράξης θεωρείται ο χρόνος κατά τον οποίο ο υπαίτιος ενέργησε ή όφειλε να ενεργήσει. Ο χρόνος κατά τον οποίο επήλθε το αποτέλεσμα είναι αδιάφορος.

Άρθρο 18

Κατηγορίες αξιοποίνων πράξεων

Οι αξιόποινες πράξεις διακρίνονται σε κακουργήματα και πλημμελήματα. Κάθε πράξη που τιμωρείται με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη είναι κακούργημα. Κάθε πράξη που τιμωρείται με φυλάκιση ή περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων ή μόνο με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας είναι πλημμέλημα.

Άρθρο 19

Ποινικός χαρακτήρας πράξεων που έχουν εκδικαστεί

Αν μια πράξη που εκδικάστηκε είναι κακούργημα ή πλημμέλημα, κρίνεται με βάση τη βαρύτερη ποινή που καθορίζεται από το νόμο γι' αυτή και όχι με βάση την τυχόν ελαφρότερη ποινή που επέβαλε ο δικαστής λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων (άρθρο 84) ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο μείωσης της ποινής σύμφωνα με το άρθρο 83.

ΙΙ. Ο άδικος χαρακτήρας της πράξης

Άρθρο 20

Λόγοι άρσης του αδίκου

Εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 21, 22, 25, 304 παρ. 4, 308 παρ. 2, 367 και 371 παρ. 4, ο άδικος χαρακτήρας της πράξης αίρεται και όταν αυτή αποτελεί ενάσκηση δικαιώματος ή εκπλήρωση καθήκοντος που προβλέπεται στο νόμο.

Άρθρο 21

Προσταγή

1. Δεν είναι άδικη η πράξη την οποία κάποιος επιχειρεί για να εκτελέσει προσταγή που του έδωσε, σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους, η αρμόδια αρχή, αν ο νόμος δεν επιτρέπει στον αποδέκτη της προσταγής να εξετάσει αν είναι νόμιμη ή όχι. Στην περίπτωση αυτή ως αυτουργός τιμωρείται εκείνος που έδωσε την προσταγή.

2. Η διάταξη δεν εφαρμόζεται αν η προσταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη.

Άρθρο 22

Άμυνα

1. Δεν είναι άδικη η πράξη που τελείται σε κατάσταση άμυνας.

2. Άμυνα είναι η αναγκαία προσβολή του επιτιθεμένου στην οποία προβαίνει το άτομο προς υπεράσπιση του εαυτού του ή άλλου από παρούσα και άδικη επίθεση που στρέφεται εναντίον τους.

3. Το αναγκαίο μέτρο της άμυνας κρίνεται από το βαθμό επικινδυνότητας της επίθεσης, από το είδος της προσβολής που απειλείται, από τον τρόπο και την ένταση της επίθεσης και από τις υπόλοιπες περιστάσεις.

Άρθρο 23

Υπέρβαση άμυνας

Όποιος υπερβαίνει τα όρια της άμυνας τιμωρείται, αν η υπέρβαση έγινε με πρόθεση, με ποινή ελαττωμένη, και αν έγινε από αμέλεια, σύμφωνα με τις σχετικές με αυτήν διατάξεις. Μένει ατιμώρητος και δεν του καταλογίζεται η υπέρβαση, αν ενέργησε με αυτόν τον τρόπο εξαιτίας του φόβου ή της ταραχής που του προκάλεσε η επίθεση.

Άρθρο 24

Υπαίτια κατάσταση άμυνας

Δεν απαλλάσσεται από την ποινή που ορίζει ο νόμος όποιος με πρόθεση προκάλεσε την επίθεση άλλου για να διαπράξει εναντίον του αξιόποινη πράξη με το πρόσχημα της άμυνας.

Άρθρο 25

Κατάσταση ανάγκης που αίρει το άδικο

1. Δεν είναι άδικη η πράξη που τελεί κάποιος προς αποτροπή παρόντος και αναπότρεπτου με άλλα μέσα κινδύνου, ο οποίος απειλεί το πρόσωπο ή την περιουσία του ίδιου ή κάποιου άλλου χωρίς δική του υπαιτιότητα, αν η προσβολή που προκλήθηκε στον άλλο είναι σημαντικά κατώτερη κατά το είδος και τη σπουδαιότητα από την προσβολή που απειλήθηκε.

2. Η προηγούμενη διάταξη δεν εφαρμόζεται σε όποιον έχει καθήκον να εκτεθεί στον απειλούμενο κίνδυνο.

3. Η διάταξη του άρθρου 23 έχει αντίστοιχη εφαρμογή και στην περίπτωση αυτού του άρθρου.

ΙΙΙ. Η υπαιτιότητα

Άρθρο 26

Υπαιτιότητα στα κακουργήματα και πλημμελήματα

Τα κακουργήματα και πλημμελήματα τιμωρούνται μόνο όταν τελούνται με δόλο. Κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις που ορίζει ειδικά ο νόμος, τα πλημμελήματα τιμωρούνται και όταν τελούνται από αμέλεια.

Άρθρο 27

Δόλος

1. Με δόλο (με πρόθεση) πράττει όποιος θέλει την παραγωγή των περιστατικών που κατά το νόμο απαρτίζουν την έννοια της αξιόποινης πράξης, καθώς και όποιος γνωρίζει ότι από την πράξη του ενδέχεται να παραχθούν αυτά τα περιστατικά και το αποδέχεται.

2. Όπου ο νόμος απαιτεί να έχει τελεστεί η πράξη εν γνώσει ορισμένου περιστατικού, δεν αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος. Και όπου ο νόμος απαιτεί η πράξη να έχει τελεστεί με σκοπό την πρόκληση ορισμένου αποτελέσματος απαιτείται ο δράστης να έχει επιδιώξει να προκαλέσει αυτό το αποτέλεσμα.

Άρθρο 28

Αμέλεια

Από αμέλεια πράττει όποιος από έλλειψη της προσοχής την οποία όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει είτε δεν πρόβλεψε το αξιόποινο αποτέλεσμα που προκάλεσε η πράξη του, είτε το πρόβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν.

Άρθρο 29

Ευθύνη από το αποτέλεσμα

Στις περιπτώσεις που ο νόμος ορίζει ότι κάποια πράξη τιμωρείται με βαρύτερη ποινή όταν έχει ορισμένο αποτέλεσμα, η πρόκληση του οποίου τυποποιείται ως αυτοτελές έγκλημα αμέλειας, η ποινή αυτή επιβάλλεται στον αυτουργό ή στο συμμέτοχο μόνο αν το αποτέλεσμα μπορεί να αποδοθεί τουλάχιστον σε αμέλειά τους, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα κατ' άλλη διάταξη.

Άρθρο 30

Πραγματική πλάνη

1. Δεν πράττει με δόλο όποιος κατά το χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης αγνοεί τα περιστατικά που τη συνιστούν. Αν όμως η άγνοια αυτών των περιστατικών μπορεί να αποδοθεί σε αμέλεια του υπαιτίου, η πράξη του καταλογίζεται ως έγκλημα αμέλειας.

2. Δεν καταλογίζονται στο δράστη περιστατικά που κατά το νόμο επαυξάνουν το αξιόποινο της πράξης του, αν τα αγνοούσε.

IV. Λόγοι άρσης του καταλογισμού

Άρθρο 31

Νομική πλάνη

1. Μόνη η άγνοια του αξιοποίνου δεν αρκεί για να αποκλείσει τον καταλογισμό.

2. Η πράξη όμως δεν καταλογίζεται σε εκείνον που την τελεί αν αυτός δεν είχε συνείδηση του άδικου χαρακτήρα της λόγω πλάνης που δεν μπορούσε να αποφύγει, μολονότι κατέβαλε την οφειλόμενη από τις περιστάσεις και δυνατή γι' αυτόν επιμέλεια (συγγνωστή νομική πλάνη). Αν ο υπαίτιος μπορούσε να αποφύγει την πλάνη, η πράξη καταλογίζεται σε αυτόν, αλλά το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει μειωμένη ποινή (άρθρο 83).

Άρθρο 32

Κατάσταση ανάγκης που αίρει τον καταλογισμό

1. Η πράξη δεν καταλογίζεται σε εκείνον που την τελεί για να αποτρέψει παρόντα και αναπότρεπτο με άλλα μέσα κίνδυνο, ο οποίος απειλεί χωρίς δική του υπαιτιότητα το πρόσωπο ή την περιουσία του ίδιου ή οικείου του, αν η προσβολή που προκλήθηκε στον άλλο από την πράξη είναι κατά το είδος και τη σπουδαιότητα ανάλογη με την προσβολή που απειλήθηκε.

2.Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 25 εφαρμόζονται και εδώ.

Άρθρο 33

Αδυναμία αποφυγής του αδίκου

Η πράξη δεν καταλογίζεται σε εκείνον που την τέλεσε, αν κατά την τέλεσή της αδυνατούσε να συμμορφωθεί προς το δίκαιο λόγω ανυπέρβλητου για τον ίδιο διλήμματος εξαιτίας σύγκρουσης καθηκόντων και η προσβολή που προκλήθηκε από την πράξη είναι κατά το είδος και τη σπουδαιότητα ανάλογη με την προσβολή που απειλήθηκε.

Άρθρο 34

Ανικανότητα προς καταλογισμό

Η πράξη δεν καταλογίζεται στον δράστη αν λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή διατάραξης της συνείδησης κατά τον χρόνο τέλεσής της, δεν είχε την ικανότητα να αντιληφθεί το άδικο της πράξης του ή να ενεργήσει σύμφωνα με την αντίληψή του για το άδικο αυτό.

Άρθρο 35

Υπαίτια πρόκληση ανικανότητας

1. Πράξη που κάποιος αποφάσισε σε κανονική ψυχική κατάσταση, αλλά που για την τέλεσή της έφερε τον εαυτό του σε κατάσταση διαταραγμένης συνείδησης ή σε κατάσταση πλήρους αδυναμίας να ενεργήσει ή να παραλείψει, του καταλογίζεται ως πράξη που τελέστηκε με δόλο.

2. Αν η πράξη που τέλεσε σε τέτοια κατάσταση είναι άλλη από εκείνη που είχε αποφασίσει, ο υπαίτιος τιμωρείται με ποινή ελαττωμένη (άρθρο 83).

3. Πράξη που κάποιος πρόβλεψε ή μπορούσε να προβλέψει ότι ενδέχεται να τελέσει αν οδηγηθεί σε κατάσταση διαταραγμένης συνείδησης ή σε κατάσταση πλήρους αδυναμίας να ενεργήσει ή να παραλείψει, του καταλογίζεται ως πράξη που τελέστηκε από αμέλεια.

V. Μειωμένος καταλογισμός

Άρθρο 36

Μειωμένη ικανότητα καταλογισμού

1. Αν εξαιτίας κάποιας από τις καταστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 34, δεν έχει εκλείψει εντελώς, μειώθηκε όμως σημαντικά η ικανότητα για καταλογισμό, επιβάλλεται μειωμένη ποινή (άρθρο 83).

2. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση υπαίτιας κατά την έννοια του άρθρου 35 πρόκλησης της μειωμένης ικανότητας.

Άρθρο 37 – 41

(Καταργούνται)

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Απόπειρα και συμμετοχή

Ι. Απόπειρα

Άρθρο 42

Έννοια και ποινή της απόπειρας

1. Όποιος, έχοντας αποφασίσει να τελέσει έγκλημα, αρχίζει να εκτελεί την περιγραφόμενη στο νόμο αξιόποινη πράξη, τιμωρείται, αν το έγκλημα δεν ολοκληρώθηκε, με μειωμένη ποινή (άρθρο 83).

2. Το δικαστήριο μπορεί να κρίνει ατιμώρητη την απόπειρα πλημμελήματος για το οποίο ο νόμος προβλέπει ποινή φυλάκισης όχι ανώτερη από ένα έτος ή μόνο χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας, εκτιμώντας όλες τις περιστάσεις τέλεσης του εγκλήματος.

3. Αν ο υπαίτιος απόπειρας ενός εγκλήματος που τιμωρείται βαρύτερα όταν έχει ορισμένο αποτέλεσμα (άρθρο 29), προκαλέσει με υπαιτιότητά του το αποτέλεσμα αυτό, τιμωρείται με την ποινή του εκ του αποτελέσματος διακρινόμενου εγκλήματος μειωμένη στο μέτρο του άρθρου 83, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα κατ' άλλη διάταξη.

Άρθρο 43

(Καταργείται)

Άρθρο 44

Υπαναχώρηση

1. Η απόπειρα μένει ατιμώρητη αν ο δράστης, αφού άρχισε την εκτέλεση της αξιόποινης πράξης, δεν την ολοκλήρωσε με τη θέλησή του και όχι από εξωτερικά εμπόδια.

2. Αν ο δράστης αποτυχημένου εγκλήματος δεν επαναλάβει άμεσα την πράξη του, με δική του θέληση και όχι από εξωτερικά εμπόδια, τιμωρείται με την ποινή της απόπειρας μειωμένη στο μισό.

3. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και ο δράστης που ολοκλήρωσε την πράξη του, παρεμπόδισε όμως με τη θέλησή του την επέλευση του αξιόποινου αποτελέσματος. Το δικαστήριο μπορεί να κρίνει την απόπειρα ατιμώρητη. Τα ίδια ισχύουν και αν το αποτέλεσμα δεν επήλθε από άλλη αιτία και ο δράστης κατέβαλε πάντως σοβαρή προσπάθεια για να το αποτρέψει. Οι πράξεις των εδαφίων α΄ και γ΄ μένουν ατιμώρητες, αν πρόκειται για έγκλημα το αξιόποινο του οποίου εξαλείφεται με έμπρακτη μετάνοια.

4. Οι προηγούμενες παράγραφοι εφαρμόζονται και για τον συμμέτοχο που με τη θέλησή του εμπόδισε την ολοκλήρωση της πράξης ή την επέλευση του αποτελέσματος.

II. Συμμετοχή

Άρθρο 45
Συναυτουργοί

Αν δύο ή περισσότεροι πραγμάτωσαν από κοινού, εν όλω ή εν μέρει, τα στοιχεία της περιγραφόμενης στον νόμο αξιόποινης πράξης, καθένας τους τιμωρείται ως αυτουργός.

Άρθρο 46
Ηθικός αυτουργός και προβοκάτορας

1. Με την ποινή του αυτουργού τιμωρείται όποιος με πρόθεση προκάλεσε σε άλλον την απόφαση να εκτελέσει την άδικη πράξη που διέπραξε.
2. Όποιος με πρόθεση προκάλεσε σε άλλον την απόφαση να τελέσει κάποιο έγκλημα, με σκοπό να τον καταλάβει ενώ αποπειράται να τελέσει το έγκλημα ή ενώ επιχειρεί αξιόποινη προπαρασκευαστική του πράξη και με τη θέληση να τον ανακόψει από την αποπεράτωση του εγκλήματος, τιμωρείται με την ποινή του αυτουργού μειωμένη στο μισό.

Άρθρο 47
Συνεργός

Όποιος, εκτός από την περίπτωση της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου, πρόσφερε με πρόθεση σε άλλον οποιαδήποτε συνδρομή πριν από την τέλεση ή κατά την τέλεση της άδικης πράξης που διέπραξε, τιμωρείται με μειωμένη ποινή (άρθρο 83). Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει την ποινή του αυτουργού, αν ο υπαίτιος προσφέρει άμεση συνδρομή κατά την τέλεση και στην εκτέλεση της πράξης, θέτοντας το αντικείμενο της προσβολής στη διάθεση του φυσικού αυτουργού.

Άρθρο 48

Γενική διάταξη

Το αξιόποινο των συμμετόχων κατά τα άρθρα 46 και 47 είναι ανεξάρτητο από το αξιόποινο εκείνου που τέλεσε την πράξη.

Άρθρο 49
Ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις

1. Όπου ο νόμος, για να είναι μια πράξη αξιόποινη, απαιτεί ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις, αν αυτές υπάρχουν μόνο στον δράστη, τότε οι συμμέτοχοι κατά το άρθρο 46 παρ. 1 και 47 τιμωρούνται με μειωμένη ποινή (άρθρο 83). Αν όμως υπάρχουν μόνο στο πρόσωπο των συμμετόχων, οι τελευταίοι τιμωρούνται ως αυτουργοί και ο δράστης ως συνεργός.
2. Οι ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις ή άλλες περιστάσεις που επιτείνουν, μειώνουν ή αποκλείουν την ποινή λαμβάνονται υπόψη μόνο για εκείνο τον συμμέτοχο στον οποίο υπάρχουν.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΟΙΝΕΣ, ΜΕΤΡΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

Ι. Κύριες ποινές

Άρθρο 50

Είδη ποινών

Κύριες ποινές είναι: α) οι στερητικές της ελευθερίας, β) η χρηματική ποινή και γ) η προσφορά κοινωφελούς εργασίας.

Άρθρο 51

Ποινές στερητικές της ελευθερίας

1. Ποινές στερητικές της ελευθερίας είναι η κάθειρξη, η φυλάκιση και ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων.

2. Για τις πρόσκαιρες στερητικές της ελευθερίας ποινές, η ημέρα υπολογίζεται σε είκοσι τέσσερις ώρες, η εβδομάδα σε επτά ημέρες, ο μήνας και το έτος σύμφωνα με το ημερολόγιο που ισχύει.

3. Ο χρόνος της ποινής επιμετράται πάντοτε σε πλήρεις ημέρες, εβδομάδες, μήνες και έτη.

Άρθρο 52

Κάθειρξη

1. Η κάθειρξη είναι πρόσκαιρη και κατ' εξαίρεση, εφόσον ο νόμος το ορίζει ρητά, ισόβια.

2. Η διάρκεια της πρόσκαιρης κάθειρξης δεν υπερβαίνει τα δεκαπέντε έτη ούτε είναι κατώτερη των πέντε ετών.

Άρθρο 53

Φυλάκιση

Η διάρκεια της φυλάκισης δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη ούτε είναι κατώτερη των δέκα ημερών.

Άρθρο 54

Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων

Η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη ούτε είναι κατώτερη των έξι μηνών, αν για την πράξη που τελέστηκε ο νόμος απειλεί κάθειρξη ως δέκα έτη. Αν η απειλούμενη κάθειρξη είναι ισόβια ή πρόσκαιρη ανώτερη από αυτήν του προηγούμενου εδαφίου, η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης δεν υπερβαίνει τα οκτώ έτη ούτε είναι κατώτερη από δύο.

Άρθρο 55

Παροχή κοινωφελούς εργασίας

Η παροχή κοινωφελούς εργασίας δεν μπορεί να έχει διάρκεια ανώτερη των επτακοσίων είκοσι ωρών ούτε να είναι κατώτερη των εκατό ωρών, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

Άρθρο 56

(Καταργείται)

Άρθρο 57

Χρηματική ποινή

1. Η χρηματική ποινή προσδιορίζεται σε ημερήσιες μονάδες.

2. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά σε ειδικές διατάξεις, η χρηματική ποινή δεν μπορεί να είναι ανώτερη: α) από ενενήντα ημερήσιες μονάδες όταν απειλείται ως μόνη κύρια ποινή, β) από εκατόν ογδόντα ημερήσιες μονάδες όταν απειλείται διαζευκτικά με ποινή στερητική της ελευθερίας και γ) από τριακόσιες εξήντα ημερήσιες μονάδες όταν απειλείται αθροιστικά με ποινή στερητική της ελευθερίας.

3. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά σε ειδικές διατάξεις, το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας δεν μπορεί να είναι κατώτερο από ένα ευρώ ούτε ανώτερο από εκατό ευρώ.

4. Με τον θάνατο του καταδικασθέντος διαγράφεται η χρηματική ποινή. Σε καμία περίπτωση δεν εκτελείται εναντίον των κληρονόμων του.

Άρθρο 58

(Καταργείται)

ΙΙ. Παρεπόμενες ποινές

Άρθρο 59

Γενική διάταξη

Παρεπόμενες ποινές είναι: α) η αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων, β) η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος, γ) η αφαίρεση άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου, δ) η δημοσίευση καταδικαστικής απόφασης και ε) η δήμευση.

Άρθρο 60

Αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων

1. Αν ο υπαίτιος καταδικάστηκε σε ποινή κάθειρξης, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει αποστέρηση της δημόσιας θέσης ή του δημόσιου ή αυτοδιοικητικού αξιώματος που κατέχει, εφόσον η πράξη του συνιστά βαριά παράβαση των καθηκόντων του.

2. Η αποστέρηση επέρχεται μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη.

Άρθρα 61 – 64

(Καταργούνται)

Άρθρο 65

Απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος

1. Αν ο υπαίτιος διέπραξε έγκλημα με βαριά παράβαση των καθηκόντων του επαγγέλματός του, για την άσκηση του οποίου απαιτείται ειδική άδεια της αρχής, και εφόσον του επιβλήθηκε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον δύο ετών, το δικαστήριο μπορεί να απαγορεύσει την άσκηση του επαγγέλματος αυτού για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δύο έτη.

2.Η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη και η διάρκειά της, εφόσον ο δράστης κρατείται, υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας κατά την οποία απολύεται από τη φυλακή.

Άρθρο 66

Αφαίρεση άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου

1. Αν ο υπαίτιος διέπραξε έγκλημα που έχει άμεση σχέση με την οδήγηση ή την εκμετάλλευση μεταφορικού μέσου και εφόσον του επιβλήθηκε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον έξι μηνών, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αφαίρεση της άδειας οδήγησης που κατέχει, για όλα ή ορισμένου τύπου μεταφορικά μέσα, ή της άδειας εκμετάλλευσης αντιστοίχως για χρονικό διάστημα από ένα μήνα ως ένα έτος.

2. Η διάταξη της παραγράφου 2 του προηγούμενου άρθρου έχει και στην περίπτωση αυτή ανάλογη εφαρμογή.

Άρθρο 67

Δημοσίευση καταδικαστικής απόφασης

1. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη δημοσίευση της καταδικαστικής απόφασής του, αν το επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον.

2. Η δημοσίευση διατάσσεται στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος, ύστερα από αίτηση του παθόντος.

3. Στην ίδια απόφαση ορίζεται ο τρόπος της δημοσίευσης και η υποχρέωση καταβολής της δαπάνης γι' αυτήν.

4. Η απόφαση δημοσιεύεται όταν καταστεί αμετάκλητη.

Άρθρο 68

Δήμευση

1. Αντικείμενα ή περιουσιακά στοιχεία που είναι προϊόντα κακουργήματος ή πλημμελήματος το οποίο πηγάζει από δόλο, καθώς και το τίμημά τους, και όσα αποκτήθηκαν με αυτά αμέσως ή εμμέσως, επίσης και αντικείμενα ή περιουσιακά στοιχεία που χρησίμευσαν ή προορίζονταν για την εκτέλεση τέτοιας πράξης μπορούν να δημευθούν αν αυτά ανήκουν στον αυτουργό ή σε κάποιον από τους συμμετόχους. Αν τα παραπάνω αντικείμενα ή περιουσιακά στοιχεία έχουν αναμειχθεί με περιουσία που αποκτήθηκε από νόμιμες πηγές, η σχετική περιουσία υπόκειται σε δήμευση μέχρι την καθορισμένη αξία των αναμειχθέντων αντικειμένων.

2. Δήμευση δεν επιβάλλεται, όταν το δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτημα διαδίκου ή τρίτου, κρίνει ότι αυτή είναι στη συγκεκριμένη περίπτωση δυσανάλογη, όπως όταν υπάρχει κίνδυνος να αποστερήσει τον καταδικασθέντα ή τρίτο, ιδίως την οικογένειά τους, από πράγμα που εξυπηρετεί τον αναγκαίο βιοπορισμό τους ή να προκαλέσει σε αυτούς υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ανάλογα περιορισμένη δήμευση ή να επιβάλει χρηματική ποινή, σύμφωνα με την παράγραφο 4.

3. Αν τα αντικείμενα ή τα περιουσιακά στοιχεία της παραγράφου 1 δεν υπάρχουν πλέον ή δεν έχουν βρεθεί, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει δήμευση (αναπληρωματική δήμευση) σε ίσης, κατά το χρόνο έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης, αξίας περιουσιακά στοιχεία του δράστη.

4. Αν το δικαστήριο δεν μπορεί να επιβάλει δήμευση στα αντικείμενα ή περιουσιακά στοιχεία των προηγούμενων παραγράφων, επειδή αυτά δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν ή ανήκουν εν

όλω ή εν μέρει σε τρίτο, στον οποίο δεν μπορεί να επιβληθεί δήμευση, μπορεί να επιβάλει στον δράστη χρηματική ποινή μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στην αξία των αντικειμένων αυτών.

5. Η δήμευση επιβάλλεται σε τρίτο αν τα αντικείμενα ή περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάσθηκαν, άμεσα ή έμμεσα, από τον δράστη σε αυτόν ή αν αποκτήθηκαν από αυτόν ή περιήλθαν με άλλο τρόπο σε αυτόν, εφόσον κατά το χρόνο κτήσης των περιουσιακών στοιχείων γνώριζε ότι ενδέχεται να προέρχονται από κακούργημα ή πλημμέλημα εκ δόλου και ότι σκοπός της μεταβίβασής τους ήταν να αποφευχθεί η δήμευση. Η γνώση, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, πρέπει να προκύπτει από το συνδυασμό περισσότερων ειδικά αναφερόμενων στην απόφαση του δικαστηρίου περιστατικών, όπως ιδίως ότι η μεταβίβαση ή η απόκτηση του περιουσιακού στοιχείου πραγματοποιήθηκε χωρίς αντάλλαγμα ή με αντάλλαγμα σημαντικά κατώτερο από την αγοραία αξία ή από εκείνο που θα προέκυπτε, με βάση τη συνήθη πρακτική, στις οικείες βιοτικές σχέσεις. Η δήμευση επιβάλλεται στον τρίτο μόνο εφόσον δεν μπορεί να επιβληθεί σε βάρος του δράστη δήμευση του ανταλλάγματος που έλαβε για τη μεταβίβαση ή αναπληρωματική δήμευση. Όταν ο τρίτος είναι νομικό πρόσωπο, εξετάζεται αν υπήρχε η προβλεπόμενη γνώση σχετικά με την προέλευση των περιουσιακών στοιχείων, σε όποιον έχει εξουσία εκπροσώπησής του ή είναι εξουσιοδοτημένος για τη λήψη αποφάσεων ή για την άσκηση ελέγχου, στο πλαίσιο του νομικού προσώπου ή της επιχείρησης ή σε όποιον ασκεί εν τοις πράγμασι τα καθήκοντα αυτά.

6. Σε κάθε περίπτωση δήμευσης, το δικαστήριο αποφασίζει αν αυτά που δημεύθηκαν, επιβάλλεται να καταστραφούν ή αν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το δημόσιο συμφέρον ή για κοινωνικούς σκοπούς ή για την ικανοποίηση του θύματος.

III. Μέτρα ασφαλείας

Άρθρο 69

Γενική διάταξη

1. Μέτρα ασφαλείας, εκτός από τα προβλεπόμενα στα άρθρα 122 και 123, είναι: α) τα μέτρα θεραπείας ατόμων που πάσχουν από ψυχική ή διανοητική διαταραχή και (β) η δήμευση κατά το άρθρο 76.

2. Τα μέτρα ασφαλείας δεν μπορούν να επιβληθούν όταν η επιβολή τους παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας ενόψει της βαρύτητας της πράξης που έχει τελεστεί, της πράξης που υπάρχει κίνδυνος να τελεστεί, καθώς και της έντασης αυτού του κινδύνου. Για την αξιολόγηση των όρων αυτών απαιτείται ειδική αιτιολογία.

Άρθρο 69Α

Μέτρα θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής

1. Αν κάποιος που τέλεσε αξιόποινη πράξη, η οποία απειλείται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους, απαλλάχθηκε από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής (άρθρο 34), το δικαστήριο διατάσσει κατάλληλο για τη θεραπεία του μέτρο, εφόσον κρίνει ότι, εξαιτίας της κατάστασής του, υπάρχει κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης κίνδυνος, αν αφεθεί ελεύθερος, να τελέσει και άλλα τουλάχιστον ανάλογης βαρύτητας εγκλήματα. Η διάταξη της απόφασης που αφορά στο θεραπευτικό μέτρο εκτελείται με φροντίδα της εισαγγελικής αρχής.

2. Η προηγούμενη παράγραφος ισχύει για όλα τα εγκλήματα κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας που απειλούνται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών μηνών. Δεν ισχύει για τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας που δεν εμπεριέχουν χρήση βίας ή απειλή βίας.

3. Κατάλληλα θεραπευτικά μέτρα είναι: (α) η νοσηλεία σε ειδικό τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου, (β) η νοσηλεία σε ψυχιατρικό τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου, και (γ) η υποχρεωτική θεραπεία και ψυχιατρική παρακολούθηση κατά τακτά χρονικά διαστήματα σε κατάλληλη εξωνοσοκομειακή Μονάδα Ψυχικής Υγείας ή εξωτερικά ιατρεία δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου.

4. Οι προϋποθέσεις επιβολής του μέτρου βεβαιώνονται με μία τουλάχιστον πραγματογνωμοσύνη που διενεργείται αμέσως μετά τη σύλληψη και με άλλη μία τουλάχιστον πραγματογνωμοσύνη που διενεργείται όσο το δυνατό πλησιέστερα προς τη δικάσιμο, με μέριμνα του εισαγγελέα του δικαστηρίου στο οποίο εισάγεται προς εκδίκαση η υπόθεση. Οι πραγματογνωμοσύνες διενεργούνται από πραγματογνώμονα που επιλέγεται, κατά προτίμηση, από τον κατάλογο που τηρείται στο οικείο Πρωτοδικείο. Στις πραγματογνωμοσύνες προτείνεται και το τυχόν κατάλληλο μέτρο θεραπείας.

Άρθρο 70

Διάρκεια του θεραπευτικού μέτρου

1. Στην απόφαση που διατάσσει το θεραπευτικό μέτρο ορίζεται ο μέγιστος χρόνος της διάρκειάς του, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο έτη για τα πλημμελήματα και τα πέντε έτη για τα κακουργήματα. Ένα μήνα τουλάχιστον πριν τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού, το Τριμελές Πλημμελειοδικείο στην περιφέρεια του οποίου εκτελείται το θεραπευτικό μέτρο, μπορεί, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση, να διατάξει την παράταση

του μέτρου ή την αντικατάστασή του με άλλο για τον ίδιο κατά ανώτατο όριο χρόνο, εφόσον τούτο επιβάλλεται για τις ανάγκες της θεραπείας και εξακολουθούν να υπάρχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου. Πριν από την έκδοση της απόφασης, το δικαστήριο καλεί τον θεραπευόμενο και το συνήγορό του, καθώς και τη διεύθυνση της μονάδας, όπου εκτελείται το μέτρο, να διατυπώσουν τις απόψεις τους. Κατ' εξαίρεση είναι δυνατή η παράταση του χρόνου διάρκειας του θεραπευτικού μέτρου πέραν των ανωτάτων χρονικών ορίων, με τη διαδικασία και για τους λόγους που προβλέπονται στο δεύτερο και τρίτο εδάφιο, εφόσον για την ύπαρξη των λόγων αυτών και την ανάγκη παράτασης του χρόνου διάρκειας του μέτρου υφίσταται η σύμφωνη γνώμη του θεράποντος ψυχιάτρου του θεραπευομένου και του επιστημονικού διευθυντή της μονάδας θεραπείας. Ο συνολικός χρόνος διάρκειας του θεραπευτικού μέτρου δεν μπορεί να υπερβαίνει τη χρονική διάρκεια του ανώτατου ορίου της ποινής που προβλέπεται στο νόμο για την πράξη που τέλεσε ο θεραπευόμενος.

2. Το ίδιο δικαστήριο, κάθε έτος, τηρώντας την ίδια διαδικασία, αποφασίζει αν το θεραπευτικό μέτρο που έχει επιβληθεί πρέπει να εξακολουθήσει ή να αντικατασταθεί με άλλο. Μπορεί όμως και οποτεδήποτε, με αίτηση του εισαγγελέα, του θεραπευομένου ή της διεύθυνσης της μονάδας όπου εκτελείται το μέτρο, μετά από εισήγηση του θεράποντος ιατρού, να διατάξει την άρση ή αντικατάστασή του. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, στην απόφαση απαιτείται να υπάρχει ειδική αιτιολογία ως προς την ανάγκη διατήρησης του θεραπευτικού μέτρου. Νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί μετά την πάροδο τεσσάρων μηνών από την απόρριψη της προηγούμενης.

3. Στη διαδικασία ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1, εδάφιο β΄ και 2 του άρθρου αυτού, καθώς και του Εφετείου σε περίπτωση άσκησης έφεσης, εάν ο θεραπευόμενος δεν έχει συνήγορο, διορίζεται συνήγορος αυτεπαγγέλτως, κατά τις διατάξεις του άρθρου 340 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 71

Μέτρα θεραπείας ατόμων μειωμένου καταλογισμού λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής

1. Αν κάποιος τέλεσε αξιόποινη πράξη λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής που μειώνει σημαντικά τον καταλογισμό του (άρθρο 36 παρ. 1) και η πράξη του απειλείται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους, το δικαστήριο, εκτός από την επιβολή της μειωμένης ποινής, διατάσσει την εισαγωγή του σε ψυχιατρικό παράρτημα καταστήματος κράτησης ή, σε περίπτωση αναστολής εκτέλεσης της ποινής του, τα θεραπευτικά μέτρα του άρθρου 69Α παρ. 3, εφόσον κρίνει ότι συντρέχει ο περιγραφόμενος στο άρθρο 69Α παρ. 1 κίνδυνος. Οι παράγραφοι 2 και 4 του άρθρου 69Α έχουν και στην περίπτωση αυτή εφαρμογή.

2. Η εκτέλεση του μέτρου γίνεται αμέσως μετά την έκδοση της απόφασης, με φροντίδα της εισαγγελικής αρχής.

3. Το άρθρο 70 έχει και εδώ ανάλογη εφαρμογή. Μετά την ολοκλήρωση του θεραπευτικού μέτρου, ο καταδικασθείς εκτίει την ποινή του, εφόσον δεν έχει ανασταλεί η εκτέλεσή της. Από την ποινή αφαιρείται ο χρόνος νοσηλείας στο ψυχιατρικό παράρτημα καταστήματος κράτησης ή στις μονάδες του άρθρου 69Α παρ. 3, στοιχεία α΄ και β΄. Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο του τόπου εκτέλεσης του μέτρου μπορεί όμως να διατάξει τη μη έκτιση της ποινής, αν το έγκλημα για το οποίο επιβλήθηκε είναι πλημμέλημα και η έκτιση δεν θεωρείται πλέον αναγκαία.

Άρθρα 72 – 74

(Καταργούνται)

Άρθρο 75

Παραγραφή μέτρου ασφαλείας

1. Αν από τότε που έγινε αμετάκλητη η απόφαση με την οποία επιβλήθηκε το μέτρο ασφαλείας του άρθρου 69Α περάσει τριετία χωρίς να έχει αρχίσει η εκτέλεσή του, αυτό δεν μπορεί πια να εκτελεστεί, εκτός αν το δικαστήριο που το επέβαλε διατάξει διαφορετικά και δεν έχουν περάσει δέκα έτη από την επιβολή του.

2. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την εκτέλεση του μέτρου κατά την προηγούμενη παράγραφο μόνο αν ο σκοπός του μέτρου επιβάλλει ακόμα και τότε την εφαρμογή του.

Άρθρο 76

Δήμευση

1. Η δήμευση των αντικειμένων της παραγράφου 1 του άρθρου 68 επιβάλλεται υποχρεωτικά σε βάρος του κατόχου τους, έστω και χωρίς την καταδίκη ορισμένου προσώπου για την τελεσθείσα πράξη, αν από τη φύση τους προκύπτει κίνδυνος της δημόσιας τάξης. Η δήμευση εκτελείται και κατά των κληρονόμων, αν η απόφαση έγινε αμετάκλητη ενόσω ζούσε εκείνος κατά του οποίου απαγγέλθηκε η δήμευση. Αν δεν προηγήθηκε καταδίκη ορισμένου προσώπου ή δεν μπορούσε να γίνει δίωξη, τη δήμευση διατάσσει είτε το δικαστήριο που δίκασε την υπόθεση είτε το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο.

2. Το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο αποφασίζει αν αυτά που δημεύθηκαν, επιβάλλεται να καταστραφούν ή αν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το δημόσιο συμφέρον ή για κοινωνικούς σκοπούς ή για την ικανοποίηση του θύματος.

Άρθρα 77 – 78

(Καταργούνται)

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΠΟΙΝΗΣ

Ι. Γενικοί κανόνες

Άρθρο 79

Δικαστική επιμέτρηση της ποινής

1. Με την επιμέτρηση της ποινής καθορίζεται η ανάλογη και δίκαιη τιμωρία του εγκλήματος με βάση τη βαρύτητα της πράξης και το βαθμό ενοχής του υπαιτίου γι' αυτή. Το δικαστήριο σταθμίζει τα στοιχεία που λειτουργούν υπέρ και σε βάρος του υπαιτίου και συνεκτιμά τις συνέπειες της ποινής για τον ίδιο και τους οικείους του.

2. Για την εκτίμηση της βαρύτητας του εγκλήματος το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του: α) τη βλάβη που προξένησε το έγκλημα ή τον κίνδυνο που προκάλεσε, β) τη φύση, το είδος και το αντικείμενο του εγκλήματος, καθώς επίσης όλες τις περιστάσεις χρόνου, τόπου, μέσων και τρόπου που συνόδευσαν την προπαρασκευή ή την εκτέλεσή του.

3. Για την εκτίμηση του βαθμού ενοχής του υπαιτίου, το δικαστήριο εξετάζει: α) την ένταση του δόλου ή το βαθμό της αμέλειάς του, β) τα αίτια που τον ώθησαν στην εκτέλεση του εγκλήματος, την αφορμή που του δόθηκε και τον σκοπό που επιδίωξε, γ) τον χαρακτήρα του και τον βαθμό της ανάπτυξής του που επηρέασαν την πράξη, δ) τις ατομικές και κοινωνικές περιστάσεις και την προηγούμενη ζωή του στο μέτρο που σχετίζονται με την πράξη, ε) τον βαθμό της δυνατότητας και της ικανότητάς του να πράξει διαφορετικά, στ) τη διαγωγή του κατά τη διάρκεια της πράξης και μετά την πράξη και ιδίως τη μετάνοια που επέδειξε και την προθυμία του να επανορθώσει τις συνέπειες της πράξης του.

4. Στοιχεία που λειτουργούν υπέρ του υπαιτίου θεωρούνται ιδίως: α) το ότι αυτός διαδραμάτισε έναν σαφώς υποδεέστερο ρόλο σε πράξη που τελέστηκε από πολλούς, β) το ότι τέλεσε την πράξη σε δικαιολογημένη συναισθηματική φόρτιση, γ) το ότι έθεσε τον εαυτό

του στη διάθεση των αρχών χωρίς σημαντική καθυστέρηση, ενώ μπορούσε να διαφύγει, δ) το ότι διευκόλυνε ουσιωδώς την εξιχνίαση του εγκλήματος.

5. Στοιχεία που λειτουργούν σε βάρος του υπαιτίου θεωρούνται ιδίως: α) η κατ' επάγγελμα τέλεση της πράξης, β) η ιδιαίτερη σκληρότητα, γ) η εκμετάλλευση της εμπιστοσύνης του θύματος, δ) το γεγονός ότι το θύμα δεν μπορούσε να προστατεύσει τον εαυτό του, ε) το ότι ο υπαίτιος διαδραμάτισε ιθύνοντα ρόλο σε πράξη που τελέστηκε με συμμετοχή πολλών.

6. Στοιχεία που έχουν αξιολογηθεί από τον νομοθέτη για τον προσδιορισμό της απειλούμενης ποινής δεν λαμβάνονται από το δικαστήριο επιπροσθέτως υπόψη κατά την επιμέτρησή της.

7. Η επιμέτρηση της ποινής πρέπει να είναι ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένη. Η απλή μνεία ότι έχουν εκτιμηθεί τα κριτήρια των προηγούμενων παραγράφων δεν συνιστά αιτιολογία.

Άρθρο 80

Επιμέτρηση και απότιση χρηματικής ποινής

1. Κατά την επιμέτρηση της χρηματικής ποινής, το δικαστήριο ορίζει στην απόφαση τόσο τον αριθμό των ημερήσιων μονάδων όσο και το ύψος τους.

2. Κατά τον προσδιορισμό του αριθμού των ημερήσιων μονάδων, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του μόνο τη βαρύτητα της πράξης και την ενοχή του υπαιτίου γι' αυτή.

3. Το δικαστήριο καθορίζει το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας με βάση την προσωπική και οικονομική κατάσταση του υπαιτίου, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα τα καθαρά έσοδα που αποκτά από την εργασία του κατά μέσο όρο κάθε ημέρα, άλλα τυχόν εισοδήματα και εν γένει την περιουσία του, καθώς και τις οικογενειακές του υποχρεώσεις. Άλλες υποχρεώσεις του μπορούν επίσης να συνυπολογισθούν από το δικαστήριο.

4. Αν ο καταδικασθείς αδυνατεί να καταβάλει αμέσως το σύνολο της χρηματικής ποινής ή η καταβολή της θα συνεπαγόταν την αδυναμία καταβολής της αποζημίωσης στο θύμα, το δικαστήριο καθορίζει προθεσμία, όχι μεγαλύτερη από τρία έτη, ώστε μέσα σε αυτήν να καταβάλει σε δόσεις την ποινή του.

5. Αν η αδυναμία καταβολής των δόσεων της χρηματικής ποινής οφείλεται σε ουσιώδη αλλαγή των όρων της προσωπικής και οικονομικής κατάστασης του καταδικασθέντος μετά την επιμέτρηση της ποινής, ο καταδικασθείς μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση: α) διεύρυνση της προθεσμίας καταβολής της χρηματικής ποινής, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τα πέντε έτη, β) μείωση του ύψους της ημερήσιας μονάδας ή γ) αντικατάσταση της χρηματικής ποινής από την προσφορά κοινωφελούς εργασίας, στο μέτρο που ορίζει το δικαστήριο. Η αίτηση αυτή μπορεί να υποβληθεί μία μόνο φορά.

6. Μαζί με τη χρηματική ποινή το δικαστήριο ορίζει τη στερητική της ελευθερίας ποινή που θα πρέπει να εκτίσει ο καταδικασθείς σε περίπτωση μη καταβολής της χρηματικής ποινής, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τον αριθμό των ημερήσιων μονάδων της χρηματικής ποινής. Στην περίπτωση αυτή δεν έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 99.

Άρθρο 81

Επιμέτρηση της ποινής της παροχής κοινωφελούς εργασίας

1.Κατά την επιμέτρηση της ποινής της παροχής κοινωφελούς εργασίας λαμβάνονται υπόψη και η ηλικία, η κατάσταση της υγείας του υπαιτίου, καθώς και οι επαγγελματικές και οικογενειακές του υποχρεώσεις.

2. Στην απόφαση ορίζεται η μέγιστη διάρκεια παροχής της κοινωφελούς εργασίας, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους είκοσι τέσσερις μήνες.

3. Η κοινωφελής εργασία πραγματοποιείται σε δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή μη κερδοσκοπικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, προς όφελος του κοινού ή και άλλα, τα οποία ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τυχόν συναρμόδιων Υπουργών. Μπορεί επίσης να αφορά και σε παροχή υπηρεσιών προς τον παθόντα, αν υπάρχει η σύμφωνη γνώμη του. Με την ίδια απόφαση ορίζονται επίσης η οργάνωση της παροχής κοινωφελούς εργασίας, η διαδικασία επιλογής, ανάθεσης και επίβλεψης της σχετικής εργασίας και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

4. Στην απόφαση καθορίζεται και η φυλάκιση ή η χρηματική ποινή που θα πρέπει να εκτίσει ο καταδικασθείς, αν δεν εκτελέσει με συνέπεια την κοινωφελή εργασία. Τέσσερεις ώρες κοινωφελούς εργασίας αντιστοιχούν προς μία ημέρα φυλάκισης ή μία ημερήσια μονάδα χρηματικής ποινής.

5. Αν η εργασία παρέχεται από εκείνον που καταδικάστηκε ελλιπώς ή πλημμελώς με δική του υπαιτιότητα, ο εισαγγελέας εκτέλεσης της ποινής, αφού λάβει υπόψη τη συχνότητα και σοβαρότητα της παραβίασης των υποχρεώσεων από τον καταδικασθέντα, τον βαθμό της υπαιτιότητάς του και το τμήμα της ποινής που εκτίθηκε, μπορεί να: α) προβεί σε προειδοποίηση εκείνου που καταδικάστηκε, β) παρατείνει την προθεσμία για την εκτέλεση της εργασίας μέχρι ένα επιπλέον έτος, γ) επιτρέψει την εκτέλεση της χρηματικής ποινής που είχε καθοριστεί σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, αφού αφαιρέσει το ποσό που αναλογεί στην ήδη εκτελεσθείσα ποινή παροχής κοινωφελούς εργασίας, καθορίζοντας για κάθε τέσσερις ώρες εργασίας μία ημερήσια μονάδα χρηματικής ποινής, δ) διατάσσει την έκτιση μέρους της φυλάκισης που επιβλήθηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, διάρκειας δέκα ημερών έως ενός μηνός, ε) διατάσσει την έκτιση της φυλάκισης που επιβλήθηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, αφού αφαιρέσει τον χρόνο παροχής

κοινωφελούς εργασίας, καθορίζοντας για κάθε τέσσερεις ώρες εργασίας μία ημέρα φυλάκισης.

Άρθρο 82

Υπολογισμός του χρόνου της προσωρινής κράτησης

1. Όταν επιβάλλεται στερητική της ελευθερίας ποινή, αφαιρείται ο χρόνος κράτησης μετά τη σύλληψη, ο χρόνος της προσωρινής κράτησης, καθώς και ο χρόνος παραμονής σε θεραπευτικές μονάδες για διενέργεια πραγματογνωμοσύνης κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Στην περίπτωση συρροής εγκλημάτων που συνεκδικάζονται, αφαιρείται από την επιβληθείσα συνολική ποινή ο χρόνος της κράτησης που διατάχθηκε για οποιοδήποτε από αυτά, ακόμη και όταν η απόφαση κήρυξε τον καταδικασθέντα αθώο για το έγκλημα για το οποίο είχε κρατηθεί. Αν ο κρατηθείς αθωωθεί για το έγκλημα για το οποίο είχε κρατηθεί και γι αυτά που συνεκδικάσθηκαν, ο χρόνος κράτησης αφαιρείται από άλλες ποινές, εφόσον επιβάλλονται για εγκλήματα που διαπράχθηκαν πριν από την κράτηση.

3. Η αρμόδια αρχή για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων αφαιρεί από την ποινή τον χρόνο κράτησης που μεσολάβησε από την έκδοση της απόφασης έως τότε που αυτή έγινε αμετάκλητη.

4. Όταν επιβάλλεται μόνο χρηματική ποινή για το έγκλημα για το οποίο ο καταδικασθείς είχε κρατηθεί, αφαιρούνται από την ποινή που του επιβλήθηκε οι ημερήσιες μονάδες που αντιστοιχούν στον χρόνο της κράτησης.

Άρθρο 82 Α

Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά

Εάν έχει τελεστεί έγκλημα κατά παθόντος, η επιλογή του οποίου έγινε λόγω των χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, γενετήσιου προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, το πλαίσιο ποινής διαμορφώνεται ως εξής:

α) Στην περίπτωση πλημμελήματος, που τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος, το ελάχιστο όριο της ποινής αυξάνεται κατά έξι μήνες. Στις λοιπές περιπτώσεις πλημμελημάτων, το ελάχιστο όριο αυτής αυξάνεται κατά ένα έτος.

β) Στην περίπτωση κακουργήματος το ελάχιστο όριο ποινής αυξάνεται κατά δύο έτη.

ΙΙ. Μείωση της απειλούμενης ποινής

Άρθρο 83

Μειωμένη ποινή

Όπου στον νόμο προβλέπεται μειωμένη ποινή χωρίς άλλο προσδιορισμό, το πλαίσιό της καθορίζεται ως εξής: α) αντί για την ποινή της ισόβιας κάθειρξης, επιβάλλεται κάθειρξη, β) αντί για την ποινή της κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών ή κάθειρξη έως οκτώ έτη, γ) αντί για την ποινή της κάθειρξης έως δέκα έτη επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους ή κάθειρξη έως έξι έτη, δ) σε κάθε άλλη περίπτωση, ο δικαστής μειώνει την ποινή ελεύθερα έως το ελάχιστο όριό της. Αν ο νόμος προβλέπει σωρευτικά ποινή φυλάκισης και χρηματική ποινή, μπορεί να επιβληθεί και μόνο η τελευταία.

Άρθρο 84

Ελαφρυντικές περιστάσεις

1. Η ποινή μειώνεται επίσης κατά το μέτρο που προβλέπει το προηγούμενο άρθρο και στις περιπτώσεις που συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις.

2. Ελαφρυντικές περιστάσεις θεωρούνται ιδίως: α) το ότι ο υπαίτιος έζησε σύννομα ως τον χρόνο που έγινε το έγκλημα, περίσταση που δεν αποκλείεται από μόνη την προηγούμενη καταδίκη του για ελαφρό πλημμέλημα, β) το ότι στην πράξη του ωθήθηκε από μη ταπεινά αίτια ή από μεγάλη ένδεια ή υπό την επίδραση σοβαρής απειλής ή υπό την επιβολή προσώπου στο οποίο αυτός οφείλει υπακοή ή με το οποίο βρίσκεται σε σχέση εξάρτησης, γ)

το ότι στην πράξη του ωθήθηκε από ανάρμοστη συμπεριφορά του παθόντος ή παρασύρθηκε από οργή ή βίαιη θλίψη που του προκάλεσε άδικη εναντίον του πράξη, δ) το ότι επέδειξε ειλικρινή μετάνοια και επιδίωξε να άρει ή να μειώσει τις συνέπειες της πράξης του, ε) το ότι συμπεριφέρθηκε καλά για σχετικά μεγάλο διάστημα μετά την πράξη του, ακόμα και κατά την κράτησή του.

3. Ως ελαφρυντική περίπτωση λογίζεται και η μη εύλογη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του κατηγορουμένου.

Άρθρο 85

Συρροή λόγων μείωσης της ποινής

1. Όταν στο πρόσωπο του υπαιτίου συντρέχουν περισσότεροι λόγοι μείωσης της ποινής ή όταν συντρέχουν ένας ή περισσότεροι τέτοιοι λόγοι μαζί με ελαφρυντικές περιστάσεις του άρθρου 84 ή περισσότερες ελαφρυντικές περιστάσεις, το δικαστήριο ελαττώνει περαιτέρω το κατώτατο όριο της μειωμένης κατά το άρθρο 83 ποινής ως εξής: α) τα πέντε έτη μειώνονται σε τρία, β) τα δύο έτη σε ένα, γ) το ένα έτος, σε έξι μήνες και δ) η μειωμένη ποινή της φυλάκισης, σε παροχή κοινωφελούς εργασίας ή χρηματική ποινή.

2. Οι ποινές της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται και όταν πέραν της συνδρομής ενός λόγου μείωσης της ποινής ή ελαφρυντικής περίπτωσης, ο κατηγορούμενος έχει ομολογήσει την ενοχή του κατά την προδικασία, συμβάλλοντας έτσι στην έγκαιρη απονομή της δικαιοσύνης.

Άρθρα 86 – 93

(Καταργούνται)

III. Συρροή εγκλημάτων

Άρθρο 94

Συνολική ποινή σε περίπτωση στερητικών της ελευθερίας ποινών

1.Κατά του υπαιτίου δύο ή περισσότερων εγκλημάτων που τελέστηκαν με περισσότερες πράξεις και τιμωρούνται με πρόσκαιρες στερητικές της ελευθερίας ποινές, επιβάλλεται, μετά

την επιμέτρησή τους, συνολική ποινή, η οποία αποτελείται από τη βαρύτερη από τις συντρέχουσες ποινές επαυξημένη. Αν οι συντρέχουσες ποινές είναι του ίδιου είδους και ίσης διάρκειας, η συνολική ποινή σχηματίζεται με την επαύξηση μιας από αυτές. Η επαύξηση της βαρύτερης ποινής για κάθε μία από τις συντρέχουσες ποινές δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το ένα δεύτερο κάθε συντρέχουσας ποινής, ούτε μπορεί η συνολική ποινή να ξεπεράσει τα είκοσι έτη, όταν η βαρύτερη ποινή είναι κάθειρξη και τα οκτώ έτη όταν πρόκειται για φυλάκιση.

2. Αν τα εγκλήματα που συρρέουν τελέστηκαν με μία πράξη, το δικαστήριο επαυξάνει ελεύθερα τη βαρύτερη από τις συντρέχουσες ποινές, αλλά όχι πέρα από το ανώτατο όριο του είδους της ποινής.

3. Αν χορηγήθηκε αμνηστία, χάρη, αναστολή δίωξης, απόλυση υπό όρο ή επήλθε παραγραφή ή αφέθηκε οπωσδήποτε η ποινή για ένα ή περισσότερα από τα εγκλήματα που συρρέουν και των οποίων οι ποινές προσμετρήθηκαν κατά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, εξακολουθεί η εκτέλεση των υπόλοιπων ποινών και, αν συντρέχει περίπτωση, ο εισαγγελέας προκαλεί νέα προσμέτρηση γι' αυτές, αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση του καταδικασθέντος.

Άρθρο 95

Συντρέχουσες παρεπόμενες ποινές και μέτρα ασφαλείας

Οι παρεπόμενες ποινές και τα μέτρα ασφαλείας επιβάλλονται ή μπορούν επιβληθούν μαζί με τη συνολική ποινή, αν το ορίζει ο νόμος για ένα από τα εγκλήματα που συρρέουν.

Άρθρο 96

Συνολική ποινή σε περίπτωση συρροής χρηματικών ποινών

1. Αν συντρέχουν περισσότερες από μία χρηματικές ποινές, η συνολική ποινή που επιβάλλεται αποτελείται από τη βαρύτερή τους, επαυξημένη ανάλογα με την οικονομική κατάσταση του καταδικασθέντος. Η επαύξηση αυτή όμως δεν μπορεί να ξεπεράσει το ένα δεύτερο του αθροίσματος των υπόλοιπων ποινών που συντρέχουν. Αν οι συντρέχουσες ποινές είναι ισόποσες, η συνολική ποινή σχηματίζεται με την επαύξηση μιας από αυτές.

2. Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 94 εφαρμόζεται και σ' αυτό το άρθρο.

Άρθρο 96Α

Συνολική ποινή σε περίπτωση συρροής ποινών παροχής κοινωφελούς εργασίας

1.Κατά του υπαιτίου δύο ή περισσότερων εγκλημάτων που τελέστηκαν με περισσότερες πράξεις και τιμωρούνται με ποινή παροχής κοινωφελούς εργασίας, επιβάλλεται, μετά την επιμέτρηση, συνολική ποινή, η οποία αποτελείται από τη βαρύτερη από τις συντρέχουσες ποινές επαυξημένη. Αν οι συντρέχουσες ποινές είναι ίσης διάρκειας, η συνολική ποινή σχηματίζεται με την επαύξηση μιας από αυτές. Η επαύξηση της βαρύτερης ποινής για κάθε μία από τις συντρέχουσες ποινές δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το ένα δεύτερο κάθε συντρέχουσας ποινής, ούτε μπορεί η συνολική ποινή να ξεπεράσει τις οκτακόσιες ώρες κοινωφελούς εργασίας.

2. Αν τα εγκλήματα που συρρέουν τελέστηκαν με μία πράξη, το δικαστήριο επαυξάνει ελεύθερα τη βαρύτερη από τις συντρέχουσες ποινές, αλλά όχι πέρα από το ανώτατο όριο του είδους της ποινής.

3. Η ποινή της παροχής κοινωφελούς εργασίας δεν εκτελείται όταν συντρέχει με στερητική της ελευθερίας ποινή μεγαλύτερη των τριών ετών.

Άρθρο 97

Άλλες περιπτώσεις συνολικής ποινής

Οι διατάξεις των άρθρων 94 παρ. 1, 96 παρ. 1 και 96 Α παρ. 1 εφαρμόζονται και όταν κάποιος, προτού εκτιθεί ολοκληρωτικά ή παραγραφεί ή χαριστεί η ποινή που του επιβλήθηκε για κάποια αξιόποινη πράξη, καταδικαστεί για άλλη αξιόποινη πράξη, οποτεδήποτε και αν τελέστηκε αυτή.

Άρθρο 98

Έγκλημα κατ' εξακολούθηση

1. Αν περισσότερες από μία πράξεις του ίδιου προσώπου συνιστούν εξακολούθηση του ίδιου εγκλήματος, το δικαστήριο μπορεί, αντί να εφαρμόσει τις διατάξεις των άρθρων 94 παρ. 1, 96 παρ. 1 και 96 Α παρ. 1, να επιβάλει μία και μόνο ποινή, για την επιμέτρηση της οποίας λαμβάνει υπόψη το όλο περιεχόμενο των μερικότερων πράξεων.

2. Η αξία του αντικειμένου της πράξης και η περιουσιακή βλάβη ή το περιουσιακό όφελος που προκύπτουν από την κατ' εξακολούθηση τέλεση του εγκλήματος λαμβάνονται συνολικά υπόψη αν ο δράστης απέβλεπε με τις μερικότερες πράξεις του στο αποτέλεσμα αυτό. Στις περιπτώσεις αυτές ο ποινικός χαρακτήρας της πράξης προσδιορίζεται με βάση τη συνολική αξία του αντικειμένου και την συνολική περιουσιακή βλάβη ή το συνολικό περιουσιακό όφελος που ανάλογα με το έγκλημα επήλθε ή σκοπήθηκε.

IV. Αναστολή εκτέλεσης της ποινής

Άρθρο 99

Αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό όρο

1. Αν κάποιος καταδικαστεί σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη, το δικαστήριο διατάσσει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής για διάστημα από ένα έως τρία έτη, εκτός αν κρίνει, με βάση ειδικά μνημονευόμενα στην αιτιολογία στοιχεία, ότι η εκτέλεση της ποινής είναι απολύτως αναγκαία για να αποτρέψει τον καταδικασθέντα από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων. Ο χρόνος αναστολής δεν μπορεί να είναι βραχύτερος από τη διάρκεια της ποινής και αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης που χορηγεί την αναστολή.

2. Στην ίδια απόφαση το δικαστήριο μπορεί να προσδιορίσει τους όρους υπό τους οποίους παρέχεται η αναστολή εκτέλεσης της ποινής, οι οποίοι, διαζευκτικά ή σωρευτικά, είναι ιδίως: α) η αποκατάσταση του συνόλου ή μέρους της ζημίας που προκλήθηκε στο θύμα της αξιόποινης πράξης κατά το μέτρο των δυνατοτήτων του καταδικασθέντος, β) η αφαίρεση της άδειας οδήγησης για χρονικό διάστημα έως ένα έτος, αν η πράξη συνδέεται με σοβαρή παραβίαση των κανόνων οδήγησης, γ) η καταβολή ποσού ύψους έως δέκα χιλιάδες ευρώ για κοινωφελείς σκοπούς, δ) η εκπλήρωση υποχρεώσεων του καταδικασθέντος για διατροφή ή επιμέλεια άλλων προσώπων, ε) η συμμετοχή του καταδικασθέντος, εφόσον συναινεί, σε πρόγραμμα απεξάρτησης ή άλλο θεραπευτικό πρόγραμμα, στ) η συμμετοχή του καταδικασθέντος σε συνεδρίες με επιμελητή κοινωνικής αρωγής, ζ) η εμφάνιση στο αστυνομικό τμήμα, η) η απαγόρευση εξόδου από τη χώρα.

3. Μετά από αίτηση του εισαγγελέα εκτέλεσης της ποινής ή του καταδικασθέντος, το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει την άρση ή την τροποποίηση των όρων που έχει επιβάλει. Νέα αίτηση του καταδικασθέντος μπορεί να υποβληθεί μετά πάροδο τριμήνου από την απόρριψη της προηγούμενης.

4. Αν ο καταδικασθείς παραβιάζει τους όρους που του έχουν επιβληθεί, εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 81 παρ. 5.

Άρθρο 100

Αναστολή εκτέλεσης μέρους της ποινής

1. Αν κάποιος καταδικαστεί σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη, το δικαστήριο, εφόσον κρίνει ότι είναι αναγκαία η έκτιση μέρους της στερητικής της ελευθερίας ποινής για να τον αποτρέψει από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων, μπορεί να διατάξει την εκτέλεση του μέρους αυτού - η διάρκεια του οποίου δεν μπορεί να είναι κατώτερη των δέκα ημερών ούτε ανώτερη των τριών μηνών - και την αναστολή εκτέλεσης του υπολοίπου.

2. Οι παράγραφοι 2 έως 4 του προηγούμενου άρθρου έχουν και εδώ ανάλογη εφαρμογή.

Άρθρο 101

Ανάκληση της αναστολής

Αν κατά τη διάρκεια της αναστολής, καταστεί αμετάκλητη καταδίκη για πράξη που τελέστηκε πριν από τη δημοσίευση της απόφασης για την αναστολή, και η συνολική ποινή που επιβάλλεται κατά το άρθρο 97 υπερβαίνει τα τρία έτη, η αναστολή θεωρείται ότι δε χορηγήθηκε ποτέ, εκτός αν το δικαστήριο, απαγγέλλοντας τη νέα καταδίκη, ρητά διατάξει με την ίδια απόφαση να διατηρηθεί η αναστολή, λόγω της ελαφράς φύσης του πλημμελήματος για το οποίο απαγγέλθηκε η νέα καταδίκη.

Άρθρο 102

Άρση της αναστολής

1. Αν κατά τον χρόνο της αναστολής ο καταδικασθείς καταδικαστεί και πάλι για έγκλημα που τελέστηκε κατά τη διάρκεια της αναστολής, το δικαστήριο διατάσσει την άρση της αναστολής μόλις καταστεί αμετάκλητη η νέα καταδίκη. Η ποινή που επιβλήθηκε με τη νέα καταδίκη εκτελείται στη συνέχεια μετά την ποινή που είχε ανασταλεί, εκτός αν λόγω της ελαφράς φύσης του πλημμελήματος που αφορά η νέα καταδίκη, το δικαστήριο με την ίδια απόφαση ρητά διατάξει να μην αρθεί η αναστολή.

2. Αν η αναστολή δεν ανακληθεί και δεν αρθεί, η ποινή που είχε ανασταλεί θεωρείται σαν να μην είχε επιβληθεί.

Άρθρο 103

Ενέργεια αλλοδαπής απόφασης

Αν η καταδίκη που ορίζει το προηγούμενο άρθρο επήλθε με απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου, η ενέργειά της όσον αφορά την άρση της αναστολής κρίνεται ελεύθερα από το δικαστήριο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε διατάξεις διεθνών ή ευρωπαϊκών κειμένων που δεσμεύουν τη χώρα.

Άρθρο 104

Δικαστικές δαπάνες, αποζημιώσεις και παρεπόμενες ποινές

1. Η αναστολή της ποινής δεν απαλλάσσει τον καταδικασθέντα από την πληρωμή των δικαστικών εξόδων, την αστική αποζημίωση ή τη χρηματική ικανοποίηση.

2. Οι παρεπόμενες ποινές αναστέλλονται και εξαλείφονται μαζί με την κύρια ποινή. Αν όμως πρόκειται για αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων κατά το άρθρο 60, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη μη αναστολή.

V. Μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής

Άρθρο 104Α

Μετατροπή της φυλάκισης σε κοινωφελή εργασία

1.Όταν επιβάλλεται φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη και δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των άρθρων 99 και 100, η ποινή μετατρέπεται σε παροχή κοινωφελούς εργασίας (άρθρο 81), εκτός αν το δικαστήριο κρίνει, με ειδική αιτιολογία, ότι αυτή δεν είναι αρκετή για να αποτρέψει τον δράστη από την τέλεση άλλων εγκλημάτων. Κάθε ημέρα φυλάκισης δεν μπορεί να αντιστοιχεί σε περισσότερες από τρεις ώρες κοινωφελούς εργασίας, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη.

2. Η μετατροπή δεν είναι εφικτή αν ο καταδικασθείς δεν συναινεί ή δεν είναι παρών. Αν ο καταδικασθείς δεν ήταν παρών, μπορεί να ζητήσει τη μετατροπή της ποινής του σε παροχή κοινωφελούς εργασίας με αυτοτελή αίτησή του.

3. Αν επήλθε ουσιώδης αλλαγή των όρων της παραγράφου 1, ο καταδικασθείς μπορεί να ζητήσει νέο υπολογισμό της παρεχόμενης κοινωφελούς εργασίας με αυτοτελή αίτησή του.

VI. Δικαστική άφεση της ποινής

Άρθρο 104Β

Λόγοι δικαστικής άφεσης της ποινής

1. Το δικαστήριο μπορεί να μην επιβάλει ποινή στον υπαίτιο πλημμελήματος αν: α) αυτός έχει πληγεί τόσο σοβαρά από το αποτέλεσμα της πράξης του, ώστε η επιβολή της ποινής να εμφανίζεται πλέον δυσανάλογα επαχθής, β) έχει αποκαταστήσει στο μέτρο του δυνατού την προσβολή που έχει προκαλέσει στον παθόντα, δείχνοντας ειλικρινή μετάνοια, ώστε η ποινή να μην κρίνεται πλέον αναγκαία, γ) η βλάβη ή ο κίνδυνος που προκλήθηκαν από την πράξη του ήταν ιδιαιτέρως μικρής βαρύτητας ή δ) έχει περάσει ασυνήθιστα μεγάλο χρονικό διάστημα από την τέλεση του εγκλήματος, ώστε η επιβολή της ποινής να μην εμφανίζεται πλέον αναγκαία, σε συνδυασμό και με τη μικρή βαρύτητα της πράξης.

2. Το δικαστήριο δεν επιβάλλει ποινή στον υπαίτιο πλημμελήματος, αν έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς διαδικασία αποκαταστατικής δικαιοσύνης μεταξύ αυτού και του παθόντος.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΕΚΤΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Ι. Αντικατάσταση της στερητικής της ελευθερίας ποινής

Άρθρο 105

Έκτιση της ποινής στην κατοικία

1. Όποιος καταδικάστηκε σε ποινή στερητική της ελευθερίας έως δεκαπέντε έτη και έχει υπερβεί το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας εκτίει την ποινή ή το υπόλοιπο της ποινής στην κατοικία του, εκτός αν το δικαστήριο, με ειδική αιτιολογία, κρίνει ότι η έκτιση της ποινής σε κατάστημα κράτησης είναι απολύτως αναγκαία για να αποτραπεί από την τέλεση άλλων αντίστοιχης βαρύτητας εγκλημάτων. Αν το πιο πάνω όριο ηλικίας έχει συμπληρωθεί κατά την εκδίκαση της υπόθεσης, αποφασίζει το δικαστήριο που επιβάλλει την ποινή. Σε κάθε άλλη περίπτωση αποφασίζει το συμβούλιο πλημμελειοδικών της περιοχής που εδρεύει το δικαστήριο αυτό, μετά από αίτηση του καταδικασθέντος.

2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου ισχύει, ανεξαρτήτως ποινής, και για τις μητέρες που έχουν την επιμέλεια ανήλικων τέκνων, τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το όγδοο έτος της ηλικίας τους. Ισχύει επίσης, χωρίς τις προϋποθέσεις της παραγράφου1, για εκείνους που νοσούν από σύνδρομο επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας τελικού σταδίου, από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια και υποβάλλονται σε τακτική αιμοκάθαρση, από ανθεκτική φυματίωση ή είναι τετραπληγικοί, από κίρρωση του ήπατος με αναπηρία άνω του εξήντα επτά τοις εκατό (67%), από γεροντική άνοια ή από κακοήθη νεοπλάσματα τελικού σταδίου. Για τη διακρίβωση των προϋποθέσεων του προηγούμενου εδαφίου απαιτείται γνωμάτευση δύο ιατρών δημόσιου νοσοκομείου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Υγείας μπορεί να προστίθενται και άλλα είδη ασθενειών ανάλογης βαρύτητας.

3. Το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο εάν κατά τις προηγούμενες παραγράφους αντικαταστήσει την στερητική της ελευθερίας ποινή με έκτισή της στην κατοικία, μπορεί να επιβάλει στον καταδικασθέντα κατάλληλους κατά την κρίση του όρους από εκείνους που αναφέρονται στο άρθρο 99 παρ. 2 περιπτώσεις δ΄ έως στ΄, με ανάλογη εφαρμογή της παρ. 4 του ίδιου άρθρου, ή έκτιση με ηλεκτρονική επιτήρηση. Το δικαστικό συμβούλιο μπορεί να ανακαλέσει την έκτιση της ποινής στην κατοικία αν διαπιστωθεί ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του παραγράφου 2.

Άρθρο 105Α

Παροχή κοινωφελούς εργασίας

1. Ο καταδικαζόμενος σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει συνολικά τα πέντε έτη, μπορεί να δηλώσει προς το δικαστήριο ότι επιθυμεί να μετατραπεί το υπόλοιπο της ποινής του έως τον χρόνο της υπό όρο απόλυσης, κατά το επόμενο άρθρο, σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, αφού θα έχει εκτίσει πραγματικά το ένα δέκατο αυτής. Το Δικαστήριο, μετατρέπει την ποινή, εν όλω ή εν μέρει, εκτός αν με ειδική αιτιολογία κρίνει ότι η βαρύτητα της πράξης,

οι συνθήκες τέλεσής της και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του καταδικασθέντος, καθιστούν απολύτως αναγκαία την έκτιση της ποινής στο κατάστημα κράτησης για να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν άλλων αντίστοιχης βαρύτητας εγκλημάτων.

2. Για τη μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, κάθε μήνας φυλάκισης αντιστοιχεί σε σαράντα ώρες κοινωφελούς εργασίας, η οποία πρέπει να εκτελεστεί εντός του οριζόμενου στην προηγούμενη παράγραφο χρόνου.

3. Η μετατροπή δεν προϋποθέτει αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση.

4. Οι παράγραφοι 3 και 5, περιπτώσεις α΄ και ε΄ του άρθρου 81 ισχύουν και στην περίπτωση αυτή.

ΙΙ. Απόλυση καταδίκου υπό όρο

Άρθρο 105Β

Απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης

1. Όσοι καταδικάστηκαν σε στερητική της ελευθερίας ποινή μπορούν να απολυθούν υπό τον όρο της ανάκλησης, σύμφωνα με τις πιο κάτω διατάξεις, εφόσον έχουν εκτίσει :

α) σε περίπτωση φυλάκισης, τα δύο πέμπτα αυτής,

β) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης, τα τρία πέμπτα αυτής και

γ) σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης τουλάχιστον είκοσι έτη.

2. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης δεν απαιτείται να έχει καταστεί η καταδίκη αμετάκλητη.

3. Στην περίπτωση που συντρέχουν σωρευτικά περισσότερες ποινές, ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει το άθροισμα των τμημάτων των ποινών, που προβλέπεται στην παράγραφο 1. Σε κάθε περίπτωση ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει είκοσι πέντε έτη και όταν το παραπάνω άθροισμα υπερβαίνει το όριο αυτό.

4. Αν ο καταδικασθείς εργάζεται, κάθε ημέρα εργασίας υπολογίζεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της σωφρονιστικής νομοθεσίας. Κάθε ημέρα κράτησης κρατουμένων που πάσχουν από ημιπληγία ή παραπληγία, σκλήρυνση κατά πλάκας ή έχουν υποβληθεί σε επέμβαση μεταμόσχευσης καρδιάς, ήπατος, νεφρού ή μυελού των οστών ή είναι φορείς του συνδρόμου επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας ή πάσχουν από κακοήθη νεοπλάσματα ή από νεφρική ανεπάρκεια για την οποία γίνεται τακτική αιμοκάθαρση ή από φυματίωση κατά τη διάρκεια της θεραπείας της,

υπολογίζεται ευεργετικά ως δύο (2) ημέρες εκτιόμενης ποινής. Το ίδιο ισχύει και για: α) κρατουμένους με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω, που δεν μπορούν να εργαστούν, εφόσον κρίνεται ότι η παραμονή τους στο κατάστημα κράτησης καθίσταται ιδιαίτερα επαχθής λόγω αδυναμίας αυτοεξυπηρέτησης, β) κρατουμένους με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, γ) κρατουμένους στους οποίους απαγορεύεται ύστερα από γνωμάτευση από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) η ανάληψη εργασίας ή απασχόλησης που μπορεί βάσιμα να προκαλέσει σοβαρή και μόνιμη βλάβη στην υγεία τους, δ) κρατουμένους οι οποίοι νοσηλεύονται σε θεραπευτικά καταστήματα ή νοσοκομεία εφόσον η νοσηλεία τους έχει διαρκέσει τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες, ε) κρατούμενες μητέρες για όσο διάστημα έχουν μαζί τους τα ανήλικα τέκνα τους, στ) κρατουμένους που συμμετέχουν σε θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης από ναρκωτικά εγκεκριμένου, κατά το άρθρο 51 του ν. 4139/2013 οργανισμού και ζ) κρατουμένους για όσο διάστημα διαρκεί η κράτησή τους σε χώρους αστυνομικών τμημάτων ή αστυνομικών διευθύνσεων. Η διακρίβωση της αναπηρίας στις περιπτώσεις α΄ και β΄ γίνεται με τη διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου 105.

5. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά είτε κατά την προηγούμενη παράγραφο είτε κατά τις ειδικές διατάξεις που προβλέπουν αντίστοιχο υπολογισμό.

6. Προκειμένου για ποινές κάθειρξης δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα απόλυση υπό όρο, αν δεν έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα δύο πέμπτα της ποινής που του επιβλήθηκε και, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, δεκαέξι έτη. Το χρονικό διάστημα των δύο πέμπτων ή, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, των δεκαέξι ετών, προσαυξάνεται κατά το ένα τρίτο των λοιπών ποινών που τυχόν έχουν επιβληθεί, στην περίπτωση που αυτές συντρέχουν σωρευτικά. Σε κάθε περίπτωση όμως ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει παραμείνει στο κατάστημα είκοσι έτη και αν εκτίει περισσότερες ποινές ισόβιας κάθειρξης, αν έχει παραμείνει είκοσι πέντε έτη.

Άρθρο 106

Προϋποθέσεις για τη χορήγηση της απόλυσης

1. Η απόλυση υπό όρο μπορεί να μη χορηγηθεί αν κριθεί με ειδική αιτιολογία ότι η διαγωγή του καταδικασθέντος, κατά την έκτιση της ποινής του, καθιστά απολύτως αναγκαία τη συνέχιση της κράτησής του για να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν νέων αξιόποινων πράξεων. Μόνη η επίκληση πειθαρχικού παραπτώματος κατά την έκτιση της ποινής δεν αρκεί για τη μη χορήγηση της απόλυσης.

2. Στον απολυόμενο μπορούν να επιβληθούν ορισμένες υποχρεώσεις που θα αφορούν τον τρόπο της ζωής του και ιδίως τον τόπο διαμονής του, με ανάλογη εφαρμογή των περιπτώσεων δ΄ έως στ΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 99. Οι υποχρεώσεις αυτές μπορούν πάντοτε να ανακληθούν ή να τροποποιηθούν με αίτηση εκείνου που απολύθηκε.

3. Η εποπτεία για την τήρηση των κατά την προηγούμενη παράγραφο υποχρεώσεων μπορεί να ανατεθεί και σε εταιρεία προστασίας αποφυλακιζομένων.

Άρθρο 107

Ανάκληση της απόλυσης

1. Η απόλυση μπορεί να ανακληθεί, αν εκείνος που απολύθηκε δε συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν κατά την απόλυση.

2. Στην περίπτωση αυτή ο χρόνος από την απόλυση έως τη νέα σύλληψη δεν υπολογίζεται στη διάρκεια της ποινής.

Άρθρο 108

Άρση της απόλυσης

Η απόλυση αίρεται αν μέσα στο χρονικό διάστημα που προβλέπει το επόμενο άρθρο, εκείνος που απολύθηκε διαπράξει έγκλημα με δόλο, για το οποίο του επιβλήθηκε αμετακλήτως οποτεδήποτε ποινή στερητική της ελευθερίας ανώτερη από ένα έτος. Στην περίπτωση αυτή εκτίει αθροιστικά και ολόκληρο το υπόλοιπο της προηγούμενης ποινής, το οποίο όφειλε να εκτίσει κατά τον χρόνο της απόλυσης.

Άρθρο 109

Συνέπειες της μη ανάκλησης και άρσης

Αν από την απόλυση περάσει το χρονικό διάστημα της ποινής το οποίο υπολειπόταν για έκτιση, σε όσες περιπτώσεις αυτό είναι ανώτερο από τρία έτη, ή αν περάσουν τρία έτη χωρίς να γίνει ανάκληση ή άρση, η ποινή θεωρείται ότι εκτίθηκε. Η ισόβια κάθειρξη θεωρείται ότι εκτίθηκε, αν περάσουν δέκα έτη από την απόλυση χωρίς να γίνει ανάκληση ή άρση της απόλυσης.

Άρθρο 110

Διαδικασία για τη χορήγηση και την ανάκληση της απόλυσης

1. Για τη χορήγηση της απόλυσης υπό όρο αποφασίζει το συμβούλιο των πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής. Ο καταδικασθείς κλητεύεται υποχρεωτικά δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση, κατά την οποία μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως ή με συνήγορο που διορίζει με απλό έγγραφο θεωρημένο από τον διευθυντή της φυλακής ή τις αρμόδιες αρχές.

2. Η απόλυση υπό όρο χορηγείται με αίτηση της διεύθυνσης του καταστήματος στο οποίο κρατείται ο καταδικασθείς. Η αίτηση υποβάλλεται δύο μήνες πριν από τη συμπλήρωση του χρόνου που προβλέπει το άρθρο 105Β. Αν η διεύθυνση του καταστήματος κρίνει ότι συντρέχουν προϋποθέσεις για τη μη χορήγηση της απόλυσης, υποβάλλει σχετική αναφορά μαζί με έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος στον εισαγγελέα των πλημμελειοδικών, ο οποίος την εισάγει στο συμβούλιο.

3. Για την ανάκληση αποφασίζει το ίδιο δικαστικό συμβούλιο, ύστερα από πρόταση των αρχών που εποπτεύουν αυτόν που απολύθηκε. Το εδάφιο β΄ της πρώτης παραγράφου εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή.

4. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης, για να προληφθεί κίνδυνος της δημόσιας τάξης, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του τόπου διαμονής εκείνου που απολύθηκε μπορεί να διατάξει την προσωρινή σύλληψή του ύστερα από την οποία προκαλείται αμέσως με τη νόμιμη διαδικασία η απόφαση για την ανάκληση. Αν αποφασιστεί η ανάκληση, θεωρείται ότι αυτή επήλθε την ημέρα της σύλληψης.

Άρθρο 110Α

Απόλυση υπό τον όρο της κατ' οίκον έκτισης της ποινής με ηλεκτρονική επιτήρηση

1. Όσοι καταδικάσθηκαν σε ποινή στερητική της ελευθερίας μπορούν, με αίτησή τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 106 παρ. 1, να απολυθούν υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 284 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, εφόσον έχουν εκτίσει:
α) προκειμένου για φυλάκιση, το ένα πέμπτο αυτής,
β) προκειμένου για πρόσκαιρη κάθειρξη, τα δύο πέμπτα αυτής και
γ) προκειμένου για ισόβια κάθειρξη, τουλάχιστον δεκατέσσερα έτη.
2. Στην περίπτωση που συντρέχουν σωρευτικά περισσότερες ποινές, ο καταδικασθείς πρέπει να έχει εκτίσει το άθροισμα των τμημάτων των ποινών που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο. Σε κάθε περίπτωση μπορεί να απολυθεί, αν έχει εκτίσει δεκαεπτά έτη, ακόμη και όταν το παραπάνω άθροισμα υπερβαίνει το όριο αυτό.
3. Αν ο καταδικασθείς εργάζεται, κάθε ημέρα εργασίας υπολογίζεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της σωφρονιστικής νομοθεσίας.

4. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά κατά την προηγούμενη παράγραφο. Προκειμένου για ποινές κάθειρξης δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα η απόλυση, αν δεν έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με το ένα πέμπτο της ποινής που του επιβλήθηκε και, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, για δώδεκα έτη. Το χρονικό διάστημα του ενός πέμπτου ή, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, των δώδεκα ετών, προσαυξάνεται κατά το ένα πέμπτο των λοιπών ποινών που τυχόν έχουν επιβληθεί, στην περίπτωση που αυτές συντρέχουν σωρευτικά. Σε κάθε περίπτωση όμως ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει παραμείνει στο κατάστημα δεκατέσσερα έτη και αν εκτίει περισσότερες ποινές ισόβιας κάθειρξης, αν έχει παραμείνει δεκαέξι έτη.

5. Για την απόλυση του καταδικασθέντος κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν απαιτείται να έχει καταστεί η καταδίκη αμετάκλητη.

6. Ο απολυθείς σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου επιτρέπεται να ευρίσκεται προκαθορισμένες ώρες της ημέρας εκτός του τόπου του κατ' οίκον περιορισμού του αποκλειστικά για λόγους εργασίας, εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης, συμμετοχής του σε εγκεκριμένο πρόγραμμα συντήρησης ή απεξάρτησης από ναρκωτικές ουσίες ή αλκοόλ ή και εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που του έχουν επιβληθεί. Οι ώρες απουσίας του καταδικασθέντος από τον τόπο του κατ' οίκον περιορισμού του και το σύνολο των υποχρεώσεών του καθορίζονται είτε με το βούλευμα που διέταξε την απόλυσή του είτε μετά τη χορηγηθείσα απόλυση, με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής. Με διάταξή του, ο ίδιος εισαγγελέας είτε κατόπιν αίτησης του καταδικασθέντος είτε αυτεπαγγέλτως, αποφασίζει για την αλλαγή του τόπου του κατ' οίκον περιορισμού, την τροποποίηση του προγράμματος των ωρών απουσίας του καταδικασθέντος από αυτόν και την επιβολή ή τροποποίηση των υποχρεώσεων του τελευταίου. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 106 παρ. 2.

7. Η απόλυση σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου μπορεί να μη χορηγηθεί, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 106.
8. Η απόλυση μπορεί να ανακληθεί, αν ο καταδικασθείς δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν και πιθανολογείται ότι ενόψει της βαρύτητας της παράβασης των υποχρεώσεών του, του τρόπου και των εν γένει συνθηκών που αυτή συντελέστηκε, δεν παρέχει την προσδοκία ότι θα τηρήσει τις υποχρεώσεις του στο μέλλον. Σε περίπτωση ανάκλησης, ο χρόνος από την απόλυση έως τη νέα σύλληψη δεν υπολογίζεται στην εκτιθείσα ποινή. Ο καταδικασθείς διατηρεί πάντως το δικαίωμα να απολυθεί υπό όρο κατ' άρθρο 105Β.
9. Η απόλυση σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου αίρεται, όταν ο καταδικασθείς, κατά το χρονικό διάστημα που προβλέπεται στην παράγραφο 10, τελέσει κακούργημα ή πλημμέλημα με δόλο που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών, για το οποίο καταδικάστηκε αμετακλήτως. Σε περίπτωση άρσης της απόλυσης, ο χρόνος από την απόλυση έως τη νέα σύλληψη δεν υπολογίζεται στην εκτιθείσα ποινή. Ο καταδικασθείς στην περίπτωση αυτή δικαιούται να απολυθεί υπό όρο κατ' άρθρο 105Β, αφού παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα ένα επιπλέον έτος σε σχέση με τα οριζόμενα στο άρθρο 105Β παρ. 1. Το ίδιο ισχύει αν, κατά το χρόνο που κατέστη η καταδίκη αμετάκλητη, είχε ήδη χορηγηθεί απόλυση κατ' άρθρο 105Β, χωρίς όμως να έχει παρέλθει το

χρονικό διάστημα που αναφέρεται στο άρθρο 109. Δεν εφαρμόζεται το προηγούμενο εδάφιο, αν, κατά το χρόνο που κατέστη η καταδίκη αμετάκλητη, είχε ήδη χορηγηθεί στον καταδικασθέντα η απόλυση υπό όρο κατ' άρθρο 105Β, χωρίς να έχει ανακληθεί, με αποτέλεσμα η ποινή για την οποία χορηγήθηκε η απόλυση να θεωρείται ότι έχει ήδη εκτιθεί κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 109.

10. Η με το παρόν άρθρο χορηγούμενη απόλυση εκτείνεται μέχρι του χρονικού σημείου της χορήγησης στον καταδικασθέντα της απόλυσης υπό όρο κατ' άρθρο 105Β.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΕΞΑΛΕΙΦΟΥΝ ΤΟ ΑΞΙΟΠΟΙΝΟ – ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΟΙΝΩΝ

Ι. Παραγραφή Εγκλημάτων

Άρθρο 111

Χρόνος παραγραφής

1.Το αξιόποινο εξαλείφεται με την παραγραφή.

2. Τα κακουργήματα παραγράφονται μετά είκοσι έτη αν ο νόμος προβλέπει γι' αυτά την ποινή της ισόβιας κάθειρξης και μετά δέκα πέντε έτη σε κάθε άλλη περίπτωση, εκτός αν ο νόμος προβλέπει διαφορετικά.

3. Τα πλημμελήματα παραγράφονται μετά πέντε έτη.

4. Οι πιο πάνω προθεσμίες υπολογίζονται κατά το ισχύον ημερολόγιο.

5. Αν ο νόμος ορίζει διαζευκτικά περισσότερες από μία ποινές, οι πιο πάνω προθεσμίες υπολογίζονται σύμφωνα με τη βαρύτερη απ' αυτές.

Άρθρο 112

Έναρξη του χρόνου παραγραφής

Η προθεσμία της παραγραφής αρχίζει από την ημέρα που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά. Σε περίπτωση συμμετοχής η προθεσμία αρχίζει από το χρόνο τέλεσης της πράξης του φυσικού αυτουργού.

Άρθρο 113

Αναστολή της παραγραφής

1.Η προθεσμία της παραγραφής αναστέλλεται για όσο χρόνο, σύμφωνα με διάταξη νόμου, δεν μπορεί να αρχίσει ή να εξακολουθήσει η ποινική δίωξη καθώς και για όσο χρόνο διαρκεί η κύρια διαδικασία και έως ότου γίνει αμετάκλητη η καταδικαστική απόφαση.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο αναστολή δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από πέντε έτη για τα κακουργήματα και τρία έτη για τα πλημμελήματα. Ο χρονικός περιορισμός της αναστολής δεν ισχύει όταν η αναβολή ή αναστολή της ποινικής δίωξης, ή η αναβολή της δίκης, λαμβάνει χώρα κατ' εφαρμογή των άρθρων 29, 59 και 61 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

3. Αν για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση, η έλλειψή της δεν αναστέλλει την παραγραφή.

4. Η προθεσμία παραγραφής των κακουργημάτων που στρέφονται κατά ανηλίκου, αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωση του θύματος.

ΙΙ. Παραίτηση από την έγκληση

Άρθρο 114

Μη υποβολή έγκλησης ή δήλωση παραίτησης από το δικαίωμα της έγκλησης

1. Όταν ο νόμος απαιτεί έγκληση για την ποινική δίωξη κάποιας αξιόποινης πράξης, το αξιόποινο εξαλείφεται αν ο δικαιούχος δεν υποβάλει την έγκληση μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα που έμαθε για την τέλεση της πράξης και για τον δράστη της ή για έναν από τους συμμετόχους.

2. Το ίδιο αποτέλεσμα συνεπάγεται και η ρητή δήλωση του δικαιούχου της έγκλησης ενώπιον της αρμόδιας αρχής, ότι παραιτείται από το δικαίωμα της έγκλησης.

Άρθρο 115

Πρόσωπα που δικαιούνται να υποβάλουν έγκληση

1. Έγκληση δικαιούται να υποβάλει ο αμέσως παθών από την αξιόποινη πράξη, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.

2. Αν ο παθών δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος της ηλικίας του ή τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση, το δικαίωμα της έγκλησης έχει ο νόμιμος αντιπρόσωπός του. Αν ο παθών έχει συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος της ηλικίας του, το δικαίωμα της έγκλησης έχουν τόσο ο παθών όσο και ο νόμιμος αντιπρόσωπός του, και μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους της ηλικίας του το δικαίωμα αυτό το έχει μόνο ο παθών.

3. Αν δύο ή περισσότεροι έχουν δικαίωμα έγκλησης, το δικαίωμα του καθενός είναι αυτοτελές.

4. Μετά τον θάνατο του παθόντος το δικαίωμα της έγκλησης μεταβιβάζεται στον επιζώντα σύζυγο ή σε αυτόν που συμβίωνε με τον θανόντα έως τον θάνατό του καθώς και στα τέκνα του, και αν αυτοί δεν υπάρχουν ή είναι δράστες του εγκλήματος, στους γονείς του.

Άρθρο 116

Αδιαίρετο της έγκλησης

Η ποινική δίωξη ασκείται εναντίον όλων των συμμετόχων του εγκλήματος ακόμη και αν η έγκληση που υποβλήθηκε στρέφεται εναντίον ενός από αυτούς.

Άρθρο 117

Ανάκληση της έγκλησης

1. Αυτός που υπέβαλε την έγκληση μπορεί να την ανακαλέσει με τους όρους που ορίζει ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Αν η έγκληση έχει υποβληθεί από τον νόμιμο εκπρόσωπο του παθόντος, αυτός διατηρεί το δικαίωμα της ανάκλησης μόνο όσο διαρκεί η νόμιμη εκπροσώπηση. Μετά τη λήξη της, δικαίωμα ανάκλησης έχει ο παθών ή ο νέος νόμιμος εκπρόσωπός του.

2. Μετά την ανάκληση της έγκλησης που υποβλήθηκε δεν μπορεί να υποβληθεί νέα.

3. Η ανάκληση που έγινε για έναν από τους συμμετόχους της πράξης έχει ως συνέπεια την παύση της ποινικής δίωξης και των υπολοίπων, εφόσον και αυτοί διώκονται με έγκληση.

4. Η ανάκληση δεν έχει κανένα αποτέλεσμα για τον κατηγορούμενο που δηλώνει προς την αρχή ότι δεν την αποδέχεται.

ΙΙΙ. Παραγραφή ποινών

Άρθρο 118

Χρόνος παραγραφής των ποινών που επιβλήθηκαν

Οι ποινές που επιβλήθηκαν αμετάκλητα, αν έμειναν ανεκτέλεστες, παραγράφονται: α) η ισόβια κάθειρξη, μετά τριάντα έτη, β) η πρόσκαιρη κάθειρξη, μετά είκοσι έτη, γ) η φυλάκιση, οι χρηματικές ποινές και ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων μετά δέκα έτη, δ) η παροχή κοινωφελούς εργασίας μετά πέντε έτη και ε) οι παρεπόμενες ποινές μαζί με τις κύριες.

Άρθρο 119

Έναρξη του χρόνου παραγραφής των ποινών

Η παραγραφή των ποινών αρχίζει από την ημέρα που η απόφαση έγινε αμετάκλητη.

Άρθρο 120

Αναστολή της παραγραφής των ποινών

Η προθεσμία της παραγραφής των ποινών αναστέλλεται: α) για όσο χρόνο σύμφωνα με το νόμο δεν μπορεί να αρχίσει ή να εξακολουθήσει η εκτέλεση μιας ποινής, β) για όσο χρόνο σύμφωνα με τα άρθρα 99 και 100 έχει ανασταλεί η εκτέλεση της ποινής ή έχει επιτραπεί η καταβολή με δόσεις της χρηματικής ποινής που επιβλήθηκε.

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Άρθρο 121

Ορισμός

1. Στο κεφάλαιο αυτό με τον όρο ανήλικοι νοούνται αυτοί που κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης έχουν ηλικία μεταξύ του δωδέκατου και του δέκατου όγδοου έτους της ηλικίας τους συμπληρωμένων.

2. Οι ανήλικοι υποβάλλονται σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή σε περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

Άρθρο 122

Αναμορφωτικά μέτρα

1. Αναμορφωτικά μέτρα είναι: α) η επίπληξη του ανηλίκου, β) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς ή στους επιτρόπους του, γ) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, δ) η ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε ιδρύματα ανηλίκων ή σε επιμελητές ανηλίκων, ε) η συνδιαλλαγή μεταξύ ανήλικου δράστη και θύματος για έκφραση συγγνώμης και εν γένει για εξώδικη διευθέτηση των συνεπειών της πράξης, στ) η αποζημίωση του θύματος ή η κατ' άλλον τρόπο άρση ή μείωση των συνεπειών της πράξης από τον ανήλικο, ζ) η παρακολούθηση κοινωνικών και ψυχολογικών προγραμμάτων σε κρατικούς, δημοτικούς, κοινοτικούς ή ιδιωτικούς φορείς, η) η φοίτηση σε σχολές επαγγελματικής ή άλλης εκπαίδευσης ή κατάρτισης, θ) η παρακολούθηση ειδικών προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής, ι) η παροχή κοινωφελούς εργασίας, ια) η ανάθεση της επιμέλειας και επιτήρησης του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε επιμελητές ανηλίκων και ιβ) η τοποθέτηση σε κατάλληλο κρατικό, δημοτικό, κοινοτικό ή ιδιωτικό ίδρυμα αγωγής.

2. Σε κάθε περίπτωση, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ως πρόσθετα αναμορφωτικά μέτρα επιπλέον υποχρεώσεις που αφορούν στον τρόπο ζωής του ανηλίκου ή στη διαπαιδαγώγησή του. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβάλει δύο ή περισσότερα από τα μέτρα που προβλέπονται στα στοιχεία α΄ έως και ια΄ της προηγούμενης παραγράφου.

3. Η επιλογή του αναμορφωτικού μέτρου που πρόκειται να επιβληθεί διέπεται από την αρχή της επικουρικότητας, για την εφαρμογή της οποίας τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονται στα στοιχεία α΄- θ΄ της πρώτης παραγράφου προτάσσονται των υπολοίπων. Το περιεχόμενο και η διάρκεια κάθε μέτρου πρέπει να είναι ανάλογα προς τη βαρύτητα της πράξης που έχει τελεστεί, την προσωπικότητα του ανηλίκου και τις βιοτικές του συνθήκες. Με αποφάσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ρυθμίζονται όλα τα θέματα που αφορούν στην επιβολή και εκτέλεση των μέτρων της πρώτης παραγράφου.

4. Στην απόφαση του δικαστηρίου ορίζεται η μέγιστη διάρκεια του αναμορφωτικού μέτρου.

Άρθρο 123

Θεραπευτικά μέτρα

1. Αν η κατάσταση του ανηλίκου απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν αυτός πάσχει από ψυχική διαταραχή ή από οργανική νόσο ή βρίσκεται σε κατάσταση που του δημιουργεί σοβαρή σωματική δυσλειτουργία ή του έχει γίνει έξη η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, οινοπνευματωδών ποτών ή ναρκωτικών ουσιών και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις ή εμφανίζει ουσιώδη καθυστέρηση στην πνευματική και ηθική του ανάπτυξη, το δικαστήριο διατάσσει: α) την ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς, στους επιτρόπους του ή σε ανάδοχη οικογένεια, β) την ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε επιμελητές ανηλίκων, γ) την παρακολούθηση συμβουλευτικού θεραπευτικού προγράμματος από τον ανήλικο ή δ) την παραπομπή του ανηλίκου σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν τα μέτρα που προβλέπονται στα στοιχεία α΄ ή β΄ σε συνδυασμό με το μέτρο που προβλέπεται στο στοιχείο γ΄.

2. Τα θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται ύστερα από προηγούμενη διάγνωση και γνωμοδότηση από εξειδικευμένη ομάδα ιατρών, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι κατά περίπτωση υπάγονται σε Μονάδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή σε ιατρικά κέντρα υγείας ή κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα.

Άρθρο 124

Μεταβολή ή άρση μέτρων

1. Το δικαστήριο που δίκασε μπορεί οποτεδήποτε να αντικαταστήσει τα αναμορφωτικά μέτρα που επέβαλε με άλλα, αν το κρίνει αναγκαίο. Αν τα μέτρα εκπλήρωσαν το σκοπό τους, τα αίρει.

2. Το ίδιο μπορεί να πράξει και για τα θεραπευτικά μέτρα ύστερα από γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 123 παρ. 2.

3. Το δικαστήριο αντικαθιστά τα αναμορφωτικά μέτρα με θεραπευτικά ύστερα από γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 123 παρ. 2.

4. Η συνδρομή των προϋποθέσεων αντικατάστασης ή άρσης των αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων ελέγχεται από το δικαστήριο το αργότερο μετά την πάροδο ενός έτους από την επιβολή τους.

Άρθρο 125

Διάρκεια μέτρων

1. Τα αναμορφωτικά μέτρα που επέβαλε το δικαστήριο παύουν αυτοδικαίως, όταν ο ανήλικος συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας. Το δικαστήριο μπορεί, με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του, να παρατείνει τα μέτρα έως τη συμπλήρωση του εικοστού πρώτου έτους.

2. Τα θεραπευτικά μέτρα επιτρέπεται να παραταθούν και μετά το δέκατο όγδοο έτος ύστερα από γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 123 παρ. 2, έως τη συμπλήρωση του εικοστού πρώτου έτους.

Άρθρο 126

Ποινική μεταχείριση των ανηλίκων

1. Η αξιόποινη πράξη που τελέστηκε από ανήλικο δώδεκα έως δεκαπέντε ετών δεν καταλογίζεται σε αυτόν. Το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.

2. Σε ανήλικο που τέλεσε αξιόποινη πράξη και έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας του επιβάλλονται επίσης αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, εκτός αν κρίνεται αναγκαίο να επιβληθεί περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων κατά το επόμενο άρθρο.

Άρθρο 127

Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων

1. Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων επιβάλλεται μόνο σε ανηλίκους που έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας τους, εφόσον η πράξη τους, αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα και εμπεριέχει στοιχεία βίας ή στρέφεται κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας. Η απόφαση πρέπει να περιέχει ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, από την οποία να προκύπτει γιατί τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή η έκτιση της ποινής στην κατοικία σε συνδυασμό με τέτοια μέτρα δεν κρίνονται στη συγκεκριμένη περίπτωση επαρκή ενόψει των ιδιαίτερων συνθηκών τέλεσης της πράξης και της προσωπικότητας του ανηλίκου.

2. Στην απόφαση ορίζεται επακριβώς ο χρόνος παραμονής του ανηλίκου στο κατάστημα αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 54.

Άρθρο 128

Αντικατάσταση του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων

1. Ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων μπορεί να αντικατασταθεί εν όλω ή εν μέρει από την κατ' οίκον έκτιση της ποινής, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 105 παρ. 2.

2. Το ίδιο ισχύει για την εν μέρει αντικατάσταση του περιορισμού από την παροχή κοινωφελούς εργασίας, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 105 Α. Το δικαστήριο ορίζει το κατάλληλο για τον ανήλικο είδος κοινωφελούς εργασίας.

Άρθρο 129

Απόλυση υπό όρο

1. Το δικαστήριο απολύει υπό όρο τον ανήλικο μετά τη λήξη του ενός δευτέρου του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων και ορίζει τον χρόνο της δοκιμασίας, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το υπόλοιπο της ποινής. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως περιορισμός που εκτίθηκε θεωρείται και αυτός που υπολογίστηκε ευεργετικά σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

2. Η απόλυση υπό όρο χορηγείται οπωσδήποτε, εκτός αν κριθεί με ειδική αιτιολογία ότι η διαγωγή του ανηλίκου κατά την έκτιση του περιορισμού καθιστά απολύτως αναγκαία τη συνέχιση της κράτησής του, για να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν νέων αξιόποινων πράξεων.

3. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, η διεύθυνση του καταστήματος στο οποίο κρατείται ο ανήλικος υποβάλλει αίτηση προς το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων στο Πλημμελειοδικείο του τόπου όπου εκτίεται ο περιορισμός μαζί με έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος δύο μήνες πριν συμπληρωθεί η έκτιση του ενός δευτέρου του περιορισμού που επιβλήθηκε. Ο ανήλικος κλητεύεται υποχρεωτικά δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση του δικαστηρίου, κατά την οποία μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως ή να εκπροσωπηθεί από συνήγορο που διορίζει με απλό έγγραφο θεωρημένο, ως προς το γνήσιο της υπογραφής, από το διευθυντή του καταστήματος κράτησης, από δικηγόρο ή από τις αρμόδιες αρχές. Αν η αίτηση για απόλυση υπό όρο δε γίνει δεκτή, νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί μετά δύο μήνες από την απόρριψη, εκτός αν υπάρξουν νέα στοιχεία.

4. Η απόλυση υπό όρο μπορεί να χορηγηθεί και πριν από την έκτιση του ενός δευτέρου του περιορισμού που επιβλήθηκε, μόνο για σπουδαίους λόγους και εφόσον έχει εκτιθεί πραγματικά το ένα τρίτο αυτού.

5. Στον απολυόμενο μπορεί να επιβληθούν κατά τη διάρκεια του χρόνου δοκιμασίας υποχρεώσεις που αφορούν στον τρόπο ζωής του και ιδίως στον τόπο διαμονής, στη διαπαιδαγώγηση ή την παρακολούθηση εγκεκριμένου από το νόμο θεραπευτικού προγράμματος απεξάρτησης από ναρκωτικές ή άλλες ουσίες. Αν ο απολυόμενος παραβιάσει τους όρους που του έχουν επιβληθεί, η απόλυση μπορεί να ανακληθεί, όταν πιθανολογείται ότι ενόψει της βαρύτητας της παράβασης των υποχρεώσεών, του τρόπου και των εν γένει συνθηκών που αυτή συντελέσθηκε, δεν παρέχει ο ανήλικος την προσδοκία ότι στο μέλλον θα τηρήσει τις υποχρεώσεις του. Σε περίπτωση ανάκλησης, ο χρόνος από την απόλυση έως τη νέα σύλληψη δεν υπολογίζεται στην εκτιθείσα ποινή.

6. Αν ο απολυόμενος κατά το χρόνο δοκιμασίας καταδικασθεί για πράξη που αν τελούσε ενήλικος θα χαρακτηριζόταν ως κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο, η απόλυση αίρεται και εφαρμόζεται το άρθρο 132.

7. Αν μετά την απόλυση παρέλθει ο χρόνος δοκιμασίας τον οποίο όρισε η απόφαση χωρίς να γίνει ανάκληση, η ποινή θεωρείται ότι εκτίθηκε.

Άρθρο 129Α

Απόλυση υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση

1. Ανήλικοι οι οποίοι καταδικάσθηκαν σε ποινή περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, μπορούν, μετά από αίτησή τους, να απολυθούν υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 284

Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, εφόσον έχουν εκτίσει το ένα τρίτο της ποινής τους. Η αίτηση συνοδεύεται από έκθεση της Κοινωνικής Υπηρεσίας του καταστήματος κράτησης και έκθεση της Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων, όπου γίνεται ειδική μνεία στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του καταδικασθέντος, με ιδιαίτερη αναφορά στις σχέσεις του με τα πρόσωπα με τα οποία ενδέχεται να συνοικήσει εάν του χορηγηθεί η απόλυση. Οι παρ. 2 και 3 εδ. β΄ και γ΄ του άρθρου 129 εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή.

2. Ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά κατά τις ισχύουσες διατάξεις. Η απόλυση υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση δεν μπορεί πάντως να χορηγηθεί, αν ο ανήλικος δεν έχει παραμείνει στο κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με το ένα πέμπτο της ποινής του.

3. Η παρ. 6 του άρθρου 110 Α έχει και στην περίπτωση αυτή εφαρμογή.

4. Το ίδιο ισχύει και για την παρ. 5 του άρθρου 129. Αν η απόλυση υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση ανακληθεί, ο ανήλικος διατηρεί το δικαίωμα να απολυθεί υπό όρο κατ' άρθρο 129.

5. Η απόλυση υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση αίρεται αν ο ανήλικος, κατά το χρονικό διάστημα που διαρκεί η εν λόγω απόλυση, τελέσει με δόλο πράξη που αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν πλημμέλημα, για την οποία καταδικάστηκε οποτεδήποτε αμετακλήτως. Στην περίπτωση αυτή, ο χρόνος από την απόλυση έως τη νέα σύλληψη δεν υπολογίζεται στην εκτιθείσα ποινή. Ο ανήλικος διατηρεί το δικαίωμα να απολυθεί υπό όρο κατ' άρθρο 129.

6. Η απόλυση υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση αίρεται αν ο ανήλικος, όσο διαρκεί η εν λόγω απόλυση τελέσει πράξη που αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα, για την οποία καταδικάστηκε οποτεδήποτε αμετακλήτως. Στην περίπτωση αυτή ο χρόνος από την απόλυση έως τη νέα σύλληψη δεν υπολογίζεται στην εκτιθείσα ποινή και ο ανήλικος αποκτά το δικαίωμα να απολυθεί υπό όρο κατ' άρθρο 129, αφού παραμείνει στο ειδικό κατάστημα κράτησης νέων ένα επιπλέον έτος σε σχέση με τα οριζόμενα στο άρθρο 129 παρ. 1 και 4. Το ίδιο ισχύει αν, κατά το χρόνο που κατέστη η καταδίκη αμετάκλητη, είχε ήδη χορηγηθεί η απόλυση υπό όρο κατ' άρθρο 129, χωρίς όμως να έχει παρέλθει το χρονικό διάστημα που αναφέρεται στο άρθρο 129 παρ. 7. Δεν εφαρμόζεται το προηγούμενο εδάφιο, αν κατά τον χρόνο που κατέστη η καταδίκη αμετάκλητη, είχε ήδη χορηγηθεί η απόλυση υπό όρο κατ' άρθρο 129 χωρίς να έχει ανακληθεί, με αποτέλεσμα να θεωρείται η ποινή για την οποία χορηγήθηκε η απόλυση ήδη εκτιθείσα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 129 παρ. 7.

7. Η παρ. 7 του άρθρου 129 ισχύει και στην περίπτωση αυτή.

Άρθρο 130

Εκδίκαση μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους

1.Η διάταξη του άρθρου 126 παρ. 1 εφαρμόζεται και για ανηλίκους που τέλεσαν αξιόποινη πράξη πριν τη συμπλήρωση του δέκατου πέμπτου έτους και εισάγονται σε δίκη μετά τη

συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους. Στην περίπτωση αυτή τα αναμορφωτικά μέτρα παύουν αυτοδικαίως όταν ο υπαίτιος συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του.

2. Η διάταξη του άρθρου 127 παρ. 1 εφαρμόζεται και για τους ανηλίκους που τέλεσαν αξιόποινη πράξη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου πέμπτου έτους της ηλικίας τους και εισάγονται σε δίκη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους. Το εδ. β΄ της προηγούμενης παραγράφου ισχύει και στην περίπτωση αυτή.

3. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι η επιβολή αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων δεν είναι επαρκής και ότι ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, μολονότι αναγκαίος για τον ποινικό σωφρονισμό του καταδικασθέντος, δεν είναι πλέον σκόπιμος λόγω της ηλικίας του, μπορεί να διατάξει την έκτιση της ποινής σε σωφρονιστικό κατάστημα. Στην περίπτωση αυτή ο καταδικασθείς κρατείται χωριστά από τους άλλους ενήλικους καταδίκους.

4. Την απόφαση αυτή μπορεί να λάβει το δικαστήριο του τόπου έκτισης της ποινής και μετά τον εγκλεισμό στο ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, ύστερα από αίτηση της διεύθυνσης του καταστήματος ή του αρμόδιου εισαγγελέα, μετά από ακρόαση των ανωτέρω και του καταδικασθέντος. Όταν ο καταδικασθείς συμπληρώνει το 21ο έτος της ηλικίας του, και στη συνέχεια ανά έτος, το ίδιο δικαστήριο εξετάζει και αυτεπαγγέλτως αν συντρέχει περίπτωση έκτισης της ποινής σε σωφρονιστικό κατάστημα.

Άρθρο 131

Έναρξη εκτέλεσης της απόφασης μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους

1. Αν ο καταδικασθείς σε περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων συμπλήρωσε το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του πριν αρχίσει η εκτέλεση της απόφασης, το δικαστήριο που δίκασε, αν κρίνει ότι ο περιορισμός αυτός δεν είναι πλέον σκόπιμος λόγω της ηλικίας του καταδικασθέντος, μπορεί να διατάξει την έκτιση της ποινής σε σωφρονιστικό κατάστημα.

2. Οι παράγραφοι 3 εδ. β΄ και 4 του προηγούμενου άρθρου ισχύουν και στην περίπτωση αυτή.

Άρθρο 132

Συρροή

1. Αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων διαπράξει αξιόποινη πράξη πριν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του ή αν συντρέξει άλλη περίπτωση συρροής

κατά το άρθρο 97, το δικαστήριο επαυξάνει την ποινή που είχε καθορίσει με την προηγούμενη απόφασή του χωρίς να υπερβεί τα όρια του άρθρου 54.

2. Το ίδιο ισχύει αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων διαπράξει αξιόποινη πράξη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου και πριν από τη συμπλήρωση του εικοστού πέμπτου έτους της ηλικίας του και το δικαστήριο του επιβάλει περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 133 παρ. 1 στοιχείο α΄ ή ποινή φυλάκισης.

3. Αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων διαπράξει κακούργημα μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου και πριν από τη συμπλήρωση του εικοστού πέμπτου έτους της ηλικίας του, για το οποίο του επιβάλλεται ποινή κάθειρξης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 133 στοιχείο β΄, το δικαστήριο επιβάλλει συνολική ποινή κάθειρξης επαυξημένη. Η επαύξηση δεν μπορεί να είναι κατώτερη από το ένα δεύτερο της ποινής που είχε καθορίσει η προηγούμενη απόφαση του δικαστηρίου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 1.

Άρθρο 133

Νεαροί ενήλικες

Όταν ο δράστης κατά τον χρόνο τέλεσης αξιόποινης πράξης δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του, το δικαστήριο μπορεί: α) να διατάξει τον περιορισμό του σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων (άρθρο 54) εφόσον κρίνει ότι η τέλεση της πράξης οφείλεται στην ελλιπή ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, λόγω της νεαρής ηλικίας και ότι ο περιορισμός αυτός θα είναι αρκετός για να αποφευχθεί η τέλεση άλλων εγκλημάτων, ή β) να επιβάλει μειωμένη ποινή (άρθρο 83). Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται η διάταξη της παρ. 3 εδ. β΄ του άρθρου 130.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

Άρθρο 134

Εσχάτη προδοσία

1. Όποιος επιχειρεί με βία ή απειλή βίας να καταλύσει, να μεταβάλει, να αλλοιώσει ή να καταστήσει ανενεργό, διαρκώς ή προσκαίρως, το δημοκρατικό πολίτευμα που στηρίζεται στη λαϊκή κυριαρχία ή θεμελιώδεις αρχές ή θεσμούς του πολιτεύματος αυτού ή να αποστερήσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή αυτόν που ασκεί την προεδρική εξουσία, τον Πρωθυπουργό, την Κυβέρνηση ή τη Βουλή από την εξουσία που έχουν κατά το Σύνταγμα, τιμωρείται με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και: (α) όποιος επιχειρεί να τελέσει την πράξη της προηγούμενης παραγράφου με κατάχρηση της ιδιότητάς του ως οργάνου του κράτους ή με σφετερισμό της ιδιότητας αυτής, καθώς και (β) όποιος ασκεί την εξουσία που ο ίδιος ή άλλος κατέλαβε με τους τρόπους και τα μέσα που προβλέπει το άρθρο αυτό.

3. Θεμελιώδεις αρχές και θεσμοί του πολιτεύματος θεωρούνται στο Κεφάλαιο αυτό: α) η ανάδειξη του Αρχηγού του Κράτους με εκλογή, β) το δικαίωμα του λαού να εκλέγει τη Βουλή με γενικές, άμεσες, ελεύθερες, ίσες και μυστικές ψηφοφορίες μέσα στα συνταγματικά χρονικά πλαίσια, γ) το κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης, δ) η αρχή του πολυκομματισμού, ε) η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, όπως προβλέπεται στο Σύνταγμα, στ) η αρχή της δέσμευσης του νομοθέτη από το Σύνταγμα και της εκτελεστικής και της δικαστικής λειτουργίας από το Σύνταγμα και τους νόμους, ζ) η αρχή της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και η) η γενική ισχύς και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων που προβλέπει το Σύνταγμα.

Άρθρο 135

Προπαρασκευαστικές πράξεις

1. Όποιος δημόσια ή με τη διάδοση εγγράφων, εικόνων ή παραστάσεων ή μέσω του διαδικτύου προκαλεί με πρόθεση ή προσπαθεί να διεγείρει άλλους στο να επιχειρήσουν πράξεις από εκείνες που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος οργανώνεται με άλλον ή άλλους με σκοπό να εκτελέσουν πράξη από εκείνες που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο ή σε συνεννόηση με ξένη κυβέρνηση προπαρασκευάζει την εκτέλεση μιας απ' αυτές τις πράξεις.

Άρθρο 136

Παρεπόμενες ποινές

Στις περιπτώσεις των άρθρων 134 και 135, μαζί με την ποινή της κάθειρξης το δικαστήριο επιβάλλει και αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων.

Άρθρο 137

Έμπρακτη μετάνοια

1. Στις περιπτώσεις των άρθρων 134 και 135, ο δράστης μένει ατιμώρητος αν με δική του θέληση παρεμπόδισε την επέλευση του αποτελέσματος που επιδίωξε με την πράξη του ή συντέλεσε αποφασιστικά στη ματαίωσή του.

2. Αν στις περιπτώσεις του άρθρου 134 ο δράστης συντέλεσε αποφασιστικά στην αποκατάσταση του δημοκρατικού πολιτεύματος, τιμωρείται με ποινή μειωμένη. Το δικαστήριο όμως μπορεί, εκτιμώντας ελεύθερα όλες τις περιστάσεις, να κρίνει την πράξη του ατιμώρητη.

Άρθρα 137Α – 137Δ

(Καταργούνται)

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΥΠΟΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ι. Προσβολές της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας

Άρθρο 138

Επιβουλή της ακεραιότητας της χώρας

1. Όποιος επιχειρεί με βία ή απειλή βίας να αποσπάσει από το ελληνικό κράτος τμήμα του εδάφους ή του θαλάσσιου χώρου που ανήκει σε αυτό ή να τα συγχωνεύσει σε άλλο κράτος, τιμωρείται με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος επιχειρεί να τελέσει την πράξη με κατάχρηση της ιδιότητάς του ως οργάνου του κράτους ή με σφετερισμό της ιδιότητας αυτής.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 135 έως 137 έχουν και εδώ ανάλογη εφαρμογή.

Άρθρο 139

Νόθευση αποδεικτικών

Όποιος νοθεύει, καταστρέφει ή κρύβει έγγραφα ή άλλα αντικείμενα που χρησιμεύουν για την απόδειξη των εδαφικών δικαιωμάτων του ελληνικού κράτους ή την υποστήριξη συμφερόντων του τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

ΙΙ. Προσβολές της διεθνούς ειρήνης της χώρας

Άρθρο 140

Έκθεση σε κίνδυνο πολέμου

1. Όποιος επιχειρεί με συνομιλίες ή διαπραγματεύσεις με ξένη κυβέρνηση ή οργάνωση που ασκεί στην πράξη κρατική εξουσία σε ορισμένο τόπο να προκαλέσει πόλεμο ή εχθροπραξίες εναντίον του ελληνικού κράτους ή συμμάχου του, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

2. Αν εξαιτίας των ενεργειών του κηρύχθηκε πραγματικά πόλεμος ή άρχισαν εχθροπραξίες, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών.

3.Οι ποινές των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλονται αν οι πράξεις δεν τιμωρούνται βαρύτερα με άλλες διατάξεις.

4. Ο δράστης της πράξης της πρώτης παραγράφου μένει ατιμώρητος, αν με δική του θέληση παρεμπόδισε την πρόκληση του πολέμου ή των εχθροπραξιών που επιδίωξε με την πράξη του.

Άρθρο 141

Έκθεση σε κίνδυνο αντιποίνων

1. Όποιος, με πράξεις που θέτουν υπό αμφισβήτηση κυριαρχικά δικαιώματα άλλου κράτους ή με άλλες προκλητικές ενέργειες, εκθέτει το ελληνικό κράτος ή σύμμαχό του ή τους κατοίκους τους σε κίνδυνο αντιποίνων ή εκθέτει σε κίνδυνο διατάραξης τις φιλικές σχέσεις

της Ελλάδας ή συμμάχου της με ξένο κράτος, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν τα αντίποινα επήλθαν πραγματικά εξαιτίας των ενεργειών του επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.

Άρθρο 142

Έκθεση σε κίνδυνο αντιποίνων από αμέλεια

Αν η πράξη του προηγούμενου άρθρου τελέστηκε από αμέλεια επιβάλλεται παροχή κοινωφελούς εργασίας ή χρηματική ποινή και, αν εξαιτίας αυτής επήλθαν αντίποινα, φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 142 Α

Παραβάσεις κανονισμών της Ε.Ε.

Όποιος με πρόθεση παραβιάζει κυρώσεις ή περιοριστικά μέτρα, που έχουν επιβληθεί σε βάρος κρατών ή οντοτήτων ή οργανισμών ή φυσικών ή νομικών προσώπων, με κανονισμούς της ΕΕ τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη εκτός αν από άλλη διάταξη προβλέπεται βαρύτερη ποινή. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και όταν οι προβλεπόμενες σε αυτό πράξεις δεν είναι αξιόποινες, κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέστηκαν.

ΙΙΙ. Προσβολές της αμυντικής ικανότητας της χώρας

Άρθρο 143

Υπηρεσία στον εχθρό

1. Έλληνας πολίτης, ο οποίος σε καιρό πολέμου κατά του ελληνικού κράτους υπηρετεί στον στρατό του εχθρού ή παίρνει όπλα κατά της ελληνικής πολιτείας ή των συμμάχων της τιμωρείται με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος σε έδαφος του ελληνικού κράτους που βρίσκεται υπό εχθρική κατοχή, υποστηρίζει τη δύναμη του εχθρού σε αυτό καταδίδοντας άτομα που αντιστέκονται στις δυνάμεις κατοχής ή προσφέροντας τις υπηρεσίες του σε αυτές, με σκοπό τη διατήρηση του κατοχικού καθεστώτος.

Άρθρο 144

Υποστήριξη της πολεμικής δύναμης του εχθρού

1. Όποιος σε πόλεμο που κηρύχθηκε ή που επίκειται κατά της ελληνικής πολιτείας: α) ενισχύει τις πολεμικές δυνάμεις του εχθρού υπηρετώντας σε αυτές ως στρατιώτης ή προσφέροντας μέσα ή υπηρεσίες ή β) βλάπτει τις ελληνικές πολεμικές δυνάμεις καταστρέφοντας, αφαιρώντας ή μη παραδίδοντας τα πιο πάνω μέσα ή αρνούμενος τις οφειλόμενες υπηρεσίες, τιμωρείται με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών.

2. Ο ξένος υπήκοος που παρέχει στον εχθρικό στρατό τα μέσα ή τις υπηρεσίες της προηγούμενης παραγράφου δεν τιμωρείται, εκτός αν, κατά τον χρόνο της πράξης, κατοικούσε στην Ελλάδα ή σε έδαφος κατεχόμενο από την Ελλάδα ή αν όσα έδωσε προέρχονται από αυτά τα εδάφη.

3. Όποιος σε πόλεμο που κηρύχθηκε ή που επίκειται κατά της ελληνικής πολιτείας επιχειρεί να ενισχύσει τις πολεμικές δυνάμεις του εχθρού ισχυριζόμενος ή διαδίδοντας ειδήσεις σχετικά με τις θέσεις, την ισχύ ή τις ενέργειες των ελληνικών ένοπλων δυνάμεων τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

Άρθρο 145

(Καταργείται)

IV. Προσβολές κρατικών απορρήτων

Άρθρο 146

Παραβίαση μυστικών της Πολιτείας

1. Όποιος παραδίδει ή αφήνει να περιέλθει στην κατοχή ή τη γνώση άλλου κρατικό απόρρητο τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

2. Αν η πράξη τελείται σε καιρό πολέμου, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών.

3. Με τις ποινές των προηγούμενων παραγράφων τιμωρείται και όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου ανακοινώνει ή διαδίδει κρατικό απόρρητο.

Άρθρο 147

Παραβίαση μυστικών της Πολιτείας από αμέλεια

Όποιος τελεί τις πράξεις του προηγούμενου άρθρου από αμέλεια, εφόσον τα απόρρητα ήταν υπηρεσιακώς εμπιστευμένα σ' αυτόν ή τού ήταν προσιτά λόγω της δημόσιας υπηρεσίας του ή με εντολή κάποιας αρχής, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή και σε καιρό πολέμου, με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 148

Κατασκοπεία

1. Όποιος παράνομα πετυχαίνει να περιέλθει στην κατοχή ή στη γνώση του κρατικό απόρρητο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Αν όμως ο υπαίτιος ενήργησε με σκοπό να χρησιμοποιήσει το κρατικό απόρρητο για να το διαβιβάσει σε άλλον ή να το ανακοινώσει δημόσια, με τρόπο που μπορεί να προκαλέσει κίνδυνο στα συμφέροντα του κράτους, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και αν η πράξη έγινε σε καιρό πολέμου, κάθειρξη.

Άρθρο 149

Έννοια κρατικού απορρήτου

Κρατικό απόρρητο κατά την έννοια των άρθρων 146 έως 148 είναι ένα γεγονός, αντικείμενο ή πληροφορία, η πρόσβαση στα οποία είναι δυνατή σε ένα προσδιορισμένο κύκλο προσώπων και που χαρακτηρίζονται ως μυστικά για να αποφευχθεί ο κίνδυνος προσβολής της εδαφικής ακεραιότητας, της αμυντικής ικανότητας, των διεθνών σχέσεων ή των οικονομικών συμφερόντων του ελληνικού κράτους και της διεθνούς ειρήνης.

Άρθρα 150 – 151

(Καταργούνται)

Άρθρο 152

Παρεπόμενες ποινές

Στα εγκλήματα αυτού του Κεφαλαίου, το δικαστήριο, μαζί με την ποινή, επιβάλλει αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΑΛΛΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Άρθρο 153

Προσβολές κατά των εκπροσώπων άλλου κράτους

Όποιος βιαιοπραγεί κατά του αρχηγού ή μέλους της κυβέρνησης άλλου κράτους κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Ελλάδα, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 154

Προσβολή διπλωματικών αντιπροσώπων

Όποιος τελεί την πράξη του προηγούμενου άρθρου εναντίον πρεσβευτή διαπιστευμένου στην ελληνική πολιτεία ή άλλου διπλωματικού αντιπροσώπου κατά το χρόνο παραμονής του στην Ελλάδα, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

Άρθρο 155

Προσβολή συμβόλων άλλου κράτους

Όποιος, για να εκδηλώσει μίσος ή περιφρόνηση, αφαιρεί, καταστρέφει, παραμορφώνει ή ρυπαίνει τη σημαία ή έμβλημα της κυριαρχίας άλλου κράτους, που τελεί σε ειρήνη με την Ελλάδα και είναι αναγνωρισμένο από αυτήν ή διακόπτει ή ηχητικά παρεμποδίζει την ανάκρουση του εθνικού του ύμνου, τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας. Η δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από αίτηση της αλλοδαπής κυβέρνησης.

Άρθρο 156

Προϋποθέσεις της δίωξης

Τα εγκλήματα αυτού του Κεφαλαίου διώκονται μόνο αν η Ελλάδα διατηρεί διπλωματικές σχέσεις με το αλλοδαπό κράτος και η αμοιβαιότητα είναι εξασφαλισμένη τόσο κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης, όσο και κατά τον χρόνο εκδίκασής της.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ι. ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Εγκλήματα κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας, της Βουλής, της Κυβέρνησης και οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης

Άρθρο 157

Προσβολές κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας, της Βουλής ή της Κυβέρνησης και οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης

1. Όποιος με βία ή απειλή βίας επιχειρεί να εξαναγκάσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή εκείνον που ασκεί την προεδρική εξουσία, τη Βουλή, την Κυβέρνηση ή μέλος τους σε εκτέλεση, παράλειψη ή ανοχή πράξης που ανάγεται στα καθήκοντά τους, καθώς και όποιος βιαιοπραγεί εναντίον τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. Η ίδια ποινή επιβάλλεται αν η πράξη στρέφεται κατά αρχηγού αναγνωρισμένου κατά τον κανονισμό της Βουλής πολιτικού κόμματος.

2. Ο υπαίτιος των πράξεων της παραγράφου 1 εναντίον του περιφερειάρχη, του δημάρχου, του περιφερειακού ή δημοτικού συμβουλίου τοπικής αυτοδιοίκησης ή μέλους του τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή.

3. Αν τα πρόσωπα κατά των οποίων στράφηκαν οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων διέτρεξαν κίνδυνο ζωής ή βαριάς σωματικής βλάβης, επιβάλλεται κάθειρξη για την πράξη της παραγράφου 1 και φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών για την πράξη της παραγράφου 2.

Άρθρο 158

Νόθευση εκλογής ή ψηφοφορίας

1. Όποιος με οποιονδήποτε τρόπο προκαλεί την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος σε εκλογή ή ψηφοφορία που διενεργείται από τη Βουλή ή κάποια επιτροπή της ή νοθεύει το γνήσιο αποτέλεσμα της εκλογής ή ψηφοφορίας τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Ο υπαίτιος των πράξεων της προηγούμενης παραγράφου σε εκλογή ή ψηφοφορία που διενεργείται από περιφερειακό ή δημοτικό συμβούλιο τοπικής αυτοδιοίκησης ή κάποια επιτροπή τους τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 159

Δωροληψία πολιτικών προσώπων

1. Με κάθειρξη και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες τιμωρείται ο Πρωθυπουργός, τα μέλη της Κυβέρνησης, ο βουλευτής, ο περιφερειάρχης, ο δήμαρχος ή τα μέλη των κατά το άρθρο 157 παρ. 2 συμβουλίων ή των επιτροπών τους, οι οποίοι ζητούν ή λαμβάνουν άμεσα ή μέσω τρίτου, για τους εαυτούς τους ή άλλους, οποιασδήποτε φύσης ωφελήματα που δεν δικαιούνται ή απαιτούν τέτοια ως αντάλλαγμα για ενέργεια ή παράλειψή τους, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά τους ή αντίκειται σε αυτά.

2. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται το μέλος της Βουλής, των συμβουλίων τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιτροπών τους που σχετικά με κάποια εκλογή ή ψηφοφορία η οποία διενεργείται από τα ως άνω σώματα ή επιτροπές δέχεται την παροχή ή υπόσχεση οποιασδήποτε φύσης ωφελήματος, για τον εαυτό του ή για άλλον, ή ζητεί τέτοιο ως αντάλλαγμα για να μη λάβει μέρος στην εκλογή ή ψηφοφορία, για να υποστηρίξει ορισμένο θέμα προς ψήφιση ή για να ψηφίσει με ορισμένο τρόπο.

3. Σε περίπτωση καταδίκης για τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλεται και έκπτωση από τη δημόσια θέση που κατέχει ο καταδικασθείς.

4. Οι παράγραφοι 1 και 2 εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται από: α) μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος, β) μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται στην αλλοδαπή, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε.

5. Οι διατάξεις των άρθρων 238 και 263Α παρ. 2 έως 5 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στα εγκλήματα των προηγούμενων παραγράφων.

Άρθρο 159Α

Δωροδοκία πολιτικών προσώπων

1. Όποιος υπόσχεται ή παρέχει στον Πρωθυπουργό ή μέλος της Κυβέρνησης, τον περιφερειάρχη ή το δήμαρχο, άμεσα ή μέσω άλλου, οποιαδήποτε ωφελήματα που δεν δικαιούται για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψή του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος σχετικά με εκλογή ή ψηφοφορία που διενεργείται από τη Βουλή, ή το κατά το άρθρο 157 παρ. 2 συμβούλιο τοπικής αυτοδιοίκησης ή επιτροπή τους, υπόσχεται ή παρέχει σε μέλος των πιο πάνω σωμάτων ή των επιτροπών τους οποιαδήποτε ωφελήματα που δεν δικαιούται, για τον εαυτό του ή για άλλον, για να μην λάβει μέρος στην εκλογή ή στην ψηφοφορία ή για να ψηφίσει με ορισμένο τρόπο.

3. Διευθυντής επιχείρησης ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια δεν απέτρεψε πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχο του από την τέλεση προς όφελος της επιχείρησης της πράξης των προηγουμένων παραγράφων.

4. Οι προηγούμενες παράγραφοι (1-3) εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται προς: α) μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος, β) μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, γ) μέλη του Κοινοβουλίου ή οποιουδήποτε συμβουλίου τοπικής αυτοδιοίκησης άλλου κράτους. Στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από ημεδαπό, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε.

5. Οι διατάξεις των άρθρων 238 και 263 Α έχουν ανάλογη εφαρμογή και στα εγκλήματα των προηγούμενων παραγράφων.

Άρθρο 160

Αντιποίηση

Όποιος αντιποιείται την άσκηση του αξιώματος των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 157 τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 160Α

Διατάραξη συνεδριάσεων

1. Όποιος παρεμποδίζει τη διεξαγωγή συνεδρίασης του Υπουργικού Συμβουλίου, της Βουλής ή κάποιας επιτροπής τους ή τη διαταράσσει με οποιονδήποτε τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

2. Όποιος παρεμποδίζει ή διαταράσσει συνεδρίαση των κατά το άρθρο 157 παρ. 2 συμβουλίων ή των επιτροπών τους τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

ΙΙ. Εγκλήματα κατά του εκλογικού σώματος

Άρθρο 161

Βία κατά εκλογέων

1. Όποιος με βία ή απειλή βίας ή με κατάχρηση μιας εργασιακής ή οικονομικής σχέσης εξάρτησης, παρεμποδίζει εκλογέα να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα ή επιβάλλει την ενάσκησή του υπέρ ή κατά ορισμένου υποψηφίου σε εκλογές βουλευτών, ευρωβουλευτών ή αυτοδιοικητικών αρχών ή σε δημοψήφισμα κατά το Σύνταγμα, τιμωρείται με φυλάκιση.

2. Αν το πρόσωπο κατά του οποίου στράφηκε η πράξη διέτρεξε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

3. Το δικαστήριο μαζί με την ποινή για τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλει και αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων.

Άρθρο 162

Εξαπάτηση εκλογέων

Όποιος με ψευδείς ειδήσεις ή συκοφαντικές διαδόσεις που ανάγονται στο πρόσωπο κάποιου υποψηφίου ή με άλλο τρόπο εξαπατά εκλογέα, με αποτέλεσμα αυτός να μην ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα, να ψηφίσει άκυρα ή να μεταβάλλει το εκλογικό του φρόνημα σε κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 161, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 163

Παραβίαση της μυστικότητας της ψηφοφορίας

Όποιος, σε κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 161 κατορθώνει με οποιονδήποτε τρόπο να μάθει είτε ο ίδιος είτε τρίτος την ψήφο που έδωσε ο εκλογέας, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 164

Νόθευση εκλογής

1. Όποιος ψηφίζει χωρίς να έχει δικαίωμα σε κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 161 ή ψηφίζει κατ' επανάληψη ή δίνει πολλές ψήφους ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο προκαλεί την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος της εκλογής, καθώς και όποιος νοθεύει το γνήσιο αποτέλεσμα αυτής, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν ο υπαίτιος εκτελούσε υπηρεσία κατά την εκλογή ή το δημοψήφισμα, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή.

3. Η παράγραφος 3 του άρθρου 161 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 165

Δωροδοκία εκλογέα

1. Όποιος σχετικά με κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 161, από την προκήρυξή τους και έως το τέλος της ψηφοφορίας υπόσχεται ή παρέχει σε εκλογέα οποιαδήποτε ωφελήματα που δεν δικαιούται για να παραλείψει να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα ή για να το ασκήσει με ορισμένο τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη και με χρηματική ποινή. Η παράγραφος 3 του άρθρου 161 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.

2. Με φυλάκιση έως δύο έτη και χρηματική ποινή τιμωρείται ο εκλογέας, ο οποίος, σχετικά με κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 161 και κατά το χρόνο που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, δέχεται παροχή ή υπόσχεση ωφελημάτων που δεν δικαιούται ή απαιτεί τέτοια για να παραλείψει την άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος ή για να το ασκήσει με ορισμένο τρόπο.

3. Όποιος από την προκήρυξη κάποιας από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 161 και έως το τέλος της ψηφοφορίας υπόσχεται ή κάνει δωρεά για φιλανθρωπικό σκοπό ή για εκτέλεση έργου σε εκλογική περιφέρεια, δήμο, φιλανθρωπικό κατάστημα, κοινωφελές ίδρυμα ή εκκλησία, ως αντάλλαγμα για να υπερψηφιστεί, καταψηφιστεί ή προτιμηθεί συγκεκριμένος υποψήφιος, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη και με χρηματική ποινή.

Άρθρο 166

Διατάραξη εκλογικής διαδικασίας

1. Όποιος με βία ή απειλή παρεμποδίζει τη διεξαγωγή κάποιας από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 161 ή τη διαταράσσει με οποιονδήποτε τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

2. Όποιος σχετικά με κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 161, από την αρχή της ψηφοφορίας και έως την ολοκλήρωση της διαλογής καταστρέφει ολικά ή μερικά κάλπη ή με οποιονδήποτε τρόπο εξαφανίζει την κάλπη, το πρωτόκολλο ή τα πρακτικά της ψηφοφορίας ή τα διαβιβαζόμενα στοιχεία στην αρμόδια αρχή, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Προσβολές κατά της πολιτειακής εξουσίας

Άρθρο 167

Βία κατά υπαλλήλων και δικαστικών προσώπων

1. Όποιος με βία ή απειλή βίας επιχειρεί να εξαναγκάσει κάποια αρχή ή υπάλληλο να ενεργήσει πράξη που ανάγεται στα καθήκοντά του ή να παραλείψει νόμιμη πράξη, καθώς και όποιος βιαιοπραγεί εναντίον του ή κατά προσώπου που έχει προσληφθεί ή άλλου υπαλλήλου που έχει προστρέξει για να τον υποστηρίξει κατά τη διάρκεια της νόμιμης ενέργειάς του (αντίσταση), τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν η πράξη στράφηκε κατά δικαστικού λειτουργού, διαιτητή ή ενόρκου, ή έγινε από περισσοτέρους, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

3. Αν το πρόσωπο κατά του οποίου στράφηκε η πράξη διέτρεξε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο ή η πράξη έγινε από πρόσωπο που οπλοφορεί ή φέρει αντικείμενα με τα οποία μπορεί να προκληθεί σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 167Α

Αθέμιτη επιρροή σε δικαστικούς λειτουργούς

Όποιος εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 167 και 237 επιχειρεί με αθέμιτη επιρροή ή πίεση ή με απειλή να επιβάλει σε δικαστικό λειτουργό, διαιτητή ή ένορκο την ενέργεια πράξης που ανάγεται στα καθήκοντά του ή την παράλειψη νόμιμης πράξης ή την ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένου διαδίκου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

Άρθρο 168

Διατάραξη της λειτουργίας υπηρεσίας

1. Όποιος εισέρχεται παράνομα σε χώρο δημόσιας υπηρεσίας ή υπηρεσίας τοπικής αυτοδιοίκησης ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή επιχείρησης κοινής ωφέλειας, ή

παραμένει στους χώρους αυτούς και προκαλεί έτσι διακοπή ή σοβαρή διατάραξη της ομαλής διεξαγωγής της υπηρεσίας, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και όποιος, χωρίς να διαταράξει την κοινή ειρήνη, εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά τις συνεδριάσεις συλλογικού οργάνου, συγκροτούμενου σύμφωνα με το νόμο για τη διεξαγωγή δημόσιων υποθέσεων.

Άρθρο 168Α

Διατάραξη δικαστικών συνεδριάσεων

Όποιος εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά τις συνεδριάσεις δικαστηρίου ή δικαστικού συμβουλίου τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 169

Απείθεια

Με φυλάκιση έως έξι μήνες ή χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος, ύστερα από νόμιμη πρόσκληση, αρνείται σε κάποιον από τους υπαλλήλους του άρθρου 13 παρ. α΄, χωρίς αντίσταση την υπηρεσία ή συνδρομή που οφείλεται κατά τον νόμο ή την είσοδο σε οποιοδήποτε μέρος για να επιχειρηθεί κάποια νόμιμη υπηρεσιακή ενέργεια.

Άρθρο 169Α

Παραβίαση δικαστικών αποφάσεων

1. Όποιος δεν συμμορφώθηκε σε προσωρινή διαταγή ή διάταξη δικαστικής ή εισαγγελικής απόφασης σχετική με τη ρύθμιση της νομής ή της κατοχής, την άσκηση της γονικής μέριμνας, την επικοινωνία με το τέκνο και τη ρύθμιση της χρήσης της οικογενειακής στέγης και της κατανομής των κινητών μεταξύ συζύγων, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

2. Όποιος εν γνώσει ματαιώνει την εκτέλεση της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας που επιβλήθηκε σε άλλον τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή . Η πράξη μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος την τέλεσε υπέρ κάποιου οικείου του.

Άρθρο 170

Στάση

1. Όποιος με πρόθεση συμμετέχει σε συγκεντρωμένο πλήθος που διαπράττει με ενωμένες δυνάμεις κάποια από τις πράξεις του άρθρου 167 τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Οι υποκινητές της στάσης, καθώς και εκείνοι που μεταχειρίστηκαν βία ή απειλές βίας ή βιαιοπράγησαν, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, αν άλλη διάταξη νόμου δεν τιμωρεί την πράξη με βαρύτερη ποινή.

Άρθρο 171

(Καταργείται)

Άρθρο 172

Ελευθέρωση φυλακισμένου

1. 'Οποιος με πρόθεση ελευθερώνει φυλακισμένο ή άλλον που κρατείται νόμιμα με διαταγή της

αρχής τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν ο δράστης της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι υπάλληλος επιφορτισμένος με τη φύλαξη ή άλλο πρόσωπο επιφορτισμένο με την υποχρέωση αυτή τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση έως έξι μήνες ή χρηματική ποινή, εφόσον ο δράστης ήταν επιφορτισμένος με τη φύλαξη αυτού που απέδρασε.

3. Ο εξ αμελείας υπαίτιος μένει ατιμώρητος αν με δική του προσπάθεια συλληφθεί εντός ενός μηνός εκείνος που απέδρασε.

Άρθρο 173

Απόδραση κρατουμένου

1. Φυλακισμένος που αποδρά τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος, που εκτίεται αθροιστικά, εκτός αν οικειοθελώς επιστρέψει στη φυλακή. Αν αποδράσει άλλος που νόμιμα κρατείται με διαταγή αρχής, επιβάλλεται φυλάκιση έως έξι μήνες ή χρηματική ποινή.

2. Η συμμετοχή σε απόδραση φυλακισμένου ή άλλου που νόμιμα κρατείται με διαταγή της αρχής τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη. Αν ο δράστης είναι υπάλληλος επιφορτισμένος με τη φύλαξη του πιο πάνω προσώπου ή άλλο πρόσωπο επιφορτισμένο με την υποχρέωση αυτή επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών.

Άρθρο 173Α

Παραβίαση περιορισμού κατ`

οίκον με ηλεκτρονική επιτήρηση

1. Όποιος, κατά τον χρόνο που τελεί υπό ηλεκτρονική επιτήρηση, με πρόθεση: α) αφαιρεί, καταστρέφει, φθείρει ή με οποιονδήποτε τρόπο επεμβαίνει στη συσκευή ή στο σύστημα ηλεκτρονικής επιτήρησης ή β) με οποιονδήποτε τρόπο αλλοιώνει τα συναφή με την επιτήρηση δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τιμωρείται με φυλάκιση. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος, κατά τον χρόνο που τελεί υπό ηλεκτρονική επιτήρηση, εκμεταλλευόμενος βλάβη ή μη ορθή λειτουργία της συσκευής ή του συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης, διαφεύγει από την επιτήρηση των αρμοδίων αρχών. Η ποινή των παραπάνω αδικημάτων εκτίεται αθροιστικά με την ποινή για την πράξη για την οποία ο ηλεκτρονικά επιτηρούμενος ήταν κρατούμενος.

2. Οποιοσδήποτε συμμετέχει στις παραπάνω πράξεις τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Αν ο συμμετέχων έχει την ιδιότητα του σωφρονιστικού ή αστυνομικού υπαλλήλου ή του αρμόδιου για την ηλεκτρονική επιτήρηση υπαλλήλου, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών.

Άρθρο 174

Στάση κρατουμένων

1. Φυλακισμένοι ή άλλοι κρατούμενοι με νόμιμη διαταγή της αρχής που με ενωμένες δυνάμεις:

α) επιχειρούν βίαια να αποδράσουν, β) επιτίθενται με έργα κατά ων υπαλλήλων της φυλακής ή του κρατητηρίου ή κατά εκείνων στους οποίους έχει ανατεθεί η φύλαξη ή η επίβλεψη, γ) επιχειρούν με βία ή με απειλή να εξαναγκάσουν κάποιον από αυτούς σε πράξη ή παράλειψη τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

2. Ο υποκινητής των πράξεων της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος των πράξεων της προηγούμενης παραγράφου αν χρησιμοποίησε όπλο, καθώς και αν κάποιος από τα πρόσωπα κατά των οποίων στράφηκε η πράξη διέτρεξε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο.

3. Η ποινή για τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων εκτίεται αθροιστικά με την ποινή που επιβλήθηκε ή που θα επιβληθεί για την πράξη για την οποία ήταν κρατούμενος ο υπαίτιος.

Άρθρο 175

Αντιποίηση

1. Όποιος με πρόθεση αντιποιείται την άσκηση κάποιας δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

2. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και για την αντιποίηση άσκησης υπηρεσίας λειτουργού της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού ή άλλης θρησκείας γνωστής στην Ελλάδα καθώς και για την αντιποίηση της άσκησης δικηγορίας.

3. Η αντιποίηση δικαστικής ή δικηγορικής ιδιότητας σε σχέση με ένδικη υπόθεση τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 176

(Καταργείται)

Άρθρο 177

Παραβίαση κατάσχεσης

Όποιος με πρόθεση καταστρέφει, βλάπτει ή υφαιρεί κατασχεμένο πράγμα τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 178

Παραβίαση σφραγίδων που έθεσε η αρχή

Όποιος με πρόθεση και αυθαίρετα θραύει ή βλάπτει σφραγίδα που έθεσε η αρχή για την κατάσχεση ή για τη φύλαξη κλεισμένων πραγμάτων ή εγγράφων ή για τη βεβαίωση της ταυτότητάς τους ή ματαιώνει με οποιονδήποτε τρόπο μια τέτοια σφράγιση τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 179

Παραβίαση φύλαξης της αρχής

Όποιος με πρόθεση καταστρέφει, βλάπτει ή με οποιονδήποτε τρόπο αφαιρεί από την εξουσία της αρχής έγγραφα ή άλλα πράγματα που βρίσκονται στη φύλαξή της ή που αυτή τα παρέδωσε στη φύλαξη άλλου τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 180

Βλάβη επίσημων κοινοποιήσεων

Όποιος με πρόθεση και αυθαίρετα αφαιρεί, βλάπτει ή παραμορφώνει τις επίσημες κοινοποιήσεις που η αρμόδια αρχή έχει δημόσια τοιχοκολλήσει ή εκθέσει, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή με χρηματική ποινή.

Άρθρο 181

Μη ανακοίνωση ανεύρεσης νεκρού κ.λπ.

Όποιος δεν ανακοινώνει αμέσως στις αρχές την ανεύρεση νεκρού ή χωρίς την απαιτούμενη άδεια της αρχής ενταφιάζει ή με οποιονδήποτε τρόπο εξαφανίζει ή ανατέμνει νεκρό, καθώς και όποιος παραβαίνει τις διατάξεις που εκδίδει η αρμόδια αρχή για να αποτρέψει την πρόωρη ταφή, την εξαφάνιση ή την ανατομή νεκρού, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρα 182 - 182Α

(Καταργούνται)

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Άρθρο 183

Διέγερση σε ανυπακοή

Όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου προκαλεί ή διεγείρει σε απείθεια κατά των νόμων ή των διαταγμάτων ή εναντίον άλλων νόμιμων διαταγών της αρχής, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή με χρηματική ποινή.

Άρθρο 184

Διέγερση σε διάπραξη εγκλημάτων, βιαιοπραγίες ή διχόνοια

1. Όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου προκαλεί ή διεγείρει σε διάπραξη πλημμελήματος ή κακουργήματος και έτσι εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή με χρηματική ποινή.

2. Με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου αν με αυτήν επιχειρείται η τέλεση βιαιοπραγιών κατά ομάδας ή προσώπου που προσδιορίζεται με βάση τα χαρακτηριστικά της φυλής, το χρώμα, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, τις γενεαλογικές καταβολές, τη θρησκεία, την αναπηρία, το γενετήσιο

προσανατολισμό, την ταυτότητα ή τα χαρακτηριστικά φύλου. Στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται το άρθρο 82 Α.

3. Με φυλάκιση τιμωρείται η πράξη των προηγούμενων παραγράφων αν είχε ως άμεσο επακόλουθο την τέλεση εγκλημάτων.

4. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου προκαλεί ή διεγείρει τους πολίτες σε βιαιοπραγίες μεταξύ τους ή σε αμοιβαία διχόνοια με αποτέλεσμα να προκληθεί διατάραξη της κοινής ειρήνης κατά το άρθρο 189.

Άρθρο 185

(Καταργείται)

Άρθρο 186

Πρόκληση και προσφορά για την τέλεση εγκλήματος

1.Όποιος δίνει ή υπόσχεται αμοιβή σε άλλον για να τελέσει ορισμένο κακούργημα καθώς και όποιος αποδέχεται αυτήν την προσφορά και αναλαμβάνει την τέλεσή του, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

2. Όποιος δίνει ή υπόσχεται αμοιβή σε άλλον για να τελέσει ορισμένο πλημμέλημα το οποίο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών, καθώς και όποιος αποδέχεται αυτήν την προσφορά και αναλαμβάνει την τέλεσή του, τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

3. Οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων μπορεί να μείνουν ατιμώρητες αν ο υπαίτιος ανακάλεσε με δική του θέληση την προσφορά ή την αποδοχή της πριν από την έναρξη τέλεσης του εγκλήματος.

Άρθρο 187

Εγκληματική οργάνωση

1.Όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε επιχειρησιακά δομημένη και με διαρκή εγκληματική δράση οργάνωση τριών ή περισσότερων προσώπων, που επιδιώκει την τέλεση περισσότερων κακουργημάτων τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

2. Αυτός που διευθύνει την εγκληματική οργάνωση τιμωρείται με κάθειρξη.

3. Όποιος, εκτός από την περίπτωση της πρώτης παραγράφου, οργανώνεται με άλλον ή άλλους για να διαπράξουν κακούργημα τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Με φυλάκιση έως τρία έτη τιμωρείται ο υπαίτιος αν η κατά το προηγούμενο εδάφιο ένωση έγινε για τη διάπραξη πλημμελήματος με το οποίο επιδιώκεται οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος ή η προσβολή της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας ή της ανηλικότητας.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και όταν οι προβλεπόμενες σε αυτό αξιόποινες πράξεις τελέσθηκαν στην αλλοδαπή από ημεδαπό ή στρέφονταν κατά Έλληνα πολίτη ή κατά νομικού προσώπου που εδρεύει στην ημεδαπή ή κατά του Ελληνικού κράτους, ακόμη και αν αυτές δεν είναι αξιόποινες κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέσθηκαν.

Άρθρο 187Α

Τρομοκρατικές πράξεις – Τρομοκρατική οργάνωση

1. Όποιος τελεί κακούργημα ή οποιοδήποτε κοινώς επικίνδυνο έγκλημα υπό συνθήκες ή με τέτοιο τρόπο ή σε τέτοια έκταση που να προκαλεί σοβαρό κίνδυνο για τη χώρα ή για διεθνή οργανισμό και με σκοπό να εκφοβίσει σοβαρά έναν πληθυσμό ή να εξαναγκάσει παρανόμως δημόσια αρχή ή διεθνή οργανισμό να εκτελέσει οποιαδήποτε πράξη ή να απόσχει από αυτή ή να βλάψει σοβαρά ή να καταστρέψει τις θεμελιώδεις συνταγματικές, πολιτικές ή οικονομικές δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού τιμωρείται με την ποινή που προβλέπεται για το τελούμενο έγκλημα αυξημένη ως εξής: α) Αν πρόκειται για ποινή ισόβιας κάθειρξης, προβλεπόμενης διαζευκτικά με ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δώδεκα ετών. β) Αν πρόκειται για ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δώδεκα ετών. γ) Αν πρόκειται για ποινή κάθειρξης, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον επτά ετών. δ) Αν πρόκειται για ποινή φυλάκισης, το κατώτατο όριο επαυξάνεται κατά ένα έτος.

2. Με κάθειρξη έως δέκα έτη τιμωρείται όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα από τρία ή περισσότερα πρόσωπα που δρουν από κοινού και επιδιώκουν την τέλεση του εγκλήματος της παραγράφου 1 (τρομοκρατική οργάνωση). Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου

εδαφίου, όταν η τρομοκρατική οργάνωση έχει συσταθεί για την τέλεση πλημμελημάτων της παραγράφου 1. Η κατασκευή, προμήθεια ή κατοχή όπλων, εκρηκτικών υλών και χημικών ή βιολογικών υλικών ή υλικών που εκπέμπουν επιβλαβείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες προς εξυπηρέτηση των σκοπών της τρομοκρατικής οργάνωσης συνιστά επιβαρυντική περίσταση. Η μη διάπραξη από την τρομοκρατική οργάνωση οποιουδήποτε από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα συνιστά ελαφρυντική περίσταση.

3. Αυτός που διευθύνει την τρομοκρατική οργάνωση του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με κάθειρξη. Με την ποινή του προηγούμενου εδαφίου μειωμένη (άρθρο 83) τιμωρείται αυτός που διευθύνει την τρομοκρατική οργάνωση του δεύτερου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου.

4. Όποιος προκαλεί σε άλλον την απόφαση για συμμετοχή σε συγκεκριμένη τρομοκρατική οργάνωση ή για τέλεση ορισμένης τρομοκρατικής πράξης, παρέχοντας σε αυτόν οδηγίες, πληροφορίες ή κατευθύνσεις (στρατολόγηση), τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών αν η προς εκτέλεση πράξη συνιστά κακούργημα και με φυλάκιση έως δύο έτη, αν πρόκειται για πλημμέλημα.

5. Με τις ποινές της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και όποιος, με οποιονδήποτε τρόπο, εκπαιδεύει άλλον στην κατασκευή ή χρήση εκρηκτικών, πυροβόλων ή άλλων όπλων, επιβλαβών ή επικίνδυνων ουσιών ή άλλων ειδικών μεθόδων ή τεχνικών ενόψει της διάπραξης ενός από τα εγκλήματα που απαριθμούνται στην παράγραφο 1.

6. Όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου απειλεί με τέλεση τρομοκρατικής πράξης ή προκαλεί ή διεγείρει σε διάπραξή της και έτσι εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη.

Άρθρο 187Β

Αξιόποινη υποστήριξη

1. Όποιος παρέχει κάθε είδους περιουσιακά στοιχεία, υλικά ή άυλα, κινητά ή ακίνητα ή κάθε είδους χρηματοοικονομικά μέσα, ανεξάρτητα από τον τρόπο κτήσης τους, σε τρομοκρατική οργάνωση ή σε μεμονωμένο τρομοκράτη ή για τη συγκρότηση τρομοκρατικής οργάνωσης ή για να καταστεί κάποιος τρομοκράτης ή τα εισπράττει, συλλέγει ή διαχειρίζεται χάριν των ανωτέρω, ανεξάρτητα από τη διάπραξη οποιουδήποτε εγκλήματος, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου, όταν η τρομοκρατική οργάνωση έχει συσταθεί ή σκοπείται να συσταθεί μόνο για την τέλεση πλημμελημάτων. Το ίδιο ισχύει όταν ο μεμονωμένος τρομοκράτης τελεί ή σκοπείται να τελέσει μόνο πλημμελήματα.

2. Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών τιμωρείται και όποιος, εν γνώσει της μελλοντικής αξιοποίησής τους, παρέχει ουσιώδεις πληροφορίες για να διευκολύνει ή να υποβοηθήσει

την τέλεση από τρομοκρατική οργάνωση ή από μεμονωμένο τρομοκράτη οποιουδήποτε κακουργήματος.

3. Με κάθειρξη ως δέκα έτη τιμωρείται όποιος, με απειλή ή χρήση βίας κατά δικαστικών λειτουργών, ενόρκων, ανακριτικών ή δικαστικών υπαλλήλων, μαρτύρων, πραγματογνωμόνων ή διερμηνέων, ή με δωροδοκία των ίδιων προσώπων, ματαιώνει την αποκάλυψη, τη δίωξη ή την τιμωρία των εγκλημάτων των άρθρων 187 παρ. 1 εδ. β΄ και 187Α καθώς και των κακουργημάτων που τελέστηκαν από εγκληματικές ή τρομοκρατικές οργανώσεις, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα κατ' άλλη διάταξη.

Άρθρο 187Γ

Μέτρα επιείκειας

1. Αν κάποιος από τους υπαιτίους των πράξεων των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου 187 ή των παραγράφων 2 έως 4 του άρθρου 187Α καταστήσει δυνατή με αναγγελία στην αρχή την πρόληψη της διάπραξης ενός από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα, ή με τον ίδιο τρόπο συμβάλλει ουσιωδώς στην εξάρθρωση της οργάνωσης, απαλλάσσεται από την ποινή για τις πράξεις αυτές. Αν δεν έχει ακόμη ασκηθεί ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών με αιτιολογημένη διάταξή του απέχει από την άσκησή της και υποβάλλει την δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος ενεργεί σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Αν στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου ο υπαίτιος έχει τελέσει κάποιο από τα επιδιωκόμενα εγκλήματα ή έχει τελέσει κάποιο από τα εγκλήματα της παραγράφου 1 του άρθρου 187Α, το δικαστήριο του επιβάλλει μειωμένη ποινή (άρθρο 83). Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναστολή αυτής της ποινής, εκτιμώντας ιδίως την έκταση της συμμετοχής του υπαιτίου στην οργάνωση και τον βαθμό της συμβολής του στην εξάρθρωσή της.

3. Για όποιον καταγγέλλει αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν σε βάρος του από εγκληματική οργάνωση, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, εφόσον η καταγγελία πιθανολογείται βάσιμη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη για παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών και περί εκδιδομένων με αμοιβή προσώπων, ώσπου να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλθηκαν. Αν η κατηγορία αποδειχθεί βάσιμη, η αποχή από την ποινική δίωξη γίνεται οριστική.

4. Η απέλαση αλλοδαπών που βρίσκεται παράνομα στη χώρα και καταγγέλλουν αξιόποινες πράξεις που τελέσθηκαν από εγκληματική ή τρομοκρατική οργάνωσης αναστέλλεται μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλθηκαν. Όσο χρόνο διαρκεί η αναστολή της απέλασης χορηγείται στους αλλοδαπούς άδεια παραμονής κατά παρέκκλιση από την ισχύουσα νομοθεσία περί αλλοδαπών.

Άρθρο 188

(Καταργείται)

Άρθρο 189

Διατάραξη της κοινής ειρήνης

1. Όποιος συμμετέχει σε συγκεντρωμένο πλήθος που με ενωμένες δυνάμεις διαπράττει βιαιοπραγίες εναντίον προσώπων ή πραγμάτων ή εισβάλλει παράνομα σε ξένα σπίτια, καταστήματα ή άλλα ακίνητα κτήματα, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν οι πιο πάνω πράξεις, καθώς και πράξεις φθοράς ξένης ιδιοκτησίας, γίνονται με σκοπό να παρεμποδίσουν την έκδοση και την ελεύθερη κυκλοφορία εφημερίδων, περιοδικών ή βιβλίων, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

3. Οι υποκινητές της διατάραξης που έχουν καθοδηγητικό ρόλο μέσα στο πλήθος τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Με την ίδια ποινή τιμωρούνται και εκείνοι που τέλεσαν βιαιοπραγίες κατά τη διατάραξη.

4. Όποιος, χωρίς να διαταράσσει την κοινή ειρήνη, εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά μια νόμιμη συλλογική εκδήλωση με σκοπό τη ματαίωσή της, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 190

Απειλή διάπραξης εγκλημάτων

Όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου απειλεί ότι θα διαπραχθούν εγκλήματα και δημιουργεί έτσι φόβο σε αόριστο αριθμό ανθρώπων ή σε ορισμένο κύκλο ή κατηγορία προσώπων, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή με χρηματική ποινή.

Άρθρο 191

Διασπορά ψευδών ειδήσεων

1. Όποιος δημόσια ή μέσω του διαδικτύου διαδίδει ή διασπείρει με οποιονδήποτε τρόπο ψευδείς ειδήσεις με αποτέλεσμα να προκαλέσει φόβο σε αόριστο αριθμό ανθρώπων ή σε ορισμένο κύκλο ή κατηγορία προσώπων, που αναγκάζονται έτσι να προβούν σε μη

προγραμματισμένες πράξεις ή σε ματαίωσή τους, με κίνδυνο να προκληθεί ζημία στην οικονομία, στον τουρισμό ή στην αμυντική ικανότητα της χώρας ή να διαταραχθούν οι διεθνείς της σχέσεις, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Όποιος από αμέλεια γίνεται υπαίτιος της πράξης της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

Άρθρο 191Α

Προσβολή συμβόλων ή τόπων ιδιαίτερης εθνικής ή θρησκευτικής σημασίας

1. Όποιος δημόσια αφαιρεί, καταστρέφει, παραμορφώνει ή ρυπαίνει την επίσημη σημαία του κράτους ή έμβλημα της κυριαρχίας του ή ηχητικά παρεμποδίζει τη δημόσια ανάκρουση του εθνικού ύμνου, και έτσι εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος τελεί πράξεις ρύπανσης ή φθοράς σε τόπους ιδιαίτερης εθνικής ή θρησκευτικής σημασίας καθώς και σε χώρους φύλαξης νεκρών ή νεκροταφεία και προκαλεί έτσι φόβο ή ανησυχία σε αόριστο αριθμό ανθρώπων, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρα 192 -197

(Καταργούνται)

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Επιβουλή της θρησκευτικής ειρήνης

Άρθρα 198 - 199

(Καταργούνται)

Άρθρο 200

Διατάραξη θρησκευτικών συναθροίσεων

1. Όποιος κακόβουλα προσπαθεί να εμποδίσει ή με πρόθεση διαταράσσει μια ανεκτή κατά το πολίτευμα θρησκευτική συνάθροιση για λατρεία ή τελετή, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος μέσα σε εκκλησία ή σε τόπο ορισμένο για θρησκευτική συνάθροιση ανεκτή κατά το πολίτευμα ενεργεί υβριστικά ανάρμοστες πράξεις.

Άρθρο 201

(Καταργείται)

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Άρθρα 202-206

(Καταργούνται)

ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ, ΑΛΛΑ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΣΗΜΑ

Άρθρο 207

Παραχάραξη νομίσματος και άλλων μέσων πληρωμής

1. Όποιος παραποιεί ή νοθεύει νόμισμα οποιουδήποτε κράτους ή εκδοτικής αρχής, είτε κατά είτε πριν από το χρόνο νόμιμης κυκλοφορίας του είτε κατά το διάστημα κατά το οποίο γίνεται δεκτό προς ανταλλαγή από τους αρμόδιους φορείς, με σκοπό να το θέσει σε κυκλοφορία σαν γνήσιο, ή κατέχει πλαστό νόμισμα με τον ίδιο σκοπό, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος, με τον ίδιο σκοπό, παραποιεί ή νοθεύει κάθε άλλο ενσώματο μέσο, εκτός από το νόμισμα, που λόγω της ιδιαίτερης φύσης του, μόνο του ή σε συνδυασμό με άλλο μέσο πληρωμής, επιτρέπει στον κάτοχο ή στο χρήστη του να μεταφέρει χρήματα ή νομισματική αξία και προστατεύεται από την απομίμηση ή τη δόλια χρήση μέσω σχεδιασμού, κωδικού ή υπογραφής ή άλλου πρόσφορου τρόπου, όπως πιστωτικές κάρτες, κάρτες των ευρωεπιταγών, λοιπές κάρτες εκδιδόμενες από

χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ταξιδιωτικές επιταγές, ευρωεπιταγές, λοιπές επιταγές και συναλλαγματικές.

3. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις μικρού αριθμού πλαστών ή μικρής φερόμενης αξίας τους, οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 τιμωρούνται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 208

Κυκλοφορία πλαστών νομισμάτων και άλλων μέσων πληρωμής

1. Όποιος, εν γνώσει της πλαστότητας, θέτει σε κυκλοφορία σαν γνήσιο πλαστό νόμισμα οποιουδήποτε κράτους ή εκδοτικής αρχής, είτε κατά είτε πριν από τον χρόνο νόμιμης κυκλοφορίας του είτε κατά το διάστημα κατά το οποίο γίνεται δεκτό προς ανταλλαγή από τους αρμόδιους φορείς, ή άλλο μέσο πληρωμής, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις μικρού αριθμού πλαστών ή μικρής φερόμενης αξίας τους επιβάλλεται φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν ο υπαίτιος ή αντιπρόσωπός του είχε δεχτεί το πλαστό νόμισμα ή άλλο μέσο πληρωμής σαν γνήσιο, επιβάλλεται φυλάκιση έως έξι μήνες ή χρηματική ποινή. Η ίδια ποινή επιβάλλεται, αν ο υπαίτιος ενήργησε εκτελώντας εντολή εκείνου στον οποίο δόθηκε το νόμισμα ή άλλο μέσο πληρωμής σαν γνήσιο, όταν βρίσκεται σε σχέση εξάρτησης με τον εντολέα ή ζει μαζί του στην ίδια κατοικία.

Άρθρο 208Α

Καθ' υπέρβαση κατασκευή νομίσματος

Με τις ποινές της παραγράφου 1 εδάφια α΄ και β΄ του προηγούμενου άρθρου τιμωρείται και όποιος με πρόθεση κατασκευάζει, προμηθεύεται, κατέχει ή θέτει σε κυκλοφορία νόμισμα είτε κατά είτε πριν από το χρόνο νόμιμης κυκλοφορίας του είτε κατά το διάστημα κατά το οποίο γίνεται δεκτό προς ανταλλαγή από τους αρμόδιους φορείς και για την κατασκευή του οποίου έχουν χρησιμοποιηθεί νόμιμες εγκαταστάσεις και υλικά, χωρίς όμως την άδεια της αρμόδιας αρχής ή καθ` υπέρβαση του σχετικού δικαιώματος.

Άρθρο 208Β

Όποιος παράνομα παράγει, πωλεί, εισάγει, χρησιμοποιεί ή διανέμει για πώληση ή για άλλους εμπορικούς σκοπούς μετάλλια ή μάρκες τα οποία: α) φέρουν στην όψη τους όρους «ευρώ» ή «λεπτά ευρώ» ή το σύμβολο του ευρώ, β) έχουν μέγεθος εντός των νόμιμων ορίων

αναφοράς, ή γ) φέρουν στην όψη τους οποιοδήποτε σχέδιο που είναι παρόμοιο με εκείνο των εθνικών εμπρόσθιων όψεων ή των κοινών οπίσθιων όψεων των κερμάτων ευρώ ή είναι πανομοιότυπο ή παρόμοιο με το σχέδιο της στεφάνης των κερμάτων των δύο ευρώ, τιμωρείται με χρηματική ποινή.

Άρθρο 208Γ

Πλαστογραφία και κατάχρηση ενσήμων

1. Όποιος καταρτίζει πλαστά ή νοθεύει επίσημα ένσημα δηλωτικά αξίας με σκοπό να τα χρησιμοποιήσει σαν γνήσια, εν γνώσει τα χρησιμοποιεί σαν γνήσια ή τα προμηθεύεται γι' αυτόν το σκοπό ή τα προσφέρει στην αγορά ή τα εισάγει σε κυκλοφορία τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή.

2. Όποιος εν γνώσει ξαναχρησιμοποιεί επίσημα ένσημα δηλωτικά αξίας, που είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί, ή τα αποκτά με σκοπό να τα ξαναχρησιμοποιήσει προσφέροντάς τα στην αγορά ή εισάγοντάς τα σε κυκλοφορία τιμωρείται με χρηματική ποινή.

Άρθρα 209 - 210

(Καταργούνται)

Άρθρο 211

Προπαρασκευαστικές πράξεις

Όποιος με σκοπό να διαπράξει κάποιο από τα εγκλήματα των άρθρων 207, 208 Α και 208 Β κατασκευάζει ή κατέχει εργαλεία, αντικείμενα, προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών ή άλλα μέσα ειδικά προσαρμοσμένα, χρήσιμα γι' αυτόν το σκοπό, καθώς και ολογραφήματα ή λοιπά συστατικά στοιχεία του νομίσματος, τα οποία χρησιμεύουν για την προστασία από την παραχάραξη, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 212

Έμπρακτη μετάνοια

1. Το αξιόποινο των πράξεων των άρθρων 207, 208, 208 Α και 208 Β εξαλείφεται αν ο υπαίτιος με τη θέλησή του και πριν από κάθε κυκλοφορία ακυρώσει ή καταστρέψει τα πλαστά ή καθ' υπέρβαση κατασκευασθέντα πριν εξεταστεί με οποιονδήποτε τρόπο για την πράξη του από τις αρμόδιες αρχές.

2. Εξαλείφεται επίσης το αξιόποινο των πράξεων του άρθρου 211 αν ο υπαίτιος καταστρέψει με τη θέλησή του τα αντικείμενα που αναφέρονται σ' αυτό πριν τα χρησιμοποιήσει.

Άρθρο 213

Δήμευση

1.Η δήμευση των πλαστών ή καθ' υπέρβαση κατασκευασθέντων νομισμάτων ή άλλων μέσων πληρωμής, των αντικειμένων του άρθρου 207, 208 Α, 208 Β και των πλαστών ή επαναχρησιμοποιημένων ενσήμων διατάσσεται και αν ακόμα δεν διωχθεί και καταδικαστεί ορισμένο πρόσωπο και ανεξάρτητα από το αν αυτά ανήκουν ή όχι στον αυτουργό ή τον συμμέτοχο του εγκλήματος.

2. Αν όμως ο κύριος των νομισμάτων ή του υλικού από το οποίο κατασκευάστηκαν είναι αποδεδειγμένα αμέτοχος στην παραχάραξη ή την κιβδηλεία, τα νομίσματα αχρηστεύονται ως νομίσματα και αποδίδονται ύστερα από αυτό στον κύριο.

3. Τα νομίσματα που κατάσχονται ως ύποπτα προϊόντα παραχάραξης ή κιβδηλείας, αποστέλλονται στο αντίστοιχο Εθνικό Κέντρο Ανάλυσης ή Εθνικό Κέντρο Ανάλυσης Κερμάτων Ευρώ για ανάλυση, ανίχνευση και εντοπισμό περαιτέρω προϊόντων παραχάραξης, χωρίς καθυστέρηση και το αργότερο μέχρι να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση κατά την ποινική διαδικασία.

ΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

Άρθρο 216

Πλαστογραφία

1. Όποιος καταρτίζει πλαστό ή νοθεύει έγγραφο με σκοπό να παραπλανήσει με τη χρήση του άλλον σχετικά με γεγονός που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος για τον παραπάνω σκοπό εν γνώσει χρησιμοποιεί πλαστό ή νοθευμένο έγγραφο.

3. Αν ο υπαίτιος αυτών των πράξεων (παράγραφοι 1-2) σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, και το συνολικό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνει τις 120.000 ευρώ τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

4. Αν οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 στρέφονται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού Δημοσίου, των νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και το συνολικό περιουσιακό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνει συνολικά τις 120.000 ευρώ, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες. Οι πράξεις αυτές παραγράφονται μετά είκοσι έτη.

Άρθρο 217

Πλαστογραφία πιστοποιητικών

1.Όποιος με σκοπό να διευκολύνει την άμεση συντήρηση, την κίνηση ή την κοινωνική πρόοδο αυτού του ίδιου ή άλλου καταρτίζει πλαστό ή νοθεύει πιστοποιητικό ή μαρτυρικό ή άλλο έγγραφο που κατά προορισμό χρησιμεύει για τέτοιους σκοπούς ή εν γνώσει του χρησιμοποιεί τέτοιο πλαστό ή νοθευμένο έγγραφο τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

2.Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος χρησιμοποιεί για τον ίδιο σκοπό τέτοιο έγγραφο, που είναι γνήσιο, είχε εκδοθεί όμως για άλλον.

3. Με φυλάκιση τιμωρείται όποιος καταρτίζει πλαστό ή νοθεύει πτυχίο ή κάθε πιστοποιητικό γνώσεων ή δεξιοτήτων, ή νοθεύει γνήσιο ή κάνει χρήση αυτών, με σκοπό να καταλάβει θέση εργασίας ή να διεκδικήσει βαθμολογική ή μισθολογική προαγωγή στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα.

Άρθρα 218 -219

(Καταργούνται)

Άρθρο 220

Υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης

1. Όποιος πετυχαίνει με εξαπάτηση να βεβαιωθεί σε δημόσιο έγγραφο αναληθώς περιστατικό που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες, καθώς και όποιος χρησιμοποιεί τέτοια ψευδή βεβαίωση για να εξαπατήσει άλλον σχετικά με το περιστατικό αυτό, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα κατά τις διατάξεις για την ηθική αυτουργία.

2. Αν όμως υπάρχουν οι όροι του άρθρου 216 παρ. 3 και 4 ΠΚ, επιβάλλεται φυλάκιση και χρηματική ποινή.

Άρθρο 221

Ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις

1. Γιατροί, οδοντίατροι, κτηνίατροι, φαρμακοποιοί, χημικοί και μαίες που εν γνώσει εκδίδουν ψευδείς πιστοποιήσεις, οι οποίες προορίζονται να παρέχουν πίστη σε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή ή νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου ή σε μια ασφαλιστική επιχείρηση ή που μπορούν να ζημιώσουν άμεσα οικονομικά άλλον τιμωρούνται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή. Αν οι ψευδείς αυτές πιστοποιήσεις προορίζονται για δικαστική χρήση, αυτοί που τις εκδίδουν τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και χρηματική ποινή.

2. Με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος χρησιμοποιεί τέτοια ψευδή πιστοποίηση για να εξαπατήσει δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή ή νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου ή ασφαλιστική επιχείρηση. Αν έγινε δικαστική χρήση της ανωτέρω ψευδούς πιστοποίησης, ο διάδικος που έκανε τη χρήση τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 222

Υπεξαγωγή εγγράφων

Όποιος με σκοπό να βλάψει άλλον αποκρύπτει, βλάπτει ή καταστρέφει έγγραφο του οποίου δεν είναι κύριος ή δεν είναι αποκλειστικά κύριος ή που άλλος έχει δικαίωμα, κατά τις διατάξεις του αστικού δικαίου, να ζητήσει την παράδοση ή την επίδειξή του τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 223

(Καταργείται)

ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Εγκλήματα σχετικά με την απονομή της δικαιοσύνης

Άρθρο 224

Ψευδής κατάθεση

1. Όποιος, ενώ εξετάζεται ως διάδικος ή μάρτυρας σε δικαστήριο ή ενώπιον αρχής αρμόδιας να ενεργεί εξέταση για την κρινόμενη υπόθεση, εν γνώσει του καταθέτει ψευδή στοιχεία σχετικά με την υπόθεση αυτή ή αρνείται ή αποκρύπτει την αλήθεια, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών έως τρία έτη και χρηματική ποινή.

2. Όποιος εμφανίζεται ως μάρτυρας ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής αρμόδιας να ενεργεί εξέταση και αρνείται να δώσει τη μαρτυρία του τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

3. Αν ο υπαίτιος τέλεσε τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων για να αποφύγει ποινική ευθύνη είτε δική του είτε κάποιου από τους οικείους του, χωρίς να ενοχοποιήσει ψευδώς άλλον, το δικαστήριο μπορεί να τον απαλλάξει από κάθε ποινή.

Άρθρο 225

(Καταργείται)

Άρθρο 226

Ψευδής πραγματογνωμοσύνη ή διερμηνεία

1. Όποιος ως πραγματογνώμονας ή διερμηνέας εν γνώσει εκθέτει ψέματα ή αποκρύπτει την αλήθεια, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

2. Το δικαστήριο επιβάλλει επιπροσθέτως απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος για χρονικό διάστημα από ένα έως δύο έτη, η οποία αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη.

Άρθρο 227

Έμπρακτη μετάνοια

Στις περιπτώσεις του άρθρου 224 η πράξη μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος με την ελεύθερη θέλησή του ανακάλεσε ενώπιον της ίδιας αρχής την ψευδή κατάθεση με νέα κατάθεση. Η ανάκληση αυτή δεν απαλλάσσει από την ποινή τον υπαίτιο, αν η αρχή έχει ήδη εκδώσει απόφαση ή αν επήλθε σε άλλον κάποια έννομη επιβλαβής συνέπεια.

Άρθρο 228

(Καταργείται)

Άρθρο 229

Ψευδής καταμήνυση

1. Όποιος εν γνώσει καταμηνύει άλλον ψευδώς ή αναφέρει γι' αυτόν ενώπιον της αρχής ότι τέλεσε αξιόποινη πράξη ή πειθαρχική παράβαση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος εν γνώσει και ψευδώς καθιστά άλλον ύποπτο στην αρχή υποβάλλοντας, αλλοιώνοντας ή αποκρύπτοντας κάποιο αποδεικτικό μέσο για αξιόποινη πράξη ή πειθαρχική παράβαση.

3. Το δικαστήριο με αίτηση του παθόντος μπορεί να του επιτρέψει να δημοσιεύσει την απόφαση με έξοδα του καταδικασθέντος. Το δικαίωμα αυτό παύει να υπάρχει αν η δημοσίευση δεν γίνει μέσα σε έξι μήνες από την καταχώρηση της τελεσίδικης απόφασης στο ειδικό βιβλίο.

Άρθρο 230

Ψευδής καταγγελία

Όποιος, χωρίς να καθιστά άλλον ύποπτο, παριστάνει εν γνώσει του ψευδώς στην αρχή ότι τελέστηκε κάποιο κακούργημα ή πλημμέλημα, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 231

Υπόθαλψη

1. Όποιος εν γνώσει ματαιώνει τη δίωξη άλλου για κακούργημα ή πλημμέλημα που διέπραξε τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Η υπόθαλψη μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος την τέλεσε υπέρ κάποιου οικείου του.

Άρθρο 232

Παρασιώπηση εγκλημάτων

1. Όποιος, ενώ έμαθε με τρόπο αξιόπιστο ότι μελετάται κακούργημα ή ότι άρχισε ήδη η εκτέλεσή του, και σε χρόνο τέτοιον ώστε να μπορεί ακόμα να προληφθεί η τέλεση ή το αποτέλεσμά του, παραλείπει να το αναγγείλει εγκαίρως στην αρχή, τιμωρείται, αν το κακούργημα τελέστηκε ή έγινε απόπειρά του, με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Η παράλειψη αυτή μένει ατιμώρητη αν η αναγγελία στην αρχή θα αφορούσε πρόσωπο οικείο εκείνου που την παρέλειψε.

Άρθρο 233

Απιστία δικηγόρων

1. Δικηγόρος που βλάπτει εν γνώσει τα συμφέροντα εκείνου του οποίου έχει αναλάβει τη νομική προστασία, ή που στην ίδια ένδικη υπόθεση βοηθά με συμβουλές ή με παροχή υπηρεσίας και τους δύο διαδίκους, είτε ταυτόχρονα είτε διαδοχικά, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν όμως ενήργησε αφού συνεννοήθηκε με αυτούς που έχουν αντίθετα συμφέροντα ή επιδιώκοντας κέρδος, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

Άρθρο 234

Παραβίαση της μυστικότητας δικαστικών συνεδριάσεων

Με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος με οποιονδήποτε τρόπο δημοσιεύει έκθεση για κάποια δικαστική συνεδρίαση που έχει διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών ή οποιοδήποτε έγγραφο τέτοιας δίκης, εκτός αν το δικαστήριο στο οποίο διεξάγεται η δίκη επιτρέψει τη δημοσίευση.

ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία

Ι. Χρήση της υπηρεσίας για ιδιωτικό όφελος

Άρθρο 235

Δωροληψία υπαλλήλου

1. Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, για ενέργεια ή παράλειψή του σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή. Αν ο υπαίτιος τελεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ' επάγγελμα τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

2. Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου αντίκειται στα καθήκοντα του, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή. Αν ο υπαίτιος τελεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ' επάγγελμα τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες.

3. Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, για τον εαυτό του ή για άλλον, αθέμιτη παροχή περιουσιακής φύσης, επωφελούμενος από την ιδιότητα του, τιμωρείται με φυλάκιση, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη.

4. Προϊστάμενοι υπηρεσιών ή επιθεωρητές ή πρόσωπα που έχουν την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε υπηρεσίες του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου τιμωρούνται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν με παράβαση συγκεκριμένου υπηρεσιακού καθήκοντος από αμέλεια, δεν απέτρεψαν πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές τους ή υπόκειται στον έλεγχο τους από την τέλεση πράξης των προηγούμενων παραγράφων.

5. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 εφαρμόζονται και όταν οι πράξεις τελούνται από λειτουργούς ή άλλους υπαλλήλους με οποιαδήποτε συμβατική σχέση, οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα και κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού στον οποίο η Ελλάδα είναι μέλος ή φορέα αυτού, καθώς και από κάθε πρόσωπο, αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα τα οποία αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι λειτουργοί ή άλλοι υπάλληλοι, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινες κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκαν.

Άρθρο 236

Δωροδοκία υπαλλήλου

1. Όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη αντίκειται στα καθήκοντα του υπαλλήλου, ο υπαίτιος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

3. Διευθυντής επιχείρησης ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση τιμωρείται φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα, αν από αμέλεια δεν απέτρεψε πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχο του από την τέλεση προς όφελος της επιχείρησης πράξης των προηγούμενων παραγράφων.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 εφαρμόζονται και όταν οι πράξεις τελούνται προς: α) λειτουργούς ή άλλους υπαλλήλους με οποιαδήποτε συμβατική σχέση οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα και κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού ή φορέα στον οποίο η Ελλάδα είναι μέλος, καθώς και προς κάθε πρόσωπο, αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα τα οποία αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι λειτουργοί ή άλλοι υπάλληλοι ή β) οποιοδήποτε πρόσωπο που ασκεί δημόσιο λειτούργημα ή υπηρεσία για ξένη χώρα. Στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από ημεδαπό, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε.

Άρθρο 237

Δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργών

1. Όποιος καλείται κατά το νόμο να εκτελέσει δικαστικά καθήκοντα ή ο διαιτητής, αν ζητήσει ή λάβει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, ή αποδεχθεί την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, για ενέργεια του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του κατά την απονομή της δικαιοσύνης ή την επίλυση διαφοράς, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες.

2. Με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες τιμωρείται όποιος για τον πιο πάνω σκοπό υπόσχεται ή παρέχει τέτοια ωφελήματα, άμεσα ή μέσω τρίτου, στα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, για τους εαυτούς τους ή για άλλον.

3. Διευθυντής επιχείρησης ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια δεν απέτρεψε πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχο του από την τέλεση προς όφελος της επιχείρησης της πράξης της προηγούμενης παραγράφου.

4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και όταν οι πράξεις τελούνται: α) από ή προς μέλη του Δικαστηρίου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, β) από ή προς όσους ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή καθήκοντα διαιτητή σε διεθνή δικαστήρια των οποίων η δικαιοδοσία είναι αποδεκτή από την Ελλάδα ή γ) προς δικαστές, ενόρκους ή διαιτητές άλλων κρατών σχετικά με την άσκηση των δικαστικών τους καθηκόντων. Στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από ή προς ημεδαπό, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε.

Άρθρο 237Α

Εμπορία επιρροής – Μεσάζοντες

1. Όποιος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος ως αντάλλαγμα για αθέμιτη επιρροή την οποία ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει, ψευδώς ή αληθώς, ότι μπορεί να ασκήσει σε κάποιο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 159 Α, 235 παρ. 1 και 237 παρ. 1, ώστε αυτά να προβούν σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή.

2. Με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, σε πρόσωπο που ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει, ψευδώς ή αληθώς, ότι μπορεί να ασκήσει αθέμιτη επιρροή σε κάποιο από τα πρόσωπα που απαριθμούνται στα άρθρα 159 Α, 235 παρ. 1 και 237 παρ. 1, ώστε αυτά να προβούν σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 237Β

(Καταργείται)

Άρθρο 238

Δήμευση

Στις περιπτώσεις των άρθρων 235 έως και 237Α το δικαστήριο επιβάλλει στον καταδικασθέντα και την παρεπόμενη ποινή της δήμευσης (άρθρο 68).

ΙΙ. Κατάχρηση υπαλληλικής ιδιότητας

Άρθρο 239

Κατάχρηση εξουσίας

Υπάλληλος στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η δίωξη ή η ανάκριση αξιόποινων πράξεων: α) αν μεταχειρίστηκε παρανόμως εκβιαστικά μέσα για να πετύχει οποιαδήποτε έγγραφη ή προφορική κατάθεση κατηγορουμένου, μάρτυρα ή πραγματογνώμονα τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα κατά το άρθρο 239 Α, β) αν εν γνώσει του εξέθεσε σε δίωξη ή τιμωρία κάποιον αθώο ή παρέλειψε να διώξει κάποιον υπαίτιο, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή, αν πρόκειται για κακούργημα και με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή, αν πρόκειται για πλημμέλημα.

Άρθρο 239Α

Βασανιστήρια

1. Υπάλληλος ή στρατιωτικός, στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η δίωξη, η ανάκριση ή η εξέταση αξιόποινων πράξεων ή πειθαρχικών παραπτωμάτων ή η εκτέλεση ποινών ή η φύλαξη ή η επιμέλεια κρατουμένων, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη, εάν υποβάλλει σε βασανιστήρια κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων πρόσωπο που βρίσκεται στην εξουσία του με σκοπό: α) να αποσπάσει από αυτό ή από τρίτο πρόσωπο ομολογία, κατάθεση, πληροφορία ή δήλωση ιδίως αποκήρυξης ή αποδοχής πολιτικής ή άλλης ιδεολογίας, β) να το τιμωρήσει ή γ) να εκφοβίσει αυτό ή τρίτα πρόσωπα. Με την ίδια ποινή τιμωρείται υπάλληλος ή στρατιωτικός, που με εντολή των προϊσταμένων του ή αυτοβούλως σφετερίζεται τέτοια καθήκοντα και τελεί τις πράξεις του προηγούμενου εδαφίου.

2. Επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου: α) τελούνται με μέσα ή τρόπους συστηματικού βασανισμού, ιδίως κτυπήματα στα πέλματα του θύματος (φάλαγγα), ηλεκτροσόκ, εικονική εκτέλεση ή παραισθησιογόνες ουσίες ή β) έχουν ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του θύματος. Η ποινή αυτή επιβάλλεται και όταν ο υπαίτιος, ως προϊστάμενος, έδωσε την εντολή τέλεσής τους.

3. Σωματική κάκωση, βλάβη της υγείας, άσκηση παράνομης σωματικής ή ψυχολογικής βίας και κάθε άλλη σοβαρή προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, που τελείται από τα

πρόσωπα, υπό τις περιστάσεις και για τους σκοπούς που προβλέπει η παράγραφος 1, εφόσον δεν υπάγεται στην έννοια των βασανιστηρίων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη αν συντρέχει η περίπτωση β΄ της προηγούμενης παραγράφου. Ως προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας θεωρούνται ιδίως: α) η χρησιμοποίηση ανιχνευτή αλήθειας, β) η παρατεταμένη απομόνωση, γ) η σοβαρή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας.

4. Αν οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων επέφεραν το θάνατο του θύματος επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών.

5. Βασανιστήρια συνιστούν, κατά το άρθρο αυτό, κάθε μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία ή ψυχικού πόνου ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, καθώς και κάθε παράνομη χρησιμοποίηση χημικών, ναρκωτικών ή άλλων φυσικών ή τεχνικών μέσων με σκοπό να κάμψουν τη βούληση του θύματος. Δεν υπάγονται στην έννοια των βασανιστηρίων πράξεις ή συνέπειες συμφυείς προς τη νόμιμη εκτέλεση ποινής ή άλλου νόμιμου περιορισμού της ελευθερίας ή προς άλλο νόμιμο μέτρο δικονομικού καταναγκασμού.

6. Η καταδίκη για τις πράξεις των παραγράφων 1 έως 4 συνεπάγεται αυτοδίκαιη αποστέρηση αξιωμάτων και θέσεων, που επέρχεται μόλις η καταδικαστική απόφαση γίνεται αμετάκλητη.

7. Σε περίπτωση που οι πράξεις του άρθρου αυτού τελούνται υπό καθεστώς σφετερισμού της λαϊκής κυριαρχίας, η προθεσμία της παραγραφής αρχίζει μόλις αποκατασταθεί η νόμιμη εξουσία.

8. Η συνδρομή των όρων των άρθρων 20 έως 25 ουδέποτε αίρει τον άδικο χαρακτήρα των πράξεων αυτού του άρθρου.

9. Ο παθών των πράξεων του άρθρου αυτού δικαιούται να απαιτήσει από τον αμετακλήτως καταδικασθέντα και από το δημόσιο, που ευθύνονται σε ολόκληρο, αποζημίωση για τις ζημίες που υπέστη και χρηματική ικανοποίηση για ψυχική οδύνη ή περιουσιακή βλάβη.

Άρθρο 240

Παραβάσεις στην εκτέλεση των ποινών

1. Υπάλληλος στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η εκτέλεση των ποινών τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή αν εν γνώσει του εκτέλεσε παράνομα ποινή ή μέτρο ασφαλείας ή παρέλειψε την εκτέλεση.

2. Με τις ποινές της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και ο αρμόδιος για την εκτέλεση εντάλματος σύλληψης υπάλληλος, που δεν το εκτελεί.

3. Αν οι παραβάσεις των προηγούμενων παραγράφων οφείλονται σε αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 241

Παραβίαση οικιακού ασύλου

Υπάλληλος που, χρησιμοποιώντας την υπαλληλική του ιδιότητα εισέρχεται στην κατοικία άλλου χωρίς ο άλλος να το θέλει, εκτός από τις περιπτώσεις που το προβλέπει ο νόμος και χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 242

Ψευδής βεβαίωση, νόθευση κ.λπ.

1. Υπάλληλος που στα καθήκοντά του ανάγεται η έκδοση ή σύνταξη ορισμένων δημοσίων εγγράφων, αν σε τέτοια έγγραφα βεβαιώνει με πρόθεση ψευδώς περιστατικό που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπάλληλος ο οποίος με πρόθεση νοθεύει, καταστρέφει, βλάπτει ή υπεξάγει έγγραφο που του εμπιστεύθηκαν ή του είναι προσιτό λόγω της υπηρεσίας του.

3. Αν όμως ο υπαίτιος κάποιας από τις πράξεις των παραγράφων 1 και 2 είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον αθέμιτο όφελος ή να βλάψει παράνομα άλλον, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή εάν το συνολικό όφελος ή η συνολική βλάβη υπερβαίνουν το ποσό των 120.000 ευρώ.

4. Με την ποινή της παρ. 1 τιμωρείται όποιος εν γνώσει του χρησιμοποιεί το έγγραφο που είναι πλαστό ή νοθευμένο ή έχει υπεξαχθεί. Αν όμως είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον αθέμιτο όφελος ή να βλάψει παράνομα άλλον και το συνολικό όφελος ή η συνολική βλάβη υπερβαίνουν το ποσό των 120.000 ευρώ, επιβάλλεται η ποινή της παραγράφου 3.

5. Αν οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων στρέφονται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού Δημοσίου, των νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και το συνολικό όφελος ή η συνολική βλάβη υπερβαίνουν το ποσό των 120.000 ευρώ, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες. Οι πράξεις αυτές παραγράφονται μετά είκοσι έτη.

Άρθρο 243

Νόθευση δικαστικού εγγράφου

1. Όποιος κατά την εκτέλεση των δικαστικών ή διαιτητικών του καθηκόντων εν γνώσει αλλοιώνει το διατακτικό απόφασης δικαστηρίου ή δικαστικού συμβουλίου ή διαιτητικής απόφασης, ή το αποτέλεσμα ψηφοφορίας για την έκδοσή της, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή. Η ίδια ποινή επιβάλλεται όταν η πράξη αφορά τα πρακτικά συνεδριάσεων δικαστηρίου ή δικαστικού συμβουλίου.

2. Αν ο υπαίτιος της πράξης της προηγούμενης παραγράφου σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτο ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή εάν το συνολικό περιουσιακό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνουν το ποσό των 120.000 ευρώ.

3. Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και χρηματική ποινή τιμωρείται και όποιος άλλος, κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών του καθηκόντων, γίνεται υπαίτιος του εγκλήματος της πρώτης παραγράφου, καθώς και όποιος εν γνώσει κάνει χρήση των πιο πάνω αποφάσεων. Αν συντρέχει η επιβαρυντική περίσταση της παραγράφου 2 επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 244

Παράνομη βεβαίωση ή είσπραξη δικαιωμάτων του Δημοσίου

Υπάλληλος που εν γνώσει βεβαιώνει ή εισπράττει φόρους, δασμούς, τέλη ή άλλα φορολογήματα, δικαστικά έξοδα ή οποιαδήποτε άλλα δικαιώματα του Δημοσίου που δεν οφείλονται τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρα 245 - 250

(Καταργούνται)

Άρθρο 251

Παραβίαση δικαστικού απορρήτου

1. Όποιος καλείται κατά νόμο να ασκήσει δικαστικά καθήκοντα ή ο διαιτητής, αν με οποιονδήποτε τρόπο γνωστοποιεί σε άλλον, αφήνει να περιέλθει στην κατοχή ή γνώση άλλου, ανακοινώνει ή διαδίδει δικαστικό απόρρητο, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή. Αν με την πράξη σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον οποιοδήποτε όφελος ή να βλάψει άλλον, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή. Η παράβαση αυτή τιμωρείται και αν τελέστηκε μετά την αποχώρηση από την υπηρεσία.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και εκείνος στον οποίο το δικαστικό απόρρητο ήταν προσιτό λόγω της υπηρεσίας του ή της συμμετοχής του στη διαδικασία ως δικηγόρου ή διαδίκου.

3. Το δικαστικό απόρρητο κατά το άρθρο αυτό αφορά γεγονότα, έγγραφα ή πληροφορίες όταν αυτά σχετίζονται με: α) συνεδρίαση δικαστικού συμβουλίου, β) διάσκεψη ή μυστική ψηφοφορία, γ) πράξεις που διενεργούνται στη διάρκεια της ανάκρισης, δ) συνεδρίαση δικαστηρίου που έχει διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών, όταν από τη δημοσιοποίηση των στοιχείων της προκαλείται κίνδυνος προσβολής άλλου ή ε) στοιχεία που σχετίζονται με διαιτησία ή διαμεσολάβηση, όταν η δημοσιοποίησή τους δημιουργεί κίνδυνο προσβολής του ενός μέρους.

Άρθρο 252

Παραβίαση υπηρεσιακού απορρήτου

1. Υπάλληλος που κατά παράβαση των καθηκόντων του γνωστοποιεί σε άλλον απόρρητα που του εμπιστεύτηκαν ή γνωρίζει λόγω της υπηρεσίας του, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή. Η παράβαση αυτή τιμωρείται και αν τελέστηκε μετά την αποχώρηση του υπαλλήλου από την υπηρεσία.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και εκείνος που χρησιμοποιεί το υπηρεσιακό απόρρητο εν γνώσει της προέλευσής του, με σκοπό να βλάψει το κράτος ή άλλον.

3. Το υπηρεσιακό απόρρητο κατά το άρθρο αυτό αφορά έγγραφα ή πληροφορίες που με νόμο ή απόφαση της αρμόδιας αρχής έχουν χαρακτηριστεί εμπιστευτικά.

Άρθρο 253

(Καταργείται)

Άρθρο 254

Αποσιώπηση λόγου εξαίρεσης

Υπάλληλος για τον οποίο υπάρχει νόμιμος λόγος να εξαιρεθεί σε κάποια υπόθεση και που εν γνώσει του αποσιωπά το περιστατικό αυτό και ενεργεί σ' αυτήν την υπόθεση, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή, αν η αποσιώπηση έγινε με σκοπό την αθέμιτη ωφέλεια του ίδιου ή άλλου ή τη βλάβη άλλου. Επιβάλλεται φυλάκιση ή χρηματική ποινή, όταν η πράξη τελείται από δικαστικό λειτουργό ή διαιτητή.

Άρθρο 255

Αθέμιτη συμμετοχή

Υπάλληλος που άμεσα ή έμμεσα και ιδίως χρησιμοποιώντας άλλο πρόσωπο ή με πράξεις συγκαλυμμένες, πήρε μέρος σε πλειστηριασμό, μίσθωση, δημοπρασία ή σε οποιαδήποτε άλλη πράξη στην οποία ασκεί τα υπηρεσιακά του καθήκοντα, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη και χρηματική ποινή.

Άρθρα 256 - 258

(Καταργούνται)

Άρθρο 259

Παράβαση καθήκοντος

Υπάλληλος που με πρόθεση παραβαίνει τα καθήκοντα της υπηρεσίας του με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή να βλάψει το κράτος ή κάποιον άλλο τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή, αν η πράξη αυτή δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη.

Άρθρο 260

Ανυποταξία σε πολιτική αρχή

Στρατιωτικός διοικητής, αξιωματικός ή υπαξιωματικός ή αστυνομικός υπάλληλος ο οποίος παραλείπει να συγκεντρώσει και να χρησιμοποιήσει την ένοπλη ή αστυνομική δύναμη που έχει στις διαταγές του, αν και η αρμόδια πολιτική αρχή τον κάλεσε νόμιμα να το πράξει, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρα 261 - 262

(Καταργούνται)

Άρθρο 263

Παρεπόμενες ποινές

1. Στις περιπτώσεις των άρθρων 235, 237, 239, 242, 243, η αμετάκλητη καταδίκη του υπαιτίου συνεπάγεται αυτοδικαίως έκπτωση από τη δημόσια θέση και τα αξιώματα που κατέχει.

2. Η διάταξη του άρθρου 238 εφαρμόζεται αναλόγως σε όλα τα εγκλήματα των άρθρων 239 έως 260, καθώς και του άρθρου 396, εφόσον έχουν προσπορίσει στους υπαιτίους περιουσιακά οφέλη.

Άρθρο 263Α

Μέτρα επιείκειας

1. Οι πράξεις των άρθρων 236 παρ. 1, 2 και 3 και 237 παρ. 2 και 3 και 396 παρ. 1 μένουν ατιμώρητες αν ο υπαίτιος, με δική του θέληση και πριν εξετασθεί ως ύποπτος ή κατηγορούμενος για την πράξη του, την αναγγείλει στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο ή άλλη αρμόδια αρχή, εγχειρίζοντας έγγραφη αναφορά ή προφορικά, οπότε συντάσσεται σχετική έκθεση.

2. Αν ο υπαίτιος των πράξεων των άρθρων 236 παρ. 1, 2 και 3 και 237 παρ. 2 και 3 ή ο συμμέτοχος στις πράξεις των άρθρων 235 παρ. 1, 2 και 3, 237 παρ. 1 και 239 έως 261, καθώς και του άρθρου 390, όταν τελείται από υπάλληλο, συμβάλει ουσιωδώς, με αναγγελία στην αρχή, στην αποκάλυψη της συμμετοχής υπαλλήλου στις πράξεις αυτές, τιμωρείται με ποινή μειωμένη στο μέτρο του άρθρου 44 παρ. 2. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής αυτής, ανεξάρτητα αν συντρέχουν οι όροι του άρθρου 99. Το συμβούλιο Πλημμελειοδικών με βούλευμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του αρμοδίου εισαγγελέα, διατάσσει την αναστολή της ασκηθείσας ποινικής δίωξης κατά του υπαιτίου για ορισμένο χρονικό διάστημα, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η αλήθεια των εισφερόμενων στοιχείων. Την αναστολή της δίωξης μπορεί να διατάξει και το δικαστήριο, εφόσον τα στοιχεία εισφέρονται μέχρι την έκδοση απόφασης σε δεύτερο βαθμό. Με το ίδιο βούλευμα ή απόφαση μπορεί να διαταχθεί και η άρση ή η αντικατάσταση των μέτρων δικονομικού καταναγκασμού που έχουν επιβληθεί. Αν μετά την αναστολή της ποινικής δίωξης προκύψει ότι τα εισφερθέντα από τον υπαίτιο στοιχεία δεν ήσαν επαρκή για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά του υπαλλήλου, το σχετικό βούλευμα ή απόφαση ανακαλείται και συνεχίζεται κατά του υπαιτίου η ανασταλείσα ποινική δίωξη.

3. Υπάλληλος, υπαίτιος για την τέλεση των πράξεων των άρθρων 235 έως 261, καθώς και του άρθρου 390, ή συμμέτοχος στις πράξεις αυτές, ο οποίος συμβάλλει ουσιωδώς, με αναγγελία στην αρχή, στην αποκάλυψη της συμμετοχής στις πράξεις αυτές άλλων υπαλλήλων, τιμωρείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, εφόσον το πρόσωπο που καταγγέλλεται κατέχει θέση ανώτερη της δικής του και ο ίδιος έχει μεταβιβάσει στο Δημόσιο όλα τα περιουσιακά στοιχεία που έχει αποκτήσει, αμέσως ή εμμέσως, από την τέλεση ή τη συμμετοχή στην τέλεση των παραπάνω εγκλημάτων. Αν κατ` εξαίρεση η μεταβίβαση αυτή δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι το στάδιο της επιμέτρησης της ποινής, το δικαστήριο μπορεί να επιφυλαχθεί ως προς την επί ποινής κρίση του, διακόπτοντας προς τούτο τη διαδικασία για ορισμένη ημερομηνία και χωρίς το χρονικό περιορισμό του άρθρου 352 παρ. 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Στην περίπτωση αυτή ορίζει και τις συγκεκριμένες μεταβιβάσεις ή άλλες ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί ο δράστης για να τύχει του σχετικού ευεργετήματος. Με την απόφαση περί διακοπής της δίκης το δικαστήριο μπορεί να διατάξει και την άρση ή την αντικατάσταση των μέτρων δικονομικού καταναγκασμού που έχουν επιβληθεί.

4. α) Αν κάποιος από τους υπαιτίους των εγκλημάτων των άρθρων 235 έως 261, 390 και 396 ή πράξεων νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται άμεσα από τις συγκεκριμένες εγκληματικές δραστηριότητες, εισφέρει αποδεικτικά στοιχεία για τη συμμετοχή στις πράξεις αυτές προσώπων που διατελούν ή διατέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί, το δικαστικό συμβούλιο, με βούλευμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα, διατάσσει την αναστολή της ασκηθείσας σε βάρος του ποινικής δίωξης και την αμελλητί παραπομπή της δικογραφίας στη Βουλή. Την παραπάνω αναστολή μπορεί να διατάξει το δικαστήριο και όταν τα στοιχεία εισφέρονται μέχρι την έκδοση απόφασης σε δεύτερο βαθμό. Με το ίδιο βούλευμα ή απόφαση μπορεί να διαταχθεί και η άρση ή η αντικατάσταση των μέτρων δικονομικού καταναγκασμού που έχουν ταχθεί.

β) Αν η Βουλή κρίνει, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 86 του Συντάγματος, ότι τα στοιχεία δεν είναι επαρκή για την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος Υπουργού ή Υφυπουργού, το βούλευμα ή η απόφαση ανακαλείται και η ανασταλείσα ποινική δίωξη συνεχίζεται. Αν η Βουλή αποφασίσει την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος Υπουργού ή Υφυπουργού κατά το άρθρο 86 του Συντάγματος, σε περίπτωση καταδίκης από το Ειδικό Δικαστήριο, ο κατά το προηγούμενο εδάφιο συμμέτοχος που εισέφερε τα αποδεικτικά στοιχεία τιμωρείται με ποινή μειωμένη στο μέτρο του άρθρου 44 παρ. 2. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής αυτής κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2.

5. Αν η κίνηση της ποινικής διαδικασίας δεν είναι δυνατή λόγω εξάλειψης του αξιόποινου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 86 παρ. 3 εδ. β` του Συντάγματος, στον κατηγορούμενο επιβάλλεται ποινή μειωμένη στο μέτρο του άρθρου 44 παρ. 2. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει και την αναστολή εκτέλεσης της ποινής αυτής, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα

Άρθρο 264

Εμπρησμός

1. Όποιος προξενεί πυρκαγιά, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν από την πράξη προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με κάθειρξη έως δέκα έτη αν από την πράξη προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με κάθειρξη αν στην περίπτωση των στοιχείων α΄ ή β΄ η πράξη προκάλεσε σημαντική βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας ή είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ανθρώπου, δ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την πυρκαγιά από την οποία προέκυψε κίνδυνος για ξένα πράγματα ή για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 265

Εμπρησμός σε δάση

1. Όποιος προξενεί πυρκαγιά σε δάσος ή δασική έκταση κατά την έννοια του νόμου ή σε έκταση που έχει νόμιμα κηρυχθεί δασωτέα ή αναδασωτέα, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή, β) με κάθειρξη έως δέκα έτη αν από την πράξη προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με κάθειρξη αν στην περίπτωση των στοιχείων α΄ ή β΄ η πράξη προκάλεσε σημαντική βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας ή είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ανθρώπου ή η φωτιά εξαπλώθηκε σε μεγάλη έκταση, δ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Αν ο υπαίτιος σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

3. Όποιος στις περιπτώσεις της πρώτης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την πυρκαγιά σε δάσος ή δασική έκταση κατά την έννοια του νόμου ή σε έκταση που έχει νόμιμα κηρυχθεί δασωτέα ή αναδασωτέα τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρα 266-267

(καταργούνται)

Άρθρο 268

Πλημμύρα

1. Όποιος προξενεί πλημμύρα τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν από την πράξη προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με κάθειρξη έως δέκα έτη αν από την προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με κάθειρξη αν στην περίπτωση των στοιχείων α΄ ή β΄ η πράξη προκάλεσε σημαντική βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας ή είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ανθρώπου, δ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την πλημμύρα από την οποία προέκυψε κίνδυνος για ξένα πράγματα ή για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 269

(Καταργείται)

Άρθρο 270

Έκρηξη

1. Όποιος προξενεί έκρηξη με οποιοδήποτε τρόπο, και ιδίως με την χρήση εκρηκτικών υλών, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν από την πράξη προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με κάθειρξη έως δέκα έτη αν από την πράξη προέκυψε

κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με κάθειρξη αν στην περίπτωση των στοιχείων α΄ ή β΄ η πράξη προκάλεσε σημαντική βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας ή είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ανθρώπου, δ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την έκρηξη από την οποία προέκυψε κίνδυνος για ξένα πράγματα ή για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 271

(Καταργείται)

Άρθρο 272

Κατασκευή και κατοχή εκρηκτικών υλών

1. Όποιος κατασκευάζει, προμηθεύεται ή κατέχει εκρηκτικές ύλες ή εκρηκτικές βόμβες από τις οποίες μπορεί να προκληθεί κίνδυνος για άνθρωπο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.

2. Ο δράστης δεν τιμωρείται αν πριν εξεταστεί από τις αρχές παρέδωσε με τη θέλησή του σ' αυτές τα πιο πάνω υλικά ή αντικείμενα ή κατέστησε γι' αυτές δυνατό να τα αποκτήσουν στην κατοχή τους ή απέτρεψε με άλλο τρόπο τον κίνδυνο να γίνει χρήση αυτών.

Άρθρο 273

Κοινώς επικίνδυνη βλάβη

1. Όποιος καταστρέφει ή προξενεί βλάβη σε πράγμα δικό του ή ξένο, κινητό ή ακίνητο, όπως ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, οικοδομικά ή άλλα έργα για την προστασία από φυσικές και άλλες καταστροφές, τιμωρείται: α) με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή αν από την πράξη προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν από την πράξη προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με κάθειρξη έως δέκα έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την καταστροφή ή τη βλάβη από την οποία προέκυψε κίνδυνος για ξένα πράγματα ή για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 274

(καταργείται)

Άρθρο 275

Άρση ασφαλιστικών εγκαταστάσεων

1. Όποιος σε μεταλλεία, σε εργοστάσια ή σε άλλες εργασίες που η λειτουργία τους είναι επικίνδυνη για τη ζωή των εργαζομένων, καταστρέφει ή με οποιονδήποτε τρόπο αχρηστεύει εγκαταστάσεις που ασφαλίζουν από αυτόν τον κίνδυνο ή διακόπτει τη λειτουργία τους, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, β) με κάθειρξη αν στην περίπτωση του στοιχείου α΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη, γ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου α΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την καταστροφή, την αχρήστευση ή τη διακοπή της λειτουργίας ασφαλιστικής εγκατάστασης από την οποία προέκυψε κίνδυνος, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 276

(Καταργείται)

Άρθρο 277

Πρόκληση ναυαγίου

1. Όποιος προκαλεί τη βύθιση ή την προσάραξη πλοίου τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν από την πράξη προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με κάθειρξη έως δέκα έτη αν από την πράξη προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με κάθειρξη αν στην περίπτωση των στοιχείων α΄ ή β΄ η πράξη προκάλεσε σημαντική βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας ή είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ανθρώπου,

δ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια τη βύθιση ή την προσάραξη πλοίου από την οποία προέκυψε κίνδυνος για ξένα πράγματα ή για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 278

(Καταργείται)

Άρθρο 279

Δηλητηρίαση πραγμάτων προορισμένων για χρήση από το κοινό

1. Όποιος δηλητηριάζει: α) πηγές, πηγάδια, βρύσες ή άλλες διοχετεύσεις ή δεξαμενές νερού, β) τρόφιμα, ποτά ή άλλα πράγματα που είναι προορισμένα για πώληση ή για χρήση από το κοινό των οποίων η χρήση μπορεί να προκαλέσει κίνδυνο για άνθρωπο, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος εισάγει σε κάποιο από αυτά άλλες ύλες που μπορούν να προκαλέσουν το ίδιο αποτέλεσμα. Με την ίδια ποινή τιμωρείται επίσης όποιος κατέχει προς πώληση, πωλεί ή θέτει με οποιοδήποτε τρόπο σε κυκλοφορία τα υπό στοιχείο β΄ πράγματα.

2. Οι πράξεις της παραγράφου 1 τιμωρούνται α) με κάθειρξη αν είχαν ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη, β) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν είχαν ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

3. Όποιος στις περιπτώσεις της παραγράφου 1 πράττει από αμέλεια και προκαλεί τον κίνδυνο ή προκαλεί από αμέλεια τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρα 280 - 284

(Καταργούνται)

Άρθρο 285

Παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών

1. Όποιος παραβιάζει τα μέτρα που έχει διατάξει ο νόμος ή η αρμόδια αρχή για να αποτραπεί η εισβολή ή η διάδοση μιας μεταδοτικής ασθένειας τιμωρείται: α) με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ζώα, β) με φυλάκιση και χρηματική ποινή αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος μετάδοσης της ασθένειας σε αόριστο αριθμό ανθρώπων.

2. Αν η παραβίαση είχε ως αποτέλεσμα μεταδοθεί η ασθένεια σε ζώα, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή, και αν είχε ως αποτέλεσμα να μεταδοθεί σε άνθρωπο, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη.

3. Αν η παραβίαση είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

4. Όποιος στις περιπτώσεις της παραγράφου 1 παραβιάζει τα μέτρα από αμέλεια, τιμωρείται: α) στην περίπτωση του στοιχείου α΄ με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας και β) στην περίπτωση του στοιχείου β΄ με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 286

Παραβίαση κανόνων οικοδομικής

1. Όποιος κατά την εκπόνηση μελέτης ή τη διεύθυνση ή την εκτέλεση οικοδομικού ή άλλου ανάλογου έργου ή κατεδάφισης ενεργεί παρά τους κοινώς αναγνωρισμένους τεχνικούς κανόνες, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, β) με κάθειρξη αν στην περίπτωση του στοιχείου α΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη, γ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου α΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου παραβιάζει από αμέλεια τους κοινώς αναγνωρισμένους τεχνικούς κανόνες τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

3. Η παραγραφή των εγκλημάτων της παραγράφου 1 στοιχεία β΄ και γ΄ αρχίζει από την επέλευση του θανάτου ή της βαριάς σωματικής βλάβης και πάντως δεν μπορεί να υπερβεί τα τριάντα έτη από την παραβίαση των κανόνων.

Άρθρο 287

(Καταργείται)

Άρθρο 288

Παρεμπόδιση αποτροπής κοινού κινδύνου και παράλειψη οφειλόμενης βοήθειας

1. Όποιος ματαιώνει ή δυσχεραίνει την ενέργεια που είναι αναγκαία για να αποτραπεί ή να κατασταλεί ένας κοινός κίνδυνος που υπάρχει ή που επίκειται για τη ζωή ή την υγεία ανθρώπου ή για ξένες ιδιοκτησίες τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Όποιος σε περίπτωση δυστυχήματος ή κοινού κινδύνου ή κοινής ανάγκης δεν προσφέρει τη βοήθεια που του ζητήθηκε και που μπορούσε να προσφέρει, χωρίς ο ίδιος να διατρέξει ουσιώδη κίνδυνο, τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

Άρθρο 289

Έμπρακτη μετάνοια και δικαστική άφεση της ποινής

1. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 2 των άρθρων 264, 268, 270, 273, 275, 277 και 286 και της παραγράφου 3 του άρθρων 265, 279 και 285 ο υπαίτιος δεν τιμωρείται αν με τη θέλησή του αποτρέψει τον κίνδυνο ή με τη γρήγορη αναγγελία του προς τις αρχές δώσει αφορμή για την αποτροπή του.

2. Στις περιπτώσεις των εγκλημάτων του παρόντος κεφαλαίου το δικαστήριο μπορεί να κρίνει την πράξη ατιμώρητη αν ο υπαίτιος με τη θέλησή του αποτρέψει την εξέλιξη του κινδύνου ή με τη γρήγορη αναγγελία του προς τις αρχές δώσει αφορμή για την αποτροπή της.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Ι. Εγκλήματα κατά των συγκοινωνιών

Άρθρο 290

Επικίνδυνες παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία

1. Όποιος διαταράσσει την ασφάλεια της συγκοινωνίας στους δρόμους:

α) με καταστροφή, βλάβη ή μετακίνηση εγκαταστάσεων ή οχημάτων,

β) με τοποθέτηση ή διατήρηση εμποδίων,

γ) με αλλοίωση σημείων ή σημάτων ή με τοποθέτηση ή διατήρηση εσφαλμένων σημείων ή σημάτων, ή

δ) με άλλες, εξίσου επικίνδυνες για την ασφάλεια της συγκοινωνίας πράξεις, τιμωρείται: αα) με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή αν από την πράξη προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, ββ) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν από την πράξη προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο, γγ) με κάθειρξη έως δέκα έτη αν στην περίπτωση των στοιχείων α΄ ή β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη άλλου ή προκάλεσε βλάβη σε κοινωφελείς εγκαταστάσεις, δδ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια τη διατάραξη της ασφάλειας της συγκοινωνίας από την οποία προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα ή για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 290 Α

Επικίνδυνη οδήγηση

1.Όποιος κατά τη συγκοινωνία στους δρόμους ή στις πλατείες:

α) οδηγεί όχημα μολονότι δεν είναι σε θέση να το πράξει με ασφάλεια εξαιτίας της κατανάλωσης οινοπνεύματος ή χρήσης ναρκωτικών ουσιών ή λόγω σωματικής ή πνευματικής εξάντλησης, ή β) οδηγεί όχημα σε εθνικές ή περιφερειακές οδούς αντίστροφα στο ρεύμα της εκάστοτε κατεύθυνσης ή σε πεζοδρόμους, πεζοδρόμια ή πλατείες, ή οδηγεί όχημα που είναι τεχνικά ανασφαλές ή με ανασφαλή τρόπο φορτωμένο ή προβαίνει κατά την οδήγηση σε επικίνδυνους ελιγμούς ή μετέχει σε αυτοσχέδιους αγώνες, τιμωρείται, αν δεν προβλέπονται βαρύτερες κυρώσεις σε άλλες διατάξεις:

αα) με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή αν από την πράξη προέκυψε κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα, ββ) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν από την πράξη προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο, γγ) με κάθειρξη έως δέκα έτη αν στην περίπτωση των στοιχείων α΄ ή β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή προκάλεσε βλάβη σε κοινωφελείς εγκαταστάσεις, δδ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση

του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου οδηγεί επικίνδυνα από αμέλεια και από την πράξη του αυτή προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα ή για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 291

Επικίνδυνες παρεμβάσεις στη συγκοινωνία μέσων σταθερής τροχιάς, πλοίων και αεροσκαφών

1. Όποιος διαταράσσει την ασφάλεια της συγκοινωνίας μέσων σταθερής τροχιάς, πλοίων ή αεροσκαφών

α) με καταστροφή, βλάβη ή μετακίνηση εγκαταστάσεων ή συγκοινωνιακών μέσων,

β) με τοποθέτηση ή διατήρηση εμποδίων,

γ) με αλλοίωση σημείων ή σημάτων ή με τοποθέτηση ή διατήρηση εσφαλμένων σημείων ή σημάτων, ή

δ) με παραβίαση των κανόνων τεχνικού ελέγχου ή ασφαλούς φόρτωσης των συγκοινωνιακών μέσων,

ε) με άλλες, εξίσου επικίνδυνες, για την ασφάλεια της συγκοινωνίας πράξεις

τιμωρείται: αα) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν από την πράξη προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, ββ) με κάθειρξη έως δέκα έτη αν από την πράξη προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο, γγ) με κάθειρξη αν στην περίπτωση των στοιχείων α΄ ή β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή προκάλεσε βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, δδ) με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου β΄ η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου. Αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη.

2. Με τις ίδιες ποινές κατά τις διακρίσεις των στοιχείων α΄ έως δ΄ της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται, εάν δεν προβλέπονται βαρύτερες κυρώσεις σε άλλες διατάξεις, όποιος οδηγεί όχημα σταθερής τροχιάς ή κυβερνά πλοίο ή αεροπλάνο χωρίς να είναι σε θέση να το πράξει με ασφάλεια εξαιτίας της κατανάλωσης οινοπνεύματος ή χρήσης ναρκωτικών ουσιών ή λόγω σωματικής ή πνευματικής εξάντλησης.

3. Όποιος στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων από αμέλεια προκαλεί τη διατάραξη της ασφάλειας της συγκοινωνίας ή οδηγεί επικίνδυνα και έτσι προέκυψε κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα ή για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 292

Παρακώλυση συγκοινωνιών

1. Όποιος παρεμποδίζει ή διαταράσσει σε μεγάλη έκταση ή για μεγάλο χρονικό διάστημα τη λειτουργία των κοινόχρηστων συγκοινωνιακών μέσων, και ιδίως μέσων σταθερής τροχιάς, πλοίου, αεροπλάνου ή λεωφορείου, τιμωρείται με φυλάκιση.

2. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

ΙΙ. Εγκλήματα κατά των τηλεπικοινωνιών και άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων

Άρθρο 292 Α

Εγκλήματα κατά της ασφάλειας των τηλεφωνικών επικοινωνιών

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση σε σύνδεση ή σε δίκτυο παροχής υπηρεσιών τηλεφωνίας ή σε σύστημα υλικού ή λογισμικού, που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, και με τον τρόπο αυτόν θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια των τηλεφωνικών επικοινωνιών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή. Αν ο υπαίτιος της πράξης του προηγούμενου εδαφίου είναι ο εργαζόμενος ή συνεργάτης του παρόχου υπηρεσιών τηλεφωνίας, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

2. Ο πάροχος υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτού, ο οποίος παραβιάζει διάταξη κανονισμού της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) ή όρο της Γενικής Άδειας ή του δικαιώματος χρήσης ραδιοσυχνότητας ή του δικαιώματος χρήσης αριθμού, που αναφέρονται στην ασφάλεια των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

3. Ο πάροχος υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτού ή ο κατά τον νόμο υπεύθυνος για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, που παραλείπει να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την αποτροπή πράξης της παραγράφου 1, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή, εφόσον η πράξη τελέστηκε ή έγινε απόπειρα τέλεσής της, ανεξάρτητα αν θα τιμωρηθεί ο υπαίτιος.

4. Αν ο υπαίτιος των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων είχε σκοπό να προσπορίσει στον

εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος ή να προκαλέσει περιουσιακή ζημία σε άλλον, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή. Εφόσον το συνολικό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνουν το ποσό των 120.000 ευρώ, ο υπαίτιος τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή. Αν από τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων μπορεί να τεθούν σε κίνδυνο θεμελιώδεις αρχές και θεσμοί του Πολιτεύματος, όπως μνημονεύονται στο άρθρο 134 Α του Ποινικού Κώδικα ή απόρρητο που αναφέρεται στην ασφάλεια του κράτους ή στην ασφάλεια εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας, επιβάλλεται κάθειρξη.

5. Όποιος αθέμιτα διαθέτει στο εμπόριο ή με άλλον τρόπο προσφέρει προς εγκατάσταση ειδικά τεχνικά μέσα για την τέλεση των πράξεων της παραγράφου 1 ή δημόσια διαφημίζει ή προσφέρει τις υπηρεσίες του για την τέλεσή τους τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 292Β

Παρακώλυση λειτουργίας πληροφοριακών συστημάτων

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα παρεμποδίζει σοβαρά ή διακόπτει τη λειτουργία συστήματος πληροφοριών με την εισαγωγή, διαβίβαση, διαγραφή, καταστροφή, αλλοίωση ψηφιακών δεδομένων ή με αποκλεισμό της πρόσβασης στα δεδομένα αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή.

2. Η πράξη της πρώτης παραγράφου τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή, αν τελέστηκε με τη χρήση εργαλείου που έχει σχεδιαστεί κατά κύριο λόγο για πραγματοποίηση επιθέσεων που επηρεάζουν μεγάλο αριθμό συστημάτων πληροφοριών ή επιθέσεων που προκαλούν σοβαρές ζημίες και ιδίως επιθέσεων που προκαλούν μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διατάραξη των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών, οικονομική ζημιά ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων, β) με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή, αν προκάλεσε σοβαρές ζημίες και ιδίως μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διατάραξη των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών, οικονομική ζημία ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων και γ) με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή, αν τελέστηκε κατά συστημάτων πληροφοριών που αποτελούν μέρος υποδομής για την προμήθεια του πληθυσμού με ζωτικής σημασίας αγαθά ή υπηρεσίες. Ως ζωτικής σημασίας αγαθά ή υπηρεσίες νοούνται ιδίως η εθνική άμυνα, η υγεία, οι συγκοινωνίες, οι μεταφορές και η ενέργεια.

Άρθρο 292Γ

Με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος χωρίς δικαίωμα και με σκοπό τη διάπραξη των εγκλημάτων του άρθρου 292 Β παράγει, πωλεί, προμηθεύεται προς χρήση,

εισάγει, κατέχει, διανέμει ή με άλλο τρόπο διακινεί: α) συσκευές ή προγράμματα υπολογιστή, σχεδιασμένα ή προσαρμοσμένα κυρίως για το σκοπό της διάπραξης των εγκλημάτων του άρθρου 292 Β, β) συνθηματικά ή κωδικούς πρόσβασης ή άλλα παρεμφερή δεδομένα με τη χρήση των οποίων είναι δυνατόν να αποκτηθεί πρόσβαση στο σύνολο ή μέρος ενός πληροφοριακού συστήματος.

Άρθρο 292Δ

Προσβολές του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών του κοινού

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση σε σύνδεση ή σε δίκτυο παροχής στο κοινό υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή σε σύστημα υλικού ή λογισμικού που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, εάν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για το απόρρητο του περιεχομένου τηλεφωνικών ή ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή των στοιχείων της θέσης ή κίνησης αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

2. Αν ο δράστης της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι πάροχος υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή νόμιμος εκπρόσωπος αυτού ή μέλος της διοίκησης ή υπεύθυνος της διασφάλισης του απορρήτου ή εργαζόμενος ή συνεργάτης του παρόχου ή αποβλέπει να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 292Ε

Παρακώλυση των τηλεπικοινωνιών

1. Όποιος παρεμποδίζει ή διαταράσσει σε μεγάλη έκταση ή για μεγάλο χρονικό διάστημα τη λειτουργία εγκατάστασης παροχής στο κοινό υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ιδίως του διαδικτύου με αθέμιτη παρέμβαση σε πράγμα ή σε σύστημα πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα που εξυπηρετούν τη λειτουργία αυτής, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Η παράγραφος 2 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται και για την πράξη της παραγράφου 1.

3. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

Άρθρο 293

Παρακώλυση της λειτουργίας άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων

1. Όποιος παρεμποδίζει ή διαταράσσει σε μεγάλη έκταση ή για μεγάλο χρονικό διάστημα τη λειτουργία εγκατάστασης που εξυπηρετεί την παροχή στο κοινό:

α) ταχυδρομικών υπηρεσιών

β) νερού, φωτισμού, φυσικού αερίου, θερμότητας ή κινητήριας δύναμης με αθέμιτη παρέμβαση σε πράγμα ή σε σύστημα πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα που εξυπηρετούν τη λειτουργία της εγκατάστασης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 292Β εφαρμόζεται και για την πράξη της παραγράφου 1.

3. Αν από την πράξη προκλήθηκε κατάσταση κοινής ανάγκης, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη.

4. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση έως έξι μήνες ή χρηματική ποινή.

Άρθρα 294 – 297

(καταργούνται)

Άρθρο 298

Έμπρακτη μετάνοια και δικαστική άφεση της ποινής

1. Η διάταξη του άρθρου 289 παρ. 1 έχει ανάλογη εφαρμογή και στις περιπτώσεις των παραγράφων 2 των άρθρων 290, 290 Α, 291, 292.

2. Η διάταξη του άρθρου 289 παρ. 2 έχει ανάλογη εφαρμογή και στα εγκλήματα αυτού του κεφαλαίου.

ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΜΒΡΥΟΥ

Ι. Εγκλήματα βλάβης της ζωής του ανθρώπου

Άρθρο 299

Ανθρωποκτονία με δόλο

1. Όποιος σκότωσε άλλον τιμωρείται με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών.

2. Αν η πράξη αποφασίστηκε και εκτελέστηκε σε βρασμό ψυχικής ορμής, επιβάλλεται κάθειρξη.

Άρθρο 300

Ανθρωποκτονία κατ' απαίτηση

Όποιος αποφάσισε και εκτέλεσε ανθρωποκτονία ύστερα από σπουδαία και επίμονη απαίτηση του θύματος και από οίκτο γι' αυτόν που έπασχε από ανίατη ασθένεια τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 301

Συμμετοχή σε αυτοκτονία

Όποιος κατέπεισε άλλον να αυτοκτονήσει, αν τελέστηκε η αυτοκτονία ή έγινε απόπειρά της, καθώς και όποιος έδωσε βοήθεια κατά την τέλεσή της, η οποία διαφορετικά δεν θα ήταν εφικτή, τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 302

Ανθρωποκτονία από αμέλεια

Όποιος από αμέλεια σκότωσε άλλον, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

Άρθρο 303

Παιδοκτονία

Μητέρα που με πρόθεση σκότωσε το παιδί της κατά ή μετά τον τοκετό, αλλά ενώ εξακολουθούσε ακόμη η διατάραξη του οργανισμού της από αυτόν, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

ΙΙ. Προσβολές του εμβρύου

Άρθρο 304

Διακοπή της κύησης

1. Όποιος χωρίς τη συναίνεση της εγκύου διακόπτει την κύησή της τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

2. Όποιος με τη συναίνεση της εγκύου ή των προσώπων που έχουν τη γονική μέριμνα ή επιμέλειά της αν αυτή είναι ανίκανη να συναινέσει, διακόπτει την εγκυμοσύνη της, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή και αν ενεργεί κατ' επάγγελμα, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή. Με την ίδια ποινή, μειωμένη κατά το μέτρο του άρθρου 83, τιμωρείται και όποιος προμηθεύει σε έγκυο τα μέσα για τη διακοπή της εγκυμοσύνης της, εφόσον έγινε τουλάχιστον απόπειρα αυτής.

3. Έγκυος που μετά την εικοστή τέταρτη εβδομάδα της κύησης διακόπτει την εγκυμοσύνη της ή επιτρέπει σε άλλον να την διακόψει τιμωρείται με φυλάκιση έως έξι μήνες ή χρηματική ποινή.

4. Δεν είναι άδικη πράξη η τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης που ενεργείται από την έγκυο ή με τη συναίνεση των προσώπων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 από γιατρό μαιευτήρα γυναικολόγο με τη συμμετοχή αναισθησιολόγου, σε οργανωμένη νοσηλευτική μονάδα, αν συντρέχει μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Δεν έχουν συμπληρωθεί δώδεκα εβδομάδες εγκυμοσύνης.

β) Η εγκυμοσύνη είναι αποτέλεσμα βιασμού, αποπλάνησης ανήλικης, αιμομιξίας ή κατάχρησης γυναίκας ανίκανης να αντισταθεί και δεν έχουν συμπληρωθεί δεκαεννέα εβδομάδες εγκυμοσύνης.

γ) Έχουν διαπιστωθεί, με τα μέσα προγεννητικής διάγνωσης, ενδείξεις σοβαρής ανωμαλίας του εμβρύου που επάγονται τη γέννηση παθολογικού νεογνού ή υπάρχει αναπότρεπτος κίνδυνος για τη ζωή της εγκύου ή κίνδυνος σοβαρής και διαρκούς βλάβης της σωματικής ή ψυχικής υγείας της. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται σχετική βεβαίωση και του κατά περίπτωση αρμόδιου γιατρού.

5. Με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος κατά την πραγματοποίηση προγεννητικού ελέγχου μετά την εικοστή εβδομάδα της κύησης ή κατά τη διάρκεια του τοκετού και πριν από την εμφάνιση του παιδιού στον εξωτερικό κόσμο, προκαλεί με αμέλεια διακοπή της κύησης ή βαριά βλάβη στο έμβρυο, που έχει ως αποτέλεσμα τον θάνατο του νεογνού.

Άρθρο 304Α

Σωματική βλάβη εμβρύου ή νεογνού

1. Όποιος βιαιοπραγεί σε βάρος εγκύου ή της χορηγεί φάρμακα ή άλλες ουσίες, με αποτέλεσμα να προκληθεί βαριά βλάβη στο έμβρυο ή να εμφανίσει το νεογνό βαριά πάθηση του σώματος ή της διάνοιάς του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Επιβάλλεται φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή αν ο υπαίτιος έχει αμέλεια ως προς το αποτέλεσμα αυτό της πράξης του.

2. Με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος κατά την πραγματοποίηση προγεννητικού ελέγχου μετά την εικοστή εβδομάδα της κύησης ή κατά τη διάρκεια του τοκετού και πριν από την εμφάνιση του παιδιού στον εξωτερικό κόσμο προκαλεί από αμέλειά του βαριά βλάβη στο έμβρυο ή γίνεται υπαίτιος στο να εμφανίσει το νεογνό βαριά πάθηση του σώματος ή της διάνοιάς του.

Άρθρο 305

(Καταργείται)

III. Εγκλήματα διακινδύνευσης της ζωής

Άρθρο 306

Έκθεση

1. Όποιος εκθέτει άλλον και έτσι τον καθιστά αβοήθητο, καθώς και όποιος αφήνει αβοήθητο ένα πρόσωπο που το έχει στην προστασία του ή που έχει υποχρέωση να το διατρέφει και να το περιθάλπει ή να το μεταφέρει, ή ένα πρόσωπο που ο ίδιος υπαίτια τραυμάτισε, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

2. Αν η πράξη προκάλεσε στον παθόντα: α) βαριά σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών, β) θάνατο, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη.

Άρθρο 307

Παράλειψη προσφοράς βοήθειας

Όποιος παραλείπει να σώσει άλλον από κίνδυνο ζωής, αν και μπορεί να το πράξει χωρίς κίνδυνο της δικής του ζωής ή υγείας, τιμωρείται φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 308

Σωματική βλάβη

1. Όποιος προξενεί σε άλλον σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή. Αν η κάκωση ή βλάβη της υγείας που του προξένησε είναι εντελώς ελαφρά, τιμωρείται με παροχή κοινωφελούς εργασίας.

2. Για τη δίωξη της πράξης της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται έγκληση, εκτός αν ο παθών είναι δημόσιος υπάλληλος και η πράξη τελέστηκε κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του ή για λόγους σχετικούς με την εκτέλεσή της, οπότε η δίωξη είναι αυτεπάγγελτη.

3. Η σωματική βλάβη της παραγράφου 1 δεν είναι άδικη, όταν επιχειρείται με τη συναίνεση του παθόντος και δεν προσκρούει στα χρηστά ήθη.

4. Ο υπαίτιος της πράξης της παραγράφου 1 είναι δυνατό να απαλλαγεί από κάθε ποινή αν παρασύρθηκε στην πράξη από δικαιολογημένη αγανάκτηση, εξαιτίας μιας αμέσως προηγούμενης πράξης που τέλεσε ο παθών εναντίον του ή ενώπιόν του και που ήταν ιδιαίτερα σκληρή ή βάναυση.

Άρθρο 309

Επικίνδυνη σωματική βλάβη

Αν η πράξη του προηγούμενου άρθρου τελέστηκε με τρόπο που μπορούσε να προκαλέσει στον παθόντα κίνδυνο ζωής ή βαριά σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 310

Βαριά σωματική βλάβη

1. Όποιος προκαλεί σε άλλον βαριά σωματική βλάβη τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Αν επεδίωκε την πρόκληση της βαριάς σωματικής βλάβης, τιμωρείται κάθειρξη έως δέκα έτη.

2. Βαριά σωματική βλάβη υπάρχει ιδίως αν η πράξη προξένησε στον παθόντα κίνδυνο ζωής ή βαριά και μακροχρόνια αρρώστια ή σοβαρό ακρωτηριασμό ή αν τον εμπόδισε σημαντικά και για πολύ χρόνο να χρησιμοποιεί το σώμα ή τη διάνοιά του.

Άρθρο 311

Θανατηφόρα σωματική βλάβη

Αν η σωματική βλάβη είχε επακόλουθο το θάνατο του παθόντος, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη. Αν ο υπαίτιος επιδίωκε τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος επιβάλλεται κάθειρξη.

Άρθρο 312

Σωματική βλάβη αδυνάμων ατόμων

1. Όποιος προκαλεί σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας σε ανήλικο ή σε πρόσωπο που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, εφόσον τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας, τιμωρείται: α) για την πράξη του άρθρου 308 παρ. 1 εδάφιο α΄, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, β) για την πράξη του άρθρου 309, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, γ) για την πράξη του άρθρου 310 παρ. 1 εδ. α΄, με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και αν επεδίωκε την πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης, με κάθειρξη και ε) για την πράξη του άρθρου 311, με κάθειρξη.

2. Οι ίδιες ποινές επιβάλλονται όταν η πράξη τελείται σε βάρος συζύγου κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε βάρος συντρόφου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης. Η τέλεση της πράξης σε βάρος εγκύου συνιστά επιβαρυντική περίπτωση.

3. Με την πρόκληση σωματικής βλάβης σε βάρος ανηλίκου κατά την παράγραφο 1 στοιχείο α΄ εξομοιώνεται και η τέλεση των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων ενώπιον ανηλίκου.

4. Με την πρόκληση σωματικής βλάβης κατά την παράγραφο 1 στοιχείο γ΄ εξομοιώνεται και η μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία, ή ψυχικού πόνου ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, ιδίως με την παρατεταμένη απομόνωση σε βάρος των προσώπων της πρώτης παραγράφου.

Άρθρο 313

Συμπλοκή

Αν εξαιτίας συμπλοκής ή επίθεσης που έγινε από πολλούς επήλθε θάνατος ή βαριά σωματική βλάβη ανθρώπου, καθένας από εκείνους που πήραν μέρος στη συμπλοκή ή στην επίθεση τιμωρείται για μόνη τη συμμετοχή του σ' αυτή με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή, εκτός αν έχει εμπλακεί χωρίς υπαιτιότητά του.

Άρθρο 314

Σωματική βλάβη από αμέλεια

1. Όποιος από αμέλεια προκαλεί σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας άλλου τιμωρείται με παροχή κοινωφελούς εργασίας ή χρηματική ποινή ή φυλάκιση έως δύο έτη. Αν η σωματική βλάβη που προκλήθηκε είναι εντελώς ελαφρά, επιβάλλεται παροχή κοινωφελούς εργασίας ή χρηματική ποινή.

2. Για την ποινική δίωξη της πράξης της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται έγκληση. Η δίωξη είναι αυτεπάγγελτη αν ο υπαίτιος ήταν οδηγός οχήματος ή υπόχρεος λόγω της υπηρεσίας ή του επαγγέλματός του να καταβάλει ιδιαίτερη επιμέλεια ή προσοχή. Όταν ο υπαίτιος οδηγός οχήματος δεν μεταφέρει επιβάτες ή πράγματα με σκοπό βιοπορισμού, η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως, ο εισαγγελέας όμως με διάταξή του απέχει από την ποινική δίωξη αν ο παθών δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη του δράστη. Αν η δήλωση υποβληθεί μετά την άσκηση ποινικής δίωξης, το δικαστήριο παύει οριστικά αυτήν.

Άρθρο 315

Όποιος καταπείθει γυναίκα να υποβληθεί σε ακρωτηριασμό των γεννητικών της οργάνων τιμωρείται με φυλάκιση.

ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

(Καταργήθηκε)

Άρθρα 316 - 321

(Καταργήθηκαν)

ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Άρθρο 322

Αρπαγή

1. Όποιος με εξαπάτηση, βία ή απειλή βίας συλλαμβάνει, απάγει ή παράνομα κατακρατεί άλλον, έτσι ώστε να τον αποστερεί από την προστασία της πολιτείας και ιδίως όποιος περιάγει άλλον σε ομηρία ή σε άλλη παρόμοια κατάσταση στέρησης της ελευθερίας, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. Αν η πράξη έγινε με σκοπό να εξαναγκαστεί ο παθών ή κάποιος άλλος σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για την οποία δεν υπάρχει υποχρέωσή του, επιβάλλεται κάθειρξη, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με βάση τους κανόνες της συρροής.
2. Με κάθειρξη τιμωρείται η πράξη της παραγράφου 1 εδ. α΄, ακόμα κι όταν έγινε χωρίς τη χρήση των μέσων που αναφέρονται σε αυτή, όταν τελείται από υπάλληλο ή από πρόσωπα ή ομάδες προσώπων που ενεργούν με την άδεια, υποστήριξη ή συναίνεση κρατικής αρχής, εφόσον ακολουθείται από άρνηση παραδοχής της στέρησης της ελευθερίας ή από απόκρυψη της τύχης ή του τόπου όπου βρίσκεται το

θύμα (βίαιη εξαφάνιση). Αποτελεί επιβαρυντική περίσταση η τέλεση της πράξης σε βάρος εγκύου, ανηλίκου ή ατόμου που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του.
3. Τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, όποιος, ως προϊστάμενος, έδωσε εντολή για την τέλεση της πράξης της προηγούμενης παραγράφου, εφόσον αυτή τελέστηκε ή έγινε απόπειρα της.
4. Όποιος ως προϊστάμενος δεν έλαβε όλα τα αναγκαία και εύλογα μέτρα, εντός της εξουσίας του, για την πρόληψη ή την καταστολή της τέλεσης μιας πράξης βίαιης εξαφάνισης ή για την παραπομπή της πράξης αυτής στις αρμόδιες αρχές προς έρευνα και ποινική δίωξη τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών, εάν η πράξη του δεν τιμωρείται βαρύτερα κατά τις διατάξεις περί συμμετοχής.
5. Η επίκληση των άρθρων 20 έως 25 δεν μπορεί να άρει τον άδικο χαρακτήρα των πράξεων των παραγράφων 2 και 3.
6. Η καταδίκη υπαλλήλου για τις πράξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 επισύρει αυτοδικαίως αποστέρηση της θέσης που κατέχει. Εάν οι πράξεις αυτές τελούνται υπό καθεστώς σφετερισμού του δημοκρατικού πολιτεύματος, η προθεσμία της παραγραφής αρχίζει μόλις αποκατασταθεί η νόμιμη εξουσία.

Άρθρα 322Α – 323
(Καταργούνται)

Άρθρο 323Α

Εμπορία ανθρώπων

1. Όποιος με τη χρήση βίας, απειλής βίας ή άλλων εξαναγκαστικών μέσων ή με επιβολή ή κατάχρηση εξουσίας, στρατολογεί, απάγει, μεταφέρει, κατακρατεί παράνομα, υποθάλπει, παραδίδει ή παραλαμβάνει άλλον με σκοπό την εκμετάλλευσή του, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος και αν, για να επιτύχει τον ίδιο σκοπό, τελεί τις πράξεις της προηγούμενης παραγράφου αποσπώντας τη συναίνεση άλλου με τη χρήση απατηλών μέσων ή παρασύροντάς τον εκμεταλλευόμενος την ευάλωτη θέση στην οποία βρίσκεται.

3. Με κάθειρξη και χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη των προηγούμενων παραγράφων όταν: α) τελείται κατ' επάγγελμα, β) τελείται από υπάλληλο ο οποίος κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή επωφελούμενος από την ιδιότητά του αυτή διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη, γ) συνδέεται με την παράνομη είσοδο, παραμονή ή έξοδο του παθόντος από τη χώρα ή δ) είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος. Επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, αν η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο.

4. Με τις ποινές της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται η πράξη των παραγράφων 1 και 2 όταν στρέφεται κατά ανηλίκου, ακόμα κι όταν τελείται χωρίς τη χρήση των μέσων που αναφέρονται σε αυτές. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και όποιος, με τα μέσα των

παραγράφων 1 και 2 στρατολογεί ανήλικο με σκοπό τη χρησιμοποίησή του σε ένοπλες επιχειρήσεις.

5. Η έννοια της «εκμετάλλευσης» στις προηγούμενες παραγράφους περιλαμβάνει τον πορισμό παράνομου περιουσιακού οφέλους από: α) την υπαγωγή του σε καθεστώς δουλείας ή σε παρεμφερείς προς τη δουλεία πρακτικές, β) την υπαγωγή του σε καθεστώς ειλωτείας, γ) την εργασία ή την επαιτεία του θύματος (εργασιακή εκμετάλλευση), δ) την τέλεση εγκληματικών πράξεων από αυτό, ε) την αφαίρεση κυττάρων, ιστών ή οργάνων του σώματός του, στ) την τέλεση από αυτό γενετήσιων πράξεων, πραγματικών ή προσποιητών, ή την παροχή εργασίας ή υπηρεσιών που έχουν ως αποκλειστικό σκοπό τη γενετήσια διέγερση (γενετήσια εκμετάλλευση) ή ζ) τον εξαναγκασμό του σε τέλεση γάμου.

6. Με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος εν γνώσει, χωρίς να χρησιμοποιεί τα μέσα των παραγράφων 1 και 2, προσλαμβάνει στην εργασία του πρόσωπο που είναι θύμα εμπορίας, δέχεται τις υπηρεσίες του προσώπου αυτού, τελεί μαζί του γενετήσια πράξη ή δέχεται τα έσοδα από την εκμετάλλευσή του.

7. Τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή όποιος, χωρίς να χρησιμοποιεί τα μέσα των παραγράφων 1 και 2, εξωθεί σε επαιτεία ανηλίκους, με σκοπό την εκμετάλλευση των εσόδων τους.

8. Για όποιον καταγγέλλει αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν σε βάρος του από υπαιτίους των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, εφόσον η καταγγελία πιθανολογείται βάσιμη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη για παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών και περί εκδιδομένων με αμοιβή προσώπων, καθώς και για παραβάσεις λόγω συμμετοχής τους σε εγκληματικές δραστηριότητες, εφόσον η συμμετοχή αυτή ήταν άμεση συνέπεια του γεγονότος ότι ήταν παθόντες των αδικημάτων των προηγούμενων παραγράφων, ώσπου να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλθηκαν. Αν η καταγγελία αποδειχθεί βάσιμη, η αποχή από την ποινική δίωξη γίνεται οριστική.

Άρθρο 323Β

(Καταργείται)

Άρθρο 324

Αρπαγή ανηλίκων

1. Όποιος αφαιρεί ανήλικο από τους γονείς, τους επιτρόπους ή από οποιονδήποτε δικαιούται να μεριμνήσει για το πρόσωπο του ή όποιος υποστηρίζει την εκούσια διαφυγή του ανηλίκου από την εξουσία των παραπάνω προσώπων τιμωρείται με φυλάκιση. Αν ο ανήλικος από τη

στέρηση της επιμέλειας διέτρεξε σοβαρό κίνδυνο ζωής ή βαριάς βλάβης της υγείας του, ο δράστης τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Αν ο ανήλικος δεν έχει συμπληρώσει τα δεκατέσσερα έτη, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη, εκτός εάν η πράξη τελέστηκε από ανιόντα, οπότε εφαρμόζεται η προηγούμενη παράγραφος. Σε κάθε περίπτωση, αν ο υπαίτιος τέλεσε την πράξη από κερδοσκοπία ή με σκοπό να μεταχειριστεί τον ανήλικο σε ανήθικες ασχολίες ή να επιτύχει τη μεταβολή της οικογενειακής τάξης του ανηλίκου επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη.

3. Αν ο υπαίτιος των πράξεων των προηγουμένων παραγράφων είχε σκοπό να εισπράξει λύτρα ή να εξαναγκάσει άλλον σε πράξη ή παράλειψη, επιβάλλεται κάθειρξη. Στην περίπτωση που ο δράστης με τη θέλησή του και προτού εκπληρωθεί οποιοσδήποτε όρος ή αξίωσή του απελευθέρωσε και απέδωσε υγιή και σώο τον ανήλικο επιβάλλεται φυλάκιση.

Άρθρο 325

Παράνομη κατακράτηση

Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 322 και 323Α, απάγει ή κατακρατεί άλλον χωρίς τη θέλησή του ή του στερεί με άλλον τρόπο την ελευθερία της κίνησής του τιμωρείται με φυλάκιση ή χρηματική ποινή και αν η κατακράτηση διήρκεσε επί μακρό χρονικό διάστημα ή τελέστηκε κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 6 του Συντάγματος, με φυλάκιση τουλάχιστον δυο ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρα 326 - 329

(Καταργούνται)

Άρθρο 330

Παράνομη βία

1. Όποιος με σωματική βία ή απειλή σωματικής βίας ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης εξαναγκάζει άλλον σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για τις οποίες ο παθών δεν έχει υποχρέωση, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή, ανεξάρτητα αν το απειλούμενο κακό στρέφεται εναντίον εκείνου που απειλείται ή κάποιου από τους οικείους του.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελείται σε βάρος ανηλίκου ή προσώπου που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, εφόσον τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την

επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Η ίδια ποινή επιβάλλεται όταν η πράξη τελείται σε βάρος συζύγου κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε βάρος συντρόφου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης.

Άρθρο 331

Αυτοδικία

Όποιος ασκεί αυθαίρετα αξίωση σχετική με δικαίωμα που ή το έχει πραγματικά ή από πεποίθηση το οικειοποιείται τιμωρείται με παροχή κοινωφελούς εργασίας ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 332

(Καταργείται)

Άρθρο 333

Απειλή

1. Όποιος προκαλεί σε άλλον τρόμο ή ανησυχία απειλώντας αυτόν με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή. Με την ποινή του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται και όποιος, χωρίς απειλή βίας ή άλλης παράνομης πράξης, προκαλεί σε άλλον τρόμο ή ανησυχία με την επίμονη καταδίωξη ή παρακολούθησή του, όπως ιδίως με την επιδίωξη διαρκούς επαφής με τη χρήση τηλεπικοινωνιακού ή ηλεκτρονικού μέσου ή με επανειλημμένες επισκέψεις στο οικογενειακό, κοινωνικό ή εργασιακό περιβάλλον αυτού, παρά την εκφρασμένη αντίθετη βούλησή του.

2. Επιβάλλεται φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή αν η πράξη τελείται σε βάρος ανηλίκου ή προσώπου που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, εφόσον τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με αυτόν ή έχουν με αυτόν σχέση εργασίας ή υπηρεσίας. Η ίδια ποινή επιβάλλεται όταν η πράξη τελείται σε βάρος συζύγου κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε βάρος συντρόφου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης.

3. Για την ποινική δίωξη της πράξης της παραγράφου 1 απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 334

Διατάραξη οικιακής ειρήνης

1. Όποιος εισέρχεται παράνομα ή παραμένει παρά τη θέληση του δικαιούχου στην κατοικία άλλου ή στο χώρο που αυτός χρησιμοποιεί για την εργασία του ή σε χώρο περικλεισμένο που αυτός κατέχει τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Οι πιο πάνω πράξεις ή πράξεις βίας εναντίον προσώπων ή πραγμάτων, καθώς και πράξεις φθοράς ξένης ιδιοκτησίας, που γίνονται με σκοπό να παρεμποδίσουν την έκδοση και την ελεύθερη κυκλοφορία εφημερίδων ή περιοδικών, καθώς και την ελεύθερη κυκλοφορία βιβλίων, τιμωρούνται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

3. Για την ποινική δίωξη της πράξης της παραγράφου 1 απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 335

(Καταργείται)

ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΖΩΗΣ

Άρθρο 336

Βιασμός

1. Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου ζωής ή σωματικής ακεραιότητας εξαναγκάζει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης τιμωρείται με κάθειρξη.

2.Γενετήσια πράξη είναι η συνουσία και οι ίσης βαρύτητας με αυτήν πράξεις.

3. Αν η γενετήσια πράξη έγινε από δύο ή περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

4. Αν κάποια από τις πράξεις των προηγουμένων παραγράφων είχε ως συνέπεια τον θάνατο του παθόντος, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών.

5. Όποιος, εκτός από την περίπτωση της παραγράφου 1, εξαναγκάζει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης απειλώντας αυτόν με παράνομη πράξη ή παράλειψη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.

Άρθρο 337

Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας

1. Όποιος με χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα, με προτάσεις που αφορούν γενετήσιες πράξεις, με γενετήσιες πράξεις που τελούνται ενώπιον άλλου ή με επίδειξη των γεννητικών του οργάνων, προσβάλλει βάναυσα την τιμή άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

2. Με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη της προηγουμένης παραγράφου, αν ο παθών είναι νεότερος των δώδεκα ετών.

3. Ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλων μέσων ή τεχνολογιών πληροφορικής αποκτά επαφή με πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε τα δέκα πέντε έτη και με χειρονομίες ή προτάσεις, προσβάλλει την τιμή του ανηλίκου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Αν επακολούθησε συνάντηση ο ενήλικος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.

4. Όποιος προβαίνει σε χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα ή διατυπώνει προτάσεις για τέλεση γενετήσιων πράξεων σε πρόσωπο που εξαρτάται εργασιακά από αυτόν ή εκμεταλλευόμενος την ανάγκη ενός προσώπου να εργαστεί, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 338

Κατάχρηση ανικάνου προς αντίσταση σε γενετήσια πράξη

1. Όποιος με κατάχρηση της διανοητικής ή σωματικής αναπηρίας άλλου ή της από οποιαδήποτε αιτία ανικανότητάς του να αντισταθεί ενεργεί με αυτόν γενετήσια πράξη τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έγινε από δύο ή περισσότερους που ενεργούσαν από κοινού, επιβάλλεται κάθειρξη.

Άρθρο 339

Γενετήσιες πράξεις με ανηλίκους ή ενώπιόν τους

1. Όποιος ενεργεί γενετήσια πράξη με πρόσωπο νεότερο των δεκαπέντε ετών ή το παραπλανά με αποτέλεσμα να ενεργήσει ή να υποστεί τέτοια πράξη τιμωρείται, αν δεν υπάρχει περίπτωση να τιμωρηθεί βαρύτερα με το άρθρο 351 Α, ως εξής: α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη έως δέκα έτη και γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών.

2. Οι γενετήσιες πράξεις μεταξύ ανηλίκων κάτω των δεκαπέντε ετών δεν τιμωρούνται, εκτός αν η μεταξύ τους διαφορά ηλικίας είναι μεγαλύτερη των τριών ετών, οπότε μπορούν να επιβληθούν μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.

3. Όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο, που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να παρίσταται σε γενετήσια πράξη μεταξύ άλλων, χωρίς να συμμετέχει σε αυτήν, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή αν ο ανήλικος είναι μικρότερος των δεκατεσσάρων ετών και με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή αν έχει συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του.

Άρθρα 340 - 341

(Καταργούνται)

Άρθρο 342

Κατάχρηση ανηλίκων

1. Ο ενήλικος ο οποίος ενεργεί γενετήσιες πράξεις με ανήλικο, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τιμωρείται ως εξής:

α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών,

β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη,

γ) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη ως δέκα έτη.

2. Ο ενήλικος ο οποίος απευθύνει χειρονομίες, προτάσεις ή εξιστορεί ή απεικονίζει ή παρουσιάζει πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα σε ανήλικο, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

Άρθρο 343

Κατάχρηση σε γενετήσια πράξη

Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τιμωρούνται: α) όποιος υποχρεώνει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, με κατάχρηση σχέσης εργασιακής εξάρτησης οποιασδήποτε φύσης, β) όποιος υποχρεώνει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, εκμεταλλευόμενος την άμεση ανάγκη του να εργασθεί, γ) οι διορισμένοι ή οπωσδήποτε εργαζόμενοι σε φυλακές ή άλλα κρατητήρια, σε αστυνομικές υπηρεσίες, σε σχολές, παιδαγωγικά ιδρύματα, νοσοκομεία, κλινικές ή κάθε είδους θεραπευτικά καταστήματα ή σε άλλα ιδρύματα προορισμένα να περιθάλπουν πρόσωπα που έχουν ανάγκη από βοήθεια αν, με κατάχρηση της θέσης τους, υποχρεώσουν σε γενετήσια πράξη πρόσωπο που έχει εισαχθεί σ' αυτά τα ιδρύματα.

Άρθρο 344

Έγκληση

Στις περιπτώσεις του άρθρου 343 στοιχεία α΄ και β΄ για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση του παθόντος. Στις περιπτώσεις των άρθρων 336 και 343 στοιχείο γ΄ η ποινική δίωξη ασκείται

αυτεπαγγέλτως, αλλά αν ο παθών δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη ή, αν αυτή έχει ασκηθεί, να εισαγάγει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, το οποίο μπορεί να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη.

Άρθρο 345

Γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών

1. Η γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών εξ αίματος ή από υιοθεσία, ανιούσας και κατιούσας γραμμής και μεταξύ αμφιθαλών ή ετεροθαλών αδελφών τιμωρείται: α) ως προς τους ανιόντες με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών, β) ως προς τους κατιόντες με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή και γ) μεταξύ αδελφών με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Συγγενείς κατιούσας γραμμής ή αδελφοί μπορούν να απαλλαγούν από κάθε ποινή, αν κατά τον χρόνο της πράξης δεν είχαν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος.

Άρθρα 346 - 347

(Καταργούνται)

Άρθρο 348

Διευκόλυνση προσβολών της ανηλικότητας

1. Όποιος κατ' επάγγελμα ή από κερδοσκοπία επιχειρεί να διευκολύνει, έστω και συγκαλυμμένα, με τη δημοσίευση αγγελίας ή εικόνας ή αριθμού τηλεφωνικής σύνδεσης ή με τη μετάδοση ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο τη γενετήσια πράξη με ανήλικο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

2. Όποιος οργανώνει, χρηματοδοτεί, κατευθύνει, εποπτεύει, διαφημίζει ή μεσολαβεί με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο σε διενέργεια ταξιδιών με σκοπό από τους μετέχοντες σε αυτά την τέλεση γενετήσιων πράξεων σε βάρος ανηλίκου, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. Όποιος με τον παραπάνω σκοπό μετέχει σε ταξίδια του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, ανεξάρτητα από την ευθύνη του για την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων.

Άρθρο 348Α

Πορνογραφία ανηλίκων

1. Όποιος με πρόθεση παράγει, διανέμει, δημοσιεύει, επιδεικνύει, εισάγει στην Επικράτεια ή εξάγει από αυτήν, μεταφέρει, προσφέρει, πωλεί ή με άλλον τρόπο διαθέτει, αγοράζει, προμηθεύεται, αποκτά ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει ή μεταδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Όποιος με πρόθεση παράγει, προσφέρει, πωλεί ή με οποιονδήποτε τρόπο διαθέτει, διανέμει, διαβιβάζει, αγοράζει, προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

3. Υλικό παιδικής πορνογραφίας, κατά την έννοια των προηγούμενων παραγράφων συνιστά η αναπαράσταση ή η πραγματική ή η εικονική αποτύπωση σε ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό φορέα των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανηλίκου, κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση, καθώς και της πραγματικής ή εικονικής γενετήσιας πράξης που διενεργείται από ή με ανήλικο.

4. Οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 τιμωρούνται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή:

α. αν τελέσθηκαν κατ' επάγγελμα,

β. αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με την εκμετάλλευση της ανάγκης, της ψυχικής ή της διανοητικής ασθένειας ή της σωματικής δυσλειτουργίας, λόγω οργανικής νόσου ανηλίκου ή με την άσκηση ή απειλή χρήσης βίας ανηλίκου ή με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος ή αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας εξέθεσε τη ζωή του ανηλίκου σε σοβαρό κίνδυνο και

γ. αν δράστης της παραγωγής του υλικού παιδικής πορνογραφίας είναι πρόσωπο στο οποίο έχουν εμπιστευθεί ανήλικο για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά.

5. Αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με την χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή. Η ίδια ποινή επιβάλλεται αν η πράξη των περιπτώσεων β΄ και γ' της προηγούμενης παραγράφου είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος, αν δε αυτή είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.

6.΄Οποιος εν γνώσει αποκτά πρόσβαση σε υλικό παιδικής πορνογραφίας μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 348Β

Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους

΄Οποιος με πρόθεση, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, προτείνει σε ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να συναντήσει τον ίδιο ή τρίτο, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του ανηλίκου των αδικημάτων των άρθρων 339 παρ. 1 και 2 ή 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν σε μία τέτοια συνάντηση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 348Γ

Πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων

1. Όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο προκειμένου να συμμετάσχει σε πορνογραφικές παραστάσεις ή διοργανώνει αυτές, τιμωρείται ως εξής:

α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη έως δέκα έτη, γ) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Όποιος εν γνώσει, έχοντας καταβάλει σχετικό αντίτιμο, παρακολουθεί πορνογραφική παράσταση στην οποία συμμετέχουν ανήλικοι τιμωρείται στις περιπτώσεις α' και β' του προηγούμενου εδαφίου με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και στην περίπτωση γ΄ με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Εφόσον οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τελέστηκαν με τη χρήση βίας ή απειλής, προκειμένου να συμμετάσχει ανήλικος σε πορνογραφικές παραστάσεις ή με σκοπό την επιδίωξη οικονομικού οφέλους από αυτές, επιβάλλεται: α) στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, β) στην περίπτωση β' κάθειρξη, γ) στην περίπτωση γ' κάθειρξη έως δέκα έτη.

3.Πορνογραφική παράσταση, κατά την έννοια των προηγουμένων παραγράφων, συνιστά η οργανωμένη απευθείας έκθεση, που προορίζεται για θέαση ή ακρόαση, μεταξύ άλλων και με χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών:

α) ανηλίκου που επιδίδεται σε πραγματική ή εικονική πράξη γενετήσιου χαρακτήρα ή

β) των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανηλίκου κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση.

Άρθρο 348 Δ

Γενική διάταξη

Οι διατάξεις των άρθρων 339, 342, 348, 348 Α, 348 Β, 348 Γ, 349 και 351 Α εφαρμόζονται και για πράξεις που τέλεσε ημεδαπός στην αλλοδαπή, ανεξάρτητα αν ήταν αξιόποινες και κατά τους νόμους της χώρας που τελέστηκαν.

Άρθρο 349

Μαστροπεία

1. Όποιος, για να εξυπηρετήσει την ακολασία άλλων, προάγει ή εξωθεί στην πορνεία ανήλικο ή υποθάλπει ή εξαναγκάζει ή διευκολύνει ή συμμετέχει στην πορνεία ανηλίκων, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

2. Με κάθειρξη και χρηματική ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος αν το έγκλημα τελέστηκε: α) εναντίον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών, β) με απατηλά μέσα, γ) από τον ανιόντα συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή από θετό γονέα, σύζυγο, επίτροπο ή από άλλον στον οποίο έχουν εμπιστευθεί τον ανήλικο για ανατροφή, διδασκαλία επίβλεψη ή φύλαξη, έστω και προσωρινή, δ) από υπάλληλο ο οποίος κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή επωφελούμενος από την ιδιότητα του αυτή διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη, ε) με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, στ) με προσφορά ή υπόσχεση πληρωμής χρημάτων ή οποιουδήποτε άλλου ανταλλάγματος.

Άρθρο 350

(καταργείται)

Άρθρο 350 Α

Ειδικά μέτρα επιείκειας

Στις περιπτώσεις των άρθρων 348 Α, 348 Β, 348 Γ, 349 εφαρμόζεται αναλογικά η πρόβλεψη της παραγράφου 8 του άρθρου 323 Α.

Άρθρο 351

(καταργείται)

Άρθρο 351Α

Γενετήσια πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής

1. Η γενετήσια πράξη με ανήλικο που τελείται από ενήλικο με αμοιβή ή με άλλα υλικά ανταλλάγματα ή η γενετήσια πράξη μεταξύ ανηλίκων που προκαλείται από ενήλικο με τον ίδιο τρόπο και τελείται ενώπιον αυτού ή άλλου ενηλίκου τιμωρείται:

α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.

β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα, όχι όμως και τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη και χρηματική ποινή και

γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

2. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο του παθόντος επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 352

(καταργείται)

Άρθρο 352Α

Ψυχοδιαγνωστική εξέταση και θεραπεία του δράστη και του θύματος εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

1. Όταν το θύμα είναι ανήλικο, ο ύποπτος ή κατηγορούμενος για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, υποβάλλεται σε διαγνωστική εξέταση της ψυχογενετήσιας κατάστασής του. Η εξέταση αυτή διατάσσεται μόνο εφόσον συναινεί ο καθ' ου αφορά αυτή κατά την προδικασία από τον αρμόδιο εισαγγελέα ή, αν διενεργείται τακτική ανάκριση, από τον αρμόδιο ανακριτή και κατά την κύρια διαδικασία από το δικαστήριο.

2. Αν κάποιος καταδικασθεί για έγκλημα που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο, το δικαστήριο υπό την προϋπόθεση της παραγράφου 1 μπορεί να διατάξει και την παρακολούθηση προγράμματος ψυχογενετήσιας θεραπείας του, η οποία εκτελείται κατά το χρόνο έκτισης της ποινής ή ανεξάρτητα από αυτήν. Στα προγράμματα αυτά συμμετέχουν και οι διωκόμενοι ή οι υπόδικοι, εφόσον συναινούν, χωρίς η συμμετοχή τους αυτή να επηρεάζει το δικαίωμα της υπεράσπισης και το τεκμήριο της αθωότητας.

3. Σε ειδική εξέταση της ψυχικής και σωματικής κατάστασής του υποβάλλεται και το ανήλικο θύμα των πράξεων της παραγράφου 1, προκειμένου να κριθεί αν έχει ανάγκη θεραπείας. Η θεραπεία του ανήλικου θύματος διατάσσεται κατά την προδικασία από τον αρμόδιο εισαγγελέα ή, αν διενεργείται τακτική ανάκριση, από τον αρμόδιο ανακριτή και κατά την κύρια διαδικασία από το δικαστήριο.

4. Αν κριθεί αναγκαίο για την προστασία του ανήλικου θύματος, ο εισαγγελέας, ο ανακριτής ή το δικαστήριο διατάσσει την απομάκρυνση του υπαιτίου από το περιβάλλον του θύματος ή την απομάκρυνση του θύματος και την προσωρινή διαμονή του σε προστατευμένο περιβάλλον, καθώς και την απαγόρευση της μεταξύ υπαιτίου και θύματος επικοινωνίας.

Άρθρο 352Β

Προστασία της ιδιωτικής ζωής του ανήλικου θύματος

Όποιος, από την καταγγελία πράξης που υπάγεται στα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής έως την έκδοση αμετάκλητης απόφασης, δημοσιοποιεί με οποιονδήποτε τρόπο περιστατικά που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη της ταυτότητας του ανήλικου θύματος, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη.

Άρθρο 353

Προσβολή γενετήσιας ευπρέπειας

1. Όποιος εν γνώσει προσβάλλει βάναυσα τη γενετήσια ευπρέπεια άλλου με πράξη γενετήσιου χαρακτήρα που ενεργείται ενώπιόν του τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας. Αν η πράξη του προηγούμενου εδαφίου ενεργείται ενώπιον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Για την ποινική δίωξη της πράξης της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται έγκληση.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Άρθρο 354

Διατάραξη της οικογενειακής τάξης

Όποιος νοθεύει ή συγκαλύπτει την οικογενειακή τάξη άλλου και ιδίως όποιος υποβάλλει τέκνο τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 355

(Καταργείται)

Άρθρο 356

Διγαμία

Ο σύζυγος ή αυτός που έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης αν τελέσει νέο γάμο ή συνάψει νέο σύμφωνο συμβίωσης πριν αμετακλήτως διαλυθεί ή ακυρωθεί ο προηγούμενος γάμος ή το προηγούμενο σύμφωνο συμβίωσης, καθώς επίσης και εκείνος που συνάπτει μαζί του νέο γάμο ή νέο σύμφωνο συμβίωσης εν γνώσει ότι υπάρχει γάμος ή σύμφωνο συμβίωσης που δεν λύθηκε ή δεν ακυρώθηκε, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 357

(Καταργείται)

Άρθρο 358

Παραβίαση της υποχρέωσης διατροφής

Όποιος κακόβουλα παραβιάζει την υποχρέωση διατροφής που την επιβάλει σ΄ αυτόν ο νόμος και έχει αναγνωριστεί, έστω προσωρινά, με εκτελεστό τίτλο, με τρόπο τέτοιο ώστε ο δικαιούχος να υποστεί στερήσεις ή να αναγκαστεί να δεχτεί την βοήθεια άλλων, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 359

Εγκατάλειψη εγκύου

Όποιος εγκαταλείπει σε απορία γυναίκα που έμεινε απ' αυτόν έγκυος και που λόγω της εγκυμοσύνης ή του τοκετού της δεν μπορεί να φροντίσει τον εαυτό της τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 360

Παραμέληση της εποπτείας ανηλίκου

1. Όποιος, ενώ έχει υποχρέωση εποπτείας ανηλίκου νεότερου από δεκαπέντε έτη παραλείπει να το παρεμποδίσει από την τέλεση αξιόποινης πράξης, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος, αν δε συντρέχει περίπτωση να τιμωρηθεί αυστηρότερα με άλλη διάταξη.

2. Αν ο υπαίτιος της παράλειψης είναι πρόσωπο που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου και ιδίως γονέας ή επίτροπος υπό την υπεύθυνη επιμέλεια του οποίου έχει τεθεί ο ανήλικος σύμφωνα με τα άρθρα 122 και 123 Π.Κ, επιβάλλεται φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 360Α

Παραβάσεις σχετικά με την υιοθεσία ανηλίκου

1. Όποιος υιοθετεί ανήλικο με σκοπό να τον απασχολήσει σε δραστηριότητες επικίνδυνες για την υγεία του και τον απασχολεί σε αυτές, τιμωρείται, εφόσον δεν συντρέχει άλλη αξιόποινη πράξη που τιμωρείται βαρύτερα, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Με φυλάκιση και χρηματική ποινή τιμωρείται εκείνος που δίνει σε υιοθεσία το παιδί του καθώς και εκείνος που μεσολαβεί στην υιοθεσία αποκομίζοντας ο ίδιος ή προσπορίζοντας σε άλλον αθέμιτο όφελος.

3. Εκείνος που τελεί κατ' επάγγελμα τις αξιόποινες πράξεις των προηγούμενων παραγράφων τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Άρθρο 361

Εξύβριση

1. Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις της δυσφήμησης (άρθρα 362 και 363), προσβάλλει την τιμή άλλου με λόγο ή με έργο ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο τιμωρείται με φυλάκιση έως έξι μήνες ή χρηματική ποινή. Αν τελεί την πράξη δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω διαδικτύου, επιβάλλεται φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

2. Η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 308 έχει και σ΄ αυτή την περίπτωση εφαρμογή

Άρθρα 361Α – 361Β

(Καταργούνται)

Άρθρο 362

Δυσφήμηση

Όποιος με οποιονδήποτε τρόπο ενώπιον τρίτου ισχυρίζεται ή διαδίδει για κάποιον άλλον γεγονός που μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψή του τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή. Αν η πράξη τελέστηκε δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω διαδικτύου, επιβάλλεται φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 363

Συκοφαντική Δυσφήμηση

Αν στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, το γεγονός είναι ψευδές και ο υπαίτιος γνώριζε ότι αυτό είναι ψευδές τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή και αν τελεί την πράξη δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου, με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 364

(Καταργείται)

Άρθρο 365

Προσβολή μνήμης νεκρού

Όποιος με τις πράξεις των άρθρων 361, 362 και 363 προσβάλλει τη μνήμη νεκρού ή την τιμή προσώπου που έχει κηρυχθεί άφαντο, τιμωρείται, με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

Άρθρο 366

Γενικές διατάξεις

1. Αν το γεγονός του άρθρου 362 είναι αληθινό, η πράξη μένει ατιμώρητη, εκτός εάν αυτό αφορά αποκλειστικά σχέσεις του οικογενειακού ή του ιδιωτικού βίου που δεν θίγουν το δημόσιο συμφέρον.

2. Αν στις περιπτώσεις των άρθρων 362, 363 και 365 το γεγονός που ισχυρίστηκε ή διέδωσε ο υπαίτιος είναι πράξη αξιόποινη για την οποία ασκήθηκε ποινική δίωξη, αναστέλλεται η δίκη

για τη δυσφήμηση έως το τέλος της ποινικής δίωξης. Θεωρείται αποδεδειγμένο ότι το γεγονός είναι αληθινό αν η απόφαση είναι καταδικαστική.

3. Η απόδειξη της αλήθειας του γεγονότος δεν αποκλείει την τιμωρία για εξύβριση αν από τον τρόπο που πραγματοποιήθηκε η δυσφήμηση ή από τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε προκύπτει σκοπός εξύβρισης.

Άρθρο 367

1. Δεν αποτελούν άδικη πράξη: α) οι δυσμενείς κρίσεις για επιστημονικές, καλλιτεχνικές ή επαγγελματικές εργασίες, β) οι δυσμενείς εκφράσεις που περιέχονται σε έγγραφο δημόσιας αρχής για αντικείμενα που ανάγονται στον κύκλο της υπηρεσίας της, γ) οι εκδηλώσεις που γίνονται για την εκτέλεση νόμιμων καθηκόντων, την άσκηση νόμιμης εξουσίας ή για τη διαφύλαξη (προστασία) δικαιώματος ή από άλλο δικαιολογημένο ενδιαφέρον και δ) σε ανάλογες περιπτώσεις .

2. Η προηγούμενη διάταξη δεν εφαρμόζεται α) όταν οι παραπάνω κρίσεις και εκδηλώσεις περιέχουν τα συστατικά στοιχεία της πράξης του άρθρου 363 και β) αν από τον τρόπο που πραγματοποιήθηκε ή από τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε ή δυσφήμηση προκύπτει σκοπός εξύβρισης.

Άρθρο 368

Έγκληση

1. Για την ποινική δίωξη των πράξεων των άρθρων 361, 362, 363 και 365 απαιτείται έγκληση.

2. Στην περίπτωση του άρθρου 365 δικαίωμα να υποβάλλουν έγκληση έχουν ο σύζυγος που επέζησε και τα παιδιά του νεκρού ή του άφαντου, και αν αυτοί δεν υπάρχουν , οι γονείς και οι αδελφοί του.

Άρθρο 369

Δημοσίευση καταδικαστικής απόφασης

1. Αν οι πράξεις των άρθρων 361, 362, 363 και 365 τελέστηκαν δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου, το δικαστήριο μπορεί, με αίτηση εκείνου που υπέβαλε την έγκληση, να διατάξει τη δημοσίευση της καταδικαστικής απόφασης. Στην απόφαση ορίζεται ο τρόπος δημοσίευσης και η προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθεί.

2. Αν η πράξη τελέστηκε με δημοσίευμα στον τύπο ή μέσω του διαδικτύου, η δημοσίευση πρέπει να γίνει με την καταχώρηση στα ίδια μέσα, στην ίδια θέση και με τα ίδια στοιχεία, όπως καταχωρίστηκε και το υβριστικό δημοσίευμα και πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ουσιώδη στοιχεία του σκεπτικού και το διατακτικού της απόφασης. Αν ο υπόχρεος σε δημοσίευση δεν τηρήσει την υποχρέωσή του τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή με χρηματική ποινή.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Άρθρο 370

Παραβίαση απορρήτου εγγράφων

1. Όποιος αθέμιτα και με σκοπό να λάβει γνώση του περιεχομένου τους ανοίγει ξένη κλειστή επιστολή ή άλλο κλειστό έγγραφο ή παραβιάζει κλειστό χώρο, στον οποίο είναι αυτά φυλαγμένα, ή με οποιονδήποτε τρόπο εισχωρεί σε ξένα απόρρητα διαβάζοντας ή αντιγράφοντας ή αποτυπώνοντας με άλλο τρόπο επιστολή ή άλλο έγγραφο τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και όποιος αθέμιτα αποκτά πρόσβαση σε ηλεκτρονικό μήνυμα ή ηλεκτρονική αλληλογραφία άλλου.

3. Αν ο δράστης των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων είναι υπάλληλος οργανισμού ή επιχείρησης παροχής ταχυδρομικών, τηλεγραφικών ή ηλεκτρονικών υπηρεσιών τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

4. Για την ποινική δίωξη των πράξεων των παραγράφων 1 και 2 απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 370Α

Παραβίαση του απορρήτου τηλεφωνικής επικοινωνίας και προφορικής συνομιλίας

1. Όποιος αθέμιτα παγιδεύει ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο παρεμβαίνει σε συσκευή, σύνδεση ή δίκτυο παροχής υπηρεσιών σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας ή σε σύστημα υλικού ή λογισμικού, που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, με σκοπό ο ίδιος ή άλλος να πληροφορηθεί ή να αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο τηλεφωνικής συνδιάλεξης μεταξύ τρίτων ή στοιχεία της θέσης και κίνησης της εν λόγω επικοινωνίας,

τιμωρείται με φυλάκιση. Με την ίδια ποινή τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου και όταν ο δράστης αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο της τηλεφωνικής επικοινωνίας του με άλλον χωρίς τη ρητή συναίνεση του τελευταίου.

2. Όποιος αθέμιτα παρακολουθεί με ειδικά τεχνικά μέσα ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα προφορική συνομιλία μεταξύ τρίτων που δεν διεξάγεται δημόσια ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα μη δημόσια πράξη άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Με την ίδια ποινή τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου και όταν ο δράστης αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο της συνομιλίας του με άλλον χωρίς τη ρητή συναίνεση του τελευταίου.

3. Όποιος αθέμιτα κάνει χρήση της πληροφορίας ή του υλικού φορέα επί του οποίου αυτή έχει αποτυπωθεί με τους τρόπους που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

4. Αν ο δράστης των πράξεων των παραγράφων 1, 2 και 3 είναι πάροχος υπηρεσιών τηλεφωνίας ή νόμιμος εκπρόσωπος αυτού ή μέλος της διοίκησης ή υπεύθυνος διασφάλισης του απορρήτου ή εργαζόμενος ή συνεργάτης του παρόχου ή ενεργεί ιδιωτικές έρευνες ή τελεί τις πράξεις αυτές κατ' επάγγελμα ή απέβλεπε στην είσπραξη αμοιβής, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 370Β

Παράνομη πρόσβαση σε σύστημα πληροφοριών ή σε δεδομένα

1. Όποιος κατά παράβαση μέτρου προστασίας και χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση σε μέρος ή στο σύνολο συστήματος πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις η πράξη μένει ατιμώρητη.

2. Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου του συστήματος πληροφοριών ή των δεδομένων, η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται μόνο αν απαγορεύεται ρητά από εσωτερικό κανονισμό ή από έγγραφη απόφαση του κατόχου ή αρμόδιου υπαλλήλου του.

3. Αν η πράξη της παραγράφου 1 αναφέρεται σε επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα επιχείρησης του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

4. Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου των στοιχείων καθώς και αν το απόρρητο είναι ιδιαίτερα μεγάλης οικονομικής αξίας, επιβάλλεται φυλάκιση και χρηματική ποινή.

5. Για την ποινική δίωξη των πράξεων των παραγράφων 1 και 4 απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 370Γ

1. Όποιος αθέμιτα αντιγράφει, αποτυπώνει, χρησιμοποιεί, αποκαλύπτει σε τρίτον ή οπωσδήποτε παραβιάζει στοιχεία ή προγράμματα υπολογιστών, τα οποία συνιστούν κρατικά, επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα ή απόρρητα επιχείρησης του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Ως απόρρητα θεωρούνται και εκείνα που ο νόμιμος κάτοχός τους, από δικαιολογημένο ενδιαφέρον τα μεταχειρίζεται ως απόρρητα, ιδίως όταν έχει λάβει μέτρα για να παρεμποδίζονται τρίτοι να λάβουν γνώση τους.

2. Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του κατόχου των στοιχείων, καθώς και αν το απόρρητο είναι ιδιαίτερα μεγάλης οικονομικής σημασίας, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

3. Οι πράξεις που προβλέπονται στο άρθρο αυτό διώκονται με έγκληση.

Άρθρο 370Δ

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα αντιγράφει ή χρησιμοποιεί προγράμματα υπολογιστών, τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

2. Όποιος χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση στο σύνολο ή τμήμα πληροφοριακού συστήματος ή σε στοιχεία που μεταδίδονται με συστήματα τηλεπικοινωνιών, παραβιάζοντας απαγορεύσεις ή μέτρα ασφαλείας που έχει λάβει ο νόμιμος κάτοχος του, τιμωρείται με φυλάκιση.

3. Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου του πληροφοριακού συστήματος ή των στοιχείων, η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται μόνο αν απαγορεύεται ρητά από εσωτερικό κανονισμό ή από έγγραφη απόφαση του κατόχου ή αρμόδιου υπαλλήλου.

Άρθρο 370Ε

1. Όποιος, αθέμιτα, με τη χρήση τεχνικών μέσων, παρακολουθεί ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα μη δημόσιες διαβιβάσεις δεδομένων ή ηλεκτρομαγνητικές εκπομπές από, προς ή εντός πληροφοριακού συστήματος ή παρεμβαίνει σε αυτές με σκοπό ο ίδιος ή άλλος να πληροφορηθεί το περιεχόμενό τους, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

2. Με την ποινή της παραγράφου 1 τιμωρείται όποιος κάνει χρήση της πληροφορίας ή του υλικού φορέα επί του οποίου αυτή έχει αποτυπωθεί με τους τρόπους που προβλέπεται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 371

Παραβίαση επαγγελματικής εχεμύθειας

1. Κληρικοί, δικηγόροι και κάθε είδους νομικοί παραστάτες, συμβολαιογράφοι, γιατροί, μαίες, νοσοκόμοι, φαρμακοποιοί και άλλοι λειτουργοί ή επαγγελματίες, στους οποίους κάποιοι εμπιστεύονται συνήθως λόγω του επαγγέλματός τους ή της ιδιότητάς τους ιδιωτικά απόρρητα, καθώς και οι βοηθοί των προσώπων αυτών, οι οποίοι φανερώνουν ιδιωτικά απόρρητα, που τους τα εμπιστεύτηκαν ή που τα έμαθαν λόγω του επαγγέλματός τους ή της ιδιότητάς τους, τιμωρούνται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος, λόγω του θανάτου κάποιου από τα πρόσωπα της πρώτης παραγράφου, γίνεται κάτοχος εγγράφων ή σημειώσεών του σχετικών με την άσκηση του επαγγέλματος ή του λειτουργήματός του και φανερώνει από αυτά ιδιωτικά απόρρητα.

3. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

4. Η πράξη δεν είναι άδικη και μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος απέβλεπε στην εκπλήρωση καθήκοντος ή στη διαφύλαξη δικαιολογημένου ουσιώδους συμφέροντος, δημόσιου ή του ίδιου ή κάποιου άλλου, το οποίο δεν μπορούσε να διαφυλαχθεί διαφορετικά.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Ι. Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας

Άρθρο 372

Κλοπή

1. Όποιος αφαιρεί ξένο (ολικά ή εν μέρει) κινητό πράγμα από την κατοχή άλλου με σκοπό να το ιδιοποιηθεί παράνομα, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή και αν το αντικείμενο της κλοπής είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή η πράξη τελέστηκε με διάρρηξη, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Κινητό πράγμα θεωρείται κατά τον Κώδικα και η ηλεκτρική και κάθε άλλης μορφής ενέργεια.

Άρθρο 373

(καταργείται)

Άρθρο 374

Διακεκριμένη κλοπή

1. Η κλοπή τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή αν: α) ο υπαίτιος αφαιρεί από τόπο προορισμένο για θρησκευτική λατρεία, πράγμα αφιερωμένο σ' αυτή καλλιτεχνικής ή αρχαιολογικής ή ιστορικής σημασίας, β) ο υπαίτιος αφαιρεί πράγμα επιστημονικής ή καλλιτεχνικής ή αρχαιολογικής ή ιστορικής σημασίας που βρίσκεται σε συλλογή εκτεθειμένη σε κοινή θέα ή σε δημόσιο οίκημα ή σε άλλο δημόσιο τόπο ή γ) η συνολική αξία των αφαιρεθέντων αντικειμένων υπερβαίνει το ποσό των 120.000 ευρώ.

2. Αν η κλοπή στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και η αξία του αντικειμένου της υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες. Η πράξη αυτή παραγράφεται μετά είκοσι έτη.

Άρθρο 374Α

Αυθαίρετη χρήση μεταφορικού μέσου

Όποιος χρησιμοποιεί ξένο μηχανοκίνητο μεταφορικό μέσο χωρίς τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη ή κατόχου του, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 375

Υπεξαίρεση

1. Όποιος ιδιοποιείται παράνομα ξένο (ολικά ή εν μέρει) κινητό πράγμα που περιήλθε στην κατοχή του με οποιονδήποτε τρόπο τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή και αν το αντικείμενο είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, με φυλάκιση και χρηματική ποινή. Αν πρόκειται για αντικείμενο που το έχουν εμπιστευθεί στον υπαίτιο λόγω ανάγκης ή λόγω της ιδιότητάς του ως εντολοδόχου, επιτρόπου ή κηδεμόνα του παθόντος ή ως μεσεγγυούχου ή διαχειριστή ξένης περιουσίας, ο υπαίτιος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Αν η αξία του αντικειμένου στην παράγραφο 1 υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ ο υπαίτιος τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

3. Αν η υπεξαίρεση στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και η αξία του αντικειμένου της υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες. Η πράξη αυτή παραγράφεται μετά είκοσι έτη.

4. Με το ξένο πράγμα εξομοιώνεται και: α) το τίμημα που έλαβε ο υπαίτιος για κινητό πράγμα που του είχαν εμπιστευθεί για να το πουλήσει, καθώς και β) το κινητό πράγμα που απέκτησε ο υπαίτιος με χρήματα ή με άλλο πράγμα που του είχαν εμπιστευθεί για να αγοράσει ή να ανταλλάξει αντίστοιχα το πράγμα που απέκτησε.

Άρθρο 376

(Καταργείται)

Άρθρο 377

Κλοπή και υπεξαίρεση μικρής αξίας

Αν τα εγκλήματα των άρθρων 372, 374 παρ. 1 περίπτωση α΄ και 375 παρ. 1 έχουν αντικείμενο πράγμα μικρής αξίας, επιβάλλεται χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας. Αν όμως η πράξη τελέστηκε από ανάγκη για άμεση χρήση ή ανάλωση του αντικειμένου της κλοπής ή υπεξαίρεσης, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει την πράξη ατιμώρητη.

Άρθρο 378

Φθορά ξένης ιδιοκτησίας

1. Όποιος καταστρέφει ή βλάπτει ξένο (ολικά ή εν μέρει) πράγμα ή με άλλον τρόπο καθιστά ανέφικτη τη χρήση του τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή και αν το πράγμα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή τοποθετημένο σε δημόσιο χώρο με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Αν το πράγμα είναι μικρής αξίας ή η ζημία που προκλήθηκε είναι ελαφρά, ο υπαίτιος τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας.

2. Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος αν το αντικείμενο της πράξης που προβλέπεται στο εδάφιο α΄ της προηγούμενης παραγράφου

είναι πράγμα που χρησιμεύει για κοινό όφελος ή καλλιτεχνικό ή ιστορικό μνημείο ή αν η φθορά έγινε με φωτιά ή με εκρηκτικές ύλες.

Άρθρο 379

(Καταργείται)

Άρθρο 380

Ληστεία

1. Όποιος με σωματική βία εναντίον προσώπου ή με απειλές ενωμένες με επικείμενο κίνδυνο σώματος ή ζωής αφαιρεί από άλλον ξένο (ολικά ή εν μέρει) κινητό πράγμα ή τον εξαναγκάζει να του το παραδώσει για να το ιδιοποιηθεί παράνομα, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή.

2. Αν από την πράξη επήλθε ο θάνατος κάποιου προσώπου ή βαριά σωματική βλάβη ή αν η πράξη εκτελέστηκε με ιδιαίτερη σκληρότητα εναντίον προσώπου, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.

3. Οι ποινές των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλονται και σε εκείνον που καταλήφθηκε επ' αυτοφώρω να κλέβει και μεταχειρίζεται σωματική βία εναντίον προσώπου ή απειλές ενωμένες με επικείμενο κίνδυνο σώματος ή ζωής για να διατηρήσει το κλοπιμαίο.

Άρθρο 381

Γενική Διάταξη

1. Για την ποινική δίωξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 374 Α, 375 παρ. 1 και 2, 377 και 378 παρ. 1 εδάφ. β΄ απαιτείται έγκληση. Στις περιπτώσεις των άρθρων 372, 374 παρ. 1, και 378 παρ. 1 εδαφ. α΄, η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως, ο εισαγγελέας όμως με διάταξή του απέχει από την ποινική δίωξη αν ο παθών δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη του δράστη. Αν η δήλωση υποβληθεί μετά την άσκηση ποινικής δίωξης, το δικαστήριο παύει οριστικά αυτήν.

2. Το αξιόποινο των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 372 έως 378 εξαλείφεται αν ο υπαίτιος, με δική του θέληση και πριν από την πρώτη εξέτασή του ως υπόπτου ή κατηγορουμένου για την πράξη, αποδώσει το πράγμα ή ικανοποιήσει εντελώς τον ζημιωθέντα χωρίς παράνομη βλάβη τρίτου. Η μερική μόνο απόδοση ή ικανοποίηση

εξαλείφει το αξιόποινο κατά το αντίστοιχο μέρος. Στην περίπτωση του άρθρου 374 Α, μαζί με την απόδοση του πράγματος απαιτείται και η πλήρης ικανοποίηση του ζημιωθέντος.

3. Εάν ο υπαίτιος των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 372 έως 378 μέχρι την αμετάκλητη παραπομπή του στο ακροατήριο αποδώσει το πράγμα ή ικανοποιήσει εντελώς τον ζημιωθέντα, χωρίς παράνομη βλάβη τρίτου, καταβάλλοντας την αξία του, απαλλάσσεται από κάθε ποινή εφόσον πληρώσει επιπλέον τους τόκους υπερημερίας από την ημέρα τέλεσης του εγκλήματος.

4. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζεται για τα πλημμελήματα που προβλέπονται στα άρθρα 372 έως 378 και μέχρι το τέλος της αποδεικτικής διαδικασίας στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο.

Άρθρα 382 - 384

(Καταργούνται)

ΙΙ. Εγκλήματα κατά της περιουσίας

Άρθρο 385

Εκβίαση

1. Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 380, με σκοπό να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος, εξαναγκάζει κάποιον με βία ή απειλή σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή από την οποία επέρχεται ζημία στην περιουσία του εξαναγκαζομένου ή άλλου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελέστηκε με σωματική βία εναντίον προσώπου ή με απειλές ενωμένες με επικείμενο κίνδυνο σώματος ή ζωής επιβάλλεται κάθειρξη και χρηματική ποινή. Αν από την πράξη επήλθε ο θάνατος κάποιου προσώπου ή βαριά σωματική βλάβη ή αν η πράξη εκτελέστηκε με ιδιαίτερη σκληρότητα εναντίον προσώπου, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.

3. Η εκβίαση τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή αν ο υπαίτιος μεταχειρίστηκε βία ή απειλή βλάβης της επιχείρησης, του επαγγέλματος, του λειτουργήματος ή άλλης δραστηριότητας που ασκεί ο εξαναγκαζόμενος ή άλλος ή προσφέρθηκε να παρέχει ή παρέχει προστασία για την αποτροπή πρόκλησης τέτοιας βλάβης από τρίτον. Αν την παραπάνω πράξη τέλεσε πρόσωπο που διαπράττει τέτοιες πράξεις κατ' επάγγελμα, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

Άρθρο 386

Απάτη

1. Όποιος με την εν γνώσει παράσταση ψευδών γεγονότων σαν αληθινών ή την αθέμιτη απόκρυψη ή παρασιώπηση αληθινών γεγονότων βλάπτει ξένη περιουσία πείθοντας κάποιον σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή με σκοπό από τη βλάβη αυτής της περιουσίας να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή. Αν η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

2. Αν η απάτη στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και η ζημιά που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες. Η πράξη αυτή παραγράφεται μετά είκοσι έτη.

Άρθρο 386 Α

Απάτη με υπολογιστή

1. Όποιος, με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, βλάπτει ξένη περιουσία, επηρεάζοντας το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας επεξεργασίας δεδομένων υπολογιστή: α) με τη μη ορθή διαμόρφωση προγράμματος υπολογιστή, β) με τη χωρίς δικαίωμα παρέμβαση στη λειτουργία προγράμματος ή συστήματος υπολογιστή, γ) με τη χρησιμοποίηση μη ορθών ή ελλιπών δεδομένων υπολογιστή, ιδίως δεδομένων αναγνώρισης της ταυτότητας, δ) με τη χωρίς δικαίωμα εισαγωγή, αλλοίωση, διαγραφή ή εξάλειψη δεδομένων υπολογιστή, ιδίως δεδομένων αναγνώρισης της ταυτότητας, ή ε) με τη χωρίς δικαίωμα αξιοποίηση λογισμικού προορισμένου για τη μετακίνηση χρημάτων τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή. Αν η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

2. Όποιος κατασκευάζει, διαθέτει ή κατέχει πρόγραμμα ή σύστημα υπολογιστή που προορίζεται για τη διάπραξη του εγκλήματος της παραγράφου 1 τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη και χρηματική ποινή. Απαλλάσσεται από κάθε ποινή όποιος καταστρέφει με δική του θέληση το παραπάνω πρόγραμμα ή σύστημα υπολογιστή πριν το χρησιμοποιήσει για τη διάπραξη του εγκλήματος της παραγράφου 1.

3. Αν η απάτη με υπολογιστή στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των οργανισμών τοπικής

αυτοδιοίκησης και η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες. Η πράξη αυτή παραγράφεται μετά είκοσι έτη.

Άρθρο 386Β

Απάτη σχετική με τις επιχορηγήσεις

1. Όποιος κατά την υποβολή αιτήματος σε αρχή που είναι αρμόδια για την έγκριση επιχορήγησης εν γνώσει δηλώνει μη ορθά ή ελλιπή στοιχεία ή παραλείπει να γνωστοποιήσει γεγονότα, που προβλέπονται από το νόμο ή από εκείνον που δίνει την επιχορήγηση βάσει νόμου, εφόσον με τα στοιχεία αυτά εγκρίνεται, παρέχεται ή αποφεύγεται η αξίωση επιστροφής, η επέκταση της παροχής ή η διατήρηση της επιχορήγησης προς τον ίδιο ή τρίτον τιμωρείται, εφόσον το αίτημα ικανοποιήθηκε, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή και αν το ποσό της επιχορήγησης υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

2. Όποιος, σε εγκεκριμένη επιχορήγηση, χρησιμοποιεί αντικείμενο ή χρηματική παροχή, των οποίων η χρήση περιορίζεται από νομικές διατάξεις ή από εκείνον που δίνει την επιχορήγηση, κατά παράβαση των περιορισμών αυτών τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

Άρθρο 387

Απάτη μικρής αξίας

Αν η ζημία που προκλήθηκε από τα εγκλήματα των άρθρων 386 και 386 Α είναι μικρής αξίας, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 377.

Άρθρο 388

(καταργείται)

Άρθρο 389

Απατηλή πρόκληση βλάβης

1. Όποιος βλάπτει παράνομα ξένη περιουσία πείθοντας κάποιον με την εν γνώσει παράσταση ψευδών γεγονότων σαν αληθινών ή με αθέμιτη απόκρυψη ή παρασιώπηση των αληθινών σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν η ζημία που προκλήθηκε είναι μικρής αξίας επιβάλλεται χρηματική ποινή.

Άρθρο 390

Απιστία

1. Όποιος κατά παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης προκαλεί εν γνώσει βέβαιη ζημία στην περιουσία άλλου, της οποίας βάσει του νόμου ή δικαιοπραξίας έχει την επιμέλεια ή διαχείριση (ολική ή μερική ή μόνο για ορισμένη πράξη), τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή. Αν η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

2. Αν η απιστία στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά των ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες. Η πράξη αυτή παραγράφεται μετά είκοσι έτη.

Άρθρα 391 - 393

(Καταργούνται)

Άρθρο 394

Αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος

1. Όποιος αποκρύπτει, αγοράζει, λαμβάνει ως ενέχυρο ή με άλλον τρόπο δέχεται στην κατοχή του πράγμα που προήλθε από αξιόποινη πράξη ή μεταβιβάζει σε άλλον την κατοχή τέτοιου πράγματος ή συνεργεί σε μεταβίβαση ή με οποιονδήποτε τρόπο ασφαλίζει την κατοχή του σε άλλον, τιμωρείται, ανεξάρτητα αν είναι τιμωρητέος ή όχι ο υπαίτιος του εγκλήματος από το οποίο προέρχεται το πράγμα, με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή, και αν πρόκειται για πράγμα ιδιαίτερα μεγάλης αξίας με φυλάκιση και χρηματική ποινή.

2. Αν το αντικείμενο της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι μικρής αξίας, ο δράστης τιμωρείται με χρηματική ποινή.

3. Με τα πράγματα που προέρχονται από αξιόποινη πράξη εξομοιώνεται και το τίμημά τους, καθώς επίσης και τα αντικείμενα που αποκτήθηκαν μέσω αυτών.

Άρθρο 395

Παρακώλυση συναγωνισμού

1. Όποιος σε προκηρύξεις δημοσίων έργων ή προμήθειες του ελληνικού δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης εμποδίζει με εναρμονισμένες πρακτικές ή συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, με βία ή απειλές, τον ελεύθερο συναγωνισμό ή απομακρύνει με δώρα ή υποσχέσεις αυτόν που συμμετέχει στη διαδικασία τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

2. Όποιος σε δημόσιους πλειστηριασμούς εμποδίζει με βία ή με απειλές τον ελεύθερο συναγωνισμό ή απομακρύνει με δώρα ή υποσχέσεις αυτόν που συμμετέχει στη διαδικασία ή έχει την πρόθεση να καταθέσει προσφορά τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

Άρθρο 396

Δωροληψία και δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα

1.Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή, τιμωρείται όποιος εργάζεται ή παρέχει υπηρεσίες με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση στον ιδιωτικό τομέα και, κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή έμμεσα, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα για τον ίδιο ή για άλλον ή δέχεται υπόσχεση τέτοιου ωφελήματος ως αντάλλαγμα για ενέργεια ή παράλειψή του κατά παράβαση των καθηκόντων του, όπως αυτά διαγράφονται από το νόμο, ή προκύπτουν από τη φύση της θέσης ή της υπηρεσίας του.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος, κατά την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει, άμεσα ή έμμεσα, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα σε πρόσωπο που εργάζεται ή παρέχει υπηρεσίες με οποιαδήποτε ιδιότητα στον ιδιωτικό τομέα, για τον ίδιο ή για τρίτον, για ενέργεια ή για παράλειψη κατά παράβαση των ως άνω καθηκόντων του.

3. Η διάταξη του άρθρου 263 Α εφαρμόζεται αναλόγως.

Άρθρο 397

Καταδολίευση δανειστών

1. Ο οφειλέτης ο οποίος εν γνώσει ματαιώνει ολικά ή εν μέρει την ικανοποίηση του δανειστή του εκποιώντας ή αποκρύπτοντας στοιχεία της περιουσίας του τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και ο οφειλέτης ο οποίος εν γνώσει ματαιώνει ολικά ή εν μέρει την ικανοποίηση του δανειστή του που έχει σε βάρος του βέβαιη και εκκαθαρισμένη απαίτηση, αν ενόψει της επικείμενης εκπλήρωσης της υποχρέωσής του, α) βλάπτει, καταστρέφει, καθιστά χωρίς αξία, αποκρύπτει ή απαλλοτριώνει χωρίς ισότιμο και αξιόχρεο αντάλλαγμα οποιοδήποτε περιουσιακό του στοιχείο ή β) κατασκευάζει ψεύτικα χρέη ή ψεύτικες δικαιοπραξίες.

3. Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τιμωρούνται οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων αν η περιουσιακή ζημία που προκλήθηκε στον δανειστή είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

4. Οι ποινές των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλονται και σε εκείνον που επιχειρεί τις πράξεις υπέρ του οφειλέτη.

Άρθρα 398 - 403

(Καταργούνται)

Άρθρο 404

Τοκογλυφία

1. Όποιος σε δικαιοπραξία για την παροχή οποιασδήποτε πίστωσης, ανανέωσής της ή παράταση της προθεσμίας πληρωμής εκμεταλλεύεται την οικονομική ανάγκη, την πνευματική αδυναμία, την κουφότητα ή την απειρία εκείνου που παίρνει την πίστωση, συνομολογώντας ή παίρνοντας για τον εαυτό του ή για τρίτον περιουσιακά ωφελήματα, που με βάση τις ειδικές περιστάσεις είναι προφανώς δυσανάλογα προς την παροχή του υπαιτίου ή συνομολογεί ή παίρνει για τον εαυτό του ή για τρίτον περιουσιακά ωφελήματα που υπερβαίνουν το κατά το νόμο θεμιτό ποσοστό τόκου τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή. Αν η πράξη έχει τελεστεί με περισσότερους τρόπους αφορά όμως τα ίδια περιουσιακά ωφελήματα, στον υπαίτιο επιβάλλεται μία μόνο ποινή, κατά την επιμέτρηση της οποίας λαμβάνεται υπόψη η συνολική εγκληματική δράση του.

2. Αν ο υπαίτιος επιχειρεί κατ' επάγγελμα τις τοκογλυφικές πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 405

Γενική Διάταξη

1. Για την ποινική δίωξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 386 παρ. 1, 386 Α παρ. 1 και 2, 387, 389, 390 παρ. 1 εδάφ. α΄, 394, 397 και 404 απαιτείται έγκληση.

2. Το αξιόποινο των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 386, 386 Α, 386 Β, 387, 389, 390, 394, 397 και 404 εξαλείφεται αν ο υπαίτιος, με δική του θέληση και πριν από την πρώτη εξέτασή του ως υπόπτου ή κατηγορουμένου ικανοποιήσει εντελώς τον ζημιωθέντα χωρίς παράνομη βλάβη τρίτου. Η μερική μόνο ικανοποίηση εξαλείφει το αξιόποινο κατά το αντίστοιχο μόνο μέρος.

3. Εάν ο υπαίτιος των εγκλημάτων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο μέχρι την αμετάκλητη παραπομπή του στο ακροατήριο ικανοποιήσει εντελώς τον ζημιωθέντα, καταβάλλοντας αποδεδειγμένα το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας, από την ημέρα τέλεσης του εγκλήματος, απαλλάσσεται από κάθε ποινή. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για τα πλημμελήματα που προβλέπονται στα ίδια άρθρα μέχρι το τέλος της αποδεικτικής διαδικασίας στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο.

Άρθρα 385 - 406

(Έχουν συγχωνευθεί στο εικοστό τρίτο κεφάλαιο)

Άρθρα 407- 459

(Καταργούνται)

ΤΡΙΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 460

Ο παρών Ποινικός Κώδικας αρχίζει να ισχύει από την 1η Ιουλίου 2019.

Άρθρο 461

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα καταργείται ο Ποινικός Κώδικας που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1951, καθώς και κάθε διάταξη που τροποποιούσε το νόμο αυτό.

Άρθρο 462

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα καταργείται ο Νόμος 1608/1950 που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1951, καθώς και κάθε διάταξη που τροποποιούσε το νόμο αυτό.

Άρθρο 463

1. Όπου ειδικοί νόμοι παραπέμπουν σε άρθρα του καταργούμενου ποινικού κώδικα, οι παραπομπές αυτές από την έναρξη ισχύος του παρόντος ποινικού κώδικα θεωρείται ότι γίνονται στις αντίστοιχες διατάξεις αυτού.

2. Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται ποινή φυλάκισης, προστίθεται διαζευκτικά και η χρηματική ποινή, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 57 του παρόντος κώδικα.

3. Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται κάθειρξη έως δέκα έτη, επιβάλλεται ποινή μειωμένη κατά το άρθρο 83 περ. γ'. Η πράξη διατηρεί τον κακουργηματικό χαρακτήρα της.

4. Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται μόνο ποινή ισόβιας κάθειρξης, προστίθεται διαζευκτικά και η πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

5. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα καταργούνται όλες οι διατάξεις που περιέχονται σε ειδικούς νόμους με τις οποίες καθορίζονται παρεπόμενες ποινές ή άλλες συνέπειες που καταργούνται με αυτόν.

Άρθρο 464

Εκκρεμείς ποινικές διαδικασίες, που έχουν ανοίξει χωρίς την υποβολή εγκλήσεως με αντικείμενο πράξεις για την δίωξη των οποίων απαιτείται έγκληση στον παρόντα Κώδικα ενώ διώκονταν αυτεπαγγέλτως υπό το προϊσχύσαν δίκαιο, συνεχίζονται, εφόσον ο δικαιούμενος

να υποβάλει έγκληση δηλώσει εντός τεσσάρων μηνών από την έναρξη της ισχύος του παρόντος ότι επιθυμεί την πρόοδό τους.

Άρθρο 465

Οι διατάξεις του προϊσχύσαντος Ποινικού Κώδικα για τη μετατροπή της ποινής σε χρηματική ποινή, την αναστολή εκτέλεσης της ποινής και την απόλυση υπό όρο εφαρμόζονται για πράξεις που τελέστηκαν μέχρι τη θέση σε ισχύ του παρόντος.

Άρθρο 466

Σε περίπτωση εξάλειψης του αξιοποίνου, λόγω παραγραφής, εγκλημάτων που ο χαρακτήρας τους μεταβλήθηκε από κακούργημα σε πλημμέλημα κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος Κώδικα, δεν επηρεάζονται οι αστικές αξιώσεις του παθόντος.

Άρθρο 467

Για εκκρεμείς υποθέσεις, στις οποίες συμπληρώνεται ο χρόνος παραγραφής κατ' εφαρμογή των άρθρων 111 επ., την παύση της ποινικής δίωξης μπορεί να διατάσσει, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα εφετών, ο αρμόδιος εισαγγελέας πλημμελειοδικών, θέτοντας τη δικογραφία στο αρχείο.

Άρθρο 468

Τα πταίσματα καταργούνται. Εκκρεμείς υποθέσεις τίθενται στο αρχείο με πράξη του κατά τόπον αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών.

Άρθρο 469

Μετά το εδάφιο β΄ της παρ. 1 του άρθρου 25 του Ν. 1882/1990 προστίθεται εδάφιο γ΄ ως εξής: «Στην αίτηση και στον πίνακα χρεών που υποβάλλονται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο δεν συμπεριλαμβάνονται και δεν υπολογίζονται για τον προσδιορισμό της ευθύνης του προσώπου, τα χρέη που προέρχονται από τη μη εκτέλεση χρηματικών ποινών που επιβλήθηκαν από ποινικό δικαστήριο και οι σχετικές με αυτά προσαυξήσεις, τόκοι και λοιπές επιβαρύνσεις καθώς και τα χρέη από τα αδικήματα που τυποποιούνται στο άρθρο 66 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας μαζί με τις σχετικές με αυτά προσαυξήσεις, τόκους και λοιπές επιβαρύνσεις».

Άρθρο Δεύτερο

Έναρξη Ισχύος

Ο παρών νόμος αρχίζει να ισχύει από την 1^{Η} Ιουλίου 2019.

Αθήνα, 3 Ιουνίου 2019

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΟΛΓΑ ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

ΥΓΕΙΑΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΞΑΝΘΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

ΜΑΡΙΑ – ΕΛΙΖΑ ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμ. 191 / 9 / 2019

Ε Κ Θ Ε Σ Η

Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Ποινικός Κώδικας».

Α. Με το υπόψη σχέδιο νόμου, προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Κυρώνεται, σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος, νέος Ποινικός Κώδικας (ΠΚ) και παράλληλα καταργείται ο ισχύων ΠΚ.

Ειδικότερα, οι κυριότερες τροποποιήσεις εστιάζονται στα εξής:

- Καταργείται η μετατροπή των περιοριστικών της ελευθερίας ποινών σε χρηματικές και προβλέπεται η ολική ή μερική μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας (πλην των περιπτώσεων διατήρησης της μετατροπής ποινών σε χρηματικές για τις υποθέσεις εγκλημάτων που έχουν ήδη τελεστεί και για όσο χρόνο αναμένεται η εκδίκασή τους).
- Καταργούνται τα πταίσματα ως κατηγορία αξιόποινων πράξεων.
- Επανακαθορίζονται οι ποινές που επιβάλλονται στην πλειονότητα των ποινικών αδικημάτων (κατά βάση, μειώνεται το πλαίσιο ποινής, αλλάζει ο τρόπος προσδιορισμού των χρηματικών ποινών με μονάδα μέτρησης τις ημερήσιες μονάδες, ενσωματώνεται ο θεσμός της κοινωφελούς εργασίας στις κύριες ποινές, προβλέπεται χωριστά η δήμευση ως παρεπόμενη ποινή και ως μέτρο ασφαλείας κ.λπ.).
- Αναμορφώνεται ο θεσμός της αναστολής εκτέλεσης της ποινής [καταβολή ποσού ύψους έως δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ ως όρος αναστολής εκτέλεσης της ποινής]. **(άρθρο πρώτο)**

2. Ορίζεται η 16η Σεπτεμβρίου 2019, ως ημερομηνία έναρξης ισχύος του κυρούμενου Ποινικού Κώδικα. **(άρθρο δεύτερο)**

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις και σύμφωνα με το αρμόδιο Υπουργείο, προκαλούνται επί του κρατικού προϋπολογισμού και των προϋπολογισμών του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.), του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) και του

Μετοχικού Ταμείου Στρατού (ν.π.δ.δ. / Φορείς της Γενικής Κυβέρνησης), τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

1. Απώλεια εσόδων των προαναφερόμενων φορέων από την κατάργηση της μετατροπής των περιοριστικών της ελευθερίας ποινών σε χρηματικές καθώς και της έννοιας των πταισμάτων ως ποινικών αδικημάτων και την ως εκ τούτου, μη είσπραξη των επιβαλλόμενων χρηματικών κυρώσεων / προστίμων, αντίστοιχα.

2. Ενδεχόμενη αύξηση δημοσίων εσόδων από τυχόν: **α)** χρησιμοποίηση των δημευθέντων για το δημόσιο συμφέρον ή για κοινωνικούς σκοπούς, στο πλαίσιο της επέκτασης του θεσμού της δήμευσης,
β) είσπραξη ποσού ύψους **10 χιλ. ευρώ**, για κοινωφελείς σκοπούς, η καταβολή του οποίου αποτελεί όρο για την αναστολή εκτέλεσης της ποινής.

Πέραν των ανωτέρω, η συνολική δημοσιονομική επίπτωση από τον εν γένει επανακαθορισμό των επιβαλλόμενων ποινών, σε σχέση με το υφιστάμενο κόστος λειτουργίας του σωφρονιστικού συστήματος, εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα (αριθμός και βαρύτητα παραβάσεων, ύψος επιβαλλόμενων ποινών κ.λπ.).

Αθήνα, 31 Μαΐου 2019

Η Γενική Διευθύντρια

Ιουλία Γ. Αρμάγου

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου «Ποινικός Κώδικας».

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου σχεδίου νόμου, επέρχεται επί του κρατικού προϋπολογισμού και των προϋπολογισμών του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.), του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) και του Μετοχικού Ταμείου Στρατού (ν.π.δ.δ. / Φορείς της Γενικής Κυβέρνησης), απώλεια εσόδων από την κατάργηση της μετατροπής των περιοριστικών της ελευθερίας ποινών σε χρηματικές καθώς και της έννοιας των πταισμάτων ως ποινικών αδικημάτων και την ως εκ τούτου, μη είσπραξη των επιβαλλόμενων χρηματικών κυρώσεων / προστίμων, αντίστοιχα.

Η ανωτέρω απώλεια θα αναπληρώνεται από άλλες πηγές εσόδων των ανωτέρω φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Πέραν των ανωτέρω, η συνολική δημοσιονομική επίπτωση από τον εν γένει επανακαθορισμό των επιβαλλόμενων ποινών, σε σχέση με το υφιστάμενο κόστος λειτουργίας του σωφρονιστικού συστήματος, εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα (αριθμός και βαρύτητα παραβάσεων, ύψος επιβαλλόμενων ποινών κ.λπ.).

Αθήνα, 31 Μαΐου 2019

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ε. ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΘΕΣΗ–ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 210 77009660

E-MAIL: grammateia@justice.gov.gr

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ: ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

1. Αναγκαιότητα.

1.1. Περιγράψτε το πρόβλημα (οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο), το οποίο καθιστά αναγκαία την προώθηση και ψήφιση της αξιολογούμενης ρύθμισης.

Με το σχέδιο νέου ποινικού κώδικα αντιμετωπίζονται σε σημαντικό βαθμό τα αποτελέσματα της πολυνομίας και κακονομίας που εμφανίστηκαν στο πεδίο της ποινικής νομοθεσίας, τόσο στον ισχύοντα ποινικό κώδικα, μετά από σειρά πολλαπλών έκτακτων τροποποιήσεών του, όσο και στους ειδικούς ποινικούς νόμους.

Τα παραπάνω φαινόμενα επέφεραν τη διάσπαση της συνοχής του κορμού της ποινικής νομοθεσίας, δημιουργώντας σημαντικές ερμηνευτικές δυσχέρειες και προβλήματα στην εφαρμογή της, ενώ η συνύπαρξη πολλών παράλληλων διατάξεων, ιδίως στο πεδίο της ειδικής ποινικής νομοθεσίας, προκαλούσε ανασφάλεια δικαίου που απαιτούσε έκτακτη προσπάθεια αναζήτησης και προσδιορισμού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου.

Παράλληλα, με την παρούσα πρωτοβουλία, αντιμετωπίζονται οι ιδιαίτερα υψηλές απειλούμενες ποινές, που υπήρξαν το αποτέλεσμα της αυστηροποίησης των ποινικών κανόνων, μέσω της οποίας επιδιώχθηκε η επίλυση κοινωνικών προβλημάτων χρησιμοποιώντας το ποινικό δίκαιο όχι ως ultimum refugium, αλλά ως το πρώτο

νομοθετικό μέσο αποτροπής συμπεριφορών που βλάπτουν ή διακινδυνεύουν έννομα αγαθά, με αποτέλεσμα την επιβάρυνση του μηχανισμού απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, καθώς και την πρόκληση του προβλήματος του υπερπληθυσμού των φυλακών, κι αυτό παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα βρισκόταν κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο εγκληματικότητας. Ο υπερπληθυσμός των φυλακών, εκτός του παραπάνω λόγου, καθώς και άλλων παραγόντων, ευνοήθηκε και από το γεγονός ότι ο ποινικός νομοθέτης του ισχύοντος ποινικού κώδικα επέλεξε τη χαμηλή αξιοποίηση ποινών που δεν περιλαμβάνουν εγκλεισμό (λ.χ. παροχή κοινωφελούς εργασίας). Άλλωστε, ο υπερπληθυσμός των φυλακών, που έφτασε να συνιστά βασικό λόγο καταδίκης της χώρας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, λόγω παραβίασης του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ, προκάλεσε και το φαινόμενο των συνεχών έκτακτων αποσυμφορητικών διατάξεων, που αφαιρούσαν από το σύστημα τα χαρακτηριστικά ορισμένης διαχρονικότητας και γενικής ισχύος και εφαρμογής του ποινικού κανόνα δικαίου.

1.2. Αναφέρατε τους στόχους που επιδιώκει η αξιολογούμενη ρύθμιση, συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον τυχόν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία των επιδιωκόμενων στόχων και αποτελεσμάτων.

Επιδιωκόμενοι στόχοι των αξιολογούμενων ρυθμίσεων είναι:

α) η εφαρμογή της αρχής του ποινικού δικαίου ως ultimum refugium

β) η περαιτέρω εφαρμογή και εμπέδωση της αρχής της αναλογικότητας κατά την πρόβλεψη και εφαρμογή των ποινικών κυρώσεων

γ) η εφαρμογή των ειδικότερων αρχών που απορρέουν από τη γενική αρχή nullum crimen nulla poena sine lege certa.

δ) η ενίσχυση και εμπέδωση των ποινικών κυρώσεων που δεν συνδέονται με εγκλεισμό σε καταστήματα κράτησης, ο μέγιστος δυνατός περιορισμός του εγκλεισμού των ανηλίκων και η ελάφρυνση του φαινομένου του υπερπληθυσμού των φυλακών.

ε) ο εκσυγχρονισμός των μέσων άσκησης της ποινικής πολιτικής, ιδίως η τυποποίηση νέων, σύγχρονων εννόμων αγαθών, η προστασία αυτών (προστατευτική λειτουργία του ποινικού δικαίου) σε ισορροπία με την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών που εμπλέκονται στην ποινική διαδικασία (εγγυητική λειτουργία του ποινικού δικαίου), η διευκόλυνση της άσκησης της κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας που δεν συνδέεται με τη βλάβη ή διακινδύνευση των εννόμων αγαθών, μέσω της επέκτασης των φιλελεύθερων θεμελίων του ελληνικού ποινικού δικαίου.

1.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες που επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα η αξιολογούμενη ρύθμιση και προσδιορίστε το λόγο της επιρροής.

Οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις επηρεάζουν κάθε κοινωνική και οικονομική ομάδα, ενόψει του ότι επιδρούν στις αφηρημένες προβλέψεις των κανόνων του ποινικού δικαίου, αλλά ειδικά επιδρούν στη μεταχείριση όσων ήδη κατηγορούνται ή εκτίουν ποινές, αφού επιδρούν, ιδίως μέσω της ισχύος του άρθρου 2 του Π.Κ., στην ποινική τους κατάσταση. Άλλωστε, οι προωθούμενες διατάξεις αναμένεται να επιδράσουν εν γένει διαχρονικά στην κατάσταση και τις συνθήκες διαβίωσης στις ελληνικές φυλακές, αφού, αν εφαρμοστούν με συνέπεια, θα οδηγήσουν σε εξορθολογισμό του συνολικού συστήματος ποινών.

2. Καταλληλότητα

2.1. Αναφέρατε, εάν υπάρχουν, προηγούμενες προσπάθειες αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος στην Ελλάδα και περιγράψτε αναλυτικά τα επιτυχή και τα προβληματικά σημεία των προσπαθειών αυτών.

Δεν υπάρχουν προηγούμενες προσπάθειες αντιμετώπισης των παραπάνω ζητημάτων, αφού σε τέτοια έκταση και με τέτοια συστηματική προσέγγιση ποτέ στο παρελθόν δεν αντιμετωπίστηκαν αυτά. Αντίθετα, έγιναν μόνο ορισμένες προσπάθειες οι οποίες λόγω του εμβαλωματικού χαρακτήρα τους ή λόγω του ότι συνοδεύτηκαν από νεότερες περαιτέρω τροποποιήσεις οδηγούσαν σε περαιτέρω διάρρηξη της συνοχής του ποινικού συστήματος, ακόμη και αν κατά περιεχόμενο συνιστούσαν εξορθολογισμό του συνολικού συστήματος και, συνεπώς, ήταν σε ορισμένο βαθμό θετικές. Ενδεικτικά, ο προηγούμενος ποινικός κώδικας τέθηκε σε ισχύ την 01/01/1951.

2.2. Αναφέρατε τουλάχιστον ένα παράδειγμα αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος σε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΟΟΣΑ (εφόσον υπάρχει) και αιτιολογήστε το λόγο για τον οποίο επιλέξατε τη συγκεκριμένη χώρα.

Τα προβλήματα που παρουσιάζονται παραπάνω με τα ειδικά χαρακτηριστικά που έχουν στο πλαίσιο της ελληνικής ποινικής δικαιοσύνης και του ελληνικού σωφρονιστικού συστήματος αντιμετωπίζονται μέσα από τη χρήση και προσαρμογή στις εγχώριες ιδιαιτερότητες μοντέλων και ιδεών που αξιοποιούνται στις χώρες της Ε.Ε. και στις χώρες του ΟΟΣΑ, δηλ. σε χώρες με εμπεδωμένο σύστημα δημοκρατικής και δικαιοκρατικής διακυβέρνησης, χωρίς να επιλέγεται μία ειδικά εξ αυτών. Ειδικές αναφορές για τα ζητήματα που κατά περίπτωση ανέκυψαν και για την τελική επιλογή επίλυσής τους σε αναφορά με ορισμένο ιδιαίτερο παράδειγμα με προέλευση από το διεθνή χώρο, δίνονται εκτενώς στην οικεία αιτιολογική έκθεση.

2.3. Απαριθμήστε αναλυτικά τα διατάγματα και τις κανονιστικές πράξεις που πρέπει να εκδοθούν, προκειμένου να εφαρμοστεί πλήρως η αξιολογούμενη ρύθμιση και περιγράψτε για κάθε μία από αυτές τυχόν θέματα που πρέπει να προσεχθούν κατά την εφαρμογή της.

Τα διατάγματα και οι κανονιστικές πράξεις που θα πρέπει να εκδοθούν για να εφαρμοστεί πλήρως η αξιολογούμενη ρύθμιση είναι τα εξής:

α) η κατ' άρθρο 81 παρ. 3 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των συναρμόδιων υπουργών για τον ορισμό των μη κερδοσκοπικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου στα οποία παρέχεται κοινωφελής εργασία.

β) η κατ' άρθρο 105 παρ. 2 εδ. τελ. απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Υγείας για τον ορισμό και άλλων ειδών ασθενειών ανάλογης βαρύτητας με εκείνες που οδηγούν σε δυνατότητα έκτισης της ποινής στην κατοικία.

γ) η κατ' άρθρο 122 παρ. 3 εδ. τελ. απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τον ορισμό όλων των θεμάτων που αφορούν στην επιβολή και εκτέλεση των αναμορφωτικών μέτρων.

3. Συνέπειες στην Οικονομία.

Οι συνέπειες στην Οικονομία μπορούν να είναι μόνο έμμεσες καθότι πρόκειται για νομοθέτημα που αφορά την ποινική δικαιοσύνη της οποίας οι στόχοι είναι αντεγκληματικοί και εγγυητικοί, δηλαδή στόχοι σχετικοί με την ασφάλεια των εννόμων αγαθών των πολιτών και στόχοι σχετικοί με την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών από τις αυθαιρεσίες των θεσμών της ποινικής καταστολής ή από τις συνέπειες της δυσανάλογης ή ανεπιεικούς μεταχείρισής τους εν γένει από τα κρατικά όργανα.

Πάντως, αναμένεται έμμεση επίδραση στην Οικονομία μέσω του γεγονότος ότι με το παρόν νομοθέτημα επέρχεται εξορθολογισμό στη λειτουργία της δικαιοσύνης, οδηγώντας σε επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης, με εμφανείς συνέπειες στην ακώλυτη άσκηση της οικονομικής ζωής, αφού η εκκρεμότητα των ποινικών δικών είναι δυνατό να αναχαιτίζει την οικονομική δραστηριότητα και να οδηγεί σε απώλεια επενδυτικών πρωτοβουλιών. Άλλωστε, στόχος του παρόντος νομοθετήματος είναι και ο περιορισμός του πληθυσμού των φυλακών, που θα μπορούσε να οδηγήσει και σε εξοικονόμηση των σχετικών δαπανών ή στην αξιοποίηση αυτών για την ποιοτική αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος με αποτέλεσμα κρίσιμες δαπάνες για αυτή να μπορούν να κατευθυνθούν σε άλλους στόχους κοινωνικής πολιτικής.

4. Συνέπειες στην κοινωνία, στους πολίτες, στη Δημόσια Διοίκηση και στην απονομή της δικαιοσύνης.

Με το παρόν νομοθέτημα επέρχεται εξορθολογισμός του συστήματος ποινών, κατάργηση απαρχαιωμένων ή αχρείαστων εγκληματοπολιτικά ποινικών διατάξεων, βελτίωση και διασάφηση πλήθους διατάξεων που τυποποιούν αντικειμενικές υποστάσεις εγκλημάτων. Έτσι, η ποινική καταστολή μπορεί να συγκεντρωθεί στην αντιμετώπιση των σοβαρότερων εγκληματικών πράξεων. Παράλληλα, είναι δυνατό να παραχθεί αίσθημα ασφάλειας δικαίου, αφού οι πολίτες είναι ευκολότερο να

γνωρίσουν τι συνιστά και τι όχι έγκλημα, δρώντας περισσότερο ελεύθερα μέσα στο σύστημα της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Τέλος, αναμένεται να επέλθουν βελτιώσεις στις συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων, και περαιτέρω αντιμετώπιση του ζητήματος του υπερπληθυσμού αυτών, που συχνά έχει οδηγήσει σε καταδίκες της χώρας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Τα παραπάνω σαφώς επιδρούν περαιτέρω στον τρόπο λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης και στην απονομή της δικαιοσύνης. Στην πρώτη γιατί εκσυγχρονίζεται ολόκληρο το κεφάλαιο των υπηρεσιακών εγκλημάτων, όπως και τα εγκλήματα που αφορούν την προστασία της δημόσιας περιουσίας και άλλων συναφών με τη λειτουργία της διοίκησης εννόμων αγαθών με ιδιαίτερη κοινωνική αναφορά, όπως τα αγαθά κοινής ωφέλειας. Στη δεύτερη γιατί είναι ο κύριος φορέας εφαρμογής τους και η δυνατότητα χρήσης αυτών των διατάξεων ως εργαλείου άσκησης της ποινικής πολιτικής θα της επιτρέψει να ανταποκριθεί στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες, τόσο ως προς τους αντεγκληματικούς σκοπούς, όσο και ως προς τους εγγυητικούς σκοπούς που έχει αναλάβει να εκπληρώνει. Κι αυτό, έχοντας τη δυνατότητα να το κάνει μέσα σε συντομότερο χρόνο από ό,τι γίνεται σήμερα, αν υπολογιστεί ότι το παρόν νομοθέτημα διευκολύνει την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων. Η επιτάχυνση στην απονομή της δικαιοσύνης αποτελεί σταθερό στόχο των σύγχρονων πολιτικών για τη δικαιοσύνη, αλλά δεν θα μπορούσε να γίνει με εκπτώσεις στην ποιότητα της απονομής της. Ο τρόπος που επιλέγεται, δηλαδή η επικέντρωση της δικαιοσύνης στο σοβαρό σκέλος της εγκληματικότητας θα της επιτρέψει να λειτουργεί με ταχύτητα, μέσω αλλαγής της στρατηγικής της κατεύθυνσης.

5. Διαφάνεια –Κοινωνική συμμετοχή.

Η επεξεργασία του σχεδίου νέου ποινικού κώδικα έγινε από ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή, τηρουμένης της διαδικασίας επιψήφισης κωδίκων, στην οποία εκπροσωπήθηκαν όλοι οι κρίσιμοι θεσμικοί φορείς του χώρου της Δικαιοσύνης, δηλ. μεταξύ άλλων οι δικαστικές ενώσεις, οι νομικές σχολές της χώρας, η ολομέλεια των δικηγορικών συλλόγων της χώρας, επιστημονικές ενώσεις και επιστημονικές εταιρείες.

Εξάλλου, η επιτροπή κατά τις συνεδριάσεις της έλαβε υπόψη της και επεξεργάστηκε πλήθος επιστολών που προήλθαν από φορείς της κοινωνίας των πολιτών, ενώ τέλος τηρήθηκε διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, τα αποτελέσματα της οποίας έτυχαν κριτικής αξιολόγησης και ενσωμάτωσης στο σχέδιο του νέου ποινικού κώδικα.

ΕΚΘΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Με τη διάταξη της παρ. 1α του άρθρου 74 του Ν. 4139/2013 ,«Πέρι εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (Α' 74) προβλέφθηκε η σύσταση Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για τη σύνταξη σχεδίου Νέου Ποινικού Κώδικα, με πρωτοβουλία του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Το σχέδιο Νέου Ποινικού Κώδικα δόθηκε στη δημοσιότητα και αυθημερόν τέθηκε σε διαβούλευση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα opengov.gr στις 6 Μαρτίου 2019. Στις 7 Μαρτίου 2019, δόθηκε Κοινή Συνέντευξη Τύπου του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Προέδρων των νομοπαρασκευαστικών επιτροπών σχετικά με τις βασικές αρχές και αλλαγές που επιφέρουν τα σχέδια του Νέου Ποινικού Κώδικα και του Νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Το σχέδιο αυτό, αποτελεί πόνημα της τελευταίας νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, που συστάθηκε με την με αριθ. 38882 / 18.5.2015 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 375/26.5.2015) απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπως αυτή τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με μεταγενέστερες αποφάσεις του ίδιου Υπουργού. Το τελευταίο αυτό σχέδιο Νέου Ποινικού Κώδικα, υπήρξε αποτέλεσμα επεξεργασίας τόσο των προηγούμενων Σχεδίων Ποινικού Κώδικα που είχαν παραδοθεί από προηγούμενες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές όσο και νέων απόψεων που εκτέθηκαν επί συγκεκριμένων ζητημάτων.

Η διαβούλευση του σχεδίου Νέου Ποινικού Κώδικα στην πλατφόρμα opengov.gr άρχισε στις 6 Μαρτίου 2019 και έληξε στις 14 Απριλίου 2019. Ο διάλογος υπήρξε πλούσιος και παραγωγικός. Η πλατφόρμα δέχθηκε σχόλια επί του σχεδίου του Νέου Ποινικού Κώδικα, με ευρεία συμμετοχή πολιτών και φορέων, γεγονός που αναδεικνύει το ενδιαφέρον που συγκέντρωσε η επικείμενη νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, εκφράστηκαν αρκετές πρωτότυπες

απόψεις, ασκήθηκε κριτική σε ορισμένες διατάξεις, αλλά και επικροτήθηκαν άλλες.

Στην ανοιχτή πρόσκληση του Υπουργού για διάλογο σχετικά με την αναμόρφωση του Ποινικού Συστήματος της χώρας ανταποκρίθηκαν , -μεταξύ άλλων- με απόψεις , επιστολές και σχόλια: τα Ανώτατα και Ανώτερα Δικαστήρια, Νομικές και Δικαστικές Ενώσεις, φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, Επιστημονικά Ιδρύματα, Επιστημονικοί Σύλλογοι, Φορείς και Επαγγελματικά Σωματεία, καθώς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

Άλλωστε, με πρωτοβουλία του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 19 Μαρτίου 2019 οι Πρόεδροι των νομοπαρασκευαστικών επιτροπών και ο ίδιος ο Υπουργός, παρουσίασαν στους τομεάρχες δικαιοσύνης των κομμάτων της αντιπολίτευσης τα σχέδια του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προκειμένου να τύχουν ουσιαστικής ανταλλαγής θέσεων και κρίσεων.

Το τελικό Σχέδιο Νέου Ποινικού Κώδικα που σήμερα εισάγεται προς επιψήφιση στη Βουλή των Ελλήνων , έχει διαμορφωθεί καταλλήλως από την ίδια νομοπαρασκευαστική επιτροπή, αφού ελήφθησαν υπ' όψιν τα Σχέδια των προηγούμενων νομοπαρασκευαστικών επιτροπών, το σύνολο των απόψεων της Δημόσιας Διαβούλευσης στην ηλεκτρονική πλατφόρμα Opengov.gr , με σταχυολόγηση των σημαντικότερων σχολίων, οι εισηγήσεις των αρμόδιων θεσμικών φορέων, και αφού έγιναν οι απαραίτητες αλλαγές και ενσωματώσεις όπου κρίθηκε αυτό απαραίτητο.